

• بەرگى دووھەم •

● رۆمان

● فېئودور دوستويفسكى

منتدی إقرأ الثقافي
گەمىزە
www.igra.ahlamontada.com

● وەرگىرانى: ھەمەكەرىم عارف ●

بۆدابه‌زاندنی چۆرەها کتێب: سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

پەڕەي دانلود کتایەهای مەختلف مەراجعه: (منتدى اقرا الثقافى)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتيب (کوردی ، عربی ، فارسی)

گەمژە

بەرگی دووهم

چاپى دووهم

۲۰۲۰

فيودور دوستويفسكى
وەرگىزىلگەن: ھەمەكەرىم عارف

ئەم رۇمانە لەنتىوان
سالانى ۱۸۶۷ - ۱۸۶۹ دا نووسراوھ و
بە زنجىرە لە گۇفارى (پەيكى پووسى) دا بلاو بووھتەوھ

بەشى سىيەم

فەسلى يەكەم

ھەمىشە لە ولاتى ئىمەدا گلەيى ئەو دەكرىت كە پياوى كىردارمان نىيە. بۇ نموونە دەللىن سىياسەتوانان زۆرن، جەنەرالان و بەرپوئەبەرانى پروژەين جوراوجۇر، ئەوئەندە زۆرن ھەرگىز پەكت ناكەوئ، وەكو دار و بەردن، بەلام پياوانى كار، پياوانى مەيدان دەست ناكەون، ھەموو خەلكى ئەو گلەيىيەيان ھەيە كە پياوانى كار دەست ناكەون. تەنانت دەللىن لە ھەندى ھىلى سكهى قىتارا، بەزەقى ھەست بە كەمى و نەبوونى كارمەندانى كارامە و لىھاتوو دەكرىت. دەللىن ھەندى كۆمپانىيە كەشتىرپانى، مەھالە بتوانن فەرمانبەرانى تەكنىكى نەك كارامە، بەلكو نىمچە كارامەش بدۆزنەو. لەپ دەبىستى لە ھىلىكى تازەدا دوو قىتار تامپونيان كىردوو، قىتارىك لەسەر پردىك، بە پردەكەو كەوتووئە خوارەو. ھەندى جار لە رۆژناماندا ھەوالىك دەخوئىنەو كە قىتارىك، لە سەفەرىكى زستانەى چەند سەعاتىدا، لە ناوجەرگەى بەفرەجارىكدا پەكى دەكەوئ و بە درىژايى زستانەكە ناكەوئەو ئىش. رىبوارانى داماو كە بە خەيالى خويان ھەرچەند سەعاتىكيان پىدەچى، پىنج دانە رۆژ لە بەفرا دەمىنەو. يان جارى

گه مڙه

وايه وهكو دهگيردريته وه سهدان تون كالا بهدهم چاوه پرواني گواستنه وه وه دوو سني هه يقان له جيئي خوئي ماوه ته وه و خراپ و خه سار بووه. دهگيرنه وه (كه باوه پر كردن به مه زحمه ته) كه گوايه جاريك يه كيك له فه رمانبه راني ئيداري، كه چاودير و بهرپوه بهري سكه ي قيتار ده بيت، كاتي نوينه ري بازرگانيك په له ي لي دهكات كه كالا به كي بو بار بكات، كه هيچ وه لاميك ي پينا بيت، تا ده تواني شه پازلله يه كي به په ناگويدا ده دات. كه ليتي ده پرسنه وه بو نه و كارهي كردووه، له وه لامدا ده ليت چونكه "تو وره" بووه. ژماره ي فه رمانگه و دايه ره و نووسينگه ي ده وله تي، ژماره يه كي خه يالييه، پياو سه ري له و هه موو فه رمانگه يه ده سوورمي. هه رچي خه لك ي هه يه فه رمانبه ري حكومه ت بوون يان فه رمانبه رن يان گه ره كيانه كه له ئاينده دا بين به فه رمانبه ر. باشه ماقوله له نيو نه م هه موو هه زار به هه زار خه لكه زور و زه به نديه دا، چهند كادريكي كه مي كارامه ده ست نه كه وي، به كه لك ي نه وه بين له كومپانيا يه كي كه شتيرانيدا كار بكه ن؟

هه ندي جار، وه لاميك ي هينده ساده و ساكاري نه و پرسيا ره ده دري ته وه كه زحمه ته پياو باوه ري پي بكات. خاوه ناني نه و وه لامه ده لين: هه موو خه لك ي له ولا تي ئيمه دا يا فه رمانبه ر بوون يان هيشتا فه رمانبه رن، نه م سيستمه له وه تاي دوو سه د ساله، هه لبه ته به چاولي كه ري سيستم ي نه لماني. هه روا بووه و پشتا و پشت هاتووه و له باب و باپيرانه وه بو نه وه و مندا لان ماوه ته وه، به لام داموده زگا كارگيري و فه رمانگه ده وله تيه كان پر ن له خه لكاني بيكار و ته مه ل و ته وه زه ل، كار گه يشتووه ته نه وه ي ته مه لي و كار نه زاني و نه شاره زايي عه مه لي، تا نه م دوايانه ش له نيو خودي فه رمانبه ره كاندا، به بالاترين و باشترين خه سله ت ده هاته ژماردن.

بوچي خو مان به باسي فه رمانبه رانه وه مژول بكه ين، له كاتي كدا ده مانويست باسي خه لكاني مه يداني وعه مه لي به گشتي بكه ين؟ ده توانين لي ره دا بي هيچ دوو دلييه ك بليين كه له ولا تي ئيمه دا شه رمنوكي و نه بووني ده ست پيشكه ري و داهيتاني شه خسي، له كو نه وه و تا ئيستاش به باشترين نيشانه ي پياوي كار دانراوه و داده نريت. باشه ئيمه بوچي خو مان تومه تبار

گەمژە

بەكەين، ئەگەریش بىشەت ئەم بۆچوونە بە تۆمەت بىتە ژماردن؟ ھەمىشە، لە ھەموو شەيئە، لە سەرئەسەرى دىيادا، نەبوونی دەست پىشكەرى و داھىتەنى شەخسى، بە يەكەك لە خالە ئەرىنەكانى پىشكەوتن و سەرکەوتنى پياوى كار و ئەھلى كاروكاسىبى ھاتووتە ژماردن. بەلای كەمەو ھەدى نەو ھەدى و نۆى خەلکى لەگەل ئەو بۆچوونەدا بوون. لە سەھدا يەك (بەلایەنى ھەرە زۆرەو) لەگەل ئەو بۆچوونەدا نەبوون.

داھىتەران و بلىمەتان، لە ھەموو پۆزگارەكدا و لە سەرئەسەرى دىيادا، لە سەرەتای ژيانى داھىتەنەو ھەدى و زۆر جار تا كۆتايى ژيانى، لەلایەن كۆمەلگەو ھەو ھەو ھەو و ئەگەر زۆر زۆر خاتريان گىرابى ھەو ھەو نىمچە ھەو تەماشا كراون. ئەم جۆرە بەرخوردە كۆنە، لە ھەموو دىيادا باو بوو. بۆ نموونە خەلکى بۆ ماو ھەدى دەيان سەل بەو ھەو ھەو ھەو ھەو پەرەپووليان لە بانكى لومبارد* دابنەن و ملياران پەرەپوول بە قازانجى ھەدى چوار لەو ھەدى كەلەكە بىتە، كاتى بانكى لومبارد لەكار كەوت و نابووت بوو، ئىدى ئەو خەلکە دەستەكەيان كەوتە ئەو ھەدى و دەستەكەيان كەوتە ئەم ھەدى، ئىدى ھەر كەسە خۆى و دەستەكەيان ھەدى و داھىتەنى خۆى. ئىدى بە بەرچاوى ھەموو خەلکى يەو، بەشى ھەرە زۆرى ئەو ھەموو ملوئەن پەل و پەرەيە كەوتە دەستى كەلەكەيانى چەورە و چەكل و لە ھەرمەى ساختە بازى (مچاربات)ى بى بنجوبناوئەدا، ھەتتا ھەلەم ئاسا چو بە ئاسمانا، ئىدى ئەو ئاكەمى لۆجىكى دابونەرىتە كۆمەلەيەتى و ئاكە پەسەند و باو ھەو ھەو ھەو. بۆيە دەلەيم " ئاكە پەسەند و باو" چونكە ئەگەر شەرم و شكۆ پەسەند و گوپرايەلى و دووركەوتەو ھەدى لە ھەر دەست پىشكەرى و داھىتەنىكى شەخسى، كە ھىشتا لە ولاتى ئىمەدا باو، بە راي زۆرەي ھەرە زۆرى خەلکى، نىشانە و سىفەتى ھەر مەو ھەدى جىددى و بە حورمەت بى، ئەو ھەر كەسەك پەرەتارى خۆى و شەيئەى ژيانى لەناكاوا بگۆرەت، دەبى بە بنىشتەخۆشەي ژىر ددانان و لۆمەكارى خەلکى، چونكە لە پەرەو گشتىي كۆمەلگە لایداو ھەدى و ئەو كارەي نەك ھەر دووركەوتەو ھەدى لە دابونەرىتى كۆمەلەيەتى، بەلكو بە جۆرە بىتەدەبىيەكەش

دهژميرئى. بۇ نموونه، كام دايكه، كه مندالەكانى له پرووى سۆزدارىيهوه زۆر خوښ دهوئ، ئەگەر كورپهكەي يان كچهكەي، به ئاستهم. له سكەي، دابونهریتی باوی كومه لگه لا بدات و دوور بكه ويته وه، هه راسان ناييت؟ له دللى خويدا ده ليت: "نا، نا، به خته وهري و ژيانى ئاسوو ده زۆر باشتره له داهينان و پيساكان" هممو دايكيك كه مندالەكەي دهلاوينئى، ئەو ئاموژگارويه دهكات، به لام دايه نانى لای ئيمه، له قالو به لاوه، كاتى مندالەكانمان له بيتشكه دا راده ژهنن، بهم لايه لايه ئەبهديه دهيان خه وينئى!" تو ئەنجام دهبي به خاوھن پلهوپايه، دهوله مه ند دهبي. دلنيام له كارى خوتا، پيشدهكهوي، به جه نه رال دهبي". بهو جوړه دهبينين، ته نانته دايه نانى مندالەكانيشمان، هميشه بهو چاوھ پروانيوانه ته پلهوپايه ي جه نه رالى، كه نيشانه و پيوهرى بالاي به خته وهري پرووسيه. ماناي وايه ئەم پلهوپايه، لهو به ها بالاiane بووه كه هممو خه لكى ريژيان گرتوو و ئاواتيان پى خواستوو و به لو تكه و نيشانه ي بي چه ند و چووني شادمانى و خوشى ها تو وه ته ژماردن.

کام پیاوی ږووسی هه‌یه، دواى ئه‌وه‌ی تاقیکړنه‌وه و ئه‌زمونه
 ئاسایه‌کان یه‌ک له‌دواى یه‌ک بېړیت و سى و پینج دانه سال له خزمه‌تا
 بگوزهرینى و پاره‌یه‌کى مؤل له بانكى لومباردا دابنیت، نه‌بیت به جه‌نه‌ړال؟
 بهو جوړه تاکی ږووس، به خوت و خوړپایى، بى ئه‌وه‌ی، زه‌ړه‌یه‌ک خوۍ
 ماندوو بکات، له ئه‌نجامدا وه‌کو پیاوی کار، سه‌نگ و ئیحتوبار په‌یدا ده‌کات.
 یانى هه‌موو که‌سیکى ته‌مه‌ل و ته‌وه‌زل و بیکاره و گوړپاه‌ل، ده‌گاته پله‌ی
 جه‌نه‌ړالى، ته‌نیا تاکی داهینه‌ر، تاکی یاخى و لاسار و گوینه‌بیس و تاکه‌ره‌را،
 به کورته‌یه‌کى تاکی نیگه‌رانی بیئوقره‌ی قالب ناپه‌زیر ناگاته پله‌و پایه‌ی
 جه‌نه‌ړالى. ږه‌نگه ئه‌م قسه‌یه‌ی من جوړه موباله‌غیه‌کى تیابى، به‌لام به
 شیوه‌یه‌کى گشتى سه‌رنجیکى دروست و راسته‌وئیدی پڼوهر و پیناسه‌ی
 کومه‌لگه‌ی ئیمه بۆ پیاوی ناو پیاوان، بۆ پیاوی کار و نمونه‌یى و ابووه.

به بهر حال، وا دیاره زور له باسه که مان دوور که وتینه وه، که مه به سستی
سه ره کیی ئیمه ئه وه بوو، چهند روونکردنه وه یه که له مهر مالباتی یه پانچین

گه مزه

پيشكهش بکهين... ئەندامانی خانەوادەى يەپانچين، يان بەگوته يەكى دى ئەوانەيان کە زیاتر، بیریان دەکرده وه، هەر هەموویان خەسلەتیکى هاوبەشیان تیاوو کە دروست پیچهوانەى ئەو پیوه و خەسلەتانه بوو کە تۆزى لەمه و پیش باسمان کردن. هەندى جار وایان هەست دەکرد، کە کاروبارى مالى ئەوان، وهکو کاروبارى مالى خانەوادەکانى دى به پيوه ناچیت، هەلبەتە به بى ئەوهى به تهواوهتى له مانای ئەوه بگهين "چونکه ده رککردنى مانای ئەو هەستە زۆر دژواره". ئەو ریگەیهى کە بۆ خانەوادەکانى دى تهخت و هەموار بوو، بۆ وان ریگەیهى سەخت و ناهەموار و بەردەلان و پڕ هەوراز و نشیو بوو. یانى رهوشى خەلکى ئاسایى و له بەردلان بوو، به لām رهوشى ئەوان، یانى مالباتى يەپانچين نا ئاسایى و دژوار بوو. خەلکى گوپراهلی قه رارداده کان بوون و به ئاسانى ژيانيان له بهر ده رویشت، به لām يەپانچينه کان، هەمیشه به پیچهوانه وه، له قه رارداده کان ده رده چوون و پابه ند نه ده بوون. خەلکى هەمیشه به گویره ی دابونه ریتانى باو رهفتاریان ده کرد، یانى ده گهل عامى ده چونه شامى، به لām خیلێ يەپانچين وانه بوون، راسته لیزاقتا پروکو فیقنا، هەندى جار له راده به ده ر سلێ ده کرده وه، مدارای دابونه ریتی باوى ده کرد، به لām هیشتا له و ئاسته دا نه بوو کە کۆمه لگه رازى بکات. ئەمه جگه له وهى کە هەر لیزاقتا پروکو فیقنا خەمى ئەو شته ی بوو، ده نا کیزه کانى هەرچه نده به ته مه ن بچووک بوون، به لām له ئیستاه، گیانى یاخیکه ریتی و نۆرینیکى رهخنه یی ته نزامیزیان هەبوو، زۆر زیت و زرینگ و به هۆشوگۆش بوون. جەنه رالیش توانای خویندنه وهى قوولایی شته کانى هەبوو (هەرچه نده به دره نگه وه)، به لām عاده تى وا بوو ئەگه ر په شیویه ک هاتبا پیشى، له بن لیوانه وه "ئم" یکى بۆ ده کرد و هیچى نه ده گوت. شته که ی به تهواوه تى بۆ لیزاقتا پروکو فیقنا به جى دیلاو، خۆی له هەر بهر پرسیاریتیه ک ده بوارد و شته که ی به ملی لیزا قیتادا ده دا. ئەم خانەوادیه خاوه نی ده ستپیشکەرى و داهینانى تهواوه تى و تاییه تى خۆی نه بوو، یان ئاگایانه و به ئانقه ست، ریگه ی تاکه رایى و یاخیبوونی نه ده گرتە بهر - چونکه ئەوه ده یکرده

گه مژه

بيحورمه تي به دابونه ريتي باو - به لئ، شتي وا له نارادا نه بوو. هر چه نده مه لباتي يه پانچين، خه لکانيكي به ريز و حورمه ت بوون، به لام و پرايی نه وهش، پر به پيستي پيناسه باوه که ي خانه واده ي به حورمه ت نه بوون. ليزا قيتا پروکوفيفنا، له م دوايانه دا گه يشتبوو نه و قه ناعه ته ي که گونا هي هر هه موو نه و ناته بايي و نا کوکييه ي ماله که يان له نه ستوي نه و دايه و زاده ي ته بيعه ت و سرو شتي "نه حس" و شوومي نه و. دياره نه م بير و قه ناعه ته هينده ي دي نه زيه تي ده دا و هه ميشه گله يي له خوي ده کرد که "سه رشيتيكي خو سه ري گه وچ و ناله باره". خوي به کيشه ي خه يالي و گومان و دوو دلي بي بنجوبنا وانه وه ئازار ده دا. هه ميشه په شيوو په ريشان په ي به چاره سه ري ئاسانترين کيشه نه ده برد، ميتشيكي له خوي ده کرد به گاميشن، رور به روريش خراپتر ده بوو.

له سه ره تاي چيرو که که مانه وه، باسي نه وه مان کرد که مالباتي يه پانچين، به راستي له نيو خه لکي دا قه در و حورمه تي خويان هه بوو. جه نه رال ئيفان فيدوروفيج به خوي، هر چه ند له بنه ماله يه کي گومنا بوو، له هه موو شوينن به ريز و حورمه ته وه پيشوازي ده کرا. نه م ريزو حورمه ته ش له وه وه هاتبوو، که يه که م ريزي خوي ده گرت و زور ده وله مه ند بوو. دوو هم زور به نه وه ب و نه رباب بوو، نه گهر چي نه ختيک که م هوش بوو، به لام وا دياره نه م که م هوشيه نه گهر بو هر که سيكي ناسراوي ناودار زهروري نه بئ، نه و بو هر پياويک که به جيدي له خه مي پاره په يدا کردنا بيت. زور پتويست بيت. جه نه رال يه پانچين پياويکي خوشخوو و خده په سه ند، بي فيز و خاكي، بوو. ده يزاني که ي بيده نگ ده بيت و زاري تيکده نيت، لي و پراي نه وهش ريگه ي زماندريژي به که س نه ده دا، نه ک هر به زه بري پله و پايه که ي، که جه نه رال بوو، به لکو به هوي نه وه شه وه که پياويکي سه نگين بوو، ريزي خوي به راده يه ک ده گرت، که به رانه به ره که ي ناچار بوو ريزي بگريت. و پراي هه موو نه مانه ش پشت و پشتيواني به هيز و ده ستروي هه بوون.

به لام ليزا قيتا پروکوفيفنا، وه کو پيشتر گومان له بنه ماله يه کي

گه مژه

وهجاخزاده و په سەن بوو. هەرچهنده له ولاتی ئیمه دا مه سه له ی خوین و ئهسل و فەسل، ئه گەر کومه لیک په یوه ندیی زور به هیزی دیکه ی له پشت نه بیت، بایه خیکی ئه وتوی پینادریت، به لام لیزا قیتا پروکوفینا ئه و په یوه ندییانه شی دروست کردبوو، له نیتو لایه نگران و دوست و بناژوکانیه وه، زور به حورمهت و خوشه ویت بوو. به کورتی له نیتو خه لکیدا جیگه ی ریز و حورمهت بوو. هه لبه ته نیگه رانی و خه مه خانه واده یه کانی، بێنجوبناوان بوون و زاده ی شتی زور بچووک و که مبابه خ بوون و زیاتر به خه یال له خوی گه وره ده کردنه وه. ئیدی پیاو ئه گەر بالوکه یه ک به سەر که پوی یان ته ویلیه وه بیت، وا ده زانی، خه لکی هیچ ئیش و کاریان نییه ته نیا ئه وه نه بی سهری ئه و بالوکه یه بکه ن و گالته به خاوه نه که ی بکه ن، ئه گەر ئه و خاوه نه ی دۆزه ره وه ی ئه مریکاش بیت. هه لبه ته پتویست به وتن ناکات که لیزا قیتا پروکوفینا له نیتو کومه لگه دا، به وه ناسرابوو که توژیک "نه ساز و نه بانه"، به لام ئه مه هه رگیز له ریز و حورمهتی ئه وی که م نه ده کرده وه، چونکه به راستی جیگه ی ریز و حورمهتی خه لکی بوو، به لام له ئه نجامدا گومانی له م ریزو حورمهته په یدا کردبوو، ئیدی په گوریشیه ی هه موو گرفت کیشه کانی ده چووه وه سەر ئه م گومان و به دگومانییه. که ده پروانییه کیزه کانی، خه فته ی به وه ده خوارد که ته بیعهتی ئالوز و نه ساز و ناشاییسته ی سه یروسه مه ره ی ئه و، کیزه کانی ئه زیهت ده دات و کاریگه ری خراپی له سەر ئایینده یان ده بیت، که چی هیشتا ئه و گله یی له کیزه کانی و له ئیفان فیدروفیچی میزدی ده کرد، که نه ساز و ئالوزن و ئه وانی به خه تابار ده زانی، هه میشه له شه رابوو له گه لیانا، که چی وێرای ئه وهش له گیانی خوی خوشتری ده ویستن و ئاماده بوو خوی به قوربانیان بکات و شه یدایانه خوشی ده ویستن.

ئه وه ی که زیاتر ئازاری ده دا، ئه و خه یاله بوو که کیزه کانی شی خه ریکه وه کو ئه و "نه ساز" ده رده چن و له دنیا دا نمونه یان نه بووه و نابیت. به رده وام له دلی خۆیدا ده یگوت: "کار واپروات ده بن به نه هلیستی." نزیکه ی سالیک ده بوو که ئه م خه یاله خه مناکه پوژ به پوژ له زه نیا په گاژو ده بوو

گه مژه

و پتر ده چه سپی و هه می شه له خوی ده پرسى: 'یه که م: بۆچی شوو ناکه ن؟ بۆ ئه وه هاتوونه ته دنیا تا عه زابى دایکیان بدهن- ئامانجى سه ره کی ژيانیان ئه وه یه، ئه مانه هه ره هه مووی به ره نجامی بیرین تازه مۆده، به تایبه تی به ره نجامی ئه وه مه سه له نه گریسه یه، مه سه له ی ژن! ئه دی چۆن، مه گه ر ئاگلایا شه ش مانگیك له مه و پیتش كه لکه له ی ئه وه ی نه که وتبووه سه ر که قژه جوانه که ی بیریت؟ - په نا به خوا! من له ته مه نی ئه ودا، قه ت ئه وه قژه جوانه ی ئه وم نه بوو! - ئه یه پۆ قه یچییه که م به ده ستیه وه گرت، ناچار بووم له به رده میا چۆک دابده م و له به ری بپاریمه وه که ئه وه خه یاله له میتشکی خوی ده ر بکات و کارى وا نه کات.. گریمان ئاگلایا به درۆوه وای ده نواند به ته مایه قژی بیریت و ئه م کاره ته نیا بۆ توپه کردنی دایکی ده کات، چونکه کیژیکی جینگن و خۆسه ر و نازداره، یه ک جار گوتمان شه پانییه و بپایه وه، به لئى شه پانییه! ئه دی ئه وه ئه لکسندرا به سه ته زمانه بۆ نالئى، خو ئه وه به مه کروناز نییه، کچیکى زۆر ساویلکه یه، ئه وه بۆچی ده یویست چاو له ئاگلایا بکات و قژی بیریت. ئاگلایا برده یه میتشکی ئه وه بئى ئه قله وه که به قژی کورته وه باشتر خه وى لئنده که ویت و سه ری شه که شى له کۆل ده بیته وه؟ له ماوه ی ئه م پینچ ساله ی پابردوودا، چه ندین خوازگاریان هاتبوون، که کوپى زۆر قۆز و پیاوی زۆر شایسته و پایه به رزیان تیا بوو! باشه چاوه پوانى چین؟ بۆچی میترد ناکه ن؟ ئه گه ر مه به ستیان ئازاردانى دایکیان نییه؟ هه لبه ته، گومانى تیانیه، هه ره ئه وه یان مه به سه ته! .

ئه نجام، یه که م تیشکی هه تاو، دلى دایکانه ی رووناک کرده وه. به لای که مه وه یه کتیک له کیژه کانی، یانی ئادیلايه، هاتووه ته په دا و لیتپراوه شوو بکات و مال و حال بۆخوی پیکه وه بنى. لیزا قیتا پروکوفینا، هه ره که ده رفه تی بۆ هه لده که وت که گوزارشت له خوی بکات، به ده نگى به رز ده یگوت " تازه ئه م یه که یانم له ده ست پۆیى!" - به لام له ناخى خۆیدا زۆر خو شحال بوو: شوویه کی زۆر باشه، تا بلنى گونجاو و له باره! ته نانه ت له ناوه نده ئه رستو کراته که شدا به باشى و به ریزه وه باسى ده که ن: ده زگیرانه که ی پیاویکی ناسراوه، له چینی ئه شرافانه، ده و له مه نده، پیاویکی

ئەربابە. لە ھەموو ئەمانە باشتر، ئەوھێ ئەم شووھ بە ھەزەلکردن بووھ و کچە بەدلیھتی. پیاو لەوھ پتر چی گەرھکە؟ ھەلبەتھ لیزاڤیتا پروکوفیڤنا، ھەمیشھ سەبارەت بە ئادیلاید و ئاییندەھ ئادیلاید، لەچاو دوو خوشکەکەھ دیکەیدا، کەمتر ھەستی بە ترس و نیگەرانی دەکرد. ھەرچەندە مەیل و ئارەزووی ھونەرایی ئەم کێژە ناوھەنجیھ مایەھ پەریشانی بەردەوامی دلەھ ھەمیشھ گوماناوای دایکی بوو، بەلام ئەنجام بەوھ دلخۆشیی خۆی دەدایەوھ و نیگەرانیی خۆی دەپەواندەوھ: "ھەرچیھک بێ، تەبیعەتییکی کراوھ و خۆشی ھەھ، کێژیکی ئاقلە و دەتوانی تەکبیری حاالی خۆی بکات".

زیاتر خەمی ئاگلایا و ئاییندەھ ئاگلایای بوو، بەلام سەبارەت بە ئەلکسندرای کێژە گەرھ، ئەم دایکە داماوھ بە خۆیشی نەیدەزانی ئایا پتویست دەکا خەمی بخوات یان نا. ھەندێ جار بە تەواوھتی ناوئەمید دەبوو وای خەیاڵ دەکرد ئیدی ئەم کچە "ھیچ ئاییندەھیکە" ناییت، تەمەنی بیست و پێنج سائە و لەوھێ ھەر بە قەرھیی بھیتتەوھ. "چەند جوانیشھ!" ئەم دایکە خەم دایدەگرت، شەو تا بھیانی بەدەم فرمیسک پشتنەوھ، بۆ ئەلکسندرا دەگرایا، ئەلکسندراش بێ خەم و خەیاڵ، ھیدی و ھیمن تا بھیانی دەخەوت! "ئاخر ئەم کچە چیھ؟ لە ھەوادارانێ نەھلیزمە یان گیل و کەودەنە و ھیچی تر؟".

لیزاڤیتا پروکوفیڤنا، زۆر چاک دەیزانی کە کێژەکەھ نە گیلە و نە کەودەن. بەلکو زۆریش لە ھەست و ھۆش و بەردەباری ئەلکسندرا پازی بوو، ھەزیدەکرد لە کار و بارەکاندا پرسورا و شیرەتی پتینگات، بەلام گومانی لە "نەرمونیانی" ئەلکسندرا نەبوو. "ئەوھندە ھیتور و ئارام بوو، بە ھیچ شتیک شیلو نەدەبوو. ئاخ!... ئەمانە شیتیم دەکەن!". لیزاڤیتا پروکوفیڤنا ھەمیشھ جۆرھ سۆزیکێ تاییھتی، سۆزیکێ مەند و لە پروونکردنەوھ نەھاتووی دەرھەق بە ئەلکسندرا ھەبوو، تەنانت لە ئاگلایاش کە نازداری خۆی بوو، خۆشتی دەویست، بەلام کە لە پرووی سۆزی دایکایەتیھوھ توپە دەبوو، تەشەری وەکو "نەرمک و دەلەمە و ولە"ی لی دەدا، ئەلکسندرا، کەم و زۆر خۆی شیلو نەدەکرد، بەلکو بە پروویھوھ پتدەکەنی. لیزاڤیتا

گه مژه

پروکوفیتنا هندی جار، له سهر شتی زور بچووک و بیتمانا نهک ههر تورپه ده بوو، به لکو ده هری ده بوو، وهکو فیشه که شیتته به ئاسمانا ده چوو. بۆ نموونه ئه لکسندرا، هه زی ده کرد زور بنوویت و خهونی زوری ده بینى، جا خهوی بیتام و مندالانه بیتامتر له خهونی ساده و ساکاری مندالینکی ههوت سالان. ئیدی بهم خهونه ساده و ساکارانه قه لاس و تووپه ده بوو، کهس نهیده زانی بۆچی. بۆ نموونه جاریک ئه لکسندرا له خهویا ههوت مریشک ده بینى، ئهم خهوه ده بیتته بایسی شه پیکى گه وره له نیتوان خوی و دایکیا! له بهرچی؟ کهس نازانیت بۆ. جاریکى دی، تاقه جاریک، به پیکه هوت خهونیکى تۆزى خوش ده بینى: لهو خهونهیدا، په به نیکى خه لوه تنشین له ژووریکى تاریک تاریکدا ده بینى، ههرچی ده کات ناویرى بجیتته ژوورده وه، کاتى خهونه کهى بۆ ههر دوو خوشکه کهى گێرایه وه، ههر دووکیان له قاقای پیکه نینیان داو خیرا چوون، به دهم تهوس و توانجه وه خهونی خوشکه کهیان بۆ دایکیان گێرایه وه، دایکیان تورپه بوو، به گیل و گهوجى وه سف کردن. له دلای خویدا گوتى: به لى... به راستى خه یوانیکه لهو گۆپه، ههست سزى وهکو خوی نه بووه ته وه، به هیچ شتیک شیلو نابى، به لام هه ندی جار خه مین دیتته بهرچاو. هه ندی جار نیکای یه کپارچه داخ و که سه ره. نازانم هوی ئهم خه مباریه ی چیه؟" لیزافیتا پروکوفیتنا، هه ندی جار ئه و پرسیاره ی له ئیقان فیدوروفیچ ده کرد. هه لبه ته وهکو خوی هه میشه یی، به پووگرژی و په ستی، به هه په شه وه پرسیاره کهى ده کرد و وه لامى یه که سه ری ده ویست.. ئیقان فیدوروفیچ مینگه مینگیکى ده کرد، چاره ی به یه کا ده دا، شانەکانی هه لده ته کاندن و ده ستی بلاو ده کردنه وه و به رسقى ده دایه وه:

- هه زى له شووه، پنیوستى به میرده!

لیزافیتا وهکو بۆمبا ده ته قیتته وه، هاواری ده کرد:

- له خوا ده پارپمه وه، به لای که مه وه ئه و میرده وهکو تۆ نه بی..

ئومیده وارم له بیروباهه و بۆچوونه کانیا وهکو تۆ نه بیت ئیقان فیدوروفیچ!

هیوادارم وهکو تۆ زهر و دلره ق نه بیت، دیتها تیه کی وهکو تۆ نه بیت ئیقان

فیدوروفیچ!...

گه‌مژه

ئیدی جه‌نه‌رال هیچ چاری نه‌ده‌ما، فیزمالینکی ده‌دایه و خۆی ده‌دزییه‌وه. پاشان لیزاڤیتا پروکوفینا، پاش "ته‌قینه‌وه‌که‌ی هی‌ئور ده‌بووه‌وه، هه‌ر ئه‌و پۆژه بۆ ئیوارئ، وه‌ک نه‌ بای دی بی نه‌ باران، به‌ پوویه‌کی خوش و ناسکییه‌کی له‌پاده‌به‌ده‌ر، ئارام و سه‌رپرژ له‌ ڤیان و پرژ و حورمه‌ت ده‌که‌وته مجامه‌له‌ی می‌رده‌که‌ی. ئیقان فیدروفیچی "زبر و دل‌ره‌ق" نه‌ده‌ما، ده‌گۆرا، ده‌بوو به‌ ئیقان فیدروفیچی ئازیز، میهره‌بان، په‌رستراو و پشت و په‌نا، چونکه‌ به‌دریژی ته‌مه‌نی ئیقان فیدروفیچی خۆی خوش ویستبوو، به‌دل عاشقی بووبوو، ئیقان فیدروفیچ زور چاک ئه‌مه‌ی ده‌زانی، له‌ ئه‌نداز به‌ده‌ر پرژ و حورمه‌تی لیزاڤیتا پروکوفینای ده‌گرت.

به‌لام، سه‌رچاوه‌ی خه‌م و عه‌زایی هه‌میشه‌یی لیزاڤیتا پروکوفینا، ئاگلایای کیزی بوو. ئه‌م دایکه‌ له‌ دلی خۆیدا ده‌یگوت: "ئه‌و کچه‌تیوه، پرژ ده‌قاوده‌ق کۆپیه‌کی منه، له‌ هه‌موو پوویه‌که‌وه، وینه‌یه‌کی کوت و متی منه: بی‌چووه شه‌یتانیکی خۆسه‌ری به‌دخووا نه‌هلیست، وازوایی، نه‌سان، سه‌رشیت، پکونی و ناجسن، شه‌پانی، جنکن، جنگیز! ئاه... مه‌گه‌ر هه‌ر خوا بزانی له‌ ژيانا چه‌ند به‌دبه‌خت ده‌بی!... چ ئازاری ده‌چیژی!..." به‌لام وه‌کو پیشتر گوتمان، پۆژ هه‌له‌هات و به‌لای که‌مه‌وه، بۆ ماوه‌یه‌کی کورت، دنیای پروناک کرده‌وه، ئارامیی به‌ په‌وشه‌که‌ به‌خشی. لیزاڤیتا پروکوفینا نزیکه‌ی مانگینکی ته‌مه‌نی، به‌وپه‌ری ئازادی، دوور له‌هه‌ر خه‌م و په‌ژاره‌یه‌ک، برده‌بووه سه‌ر، ده‌نگ و باسی شووکرده‌که‌ی ئادیلاید له‌ ناوه‌نده ئه‌رستوکراته‌که‌دا، کردیه کاریک که‌ ناوی ئاگلایاش بکه‌وینه ناو ناوان، باس بکری‌ت. ئاگلایاش هه‌ر خۆی ئاگلایا بوو، خۆی جوان بوو، که‌ خۆیشی ده‌پازانده‌وه، هینده‌ی دی جوان ده‌بوو، تا بلتی سه‌لار و سه‌نگین، زیت و زرنک، هۆشن، شادو پوو‌خۆش، که‌میک به‌ ناز و فیز و عینوان بوو که‌ هه‌ر له‌ خۆی ده‌هات! یه‌ک مانگی په‌به‌ق بوو سه‌باره‌ت به‌ دایکی یه‌جگار میریقان و به‌نه‌زاکه‌ت بوو. "راسته‌ ده‌بی ئاگام له‌م یه‌قگینی پاقلوڤچه‌ بیت، پتویسته به‌وردی چاودیری بکه‌م، به‌ ته‌واوه‌تی بیناسم. له‌وه ناچیت ئاگلایا مه‌یلیکی تایبه‌تی به‌رانبه‌ری هه‌بیت، وه‌کو هه‌ر که‌سیکی دی ته‌ماشای

گەمژە

دەكات. ئاگلایا، لەناکاوا بووبوو بەو کێژە دلرفین و ڕند و خشکۆکە! "چەند ڕەزاسووکە! خوایە، چەند زیبایە! پۆژ بە پۆژ جوانتر دەبێ! بەلام..."
بەلام لەو ساوێ کە ئەم میرە چکۆلە بەرەللا، ئەم گیلە پیاوێ لاتە گەرابوو، هەموو شتەکان ئاوەژوو بووونەو، مالی یەپانچین بەتەواوەتی شتوا بوو! بۆچی، چی پووی دابوو؟

ئەلەقی هیچ شتێک پووی نەدابوو، ئەم ڕەوشە لە هەر مالیکی دیکەدا بواوە کەس گۆی نەدەدایە و خۆی شپۆزە نەدەکرد، بەلام لیزاقتا پروکوفینا، وەکو هیچ کەسیکی دی نەبوو، دەهات، زۆربەیی مەسەلە و ڕووداوە ئاساییەکانی بە جۆری لێک دەدایەو و دەیدانە دەم یەکەو و لە خۆی گەورە دەکردنەو، کە ئەقڵ قەبوولی نەدەکرد، ئیدی بە خەیاڵ و ترس و دلەپاوەکی ئەوتۆی لە خۆی دینا کە هەندێ جار نەخۆش دەکەوت. جا وەرە بیهێنە بەرچاوی خۆت، ئەویک لە هیچی نەبوو، ئەوێ حالی بوو، ئەوێ پەرچەکرداری بوو، ئەگەر ڕووداویکی راستەقینە، ڕووداویک کە بە راستی مایە نیکەرانی و گومان و دوو دلی بواوە، چ پەرچەکرداریکی دەبوو، چۆن سەری دنیای لە خۆی دینایەو یەک؟ لیزاقتا پروکوفینا، لە کاتی کەدا میرزادەیی دابوو پێش، بە درێژایی ڕینگا لە بەرخۆیەو دەگوت: "چۆن زاتیان کرد، چۆن توانیان ئەو نامە قیزەوێ بێ ئیمزایە، دەربارەیی ئەو "بوونەو" و پەيوەندیی وی دەگەل ئاگلایادا، بۆ من بنووسن؟..." پاشان کە گەشتە مالهێ میرزادەیی لە پشت میزێکی خەوێ دانیشان، کە هەموو ئەندامانی خێزانە کە لە دەوری دانیشتبوون، دیسان لە فکراڤاچوو، لە دلی خۆیدا دەگوت: "چۆن زاتیان کردووە تەنانەت بیریش لەم مەسەلە یە بکەنەو؟ ئەگەر تاقە وشە یە کیم بە راست زانییا، یان نامە کەم پیشانی ئاگلایا دابا، خۆ لە شەرما دەمردم! چۆن زات دەکەن بەو جۆرە بە ئیمە، بە خانەوادە و مالیاتی یەپانچین ڕابوین! هەمووی دەم چەوتی ئیقان فیدروفیچە، هەمووی بە هۆی تۆو ئیقان فیدروفیچ! ئاخر بۆچی نەچووین بۆ دورگەیی یەپانچین و ئەم هاوینە لە قیلاکەیی ئەوتەندەرمان بەسەر بەرین*؟ خۆ من گۆتم با بۆ ئەوێ بچین!

گەمژە

لەو هیە قاریا لەمە ترساییت و ئەم نامە هیە نووسییت! یان لەو هیە... ئاھ. هەر هەمووی خەتای ئیقان فیدروفیچە! هەر هەمووی! پەنگە ئەو کچە تیوہ دەعەجانییە هاتیب بە خەیاڵیا ئەم داوہی بۆ بنیتەوہ و بە باسکردن و لە قاودانی پەیوہندی رابردوویان، بیکات بە گەپجاری ئاشنا و بیگانە. ریک وەکو ئەو زەمانە ی کە ئەم ملەمرواری بە دیاری بۆ دەبرد و ئەویش بە کەپو و رایدەکیشا و گالتە ی پێ دەکرد!... بە لام ئیستا هەموومان تووش بووین، ناوبانگی ئیمەش زراوہ. بە ئی ئیقان فیدروفیچ ناوی کچەکانیش کچانی خانەدان وەچاخزادە. کچانی گەنجی پابە وەخت. ئەوانیش لەوی بوون، گوئیان لە هەموو شتیک بوو، بەچاوی خۆیان دیمەنی گەنگەشە و چەنەچەنی ئەو هەرزەکارانەیان بینی. هەنوکی دلت داکەوت؟ ئیسراحت کرد؟ بە ئی لەو یندەربوون و بەگوئی خۆیان، گوئیان لە هەموو شتیک بوو. من هەرگیز لەو میرزادە بلح و بەدەفەرە خوش نابم، نا قەتا و قەت، پۆژی لە پۆژان لێ خوش نابم! نازانم بۆچی ئاگلایا، بۆ سێ پۆژ دەچی کە زۆر تووڕە و پەستە؟ نازانم بۆچی بیانوو بە خوشکەکانی دەگریت، شەریان پیدەفرۆشیت، تەنانت بە ئەلکسندرایی خوشکە گەرەشی کە پیزی دایکیکی دەگرت و دەستی ماچ دەکرد؟ شەر بەویش دەفرۆشیت! بۆچی ئەمە سێ پۆژە مەتەلان لە خەلکی دادین؟ باشە گافریلا ئاردا لیونوفیچ بۆچی بۆ ئیرە هاتبوو؟ پەیوہندی بەم مەسەلە یەوہ چییە؟ بۆچی ئاگلایا دوین و ئەمڕۆ، کەوتە ستایش و هەلکشانی و پاشان لە هۆرژنی گریانی دا؟ بۆچی ناوی ئەو "سوارچاکە لاتە" گومناوہ، لەو نامە بێ ئیمزایەدا هاتووہ، کەچی ئاگلایا نامەکە ی میرزادە ی تەنانت بە خوشکەکانیشی نشان نەدا؟ ئەدی بۆچی... من وەکو شیت بەهەشتا و خۆم گەیانده "میرزادە" و بۆ ئیرەم هینا؟ خودایا! لەوہ دەچی شیت بوویم. ئەمە چی بوو بە خۆم کرد؟ چۆن دەشیت دەگەل گەنجیکدا باسی نەینیی کیزەکانم بکەم - نەینییەک کە راستەوخۆ پەیوہندی بە خودی ئەوہوہ هەیت؟ شوکر بۆخوا کە گیلۆکە یەو... و دۆستی خانەوادەییمانە، بە لام تۆ بلتی ئاگلایا مەیل بە یەکیکی وەکو ئەم داھۆلە بدات؟ خودایا، چەند قسە ی قۆر دەکەم؟ ئۆف... ئیمە خەلکیکی

گه مژه

نه شازين... هه ق وايه له قهفه زيكمان بنهن و خه لکی بين به ده کوپيكان ته ماشامان بکه... به تايبه تي من! ئاخ ئيقان فيدروفيچ، قهت ليت نابوورم، قهت پوژي له پوژان، گهر دنت نازانا کهم! نازانم بوچی ئاگلایا دهري ناکات؟ خو قه ولی دابوو که ئەم کاره بکات، که چی نایکات! ته مه شا، بروانه چون نيگای برپوه ته سهراپای و ورتهی له خو برپوه، هيچ نالیت. له وی دانیشتووه و هه لئاسیت بروات. له کاتیکا به خوئی ئاگاداری کردهوه که نه گه پیتوه! .. ئه ویش لیوبه بارو پهنگزهرد لیتی دانیشتووه. ئه دی ئه و یه فگینی پاقلو فچه چه نه بازه بو نالیتی، هه ژدهر، هه ژدهر، قسه دهکات و پئ به کهس نادات تاقه وشه یه ک بلتی؟ ئەگەر بمتوانیا ئاراسته ی گفتوگویه که بگویم ده متوانی بچمه بنجوبناوانی مه سه له که..."

میرزاده پهنگزهرد و لیوبه بار، له ده وری میزه خپه که دانیشتبوو، پیده چوو که وتیته به یینی بهرداشی دوو ههستی هه قده وه: ترسیکی زور و، نه شه یه کی کوتوپری له وه سف نه هاتوی نامه فهووم. له لایه که وه ده ترسا دزه نیگایه کی ئه و سووچه بکات که له وینده ره وه دوو چاوی ره شی ئاشنا به دیقته ته ماشای ئه ویان ده کرد! له لایه کی دیکه شه وه، زور خو شحال و شادمان بوو به وه ی که جاریکی دی خوئی له ناو ئەم خانه واده یه دا ده بینیته وه و گوئی له و دهنگه ئاشنایه ده بینته وه، دوا ی ئه و نامه یه ی بو ئەمی نارد بوو!... "خوای میهره بان ده بی ئیستا چ بلتی! هیشتا تاقه وشه یه کی له زار نه هاتبووه ده ری، به لکو به ئەسته م هه ولیده دا گوئی بو قسه کانی یه فگینی پاقلو فچه هه لبخات که "هه ژدهر، هه ژدهر، قسانی ده کرد. و قه ریحه ی قسه کردنی کرابوو وه و به ده گمه ن به و پوو خو شی و که یف قنجی بینرابوو. میرزاده، هه رچه ند گوئی بو هه لخستبوو، به لام تاماوه یه ک، زور به زحمهت له تاقه وشه یه کی ده گه یشت. هه موو ئەندامانی خیزانه که ئاماده بوون جگه له ئیقان فيدروفيچ که هیشتا له پترسپورگ نه گه رابوو وه. میرزاده "س..ش له وی بوو. دیار بوو به ته ما بوون دوا ی توژیکی دی له کاتی چا خوار د نه وه. بچن بو گوینگرتن له موسیقا* .

دیار بوو، قسه و گفتوگوکان، پیش هاتنی میرزاده دهستی پی کردبوو.

گه مژه

زۆرى پېننه چوو كولياش له سووچيځكه وه په یدا بوو، كه س نه يزانی كارگ
ئاسا له كوټوه هه لتوقی! ميرزاده له دلی خویدا گوتی: "سهیره! هیشتا وه كو
جاران پېشوازی ده كه ن!"

خانوه هاوینه كه ی (فیتلاكه ی) مالباتی په پانچین، په جگار گه وره و جوان
بوو، له سه ر شینوه ی ته لاركار ی سویسری دروست کرابوو، ئه م خانوه له
ناوه ندی باخچه یه کی چکوله دا دروست کرابوو، به لام هر چوارده وری گول
و گولزار بوو، تا بل ی جوان و دلگیر بوو، هه یوان و بهر بیلایه کی وه كو
به ربیلاكه ی مالله كه ی میر مشکین، به لام كه می گه وره تر و جوانتری هه بوو،
جه ماعت هه موو له وینده ر دانیشتبوو.

له وه ده چوو بابه تی باس و گفتوگو كه به دلی هه موو ئاماده بووان نه بیته.
وادیار بوو به ره و ئاقلاریکی باشیش نه چیت، بویه هه موو حه زیان ده کرد
ئو باسه بگورن، به لام په فگینی پاقلو فیچ دابوویه تانی عینادی و بیگویدان
به هه سستی ئه وانی دی، هر ده سته ردار نه ده بوو. دیار بوو هاتنی میرزاده،
هینده ی دی له سه ر گه نکه شه ی مه سه له كه رژدی کرد بوو. لیزا فیتا
پروکوفیتنا، هه رچه نده به باشی سه ری له بابه تی گه نکه شه و گفتوگو یه كه
ده رنه ده کرد، نیوچاوانی دابوو به یه كا و په ست بوو. ئاگلایا، دوور له وانی
دی، له گوشه یه كدا دانیشتبوو، به وپه ری بیده نگی دانیشتبوو وگویی ده گرت،
به جوړی زاری لیک نابوو، له تو وایه به کتردیش نایکاته وه. په فگینی
پاقلو فیچ به گه رمی له سه ری پویشته:

- به یارمه تیتان، من هیچ لاریه کم له لیبرالیزم نییه. لیبرالیزم خراب نییه،
گوناح نییه. لیبرالیزم پاژه له گشت، ئو گشته به بی پاژه كه ناژی،
هه لده وه شیتته وه. لیبرالیزمیش وه كو هر پیبازیکی توندپه وی
محافه زه کاری، هه قی ژیا نی هه یه، به لام گله یه كه ی من، نارپه زایه كه ی من له
لیبرالیزمی پووسیه. دووباره ی ده كه مه وه، دووباره ی ده كه مه وه كه من
دژی لیبرالی پووسیم، چونكه له بنه په تدا "پووسی" نییه، فپی به

گه مژه

پووسياوه نيبه. تاقه يهك ليبرالي پووسيم پيشان بدهن، تا به بهرچاوی ههمووتانهوه، هم لاو لاوی ماچ بکهم. ئەلکسندرا ئیقانوڤنا، که خوای نه مابوو گوناکانی به شپوهیهکی نااسایی سوور هه لگه پابوون، گوتی:

- به مه رجی ئەو پازی بی تو ماچی بکهیت!

لیزا قیتا پروکوفیڤنا، له دلی خویدا گوتی: "تو سهیری ئەمه ناکهیت، به حه یاتی گوئی له هیچ نیه، ههموو خه میکی هر خهوتن و خواردنه، سالی جاریک دیته قسان، ئەویش قسه یهک دهکات، که سهرت سوور بیتی! ". میرزاده، ههستی کرد که ئەلکسندرا ئیقانوڤنا، زۆری پیناخۆشه که یه فگینی پاڤلوفیچ، بهو زمانه سواو پواوه، بهو گهرمیه شوخیامیزهوه، گهنگه شهی بابتهکی وا جیددی دهکات.

یه فگینی پاڤلوفیچ له سهری پویشت:

- میرزاده، پیش ئەوهی تو بی، باسی ئەوهم دهکرد که لیبرالانی ئیمه، زیاتر سهر به دوو چینی گومه لگهن: چینی مولکدار وفیودالانی جاران و، چینی لاهوت خوازان. ئەم دوو چینهش، له گیانه لادان، دابراو و تهریک له جه ماوه ری خه لک دهژین، نهوه دواي نهوهش، گوشه گیرتر دهن و دهوریان نامینن، بۆیه ههرچییهکیان کردووه و ههرچییهک دهکهن، له خزمهتی نهتهوه و گه لدا نهبووه و نیه...

میرزاده "س..." بهرپه رچی دایهوه:

- چۆن؟ ماقوله ههرچییهکیان کردینت که پهرتی سفر بکری و به ناپووسی و نانهتهوهیی و نانیشتمانی بژمیردریت؟

- نه خیر هیچ شهقلیکی نهتهوهیی و نیشتمانی پتوهنیه. لیبرالانی ئیمه هیچ شتیکی پووسیان تیا نابینری، محافهزه کارهکانیش وهر. دلنیا به که میلهتی پووس نه ئیستا و نه لهئاییندهدا، دان بهو کارانهدا نانه که کونه مولکدران و لاهوتخوازن کردوویانه...

میرزاده "س..." به جیددی بهرسفی دایهوه.

گەمزە

- سەيرە! ئەم بۆچۈنە غەرىب و ھەقدژە چىيە؟ مەن يەك لەبارى خۇم،
ئەم ھىرشە بۆ سەر مولكدارانى پرووس قەبوول نىيە. باشە تۆ خۆت يەككە
نيت لە كۆنە مولكدارانى پرووس؟..

مىرزادە "س.." ئەو پرسىارەى زۆر بەجىددى لى كىرد. يەگھىنى پاقلوفىچ
بەرسقى دايەو ۋە گوتى:

- مەبەستى مەن لە مولكدارى پرووس، ئەو ۋە نىيە كە تۆ تىگەيشتوۋى.
ئەمە چىنىكى بەرىز ۋە حورمەتە، چونكە مەن بەخۇشىم يەككەم لە پۆلەكانى
ئەوان، بەتايىبەتى ئىستا كە نەماون...

ئەلكسندرا ئىفانوفنا، قسەكەى پىپىرى ۋە پرسى:

- باشە، ئىمە لە ئەدەبىياتىدا ھىچ شتىكى نەتەۋەيىمان نىيە؟

- مەن شارەزايىكى زۆرم لە ئەدەبىياتدا نىيە، بەلام پىم وايە ئەدەبى
پرووسىيىش جگە لە لومونوسوف، پوشكىن ۋە گوگول، ھىچ مۆركىكى
پرووسى نەتەۋەى پىتە نىيە، ناسنامەى پرووسى نىيە.
ئەلكسندرا، بە پىكەننەۋە گوتى:

- زۆر چاكە. ئەمە بەسە. خۇ ئەوانەى ناوت بىردن تەنيا يەككىيان كۆرە
ھەزارە، خۇ دوانەكەى دى لە چىنى مولكداران.

- دروستە، بەلام جارى پەلە مەكە، نەشئەى سەركەۋتن نەتگى.
ھۆيەكەى ئەۋەيە كە تا ئىستا تەنيا ئەۋ سىانە، تۋانىۋانە شتىكى خۇمالى
بلىن، لەۋاقىعى پرووسىاۋە ھەلئىجرا بىت* ۋە لە كەسى ترەۋەۋەرىيان
نەگرتىن، بۆيە شەقلى نەتەۋەى ۋە خۇمالىيان ھەيە. ھەر پرووسىك، شتىك
بلىت يان بنووسىت يان بكات كە بە راستى شەقلى پرووسى پىتە بىت،
شتىك كە ھەلقوۋلاۋى ۋاقىعى خۇمالى بىت، لاساى كىردنەۋە ۋە خۋازراۋ
نەبىت، ئەۋا بمانەۋى ۋە نەمانەۋى ئەۋ پرووسىيە، خۇبەخۇ دەبىت بە بابايەكى
نەتەۋەى، ئەگەر زمانە پرووسىيەكەشى خراپ بىت. ئەمە بەلاى مەۋە
شتىكى بەلگە نەۋىستە، بەلام باس ۋە گەنگەشەكەى ئىمە دەربارەى

گه مژه

ئەدەبیات نەبوو، بەلکو دەربارەى سۆسیالیستەکان بوو. مونا قەشە کە مان بەوان دەست پى کرد. من پىتموایە و دلنیام کە ئیمە، تاقە یەک پرووسی سۆسیالیستمان نەبوو و نییە. بۆچی؟ چونکە هەموو سۆسیالیستەکانى ئیمە یان لە مولکدارانى کۆن یان لە لاهوتخووانان. هەر هەموو سۆسیالیستەکانى ئیمە، چ ئەوانەى ناو ولات و چ ئەوانەى هەندەران، لەو لیبرالانەن کە پەگیان دەچیتەووە سەر پۆژگار و سەرۆبەندى فیدالانى پەغیەتدار. بۆچی پێدەکەنى؟ کوا کتیبەکانیان، پىتمایەکانیان، پەيام و پىبازەکانیانم نیشان بدە، بزانه چۆن، هەرچەندە من پەخنەگرى پىشەیی نیم، بزانه چۆن بە پەخنەى قەناعەتەخس ساغى دەکەمەووە کە لاپەرە بە لاپەرەى کتیبەکانیان، نامىلکەکانیان، نامە و پەيامەکانیان، هەر هەمووى دەستکرد و زادەى قەلەمى بابەیهى کۆنە مولکدارى پەغیەتدارى پروسە. بەدخوايان، تۆرەيان، سوعبەت و پىکەنننن بۆنى مولکدارى جارانى لىدیت "تەنانەت ئەم کۆنە مولکدارەش نمونەیهى زۆر کۆنە، وەکو نمونەکەى فاموسوف". یانى هەرچیان هەیه و نییە، لە سەرچاوەى چینی مولکدار و لاهوتخووانەووە هەلدەقوولیت. چیه دیسان پێدەکەنى؟ میرزادە تۆش پێدەکەنیت؟ تۆش هاوڕای من نیت؟

ئەلەهەقى هەموو هەر پێدەکەننن، میرزادەش یەکیک بوو لەوان. میرزادە لەپەر پىکەننەکەى برى، وەکو قوتابىەک لەپەر تاوانبار کرابى، گوتى:

- من ناتوانم بەدلنیاىیەووە پىت بلیم کە هاوڕەئى تۆم یان نا، بەلام دلنیاى دەکەم. کە قسەکانتم زۆر لە گیان خۆش بىئەناز لەزەتیا لىدەبینم...

میرزادە بەدەم ئەو قسانەووە خەرىک بوو دەخنکا. ئارەقەیهى سارد، مروارى ئاسا بەنىوچەوانیەووە دەرەوشایەووە. لەو تەى کە گەشتبوو ئێرە، ئەمە یەکەم جارى بوو قسان بکات. وىستى سەیرىکى دەوروبەرى خۆى بکات، بەلام نەبوو. یەگىنى پاقلوڤىچ هەستى پى کرد و بزەیهى بۆ کرد، بەهەمان جۆشوخروش، بەهەمان گەرموگورپى، بەهەمان نەفەسى

گه مژه

پيکه نين ئهنگيز له سهري پوښت:

- خانمان و برادران، گهره کمه پرووداوکتان بؤ بگيرمه وه، که پيم وایه یه که م کهس من ههستم پيکردووه و که شقم کردووه، بهه حال تا ئیستا کهس نه باسی کردووه، نه هیچی له باره وه نووسیوه. ئهم پروداوه پیک رهنگدانه وه و دهنگدانه وهی کرۆک و جه وهه ری ئه و لیبرالیزمه پرووسییه که من ئاماژه م کردی. با بیتمه سهر باسه که و دهستی پی بکه م. جاری با بپرسین لیبرالیزم به شیوه یه کی گشتی دهکاته چی؟ بریتی نییه له هیرشکردن بؤ سهر سیستمی باو و جیگیر؟ "ئیدی هه له بی یان راست، ئه وه مه سه له یه کی دیه" لیبرالیزم ئه وه نییه؟ ئه وه ی من دهی بینم، لیبرالیزمی پرووسی دژی سیستمی باو و جیگیر نییه. دژی ژبانی نه ته وه ییه، دژی خودی ژبانه، نهک دژی داموده زگاگان، دژی خودی پرووسیایه نهک سیستمی پرووسیا. ئه و لیبراله ی من بۆتانی باس ده که م، نکۆلی له خودی پرووسیا دهکات، به گوته یه کی دی حاشا له دایکی خۆی دهکات، له و دایکه ی هیناویه تییه دنیا وه، په لاماری ده دا. یانی که پرووسیا نه گبه تییه کی به سهر دیت، یان تووشی نه هامه تی و نشووستیهک ده بیت، ئه و له که یفان گه ز گه ز بالا دهکات. رقی له هه موو داب و به ریتیکی میلی خۆمالیه، قیزی له میژووی پرووسیا و له هه موو شتیکی ولات ده بیته وه. هه له به ته ئه مه ی له نه زانیه، ئه گه ر بته وئ پاکانه یه کی بؤ بیئیته وه، ته نیا نه زانیه که یه تی و هیچی دی، وا ده زانیت ئهم رق و نه فره ته ی له پرووسیا، باشتترین لیبرالیزمه. له نه زانی خۆی، دژایه تی پرووسیا به باشتترین جوړی لیبرالیزم ده زانیت. ئهم ولاته پره له و به ناو لیبرالانه ی که خه لکی چه پله یان بؤ لیده دن، به لام له راستیا، بی ئه وه ی به خۆبزان، ئه وه نده کالقام و گه و جن هیچ محافه زه کاریکیان ناگاتی، له ناخا له هر محافه زه کاریک، محافه زه کارترن! هه ندی له لیبراله کانی ئیمه که خۆیان له خه لکی دی به نیشتمانپه روه رتر ده زانی، شانازیان به وه ده کرد، له خه لکی دی زیاتر له خوشه ویستی

گه مڙه

پاسته قينه‌ي نيشتمان دهگن، وایان دهزانی بوغزانندن و بیزراندنی پرووسیا، نیشتمانپه‌روه‌ری پاسته‌قینه‌یه، به‌لام هه‌نوکه ئاشکراتر قسه ده‌گن و به‌کاره‌یتانی زاراوه‌ی "خوشه‌ویستی نیشتمان" به‌نه‌نگ و شووره‌یی ده‌زانن. هه‌ر که‌سیک باسی ئه‌و شته بکات گالته‌ی پیده‌گه‌ن. جا من سوورم له‌سه‌ر پاوبۆچوونی خۆم و پتویسته ئه‌م دیارده‌یه دره‌نگ یان زو، به‌وپه‌ری پوونی و په‌وانی و راستگویی له‌قاو بدریت و حه‌قیقه‌ت بخریته پرو. به‌راستی له‌به‌ره‌بیانی میژووه‌وه تا ئیستا له‌هیچ سه‌رده‌م و له‌ناو هیچ میله‌تیکدا دیارده‌ی وا نه‌بووه و پروی نه‌داوه. ئه‌مه خۆی له‌خۆیدا به‌لگه و نیشانه‌ی ئه‌وه‌یه که دیارده‌یه‌کی پیکه‌وته‌کی و په‌وته‌یه. پیاو سه‌ری له‌وه سوور ده‌مین، له‌کاتیکا له‌هیچ شوینتیکی ئه‌م دنیا‌یه‌دا، لیبرالیک نییه‌ رقی له‌ولاتی خۆی بیت، بۆچی ده‌بی بابایه‌کی لیبرالی پروس رقی له‌ولاتی خۆی بیت؟ هۆی ئه‌م دیارده‌یه له‌ولاتی ئیله‌دا، جگه له‌وه‌ی که من تۆزئ له‌مه‌وپیش باسم کرد هیچی تر نییه، ئه‌ویش ئه‌وه‌یه که لیبرالی پروس، به‌هیچ جوړی پرووسی نییه، به‌ناسنامه‌ی پرووسیه‌وه کارناکات. ئه‌م دیارده‌یه له‌م لیکدانه‌وه‌یه زیاتر هیچ لیکدانه‌وه‌یه‌کی دیکه هه‌لناگریته.

میرزاده "س" به‌ریه‌چیدا‌یه‌وه:

- من هه‌ر هه‌موو ئه‌و قسانه‌ی تو به‌سوعبه‌ت ده‌زانم یه‌قینی بافلوفیچ....
ئه‌لکسندرا ئیفانوفا گوتی:

- من هه‌موو لیبراله‌کانم نه‌دیتوون، بۆیه ناتوانم هیچ داوه‌ریه‌ک له‌و باره‌یه‌وه بکه‌م، به‌لام له‌قسه و بۆچوونه‌کانی تو په‌ستم. تو حاله‌تیکی تاییه‌تی فهدیت وهر گرتووه و به‌سه‌ر هه‌موواندا ته‌عمیمی ده‌که‌یت، که ئه‌مه ده‌کاته تۆمه‌ت و نه‌هه‌قی.

یه‌گفینی بافلوفیچ، هه‌لی دایه و گوتی:

- حاله‌تی تاییه‌تی فهدی؟.. ئا... چاوه‌روانی ئه‌و قسه‌یه‌م ده‌کرد. ئایا حاله‌تیکی تاییه‌تی فهدیه یان نا؟

گه مژه

ههنگی پرووی کرده میرزاده و پرسیی:

- تو چ دهلیی میرزاده؟ ئه مه حاله تیکی تاییه ته یان نا؟

میرزاده گوئی:

- ئه وهی راستی بی، من شاره زاییه کی ئه وتۆم نییه.. زۆر تیکه لی لیبرالان نیم و هه لسووکه وتم دهگه لیاندا نییه، به لام پیم وایه تا ئه ندازه یه ک هه ق به تویه، ئه لیبرالیزمه ی که تو باست کرد، له راستیا هه ندی مایله به لای بوغزاندن و بیژراندنی پرووسیدا نه ک به لای بوغزانندی پژییم و سیستمه باوه که ی پرووسیدا. هه لبه ته ئه م بۆچوونه ته نیا هه ندیک له لیبراله کان دهگریته وه نه ک هه موویان، ناتوانین به هه مان چاو سهیری تیکرای لیبراله کان بکهین، چونکه ویژدان شتی وا قبول ناکات...

میرزاده، له ناکاو، دوو دل وهستا، قسه که ی ته واو نه کرد. هه رچه نه ده په ریشان و په شیو بوو، به لام باسه که ی به لاوه زۆر خوش بوو. میرزاده به ته بیعه ت هه ندی ساویلکه و ساده بوو، که گوئی له بابه تیکی سه رنجراکیش بگرتایه، جۆره ساویلکه ییه کی ئاشکرا ده نیشته سه ر سیمای. که له و بواره شدا پرسیا ری لیکرaba، به هه مان ساده یی و ساویلکه یی ئاسایی خوی وه لامی ده دایه وه، هه رگیز نه له سیمایا، نه له په فتار و هه لسوکه تیا، نه له ئاماژهیدا، ئه وه ده رنه ده که وت که گومانی ئه وه له که سیک بکات که پینی رابویژی یان گالته ی پی بکات. هه رچه نه ده یه فگینی پاقلوفیچ له میژبوو، خووی به وه گرتبوو، که به ده م بزه ی ته وسامیز و گالته وه بیدوینی، لی ئیستا که گوئی له م وه لامه ی میرزاده بوو، به و په ری سه رسامی لینی پروانی، دیار بوو هه رگیز چاوه پروانی ئه و وه لامه ی لیته ده کرد. ههنگی به ده م مینگه مینگه وه گوئی:

- ئاوها! میرزاده به جدیته؟ گالته ناکهیت؟

میرزاده، به سه رسامی لینی پرسیی:

- مه گه ر پرسیا ره که ی تو جیدی نه بوو؟

ئامادەبووان، ھەموو لە قاقای پێکەنینیان دا.

ئادیلاید گوتی:

- دانیابن، کە یەڤگینی پاڤلوفیچ، زۆر ھەزی لە چاو و ڤاو، جدیەت لە مەزەبیا نییە، لە گەنگەشە و موناڤەشەدا، شتی نا جیددی لە بەرانبەرەکە ی دەکات بە شتی زۆر جدی! یانی میشت لئ دەکات بە گامیش!

ئەلکسندرا بەتوندی گوتی:

- بە ڤای من ئەم باسە زۆر ناخۆشە، نەدەبوو خۆمان لەم باسە بدەین. خۆ ئیمە بەتەما بووین ڤیاسەیک بکەین... یەڤگینی پاڤلوفیچ ھاواری کرد:

- دە ی با ڤرۆین! ئیوارەیکە زۆر جوانە! بەلام ئەم جارەیان گەنگەشەکەم زۆر بەجیددی بوو. بەجیددی دەمویست بابەتەکە بسەلمینم، بە تاییبەتی بۆ میرزادە ی بسەلمینم. "چونکە میرزادە تۆ زۆرت وروژاندم. باوەرپکە، ئەوەندەش پوچ و پوچگەرا نیم وەکو بەرۋالەتمەو و دیارە، ھەرچەندە یەکیک لەعەیبەکانم عەبەسیەت و کەللەپووتییە." بۆیە، بەیاریەتی ئیو، ئامادەبووانی بەرێز، دەخوایم لە ڤووی گونجکاویەو تەنیا یەک ڤرسیار لە میرزادە بکەم و ئیدی واز لەم بابەتە دینم. ئەم ڤرسیارە نزیکە ی دوو سەعاتیک لەمەوبەر بە میشکەدا ھات "میرزادە، من ھەندێ جار بەجیددی بێر لە شتی جیددی دەکەمەو." من بۆخۆم گەشتوومەتە وەلامی ئەو ڤرسیارە، بەلام دەخوایم بزانم میرزادە چ دەلیت. تۆزێ لەوەپیش لە باسەکەماندا زاراوە ی "تاییبەت و فەردیمان" بەکار برد. ئەم زاراوە یە باوی ڤیدا کردوو و زۆر بەکار دەبرێ و کەوتوو تە سەر زاران. لەو دوایانەدا ڤووداویکی ترسناکی تیرۆرکردن، بوو بە باسی ڤۆژنامەوانی و ڤای گشتی، ئەو بوو گەنجیک بە جارێ شەش کەسی لە یەک خێزان کوشتبوو. خەلکی سەریان لە مورافەعە سەیرۆسەمەرەکە ی کابرای ڤاریزەر سوور ماوو، کە گوتبوو ئاساییە بێرۆکە ی کوشتنی ئەو شەش کەسە بە میشکی یارۆی بکوژدا بێت، چونکە زۆر نەدار و دەستکوت بوو. ھەلبەتە من لێرەدا

گه مژه

دهقى وتهكانى ياروى پاريزهرم له بهرنين، به لام پيم وايه بهو نيوه پوك و مانايه بوون. من پيم وايه كاتى ياروى پاريزهر تهو بوچوونه نائاسايى و غهريبيهى دهربرپيوه، قه ناعه تى ته وارى بهوه هه بووه كه ليبراليترين، مروفتانى ترين و پيشكه وتووترين بوچوونى باوى سهردهمى ئيمهى دهربرپيوه. تو له م باره يه وه چ ده لئى؟ ئايا ئهم كه چره وييه ئه قلى و ويژدانويه، ئهم راو بوچوونه پوچ و نابه جيئه، حاله تيكى فهدى تاييه ته يان ديارده يه كى گشتيه؟

قاقاي پيكنين له هه موو لايه كه وه بهرز بووه وه.

ئه لكسندرا و ئاديليد، به دهم پيكنينه وه، به دوو قولى گوتيان:

- هه لبه ته حاله تيكى تاييه تيه.

ميرزاده "س..." گوتى:

- يه گفيني پاقلوفيج، به راستى شوخى و سوعبه ته كانت تاميان تيا نه ما!

يه گفيني پاقلوفيج، خوى لهو ته شه ره نه كرد به خاوه ن. كه بينى

ميرزاده، به وپه رى لاپرسه نى و گونجكاوى و جدويه وه ته ماشاى دهكات، له

سهرى پويشت:

- تو چ ده لئى ميرزاده؟ به راي تو ئه مه حاله تيكى فهديه يان

ديارده يه كى گشتيه؟ ئه وه ش بزانه من ئهم پرسيارهم به تاييه تى بو تو

داناوه.

ميرزاده، ليون نيكولا يوفيج به كاوه خو، به لام به شيوه يه كى بنجر گوتى:

- نا، ئه مه حاله تيكى فهدى نيه.

ميرزاده "س..." به نيمچه تووره يه كه وه هاواري كرد:

- بو خاترى خوا ليون نيكولا يوفيج، چما ئاگات لى نيه كه دهخوازى

بتخاته داوه وه، ته له ت بو بنه ته وه؟ دياره راده بوئى، گهركيه تى گالته به تو

بكات.

ميرزاده، سوروه بوو، گوتى:

گه مژه

- وامده زانی، یه قگینی پافلوفیچ به جدیه تی.

به دهم ئه و قسه یه وه چاوی داخست.

میرزاده "س.." در یژه ی دایه:

- میرزاده گیان، بیرته سی مانگیگ له مه و پیش، باسی ئه وه مان ده کرد، که دادگا ساواکانی ئیمه، و یزای ئه وه ی تازه دامه زراون، زور پار یزه ری گه وره و به توانا و پر به هریان به ره م هیناوه، چهندها حوکی زور جوان و شایسته له دادگا جینایه کانمانه وه دهر چووه. بیرته تو ههنگی چهندت پی خوش بوو، من چهند به خوشحالییه که ی تو شاد بووم... بیرته ده مانگوت، له و پوه وه هه قی خو مانه شانازی به دادگا کانمانه وه بکه ی... بویه ئه و مرافه عه گه و جانیه، ئه و هه نجه ته سهیرانه ی که یه قگینی گیرایه وه، حاله تیکی ریز په ره، تاییه تی و فهردییه، په وته نییه، حاله تیکه له هه زار حاله تدا.

میرزاده لیون نیکولایوفیچ، بو دهمیگ له فکرا پاچوو. ههنگی به و په ری قه ناعه ته وه، به دهنگیکی نهک هه ر نزم، به لکو شه رمنیشه وه به رسفی دایه وه:

- من ته نیا ده مویست ئه وه بلیم ئه و که چره وییه ئه قلی و ئایدولوژی ویژدانییه ی یه قگینی پافلوفیچ باسی دهکات، زور جار لیره و له وی ده بینری، زیاتر شه قلی دیارده یه کی گشتی وهرگرتووه تا شه قل و مۆرکی دیارده یه کی تاییه تی و فهردی و ریز په پ. بویه ئه گه ر ئه وهنده باو نه بویه و ئه و شه قله گشتیه ی وهرنه گرتبا، له گین بوو هه رگیز ئه م جو ره تاوانه ترسناکانه مان نه دیبا که ئه قل قه بوولی ناکات..

- تاوانین ترسناکی خه یالی؟ من دلنیات ده که م جارانیس، له کونیشا تاوانین له وهش دزیوتر و ترسناکتر پرویان داوه، ئه م تاوانه دزیوانه له هه موو سه رده میکا، نهک هه ر له ولاتی ئیمه دا، به لکو له هه موو شوینیکدا هه بووه و پیم وایه له ئایینده شدا، تا ماوه یه کی زور هه ر ده میتی.

گهڙه

جياوازييه كه ته نيا له مه دايه كه له ځونا، كه متر په ننگي داوه ته وه و خه لکيكي كه م پييان زانيوه، چونكه كه نالي په خش و بلاو كړدنه وهی هه والان به م فراوانييه نه بووه، به لام ته مړو كه خه لکي زور ئازادانه باسی ته و پرووداوانه ده كهن و له پوژناماندا بلاوی ده كه نه وه و له ناو جه ماوه ری به رینی خه لكدا دهنگ ده داته وه و ده بی به داستانی سر زاران، بویه وا ویتا ده كهن، كه ته مه ديارده يه كي تازه يه. ته مه هه له كه ی تویه ميرزاده گيان. باوه ربكه هه له بيگه رده كه ی تو له م خوشباوه ريه تدايه.

ميرزاده "س.." به و گوته يه و به دم بزه يه كي ته وساميزه وه كوتايی به قسه كه ی خوی هیتا.

ميرزاده گوته ي:

- من زور چاك ده زانم كه له كوښشا زور تاواني گه وره كراون كه له مهش ترسناكتر و دزيوتر بوون. من ماوه يه ك له مه پيش، سر دانی چهند زندانيكم كرد، توانيم ژماره يه ك مه حكوم بدینم، تاوانبارانی وایان تيا بوو، زور ترسناكتر له مه ی كه باسما ن كرد. هی وایان تيا بوو چهندین تاواني ته نجام دابوو، بی ته وه ی زه ريه ك هه ست به په شیمانی و عه زابی ویزدان بكات كه دهسته يه ك خه لکي كوشتوه، به لام ته وه ی له وئ بوم دهر كه وت، ته مه بوو كه دلپه قترین تاوانبار، ته وه ی كه زه ريه ك هه ست به عه زابی ویزدان ناكات، ده زانیت كه تاوانبار، یانی له هه ست و نیهادی خويدا ده زانی تاواني كړدوه، با هه ست به په شیمانی نه كات. ته وه حالی هه موو ته و زیندانیانه بوو، به لام ته و تاوانبارانه ی كه یه گفینی پاقلو فیچ باسی كړدن، نایه وئ خویان به تاوانبار بزائن و وا خه یال ده كهن هه قی خویانه ده ست بده نه ته و جوړه كار و گوايه كاریكي باش ده كهن، یانی جوړه قه ناعه تيكي له و بابه ته یان لا دروست بووه. به پایي من ته مه جياوازييه كي گه وره يه. تو ته ماشا بكه، هه موو ته وانه گه نجن، یانی له ته مه نيكان، زور به ئاسانی ده كه ونه ژیر كاریگه ری و باندوړی هزر و بیرین كه چره وانه وه.

گه مڙه

ميرزاده "س.."، له پټکه نين که وتېوو، به لکو نه بله ق وچه په ساوه، به دهم کويگرته وه، ده پروانيه ميرزاده، نه لکسندرا ئيفانوقا ماوه يه ک بوو چه زى ده کرد سهرنجيک ده ربريت، به لام وه کو نه وه ي شتيک، بيروخه يالنيک ريگه ي قسه کردنى نه دات، بيده نگ بوو. لى يه گفني باقوفيج به وپه رى سهرسامى ده پروانيه ميرزاده و نه م جارهيان ماكى هيچ جوړه ته وس و توانجتيک به سيمايه وه ديار نه بوو.

ليزافيتا پروکوفيتنا، به شيويه کى چاوه پروان نه کراو، خوى له گفتوگويه که هلقورتاند و گوتى:

- قوربان، خيره به وه موو سهرساميه وه ته ماشاي ده که يت؟ يانى وا زه ن ده به يت له تو که وده نتره. وه کو تو کورفام و گه مشويه؟
- نه خير خانم، مه سه له نه مه نييه، به لام ميرزاده من سهرم له يه ک شت ده سوورمى "بيووره که نه م پرسياره ت لى ده که م": باشه تو که مه سه له کان به م پوونيه، به م ئاشکرايه ده بينى، چون بوو (بيووره).. چون بوو... له وه مه سه له سهره دا... نه وه ي نه وه پوړه... له مه سه له ي پياوه که دا... نه وه پياوه ي وازانم ناوى بوردوفسكى بوو.. نه تتوانى په ي به وه که چره وي و گنداييه نه قلى و نه خلاقيه، بيه يت. خو هر دوو مه سه له که له پرووى پراکتیکه وه وه کو يه کن؟ من نه وه کاته وای بچووم که ته قه ي سهرت دى.

ليزافيتا پروکوفيتنا، به گرمى هلى دايه:

- قوربان، گوى بگره با پيت بلنم، ئيمه که هه موومان ليره ئاماده بووين، هه ستمان به وه کرد و زور به خومان ده به فشين که له ميرزاده به هوشوگوشترين، که چى ميرزاده نه مړو نامه يه کى له يه کيک له هاورپيکانى بوردوفسكى يه وه، بى هاتووه. له ديارترين هاورپنى بوردوفسكى يه وه، له يارو دهموچاو کونجه که وه، له بيرت ماوه نه لکسندرا؟ له م نامه يه دا، نه وه گه نجه داواى بوردنى له ميرزاده کردووه، هه لته به شتيوازي خوى، ده ليت په يوه نديى ده گهل نه وه هاورپنيه ي بريوه که نه وه پوړه هانى ده دا. له بيرته

گه‌مه

ئه‌لکسندرا؟ له نامه‌که‌یدا ده‌لێت له ئیستا به دواوه جگه له میرزاده باوه‌پ و
متمانه به‌که‌سی دی ناکات. نامه‌ی وا بۆ هیچ یه‌کێک له ئیمه نه‌هاتوه، له
کاتیکا ئیمه خۆمان له میرزاده به‌گه‌وره‌تر ده‌زانین.

کولیا گوتی:

- هېپولیتش هاتوه له مالی ئیمه بژی.

میرزاده، به‌په‌ریشانیه‌وه گوتی:

- چۆن؟ هه‌نۆکه له‌وینده‌ره؟

- به‌لێ، هه‌ر که‌ تۆ و لیزا فیتا رۆیشتن، ئه‌ویش خۆی به‌ مالدیدا کرد، من
له‌گه‌ل خۆما، به‌گالیسکه هیتام.

لیزا فیتا پروکوفیتا، هه‌ر که‌ گویی له‌و قسه‌یه‌ بوو به‌ جارێ گه‌ری گرت،
ئه‌وه‌ی بیرچووه‌وه که‌ تۆزێ له‌وه‌پیش لایه‌نگری له‌ میرزاده ده‌کرد، گوتی:

- من گه‌ر و ده‌که‌م که‌ میرزاده دویین چووه‌ بۆ ئه‌و کونه جنۆکه‌یه‌ی ئه‌و
هه‌تیوه نه‌گه‌ته‌ی تیا ده‌ژی، بۆی هاتوه‌ته‌ سه‌ر چۆکان، داوا‌ی بوردنی
لیک‌ردوه‌، تکای لێ کردوه‌ بیت لێره بژی.. چوویت یان نا؟ ئایا چۆکت بۆ
دادا یان نا؟ تۆ خۆت دانت به‌ مه‌دا نا.

کولیا، هاواری کرد:

- نا، چۆکی بۆ دانه‌دا، پێک به‌پێچه‌وانه‌وه، هېپولیت ده‌ستی میرزاده‌ی
گرت و دوو جارێان پامووسی. من به‌ چاوی خۆم دیتم. به‌و جوهره‌ گه‌ردنی
یه‌کیان ئازا کرد و گله‌بیان له‌ یه‌کتری نه‌ما. میرزاده گوتی که‌ ته‌ندروستی
هېپولیت له‌ هاوینه‌وار چاکتر ده‌بیت، ئیدی هېپولیتش یه‌کسه‌ر پازی بوو
که‌ هه‌ر کاتێ که‌مێک حالی باش ببیت، بۆ ئێره بیت.

میرزاده، کلاره‌که‌ی هه‌لگرت، هه‌ستا له‌بن لیوانه‌وه گوتی:

- کولیا غه‌درت کرد. نه‌ده‌بوو ئه‌م قسه‌یه‌ بکه‌ی، من...

لیزا فیتا پروکوفیتا، پای گرت و گوتی:

- میرزاده بۆ کوێ ده‌رۆیت؟

گەژە

كوليا، بەگەرمى. لەسەر قسەكەى پۆيشت:

- ميرزادە، خۆت ئەزىەت مەدە، مەچۆ بۆلاى، ماندووى پىگايە، خەوتووە. زۆر خۆشحالە كە بۆ ئىرە ھاتووە پىم وایە ئەگەر ئەمپۆ يەكدى نەبين زۆر باشتربى. باشتەر وایە تا سبەينى وازى لى بىنى تا حالى خراتر نەبىت. ئەم بەيانىە دەيگوت شەش مانگىش دەبىت، وەكو ئىستا ھەستى بە باشى نەکردووە. تەنانت كۆكەكەشى زۆر كەمتر بوو، ھاتووەتەسەر سى يەك. ميرزادە، ھەستىكرد كە ئاگلايا لەپەر لە جىيى خۆى ھەستا و ھاتە لاى مەزەكەو. زاتى نەدەكرد تەماشای بكات، بەلام بە ھەموو بوونى خۆيەو ھەستى دەكرد چاوە رەشەكانى كىژى، لەو و تەماشای ئەو دەكەن. ھەلبەتە ئەو جووتە چاوە پەستيان لىدەبارى، ھەپوگىيان دەنواند. ھەلبەتە دەموچاوى ئاگلايا سوور ھەلگەرابوو.

يەگىنى باقلوفىچ گوتى:

- نىكولا ئاردالىونوفىچ، پىم وایە خەراپت كردووە كە بۆ ئىرەت ھىناو، ئەگەر ئەو گەنجە سىلاويەكەى ئەو پۆژەبى كە لەپەر لە ھۆپژنى گريانى دا و ھەموومانى بۆ تازىەكەى خۆى دەعوەت كرد. زۆر بە ئاو و تاو باسى ديوارى مالىە دراوسىكەى بەرامبەر خويانى دەكرد. كە گومانى تيا نىيە دووركەوتنەوھى لەویندەر، نىگەرانى دەكات.

- باوہرناكەم. باوہر بەم قسەيە ناكەم. ئەگەر ئەمە ببىستىتەو توپە دەبىت، دەگەلت بەشەپ دىت و دلنابە دەتورى و دەروات.

ليزا فىتا پروكوفىقنا بەدەم ئەو قسانووە، بە پەستىتەو زەمىلەى كەرەستەى چىنكارىەكەى بۆ لاى خۆى راکىشا، بىرى چووبوو كە ھەموو ئامادەبووان بە نيازى چوونە گەران و پياسە لە جىيى خۆ ھەستاوان.

يەگىنى باقلوفىچ، لەسەرى پۆيشت:

- لە بىرمە كە زۆر بەتاسەو ھە باسى ئەو ديوارەى دەكرد. دەيگوت، بەبى ئەو ديوارە ناتوانى بە شكۆو ھەمىت. ھەموو ئارەزوو و ئاواتىكى ھاتبوو

گه مژه

سهر ئه وهی مه رگیتی شکوداری پیبیریت.

میرزاده له بن لیوانه وه گوتی:

- مه به ستت چیه؟ ئه گهر چه زناکهی بیبه خشیت، ئه وا به بی به خشینی تو ده مریت... ئه م جاره یان بو دیتنی دار و دره خته کان هاتوو به ئیره.
- ها! من بهش به حالی خۆم ده بیبه خشم. گهر دنی ئازا ده کهم. ده توان ئه مه ی پی بلین.

میرزاده، به ئه سپایی، له کاتیکا چاوی بریوووه ئه رزه که گوتی:
- نا، له وه ده چی جوان له مه سه له که حالی نه بوو بیت. ده بی تو داوای بوردن لهو بکهیت.

- بوچی؟ من چ هه له یه کم ده رهق بهو کردوووه؟
- ئه گهر له مه سه له که ناگهیت، زوری لیتاکه م... به لام بیگومان تیی ده گهیت. ئه وسا چه زی ده کرد... هه موومان گهر دنی ئازا بکهین و ئه ویش گهر دنمان ئازابکات.. هه ر ئه وهنده و بهس.
میرزاده "س.. چاویکی خیرای به هه ندی له ئاماده بوواندا گتیا، ئه وسا به هه شتاو گوتی:

- میرزاده ی ئازیز، دامه زران دنی به هه شت له سه ر زهوی کاریکی ئاسان نییه، تو ده ته وئ ئه م دنیا به بکه ی به به هه شت، ئه مه کاریکی دژواره، له وه دژوارتره که دله بیگهر د و پا که که ی تو وینای ده کات. باشتر وایه واز له م مه سه له یه بینین. ده نا دیسان وه زعمان تیک ده چیته وه و هه نگی... لیزا قیتا پروکوفینا، گوتی:

- ده ی با برۆین گوی له موزیک بگرین.
هه نگی به ته ره یی له سه ر کورسییه که ی هه ستا و هه موو ئه وانی دی دوا ی که وتن.
په راوێز:

* - ..بانکی لومبارد...: یه کیک بوو لهو ده زگا ده وله تیانه ی که هه م

گەمزە

پارەى لىندادەنراو ھەم پارەى لى قەرەز دەكرا، كە بانكىن مۇدرىن پەيدا بوون، ئىدى بانكى ناڧىرى لەكار وەستا.

* - ..دورگەى يەلاچىن..: يەككە لەو دورگانەى كە كەوتوووتە نىوان ھەر دوو لقى پووبارى نىقاو: يەكك لە كۆشكە تزارىەكان كەوتوووتە ئەويندەرەو. ئەو دورگەى قىلاى زۆرى لىتوو، ھى ئەو فەرمانبەرەنە بوون كە بە ھۆى كارەكانىانەو نەيان دەتوانى لە پترسبۆرگ دووربەكەونەو..

* - ..گوڭگرتن لە مۇسىقا..: لە پاڧلۇفسك ھۆلىكى گەرە بە تەنىشت ويسگاگەو ھەبوو، باخىكى گشتى تيا بوو. ھۆل و كۆشكەكە سەر بە مولكەكانى دۆكى گەرە قەستەتەن بوو. بەلام ھۆلەكە و كۆشكەكە بۆ جەماوهرى خەلك كراو ەبوون و ھاوینان ئاھەنگ و كەرنەڧالى مۇزىكى سەفۇنىايى گەرە و بە ناوبانگى تيا سازدەكرا..

* - ..لەواقىعى پووسىاوە ھەلىنجرابىت و لە كەسى ترەو ەو ەریان نەگرتى.. دۇستۇففسكى لە نامەيەكيا (۱۸۷۰/۴/۵) بۆ ن.ن. ستراخوف، بۆچوونىكى واى لەمە ۋ لۆمۇنۆسف و پوشكىن نووسىو، نكۆلى لە ھەقى تۆلىستۆى دەكات كە بەوان بەراورد بكرىت.

* - "فامۇسوف..: كاراكتەرىكى شانۇنامە كۆمىدىيەكەى گارىبوىدوفە (ئەڧلى زور، نەگبەتییە)

فەسلە دووهم

ميرزاده، له پڕ به تاسه يه كى سه يره وه له يه فگينى پاڤلوفىچ نزيك بووه وه، دهستى گرت و به په رۆشه وه گوتى:

- يه فگينى بالوفىچ، من و پراى هه موو شتيك، حورمه ت ده گرم، باوه پركه به پياويكى زۆر پاك و ئابرومه ندت ده زانم، دلنيا ت ده كه م كه..

يه فگينى پاڤلوفىچ، به راده يه ك سه رى له م هه لويسته ي ميرزاده سوورما، كه شه قاويك كشايه دواوه، پيكه نينيكي سه ير گرتبووى، ئه گه ر به تۆبزي جله وى خۆى نه گرتبا، له قاقاي پيكه نيني دها، به لام كه له ميرزاده ورد بووه وه، بۆى دهر كه وت كه ميرزاده، وه زعى ته واو نيه، ههنگى گوتى:

- ده توانم گريوبكه م كه ئه مه ت مه به ست نه بوو، ده تويس ت شتيكى ديكه بلتيت، له وه ده چى ويستيت ئه و قسانه به يه كيكى دى بلتى نهك به من!..
ئه وه چيه، چيته؟ نه خوشيت؟

- له وه يه، دوور نيه. به راستى سه لماندت زيره كى، زۆر ورد و به ديقه تى، كاتى گوت، له وه يه ويستيم ئه و قسانه به يه كيكى دى بلتيم نهك به تو.

ميرزاده، ئه و قسه يه ي به دهم بزه يه كى تايبه تيه وه، بگه ر به دهم بزه يه كى

گەژە

كۆمىدىيەۋە كرد. ئەوسا، بە گەرمى لەسەر پۇشت و گوتى:

- پەفتارى پىرى خۆم بىرمەخەۋە! . لەوساۋە، مەگەر ھەر خۆم بزەنم
چەند شەرمەزار و تەرىق و خەجالەتم... ھەموۋى خەتاي مەن بوو، دەزانم
ھەلە، ھەلەى مەن بوو.

- بەلام... تۆ چىت كەردوۋە، چ خەتاۋ گوناھىكى گەرە و ترسناكت
كەردوۋە؟

- يەگىنى پاقلىۋىچ، ھەستەكەم تۆ لە ھەموۋان پىر پەروشى مەن. كە
قسەن دەكەى سوور دەپتەۋە، ئەمە خۆى لەخۇيدا نىشانەى دىسۆزى و
دلىپاكىتە، مەن ھەر ئىستا دەپۆم. باۋەربكە كە ھەر ئىستا دەپۆم.
لىزا قىتا پروكوفىقنا، بە پەروشەۋە لە كولىاي پەرسى:

- چىيەتى؟ بەتەماى چىيە؟ كە قىيەكەى بۆ دىت، بەو شىۋەيە دەست پىن
دەكات؟

- گوى مەدەيە لىزا قىتا پروكوفىقنا، خەمت نەبى، قىيەكەم بۆ نە ھاتوۋە،
دەپۆم، دواى تۆزىكى دى دەپۆم. مەن دەزانم كە... تەبىئەت نامرادى
كەردوۋم. مەن بىست و چوار دانە سالە نەخۆشم، لە پۆزى لەدىكبوۋنمەۋە تا
تەمەنى بىست و چوار سالى، ھەر نەخۆش بووم، خىرم لەخۆ نەدىۋە. ئەم
قسەنەشم ۋەكو قسەى نەخۆشەك لىۋەبگرن. ھەر ئىستا دەپۆم، دلىپاكە كە
ھەنوگە دەپۆم. خۆ نەخۆشى عەيب نىيە، پىۋىست بە تەرىق بوۋنەۋە
ناكات، وانىيە؟ بەلام مەن لەنىو كۆمەلگەدا جىم نىيە، زىادەم. ئەم قسەيەم لە
غەروورەۋە نىيە. مەن لە ماۋەى ئەم سى پۆژەدا، زۆرم بىر كەردەۋە، گەشىتمە
ئەو قەناعەتەى كە لەسەرمە، لە يەكەمەن دەرفەتدا، پاستگۆيانە و
ئابرومەندەنە، بۆچوون و بىر كەردەۋەى خۆمست پىن پابگەيەنم. ھەندى بىرى
تاييەتى، بىرى بەرز ھەن، پىۋىست ناكە باسەن بىكەم، چۈنكە دەزانم
ھەموۋان پىم پىدەكەن، گالتەم پىدەكەن... مىرزادە "س" تۆزى لەمەۋىش،
ئامازەى بۆ ئەۋە كەرد، كە ھىچ پەفتارىكم لە بى جايى بەدەر نىيە، ميانرەۋى
نازانم. زەمانم كۆلەۋارە، ناتۋانى بىرەكانم بگەيەنەت، بۆيە بەو زەمانە بايەخى
خۇيان لە دەست دەدەن. بۆيە مافى ئەۋەم نىيە... ئەمە جگە لەۋەى كە مەن

گەمژە

كەسكى زۆر ھەستىيارم.. زۆر دوو دل و بەگومانم. راستە... من دلنيام كە لەم مالىدا كەس نايەوئ ناپەھەتم بكات و بئ ئەندازەيش خۆشەويستم، بەلام دەزانم "دلنيام" كە بيست و چوار سال نەخۆشى باندۆرو كاريگەريى خۆى ھەيە، بيست و چوار سال گالته نييە. بۆيە مەحاله خەلكى ھەندئ جار.. گالتهم پينەكەن، پيم پانەبوئرن... تۆش پيت وانبيە؟

ميرزادە، بەدەم ئەو قسەيەو، وەكو ئەوەى چاوەرواني وەلاميك يان برياريك بيت، چاويكى بە ئامادەبوواندا گيتر. ھەر ھەموويان سەريان لەم ھەلچونە کوتوپر و نەخۆشانەيەى ميرزادە سوور ما، كەس چاوەرواني ئەم ھەلچونەى لئ نەدەکرد و ھەر پتويستيش بەو ھەلچونە نەبوو، كە رووداويكى سەيرى لئ كەوتەو ئەويش ئەو بوو ئاگلایا لەپر ھاواری كرد. لە ميرزادەى پرسى:

- بۆچى ئەم قسانە ليزە دەكەى؟ بۆچى ئەم قسانە بۆ ئەوانە دەكەيت؟ بۆ ھەموويان؟

ئاگلایا، يەجگار توورە بوو، گر لە چاوانى دەبوو وە. ميرزادەو وەكو لال لەبەردەميا وەستا و لەپر پەنگى زەرد ھەلگەرا. ئاگلایا ھاواری كرد:

- ليزەدا، كەس شايستەى ئەو قسانەى تۆ نييە! كەسيان ناكەنە پەنجە تووتەى تۆ، نە لە رووى فيكرەو نە لە رووى دل و دەروونەو! تۆ لە ھەر ھەموويان نەجيب تر و ئابرومەند ترى. تۆ لە ھەموويان پەسەنتر و مپەرەبانتر و زيرەكتريت! ليزەدا خەلكانى وا ھەن، شايانى ئەو نين، ئەو دەستەسپەت بۆ ھەلگرنەو كە ھەنو كە لە دەست بەر بوو خوارەو... ئيدى بۆچى خۆت دەشكينيئەو و خۆت لەوان بە بچووكتەر دەزانى؟ بۆچى غەدر لە خۆت دەكەى؟ ئەم خۆشكىنى يەت لەپای چيە؟

ليزا فيتا پروكوفيئنا، بە توندى دەستى دان بەيەكدا و ھاواری كرد:

- خودايا! كئ تەسەورى شتى وای دەكرد؟

كوليا، بە شاديەو ھاواری كرد:

- بژى! سوارچاكي لات! ..

ئاگلایا گوتى:

که مژه

- پیډهنگ به!

ئوسا، بهو په‌پی تورپه‌یی و به‌دوور له هه‌ر نه‌زاکه‌ت و ئه‌ته‌کیتیک، به‌توندی و زبری به‌دایکی گوت:

- کئ حه‌دی هه‌یه لیره، له مالی تودا سووکایه‌تیم پی بکات؟ بؤچی هه‌مووتان، یه‌ک به‌یه‌کتان عه‌زایی پو‌حم ده‌دن؟ میرزاده بؤچی هه‌ر هه‌موویان سئ دانه پو‌ژه له سه‌ر تو سه‌رده‌که‌نه سه‌رم زوخاوه‌زگم ده‌که‌ن؟ من هه‌رگیز شوو به‌تو ناکه‌م! ئه‌و خه‌یاله له میتشکی خوت دهر بکه! له‌بیرت نه‌چی ها! ئاخر چ کچیک شوو به‌گه‌پجاریکی وه‌کو تو ده‌کات؟ برؤ له‌ئاوینه‌دا ته‌ماشای خوت بکه، بزانه چ سه‌روسیمایه‌کت هه‌یه! ئاخر بؤچی به‌ناوی شوو‌کردنی من به‌تو، سه‌رده‌که‌نه سه‌رم، زوخاوه‌زگم ده‌که‌ن؟ هه‌لبه‌ته ده‌بی تو هو‌ی ئه‌مه بزانی‌ت! دیاره تو هاوده‌ستیانی، له‌پیلانه‌که‌یاندا شه‌ریکی!

ئادیل، به‌ترسه‌وه که‌وته مینگه‌ مینگ:

- که‌س، جارئ له‌جاران سه‌ری نه‌کردووه‌ته سه‌ری!

ئه‌لکسندرا ئیفانوفناش هه‌ل‌دایه:

- که‌س، ته‌نانه‌ت شتی وای به‌بیریشا نه‌هاتووه. که‌س تاقه‌قسه‌یه‌کی پی نه‌گووتووه!

لیزا فیتا پروکوفینا که‌له‌حیرساندا ده‌له‌رزی، پرووی کرده ئاماده‌بووان و گوتی:

- کئ سه‌ری کردوته سه‌ری؟ که‌ی سه‌رکراوته سه‌ری؟ کئ حه‌دی هه‌یه قسه‌ی وای پی بلن؟ چیه، وپینه ده‌کات؟ ئاگلایا، به‌دهم کولی گریان‌ه‌وه، گریانن که‌دلی دینایه‌ژان، به‌رسفی دایه‌وه.

- هه‌ر هه‌موویان قسه‌ی وایان پی‌گوتم! هه‌ر هه‌موویان، دوابه‌یه‌کیان، ئه‌وه سئ دانه پو‌ژه میتشکی سه‌ریان بردووم.

ئوسا گریا ئه‌مما گریان، جو‌شی گریانن دانه‌ده‌مرکایه‌وه، خو‌ی به‌سه‌ر کورسییه‌که‌دا داو ده‌سته‌سپه‌که‌ی به‌ده‌موچاویه‌وه گرت

گەمژە

- ئاخىر، ئەو تا ئىستا خوازىيىنى..

مىرزادە گوتى:

- ئاگلایا ئىفانوفنا، من ھەرگىز خوازىيىنى تۆم نەکردۈۋە.

لېزا فېتا پروكوفىفنا، لەناكاۋدا بەسەرسامى و تورپەيى گوتى:

- چى يى؟ يانى چى؟

باۋەپى بەگوپى خۇي نەدەکرد. مىرزادە، بە دوو دلى كەۋتە مىنگە

مىنگ:

- مەبەستىم.. مەبەستىم... دەيويست... دەيويست بۇ ئاگلایاى

پرونبكەمەۋە.. دەيويست بە شنازىيەۋە بۇي شىرۇقە بكەم كە من نىازم

نەبوو... بە خوازىيىنى ئەو مشەپەف بېم... تەنانت لە ئايىندەشدا!!... بە

راستى من لەمەدا بىخەتام، ھېچ گلەيەكم لەسەر نىيە! من ھەرگىز بەتەماي

ئەۋە نەبووم پۇژى لە پۇژان خوازىيىنى تۆ بكەم، تەنانت شتى وام بە

خەيال و بە بىرىشدا نەھاتوۋە! لەمە دلىيا بە! ديارە دەبى كەستىكى بەدخۋا،

دلرەش، ئەم فېتنەيىيە لە بەينماندا كرد بىت! ھېچ نىگەرەن مەبەۋ خەيالت

ئاسۋودەبى!

بەدەم ئەو قسانەۋە لە ئاگلایا نىزىك بوۋەۋە. ئاگلایا دەسەسپەكەي

لەسەر چاۋى لادا، نىگايەكى سەروسىماي پەرىشانى مىرزادەي كرد.

سىماي ترسناكى ئەۋى خويىندەۋە، لە ماناي قسەكانى گەيشت، بە دەنگى

بەرز بە پوۋيا پىكەنى. پىكەنىنىكى ئەۋەندە بەرز و تەۋسنامىز بوو، كە

ئادىلايدى خوشكىشى گرتەۋە. بەھەشتاۋ بەرە و لاي خوشكەكەي چوو،

باۋەشى پىدا كرد، ھەر دوو دەستى لە قەدى ئالاند و گويى بە گويى ئەو

كەۋتە پىكەنن. مىرزادە كە بەۋ حالەۋە دىتنى، يەكسەر بىزەي كەۋتە سەر

لىۋان، پروۋى گەشايەۋە، لە پروۋى ئاسۋودەيىيەۋە گوتى:

- ئۇ... سوپاس بۇ خوا... زۆر شوكر خدايا! ..

ئەلكسندراش خۇي پىنەگىرا، ئەۋىش بە كول و لەناخى دلەۋە كەۋتە

پىكەنن، ئەم سى خوشكە بە جۇرئ پىدەكەنن لە تۆ وايە جۇشى

پىكەنىيان ھەرگىز دانامركىتەۋە.

گه مژه

لیزا څیتا پروکوفیښا که وته پرتانندن:

- نه مانه شیتن، هه رسیکیان شیتن! له سه ره تا وه بنیادهم شیت ده که ن و پاشان...

پنکه نینه که سیرایه تی کرد بۆ میرزاده "س..ش، بۆ یه څگینی باقوفیچ"ش، ته نانه ت بۆ کولیاش که جله وی خوی بۆ نه ده گیرا، میرزاده که نه وانی به و حاله وه بیڼی، نه ویش گوی به گویی وان که وته پنکه نین! نادیلاید گوتی:

- وهرن با بچینه گه ږان و پیاسه! دهی با هه مووان بیڼ، با میرزاده ش بیت، میرزاده بۆچی ده ته وی خوتمان لی جیابکه یته وه؟ میرزاده چه ند مه حبوبه! وانیه ناگلایا؟ دایکه به لای توشه وه وانیه؟ من ده بی ماچی بکه م، له نامیزی بگرم... چونکه پیاوانه و به راشکاوی هه موو شتیکی بۆ ناگلایا پروون کرده وه. پیویسته ماچی بکه م. دایکه، دایکه گیان، ږیم ده دهی میرزاده ماچ بکه م؟ ناگلایا به یارمه تیت، ږیم بده با "میرزاده که ت" ماچ بکه م! نه و کیژه، عه یاره، دواي نه و قسانه به هه شتاو چوو بۆلای میرزاده و قسه که ی خوی هیتایه دی و ته ختی ناوچه وانی ږامووسی. میرزاده، دهستی گرت، هینده به توندی گوشي، له زگ بوو نادیلاید له تاوا بقیژیني. میرزاده که به وپه ږی شادمانی ته ماشای ده کرد، له ناکاودا، دهستی کیژه ی بۆ ده می به رز کرده وه و سی که په تی ماچ کرد.

ناگلایا گوتی:

- دهی جه ماعت با ږوین! میرزاده تو ده گهل من ده بیت. دایکه ږیگه به و خوازگاره ده دهی که توژی له مه پیش به من پازی نه بوو، په فزی کردم؟ میرزاده تو بۆ هه تا هه تایه منت په فز نه کردووه؟ نا، نا، پیاو ناوا قول به قولی خانمدا ناکات! چما نازانی چوڼ دهستی خانمیک بگریت؟ ناوها.. نیستا باشه، دهی با ږوین، با به دوو قولی پیش بکه وین. هه ز ده که ی دوو به دوو پیش نه وانی دی بکه وین، بۆ خومان راز و نیاز بکه ین؟ ناگلایا، له په ستاو بی ږانه وه قسانی ده کرد و ناو به ناویش قاقایه کی لیده دا.

گه مژه

لیزا قیتا پروکوفیتنا، که خۆیشی نهیده زانی بۆچی دلی خۆشه، له دلی خۆیدا دهیگوت و دهیگوتهوه: "شوکر بۆ خوا، له خدا به زیادین!"
 میرزاده "س.." له دلی خۆیدا گوتی: "به راستی ئه مانه خه لکتیکی سهیرن" له وه تای هاتووچۆی مالی یه پانچینی دهکرد، رهنگه بۆ سه ده مین جار ئه م قسه یه ی دووباره کردبیته وه، به لام.. به و حاله شیانه وه هه ر خۆشی دهویستن! به لام هیشتا به ته واوه تی دهگه ل میرزاده دا نه کرابوه وه. کاتی دهستیان به پیاسه دهسته جهمیه که کرد، میرزاده "س.." که میک ناره حه ت و بریک خه مبار دهینواند.

یه قگینی پافلو فیچ، له هه موویان به که یفتر دیار بوو. به در یژایی پینگا و له باخه که شدا هه ر قسه ی خۆشی بۆ ئه لکسندرا و ئادیلاید دهکرد، نوکته ی بۆ دهوتن، هه ولی ده دا بیتاقه ت نه بن، به لام کیژه کان به جوړی به نوکته و جه فه نگه کانی پیده که نین، که وته گومانی ئه وه ی که له وه یه گوئ له قسه کانی نه گرن، ئه و بیره له نا کاوا، خۆ به خۆ خسته ی پیکه نین (ئیدی به ته بیعه ت وابوو). جووته خوشک، شادو به که یف و ته رده ماخ، ده یان پوانیه خوشکه چکوله که یان که دهگه ل میرزاده دا له پیشی پیشه وه ریان دهکرد. دیار بوو که له ئاگلایا نه ده که یشتن، لینیان بووبوو به مه ته لۆک و له گه ز، هه رچیان دهکرد بۆیان هه لئه ده هات و نه ده هات. میرزاده "س.." قسه ی بۆ لیزا قیتا پروکوفیتنا دهکرد، دهویست به قسه و باسی بیسه روبه ر مژولی بکات و بیتاقه ت نه بیت، به لام به پیچه وانه وه، زیاتر بیتاقه تی دهکرد، په شیو و په ریشان دیار بوو، وه لامه کانی بیسه روبه ر بوون، هه ندی جار هه ر وه لامیشی نه ده دایه وه.

به لام مه ته لۆک و له گه زه که ی ئه و شه وه ی ئاگلایا به وه نده کوتایی نه هات، به لام دوا به شی ئه م مه تۆله که، به شی میرزاده بوو، تاییه ت بوو به میرزاده. تازه سه د شه قاویک له قیلاکه دوور که وتبوونه وه که ئاگلایا، به ئه سپایی به گوئی هاوړی بیده نگه کهیدا، چپاند و گوتی:

- ته ماشای لای راست بکه!

میرزاده ته ماشای لای راستی کرد.

گەمژە

- بەوردی تەماشای بکە، ئەو تەختە دەبینی، ھۆوھێ ناو باخەکە، ئەوھێ
نزیکی ئەو سێ درەختە گەورەییە: ئەو تەختە کەسکە؟
میرزادە، بەرسفی دایەوھ کە بەلێ دەبینی، ئاگلایا پرسى:
- ئەو شویتەت بەدلە؟ ھەندى جار، بەیانپانی زوو، نزیکی سەعات
حەوت، کاتى ھەمووان لە غورابى خەودان، من بە تەنیا دیم بۆ ئێرە و
دەچم لەویندەر بە تاقي تەنیا دادەنیشم.
میرزادە، لەبن لیوانەوھ گوتى کە شویتىکى جوانە.
ئاگلایا گوتى:

- دەى ھەنوکه کەمیک لاکەوھ! نامەوئ قۆلم لە قۆلى تۆدا بێ، بەلام نا،
دەستم بگريت باشترە، بەلام یەك قسەى دى نەکەى. دەخوازم دەگەل
خەيالەکانى خۆمدا بژیم.

ئەلھەقى ئەم داوايە، زیادە بوو، چونکە لەگین بوو شارادە، بەبێ ئەوھى
ئەویش بلی، بەدریژایی پیاسەکەیان، تاقە قسەییەکیش نەکات.

کاتى ئاگلایا باسى تەختەکەى دەکرد، دلى میرزادە بە توندی کەوتە
لیدان، وەك بلی شتیکی غەریبی بە میشکا ھات، بەلام دواى پامانیکی کەم،
بە ھەستیکی شەرمناوە ئەو شتە غەریبەى لە میشكى خۆی وەدەرنە.

خەلکی دەزانن، یان زۆربەى خەلکی پێیان وایە ئەو جەماوەرەى کە لە
پۆژانى ناوھەراستی ھەفتەدا پروودەکەنە باخ و سەیرانگاكانى پاقلوفسک
"دەستەبژیرترین" لەو خەلکانەى کە لە پۆژانى یەك شەممە و بۆنە و
جەژنەکاندا، بەلێشا و لە شارەوھ، لەپتر سپۆرگەوھ بۆ ئێرە دین. ھەرچەندە
ئەو جلانەى لەو پۆژانەدا خەلکە کە لەبەرى دەکەن، جلکی پۆژانى یەك
شەممان نییە، بەلام جلوبەرگیان، بەتایبەتى ھى ئافرەتان، لە ھى یەك
شەممانیش جوانترە. عادت وایە خەلکانى بژاردە بۆ گوێگرتن لە موزیک
پروویان دەکردە ئێرە. خەلکی لە دەورى ئۆرکستراکە کۆدەبوونەوھ و ئەم
ئۆرکسترایەش، کە لە ھەموو ئەو ئۆرکسترایانەى دیکە، کە باخە گشتیەکانى
لای خۆماندا کۆنسیرتیان پیشکەش دەکرد، باشتر بوو، تازەترین بەرھەمی
خۆی پیشکەش دەکرد.

گەمزە

ھەرچەندە جەۋىكى خانەوادەى و خۇمانى ساز دەبوو، بەلام خەلكەكە، زۆر بە ئەدەبەۋە پەفتارىيان دەكرد، ئەتەكىتى جفاكيان پەچاۋ دەكرد. زۆربەى خەلكەكە زياتر بۇ ديدەنى دۆست و ئاشنايانى خۇيان پوودەكەنە ئەۋىندەر. گروپىكىش بە پاستى بۇ لەزەت ۋەرگرتن لە مۇزىك پوو لەۋىندەر دەكەن. شەپ و ئاژاۋە زۆر دەگمەنە، ھەرچەندە، ناو بە ناو، بە درىژايى ھەفتە، تەنانت لە پۇژانى غەيرەز پۇژانى يەك شەممەش، شەپو پەفتارى دزىو، دەبىنرەيت، ئىدى ئەو شتانەش ھەر دەبەيت.

ئەو ئىۋارەيە، پۇژەكەى پۇژىكى خۇشبوو. ھەۋايەكى خۇشى ھەبوو، سەيرانگەكە زۆر قەرەبالغ بوو، كورسىيەكانى دەۋرۋەر و نىزىكى شوپىنى ئۆركستراكە، ھەموو گىرابوون، بۇيە جەماعەتەكەى لەمەر خۇمان، تۆزى دوورتەر، لە نىزىكى دەرگاي چەپى چوونە دەرۋە لە باخەكە، جىگەيان گرت. قەرەبالغى خەلكەكە و ئاۋاز و مۇسىقاكە، كەمىك خەمى لىزا قىتا پروكوفىئەيان پەۋاندەۋە، كىژەكانى دلىان خۇش بوو، كەمىك بە پووى خەلكەكە كرانەۋە، لە دوورەۋە، بە نىگاي چاۋ و بە ئامازەى سەر سلاۋيان بۇ دۆست و ئاشنايان دەنارد. كىژەكان، تەمەشاي جلوبەرگى خەلكەكەيان دەكرد، سەرنجى شتە سەير و نەشازەكانيان دەدا. بەدەم بىزەى تەۋسامىزەۋە باسيان دەكردن. يەفگىنى پاقلوفىچ ش بەدەرزەن سلاۋى بە سەر دۆستەكانيا دەبەخشىۋە و سەرى پىزى بۇ دادەنەۋاندن، ئاگلايا و مىرزادە كە ھىشتا شان بەشانى يەكدى پىيان دەكرد، سەرنجى كۆمەلىك خەلكيان پاكىشا، بەرەبەرە كۆمەلىك گەنجى ئاشنا، لە دەۋرى دايك و كچەكانى خىرپوونەۋە. دوان سىيانىكيان ھەژدەر، ھەژدەر قسانيان دەكرد. ئەمانە ھەموو دۆست و بناژۋى يەفگىنى پاقلوفىچ بوون، يەككىيان ئەفسەرىكى گەنجى قۆزى خۇش گەفت و لفت و پىر جۇش و چالاك و چەلەنگ بوو. زوۋ بە زوۋ دەگەل ئاگلايادا كەۋتە قسان و دەۋىست بە ھەر شىۋەيەك بوۋە سەرنجى كىژى پاكىشىت. ئاگلايا زۆر بەكەيف و بە دەماخ بوو، بەدرىژايى ئەۋ ماۋەيە شاد و دلخۇش، بە پووى كوپەيا پىدەكەنى. يەفگىنى پاقلوفىچ داۋاي لە مىرزادە كرد كە دەگەل ئەۋ كوپەدا

گمزه

ته عاروف بکهن. میرزاده، وهکو پئویست له هۆی ئەم داوایه نه ده گهیی، به لام ته عاروفه که کرا. ههر دووکیان سهریان بۆ یه کتری دانه واند و ته و قه یان کرد. براده ره که ی یه قگینی پاقلوفیچ، پرسیاریکی له میرزاده کرد که وه لامی نه دایه وه، یان به گوته یه کی دی له جیاتیی وه لام مینگه مینگیکی نامه فهورمی کرد و هیچی دی. ئەفسه ری لاو سهیریکی میرزاده ی کرد و ئەوسا روانیه یه قگینی پاقلوفیچ و ئەوسا تیگه یشت که بۆچی براده ره که ی به میرزاده ی ناساندوه. بزه یه کی کالی بۆ کرد و جاریکی دی پروی کرده وه به لای ئاگلایادا. ته نیا یه قگینی باقلوفیچ. ههستی کرد که ئاگلایا له وده مه دا، له پڕ سوور هه لگه پاره.

به لام میرزاده، ته نانه ت ههستی به وانه ش نه کرد که قسانیان ده گهل ئاگلایادا ده کرد، مه رایان ده کرد و خۆیان لیتی نزیک ده کرده وه. بگره جار جار، بۆ چه ند ساتیک، به ته واهتی له بیرى ده چووه وه که ده گهل ئاگلایادایه. هه ندی جار، له کانگای دلوه هه زیده کرد له وینده ر بروت، خۆی به یه کجاره کی ون بکات. ته نانه ت هه زیده کرد په نا به ریته به ر په ناگه یه کی تاریک تاریک و به تاقی ته نیا ده گهل هزر و خه یاله کانی خۆیدا بژی و کهس به جیگا که ی نه زانیت. یان به لای که مه وه خۆزیای ده خواست که هه نوکه له ماله که ی خۆیدا، له بالکونه که دا بئ، به مه رجی کهس، نه لیبدیف و نه منداله کانی ئاگیان لیتی نه بیت و له وئ نه بن. خۆزیای ده خواست، له وینده ر بیت، خۆی به سه ر ته خته خه وه که دا بدات، سه ری له سه رینه که ی بچه قینی، ئەگه ر ئەوه ی بۆ بره خسایه، شه ویک و دوو پوژ به و ده قوه ده مایه وه و هه لئه ده ستا. له هه ندی ساتی دیکه دا، به بالی خه یال ده فپی بۆ سه رچیا و کۆچاران، به تاییه تی بۆ ئەو شوینه ی که مه لئه ندی یادگارییه ئازیزه کانی بوو، بۆ سه ر چیا ی ئەلب، که کاتی له سويسرا بوو، بۆ گه ران و پیاسه ده چووه ئەوئ. پیاو له وینده ره وه، له ترۆپکی چیاوه، له دووری دووره وه، له قوولایی دۆلانه دا، گوند ده بینئ، قه لبه زه و ورده تا فگانی به فراوی ده بینئ که له بلن داییه وه داده رژین، هه وری سپی ده بینئ، له وئوه کونه قه لاو کۆشکیکی چۆل ده بینئ. چه ندی هه زده کرد، ئا ئیستا

گه مژه

لهویندهر بوايه، ته نيا بيري له يهك شت بگردايه ته وه، به دريژايي ته مه ني،
 ئه گهر هه زار ساليش بايه، هه ر بيري له يهك شت بگردايه ته وه! چش با
 هه نوو ئه وان هه ده وروب هه ر فه راموشيان بگردايه، به يه كجاره كي له بيري
 خويان بگردايه ته وه. بگره، ئه مه زه روريشه. ئاخو چ ده بوو ئه مان هه ر نه
 ناسيبا، هه ر هه موو ئه م ديارده و به سه ره اتانه جگه له خه ون هه چي دي
 نه بوايه ن! خو زور باشتو ده بوو! چما خه ون و واقيع هه ر يهك شت نين؟
 ئه وسا ميرزاده، له پو ده پروانيه ئاگلایا، نيگاي بو ماوه ي پينج ده قيغه
 به سيماي كيژيوه ده گيرسايه وه، به لام نورين و نيگايه كي غه ريب، نامو: له
 تو وايه ده پروانيه شتيك كه دوو قوناغيك له وه وه دووره، يان وه كو ئه وه ي
 بروانيه وي نه ي ئاگلایا نهك، خودي ئاگلایا.
 ئاگلایا. له پو قسه و پيكه نيني ده گهل ئه وان هه ر ده وروب هه ر يا بري و
 پرسي:

- ميرزاده، بوچي به و جوړه تيم ده پرواني؟ ده ترسم. هه ست ده كه م كه
 كه ره كته ده ست بيتي و قامكان به پرومه تمدا بيتي. يه فگيني پاقلوفيچ تو چ
 ده لني؟ پروانيه كه ي له وه ناچيت؟
 ميرزاده كه گوئي له و قسانه بوو، پنده چوو باوه ر نه كات كه ئه مه
 ئاگلایا به و ئه و ده ويئي. به هه ر حال، له وه ده چوو به نيوه چلي له ماناي
 قسه كاني گه يي بيت، بو ساتيك له فكران راچوو. به تاقه وشه يه كيش وه لام ي
 نه دايه وه، به لام كه بيني ئاگلایا و ئه وان هه ر ده وروب هه ر پنده كه نن، ئه ويش
 كوئ به گوئي ئه وان ده ستي به پيكه نين كرد. هه نكي ده نكي پيكه نيني
 ده سه جه مي به رز بووه وه، به لام ئه و ئه فسه ره ي كه به ته بيعه ت رووخوش و
 ده م به پيكه نين بوو، به قاقا پنده كه ني. ئاگلایا، له پو، تووږه بوو، له بن
 ليوانه وه گوئي:
 - گه مشه گ!

ليزا فيتا پروكوفيچنا، كه له دلي خويدا به ردي به باده كرد، له بن ليوانه وه
 گوئي:

- خوداي ميهره بان! چوون به م رازي ده بي كه... چي شيت بووه؟

گه مژه

ئەلکسندرا! بەدلتايی و متمانهوه، بە گوئی دایکیا چپاند:

- ئەمە سووعبەتە، گالتەیه. ئەمە دووبارەکردنەوهی هەمان ئەو پابواردن و شۆخیە ئەو پۆژەیه کە دەربارەیی "سوارچاکی لات" دەیکرد. لەو زياتر ههچى دى نییه. بە شتوازی خۆی تەشەری لێدەدا، بەلام ئەم جارەیان زێدەپۆیی تیاکردوو، پێویستە جلەوی بگرین. دایکە! بێنیت تۆزێ لەمە پیش چ نمایشیکی دەکرد، چۆن کەوتبوو سیمما گۆرکێ، چۆن ئێمە دەترساند تا بۆخۆی پابوێرێ.

قسەکانی ئەلکسندرا، کەمێک ئارامیان بە گیانی لیزاڤیتا بەخشی و لەبن لیوانەوه گوئی:

- خوا بەوه پەحمی کردوو، سەرۆکاری دەگەڵ گه مژه یهکی وهکو ئەمەدایه.

میرزادە گوئی لێ بوو کە پێی دەلێن گه مژه، سەری سوورپامبوو، نەک لەوێ کە ناویان نابوو گه مژه، چونکە دەست بەجێ ئەو تەوهینەیی لە بیرکرد. سەری لەوه سوورپامبوو، کە لە ناو خەلکەکەدا، لە نزیکیی ئەو شوێنەیی کە خۆی لێی دانیشتبوو لە لایەکەوه (نەیدەتوانی بەوردی نەشوێنەکە و نەسەمتی لایەکە دیاری بکات) سێتەری تیز تێپەری کەسیکی بینی، کەسیکی پەنگزەردی، قژ لوللی، لێو بەخەندەیی، نیگا ئاشنای ئاشنای، بینی. ئیدی ئەم کەس و سیمایە بەلەز هات و خێرا تێپەری، زۆر لەوه دەچوو ئەمە زادەیی خەیاڵی خۆی بووبیت. ئەوێ لەم خەو و خەیاڵەدا لە بیرى مابوو، بریتی بوو لە بزهیهکی تەوسامیز، دوو چاو، بوینباختی کەسکی ئاچووخی پیاویک کە بیەوی کەشخەو شیکپۆش بنوینێ، ئەو پیاوه بەلەز دەر کەوت و خێرا ون بوو. میرزادە تیا مابوو، نەیدەزانی، کە ئەو پیاوه لەنێو ئاپۆرای خەلکەکەدا ون بوو، یان لەنێو بەباخ و سەیرانگەکەدا دیارنەما. دواى توزیک میرزادە، نیگەرەن و خەمین و خەمبار، لەناکاوا کەوتە پوانینی دەورووبەری خۆی. ئەگەری ئەوه هەبوو کە دەرکەوتنی یەکەمین کەسی تیز تێپەری، زەمینە خوشکەر بووبێ بۆ دەرکەوتنی کەسیکی دی. ئەمە نەک هەر ئەگەر بوو. بەلکو گومانیشی تیا نەبوو. باشە چۆن

گەمژە

كاتى بەرە و سەيرانگەكە چوون، ئەگەرى پوودانى ئەم دیدارەى لە بەرچاو نەگرتبوو؟ بەلام ئەو چونكە لە بارىكى دەروونی نالەبارا بوو، ھەنگى نەیدەزانى بۆ كوچ دەپوات. خۆ ئەگەر كەمىك ئارامتربوایە، ھەستى دەکرد، كە ئاگلایا نزیكەى چارەكە سەعاتىك بوو، ناو بەناو بە نىگەرانى دەپروانىیە دەوروبەرى خۆى، وەكو ئەوەى چاو لە شتىك یان كەسىك بگىریت. تا نىگەرانى و شپىزەھەكەى میرزادە لە زیادى دەدا، ئاگلایاش پتر دەپەشۇكا، ھەر جارى میرزادە ئاوپى پاشەوہى داباوہ، ئاگلایاش ھەمان كارى ئەوى دەکرد، بەلام زۆرى پىنەچوو، كە ھۆى ئەم ترس و دلەپاوكیئە پوون بووہوہ. لەپرىكا، گروپىك كە ژمارەیان بەلاى كەمەوہ دوازە كەس دەبوو، رىك لەو دەرگایەوہ، كە میرزادە و جەماعەتەكەى یەپانچىن، لە نزیكى دانىشتبوون، خۆیان بەژورا كرد. سى ژن لەپیش ئەم گرووپەوہ پىیان دەکرد، جوانى دوانیان لە ئەقلا نەبوو، بە راستى جوا نىەكى ئەفسوناوى بوو، بۆیە ھىچ سەیر نەبوو، ئەم ھەموو دلدارەیان دوا بكەون، بەلام ئەو دلدارانە، وەكو خودى ژنەكان، قەد و قەلافات و سەروسىمايەكى تايبەتیاں ھەبوو، زۆر جىاوازتر بوون لەو ئاپۆرايەى لە دەورى ئۆركستراكە كۆبووبونەوہ. ھەركەوہژوور كەوتن، زۆربەى ھەرە زۆرى خەلكەكە ھەستیان بەو حالەیان كرد، بەلام زۆربەى خەلكەكەوايان نواند، كە ھەستیان پىنەكردوون، تەنیا ژمارەيەك گەنج نەبیت كە بەدەم بزە و پىكەننەوہ، بە دەنگى نزم، بارى سەرنجى خۆیان دەربرى، بەلام مەحال بوو پیاو بتوانى سەرنجیان نەدات، چونكە بەخۆیان بەو مەبەستە ھاتبوون كە سەرنجى خەلكى رابكىشن، بە دەنگى بەرز قسانیان دەکرد، بە قاقا پىدەكەنن. ديار بوو ھەندىكیان سەرمەست بوون. وىپراى ئەوہى زۆربەیان خۆشپۆش و تەپپۆش و پۆشتە و پەرداخ بوون، بەلام ھى واشیان تيا بوو بە جلوہرگ و سەروسىما و پەفتار و ئەتوارى سەروسەمەرە، مايەى سەرنجى خەلكى بوون، دەموچاويان لە دوورەوہ سوور دەچووہوہ. ئەم گروپە چەند كەسىكى سوپايباناش تىدابوو، ھەروہا خەلكى بە تەمەنىشان تىدابوو. ھەندىكیان جلى زۆر جوانى دوا مۆديان لە بەربوو، موستىلەى

گه‌مژه

گه‌وره‌یان له قامکان بوو، سه‌ری قوڵی کراسه‌کانیان به دوگمه‌ی نگین ئاسا رازابوووه. کلاو قژیان له‌سه‌ر نابوو، پدین و سمیڵی شه‌وه ئاسایان بو خۆ دروستکردبوو. هه‌رچه‌نده، په‌فتاریان سه‌نگین بوو، به‌لام سه‌روسیمایان ترسناک بوو، له‌و خه‌لکانه‌ بوون، که خه‌لکی، به‌تایبه‌تی خه‌لکی سه‌ر به‌چینی ئه‌رستوکران، سلایان لنده‌کردن، وه‌کو چۆن خه‌لکی خۆ له‌ تاعوون و په‌تا ده‌پاریزن، به‌و ئاوايه‌ خۆیان لنده‌پاراستن. هه‌لبه‌ته له‌ باخ و سه‌یرانگاکانی ده‌ورو به‌ری شاره‌کانی ولاتی ئیمه‌دا، شوینی زۆر ئه‌مین هه‌بوو، که له‌ پووی خۆشه‌فتاری و په‌چاوکردنی دابی چفاکیه‌وه، به‌ناوبانگ بوون، به‌لام وێرایی ئه‌وه‌ش سلۆکترین و به‌ پارێزترین خه‌لک، ناتوانی زه‌مانه‌تی ئه‌وه‌ بکات، که له‌په‌ر تووشی به‌لایه‌کی ناگه‌هان نابیت، به‌ردیك له‌ سه‌ربانی ماله‌که‌ی ته‌نیشتی‌ه‌وه‌ ناکه‌وێته‌ خوارێ و به‌سه‌ر ئه‌و ناکه‌وێت. له‌ زگ بوو ئه‌م به‌لایه، ئه‌م به‌رده‌ به‌سه‌ر ئه‌و کۆمه‌له‌ بژارده‌یه‌دا بیت، بکه‌وێت که له‌ ده‌وری ئۆرکسترایه‌که‌ خه‌ربوو‌بوونه‌وه.

باخی سه‌یرانگه‌که‌ی پافلوفسک سی پله‌ به‌رزتر بوو له‌ سه‌کۆی ئۆرکسترایه‌که‌وه، بو‌ گه‌یشتن به‌ سه‌کۆیه‌که‌ ده‌بوايه‌ سی پله‌ دابه‌زیت. گروپی ناخبری به‌دوو دلی له‌ سه‌ر ئه‌م پلانه‌وه‌ستان، تیا مابوون دابه‌زن یان نا، به‌لام یه‌کێک له‌ خانمه‌کان ملی نا، بپه‌روا دابه‌زی، له‌و هه‌مووه، ته‌نیا دوو پیاو زاتیان کرد دووی بکه‌ون: یه‌کیکیان پیاوێکی خاکی، بی فیزی، نافس‌ال بوو، به‌لام په‌فتاری بی سه‌رو به‌ری ئه‌وه‌ی ده‌نواند که که‌سیکی بی ئه‌سل و فه‌سل و گومناو بی، نه‌ که‌س بیناسیت و نه‌ که‌س بناسیت. دووه‌میان زۆر شپۆشه‌په‌ریو و بی نموود بوو. جگه‌ له‌م دووانه، چ که‌سیکی دی شوین ئه‌م خانمه‌ ئه‌ توار غه‌ریبه‌ نه‌که‌وت. ئه‌م خانمه‌ کاتی به‌ پله‌کاندا هاته‌خوارێ، له‌ خۆی نه‌گرت هه‌ر ئاوپی پاشه‌وه‌ش بداته‌وه، ده‌تگوت: هه‌ی گویی له‌وه‌نیه‌ که که‌سی به‌دواوه‌ بیت یان نا. بپه‌روا پێده‌که‌نی و به‌ ده‌نگی به‌رز قسانی ده‌کرد. جلو به‌رگیکی گرانبه‌ها و یه‌جگار جوانی له‌ به‌ردا بوو، نیشانه‌ی زه‌وق و سه‌لیقه‌یه‌کی یه‌جگار به‌رز بوو، عه‌یبی گه‌ره‌ گه‌وره‌ی جلو به‌رگه‌که‌ی ئه‌وه‌ بوو که یه‌جگار سه‌رنج ڕاکێش

گه مژه

بوو. ئەم ژنه به بهردەم سەكۆی ئۆركستراكه و سازقانهكاندا تێپەری و بهره و شەقامهكه به پێكهوت، كه گالیسكهیهکی یه جگار كه شخه و گه وره و نایاب له قهراغ جادهكه وهستا بوو چاوه پێی ئهوی دهکرد.

میرزاده سی دانه مانگی خشت بوو نهی دیتبوو. له وهتای بۆ پترسپۆرگ گه رابوهوه، هه به نیاز بوو سه ری بدات و بچینه دیدنه، به لام وادیار بوو له بهر هۆیهکی پنهان، یان گومان و ترسیکی پنهان، ئەو سەردانهی هه نه کردبوو. دهکریت بلێن به لای که مه وه نهیده توانی ته سه وری ئەوه بکات که دیتنی دووباره ی ئەو ژنه چ ههستیکی له لا دروست دهکات. هه رچهنده، به جۆره ترس و سلکردنه وهیه که وه هه ولای ئەوه ی دابوو، به خه یال ئەو دیداره لای خۆی به رجهسته بکات. ته نیا یه ک شتی له لا عه یان و پوون بوو، ئەویش ئەوه بوو که ئەو دیداره زۆر دژوار و به سوێ ده بێت. چەند جارێک له ماوه ی شهش مانگی رابردوودا، ئەو ههسته ی وه بیر خۆ هینایه وه که یه که م دیتنی، وینهیهکی ئەو ژنه له دل و دهروونیا دروستی کرد. تا ماوهیهکی زۆر جگه له وینه ی ئەو دهموچاوه، ههچی تری نه ده بینێ، ههستی به ئازاریکی دهروونی به تهرهف دهکرد. ئەو یه ک مانگه ی که له شاروچکه دا به سه ری برد و هه موو پۆژیک ئەو ژنه ی ده بینێ، دوو دلی و ترسیکی وه های خستبووه دلّه، که حه زی نه ده کرد بیر له و رابردووه نزیکه ش بکاته وه. شتیکی له ده موچاوی ئەو ژنه دا ده بینێ که پوچی ئازار ده دا، ئازار ئەمما ئازار. له گفتوگۆیه کیا ده گه ل پوگوزیندا، ئەم ههسته ی خۆی به "به زه ییه کی بێ پایان" وه سف کردبوو، ئەمه زۆر راست بوو. ئەم ده موچاوه، ته نانه ت له وینه که شدا، به زه ییه کی راسته قینه ی له ناخی دلایا ده هاروژاند. ئەم ههستی به زه ییه به ئازاره، ده رهق به م گووراوه، هه رگیز له دلی میرزاده به ئیستاشه وه ده رنه چوو و نه چوو، نه ک هه ر ده رنه چوو پۆژ به پۆژ له زیادیشه. دلی به و وه سف و شرۆقه یه خوش نه بوو که بۆ پوگوزینی کردبوو، ئیستا له گه ل ده رکه وتنی له ناکاوی ئەو ژنه دا، په ی به وه برد که ئەو وه سفه ی بۆ پوگوزینی کردبوو، له شتیکی که مه، شتیکی نو قسانه. ئەویش مه گه ر وشه و زاراوه یه ک پری

گه مڙه

بکاته وه که سهدی سهد گوزارشت له دله پراوکتیه که ی، به لئ له دله پراوکتیه که ی بکات! به لئ ئا ئیستا له م ساته دا زور به چاکی هستی به م دله پراوکتیه ده کرد. به بچوون و لیکدانه وه ی خوی، دلنیا بوو که ئه م ژنه شیته. ئه وه بیننه به رچاوی خوتان که ئه گهر پیاوړیک له م دنیا به دا ژنیک ی له هر شتیکی دیکه خو شتر بویت یان وا هست بکات تووشی ئه شقیکی له و بابته. بییت و ئه وسه دلبه ره که ی خوی به کوت و زنجیره وه، له پشت شیشبه ندی زندانه وه بیدنی و ته مه شا بکات پاسه وانیک دهستی داوه ته قامچی و به ربووه ته ویزه ی، ده بی ئه و کابرایه هست به چی بکات! میرزاده له هه مان باری ناله باری هاروژاوی دهروونیدا بوو.

ئاگلایا، پرووی کرده میرزاده، چاوی بریبه چاوانی، دهستی پراکتیسا و

به چیه پرسى:

- چینه؟

میرزاده، ئاوړی لیدایه وه، قه ده ریک لئی وردبو وه وه، ئه وسه پرشنګیکی نامه فهمی له چاوه په شه کانی به دی کرد. هه ولی دا به ده میوه بگرژیته وه، به لام زوو به زوو فه رامووشی کردو، دووباره نیگای بولای راست گواسته وه، دیسان خه ون و خه یالیک ی تازه بریدی وه.

له وساته دا ناستاسیا فیلفوفا، به نزیکی ریزی ئافره ته کاندای تپه پری. یه فگینی پاقلوفیچ، خه ریک بوو حیکایه تیک ی بؤ ئه لکسندرا ئیفانوفا ده گپرایه وه، دیار بوو حیکایه تیک ی خوش و کومیدییه، چونکه زور به ئاو و تاو و گهرموگوپری ده گپرایه وه. ئه وسه میرزاده بیرى که و ته وه که ئاگلایا هه نګى به ئه سپایی گوتویه تی: "ئا... چ توحفه یه..." هه رچه نده زوو زمانى خوی گرت و قسه که ی ته واو نه کرد، به لام تازه کار له کار ترازا بوو. ئه وه ی گوتی هه موو شتیک بوو.

ناستاسیا فیلفوفا، به جوړی پتیده کرد و تیده په پری وه کو ئه وه ی که س نه بینى، لئ له نا کاوا ئاوړی لای ئه وانى دایه وه، وای نواند که به ریکه وت یه فگینی پاقلوفیچى له وى دیتى، چاوه پروانى شتى وا نه بوو بى، له پر وه ستا و هاواری کرد:

گەمژە

- بەھ بەھ... ئاغا لێرە! جاری وایە دەبێ بە ئەستێرە ی سیوھیل و بە سەد قاسیدانیش نادۆزێتەو، جاری واش ھەیە لەشوینی وادا دەبینرێ کەوێنا ناکرێت.. وام وێنا دەکرد لەوێندەر بیت... لە مالی مامت!..
یەڤگینی پاڤلوفیچ سوورھەلگەر! نیکایەکی توپەری ناستاسیا فیلیپوفنای کرد و ھەنگی پووی وەرگێرا.

- چییە؟ چما ھێشتا نەزانێو؟ سەیرە، ھێشتا ھەوالەکە ی نەبیستوو! شتی وا دەبێ؟ بەلێ، مامت خۆی پزگارکرد! خۆی کوشت! ئەم بەیانێە گوللە یەکی بەخۆیو ھەوێنا خۆی کوشت! تۆزێ لەمەپێش بیستم، سەعات دوو. نیوێ خەلکی شار بە ھەوالەکەیان زانیو. دەلێن سێ سەدوپەنجا ھەزار پۆبلی لە خەزینە ی دەوڵەت دزیو. ھەندیک دەلێن پێنج سەد ھەزار پۆبڵە. وام وێنا دەکرد سەرۆت و سامانیکی زۆرت بۆ بەجێ دیلت! بەلام وا دیارە ئەو پیرەمێرە ھەرزە داوێن پیس و فاسقە گسکی لێداو! دە ی بەدووعا، ھیوای سەرکەوتنت بۆ دەخوایم. بە راست، ناڤۆی بۆ شار؟ پتویستە برۆیت. بە راستی زیرەکیت کرد کە لە کاتی خۆیدا ئستیقالەت کرد. بەشی خۆت لێزانی! ئەو من چ دەلێم؟ بیگومان تۆ ھەموو شتیکت زانیو، رەنگە لەدوینیو پت زانی بی...

ھەلبەتە، مەبەست و ئامانجیکی تایبەتی لەپشت پەردە ی ئەم شیوازە رەق و زبەر و گۆساخو پەنھان بوو. ناستا سیافیلیوفنا دەویست، بۆ مەبەستی خۆی، ئەو بنوینی کە گوا یە داسۆزی و دوستایەتیەکی نزیک و خۆمانی لەنیوان ئەو و یەڤگینیدا ھەیە، ئیدی بەو شیوازە، تیری خۆی ھاویشت و نیشانە ی ئەنگاوت.. کاریکی وەھای کرد ھیچ گومانیک لە سەر ئەو دوستایەتیە، ھەرچەند درۆینە بوو، نەمینی. یەڤگینی پاڤلوفیچ، لە ھەوڵەو ھوای بۆ دەچوو ئەگەر ئەم تانەوتەشەرە بە ھەند نەگرێ، خۆی لێتەکات بە خاوەن و وابنوینی، کە باکی بەو ژنە و تەشەرەکانی نییە، دەتوانی لەو قەیران و تەنگانە یە دەرباز بیت، بەلام قسەکانی ناستاسیا فیلیپوفنا، تووشی شوکیان کرد، کە ھەوالی مەرگی مامی زانی، رەنگی بوو بە زەعفەرانی زەرد، ئاوپری بۆ لای ئەو ژنە گۆساخە دا یو. لیزا قیتا

گەمژە

پروكوفيفناش پىك لەو دەمەدا، وەرچەرخا، ئاماژەيەكى بۆ ھاوپىكەنى كرد و بەلەزو بە نىمچە پاكردن لەو ناوہ پۆيشت. ميرزادە ھايم و ھەيران لە جىي خۆي نەجوولا. يەڭگىنى بافلوفىچ، رەق راوہستابوو، پەشىوو پەريشان نەيدەتوانى بەسەر خۆيدا زال بىت. مالباتى يەپانچىن، ھىشتا بىست شەقاويكىيان نەبريبوو كە فەرتەنەيەكى ترسناك قەوما.

ئەفسەرەكەي، دۆستى دلسۆزى يەڭگىنى بافلوفىچ، ئەوہى كە ئاڭلايى بە قسەوہ گرتبوو، زۆر تورە بوو، خواي نەما، بە دەنگى نىمچە بەرز گوتى: - ئىمە لىرە پىويستمان بە قامچىيەكە، مەگەر قامچى ئەم ھەرزە ژنە بىدەنگ بكات. شەرعى مار بە دار. (ديار بوو كە ئاڭاي لە كەين و بەين و نەينىيەكانى يەڭگىنى بافلوفىچ ھەبوو).

ناستاسيا فيليپوفنا كە گوئي لەو قسەيەي كابرآي ئەفسەر بوو، چاوى پەريە توقى سەرى، بەپەلە بۆي گەرايەوہ. كورپىكى گەنج، كە بى خەبەر و ئاڭا دوو ھەنگاويك لەولاوہ دانىشتبوو كۆلەدار ھەيزەرانىكى بەدەستەوہ بوو، ناستاسيا فيليپوفنا، بى ئەوہى بيناسىت، بە تەكانى خۆي گەياندى، دارەكە لە دەستى راپسكاند و تا ھىز لە بازوويدا بوو كىشاي بەسەر و چاوى يارۆي ئەفسەردا، ھەر ھەموو ئەم كارانە لەچاو تروكانىكا پوويان دا.

يارۆي ئەفسەر، بە خۆي نەوہستا، ھىرشى بۆ برد. ھىچ يەكك لە داشدارەكانى ناستاسيا فيليپوفنا، لەو ناوہ نەمان. يەكەميان، كە پياوہ نافسالىكەبوو، كەس نەيزانى كىوہ چوو، دووہميان، كە گەنجىكى سەرمەست بوو، لەپەنايەكەوہوہستابوو، پى بەراز پىدەكەنى، ھەلبەتە گومان لەوہدا نەبوو كە دواي دەقيقەيەك پۆليس دەگەيشتە ئەويندەر، بەلام ئەگەر لەماوہى ئەو دەقيقەيەدا، لە شويىنكى چاوہروان نەكراوہوہ، كەسىك فرىاي ناستاسيا فيليپوفنا نەكەوتبا، بىگومان وەزعى شىر دەبوو: ميرزادە كە دوو ھەنگاويك لەو لاترەوہوہستابوو، بەلەز فرىاكەوت و لەپشتەوہ ھەر دوو دەستى يارۆي ئەفسەرى گرت. كابرآي ئەفسەر خۆي لە چنگى دەرھيتا و يەككى ئەوتۆي كىشا بەسەر سىنگى ميرزادەدا، كە سى شەقاو لەولاترەوہ

گه مژه

كهوت به سهر كورسييه كدا. دوو داشدارى ديكه‌ى ناستاسيا فيليوڤنا هاتبوونه پيشه‌وه. يه كيكيان كابراى بوكسباز بوو، ئه و وتار نووسه‌ى كه خوينه‌ران به خويان دهيناسن، كه سهرده‌ماني ئه‌ندامي هه‌ميشه‌يي گروپه شه‌قاوه‌گه‌ريه‌كه‌ى پوگوزين بوو. له كابراى ئه‌فسهر چووه پيشه‌وه و به متمان‌وه گوتي:

- من ناوم كياله‌ره، ليوتناني خانه‌نشينم! جه‌نابي كاپتن ئه‌گه‌ر شه‌پري پياوانه‌ت ده‌وي و به نيازي ده‌ست بكه‌يته‌وه، واز له و ژنه بينه، من له جياتي ئه‌و، وه‌كو به‌رگريكارىك له جينده‌ري ناسك، ده‌خزمه‌تودام و له بواري بوكسبازي ئينگليزي‌دا، زور كارامه‌م. جه‌نابي كاپتن ده‌له‌كم مه‌ده! من زورم پيناخوشه كه ئه‌و سووكايه‌تييه ناخوشه‌ت پيكر، به‌لام ناتوانم ريگه‌ت بدهم به به‌رچاوي خه‌لكيه‌وه، به بوكسان به‌ربيته ژنيك. جا ئه‌گه‌ر ده‌ته‌وي وه‌كو پياويكي پياوانه، به پيز و حورمه‌ت، مه‌سه‌له‌كه به‌شيوازيكي دي چاره‌سهر بكه‌يت، ئه‌وا... دياره له مه‌به‌ستم ده‌گه‌يت، جه‌نابي كاپتن. كاپتن، كه وه‌خو هاتبووه‌وه، قسه‌كاني كياله‌ري به‌هه‌ند وه‌رنه‌گرت. فهراموشي كرد.

ريك له و كاته‌دا، پوگوزين، له‌نيو ئاپوراى خه‌لكه‌كه‌وه هات، به‌په‌له قولي ناستاسيا فيليوڤناى گرت و وه‌پيش خوي دا. "پوگوزين" ش شپرزه و په‌شيو ديار بوو، په‌نگي سبي بووبوو و ده‌له‌رزي. ويراى ئه‌وه‌ش، له كاتيكا كه ناستاسياى وه‌پيش دابوو، خوي گه‌يانده به‌رده‌م ياروي ئه‌فسهر، پر به‌زار له قاقاي پيكه‌نيني دا، به زمانىكي بازاري و سهركه‌وتوانه گوتي:

- ئوخه‌يش! ئه‌مه‌ت ده‌ويست! ده‌بخو ده‌ي! ده‌موقه‌پوزي خويناويت ليجوانه! ئوخه‌يش!

ياروي ئه‌فسهر كه به‌ته‌واوه‌تي وه‌خو هاتبووه‌وه و زاني سهروكاري ده‌گل چ كه‌سانىكه، ده‌سته‌سره‌كه‌ي گرت به‌ده‌م و لووتيه‌وه و ئاوپي لاي ميرزاده‌ي دايه‌وه و زور به ئه‌ده‌به‌وه گوتي:

- وابزانم جه‌نابت ميرزاده ميشكيني؟

ميرزاده، له كاتيكا ده‌سته له پزوكه‌كاني بو دريژ ده‌كرد، به ده‌نگيكي

گەمزە

پچر پچرى لەرزۆك گوتى:

- ئەم ژنە شىتە! ئەقلى تەواونىيە! دلنات دەكەم شىتە!

يارۆى ئەفسەر گوتى:

- بىنگومان جەنابت لە من باشتى دەزانىت، بەلام حەزمەدەكرد جەنابت

بناسم و ناوت بزانم.

ئەوسا، سەرئىكى بۆ دانەواند و پۆيشت. پۆليس دواى پىنج سانىيەك گەيىيەجى، بەلام ھەموو ئەكتەران و تەمەشاقانانى شائۆيى و نمايشەكە پۆيشتبوون. ھەموو پروداوھەكە، لە سىرى تا پيازى، لە دوو دەقيقە زياترى نەخاياند بوو. ھەندى لە جەماوھەكە ھەستابوون و پۆيشتبوون. ئەوانى دى جىگاكانيان گۆرى بوو. ھەندىك دىمەنەكەيان پىخۆش بووبوو. ھەندىكى دى بەجۆشوخوڭشەو ھەستابوون دەكرد. بە كورتىيەكەى مەسەلەكە، ھەكو ھەر مەسەلەكەى تىرى لەو جۆرە، بە شىوھەكەى ئاسايى كوتايى پىھات و، ئۆركستراكە دەستى بە كارى خۆى كردهوھ.

مىرزادە، كەوتە دواى مالىباتى يەپانچىن. ئەگەر ئەوساى كە يارۆى ئەفسەر كىشاي بە سەر سىنگيا و بەسەر كورسىيەكەدا كەوت، تەماشايەكى لاي راستى كردبا، يان بىرى بوايە تەماشايەكى سەمتى راست بكات، دەيتوانى ئاگلايا بدىنى كە چۆن لە دوورىى بىست شەقاويكەو، وىپراى ئەوھى كە دايك و خوشكەكانى زۆر دوور كەوتبوونەوھ و لە دوورەوھ گازيان دەكرد، ھەستابوو و تەماشايى دىمەنەكەى دەكرد. مىرزادە "س.." بەلەز خۆى گەياندى، قەناعەتى پىي كرد كە بەپەلە بىروات و لەو ناوھ نەمىتى. ئىدى خۆى گەياندىبوو دايك و خوشكەكانى. ھەكو پاشان دايكى دەيگىراپەوھ ئەوھندە بە تورپەيى و شىپىزەيى گەيشتبووھوھ لاي ئەوان كە پىنەدەچوو گوتى لە دەنگيان بىت، بەلام ھەر دواى دوو دەقيقە، كاتى گەيىنەوھ ناو باخەكە، ھەكو خووھ ھەمىشەكەى، بە خەمساردىيەوھ گوتى: -حەزم دەكرد بزانم ئەم نمايشە كۆمىدىيە چۆن تەواو دەبىت!

فەلسەئى سىيەم

ئەو قەوماۋەى سەيرانگەكە، دايىك و كچەكانى زۆر ترساند، تووشى دلهپاۋكەيەكى زۆرى كردىبوون. لىزاڧىتا پروكوفىڧنا، بەدەم نىگەرانى و دلهپاۋكەۋە، كچەكانى لە سەيرانگاكەۋە تا مال بە نىمچە پاكردن بردىبوۋەۋە. بە بۆچوون و مەزەندەى ئەو، زۆر شت لە ميانەى ئەو پىشەتەۋە كەشف بوو، پەردەى لەسەر لاچوو، تەنانت، وىراى پەرىشانى و پەشنىۋىشى، ھەندى وىتاۋ گریمانە و قەناعەتى پۇشن و ديارى لە زەيندا بەرجەستە بوو. ھەمويان گەيشتىبوونە ئەو قەناعەتەى كە قەوماۋىكى نا ئاسايى پوۋى دابوو، خۇشەختانە نەيتىيەكى گەرە لە ھالى كەشف بووندا بوو. يەڧكىنى پاڧلوفىچ، وىراى ئەو ھەموو پاكانەيەى كاتى خۆى مىرزادە "س.." بۆى كردىبوو، "دەمامكەكەى لاكەوت" و "حەقىقەتى دەر كەوت" و "پەيوەندى دەگەل ئەو ھەرزە ژنەدا" بەتەۋاۋەتى ئاشكرا بوو. ئەۋە قەناعەت و بۆچوونى لىزاڧىتا و دوو كىژە گەرەكەشى بوو، بەلام ئەم ئەنجامگىرىيە، نەك ھىچ گىرىيەكى نەكردەۋە، بەلكو ھىندەى دى مەسەلەكانى ئالۇسكاند. ئەگەرچى جووتە كىژ، لە ناخى خۇياندا، لە شىپىزەبوون و ھەلاتنە بە پەلەكەى دايىكان پەست و بىزار بوون، بەلام نەياندەۋىست لە

گه مزه

گهرمه‌ی شپ‌رزه بوونه‌که‌یدا و هه‌ر له هه‌وه‌له‌وه، هه‌نده‌ی دی بیه‌ترسیتن و ئه‌زیه‌تی بده‌ن. هه‌ستیان ده‌کرد، له‌وه‌یه خوشکه چکۆله‌که‌یان، ئاگلایا ئیفانۆفنا، له‌وانیش و له‌دایکیانیش زیاتر ئاگای له‌م مه‌سه‌له‌یه بیت، ئه‌وه‌ی ئه‌و له‌م باره‌یه‌وه ده‌یزانی، ئه‌وان، شتاقیان نه‌یزانن.

میرزاده "س.." که ره‌ش داگه‌را بوو، چووبوه ژیری و زۆر خه‌مین دیار بوو. لیزافیتا پروکوفیفنا، له‌رینگه‌ی گه‌رانه‌وه‌دا، به‌دریژی رینگه‌که تاقه قسه‌یه‌کی ده‌گه‌ل نه‌کردبوو، ئه‌ویش به‌هیچ جووری هه‌ستی به‌و بیده‌نگیه‌ی لیزافیتا نه‌کردبوو.

ئادیلاید، به‌مه‌به‌ستی قسه‌لنده‌ره‌هه‌تانه‌ن به‌ده‌م ریه‌وه، چهند جاریک لێی پرسى: "ئه‌م مامه‌ت کێ بوو؟ له‌پتر سپۆرگ چی پووی داوه؟" ئه‌ویش به‌په‌ستی و خه‌مینی به‌وه‌لامیکی نامه‌فه‌وم له‌کۆل خۆی کردبووه‌وه. گوايه شتیک هه‌یه‌ ده‌بێ تاقیبی بکات و، هه‌مووی درۆ و ده‌له‌سه و ده‌نگۆی بێ بنجوبناوانه. ئیدی "ئادیلاید"ش له‌سه‌ری نه‌پۆشیتبوو، گوتبووی: "وايه بێگومان، ئاگلایا به‌جگار ئارام بوو. به‌دریژی رینگه‌ ئه‌وه‌نده‌ی گوتبوو که زۆر خه‌را پێ ده‌که‌ن. جاریکیش ئاوپی پاشه‌وه‌ی دابوووه‌وه، میرزاده‌ی بینیبوو که به‌هانکه هانگ دوايان که‌وتوووه و گه‌ره‌کیه‌تی بیانگاتی. بزه‌یه‌کی ته‌وسامیزی بوو کردبوو هه‌یچ ئاوپیکی دیکه‌ی لێ نه‌دابوووه‌وه. ئه‌نجام له‌نزیکی ماله‌وه، تووشی ئیفان فیدروفیچ بوون، که تازه له‌پترسپۆرگ هاتبووه‌وه و به‌ره‌و پیری ئه‌وان ده‌چوو. پێش هه‌موو شتیک له‌یه‌فگینی پاقلوڤیچی پرسى، به‌لام هاوسه‌ره‌که‌ی بێ ئه‌وه‌ی وه‌لامی بداته‌وه‌ یان ته‌ماشاشی بکات، په‌شیو و په‌ریشان، به‌لایا په‌ت بوو، یه‌کسه‌ر، به‌سیمای کێژه‌کانی و میرزاده "س"دا بۆی ده‌ر که‌وت که‌ فه‌رته‌نه‌یه‌ک پووی داوه، به‌لام سیمای خۆیشی، ته‌نانه‌ت به‌ره‌له‌وه‌ی ئه‌وه‌ش بزانیته‌، نیکه‌رانییه‌کی زۆر زه‌ق و نااسایی پتوه دیار بوو. جهنه‌پال، له‌پر قۆلی میرزاده "س.."ی گرت، له‌به‌رده‌م قیلاکه‌دا رای گرت و چهند سهرته‌سرتیکی به‌گویندا چپاند. کاتی بۆ بالکونه‌که (بانیزه، هه‌یوان، به‌ریلایی) سه‌رکه‌وتن تا له‌وینده‌ره‌وه بچن بۆ ژووره‌که‌ی لیزا قیتا پروکوفیفنا، به‌سیمایاندا دیار بوو، که

گه مژه

هه والیکي یه جگار ناخویشیان پیته.

به ره بهره هه موو ئه ندامانی خیزانه که له نهۆمه که ی لیزا قیتا پروکوفینادا کوڤوونه وه، ته نیا میرزاده به تاقی ته نیا له بالکونه دا مابوو وه، له سووچیکا وه کو ئه وه ی چاوه پروانی شتیک بی، دانیشتیوو، به لام به خویشی نهیده زانی له وئ چاوه پروانی چیه، و پرای ئه وه موو په شتیویه ی ئه وه ماله ی گرتبووه وه، هه رگیز ئه وه ی به بیرا نه هات هه ستیت و پروات. له وه دهچوو هه موو دنیا گه ردوونی له بیر چووبیت و ئاماده بیت دوو سالی ته واو له هه ر شویتیکی دابنه، دانیشیت و که م و زور جووله ی بۆنه کات. ناو به ناو، له قاتی سه ره وه، دهنگی گه نگه شه و مشتومریکی نا ئاسایی ده هاته گوئ. میرزاده نهیده زانی له که یه وه له وه سووچه دا دانیشتوو، به لام ئیواره دا هات، دنیا به ره به ره تاریک ده بوو، به لام ئاگلایا له ناکاوا هاته بالکونه که. هه رچه نده ئارام دیار بوو، به لام رهنگی که میک تیکچووبوو. کاتی میرزاده ی بینی له وئ له سووچیکا دانیشتوو، که هه لبه ته ویتای شتی وای نه ده کرد، بزه یه کی سه رسامی که وته سه ر لیوانی. لئی نزیک بووه وه و پرسی:

- ئه وه چده که ی لیره؟

میرزاده، شپزه و سه رگهردان، مینگه مینگیکی بو کرد و له سه ر کورسییه که ی هه ستا، به لام کاتی ئاگلایا له نزیکیه وه دانیشت، ئه ویش له جیگه که ی خو ی دانیشه وه. ئاگلایا، به په له، به لام به وردی پروانییه سه روچاوی میرزاده، ئه وسا چاوی له وه گواسته وه. له په نجه ره که وه به بن ئه وه ی پروانیته خالیکي تایبه تی، نیگای هه لفراند، دووباره که وته وه ته ماشا کردنی میرزاده. میرزاده له دلی خویدا گوئی: له وه دهچئ بیه وئ له قاقا بدات؟ نا، ئه گه ر نیازی وای هه با، پیته که نی و ئه ولاتریش!

ئاگلایا، دوا ی پیته نگییه کی که م گوئی:

- هه ز له چای ده که ی؟ ئه گه ر ده ته وئ با بلیم بو ت بیتن.

- نا... نازانم...

- چون نازانی، یانی نازانی چای ده خو ی یان نا؟ ئا.. باش بوو بیرم

گه مژه

که و ته وه: نه گهر که سیک داوای مهیدانداریت، یانی دوئیلت لی بکات، چی ده که ی؟ ده می بوو ده مویت ئه م پرسیارهت لی بکه م.

- کئی به ته مای شتی وایه... که س داوای دوئیل له من ناکات!

- به لی، به لام گریمان که سیک داوای شتی وای لی کردیت، ئایا زور ده ترسیت؟

- پیم وایه ده ترسم... زوریش ده ترسم.

- به راست؟ که واته بیژاتی؟

میرزاده، دواي بیرکردنه ویه کی که م، به ده م بزه یه که وه گوتی:

- نا.. نا، پهنگه بیژات "جبان" نه بم. بیژات که سیکه که له ترسا پابکات، به لام که سیک بترسیت و پانه کات بیژات نییه.

ئاگلایا پرسى:

- یانی تو پاناکه ییت؟

میرزاده، که به و پرسیارانه که وه پیکه نین، گوتی:

- له گینه پا نه که م.

ئاگلایا، به نیمچه تورپه یه که وه گوتی:

- من، هه رچه نده ئافره تم، به لام پاناکه م. پینده چی پیم پابویرى، گالتهم پیکه ییت، خۆت گران ده گریت، تا بایه خ و سه رنجی به رانبه ر بۆ خۆت پاکیشیت. باشه پیم بلئ: مه رجه له دوئیلدا، هه ر له دووری دوانزه شه قاوی و هه ندئ جار له دووری ده شه قاوییه وه، تیره ندازی بکریت؟ خۆ نه گهر ئه مه وابیت، بیگومان کوشتن و برینداربوونی لی ده که ویته وه!

- پیم وایه له دوئیلدا، به ده گمه ن هه ریفه که ت ده نگیوی.

- به ده گمه ن؟ خۆ پوشکین نه ک هه ر ئه نگیوار، به لکو کوژراش.

- پهنگه ریکه وت بووبی.

- نا، ئه م دوئیله شه ری مان و نه مان بوو ئه ویش کوژرا!

- بیگومان، ئه و فیشه که شوینکی نزمتر له و شوینه ی گرتووه که دانتیس نیشانه ی لیگرتووه ته وه، که نیشانه ی له سینگ یان سه ری گرتووه ته وه. ده نا که س گوالله به شوینی کاری و کوشنده وه نانیت. بۆیه کوژرانه که ی

گه مژه

پوشکين يان ريکھوت بووه يان هه له يهک له نيشانه گرته وه که دا پروی داوه. من ئەم قسه يه م له خه لکانی شاره زا بيستوهه*.

- من جارتيک ئەمەم له سه ربازيک پرسي، ده يگوت به گويزه ي ياساي تيره ندازی، ده بي نيشانه له ناو قه د بگيرته وه و ده قي ده ستوره که ش ده لیت: نيشانه له "ناو قه دی" بگروه، ته قه بکه! يانی نابیت نيشانه له سينگ و له سه ر بگيرته وه. به لکو ده بی له ناو قه د بگيرته وه. پاشان له و باره يه وه قسم ده گه ل ئەفسه ريکدا کرد که ئەویش هه مان شتی دووپات کرده وه.

- درۆسته، ئەم ياسايه، بۆ دووره ته قه يه.

- باشه تۆ تيره ندازی به له دی؟

- به عه مرا تم تا قه فيشه کيکم نه ته قاندوه.

- يانی نازانی ده مانچه چۆن پر ده کريت؟

- نازانم، شيوازه که ی ده زانم، به لام قه ت هه ولَم نه داوه بۆ خۆم، تا قيبکه مه وه، بيجه رپيتم. ده مانچه يهک پر بکه م.

- مانای وایه نايزانيت، چونکه ئەمە مه شق و راهيتانی گه ره که! ده يسا گوئ بگه و هه رچيت پي ده ليم له به ري بکه! يه که م ده بی باروت بکريت، باروتی تايبه تی ده مانچه. ناي باروته که نمدار بيت، به لکو ده بی زۆر وشک بي، نه رم و وردبي. تا قيبی ئەم جوړه باروته بکه، نه که ی باروتی تۆپ و مه تره لۆز بکريت. سه باره ت به فيشه ک له وه ده چي ده بی پياو خوی دروستی بکات، يانی دای بگريته وه. باشه تۆ ده مانچه ت هه يه؟

ميرزاده، به دهم پيکه نينيکی کوت وپره وه گوتي:

- نه خير، پتويستم پتي ثيه!

- ئاه... ده ته ماشا! له بيرت نه چي ده مانچه يه کی باشيش بکړه! دانه يه کی ئينگليزي يان فه ره نسي بکړه، گوايه ده مانچه ی فه ره نسي و ئينگليزي باشتري نه ده مانچه نه. دواي ئەوه که ميک بارووت، پر به موستيله يه کی درومان يان دوو موستيلان بکړه. ئەوسا باروته که بريژه ناو لوله ی ده مانچه که وه، ئەگه ر بارووته که زۆر بي باشتره، با زۆر بي نه ک که م. ئەوسا لوله که لبادئاخ بکه (وا دياره ئەم لباده زۆر پتويسته، نازانم

گەمژە

بۆچی). چی زۆرە لباد زۆرە، لە ھەموو شوێنی دەست دەکەوێ، بۆ نموونە دەتوانی لە دۆشەکەڵەیهکی دەر بێتی، یان لەو تیلماسکانەیی کە لە درزی دەرگا دەدرێن تا سەرما نەیتە ژوورەو. دواي ئه‌وه‌ی حەشوەکەیی تێدەپەستیت ئه‌وجا فیشەکەکە دادەنەیت، تێگەشتی؟ بێرت نەچیت یەکەم جار باروتەکە یان فیشەکەکە، دەنا فیشەکەکە ناتەقینێ.. بەچی پێدەکەنی؟ دەمەوێ پۆژی چەند جارێک مەشقی تیراندازی بکەیت و فێر بیت چۆن نیشان بانگیوی. بە قسەم دەکەیی؟

میرزادە ھێشتا ھەر پێدەکەنی. ئاگلایا لە پقا پیتی بە عاردیدا دەکوتا. میرزادە سەری لەم ھەموو مکوپی و پێداگری و جدیەتەیی ئاگلایا سوورما بوو. ھەستیکی گۆنگ، ھانی دەدا، کە ھەندێ پرسبیری دەربارەیی شتانیکی جدیتەر، لە دەمانچە و دەمانچە پێکردنی، لێ بکات، بەلام لە بیرێ چووەو. تەنیا ئه‌وه‌ی لە ھزر و بیرا بوو کە ئاگلایا بە تاقی تەنیا لە ھەنبەری دانیشتوو و ئه‌و تەماشای دەکرد، نوقمی تەماشاکردنی بوو. لەودەمەدا بەلایەو گرینگ نەبوو کە ئاگلایا باسی چ شتێک دەکات. ئه‌نجام ئیقان فیدروفیچ لە قاتی سەرەو ھاتە خوار و خۆی بە بالکۆنەکەدا کرد. خەریکی دەرچوون بوو. پەش داگەرا بوو، گرژومۆن و سەرقال دیار بوو. ھەرچەندە میرزادە نیازی نەبوو بۆ ھیچ کوێیەک بڕوات، جەنەرال کە ئه‌وی بینی لێی پرسى:

- ئاھ.. ئەمە تۆی لیون نیکولایوفیچ؟ بەتەمای بۆ کوێ بڕۆیت؟ کوا لەگەڵ من وەرە دەمەوێ قسەیکەت لەگەڵ بکەم...

ئاگلایا، تەوقەیی لەگەڵ میرزادەدا کرد و گوتی:

- بە ئومیدی دیدار میرزادە!

بالکۆنەکە، بە رادەیک تارێک بووبوو کە میرزادە نەیتوانی لەو کاتەدا بە باشی سەروسیمای کێژێ بدینی، دواي دەقیقەیکە، کە میرزادە و جەنەرال، لە قیلاکە وەدەرکەتن، میرزادە لەناکاودا سوور بوووەو، بە توندی دەستی راستی خۆی گرمۆلە کرد و بەتوندی گوشتی.

بەپێکەوت جەنەرال، بە ھەمان پێگەیی میرزادەدا دەپۆشت، واتە

گه مژه

رینگه یان یهک بوو. هه رچه نده کات درهنگ بوو، به لām ئیقان فیدروفیچ، پهله ی بوو به مه بهستی ئه نجامدانی قه والهی کاریک دهچوو بۆلای که سیک، به لām به دهم ریوه، به پهله پهله و به شیرزهیی قسه ی بۆ میرزاده دهکرد. زوو زوو ناوی لیزا فیتا پروکوفیقنای دهبرد. ئه گهر له و کاته دا میرزاده، هه ندی زیاتر هۆشی به خۆبوايه، ههستی دهکرد که ئیقان فیدروفیچ گهره کیه تی دای بپشکنی و قسه و زانیاری لئ ده ربیننی، به لām به بی ئه وه ی بتوانی ئه سلی مه به سته که ی بخاته پروو. میرزاده، له شه رماندا به راده یه په شوکا بوو که گوپی له هه وه لی قسه کانی جه نه رال هه ر نه بوو، بۆیه کاتی جه نه رال، له به رده مهیا رهق راوه ستا و پرس یاریکی گۆنگی لئ کرد، ناچار بوو دان به وه دا بنیت که هیچ شتیک حالی نه بووه.

جه نه رال، شانەکانی هه لته کاند وگوتی:

- به راستی ئیوه سه یرن، هه مووتان خه لکی عه جبین، له هه موو پرویه که وه سه یرن. من پیت ده لیم سهر له م هه موو خوته و بۆله و نیگه رانیانیه ی لیزا فیتا پروکوفیقنا ده رناکه م، ده لیتی پیره ژنی دۆرژاوه، هه میشه توریه، نیگه رانه، ده گری، فرمی سک ده ریژی، ده لیت، حه یامان چووه، ئابروومان تکاوه، ناومان زپاوه، ئاخو کئ ئه مه ی به سه ر هینا وین؟ چۆن و بۆچی و که ی ئه مه مان به سه ر هاتووه؟ من دان به وه دا ده نه م که که موکو پیم هه یه، هه له م زۆره، به لām خو پیاو ده توانی له رینگه ی پۆلیسه وه ئازار و ئه زیه تی ئه و ژنه بی ئه قل و به ره لالیه (که هه موو کاره کانی هه رزه کارانه و نا په سه نده) رزگار بیت. پۆلیس ده توانیت سنووریکی بۆ دابنیت. من به ته مام له مپۆوه بچم بۆلای که سیک و له م باره یه وه کاریک بکه م. ده شیت له رینگه ی هه ندی په یوه ندی یانه وه، ده شیت هه موو شتیک به هیمنی و، ته نانه ت مدارا و میهره بانی، بی هیچ هه راو هه نگامه و قیل و قالینک چاره سه ر بکریت. من دان به وه شدا ده نیم که ئایینده هه لگری زۆر پرووداوه، زۆر شت هه یه پیویستی به پروونکردنه وه یه، ده بی پروون بیته وه. گریمان پیلانیک له ئارادایه، به لām من له تو ده پرسم، ئه گهر لیتره که س هیچی له باره وه نه بیستین، له وئ که س هیچی له باره وه نه زانی، ئه گهر من

گەمژە

نەمبەستى، ئەگەر تۆ ھىچت نەبەستى، نەكەسى سىيەم، نە چوارەم و نە پىنچەمىش شتاقىيان ھىچيان نەبەستى، من لە تۆ دەپرسم: دەبى كى پىنى بزانى، كى بىستىبىتى؟ تۆ ئەمە بەچى دەزانى و چۆنى لىكدەدەيتەو، جگە لەوہى خەيالنىكى پرووت بى، خەيالنىك كە فرى بە واقىعەوہ نىيە، ھىچ بوونىكى دەرەكى نىيە، شتىكەوہكو ھەيفە شەو يان شەبەنگى تاپۆ يان؟

مىرزادە، لەپەر ھەموو پرووداوہكانى ئەو پۆژەى وەبىر ھاتنەو، بەدەم داخ و كەسەرىكى پر سوپو، لەبن لىوانەوہ گوتى:

- ئەو ژنە شىتە!

- ئەگەر مەبەست ئەو ژنە، منىش ھەمان بىرکردنەوہى تۆم دەربارەى ھەبوو، بە پىويستم نەزانپو، بىرى خۆمانى پىنوہ مژول بکەين و بۆ تاقە شەوئىكىش خەو لەخۆ ھەرام بکەين، بەلام ھەنوگە ھەستدەكەم بىرکردنەوہى ئەوان دروست ترە، لە راستىوہ نزىكترە و پىم وا نىيە شىت بىت. راستە ئەم ژنە پەتیارە و پەتەپىيە، بەلام زۆر بە فىل و دەھۆيە، شىت نىيە. پەفتارە ناشرىنەكەى ئەمپۆى دەگەل كاپتون ئەلكسىفچدا بەلگەيەكى ئاشكرایە. وەكو پەتیارەيەكى خويپرى پەفتارى كرد. ئەگەر زۆر خاترى بگريں دەكرى بلەين پەفتارى بابايەكى يەسوعى فىلپاز بوو بۆ ئەوہى بگات بە مەبەست و ئامانجىكى تايبەتى.

- كام (كاپتون ئەلكسىفچ)؟

- ئاھ. لىون نىكولايوفىچ! چما گویت لى نەدەگرتم! من لە سەرەتاوہ قسەكەم بە كاپتون ئەلكسىفچ دەستى پى كرد. ئەو مەسەلەيە بە جورى كارى تى كردووم كە ئىستاش دەست و لاقم دەلەرزى. ھەر لەبەر ئەو مەسەلەيە، ئەوہندە درەنگ لە شار گەرامەوہ. كاپتون ئەلكسىفچ رادومسكى، مامى يەڭگىنى پاڤلوفىچ... مىرزادە بەسەرسامى گوتى:

- ئى؟

- ئەمپۆ بەيانى زوو، سەعات ھەوت، فىشەكىكى ناوہ بەسەرى خۆيەوہ و خۆى كوشتووہ. پىرەمىردىكى بەپىزى ھەفتا سالاى ئەبىكۆرى بوو. وەكو ئەو ژنە دەيگوت: پارەيەكى مۆلى دەولەتى دزىبوو!

- باشه ئه وهی له کوئی...

- له کوئی زانیوه؟ ها ها ها... هه ر که سه روکه للهی له م شاره پهیدا بوو، گروپتکی ته وای ئاشقان له دهوری خربوونه وه. ده زانی چ خه لکانیک هاتوچۆی ده کهن، خه لکانیک هه ن ملی خۆیان بۆ مه رحه بایه کی ئه وه شکینن! په نگه یه کتیک له وانه ی که له پترسپۆرگه وه بۆلای هاتوون، ئه وه هه واله یان پینگه یاندبێ، چونکه هه واله که له سه رانسهری پترسپۆرگدا بلّاو بووه ته وه، نیوه ی خه لکی "پاقلوفسک" ش زانیویانه، به لام وه کو بۆیان گیرامه وه، زۆر شه ی تانانه باسی ئیستقاله که ی یه فگینی پاقلوفیچی کردبوو، یانی باسی ئه وه ی کردبوو که کاتیک زۆر گونجاو و له باری بۆ ئیستقاله که ی هه لّیژاردووه! ئه م قسه یه ئاماژه یه کی ئه هریمه نانه یه بۆ تو! نا، نا، ئه م کارانه له ڕووی شیتییه وه نییه. هه لّبه ته من هه رگیز له و باوه په دا نیم که یه فگینی پاقلوفیچ، پیشووه خته پیشبینی ئه م کاره ساته ی کردبیت، یانی زانیبیتی فلان ڕۆژ و فیسار سه عات ئه م کاره ساتی ڕوو ده دات، به لام دوورنیه، دوورا و دوور بۆنیک کردبیت. ئیستاش له بیرمه که میرزاده "س..و من و هه موومان قه ناعه تی ته و او مان به وه کردبوو که مامی میرات و که له پووریکی زۆری بۆ جی دێلێ و حیسابیک زۆرم له سه ر ئه وه کردبوو. ها! به راستی کاره ساته، کاره سات ئه م ما کاره سات! به هه ر حال چه ز ده که م له قسه که م بگه ی: من یه فگینی پاقلوفیچ به هیچ شتیک تۆمه تبار ناکه م، تۆ شایه تی ئه م قسه یه ی من به، به لام مه سه له که سووکه گومانیک تیا یه. ئاشکرایه که میرزاده "س..و زۆر شپه رزه یه، مه سه له که زۆر گرنگ و ئالۆزه، له راده به دهر غه ربیه! ..

- به لام چ گومانیک له په فتاری یه فگینی پاقلوفیچدا هه یه؟

- هیچ، هیچ گومانیک نییه! زۆر پیاوانه په فتاری کردووه. تاقه که ردیک به په فتاریه وه به دی ناکریت. من هیچ شتیکم له و باره یه وه نه گوتووه. من سه روته و سامانه که ی خۆی به په و و حه لّال ده زانم، به لام ئه مه به گوئی لیزافیتا پروکوفیتشنا دا ناچیت. هه ر نایه وێ گوئی له ناویشی بیت... ئیستا قیروسیا له هه موو ئه مانه. کتیشه که مان، ئه م ئاژاو هیه ی ماله وه یه، یانی ئه م

کیشه خیزانیه ی خۆمانه.. یانی... نازانم ناوی بنیم چی! .. جا لیون نیکولایوفیچ، تو که به راستی دوستی راسته قینه ی خانه واده ی ئیمه ییت، بویه من به مه حره مت ده زانم و دلی خۆمت بۆ ده که مه وه: ماوه یه کی که مه بیستوومانه (هه رچه نده شته که هیشتا ئه سه ح نیه) گوايه یه فگینی پاقلوفیچ مانگیک له مه پیش خوازبینی له ئاگلایا کردووه و وا دیاره ئاگلایا جوابی کردووه!

میرزاده، هاواری کرد:

- مه حاله! باوه پ ناکه م!

جه نه رال، هایم وحه یران، له جیی خۆی چه قی و گوتی:

- باشه تو هیچ شتیک له م باره یه وه ده زانی؟ دوستی ئازیز بمبوره، په نگه من نابه جاییم کردبیت که ئه م باسه م کرده وه، به لام بویه ئه مه م کرد چونکه تو... چونکه تو که سیکي من باوه پم به پاکی و بیگه ردیت هه یه.. وتم له وه یه سووسه ی شتیکي کرد بیت، به پاکی خۆی شتیکي زانی بی.. تو هیچ شتیک له م باره یه وه ده زانی؟

میرزاده، به ده م مینگه مینگه وه گوتی:

- من هیچ شتیک ده رباره ی یه فگینی پاقلوفیچ نازانم.

- منیش! منیش هیچ شتیک نازانم... به لام دوستی ئازیز، وا دیاره هه ر هه موویان، قسه یان کردووه ته یه ک و ده یانه وی من له بن بینن، زنده به چالم بکه ن. هیچ ئاگایان له حال ی من نییه، نازانن، پیاو ته حه مولى ئه مه ناکات. هه ر به ینی خۆمان بی گیرۆده و گرفتاری وه زعیکی زۆر خراپ بووم! ئه وه بزانه که من وه کو کوریکي خۆم ئه م قسانه ت ده گه ل ده که م. له هه مووشه خراتر ئه وه یه ئاگلایا گالته به دایکی ده کات، قه شمهری پی ده کات، به لام مه سه له ی جواب کردنه که ی یه فگینی پاقلوفیچ له لایه ن ئه وه وه، یان ئه و خوازگاریه ی که په نگه له به ییناندا بووبی، هه مووی گومان و مه زهنده ی خوشکه که یه تی، که په نگه مه زهنده ی دروست بن، به لام ئاگلایا مروفیکي ئه وه نده خو سه ر و که لله په قه، هینده ئه توار غه ریب و هه له شه یه که ویتنا نا کریت، راسته هه موو جو ره خه سه لته تیکي باشی تیایه، خانه دانی پیوه دیاره،

گەمزە

زۆر بە سۆز و دلپاک و بېرچاڭا، ئەمە راستە، بەلام بە چى دەچى! گالتەى
بە ھەموو شتىك دى. تابلىتى واز وازى و دەم دەمى مجىزە، ھەر دەمەى
لەسەر خەيالىڭىز، تۆزى لەمەپىش مەگەر ھەر مەن بزانم چۆن بە پووى
دايىڭا ھەلشاخى، چۆن بە ئاشكرا كەوتە گالتەپىڭردى، كەسى نەبوار، نە
خوشكەكانى، نە مىرزادە "س...". سەبارەت بە مەن ھەر مەپرسە. مەن
بەدەگمەن لە تەوس و توانجى ئەو دەخەلسم. كەچى مەن، بە خۆت دەزانى،
وئىراى ئەو ھەش ھەر خۆشمەدەوى. پىم وايە ئەم شەيتانە ھەر لەبەر ئەمەيە
كە زۆر پەموودەى مەن، زۆرى خۆش دەویم، مەبەستم ئەو ھەش لەوانى دى
خۆشتر دەویم. مەن دلنىام ئەمەزكە، فرسەتى ھەناوە و بە توشى
رەبواردووە، چونكە تۆزى لەمەپىش بىنىم كە دواى ئەو فەرتەنەيەى قاتى
سەرەو، پىڭەو سەرگەرمى قسان بوون و بە جۆرى لەلای تۆو
بۆنىشتبوو، وەكو ئەو ھەش شتىك پووى نەدەيت.

مىرزادە، سوور ھەلگەپا، مەشتى خۆى توند گوشتى، بەلام ورتەى لىو
نەھات.

جەنەپال، لەپ، بەجۆشوخروشەو گوتى:

- گيانەكەم، لىون نىكولايوفچى ئازىز! .. مەن و، تەنەت لىزا فىتا
پروكوڧىفناش (ھەرچەندە لىت كەوتووتە تەقە و لە ەلەيىت دەپوات و لە
سۆنگەى تۆو، ھەمان پەفتار دەگەل مەيشدا دەكات، نازانم بۆ!) ھەر
دووكمان، خۆشمان دەوئى، ئىمە سەيرى پوالتە ناكەين، بەدل خۆشمان
دەوئى، پىزى تايىبەت ھەيە، بەلام دۆستى ئازىز باوەرپكە، ھەلبەتە
باوەرپكەى، سەرمان سوور ما كاتى ئەم كچۆلە شەيتانە بەكاوەخۆ،
بەوپەرى خۆئىساردى، بە شىوئەيەكى تەوسامىز ھەلى دايە و گوتى (كە
لەوئىندەر، لەبەردەم دايىڭا رەق پەوئەستابوو، پەست و بىزار، گالتەى بە
ھەموو پەرسىارەكانمان دەھات، بەتايىبەتى ئەو پەرسىارانەى كە مەن لىم
دەكرد، چونكە مەن بە ناخىرم گەوج گەوج، بەو خەيالىەى كە سەرگەفارى
مەلەم و دەبى زەمانىكى توند و جىددى بەكاربەرم! بەلى بەو ئاوايە قسەم
كرد! ئىدى بۆخۆم ئەو گەوجەتەيەم كرد). بەلى ھەلى دايەوشتىكى گوت بە

گه مژه

خه یالی که سدا نه ده هات، به و په ږی خوینساردی، به شیوه یه کی ته وسامیز
 گوتی: "ئو ژنه شیتته.." (دهقا و دهق ئو وشه یه به کار برد، سهرم
 سوورما که توش هه مان پرسته و وشه که ی ئه وت به کار برد) ... - باشه
 چون تا ئیستا هه ستان نه کردووه؟ - ئو "ژنه شیتته" داویه له که لله ی که
 به هر نرخ بووه کاریکی وابکات من و میرزاده ببین به هاوسهر، بویه
 که ره کیه تی پنی یه قگینی پافلوفیچ له مالی ئیمه بیریت. "ته نیا ئه ونه ندی
 گوت. هه نگی بی ئه وه ی هیچی دی بلیت، له قاقای پیکه نینی دا، له کاتیکا
 ئیمه حایر مابووین، پویش و شریق ده رگا که ی له دوا ی خو یه وه دا به یه کا.
 دوا یی بویان گتیراینه وه که عه سری ئه مړو، به نی تو و ئو که میک
 تیکچووه، و... و... گوئ بگره دوستی ئازیزم، تو که سیکی دلناسک و
 تورینوک نیت، ئه ونه ندی من بتناسم پیاوکی به سهربر و هه وسه له و
 به رده باریت، به لام زویر مه به ئه گهر من به دهمی خوم پیت بلیم که ده سی
 ده سیت پی ده کات، پیت راده بویریت. باوه ربکه پیت راده بویریت! ئه م
 ئاکاره ی زور مندا لانه یه، ئیدی هه ق نییه لی زویر بیت، یان گله یی لی بکه یه،
 یان لی بگری و پقی لی هه لگری. ئیدی ئه وه یه که هیه. خه یالت بو هیچ
 شتیکی خراپ نه چیت. هر بو خوشی و بو کات به سهر بردن، وه کو چون
 به ئیمه راده بویریت به و ئاویه به توش راده بویریت. ده یسا خوا حافیز! به
 خوت هه ست و سوژی ئیمه به رانه ر به خوت ده زانیت. ئه م هه ستانه
 ره گویشه یان له قوولی دایه، جیگیرن، هیچ شتیکی نایان گویریت... من ده بی
 له م ریگایه وه. برؤم.. له ژانما به ده گمن وه کو ئه مړو په ست بووم. ئه مه ش
 خیر و بیر ژبانی هاوینه وار!

میرزاده، به تاقی ته نیا له چوار پیا نه که دا مایه وه، ته مه شایه کی
 ده ور به ری خوی کرد، به له ز له شه قامیک په رییه وه، خوی که یانده
 به ره نه ره ی پوونا کیی قیلا یه ک، ئو پارچه کاغه زه ی، که به در ژایی
 ماوه ی گفتو گو یه که یان ده گهل ئیفان فیدروفیچدا، له مشتی راستیا گوشتی
 بووی، کرده وه و ئه م په یامه ی تیا خوینده وه: "سبه ی به یانی، سه عات
 حوت له باخه که دا، لای کورسیه که سه که که چاوه روانت ده کم. لیبر اوم،

گه مژه

سه بارهت به مه سه له يه كي گرینگ، كه راسته وخو په يوه ندى به توه هيه،
 قسان بكم. "تېينى: هيو دارم ئه م نامه يه پيشانى كه س نه ده يت. به راستى
 كاتى ئه م تېينيه م نووسى كه ئه م نامه يه پيشانى كه س نه ده يت هه ستم به
 جزره عه زابيكى ويژدان ده كرد، به لام ئه گهر هه ندى ورد بير له مه سه له كه
 بكه ينه وه، ده بينين تو مسته هه قى ئه وه يت. كه ئه م تېينيه م زياد كرد و
 ته يعى پوچ و كوميدى تو م بيركه وته وه، له شه رمه زاريدا سوور بوومه وه.
 تېينى دووه م: مه به ستم له هه مان كورسيه كه ئه مړو نيشانم دايت. به
 شه رمه زار ييه وه ناچار بووم ئه م تېينيه ش زياد بكم."

واديار بوو، ئه م نامه يه، پيش هاتنى ئاگلایا بو بالكونه كه، به په له
 نووسرابوو و به يئ موبالاتى قه د و نوشت كرابوو.

ميرزاده، به نيگه رانى و هه لچوونيكى تر ساميزه وه، جاريكى دى
 نامه كى له نيو ده ستيا گرموله كرد، وه كو دزيك، كه سيك غافلگيرى
 كرديت، هه راسان له بهر په نجه ره پووناكه كه دوور كه وته وه، به لام
 له ناكاوا خوى له بهر ده م ئه و پياوهدا بينيه وه كه دواى كه وتبوو. ئه و پياوه
 گوتى:

- ميرزاده، ئه وه من بووم له دووت ده هاتم.

ميرزاده، به سه رسامى گوتى:

- ئه مه توى كيلله ر؟

- لينت ده گه پام. له ده وروبه رى فيلاكه ي مالى يه پانچين وه ستابووم و
 چاوه پوانم ده كرديت. به خوت ده زانى نه مده توانى بيمه ژووره وه. كه له گه ل
 جه نه پالدا وه در كه وتيت و كه وتنه رځ، هه نگاو به هه نگاو، دوورا و دوور
 له دواتانه وه ده هاتم. ميرزاده هه ر ئه مريكت هيه، من ده خزمه تودام.
 ئاماده ي هه ر فيداكار يه كم، ته نانه ت ئه گهر پيوست بكات ئاماده م له پيناوى
 تودا خو م به كوشت بده م.

- به لام... بوچى؟

- چونكه گومان له وه دا نيه كه دوئيكت له پيشه! ئه و يارويه، ليوتنان
 مولوفستوف، من ده يناسم... هه لبه ته ناسينى شه خسى نا... سووكايه تى پى

گه مژه

قه بوول ناکریت، هه لیه ته خه لکی وه کو من و پروکوژین ههر به به شهریش نازانی، به چه کل و چه وره مان ده زانی، پهنگه نه هه قیشی نه بیت، که واته تو تاقه که سیت که بتوانی داخی دلی خویت پی بریژیت. میرزاده بیستومه تاقیبی کردوویت. بویه دلنیام که سبهینی یه کیک له هاوریکانی دیته دیده نیت، نه گهر حالی حازر له ماله که ی خوتا چاوه ریته نه بیت! جا نه گهر شهره فی نه وه به من بیه خشیت که بمکه ی به شایه تی خوت، ناماده م له پیناوی تودا بکه ومه زیندان. بویه دوات که وتبووم تا نه مهت پیلیم. میرزاده له ناکاودا، له قاقای پیکه نینی دا، کیلله ره چه پسا، میرزاده به دهم قاقاوه گوتی:

- یانی توش هاتویت باسی دوئیل له گه ل بکه ی؟

پیکه نینه که ی میرزاده گه یشته ئاستیک ناچار بوو دهست به سینگ و ورگیه وه بگریته. لی کیلله ره که به وه موو تاسه و په روشیه وه، هاتبوو به میرزاده بللی بیکات به شایه تی خوی، ههستی ده کرد، نه م هه موو پیکه نینه ی میرزاده، جوړه سووکایه تییه که بو نه و.

- ئاخر میرزاده، له بیرت نه چی تو نه و ئیواره یه دهسیت گرت؟ هیچ پیاویکی په ند و مه رد نه م سووکایه تییه قه بوول ناکات، نه خازما به به رچاوی خه لکییه وه بیت.

میرزاده که هیشتا ههر پیده که نی، گوتی:

- خو نه ویش تا هیزی تیا بوو بوکسیکی به سینگما کیشا. هیچ پتویست به دوئیل و شه ر ناکات، داوی لیبووردنی لی ده که م، ته وازوی بو دینمه وه وه موو شتیک ده بریته وه و ته واو. خو نه گهر دوئیل پتویست بیت، نه وسا ده یکه یین! با په نا به ریته بهر چه ک، من له خوام ده وئ. ها ها! من ئیستا ده زانم چون ده مانچه پر بکه م و فیشه ک دابگر مه وه. توی له مه پیش فیربووم چون ده مانچه دابگر مه وه، پر بکه م. تو شتی وا ده زانیت کیلله ره؟ یه که م جار بارووت ده کریت، بارووتی ده مانچه، که نمدار نه بیت، زبر نه بیت وه کو نه وه ی له داگرته وه ی تویدا به کار دیت. نه وسا لووله ی ده مانچه که پر ده که یته له بارووت، به لباد ده یئاخنی، ده توانی لباد له ههر رایه خیک یان

گەمزە

ئەلقەپىزى ھەر دەرگايەك دەربىتى. ئەوجا فېشەكەكەي تېدەخەيت. ئاگات لىبى پېش باروتەكە، فېشەكەكەي تېنەخەيت، چونكە لەو حالەدا فېشەكەكە ناتەقى ھا! تېگەيشتى كىللەر؟ ئەمە خۇي لە خۇيدا سۆنگەيەكى جوان نىيە كىللەر گيان؟ ئاھ كىللەر دەزانى ئامادەم ھەر ئىستا باوەشت بکەم و ماچت بکەم؟ ھا، ھا، ھا! چۆن بەو کوتوپرە خۆت گەياندی و پېك لە بەردەميا قوت بوويتهو؟ ھەر كاتى دەرفەتت بوو، وەرە لای من شامپانيا بخۆرەو! دەزانى يەك دەرزن شامپانيام لەژىر خانەكەي لىبىفدا ھەيە؟ لىبىف بە رېكەوت دەستى كەوتبوو و پىرى بۆي باسكردم و ھەموويم لىكړى. دەمەوى ھەموو دۆستانم دەعوەت بکەم و شەفرۆنكىكى گەرم ساز بکەم! بلى بزانم بەتەماي ئەمشەو بخەوى؟

- ھەلبەتەوھكو ھەر شەويكى دى ميرزادە.

- كەوتە ھىواي خەونىن خۆشت بۆ دەخوام! ھا، ھا!...

ميرزادە، لە جادەكە پەپىيەو، خۇي بە باخ و سەيرانگەكەدا كرد و لەچا و ن بوو. كىللەرى بەسەرسامى و پەريشانى و نائومىدى جى ھىشت. كىللەر، پىشتەر ھەرگىز ميرزادەي بەو بارە دەروونى سەيرەو نەپىنبوو، بە ھىچ جۆرى وىناي نەدەكرد بەو حالەو ھەيىنى!

كىللەر لە دلى خۇيدا گوتى: "رەنگە تەواو نەبىت، پىدەچى تاى لىھاتىن، وړپنە بکات، چونكە بە خۇي پياويكى تورپە و ئەم پروداوانەش كاريان تىكردوو، بەلام بە ھىچ جۆرىك ناترسىت! خودايا! خەلكانى وەكو ئەو ترسيان لە مەزەبا نىيە. كىللەر لە فكران راچوو: "ئەم... شامپانيا! پىشنيازىكى خۆشە! دوانزە قاپ، دەرزنەنىكى تەواو! ئازووقەيەكى زۆر باشە. مەرج دەكەم كە لىبىف ئەمەي لە يەكىك لەو كەسانەو ھەرگرتوو كە بە رەھن پارەيان لىقەرزكردوو. ئەم ئەلەقى ئەم ميرزادەيە بنیادەمىكى باشە. من ئەم جۆرە بەشەرەنەم بەدلن، بە راستى راستى خۆشم دەوین. بەھەر حال، ئىستا وەختى بىرکردنەو و كات بە فیرۆدان نىيە... شامپانيا، وەخت و ناوەختى بۆ نىيە، دەرفەتە و ھەلکەوتوو، دەبى بقۆزىتەو..."

ھەلبەتە ميرزادە، بە راستى بى حال بوو، تاى لىھاتىبوو. ماوہيەكى زۆر بە سەيرانگا تاريكەكەدا سووپاىەو، كە شنگ و تاقەتى لەبەر برا، خۇي لە

گەمژە

پارەوئیکی نێوان تەختەکە و دارێکی گەورەى بە تەمەندا دیتەو، ماوەى نێوان تەختەکە و دارەکە هەر سەد شەقاویک دەبوو، هەستی کرد کە سى چل جار بەو پارەویدا هاتبوو و چووبوو. بەلام، ئەگەر خۆشى کوشتبا، بیرى نەدەکەوتەو لەماوەیدا کە بەلای کەمەو سەعاتیکی خایاندبوو، بیرى لەچی کردووەتەو، بەلام لەپەر بیرى بە مێشکا هات کە هێنایە پێکەنین، هەرچەندە بیرەکە مایەى پێکەنین نەبوو، کەچی نەیدەتوانى جەلوى خۆى بگریت. هەموو شتێک دەهێنایە پێکەنین. ئەو بیرەى بە مێشکا هات کە لەگینە کیللەر تاقە کەس نەبێ کە خەيالى دوئیلی بە مێشکا هاتبێ. بەم پێوەدانگە دەشیئت ئەو دەرس و دەورەى لە بارەى دەمانچە و پێکردن و داگرتهوێ دەمانچەو پێى گوترا، زادهى پێکەوت نەبوو بیت. بەدەم ئەو خەيال و ئەندێشانەو، بیرى دیکەى بە مێشکا هات، لەپەر وەستا و لە دلى خۆیدا گوتى: "سەیرە! کاتى من لە بالكۆنەکە پۆشتبووم و، ئەو لە قاتى سەرى پا هاتە خوارى و منى لە بالكۆنەکەدا بینى، زۆرى پێ سەیر بوو. پێکەنى... باسى چای لەگەلا کردم، بەلام نامەکەى بەدەستەو بوو. ئەمە خۆى لەخۆیدا بەلگەى بێ چەند و چوونى ئەو بوو کە سوور دەیزانى من لەوێم، لە بالكۆنەکەم. ئیدی ئەو سەرسامیەى لەپای چى بوو؟ ها، ها، ها!..." نامەکەى لە بەرگی دەرھێنا و ماچى کرد، لى خێرا وەستاو دووبارە لە فکران پاچوو، دواى دەقیقەیک بە خەمبارییەکی پێ سوێو لە دلى خۆیدا گوتى: "شتى سەیرە! بە پاستى زۆر سەیرە!" میرزادە، هەمیشە لە گەرمەى شادمانیدا، بێ ئەوێ بەخۆیشى بزانی بو، هەستی بە دلتهنگى دەکرد!

بەدقیقەت رۆانییە دەوروروبەرى خۆى، حایر مابوو بۆچى هاتووە ئەم شویئە. هەستی بە ماندووییەتییهکی زۆر کرد، بەرە و لای تەختەکە پۆشت و لە سەرى پۆنیشت. بێدەنگییەکی مەند بایى بەسەر دەقەرەکەدا کیشا بوو. کۆپى مۆزیک تەوا بووبوو، باخەکە چۆل و هۆل بوو، لەو نەدەچوو کەسى تیا مابیت. بەو پێیە دەبواى سەعات بەلای کەمەو یازدە و نیو بیت. شەوئى ئارام، نەمدارى رۆوناک بوو. لە شەوێ تاییهتییهکانى هەوێ هەیفى حوزەیرانى پترسبۆرگ بوو، بەلام ئەو پارەوێ ئەوێ تیا بوو، بە هۆى

گه مڙه

چري درهخته کاني ناو باخه که وه، تاریکی تاریک بوو. نه گهر لهو دهمه دا که سینک پټی گوتبا ناشق بووه، ناشقیکی شیت و شهیدا، هه لبه ته، خوی له گیلې ددها، نهک هر نکولی لئ ده کرد، به لکو توپرش دهبوو. خو نه گهر زیاتر له سهری رویشتبیا و بیگوتبیا نهو نامه چکوله یه یی ټاگلایا بوی نووسیوه، نامه یی دلداریه، نامه یی داوای دیداری نه قینداریه، سوور دهبووه وه و لئی دهره نجا و دوور نه بوو داوای دوئیلی لئ بکات. دیاره له م خه یاله پیدا زور راستگو بوو، چونکه ههرگیز، پوژئ له پوژان، بو تاقه جاریکیش نه وه یی به خه یالدا نه هاتووه که نه م کیژه حه زی لئ بکات، یان نه م حه ز لهو بکات. ته نانه ت نه گهر به خه یالیش شتی وای به میتشکا هاتبا له خوی ته ریق دهبووه وه، ههستی به شهرمه زاری ده کرد: پټی و ابو نه گهری نه وه یی که کیژوله یک "حه ز له پیاوینکی وه کو نهو بکات." حاله تیکی غه ریه، شتیکی نه شازه. نهوپه ره که یی ده کریئ ناوی هه وه سی ره وته نی کیژیکی لئ بنی که میرزاده نه مه یی به کاریکی زور ئاسایی ده زانی، قه ناعه تی و ابو نابی به شتی وای بهارپوژیت و خوی لئ بکات به خاوه ن. میرزاده به خه می شتی و او نه بوو. خه م و خه یالی نهو شتیکی دیکه بوو، زور له مه جیاواز بوو. میرزاده، قه ناعه تی ته وای بهو قسه یه یی جه نه پال بوو، که به دهم هه لچوونه وه و به په لهو به دهم ریوه، پټی گوتبوو که ټاگلایا به هه مووان، به تایبه تی به میرزاده، راده بویرئ. هه لبه ته نهو قسه یه یی نه له دل گرت و نه پینشی زویر بوو، نه نه زیه تی پی خوارد، به پیچه وانه وه به لایه وه ئاسایی بوو. شتی سهره کی به لای میرزاده وه نه وه بوو که سبه یی به یانی، سه عات حه وت، ټاگلایا. له سهر نه م ته خته که سکه، له ته نیشته خویه وه ده بینئ، به دهم ته ماشا کردنیه وه، گوئی لیده گری که چوئ باسی داگرتنه وه و پرکردنی ده مانچه یی بو ده کات. له وه یی زیاتر هیچی تری نه ده ویست. یهک دوو جار له دلی خویدا بیرری له وه کرده وه که ئاخو ټاگلایا نیازی وایه باسی چی له گه لدا بکات، ده بیئ نهو مه سه له گرینگه یی که ټاگلایا گوتی په یوه ندی راسته وخوی به ژبانی نه مه وه هه یه چ بیئ؟ هه رچه نده هیچ گومانی له حه قیقه تی نهو "مه سه له گرنگه" نه بوو، که له پیناویا نه م ژوان و ژوانگه یه یی بو دانرابوو، به لام هه نوکه که متر بیرری لیده کرده وه، راستت ده وی حه زی

گه مزه

نه ده کرد به ئاسته مېش بېری لې بکاته وه. مېشکی خوی پټوه مژول بکات. له پر دهنګی خشه خشې پټیان به سهر زیخی پارپه وی نیوان دره خته کانه وه، میرزاده ی و ه ناګا ه یتا و کردیه کاریک که سهر ه لېرې. پیاوېک، که دهموچاوی له تاریکویه که دا به جوانی نه ده بېنرا، به ره به ره هاته به ره وه و له لای ئه وه وه و له سهر ته خته که پوښت. میرزاده خوی لې برده پېشه وه، ته واو لېی ورد بووه وه، دهموچاوی زهره ه لګه راوی روګوژینی ناسیه وه.

روګوژین، له بن لیوانه وه. به دم دانه چیرپه کوتی:

- دهمزانی له م ناوه ده سوړ پټیه وه، باش بوو زوو دوزیمیه وه. ئه مه یه که م دیداری ئه و جوته بوو له پاش دوا دیداریان له پارپه وی ئوتیله که دا. ئه م دهرکه وتنه کوتوپره ی روګوژین که نه له خه یالا بوو و نه له بیرا، میرزاده ی به جوړی حه په ساند، که تا ماوه یه ک به نچ بوو، هه سټکی هه فدر چنګی نایه دل و دهر وونی، روګوژین هه سټی کرد که چوونه که ی چ کاریکی له میرزاده کرد. ئه گهر چی له سهره تاوه هندی شپړزه دیار بوو و به جوړه خونوینیه کی عه مدیه وه قسه ی ده کرد، به لام میرزاده زوو په ی به وه برد که نه شپړزه یی له ئارادایه و نه هیچ، ئه گهر په فتار و گوفتاری هندی ناهه نجار و ناقولا دهنوین، ئه مه ته نیا پواله ته، دنا هیچ گورانیک له جهوهر و ناخی ئه م پیاوه دا پووی نه دابوو.

میرزاده، هر بؤ ئه وه ی قسه یه ک بکات، له روګوژینی پرسى:

- چونت دوزیمه وه... چون زانیت لیرهم؟

- کیله ر پتی گوتم: "چوه بؤ باخه که". "چوبووم بؤ ماله که ت"، له دلی خودا گوتم: باشتر. به مرامی خوم گه یشتم.

میرزاده، به نیکه رانییه وه پرسى:

- مه به سټت چیه که ده لئی: "به مرامی خوم گه یشتم".

روګوژین، تیزخه نیکی بؤ کرد، به لام خوی له وه لامی پرسیاره که دزییه وه و کوتی:

- لیون نیګولایوفیچ، کاغه زه که م پتیه یشتم. پټش نیازه که ت بیسووده، پټیست ناکات خوت ئه زیه ت بده ی. واز به ینه با مه سه له که به و ده قه وه

گه مژه

بمینی. من قاسیدی ئوم، له لایهن ئوه وه هاتووم بۆ لات. دهیه وئ بتمینی. شتیکی به له زهیه هه ز دهکات پیتی بلیت. حالی حازر، ئه مشه و چاوه پروانت دهکات.

- سهی دهچم بۆلای. ئیستا یه کسه ر بۆ مال دهگه ریمه وه. تۆ... دیی له گه لما؟

- بۆچی له گه لما بيم؟ من هه موو شتیکم پنگوتی. خواحافیز. میرزاده، به نه رمی پرسیی: - نایه ی؟

- تۆ پیاویکی سهیری لیون نیکولایوفیچ. پیاو سهری لیٹ سوورده مینی. روگوژین، به دهم ئه و قسه یه وه، تیزخه نیکی بۆ کرد. میرزاده، به گه رمی، به لام گه رمیه کی خه مین گوتی:

- بۆچی، ئه م قسه یه چییه؟ ئه م دوژمنایه تییه ی تۆ به رانه ر به من چییه؟ بۆچی ئه م هه موو رقه ت لی هه لگرتووم؟ خو بۆت دهر کهوت هه رچی گومان و مه زنده ت هه یه بینجوبناوان بوون. من دلنیا بووم که تۆ دلّت له من پاک نه بووه ته وه، ده زانی بۆ؟ چونکه تۆ ده ستت لی کردمه وه، ویستت بمکوژیت. ئه مه خو ی له خویدا نیشانه ی ئه وه یه که دلّت پاک نه بووه ته وه، به لام سه باره ت به من، باوه ریکه ته نیا یه ک روگوژین ده ناسم ئه ویش ئه و بارفیون روگوژینه یه که پۆژه که خاچه که م ده گه لی گوژییه وه و په یمانی برایه تیمان به ست. ئه و نامه یه ی دوینی بۆم ناریدیت، بۆ ئه وه بوو هه موو ئه و خه یالاته له سهری خو ت دهر بکه یت و جاریکی دی باسی نه که یت. بۆچی خو تم لی دوور ده گریت؟ بۆچی ده ست ده شاریه ته وه؟ باوه ر بکه، من هه ر هه موو ئه و شته ی که جاری پیشوو له به ینماندا پوو ی دا، به جو ره شیتی و بزپکانه دنیکی ده زانم. من ئاگام له وه هه یه که ئه و پۆژه له چ حالیکا بوویت. ریک وه کو ئه وه ی ئه و حاله به سه ر خو م هاتبی به و ئاوايه ئاگام له حالی ئه و پۆژه ی تۆ هه یه. ئه و خه یالاته ی که ئه و پۆژه دابوو ی له سه رت، ئه سل و ئه ساسی نه بوو. ئیدی له سه ر چی ئه م دوژمنایه تییه بکه ین؟

روگوژین، به دهم تیزخه نیکه وه، له وه لامی گوته گه رموگوپ و راسته کانی میرزاده دا گوتی:

گه مژه

- باشه دلی تو جیتی دژمنایه تیی تیا ده بیته وه؟
به راستی روگوژین، له میرزاده دوورکه وته وه، چهند شه قاونیک له
دووریی ئه وه هستا. به راستی هه ر دوو دهستی له پشتیه وه شار دبو وه وه.
ههنگی به کورتی له سه ری پویش و کوتی:
- لیون نیکولایوفیچ، زور زهحه ته له ئیستا به دواوه هاتوو چۆت بکه م،
مه حاله بتوانم بیتمه ماله که ت.
- یانی تا ئه م راده یه رقت لیمه؟

- خۆشم ناوی لیون نیکولایوفیچ، ئیدی بۆچی بیتمه ماله که ت؟ تو وه کو
مندال وایت. که ورکت له گه مه یه ک گرت ده بی یه کسه ر به دهستی بیئی.
قسه ناچی به میشکندا. ئه وه ی ئیستا ده یلئیت، ته نیا دووباره کردنه وه ی ئه
شتانه یه که له نامه که ی دوینیدا نووسیووتن، تو پیت وایه باوه رت پیناکه م؟
با، باوه ر به هه موو وشه یه کت ده که م. من ده زانم که تو پوژئی له پوژان
فریوت نه داوم و فریویشم ناده ییت. وێرایی ئه مه ش خۆشم ناوی. تو بۆت
نووسیوم هه موو رابردووم له میشکی خۆیدا سرپوه ته وه، ته نیا ئه
روگوژینه ده ناسیت که خاچه که ت ده گه لی گۆریوه ته وه نه ک ئه و روگوژینه ی
که چه قوی لی دهر هیتایت، به لام تو چوزانی من چیم له دل و له ناخدایه؟
(به ده م ئه و قسه یه وه دووباره که وته وه ته وسکه ن). په نگه من له و پوژه وه
تا نه وو زه په یه ک له و کاره ی خۆم په شیمان نه بووبم، که چی تو برایانه
گه ردنی منت ئازا کردووه، گه ردن ئازادی خۆت بۆ من ناردووه. په نگه من
ئیواره ی ئه و پوژه، بیروخه یالئیکی دیکه م هه بووبی....
- ئه و بیرت فه رامۆش کرد.

میرزاده به و قسه یه رسته که ی بۆ ته واوکرد و هه لی دایه:
- ده زانم! به لام ده توانم گریوت ده گه ل بکه م که یه کسه ر چوویت سواری
قیتاری پاقلوفسک بوویت و بۆ ئیره هاتیت، تا به بیانوی گویگرتن له
موزیک و کونسیرت، له ناو خه لکه که وه بکه ویته تاقیب و چاودیژی، ریک
وه کو ئه م کاره ی که ئه مپۆ کردووته. پیت وایه من ئه مه م پی سهیره؟! خۆ
ئه گه ر هه موو فیکر و، خه یال و نیاز و مه به ستیکت ته نیا ئه مه نه بوایه، له
کین بوو، زور له کین بوو که چه قو له من دهرنه یه نی.... ئه و پوژه، هه ر له

گه مژه

به يانیه وه که ته ماشام ده کردیت ده ترسام، ده مزانی که تنیک هه رده که ی، ده زانی له چ حال و باریکابوویت؟ یانی ئەو پۆژهی که خاچه کانمان گۆرپیه وه، له ناخی خۆما جۆره گومانیکم لئ کردیت، بۆچی دواي گۆرپینه وهی خاچه کان، بۆچی یه کسه ر بۆلای دایکه پیره که ت بر دم؟ وات خه یال ده کرد، ئەم کاره ده ستت ده به ستیته وه؟ نا، مه حاله خه یالی وات کردیت، شتی وات به میشکا هاتین. تۆش هه مان حالی منت هه بووه، هه ر دوو کمان هه مان هه ستمان هه بووه. هه ر دوو کمان گومانمان له یه کدی هه بووه. ئەگه ر تۆ قه ستی گیانت نه کردبام، (باش بوو خوا به خیری گیرا) نیستا به چ چاوێک سه یری منت ده کرد؟ به هه ر حال من له تۆ به گومان بووم، یانی گونا حمان به شه ریکی (پووت گرژ مه که، بۆچی پیده که نی؟ گالته پیم نه یه ت). ده لئنی په شیمان نه بوو یته وه! باشه. هه لبه ته ئەگه ر بشتویسا ژێوان ببیته وه، نه تده توانی ژێوان ببیته وه، چونکه له ناخی دلته وه رقت له منه. ته نانه ت ئەگه ر له ئاستی تۆدا وه کو فریشته ش پاک و بی گونا هبام، هه ر چاوت پیمدا هه لئه ده هات، تا ئەو کاته ی وا خه یال بکه یت که منی خوشده وئ نه ک تۆ، هه ر خوشت لیم نایه ت، ئەمه غیره یه، نیشانه ی حه سوودیه. پاره یون، ده زانی ئەم هه فته یه گه یستمه چ قه ناعتیک؟ حه ز ده که م پیتی بلیم: ده زانی، حالی حازر تۆی له هه ر که سیکی دیکه خوشتر ده وئ. خوشه ویستییه کی ئەوتویه تا زیاتر ئەزیه ت بدات زیاتر خوشی ده وئی، رمووده ت ده بیت. هه لبه ته هه رگیز نایه ت به ره و پوو ئەمه ت پی بلن، به ده می خۆی ئەمه ت پی نالن، به لام پیاو ده بی به خۆی په ی به مه به ریت. بۆچی سه رباری هه موو شتیک قه بوولی کردوه شوو به تۆ بکات؟ پۆژئی دئ به خۆی ئەمه ت پی ده لئ. هه ندئ ژن هه ن، حه ز ده که ن پیاو به و جۆره خوشی بوین، یانی پیاوه که مه جبوور بکه ن، ئەویش یه کیکه له و ژنانه. ده زانی ژن که ده که ویته عه زابدانی پیاو، سووک و چروکی ده کات، ده یکات به قه شمه ر و گه پجار، ده یکات و هه ر به خه یالیشیا نایه ت، ویزدانی چی و عه زابی ویزدانی چی؟ که ده تبینن، له دلی خۆیدا ده لیت. "نیستا گیانی ده گه یه نمه کونه که پوو، عه زابیکی وای ده ده م، سه د خۆزگه ی به مر دن، به لام پاشان، تۆله ی بۆ ده که مه وه، به ئەشقی خۆم زنده ووی ده که مه وه..."

گەمزە

پوگوژین، تا کوتایی گوئی لەو قسانەى میرزادە گرت، ئەوجا کەوتە پێکەنین و پرسى:

- باشە میرزادە تۆ بە خۆت تووشى ژنى وابوویت؟ هەندى شتى وام لەبارەتەووە بیستووە، ئایا راستە؟

میرزادە، لەپەر پوانیە پوگوژین، پەشیو و پەریشان گوتى:

- چى؟ چیت لەبارەمەووە بیستووە؟

پوگوژین، هەر پێدەکەنى. ئەو قسانەى میرزادە، نەک هەر وروژاندی، بەلکو لەزەتیشى پێدەخشى. ئەو گەرموگوپى و پووخواشى و خواش مجیزەى میرزادە نەک هەر زۆرى کارتیکرد بەلکو جۆرە سووکنایەکیشى پى بەخشى.

پوگوژین گوتى:

- نەک هەر بیستوومە، بەلکو بەم قسانەى ئیستادا گەشتوومەتە ئەو قەناعەتەى کە راستى راستە، ئاخىر تۆ کەى جارێ لە جاران بەم پاشکاوێ و پوونى ئیستا قسەت کردووە؟ دەلتى پیاویکى دى چووەتە کلێشەتەووە و بە زمانى تۆو قسان دەکات. ئەگەر شتىکى وام لەبارەتەووە نە بیستایە، بەم نیوەشەووە نەدەهاتم بۆ ئێرە، بۆ ئەم باخە.

- پارفیون سیمیونوفیچ، لە مەبەستت ناگەم.

- ئەوێ راستى بى دەمیکە بۆى باس کردووم، ئەمپۆکە کاتى بەچاوى خۆم دیتم، کە لەتەنیشت ئەو کێژە گەنجەووە دانیشتوویت و گوێ لە موزیک دەگریت، ئیدى لە قسەکانى ئەو دلتیا بووم و هیچ گومانیکم لە دروستى قسەکانى نەما. دوینى و ئەمپۆ سویندى بۆ خواردم کە تۆ ئاشق و دیوانەى ئاگلایا یەپانچین بوویت. ئەمە نە بەلای منەووە گرینگە و نە هیچ پەيوەندییەکی بە منەووە هەیه، بەلام ئەوێ گرینگە ئەمەیه کە ئەگەر تۆش ناستاسیا فیلیپوفقات خۆش نهوێ، ئەو هیشتا هەر دلەستەى تۆیه. دەزانى لیبراو بە هەر نرخى بوووە ئەو کێژەت بۆ بخوازیت؟ سویندى خواردووە کە ئەم کارە بکات! ها، ها! پێى گوتم: "تا ئەم کارە سەر نەگریت، شووت پێناکەم. هەر کاتى ئەوان چوون بۆ کلێسا ئیمەش دەچین". بە راستى نازانم نیازی چیه و مەبەستى لەم قسانە چیه: یان بى ئەندازە خووشى

دهوئی یان... به لām ئەگەر خۆشی بوئی، چۆن قەبوول دەکات کە سێکی دی
بخوازیت، نەخاسما بە خۆیشی هەولت بۆ بدات؟... ئەوەش دەلێت: "من
خۆشیی ئەوم دەوئ، حەز دەکەم بە خۆشی بیدینم". بەم پێیە پێم وایە
مانای وایە کە خۆشی دەوئی.

میرزادە، کە بە خەمینی گوئی بۆ قسەکانی ڕوگوزین شل کردبوو، بە
کەسەرەوێ گوتی:

- من چ بە قسە و چ بە نووسین، پێم گوتوویت کە ئەو ئافەرەتە، ئاقل
نییە، ئەقڵی پڕ نییە..

- بەندەناس هەر خواوە، لەوێ هەلە بیت!... ئەمڕۆ کاتی لە ئاھەنگی
موزیک، لە باخە کە گەڕایەوێ بۆ مالهو، ڕۆژی مارەبێنەکە دیاری کرد.
گوتی: "سێ هەفتەی دی ڕەنگە زووتریش زەماوەند دەکەین". لەبەردەم
ئیکۆنەکە حەزەرەتی عیسا دا سویندی بۆ خواردم و ئیکۆنەکە ماچ کرد.
بۆیە هەنووکە هەموو شتێک وەستاوەتە سەر تۆ میرزادە. ها، ها!...

- ئەمە هەمووی یاوەگوییە (وڕاوە، وڕینە)! ئەوەی تۆ بۆ من پیشبینی
دەکەیت هەرگیز نایە تەدی! سبەیی دێم و دەتبینم...

ڕوگوزین، بە ئاڕەزاییەوێ گوتی:

- بە چیا دەلێی شیتە، ئەقڵی تەواو نییە؟ بۆچی بەلای هەموو کەسێکەوێ
ئاقلە، تەنیا بەلای تۆو تەواو نییە؟ ئەگەر شیت بواوە چۆن دەیتوانی نامە
بۆ ئەویندەر بنێرت؟ ئەگەر شیت بواوە بە نامەکانیا دەیانزانی، لە نامەکانیا
ڕەنگی دەدایەوێ و دەر دەکەوت.

میرزادە، بە شپێرزی پرسی:

- کام نامانەت مەبەستە؟

- نامە بۆ "ئەو" دەنیریت، ئەویش نامەکانی دەخوینیتەوێ. مەگەر نازانی؟
کەواتە دوایی دەزانی. بێگومان پیتی نیشان دەدات.

میرزادە هاواری کرد:

- مەحاله، شتی وا مەحاله!

- تاهو تاهو! لیون نیگولایوفیچ، ئەوەندە من بزانم و تیبگەم هیشتا
زۆرت ماوە، تازە لە هەوێ ڕیگادایت. کەمێک چاوەڕوان بکە: هەنگی

گەمژە

هەستی جاسووسی و تاقیب و تاقیبکاریت لا دروست دەبیت و شەو و پۆژ
گوێ هەلەدەخەیت هەر هەنگاویک بنریت دەیزانیت، ئەگەر...
میرزادە هاواری کرد:

- بەسە! بیپرەو، چیتیش باسی ئەمە بۆ من مەکە، گوێ بگرە پارفیون:
رێک بەر لەوێ تۆ بیت، لێرە پیاسەم دەکرد، لەخوت و خۆپایی، بێ
ئەوێ بزانم بۆچی! لەپەر دەستم بە پێکەنین کرد. بیرم کەوتەووە کە سەبنی
رێکەوتی سالیادی لەدایکبوونم. ئیستاش نزیکي نیوەشەو. پیاوی باش بە،
لەگەڵما وەرە با پێکەووە ئەمشەو پۆژ بکەینەووە. لە مالهووە کەمێک شەراب
شک دەبەم، بۆ خۆ دەمیکیش تەردەکەین و تۆ ئارەزووی ئەو شتانەم بۆ
بکە کە خۆم ناتوانم لەم ساتەدا ئارەزووی بکەم. حەز دەکەم تەنیا تۆ ئەو
دووعا و ئارەزووێم بۆ بکەیت نەک کە سێکی دی. منیش ئارەزووی
ئەو پەڕی بەختەوهریت بۆ دەکەم. ئەگەر بەتەمانیت لەگەڵما بیتی، بێنە
خاچەکەم بدەو! کوا بۆم بگێرەو. ئاخر تۆ پۆژی دواي ئەو پووداووە بۆت
نەناردمەو. هێشتاش لە ملتە؟ پوگوزین بەرسقی دایەو:

- بەلێ.

- کەواتە لەگەڵم وەرە! نامەوێ بە تەنیا، بە بێ تۆ سال تازە بکەمەو،
چونکە سەبارەت بەمن ژيانیکی نوێ دەست پێ دەکات! پارفیون، چما
نازانی ژيانی تازەي من لەمپووە دەستی پێ کردووە؟
- ئیستا بۆم دەر کەوت و دەزانم کە دەستی پێ کردووە.
بەویش(ناستاسیا) دەلێم. لیون نیکولایوفیچ، تۆ ئەمپرو خۆت نیت،
نیکولایوفیچەکەي جارێ نیت.

پەراوێز:

* - "ئەم قسەيەم لە خەلکانی شارەزا بیستووە..". پوشکین لە دوئیلەکید،
دەگەل دانیتس، لە ۱۸۳۷/۲ک/۲۷ دا بریندار بوو، پۆژی ۱۸۳۷/۲ک/۲۹،
سەعات دووی دوانیوەرۆ کۆچی دواي کرد، گوللەي پەقیبەکەي هەناوی
دیواودەر کرد.

فەسلە چوارەم

كاتى مىرزادە، ھاورى دەگەل پوگوژىندا، لە مالاكەى خۇى نزيك بوو، سەيرى كرد بالكۆنەكەى لە خەلكيدا جمەى دەھات، بالكۆنى چى، چراخانتيك بوو دەتگوت پۆزى نيوەپۆيە. ئىدى ھەراو ھوريا و كەيف و شادى، قاقاي پىكەنين و، گەنگەشە و قسان بە دەنگى بەرز، سەعاتە رىيەك دەپۆيشت. لە دوورەو ديار بوو كە ئەو حەشاماتە مژولى شەوبىرى و ئاھەنگىزان. كاتى مىرزادە بۆ بالكۆنەكە سەرکەوت، تەمەشاي كرد مەزەندەكەى راست دەرچوو، بينى ھەموو ميوانەكان شامپانيا دەخۆنەو و ديار بوو، دەمى بوو دەستيان بە خواردنەو كەردبوو، چونكە زۆربەى زۆريان شاد و بەكەيف و سەرمەست بوون و لەحالى نەشەدا بوون. ميوانەكان، گشتيان ئاشنا و ناسياوى مىرزادە بوون، بەلام سەير ئەو بوو ھەموويان لە يەك كاتدا، وەكو ئەو ھى بە فەرمى دەعوەت كرابن، كۆبووبوونەو، لە كاتيكا مىرزادە ھىچ كەسيكى دەعوەت نەكەردبوو، بە خۇيشى بەرپىكەوت و تۆزى لەو پيش، بىرى كەوتبوو ھەو كە ئەمشەو ساليادى لەدايكبوونەتى.

پوگوژين، لەكاتىكا، دوابەدواى مىرزادە، بۆ بالكۆنەكە سەر دەكەوت، لەبن لىوانەو گوتى:

گەمژە

- ھەبىي و نەبىي، دەبىي لاي يەككىگ گوتىت دەعوەتى شامپانيا دەكەيت،
بۆيە ئەم ھەموو خەلگە بەم جۆرە ھىرشىيان بۇ ئىترە ھىناوہ.
ئەوسا، وەك بلىنى دوا ئەزموونى خۆى وەبىير ھاتىتتەوہ، بە جۆرە
بەدخوايەكەوہ گوتى:

- ئىمە ئەمانە دەناسىن! ھەر ئەوہندە فیکەيەکت بۇ لىدان ئىدى...

حەشاماتەكە، بەدەم ھاوارى شادى و خۆشییەوہ لە دەورى مىرزادە خپ
بوونەوہ، ھەرايەك بوو كەس بەكەس نەبوو، ھەندى لە ميانەكان
كردبوويان بە پۆزى حەشر، دەنگە دەنگ و ھەراوزەنايان دەگەيشتە بنى
دنیا، ھەندىكى دىكەيان زۆر ھىورتەر بوون. لى ھەر كە زانىيان ئەو پۆزە
سالىدى لەدايكبوونى ئەوہ، ھەموو بە جارئ لىي نزيكبوونەوہ و يەك بە
يەك، زۆر بەگەرمى پىرۆزباييان لى كرد. مىرزادە سەرى لە ھاتن و
ئامادەبوونى ھەندى كەس سوور مابوو، بۇ نمونە يەككىك لەوانە
بورودوفسكى بوو، بەلام ئەوہى كە يەجگار سەرسامى كردبوو، بوونى
يەككىنى پاڤلوفىچ بوو لەناو ئەو حەشاماتەدا. ئەوہندەى بەلاوہ سەير بوو
خەرىك بوو باوہپى بە چاوى خۆى نەدەكرد، بە دىتنى ئەو بەجارئ
سەراسىمە بوو.

لەم كاتەدا، لىبىدىف كە دەموچاوى سوور سوور بووبووەوہ و نىمچە
مەست بوو، بە خۆ و ھەگبەيەك وەلامى ئامادەوہ بەلەز ھات، تا مەسەلەكە
پون بكاتەوہ. بە قسە بىسەر و بەرەكانيا ئەوہ دەر كەوت كە ئەو خەلگە، بى
ھىچ نەخشەيەكى پىشەوختە، بە شىوہيەكى ئاسايى و بگرە بەرىكەوت لەوئ
خپ بوو بونەوہ. يەكەم كەس كە چووبوو ھىپوليت بووبوو. حالى زۆر
باشتر بووبوو، برىارى دابوو تا مىرزادە دەگەپىتەوہ بۇ خۆى لە
بالكۆنەكەدا، لەسەر تەختىك پال بكەوئ. دواى ئەو لىبىدىف ھاتبوو، ھەر كە
خۆى كردبوو بە بالكۆنەكەى مىرزادەدا، ئىدى ھەموو خىزانەكەى، واتە
كىژەكانى و جەنەرال ئىڤولگىن، دواى كەوتبوون. بورودوفسكى، ھىپوليتى
ھىتابوو، بە خۆيشى لەوئ مابووەوہ. گانيا و پىتىسن كە بەرىكەوت بەویدا
رەت دەبن خۆيان بەژورا كردبوو. دواى ئەوان كىللەر ھاتبوو وپايگەيانەد

گه مزه

بوو که سالږوږی له دایکبوونی میرزادهیه و داوای شامپانیای کردبوو. یه فگینی پاقلو فیچ نژیکه ی نیو سه عاتیک له وه پیش گه یشتبوو. کولیا، پتی ناگرتبوو که پښو یسته به بونه ی سالږوږی له دایکبوونی میرزاده وه شامپانیا پیشکesh بکړی و ئاههنگ و شه و بیړی بیته گپران. ئیدی لیبدیف که خوا خوی شتیکی وای بوو بوو، به له ز چووبوو مهی و شهرابی هینابوو.

لیبدیف، خیرا خیرا به میرزاده ی دهگوت:

- ئه مه شهراب و مه یی خومه، له سهر حیسابی منه، له کیسه ی منه ها، له سهرم بوو به بونه ی سالږوږی له دایکبوونته وه ئاههنگ بگپرم و پیروزبایت لی بکه م. هه لبه ته شنیوکی هه ژارانesh پیشکesh دهکین، شنیوکی سووک. کیژه کهم خه ریکه شیو ئاماده دهکات. ئا... میرزاده... خوزیا ده تزانى موناقه شه ی چیمان ده کرد ئه م پرسیاره ی (هاملیت) ت له بیر: "یا هه موو شتیک یان هیچ شتیک ؟" ئه مه بابته تیکی مؤدیرنه، زور مؤدیرنه، بابته تی روزه! پرسیار و وه لام... بو ئاگاداری جه نایت ئاغای (تیرنتیف) له که مالی ئیسراحه تدایه، که یفی قنجه، ژیانى لیده چوپړی.. نایه وئ بخه وئ! ئه گهر بللی ته نیا یه ک جورعه شامپانیای خواردووه ته وه و نه زیه تی نادات... میرزاده، وهره پیشه وه و ئه م گه نگه شه یه مان بو یه ک لایى بکه وه! هه موو ئاماده بووان چاوه پروانى تون، هه موو چاوه پروانى ده می موباره کی تون که به به رده بارى و دووربینى خوت، ئه م مه سه له یه پروون بکه یته وه...

میرزاده، هه سستی به نیگای ناسک و شیرین و پر میهر و مه حبه تی فیرا لیبدیف کرد، که به له ز درى به خه لکه که دها و به ره و لای ئه م ده هات. ئه م کیژه یه که م کهس بوو که میرزاده ته وقه ی ده گهل کرد، کیژى تاین له شه رماندا سوور بوو بووه وه، پیروزبایی لی کرد و ئاره زووی ژیانىکی خوشی "له مړو به دواوه" بو کرد. ئه وسا به هه شتاو بو موبه قه که گه رایه وه، که خه ریک بوو ژه مه خوراکیکی سووکی ئاماده ده کرد، به لام ته نانه ت پیش هاتنه وه ی میرزادهش، جار جار که بو ساتی ده سستی له کارى موبه ق به تال ده بوو، دهره تی دیناو ده هاته بالکونه که، تا گوئ له و باس و گه نگه شه

گه مژه

گه رموگوڤ و دوورودرڙانهی نٿوان ٿاماده بووان، به تاييه تي که خوار دنه وه
سهری گهرم کردبوون، بگریٽ. ٿو گهنگه شانهی که زیاتر دهر بارهی
بابه تی ته جریدی وشک و قورسی ٿوتو بوون که ٿو سهری لٽدر
نه ده کردن. خوشکه چکوله کهی له ژووره کهی ته نیشته وه، به زاری به شه وه،
له سهر سندوقیک، به دانیشتنه وه خوی لیکه وتبوو، به لام توریژ کهی،
کوږی لیبدیف، له نزدیکی کولیا و هیپولیت وه، جی خوی کردبوو وه و به
سیمایا دیار بوو که ٿاماده یه ده دانه سه عاتان، به بی جووله له وٽندر
دانیشتیت و گوئی له و گهنگه شه و قسانه ی بگریٽ.

میرزاده، پاش ٿو وهی ته وقهی ده گهل ڦیردا کرد، به رهو پیری هیپولیت
چوو تا ته وقه ده گهل ٿو ویش دا بکات. هیپولیت، به میرزاده ی گوت:
- به تاسه وه چاوه پروانم ده کردیت، زور خوشحالم که ٿو ونده به که یف
و خوشحالی.

- له کوئی ده زانی که من "به که یف و خوشحالم"؟
- به ده موچاوتا دیاره. برږ به خیر هاتنی ٿو وانه بکه و خیرا وهر وه له لای
ټیمه دابنیشه.

هیپولیت، تاسه مهندي خوی بږ دووپات کرده وه و گوتی:
- به تاسه وه چاوه پروانم ده کردیت، بیرم ده کردیت!
که میرزاده لٽی پرسی، ټایا ٿم شه ونخونی و مانه وه یه تا ٿم
درهنگانه، بږ نه خوشییه کهی خراب نییه، به رسقی دایه وه که خویشی سهری
له مه سوورماوه، هه ست ده کات قهت وه کو ٿه مشه و ته ندروستی خوش
نه بووه. سی پوژ له مه پیش له رهخی مردنی بوو، که چی ئیستا سیحه تی
زور باشه.

بورودوفسکی له پر هه ستایه سهر پټیان و به پرته پرت گوتی: "هه روا
هاتووه و له گهل "هیپولیتدا هاتووه". به دیتنی میرزاده خوشحاله و ٿو وجا
له سهری پوی که له نامه که یدا: "بیته ده گویی و هه رزه گویی" کردووه،
به لام به راستی خوشحاله که ئیستا.. لی قسه کهی ته واو نه کرد، به گهرمی
دهستی میرزاده ی گوشي. ٿو وجا له جی خوی دانیشته وه.

گەمژە

ميرزاده كه له به خيهرهاتنى ههموان بووهوه، بهره و لای يهڤگينى باقلوفيج چوو. يهڤگينى خيرا باسكى ميرزادهى گرت و بهئەسپايى به گوييدا چپاند:

- دەمويست، سه بارهت به مهسه له يهكى گرینگ دوو قسهت دهگهه
بكهه... ته نيا دوو قسه، به يارمهتيت با دهقيقه يهك بجينه لاه.
دهنگيكى ديكه، به گويته كهى ترى ميرزادهيدا چپاند: 'به يارمهتيت
دهقيقه يهك'، دهستىكى ديكه بازووه كهى ترى گرت، ميرزاده كه ئاوڤرى
دايهوه، پياويكى قزبژى، دهموچاو سوورهى، نيوچهوان پانى، خهئولى
بينى، به جارى سهرى سوور ما، به لام خيرا ناسيهوه: فرديش چينكو بوو،
كه هه ر خوا دهيزانى له كوئوه سهرى هه لدايوو.

فرديش چينكو له ميرزادهى پرسى:

- فرديش چينگوت له بير ماه؟

كيلله، به هه شتاو چوو بۆلايان و گوتى:

- تۆبهى كردوو. په شيمانه. له سووچيكا خوى مات دابوو چونكه ڤووى
نه دههات تۆ بدىنى. په شيمانه. ههست به گوناخ دهكات.

- بۆچى؟ مهگر چى كردوو؟

- ميرزاده، من كه ئىستا بينيم، يهكسهه هينام بۆ ئيره. له برادهره هه ره
باشه كانمه، به لام تۆبهى كردوو.

ميرزاده، بۆ ئوهى زوو ڤزگارى بى لى ان، تهوقهى دهگهه هه ر
دووكاندا كرد و گوتى:

- به خيهرهاتن، به ديدارتان خوشحالم! فهرموون بچن له نيو خه لكه كه دا
جىگا بۆ خو بگرن.

ميرزاده، په لهى بوو كه به ته نيا قسان دهگهه يهڤگينى باقلوفيجدا
بكات.

يهڤگينى باقلوفيج گوتى:

- ماله كهت زۆر خوشه، پياو ليره دا دلى دهكرىته وه. نيو سه عاتىك
چاوه ڤوانم كردىت، خوشم ليگوزه را. جا برادهرى ئازيز با بيمه سه ر

گه مژه

مه سه له که. هه موو شتی کم ده گه ل گورمیشیدا ته رتیپ کردوو، بویه هاتووم تا لهو پرووهوه دلنیا بکه م و خه یالت په مته بئ. هیچ نیگه ران مه به. زور ئاقلانه په فتاری کرد، پیک بهو شیوهیه ی چاوه پروانی لیده کرا، چونکه ئه وهنده ی من بزانه، خه تاکه لهو بوو، ئه وهله بوو.

- ئه م گورمیشیفه ده کاته کی؟

- عه جایه ب... ئه و پیاوه ی که له باخه که دا، له پشته وه هه ر دوو ده ستیت گرت. ئه وهنده توپه بوو، به ته ما بوو بۆ سبه یی شایه ده کانیته بۆلا بنیری تا داوای دوئیلته لیبکه ن.

- به راست... که کارپکی گه و جانه یه!...

- به راستی گه و جانه یه... هه لبه ته ئا قیبه تیکی خراپی ده بوو... ئیدی ده لئی چی، له ولاتی ئیمه دا ئه م جوړه خه لکه ش...

- یه فگینی پاقلوفیچ، هه ر بۆ ئه مه هاتووی یان ئیش و مه به ستیکی دیکه شت هه یه؟

یه فگینی پاقلوفیچ، به دهم پیکه نینه وه، وه لای دایه وه:

- هه لبه ته ئیشیکی دیکه شم هه یه. میرزاده ی ئازیز، سبه ی به یانی زوو، ده پۆم بۆ پترسبۆرگ، تا له پتورپه سمی کفن و دفنی ئه و داماره دا، مه به ستم مامه، به شداری بکه م. ده زانی هه موو قسه و باسه کان راست ده رچوون، هه موو خه لکی پیان زانیبوو ته نیا من نه بیت. ته سه ور بکه، هه واله که به جوړی گیزی کردم، به راده یه ک سه رقالی کردم، نه مه رزا بچه دیدهنی ئه وانیش (مالباتی یه پانچین) هه لبه ته سبه ییش ده ستم ناگا بچه دیدهنیان، چونکه ده بی له پترسبۆرگ بمیتمه وه. تیده گه ی؟ په نگه تا سی پوژی دی له پترسبۆرگ نه گه پیمه وه. به کورتیه که ی وه زع و حاله شه پریوه. نامه ی شته که گه وه بکه مه وه، به لام و پرای ئه وه ش حه زم کرد به رله وه ی سه فه ر بکه م، به و په ری پاشکاو ی و راستگویی وه، بی ئه وه ی کات به فیرۆ بده م چه ند قسه یه کی تاییه تیت له گه لدا بکه م. ئه گه ر پیم بده یته، تا کوتایی ئاهه نگه که لیره ده میتمه وه. ئه مه جگه له وه ی هیچ شوینیکی دی شک نابه م که بۆی بپۆم، ئه وهنده ش په ریشان و نیگه رانم که مه حاله بتوانم ئه مشه و

گه مژه

بخهوم. هه رچه نده ئه م داوايهی من له تو جوان نيه و زور قورسه، به لام به راشكاوی دهيلم كه من به ئومیدی دوستایه تی تو هاتووم میرزاده گیان. تو پیاویکی بیوتیهی، یانی له هیچ هه لویستیکدا درو ناکهیت، رهنگه به عه مراتت درو نه کهیت. من سه بارهت به مه سه له یه کی تایبه تی پتویستم به دوستیکی راستگو، گیانی به گیانی و ئاموزگاریکی ئه مین هیه، چونکه حالی حازر له و په پری تهنگانه و به دبه ختی دام...

ديسان دهستی به پیکه نین کرده وه.

میرزاده، بۆ ده میك له فکران پاچوو، گوتی:

- کیشه ئه وهیه، تو ده ته وی تا میوانه کان ده پۆن، هه ر چاوه پروان بکهیت، به لام مه گه ر هه ر خوا بزانی ئه وانه که ی ده پۆن! باشه ئه گه ر ئیستا به دوو قولی برۆین بۆ باخی گشتی باشتر نیه؟ با ئه وان چاوه پروان بکهن، قهیدی نیه پاشان من ته وازویان لیده خوازم.

- نا، نا، چه زناکه م، هه ست بکهن که ده مه وی ده رباره ی شتیکی تایبه تی قسانت ده گه ل بکه م، چونکه خه لکانیکیان تیا به، زوریان مه به سته به په یوه ندیه کانی نیوانمان بزائن، به ووت نه زانیوه میرزاده؟ باشتر وایه که په یوه ندی ئیمه له هه موو کاتیکا، له شینه یی و له تهنگانه دا که زور دوستانه یه و هیچ په مز و رازیك له گوپی نیه، هه ر وابمینی، حالی بوویت؟ دوو سه عاتیکی دی هه موویان ده پۆن. ههنگی بیست دهقیقه یه ک، ئه و په پری نیوسه عاتیك له وهختت ده گرم...

- ببوره، ببوره! من ده خزمه تودام، به تو خوشحالم. پتویست به و پروونکرده وهیه ناکات. سوپاسی ههستی برایانهت سه بارهت به دوستایه تی نیوانمان، ده که م. ببوره که ئه مپۆکه هه واسم زور په رته، ده زانی حالی حازر ناتوانم ته رکیز له سه ر هیچ شتیك بکه م؟

یه قگینی پاقلوفیچ، به ده م سووکه بزیه که وه، به ئه سپایی گوتی:

- ئاگام لیه! پیته وه دیاره!

یه قگینی پاقلوفیچ، ئه و شه وه زور ئاسوده و خوشمجیز دیار بو.

گەمژە

میرزادە، بە شپىرزەهیی پىرسى:

- ئاگات لەچىيە؟

يەڤگىنى پاقىلوفىچ، كە خۆى لە وەلامى راستەوخۆى ئەو پىرسىيارە دەدزىيەو و هېشتا هەر بزهى لەسەر لىوان بوو، لە سەر قسەكەى خۆى پۆيشت:

- مېرزادە گيان، ئايا گومانى ئەوهم لى ناكەيت كە ئەم هاتنەى من تەنيا بۆ ئەو بېت فرىوت بەدم و هەندى زانىارى و قسانت لى دەر بېيتم، ها؟
مېرزادە، دواى سووكە هەلۆستەيەك، دەستى بە پىكەنين كرد و گوتى:
- گومانم لەو نىيە كە هاتوويت تا قسەم لىدەر بىتى، پەنگە لە دلى خۆيشتدا گرىوت لەسەر ساويلكەيى من بېت، بەلام راستت گەرەكە لىت ناترسم. باوەردەكەيت لەم كات و ساتەدا ئەم شتەم بەلاو گرىنگ نىيە؟ ئەوجاش... چونكە پيش هەموو شتىك قەناعەتم وايە كە تۆ پياويكى زۆر باشيت، هەر چۆنى بى، لە ئەنجامدا دەگەين بە يەك و دەبين بە دۆست و برادەر! يەڤگىنى پاقىلوفىچ من تۆم زۆر چوووە دڵەو، چونكە تۆ... بە راي من... پياويكى زۆر بەريز و سەنگىنى!...

يەڤگىنى پاقىلوفىچ گوتى:

- من تەنيا ئەوئەندە دەليم كە بە ناسىنى تۆ زۆر خۆشحالم. فەرموو بە سەلامەتتى تۆ پىكى دەخۆمەو. بە راستى بەم دىدارەت زۆر شادم...
لىزەدا قسەكەى خۆى بېرى و لەپ و بى هېچ پيشەكەيك گوتى:
- ئەم برادەرە... هېپوليت هاتوو لەى تۆ بۆى؟
- بەلى.

- باوەر ناكەم بەم زووانە بمرىت، وانىيە؟

- بۆ ئەمە دەپرسىت؟

- هەروا، بۆ هېچ! نىوسەعاتىكم دەگەلدا بەسەر برد...

هېپوليت، بە درىژايى ئەو ماوہيەى كە ئەو دوو سەرگەرمى گەتوگۆ بوون، چاوەپىنى مېرزادەى دەكرد، نە چاوى لە مېرزادە دەگواستەو نە لە يەڤگىنى پاقىلوفىچ. كە بەرەو مېزەكە گەرانەو، ئۆخزنىكى گەرم لە دل و

گەمزە

دەروونی گەپ. نینگەران بوو، تەواو ھەلچووبوو. تۆكە ئارەقەى سەر ھەنەى، ۋەكو مروارى دەدرەوشايەۋە. چاۋە درەوشاۋەكانى جۆرە ترستىكى كۆنگى لە پەستا و بى براۋەۋەيان پىۋە ديار بوو، نىگاي جۆرە يىقەرارىيەكى نامەفھوومى دەنۋاند، لىكدا لىكدا لە شتىكەۋە بۆ شتىكى دى، لە كەستىكەۋە بۆ كەستىكى دى دەگۈاستەۋە. لە سەر ھىچ شوپىنىك نەدەگىرسايەۋە. ھەرچەند تا ئۇ كاتە بەشدارىيەكى جىددى لە گفتوگو و گەنگەشە گەرمەكانى دەوروبەرى خۆى كىردىبوو، بەلام ئۇم گەرموگۈپىيە، زياتر وپاۋەگۈيى بوو، قسەكانى ھەقدۇ و بى سەرۋ بەر بوون. بىركىردنەۋە و ھىزىنى پچپ پچپ بوو، تەوس و بى موبالاتى و خەمساردى بە زمانىيەۋە ديار بوو. پستەكانى تەواو نەدەكرد، جارى وا ھەبوو لە گەرمەى ئۇو گفتوگو و گەنگەشەيەدا كە خۆى دەقىقەيەك لەۋەپىش كىردىبويەۋە و وپوژاندبويى دەۋەستا، بە نىۋەچلى وازى لى دىنا و نەدەگەپايەۋە سەرى. مىرزادە كە زانى، ئۇ شەۋە پىگەى (ھىپوليت)يان داۋە دوو پىكى گەۋرەى شامپانيا بخۋاتەۋە، زۆرى پىناخۆش بوو. ئۇ پىكەى كە لەسەر مىزەكە، لەبەردەميا دانرابوو وتۆزىكى لى خۋاردىبويەۋە، پىكى سىيەم بوو، بەلام مىرزادە دوايى بە مەى زانى بوو، لەۋساتەدا ھەستى پىتەكردىبوو.

ھىپوليت ھاۋارى كرد:

- دەزانى زۆر خۆشچالەم كە سالىادى لەدايكبۈونت كەوتۋەتە ئۇم پۆژە تايىبەتەۋە؟

- بۆچى؟

- ئىستا دەيزانى بۆچى. تۆ جارى خىرا ۋەرە لىرە لەسەر مىزەكە دابىشە، چونكە ئۇم ھەموو خەلگە - ئۇم دۆستانە لەبەر خاترى تۆ لىرە خپ بوۋنەۋتەۋە... پىشپىنىم دەكرد خەلگىكى زۆر بىن، ئۇمە يەكەم جارە لە ژيانما پىشپىنىم راست دەرچووبى! خەيفى، خۆزىا پىشتەر دەمزانى كە ئۇمپۆ سالىپۆژى لەدايكبۈونى تۆيە، تا بەلاى كەمەۋە ديارىيەكەم بۆ ھىتاباى.. ھا، ھا! كى نالى نەمەيتاۋە و ئىستا لە گىرفانما نىيە؟ ئەرئ زۆرى ماۋە بۆ بەيانى؟

گه مژه

پتیشن، ته ماشایه کی سه عاته که ی خوی کرد و گوتی:

- نزیکه ی دوو سه عاتیکی ماوه به یان بدات.

یه کتیک لهو بهینه دا هه لی دایه:

- چمان داوه له به یان. له کاتیکا که بشیت به بئ به یان بخوینین، بۆچی

چاوه پوانی به یان بین؟*

- بۆچی؟ چونکه من گهره که هه تاو بدینم. میرزاده بۆم هه یه به

سه لامه تی خۆر، به خوشیی خۆر پیکێ بخۆمه وه؟ تو چ ده لئی؟

هیپولیت. بئ مدارا قسانی ده کرد، پرووی ده می له هه موان بوو، له تو

وايه فرمانده یه که و فرمان دهر ده کات، هه رچه ند له وه نه ده چوو به خوی

به وه بزانی و هه ستی بئ بکات.

- به که یفی خۆت! با بخوینه وه! به لام هیپولیت تو ده بی که میک بیده نگ

بی، پتو یستت به ئیسراحه ته، وانیه؟

- میرزاده تو هه میسه ئامۆژگاریم ده که یه که ده بی برۆم بنووم،

له له یه که چۆن مامه له له ته که مندالدا ده کات، به و ئاوايه مامه له له ته که دا

ده که یه که. هه ر که هه تاو هه له ات و ئاسمانی پرشنگ باران کرد (ئه ری ئه م

به یته شیعره هی کتیه که ده لیت: "هه تاو ئاسمانی نقومی پرشنگان کرد."*

به یه یکی بیمانایه، به لام جوانه) هه نگن من ده چمه جیوه و ده نووم. لیبدیف

ئایا هه تاو سه رچاوه ی ژیانه؟ ئه م دوو وشه یه: "سه رچاوه ی ژیان"، له

مکاشه فاته که ی قه دیس یوحه نادا چ مانایه که ده گهن؟ میرزاده تو هیچت

ده رباره ی (هه ساره ی ئه فستین)* بیستوه؟

- ئه وه ی من بیستومه گوايه به پیتی راقه ی لیبدیف ئه م هه ساره ی

ئه فستینه ده کاته تو ری هیلئ ئاسنی ئه وروپا.

لیبدیف، له جیتی خوی راپه ری، وه کو ئه وه ی بیه وی، خه لکه که، که

ده ستیان به پتکه نین کردبوو، له پتکه نین رابگریت، به هه ر دوو ده ست

که وته ئاماژه و هاواری کرد:

- نا.. نا.. وانیه... تکایه یارمه تیم بدهن با! ..

ئه وسا، له پ ئاوپی له میرزاده دایه وه و گوتی:

گمژە

- ئەم برادەرەنە... ئەمانە ھەموویان... کاتی ھەندێ مەسەلە دیتە پیشی...
ھێچیان لەم باشتر نین...

بەدەم ئەو قسەییەو دوو جار تەقەئە لە میزەکە ھەستان، ئەم کارە نەک
ھەر بێدەنگی نەکردن، بەلکو زیاتر ھێنانیە پێکەنین. لیبدیف، ئەگەرچی،
ئەمشەویش وەکو ھەموو شەوانی دیکە بوو، بەلام ئەمشەو بە ھۆی ئەو
گەنگەشە دورودریژە زانستیەو کە کردی، لە جاران بەجۆشوخروشتەر
بوو. لەم حالەتانەدا، زۆر پەق و بێپەردە پەفتاری دەگەل ھەریفانی خۆیدا
دەکرد.

- بەپێزینە ئەمە جوان نییە! ھەمووی نیو سەعاتی لەمەپیش، پێکەوتین
ھەر یەکیکمان دەستی بەقسان کرد، نابێ کەس قسەکەئە پێ بپریت یان پێی
پێکەنێ، پێکە بە ھەر کەسیک بەدەین بە کەمالی ئازادی بیروبۆچوونی خۆی
دەبرپیت. دوا ئەو ھەوانەناسانیش، بۆیان ھەبە بەوپەڕی ئازادی ئیرادی
خۆیان بگرن. جەنەرالیشمان بە سەرۆک و بەرپۆوەبەری گفتوگۆیەکان
ھەلبژارد. ئیدی ئەمە چییە دەستتان داوەت؟ بەم کارەتان، دەتوانن
شیرازەئە بیری ھەر کەسیک، چەند بیروبۆچوونەکەشی بەرز و قوول بێت
بپچڕن و بپەشوکیان!...

ھەموو بە یەک دەنگ ھاواریان کرد:

- قسە بکە، قسە بکە! کەس قسەت پێناپریت!

- قسە بکە، بەلام درێژدادەری و ھەرزەبیژی مەکە!

یەکیک ھەلئە داوێ و پرسیی:

- ئەم ھەسارەئە ئەفسەنتینە چییە؟

جەنەرال ئیفۆلگین، وەکو سەرۆک و بەرپۆوەبەری کۆپرەکان، بەو پەڕی
ھەببەت و سامەوێ چوو لەسەر کورسییەکەئە پێشووی دانیش و گوتی:

- ھێچ شتێک لەم بارەییەو نازانم!

ئەوسا کیللەر، لە جێئە خۆییەو، لەسەر کورسییەکەئە کەوتە جموجۆل،
بە شادییەو، لەبەن لیوانەو گوتی:

- میرزادە، من یەجگار ھەزەم لەم گەنگەشە و مشتومپانەییە، بە مەرجی

گەمژە

زانستیيانە بن!

ئەوجا، لەپ، بە شیوەیەکی چاوەرواننەکراو، ئاوپتیکی لە یەقینی پاقلوفیچ، کە لە نزیکەووە دانیشتبوو، دایەووە و گوتی:

- بابەتی، زانستی سیاسی. ئەو شتانەم زۆر پێ خۆشن کە لە پۆژناماندا دەربارەی گەنگەشە و مشتومڕەکانی ناو ئەنجومەنی نوینەرانی بەریتانی، بەلاو دەکرینەووە. هەلبەتە مەبەستم کەرۆک و جەوھەری گەنگەشە و مشتومڕەکان نییە (چونکە بە خۆت دەزانی من بابایەکی سیاسەتوان نیم). بەلکو مەبەستم پەفتار و شیوازی گەنگەشەکەیانەووەکو خەلکانی سیاسەتوان، بۆ نمونە کە یەکیکیان دەلێت: "ئەو فیکۆنتە ی بەرانبەرم..،" "ئەو ئیریلە ی هاوڤای منە..،" یان "ئەو موخالیفە بەرپزە ی من، کە بە پیشنیازەکی، ئەوروپای سەرسام کرد..،" هەلبەتە هەموو ئەم دەستەواژە و قسانە، جوانن. ئەم گیانی پەڕەمانتارییە ی لە لای گەلیکی ئازاد هەیە، دلم خۆش دەکات، بە راستی ئەفسوونم دەکات! زۆری لەزەت لێ دەبینم میرزادە! من لە ناخی خۆدا، خۆرسک هەموو کاتی هەر هونەرمەند بووم، باوەر بکە یەقینی پاقلوفیچ!

گانیا، لەشویینی خۆیەووە، بە زمانیکی هیزشامیزەووە هاواری کرد: - یانی بە قسەکانی تۆ تۆری هێلی ئاسن، بەلایەکی گەورەییە، مایە ی فەوت و فەنای تیرە ی بەشەرە. زەھریکە و بەسەر زەویدا بارپووە. "سەرچاوەکانی ژیان دەلەوتینی؟

گافریلا ئاردا لیونوفیچ، ئەو شەووە، زۆر شەنگۆل بوو، لە بەرچاوی میرزادە فرە تەردەماخ و خۆش مجیز بوو، هەستی بە جۆرە سەرکەوتنیک دەکرد. پرسیارەکەشی لە پووی سوعبەت و شوخییەووە بوو، هەر بۆ تۆرەکردن و هاوژاندنی لیبدیف بوو، کەچی زۆری نەبرد خۆی گەرم بوو. لیبدیف، بەتۆرەییەکی ئاویتە بە جۆشوخرۆش، بەرسقی دایەووە:

- نا، نا، خەتا لە هێلی ئاسن نییە، ئەو هیلانە خۆ بەخۆ سەرچاوەکانی ژیانپان پێ نالەوتن، پێ پیس نابن. بەلکو بەلا گەورەکە، ئەم گیانی ئەکادیمیە پراکتیکییە یە کە لەم سن سەدەییە ی داویدا، زۆر زāl بوووە و

گه مژه

هه لکشاوه!

یه څگینی پاڅلوفیچ پرسى:

- باشه ئه م به لایه مسوگه ره یان هر ته گه ره؟ خو ده بی مه به سته که به وردی بزانیڼ.

لیبیدیډ، به جیددی به رسقى دایه وه:

- حه تمیه! مسوگه ره!

پتیتسن به زه رده خه وه گوتى:

- لیبیدیډ، زیاده پو، تو به پوژه وه، به یانیان گه شیبینتر و خیرخواز تریت.

لیبیدیډ، پووی تیکرد و گوتى:

- دروسته، به لام شه وان راشکاوترم، دلسوزترم، راستگوترم، ساده تر و بی ریاتر و شهریفترم. هر بویه ش له ئیراد و په خنه کانتان بی منه تم، له ده حکه و گه نکه شه تان بیپهروام. دهره قه تی ئیوه ی خوانه ناس دیم: ئاخر ئیوه چون ده توانن دنیا پرزگار بکه ن؟ ئاخر ئیوه، ئه هلی زانست، ته کنه لوژیا، لایه نگرانی سیستمی هاو به شی، ئه نجوومنه و سه ندیکای کریکاران و ئه و شتانه، چون ده توانن بیخه نه سهر ریگه ی راست و دروست؟ ئاخر به چی جیهان پرزگار ده که ن؟ به سلفه و وامان؟ وام چیه؟ وام و قه رزوقوله به ره و کویتان ده بات؟

یه څگینی پاڅلوفیچ گوتى:

- وا دیاره تو زور به خه می ئه م مه سه لانه وه ی!

- به پای من، هر که سیڅ خه می ئه م مه سه لانه ی نه بی و بایه خیان نه داتى، که سیڅی خوږیله ی بیقیمه ته! به لیت ته زبه نی!
پتیتسن گوتى:

- وام و سلفه به لای که مه وه، ده بیته هو ی هه قبه سته گی جیهانی و هاوسه نگی به رژه وه ندییان.

- ته نیا ئه وه و به س! بناغه ی بنه رته ی ته خلاقى ئه م بوچوونه ی تو له سهر بنه مای پازیکردنى خو په رستى فهردى و پاراوکردنى پئویستییه

گه مژه

مه تريالييه كانه. ياني ناشتي جيھاني و شادمانی دهسته جه می له سهر بنه ما و پره نسيپين پيويستی. قوربان ئه وهندهی من له م قسانه ی تو تيگه يشتم، مه به ست هه ر ئه وهیه، وا نيهه؟

گانیا كه ورده ورده گهرم ده بوو، به ليبيديفی گوت:

- پيم وايه له سه ده كانی داهاتودا، پيويستیه هاوبه شه كانی تيره ی به شهر به ژيان، خواردن و، خواردنه وه و باوه پ هينانی ته واو و زانستيانه به وهی كه ئهم پيداويستيانه، به بي هاو كاری گشتی و په چاوكردنی هه قبه سته کی به رژه وهندي گشتی پاراو نابيت، ده بيت به پشتيوانه و "سهرچاوه ی ژيان ی هه موو تيره ی به شهر.

- زه رورهت و پيويستی خواردن و خواردنه وه، به مانايه کی دی ته نیا ده كاته غه ريزه ی مانه وه...

- چما ئهم غه ريزه ی كه مه؟ ئهم غه ريزه ی هه ر چوئی بی، يه كيكه له ياسا مروفانيه سروشتيه كان.

يه فگینی پافلوفيچ له ناکاو به سه رسامی هه لی دايه:

- به قسه ی كئ وايه؟ راسته ياسايه، به لام ياسايه كه هه ر به ئه ندازه ی ياسای ويرانکردن (تدمير) و (خود ویرانی) سروشتيه. چما ياسای مانه وه، تاقه ياسای ئاسایی و سروشتيه كه مروف به پتوه به ريت؟

هيپوليت، به توندي ئاوپی لای يه فگینی پافلوفيچی دايه وه، به كونجكاوی و گوساخانه لتي روانی و هاواری كرد:

- هئی! هئی!

به لام كه بينی پیده كهن، خوشی كه وته پيکه نين و سيخورمه يه کی به کولياوه، كه له ته نيشته وه دانيشتبوو، ژهند و لتي پرسى كه سه عات چه نده، ته نانهت به بي سه بری سه عاته زيوه كه ی له دهستی كوپه پاكيشا و به په رۆشه وه روانيه ميله كانی. ئه وسا بيگويدان به هيچ شتيك، خه مسارد و بيموبالات يه ك ته خته له سهر ته خته كه لتي پاكشا و هه ر دوو دهستی نانه ژير سه رى و چاوی برينه ميچ و ساپيته كه. هه ر دواي نيو ده قيقه يه ك، هه ستايه وه و قيت له جيی خوی دانيشته وه و گوئی بو هه رزه گويه كانی

گه مژه

عیبیدف، که گه یشتبووه هه پره تی جۆشوخرۆش، هه لختست.

لیبیدف، که زۆر به توندی بهرپه رچی رایه وه هم ئامیزه که یه فگی نی یفلو فچی ده دایه وه، گوتی:

- ئەم راو بۆچوونه ی تو، هه رچه نده ته وسامیز و چه واشه کارانه یه، تو زیاتر مه به ستت ئەوه بوو، که ئاوپی گه نگه شه که خۆشتر بکه یه، به لام بۆچوونیک ی راست و دروسته. جا پیاوینکی به گومانی وه کو تو، پۆله ی چینی ئه رستوکرات، بابایه کی ئه فسهری هیزی سواره (به هه رحال به هه رمه ند) به خۆیشی نازانیت، ئەم بۆچوونه چه ند قوول و دروسته! به لئێ قوربان! یاسای (خود ویرانی) و (خود پاریزی) له بوونی مرۆڤدا به هه مان نه ندازه هه ن، کاریگه رییان له سه ر مرۆڤ یه کسانه. شه یهان هه ر دووکیان به کار دینێ تا له و پێگه یه وه حوکمی به شه ریته بکات. پێده که نه ن؟ باوه رتان به هه بوونی شه یهان نییه؟ بێباوه ری به هه بوونی شه یهان، فکریکی قه ره نسیه، فکریکی گه و جانیه ی بێمانایه، ده زانن شه یهان کییه؟ ناوی مه زانن؟ ئێوه، ته نانه ت بێ ئەوه ی ناویشی بزانن، به چاولیکه ری قولیتر، به سم و کلک و شاخه کانی، که هه ر هه مووی خه لقی خه یالی خۆتانه، پێده که نه ن، گالته ی پێده که نه. له کاتیکدا گیانی ئەهریمه نی، روحی شه یتانی، گیانیکی زۆر به هیزی ترسناکه، نه ئەو شاخ و باله و، نه ئەو سم و دومه ی هه یه که ئێوه ویتای ده که نه، به لام ئیستا باسه که مان، باسی گیانی ئەهریمه نی و شه پرانی نییه...

هیپولیت، له پر گرژ بوو، دایه قاقای پێکه نین و هاواری کرد:

- به چ مه حکوم، گیانی شه یتانی باسی ئیستامان نییه؟

لیبیدف دووپاتی کرده وه:

- پرسیاریکی به جێیه! به لام من دووپاتی ده که مه وه که باسی ئیستامان نییه. مه سه له ئەمه یه که بزانن ئایا په ره سه ندن "سه رچاوه کانی ژیا نی" لاواز نه کردووه؟

کولیا، هه لی دایه و پرسى:

- مه به ستت توپی هێلی ئاسنه؟

گه مژه

- کوږی باش، تۆ گه نجی، گه نج. من ته نیا هیلی ئاسنم مه به ست نییه، به لکو ئه و په وت و ږیره و و ږیازه گشتیه م مه به سته، که ده شیت هیلی ئاسن به نمونه یه که یان به بهرجه سته کردنیکی هونه ری ئه و ږیازه بژمیرین. حالی حازر خه لکی زور مژولن، دین، ده چن. ده پون، هاوارده کهن، قهره بالغی ده کهن، پی هه لده گرن، به و ناوه وه که کار بو خوشی و خوشگوزهرانی تیره ی به شهر ده کهن! سهر ده که ی هزرغانیکی گوشه گیر و ته ریک له ولاره قوت ده بیته وه، شین بو به شهر ده گپرت و ده لیت: "به شهر ی ئه مړو یه جگار سه رقال و جه نجاله، له ته کنه لوژیا و سنعته دا نقوم بووه، شیت و شه یدای پاره په یدا کردن بووه، به لام هر هه مووی له سهر حیسابی هیوری دهروونی و ئاسوده یی پو حیه."

کاتی ده زانی له و لاره هزرغانیکی دیکه لیی دیته ده ست و به که شوفشیکه وه به هزرغانی یه که م ده لیت: "له گینه وایی" به لام ته ق و تریقی ئه و قیتارانیه که نان و ئازووقه بو جه ماوه ری په ش و پوت و برسیانی خه لک ده گوازنه وه، په نگه زور له هیوری دهروون و ئاسوده یی پو ح باشر و پیویست تر بیت! "به لام من، لیبدیفی ناچیز، باوه ږم به و قیتارانه نییه که گوايه نان بو برسیان ده گوازنه وه! چونکه ئه گه ر فکرکی ئه خلاق ی - پو حی به پرتویه ان نه بات له وه یه، وه کو پیشتیش ئه مه مان دیتووه، ژماره یه کی زور له خه لکی له نانخواردن بیته ش بکه ن...

یه کیک له نیتو خه لکه که وه هه لی دایه!

- ئاخر قیتار چون ده توانی، خه لکی له نان بیته ش بکات؟..

لیبدیف، بڼ ئه وه ی خوی له و پرسیاره بکات به خاوه ن، قسه که ی خوی دووباره کردووه:

- ئه مه پیشتیش بینراوه. بو نمونه مالتوسی به شهر دؤست بیتنه بهرچاو. هر که سیک چهن دیش به شهر دؤست بی، ئه گه ر ئه و بناغه ئه خلاقیه ی له سهری پاوه ستاوه، سست و فشه ل بیت و که سیکی خوپه سهند و له خو رازی بیت، هر به شهر خوره. ئه گه ر غروور و کبریای هر یه کیک له و به شهر دؤسته زور و زه به ندانه بریندار بکه ی، ئاماده یه له قیناو له

گەمزە

تۆلەي خۇيدا ھەر چوار نكالى دنيا بسووتىنى!... ئەگەر راست دەوى و بۆ
ئەوھى ھەق پىشیل نەكەم، ھەر يەككەك لە ئىمە بگرى، خۆم لەپىشى پىشەو،
ھەمان كار دەكات. من كە لەھىچەوھ ديار نيم ھەمان كار دەكەم، پەنگە من
يەكەم كەس بىم كە چىلكە و دار بەرم بۆ ئەوھى ئاگرەكە بگرىتەو، پاشان
ھەلئىت... بەلام دووبارەي دەكەمەوھ كە مەسەلەكەي ئىمە ئەمە نىيە!

- ئەدى كامەيە؟

- تۆش ھەر زمانى ناوئىدى و پەشبینى دەزانى!

- مەسەلەكان، وەكو ئەم حىكايەتە كۆنەيە كە ناچارم بىگىرپەوھ. لەم
سەردەمەدا و لەم ولاتەي ئىمەدا، كە ھىوادارم ئىوھش بەئەندازەي من و
وەكو من خۆشتان بوئ... من يەك لەبارى خۆم، بەرپزان ئامادەم دوا
دلوپى خوئىنى خۆمى لەپىناودا بەخت بكەم...

- زۆر درىژەي مەدەيە، بلى بزائىن چىتر؟

- بەلى... لەم ولاتەي ئىمەدا، رىك وەكو ھەموو ئەوروپا، ھەرچارەكە
سەدەيەك جارئ ئەگەر لىم نەبى بە درۆ، خەلكى تووشى قات و قرى و
برسىتى و گرانى دەبىت... من زۆر پى لەسەر دروستى و نادروستى
ژمارەكە داناگرم، بەلام ئەم جۆرە قات و قريانە تا رادەيەك كەمە.

- تا رادەيەك؟ لەچاو چىدا؟

- لەچاو سەدەي دوازەدە و ھەر دوو سەدەي پىش و پاش سەدەي
دوازەدە، چونكە بە گوتەي مېژوونووسان، ئەو سەردەمانە، گرانى گەورە
و ئىقلىمگىر، ھەر دوو سال يان سى سال جارىك، بەرۆكى تىرەي بەشەرى
دەگرت. وەكو دەگىرپىرەتەو، بەشەر، لەو وەزە و حالانەدا، گۆشتى
بەشەرىشى خواردوو، بەلام بە دزىيەو. يەككەك لە مشە خۆرانى ئەو
سەردەمە، كە گەشتووەتە تەمەنى پىرى، بە خواستى خۆي، بى ئەوھى
كەمترىن گۆشارى بخرىتە سەر، گىراوئەتەو، كە لە ژيانى درىژى كۆلى و
داماوى خۇيدا، بەدزىيەو شەست پەبەن و شەش مندالى كۆشتووە و
خواردوونى، ديارە ژمارەي مندالەكان لەچاو ژمارەي ئەو پەبەنانەي كە
خواردوونى، زۆر كەم بوون، واديارە، جگە لە پەبەنان، ئەو كارەي دەگەل

گه مژه

هیچ که سڼکی گه وره ی دیدا نه کردوه.

به پړیوه بهری کور، جه نه پال به خوی، به توو پړیوه به هاواری کرد:
- مه حاله، شتی وانیه! به پړیزینه من زور جار دهگل ئه م پیاوهدا باسی
ئه م جوړه بابه ته دهکم، به لام زور بهی کات دروی وا شاخدار دهکات پیاو
له رزی لیدی. شتی وا ده لیت، زه پړیه ک راستی تیدا نیه!

- جه نه پال، ئابلوقه که ی قارس * بینه وه یاد! ئیوهش به پړیزینه، دلنیا بن که
حیکایه ته که م، حیکایه ټنکی واقعی و راسته قینه یه. هز ده که م ئه وهش بلیم،
من باوهرم به وه هیه که واقع باملکه چی یاساین جیگر و نه گوړپش بیت،
هه میسه وا دیته به رچاو که له حه قیقه ت و راستی دووره. هه ندی جار
پروداوینک چهند واقعی تر بیت، ئه وهنده نا حه قیقی تر ده نویښی.

ئاماده بووان، به دهم پیکه نینه وه پرسیان:

- ئاخر چوڼ ده شیت که سڼک به و ئاسانیه شه ست پړه بن بخوات.
- هه لبه ته، ئاشکرایه که هه موویانی به که پړه ټنک و له یه ک جیدا
نه خوار دووه. پړه نکه به دریزایی پازده - بیست سالیک ئه و جا خوار دینی.
دیاره له م حاله ته دا مه سه له که زور پوون و ئاشکرا و ئاساییه...
- سروشتیشه؟

لییدیف، به عینادی بابه یه کی خو به زانازان به رسقی دایه وه:

- به لی سروشتیشه!

ئه وسا له سهر پویشیت و کوتی:

- ئه مه جگه له وهی که پړه بنی کاتولیک به ته بیعت، که سڼکی سویره
قسه و فزولیه، بویه زور به ئاسانی فریو دهری، که بؤ جه نکه لیک یان هر
شوینیکی دیکه ی دوور و تهریک ببریت و به و دهر و مهرده ببریت که
باسم کرد. هه لبه ته من نکولی له وه ناکه م که ژماره ی پړه بنه خوراوه کان،
ئه گهر یاروی پیاوخور، چهند نه وسن و پر خوړپش بووین، هر یه جگار
زوره.

میرزاده، له ناکاو هه لی دایه:

- به پړیزینه، له وهیه ئه مه راست بیت.

گه مژه

ميرزاده تا ئه و کاته، ورته ی لیوه نه هاتبوو، به بیده نگی، بئ ئه وه ی خو له گفتوگو و گهنگه شه و مشتومر مه کان هه لقورتینن، گویی له قسه و یاسه کان گرتبوو، زور جار گوی به گویی ئاماده بووان، له کانگای دله وه پینکه نیی بوو. دیار بوو که به و هه موو به زم و په زم و شادی و هه راو زه نا و ته نانه ت باده نووشی له پاده به ده ری میوانه کان زور خوشحاله، ده شیا به دریزایی شه و بیتریه که زار هه لئه یه نی، به لام له نا کاوا لیبرا قسه یه ک بکات، نه وه ند ه به جیددی و سه نگینی دهستی به قسان کرد که هه موو میوانه کان به کونجکاو ی و سه رسامی که و تنه ته مه شا کردنی!

- به پیزینه من گهره کمه ئه وه تان عه رزبکه م، که له و زه مان و بوژگارانه دا گرانی و قات و قری و برسیتی زور دووباره بووه ته وه. منیش هه رچه ند ه شاره زای میژوو نیم، به لام شتم له مه پ ئه و قاتوقریبانه بیستوه و، پیده چی شته که راست بئ و وابووین. کاتی خو ی که چووبوومه کوچاره کانی سویسرا، سه رم له شوینه واری کوشک و قه لا کونه فیودالیه کانی ئه و ولاته سوورما، هه ر کوشک و قه لا بوو به قه د پال و به رزایی چیاکانه وه گیرسا بووه وه، هی وایان هه بوو به به رزی پتر له نیو فه رسه قه وه بوو (یانی ئه گه ر به مالاته پیدا بوی سه رکه و تبا ی چه ندین فه رسه خ ده بوو). هه مووتان ده زانن کوشک و قه لا ده کاته چی و چیه: یانی قه سرنیکی به ردینی یه جگار گه و ره. دروستکردنی ئه م قه لایه کاری ده وئ نه گالته، کاریک که ناچیته ئه قله وه. هه لبه ته هه ر هه مووی به په نجی شان و ئاره قه ی نیوچه وانی ئه و هه ژار و نه دارانه کرابوو که په عیه ت و مسکین بووبوون. ئه و داماوانه و یزای ئه و کاره قورسه ش، ده بوایه جوړه ها باج و سه رانه بدن و خه رجی پیاوانی کلێساش بکیشن. ئیدی چون توانیویانه و له کوئ کاتیان هه بووه، نان و قووتی پوژانه یان پهیدا بکه ن و زه وی بکێلین و داچینن؟ دیاره له و سه رده م و پوژگار هه ژماره یان له وه که متر بووه، له عۆیه ی ئه و هه موو کارو ئه رکه بین، زوربه یان له برسا ده مرن، چونکه هیچیان نه بووه بیخوون. ته نانه ت هه ندی جار له خو م ده پرس ی، باشه چونه هه ر هه موویان نه مردوون، تا قو بر نه بوون، چون به رگه یان گرتووه و

گەمزە

توانیویانە بەو شتووەیە ھەلکەن و بمینن؟ جا کە لییدیڤ باسی ئەو دەکات
کە لەو زەمانەدا جاری وا ھەبوو ھەندێ خەلکی گۆشتی بەشەریان
خواردوو، راست دەکات. لێی بە درۆ مەگرن، بەلام من نازانم بۆچی ئەو
رەبەنەنە ی تێھەلکێشی ئەم مەسەلەیە کرد و چ مەبەستیکی ھەیە.

گافریلا ئاردالیونوفیچ گوتی:

- لە گینە مەبەستی ئەو بێ بلیت کە لەسەدە ی دوازدەدا، تەنیا رەبەنان
گۆشتیان خوراوە، چونکە ھەر ئەوان ناسک و دابەستە ئاسا قوت و قەلە و
بوون.

لییدیڤ ھاواری کرد و گوتی:

- ئەمە سەرنجیکی زۆر زۆر دروستە! چونکە یارۆی پیاوخور، جگە لە
پیاوانی ئایینی دەستی بۆ تاقە یەک کەسی ئاسایی نەبردوو! بەلام شەست
دانە رەبەنی دیرنشین خوارد بوو. ئەم قەوماوە یەجگار دزیو و کریتە،
دەلالەتی میژوویی و بایەخی ئاماری خۆی ھەیە. ئەمە قەوماویکە، کە
پیاوی زیرەک دەتوانی لە میانەییوە، وینایەکی دروستی پابردوو بکات،
زۆر بەوردی، ئەو دەسەلمینی کە پیاوانی کلێسا لەوزەمان و پۆژگارەدا،
لایەنی کەم شەست ھیندە ی خەلکی دیکە تیر و خوش گوزەران بوون و
رەنگە شەست ھیندە ی خەلکەکانی دی قوت و قەلە و بووبن.

گوئیگران، بەدەم قاقای پیکەننەو ھاواریان کرد:

- زۆرە لییدیڤ، زۆرە!

میرزادە، لە سەر قسەکە ی خۆی پۆشت:

- راستە ئەمە دەلالەتی میژوویی خۆی ھەیە، بەلام تۆ دەتەوێ چ
ئەنجامگیریەک بکەیت؟

میرزادە زۆر بەجدی، بە زمانیکی خالی لە ھەر تانەوتەشەریک لە
لییدیڤ، قسە ی دەکرد، ئەو لییدیڤە ی کە ھەموو ئامادەبووان پێیان
را دەبوارد، جیاوازی قسەکانی میرزادە دەگەڵ ئەوانی دیکەدا، خۆبەخ
ھاماجیکی کۆمیدی و پیکەنیناوی ئەوتۆی دروست کردبوو، کە ئەگەر
میرزادە پتر لەسەری پۆشتبا بەخۆشی دەبوو بە گەپچاری ئامادەبووان،

گەمژە

بەلام میرزادە بە خۆی ھەستی بەمە نەدەکرد. یەڤگینی پاڤلوفیچ، لەپشت میرزادەو ھەری ھێناو بەگوێی میرزادەیدا چپاند:

- ئەرئ ھەست ناکەئ ئەم پیاو ھەتیچووە؟ تۆزئ لەمەپیش یەکیک ھەمانەئ ئیرە پیتی گوتم کە ئەم پیاو نیازی وایە بچیتە تاقیکردنەو ھە پارێزەرییەو و بەتەمایە بییت بە پارێزەر، بۆیە لاسایی کردنەو ھە گەنگەشە و موافە ھەئ دانیشتن و کۆری دادقانی، میتشکی تیکداو ھە. من چاو ھەوانی نمایشیکی کۆمیدی، ئەو جۆرە گەنگەشانەئ لئ دەکەم!

لییدیڤ، بە دەنگیکی ڕەسا لەسەر قسەکەئ خۆی ڕۆیشت:

- دەمەوئ بگەمە ئەنجامگیرییەکی گرینگ، بەلام با پیش ھەر شتیک ڕەوش و حالەتی سایکۆلوژی و دادقانی ئەم تاوانبارە شی بکەینەو ھە. وا نیارە ئەم تاوانبارە یان(ئەگەر ھەز دەکەن با ناوی بنەین موەکیلی من) ھەرچەند ھیچ خواردن و سەرچاو ھەیکەئ دیکەئ خواردنی شک نەبردو ھە، بە درێژایی ماو ھەئ ئەو ژیانە غەریبەئ، چەندین جار پەشیمانی خۆی دەربرپۆ ھە، ئارەزوئ تۆبەئ کردو ھە کە چیتەر گوشتی پیاوانی کلێسا نەخوات. ئەم خالە بە ئاشکرا لە پێچوپەنای ڕوداو ھەکانەو ھە دیارە. وەک دەگوترئ ئەم پیاو تەنیا پێنچ شەش مندالی خواردو ھە. راستە ئەم ژمارە ھە لەچاو خۆیا یەجگار کەم و ناچیزە، بەلام لە ڕوویەکی دیکەو دەلالەتیکی گەورەئ لە خۆگرتو ھە. بێگومان ئەم موەکیلەئ من تووشی چەندین نۆرە عەزابی ویزدان بو ھە(چونکە پیاویکی بەدینی، بەویژدان بو ھە، کە دەتوانم ئەمە بە بەلگە بسەلمێنم). جا بۆ ئەو ھەئ بەپیتی توانا گوناحی سەر شانی خۆی سووک بکات، شەش دانە جار ھەولئ داو ھە، ھەر بۆ تاقیکردنەو ھە، لەجیاتئ گوشتی ڕەبەنن دیرنشین، گوشتی خەلکی ئاسایی بخوات. نكۆلی لەو ھەش ناکریت کە ئەم کارەئ ھەر ھەول و ئەزموونیک بو ھە، خۆ ئەگەر ئەمەئ ھەر بۆ ئەو بووبئ، جۆری خواردنەکەئ بگۆریت، ئەوا شەش نەفەر ژمارە ھەیکەئ ناچیزە، زۆر نییە! بۆچی تەنیا شەش مندالی خواردو ھە، نەیکردو ھە بە سەئ؟ (نیو ھەیان لە پیاوانی ئایین بن و نیو ھەیکەئ تریان لە خەلکی ئاسایی بن؟) بەلام ئەگەر مەسەلەکە ھەر ھەول یان ئەزموون

گه مژه

بووبین، ته نیا له ترسی سووکایه تی به ئایین و کلّیسا بووبی، جوړه پەشیمانی و گه پانه وه و توبه یه ک بووبی، ئەوا خواردنی ئەو شەش نه فەرە جوړه ماقوولیه تیکي تیا یه، بگره زۆریش ماقوول و پەسه نده، چونکه ئەو شەش هه وه له بۆ رزگار بوون له عەزابی ویزدان، رووبه پرووی شکست بووبووه وه. یه که م به باوه پی من چونکه منداڵ زۆر بچووکە - برسیتی پیاو ناشکینی - ئەگەر موه کیله که ی من له ماوه ی به شه رخۆریه که یدا، هه ر منداڵی خواردبا، په به نانی نه خواردبا، ئەوا ده بوایه سی ئەوه نده و بگره پینج ئەوه نده ی ژماره ی په به نه کان منداڵی خواردبا. به م پێوانگه، تاوانه که ی له پرووی چلۆنایه تیه وه سووک ده بوو، به لام له پرووی چه ندایه تیه وه قورس ده بوو. جا به ریزینه ئیوه سه رنج بده ن بزانه من که به م جوړه بیژ له مه سه له که ده که مه وه و به و جوړه تاوتویتی ده که م، تا ئەو باره ده روونی و سایکولوژییه بدۆزمه وه که تاوانباریکی سه ده ی دوا زده ی تیا ژیاوه، به لام من، که خه لکی سه ده ی نۆزده م، په نگه به جوړیکی دی بیر له مه سه له که بکه مه وه، ئەمه بیر کردنه وه ی من نه بیّت. بۆیه ئەمه تان عه رز ده که م به ریزینه، تا گالته م پینه که ن و نه مکه ن به گه پچار پی خوتان، به لام جه نه پال، تو یه که م له تامت ده رکردووه. دوهم (به رای شه خسی من) گوشتی منداڵ، ئەو به ها خۆراکیه ی تیا نیه که تیتر بکات، په نگه زۆریش نه رمه لیقه و ناخۆش بیّت، یانی نه ک هه ر برسیتی ناشکینی، به لکو تووشی عەزابی ویزدانیشته ده کات.

"جا به ریزینه، هه نوکه دینه سه ر ئەنجام و ئەنجامگیری ئەم پروداوه، که چاره سه ری یه کیک له کیشه هه ره گه وره کانی ئەو زه مان و پوژگاره و ئیستای ئیمه شی له خۆگرتووه. ئەم تاوانباره، له ئەنجامدا خۆی له لای په به نان و ئەهلی کلّیسا و ئایین خه به ری له خۆی دا خۆی پاده ستی حکومه ت و ده سه لات کرد. جا لیتره دا پرسیار ئەمه یه ئاخۆ ده بی له و زه مانه دا چ ئەشکه نجه و عەزابیکی له به رده م بووبی: پاکیشان به گالیسکه، فریدانه ئاگروهه! باشه بۆچی خۆی خه به ری له خۆی داوه، دانی به تاوانه که یدا ناوه؟ باشه دوا ی ئەوه ی شه ست که سی خوارد، بۆچی ئیدی تا

گه مژه

مردن ئهم راز و نهيتيهي نه پارسست؟ باشه بۆچي تۆبه ي نه کرد و بيري نه وه نه کرده وه کو خواناسيک دنيای ته رک نه کرد و کونجي خه لوه تي نه گرت؟ بۆچي وه کو ره به نيك له ديرئ کدا سهری خوی کز نه کرد؟ کليلی رازه که له مه دايه! هه لبه ته ده بي هيزيکی بالآتر، به هيزتر له هيزی ئه شکه نجه ن و ئاگر، به هيزتر له عاده ته ي به دريژاي بيست دانه سال خووی پيگرتبوو، له ئارادا بووي! . که واته بير و هيزيک هه بووه بالآتر و به هيزتر، له هه ر کاره سات و قاتوقري و برسي تي و ئه شکه نجه و وشکه سالی و تاعون و گه پي و گوليک و ئهم هه موو دۆزه خه، بير و هيزيک که دلانی ئاوه دان و ئاراسته کردووه، که سه رچاوه کانی ژيانی پيتاندووه و ده وله مه ند کردووه! ده يسا نمونه يه ک، تاقه نمونه يه کم له و جوړه بير و هيزه، له م سه رده مه ي خۆماندا، له سه رده مي ويرانی و هيلی ئاسندا... که هه ق بوو بلیم: "سه رده مي که شتيانی هه لمی و هيلی ئاسندا" * ... نيشانبدن. راسته من مه ستم، به لām راستی ده لیم. ده يسا له م سه رده مه ي خۆماندا، تاقه بيریکم نيشان بدن، که به قه د نيوه ي ئه و فکري له و زه ماندا کاری له به شه ر کردووه، کار له خه لکی ئهم سه رده مه ي ئيمه بکات! ئه وسا هه قی خوتانه بلين که له م "هه ساره يه دا" له سایه ي خير و به ره که تي ئهم تۆرهدا که له ده س و پتي به شه ر ئالاوه، سه رچاوه کانی ژيان نه يانداوه ته کزی، وشک نه بوون! تکايه ده وله مه ندي، خوشگوزهرانی، که مبوونه وه ي قاتوقري و برسي تي، خيړايی قيتار و ئهم شتانه م بۆ مه که ن به نمونه! راسته سه روه ت و سامان زۆر بووه، به لām بير و هيز که متر بووه! حالی حازر هيج بير و هيزيک نيه به تيره ي به شه ر يه کبخات، په يوه ندييه به شه ر يه کان پته و بکات! به لي، ئيمه هه موومان، يه ک به يه کمان له ويرانی و گهنده ليدا نقوم بووين، تا بينا قاقامان له گهنده لي پۆچووه!... به لām و ابزانم ئيدي به سه! کاتي ئه وه هاتووه، سکئ تير بکه ين، کاتي ئه وه هاتووه ئه و سيفه ي بۆ ميوانه کانمان ئاماده کردووه بيتين، وانيه ميرزاده ي به ريز؟

ليبيدیف، خه ريک بوو به و هه موو دريژدادي و هه رزه گوييه ي خوی، هه نديک له ميوانه کانی بيژار ده کرد(ده بي ئه وه ش بگوتري که ئاماده بووان

گه مژه

به دريژايي ئه و ماوهيه، ليكدا ليكدا قايي مه شروبيان هه لده پچري) به لام كه به و شيوه كوت و پر و چاوه پوان نه كراوه كوتايي به قسه كاني هيتاو، باسي شينوي هيتايه گوڤري، هه مووياني هينور و كهوي كردنه وه. به خوي ئه م كوتاييهي به "فيلتيكي جواني، پاريزه ريكي زيرهك بو گوڤريني سه متي بابيه تيك" وه سف كرد. هه موو به جاري له قاقاي شاديان دا، گشت ميوانه كان گه شانوه و چالاكي و چه له نكييه كي زياتريان تيكه وت. هه موو له سه ر ميزه كه هه ستان، به بالكونه كه دا كه وتته هاتوو چو تا باي باليك بدهن و سري پتيان ده ر بكن و مه ستى به ريان بدات. ته نيا كيلهر نه بيت كه له قسه كاني لبييدف زور په ست و بيزار بوو. له شويني خوييه وه و به دانيشتنه وه ميوانه كاني يهك به يهك راده گرت و به دهنگي به رز پتي ده گوتن:

- ئه م كابرايه زور كونه په رسته، هيرش دهكات هه سه ر سه رده مي شارستانيهت و پيشكه وتن، ستاييشي سه ده ي دوازه يه م دهكات، ئه مه هه ر هه مووي خو نواندنه، درو و ده له سه يه، ده نا ئه م لبيديفه زه ريهك دلپاكي و ده ستپاكي له مه زه بدا نيه. من ده پرسم ئه م خانووه ي به چي و چو ن پيكه وه ناوه؟

جه نه رال، كه له و به ره وه، له به رده م گروپيكي ديكه ي ئاماده بوواندا وه ستابوو، پووي كرده پتيتسن كه به ريكه وت له ناو ئه و گروپه دا وه ستابوو، به ده م داخستني دوگمه ي چاكه ته كه يه وه گوتي:

- من ته نيا يهك راهه كاري راسته قينه ي خهون و مكاشه فاته كاني قه ديس يوچه نام ده ناسي، ئه ويش گريگور سيميونوفيج بور - مستروفي په حمه تي بوو. قسه كاني هينده ئاگرين و پر جوشو خروش بوو، ده تگوت ئاگرن و له دلي بنياده م به رده بن. له پيشا داواي بوردي له ئاماده بووان ده كرد. ئه و جا چاويلكه كه ي له چاو ده كرد، كتيبيكي كوئي ئه ستوري، به رگ په شي ده كرده وه. ردينيكي دريژي ماش و برنجي به ردا بووه وه، پياويكي زور خيرومه ند و دروستكار بوو، له بري ئه م خيزه ومه ندييه دوو ميدالي وه رگرتبوو، له به روكي دابوون، هينده ي دي به سام و هه ييه ت بووبوو. تا

گه مزه

هه زبكه ي دهماوهر و زارو زبان جيدى بوو. جهنه پالان، سهري پريزيان بو
 اده نواند، ئافره تان كه گوښان له دهمو دووى ده بوو، ده بورانه وه. كه چي
 نه م براده ره به وه كوتايي به قسه كانى دينى كه مژده ي شينويكى سارد و
 سر به ميوانه كان بدات! ئه و له كوئ و ئه م له كوئ! پتيسن كه به دهم
 بزه وه گوښي بو قسه كانى جهنه پال هه لختبوو، له وه ده چوو بو كلاوه كه ي
 بگه ريت تا هه لى گريت و بروت، به لام نه يده توانى بريارى يه كجاره كي
 بدات. گانياش، له ناكاو دا و، ته نانه ت پيش ئه وه ي ئه وانى ديكه له سه ر
 ميزه كه هه ستن، ده ستي له خواردنه وه هه لگرت و په رداخه كه ي دور
 خسته وه و، ته ميكي خه مناكي نيسته سه ر سيماي. كه هه موو ميوانه كان
 له سه ر ميزه كه هه ستان، ئه و چوو بو لاي پروگوژين و له ته نيشت ئه وه وه
 دانيشت. ئه گه ر يه كيك به و حاله وه ديتباني، واي وينا ده كرد هينده ريكن
 موو به به ينيانه وه ناچيت. پروگوژين، كه له سه ره تاوه چند جاريك
 هه ستابوو كه به هيمنى فيزمالكي بداتى و بروت. هه نوكه كروكپ ليني
 دانيشتبوو، سه ري داخستبوو و له فكران راچووبوو، له تو وايه
 بيرى چووه ته وه كه بروت. به دريژايي ئه و شه وه، دلوي مهي نه خوارده وه،
 به ته واوه تي له ده رياى بير كردنه وه دا نقوم بووبوو، ناو به ناو سه ريكي
 هه لده بري، به وردى ديقه تي يه ك به يه كي ئاماده بووانى ده دا. له وه ده چوو
 چاوه پوانى شتيكي زور گرنگ بى، هه لبه ته گرنگ بو خوئ، بويه ليترابوو
 جاري به موه قه ت پويشته كه ي دوا بخت. ميرزاده، ته نيا دوو سى پيكي
 خوارد بووه وه، كه ميك مه ست و هه نديك كه يفي قنج بوو. كه له سه ر
 ميزه كه هه ستا، نيگاي له نيگاي يه فگيني پاقلوفيچ هه لنه گوت، يه كسه ر بيرى
 كه وته وه كه گفتوگويه كيان له به يناوو ده بوايه ته واوى بكه ن، بزه يه كي
 دوستانه ي به پروى دا دا. يه فگيني پاقلوفيچ، سه ريكي بو له قاند و به
 ئامازهى سه ر هپوليتي پي نشان دا كه له سه ر ته خته كه ليى راكشابوو، له
 غورابي خه ودا بوو. يه فگيني پاقلوفيچ كه له وده مه دا. به رق و به دخوايه كي
 ئاشكراوه ديقه تي ده دا، گوتي:

- ميرزاده، بلن بوچي ئه م هه تيوه ت دالده داوه و خوئ كردووه به بار

گەمژە

بەسەر تۆو؟

میرزادە، واقعی لەم پرسیارە وەرما.

یەڤگینی پاڤلوفیچ. لەسەری ڕۆیشت و گوتی:

- گریۆ دەکەم کە پیلاننکی لەژێر سەردایە!

میرزادە گوتی:

- یەڤگینی پاڤلوفیچ، ئەوەندە من دیقەتم داوێ یان بەلای کەمەوێ هەستم

پێ کردوو، ئەمڕۆکە زیاد لە پێویست بەوێ گرتووتە، وایە؟

- بە خۆت دەزانی، من لەم ڕەوشە تایبەتیەیی خۆما، بەبێ ئەویش، کێشە

و دەر دەسەری دنیا هەیە، سەرم لەوێ سوورماوێ لەجیاتیی بێر لە

دەر دەسەریەکانی خۆم بکەمەوێ، نەتوانیوێ لە هەوێ شەوێوێ تا ئێستا

چاوم لە چارەیی دزیوێ ئەو بگوازمەوێ و بیریکی لە خۆم بکەمەوێ.

- چارەیی زۆر جوانەو...

یەڤگینی پاڤلوفیچ، قۆلی میرزادەیی ڕاکێشا و هاواری کرد:

- سەیری کە، تەماشای ڕوانە ئەویندەر!

میرزادە، دووبارە، بە سەرسامی ڕوانییە یەڤگینی پاڤلوفیچ.

پەراوێز:

* - "چەمان داوێ لە بەیان... ئەم دیمەنە لە ماوێ 'شەوێ سەپییەکاندا' لە

پەرسبۆرگ ڕوو دەدات.

* - "هەتاو ئاسمانی نقومی... یادی بێیتە شیعەریکە لە فاوستەکی گۆتەدا

هاتووە.

* - "ئابلقەیی قارس...": ئابلقەیی قارس لە کاتی شەڕی ۱۸۴۵-۱۸۵۵دا، بەوێ

تەواو بوو، کە قەلاکە ڕادەستی جەنەرال مورافییف بوو لە ۶/۲/۱۸۵۵دا، چونکە

کە مارۆ دراوان، ئازوو قە و تەقەمەنیان هیچ نەما.

* - "سەردەمی کەشتیانی هەلمی و هێلی ئاسن...": ڕەنگە ئەم جۆکە

پەییوەندیەکی فۆنەتیکی بە وشەیی ڕووسی بوروک و (مانای چروکی و قەلایی) و

وشەیی بوروکھود (مانای کەشتی هەلمیی) هەبێ، کە تەرجەمە ناکرێن.

فەسلە پىنچەم

ھېپوليت، كە لە ئاخروئۇخرى و تارەكەى لىبىدەدا يەكسەر خەوى نىكەوتىبوو، ھەنوگە لەپر، ۋەكو ئەۋەى يەكەك دەرزىيەكى پىدا كەردىت، ئەخەو راپەرى، راجفرى، دانىشت و، خۆى دا بەسەر ئانىشكىكىدا، بە جۆرە نىگەرانىيەكەۋە پوانىيە دەۋروبەرى خۆى و پەنگى زەرد ھەلگەرا. كە ئەۋانەى دەۋروبەرى خۆى يىنى، جۆرە خەمىك دايگرت، بەلام كە بەتەۋاۋەتى ۋەخۆھاتەۋە و بەھۆش ھاتەۋە، ئەۋ خەمە گۆرا بۆ جۆرە ترسىك، دەستى مىرزادەى گرت و بە خەمىنى گوتى:

- چىيە؟ دەپۇن؟ تەۋاۋ؟ ھەموو شتىك بىرايەۋە؟ ھەتاۋ ھەلھات؟ توخوا سەعات چەندە! خەوم پىتيا كەوت. زۆر خەۋتم؟ ئەم رىستەيەى دۋايى، بە جۆرە ئائومىدىيەكى ئەۋتۆۋە گوت، لە تۆ وايە دەرفەتىكى ئەۋتۆى لەدەست چۈۋە، كە سەراپاي ژيان و چارەنۋوسى پىۋە بەندىۋە.

يەڭگىنى پافلوڧىچ ۋەلامى دايەۋە:

- خەوت ھەشت دەقىقەيەك بوو نووستىۋو.

ھېپوليت، بە تامەزىۋىيەۋە تەماشاي كەرد، بۆ چەند ساتىك لە فەكران راجو، ئەۋسا گوتى:

- ئا... بەس!... كەۋاتە من.

گەمژە

هەناسەيەکی ئاسودەیی ھەلکیشا، ۋەکو ئەوێ باریکی قورس لە سەرشانی لاچووپیٲ. بۆی دەر کەوت کە "ھەموو شتیک تەواو نەبوو". ھیتشتا بەیانی نەداو، ھەتاو ھەلنەھاتوو. میوانەکان نەرۆیشتوون، بەلکو بۆ شیخو خواردن ھەستان، ئەوێ تەواو بوو و برۆاتەو، چەنەبازیەکی لییدیڤە و بەس. بزەيەکی بۆ کرد، دوو پەلەي سوور ۋەکو نیشانەي نەخۆشی سیل کەوتتە سەر کولمەکانی. ھەنگی بە تەوسەو گوتی:

- یەڤگینی پافلوڤیچ، وا دیارە تۆ دەقیقە بە دەقیقە ژماردووتە کە من چەند خەوتووم! بە درێژایی ئەمشەو، ئەوئەندەي ئاگام لیبوو، چاوت لە من نەگواستەو.

ئەوسا، چارەي دا بە یەکا. برۆکانی ویکھیتانەو، بە جوولەي سەر، ئاماژەي بۆ ئەو شوینە کرد کە پارفیون سیمیونوڤیچ لەسەر خوانەکە دانیشتبوو، بەچپە گوتی:

- ئاھ ئەو ڕوگۆژینە! ئیستا خەوم پێوێ دەبینی...

ئەوسا، وازی لەم بابەتە ھینا، چوو سەر بابەتیکی دیكە و لەسەري ڕۆیشت و گوتی:

- ئا... بەلێ، ئەری خەتیبەکەمان کێو؟ کوو لییدیڤ؟ لە خوتبەکەي بووئەو؟ باسی چی دەکرد؟ میرزادە راستە کە تۆ پۆژی لە پۆژان گوتووتە لەوێ "جوانی" دنیا ڕزگاربات؟

ئەوسا ھەموو ئامادەبوانی بە شایەد گرت و گوتی: "جەماعەت ئێو بەشایەد بن کە میرزادە دەلێت جوانی دنیا ڕزگاردەکات! بەلام من دەلێم ئەگەر میرزادە بووبێ بە خاوەنی ئەم ھەموو گەشبینییە، ئەم ھزرو بیرە جوانە، ئەمە خۆي لەخۆیدا نیشانەي ئەوێ کە ئاشق بوو! بە ڕیزیە میرزادە ئاشقە. ھەر کە ھاتە ژوورەو ھەستم پێکرد! میرزادە شەرم مەکە، با بەزەيیم پێتا نەيەتەو! چ جوا نیەک دنیا ڕزگاردەکات؟ کولیا ئەم شتانەي بۆ گێرامەو.. ئایا تۆ فەلەيەکی ئیمانداریت؟ کولیا دەلێت کە خۆت بە فەلەيەکی ئیماندار دەزانیت.

میرزادە، قەدەرێ لێي ورد بووئەو و ھیچ بەرسفینکی نەدایەو.

گەمژە

هېپوليت، لەناكاودا، بە زمانىكى زېر، وهكو ئەم سەرنجەى بيرچووويت،
گوتى:

- وهلام نادەيتەوه؟ لات وايە زۆرم خوش دەويى؟

- نا، لام وا نيبه. دەزانم كه خوشت ناویم.

- چۆن؟ تەنانت دواى پرووداوهكهى دوينيش؟ خو دوينى دلسوزانه
بەفتارم دەگەل كردیت.

- دوينيش دەمزانی كه خوشت ناویم.

- مەبەستت ئەوهیه كه گوايه حەسوودیت پى دەبەم، بەغلیت پیدەم؟ تۆ
هەمیشە گومانى ئەوەت لى کردووم، هەنوکهش هەمان گومانم لى دەکهیت،
بەلام... باشە من بۆچی باسى ئەمەت دەگەل دەکهەم؟ حەزم لە شامپانیايه.

کیللەر، تۆزى شامپانیاىم بۆ تى بکه! بۆم تیدەکهى؟

میرزاده، بەرداخهكهى لەبەردەمى لا برد وگوتى:

- هېپوليت بەسە، زۆرت خواردوووتەوه. نایەلم لەوهى پتر بخۆیتەوه...

هېپوليت، ملی دا، بەدەم حەواس پەرتیه وه گوتى:

- هەق بە تۆیه، راست دەکهى... ئەگەر زیاتر بخۆمەوه لەوهیه دواىى بلین
من... بەلام گویم لەوه نیه چ دەلین، بە قەد نووکی دەرزیهك بەلامەوه
گرینگ نیه چ دەلین!... وا نیه؟ بۆ خو چ دەلین با بیلین، بە کهیفى دلى
خۆیان، وانیه میرزاده؟ چ زەرەرىک لەوه دەکهین كه خەلکى "پاشان" چ
دەلین؟... کى لە ئیمە لە بیرى ئەوهدايه كه دواىى، سبهى چ پروو دەدات؟...
بەهەرحال من تازه لەخەو بیدار بوومەتەوه. چ خەونیکى سەیرم دەبینى!
ئىستا دیسان بیرم کهوتەوه. میرزاده، هیوادارم تۆ خەونى وا نەبینیت.
هەرچەندە لەوهشە بە راستى خوشم نەوینى. بەهەرحال، ئەگەر کهسیک
کهسیکی خوش نەویست، مەرج نیه زەرەرى ئەو کهسەى بوئى، وانیه؟
بەلام ئەم هەموو پرسیارەم لەپای چیه؟ کوا دەستتم بدیه با بەگەرمى
بیگوشم. بەلى، ئە ئاوها... ئەوەتا تۆ وێرای هەموو شتیك دەستت هێناوه،
کهواتە ئەرخایەنیت كه دلسوزانه، راستگوینە دهیگوشم... زۆر باشە، لەوهى
پتر ناخۆمەوه سەعات چەندە؟ بەلام پتویست ناکات پیم بلین سەعات

گەمزە

چەندە. بە خۆم دەیزانم! کاتی ھاتوو. ئەو چىيە؟ دەلىلى لەو گۆشەيەدا
شيۆ دادەنەن؟ كەواتە ئەم مېزە چۆلە؟ زۆر باشە... بەرپىزىنە من... بەلام
ھىچ كەسىك لەو خەلكە گوى ناگرىت... ميرزادە من گەرەكمە وتارىك
بخوینمەو. راستە شتوھە گرینگترە، بەلام...

ھىپولیت، بە دەم ئەو قسەيەو، کوتوپر، بە شتوھەيەكى چاوەپوان
نەكراو، زەرفىكى ئىدارى كە مۆرىكى گەورەى سوورى پتوھ بوو، لە بەركى
دەرھىنا و لەسەر مېزەكە، لەبەردەم خۆى دانا.

ئەم پەفتارە کوتوپرە، كارىكى زۆرى لە ميوانەكان كرد كە خۇيان
"ئامادە دەكرد" بۆ... نەك بۆ خویندەنەو. يەڭگىنى پاقلوفىچ، راپەرى و لەسەر
كورسىيەكەى خۆى ھەستا: گانیا بەلەز لە مېزەكە نزىك بووھو.
"پوگوزىن" ش بەرە و مېزەكە چوو، بەلام بە تورپەى و بىزارىيەكى
ئاشكراوھەك بلىنى دەيزانى چ پودەدات. لىبىدیف كە لە مېزەكەوھە نزىك
بوو، بە نىگايەكى پرسىار ئامىزەوھە نزىكتر بووھوھە بە جۆرى چاوى برىيە
زەرفەكە، وھەك بلىنى بىھوئ مەزەندە لە زەرفەكە بدات و بزانى چى تىايە.
ميرزادە، بە دلئەنگى پرسى:

- ئەمە چىيە؟

ھىپولیت گوتى:

- ھەر كە خۆر ھەلھات، دەگەل يەكەم گزنگى خۆردا، ميرزادە وھەكو
قەولم داوھ دەنووم. بەچاوى خۆشت دەيبىنى، ئەگەر وانەبوو، گلەيىم لىبكە!
ئەوجا بە پەستى چاوىكى بە ھەموو ئامادەبوواندا گىرا و وھەكو ئەوھى
گشتيان بدوینى گوتى:

- بەلام... بەلام... يانى ئتوھ لاتان وايە ناتوانم ئەم زەرفە بكەمەوھە؟

ميرزادە. ھەستى كرد، ھىپولیت سەراپا دەلەرزىت. بە ناوى ھەمووانەوھە

گوتى:

- ھىچ كەسىك لە ئىمە بىرى لە شتى وا نەكردووەتەوھە.. بۆچى وا بىر
دەكەيەوھە؟ ئەدى ئەم خەيالە سەيرە چىيە كە دەتەوئ وتارمان بۆ
بخوینتەوھە؟ چ خىرتە ھىپولیت؟

گه مژه

ئەوانەى دەورووبەرىشى كەوتنە پرسىيار:

- خىرە؟ چىيەتى؟

هەموو لە دەورى ھىپوليت خربوونەو، ھەندىكيان ھىشتا پارووەكانيان
سە زارادا بوو. زەرفەكە و مۆرە سوورەكەى سەرى، وەكو موگناتيس،
مىوانەكانى پاكىشاوو.

ھىپوليت پووى كرده ميرزادە و گوتى:

- ميرزادە، من دوينى بە خۆم ئەمەم نووسى، يەكسەر دواى ئەوھى
نېپرام كە بيم و ليرە بژيم، دەستم بە نووسىنى كرد. يەك شەو و پوژى
تەواو خەرىكى نووسىنى بووم، ئەم بەيانى تەواوم كرد. دەمە و بەيانى
خەويكم بينى...

ميرزادە، بەشەرمىكەو قسەكەى پېپىرى:

- ئەگەر ئەم خويندەنەوھى بەختە سبەينى باشتىر نىيە؟

ھىپوليت، بەدەم پىكەنينكى گرژ و تەوسامىزەو بەرسقى داىەو:

- سبەينى "كات بەسەر دەچى، زەمان ئاخىر دەبى". بەھەر حال خەمت
نەبى، مەترسە خويندەنەوھى ئەم وتارە ھەر چل دەقيقەيەك، ئەوپە پەكەى
سەعاتىك دەبات. تەماشىا بزانە مىوانەكان چۆن خربوونەتەو و چەنديان
بەلاوھ مەبەستە. تەماشىا چۆن ھەموو، يەك، بە يەك خربوونەتەو و
چاويان بربووتە مۆرى سەر زەرفەكە. ئەگەر وتارەكەم بەو جوړە لە
زەرفىكى مۆركراو دانەنابا، بەو شىوھى سەرنجى پانەدەكىشان، گيانى
فزوليهت و لاپرەسەنى بيدار نەدەكردنەو. ھا ھا! ئەوھى ئەفسوونى پاز و
نەينىيان!... ئەوسا بەدەم پىكەنينە تايبەتییەكەى خۆيەو، چاوە
پرشنگدارەكانى بە ئامادەبوواندا گىرا و گوتى:

- بەريزىنە زەرفەكە بكەمەوھ يان نا؟ پازىك! نەينى يەك! ميرزادە لەبىرت
ماوھ كى گوتى كە "ئىدى كات بەسەر دەچى، دەبى بە ئاخىر زەمان؟" ئەو
فريشتە گەورە بە ھىزەى كە خەون و مكاشەفاتەكەى يوھەنا باسى دەكات.
يەفگىنى پاقلوفىچ، بە نىگەرانى و پووگرژيەكى ئەوتۆوھ كە يەكسەر
سەرنجى ئامادەبووانى پاكىشا، گوتى:

گه مزه

- باشتر وايه نه يخوښته وه!
- ميرزاده ش، ده ستي خسته سه زه رفه كه و گوتي:
- مه يخوښته وه!
- يه كيك له ولاوه هلي دايه:
- چي؟ ئيستا ده يخوښته وه؟ وه ختي خوښدنه وه نيه! گهره كمانه شيو بخوين.
- يه كيكي دي پرسى:
- وتاره؟ بو گوڅاره؟
- كه سى سيه م گوتي:
- پهنگه بابو تيكى ناخوشيش بى.
- نه واني دي پرسى:
- جاري مه سه له كه چيه، بابو ته كه دهر باره ي چيه؟ پنده چوو، په فتاره تر ساميزه كه ي ميرزاده، (هيپوليت) يشى نيكه ران كردينت! بويه به دهم بزه يه كي كاله وه كه نيشتبوه سهر ليوه شينه كاني، به جوړه ترسيكه وه، به نه سپايى به ميرزاده ي گوت:
- ياني نه يخوښتمه وه؟..
- نه وسا نيكايه كي هر هه مووياني كرد و به ديقهت روانيه سه روچاويان.
- هه ستي ده كرد، پتويستي به ويه گريي دلي خوي بكاته وه. به نه سپايى دووباره ي كرده وه:
- ياني، ئيستا نه يخوښتمه وه؟
- دووباره ئاوړي له ميرزاده دايه وه و پرسى:
- چيه... ده ترسيت؟
- ميرزاده، به دهم پهنگ بزرگانه وه به رشقي دايه وه:
- له چي ده ترسم؟
- هيپوليت، له پې، وهكو نه وه ي كاره با لتي دايتت، له جتي خويه وه پاپه پري و هاواري كرد:
- كى دراويكي بيست كويكي پتیه؟ نه گهر هر دراويكي ديكه ش بى،

که مژده

قەيدى نىيە، دەبىت.

ليبدىف بەلەز پارچە دراويكى دەر هيتا و گوتى:

- فەرموو!

ليبدىف، واى بەخەيالىدا هات كە رەنگە يارۆ شىت بووبى. هيپوليت،

يەكسەر هاواري كرد:

- فيرا لوكيانوفا! وەرە ئەم دراوہ بگرە، لە سەر ميزەكە هەلى دە، ئەوسا

بروانە ئاخۆ بە شىرا كەوتوووتەوہ يان بە خەتا. ئەگەر شىر بيت

بەخوينمەوہ!

فيرا، بە ترس و دوودليەوہ، روانيە پارچە دراوہكە، ئەوجا روانيە

هيپوليت و پاشان تەماشاي بابى كرد، ئەوجا سەرى بردە دواوہ، گوايە

تابى دراوہكە بدinin، خوا بەختەكى دراوہكەى هەلدايە سەر ميزەكە و خوا

و پاسان بە شىرا كەوتەوہ.

هيپوليت، وەكو ئەوہى ئەم تيروپشكە، بە جارى پوخاندبىتى، لەبن

نيوانەوہ گوتى:

- دەبن بىخوينمەوہ.

ئەگەر فرمانى خنكاندنى خويشى بيستبا هەر ئەوہندە، رەنگى دەبزرکا

و دەپەشوكا.

دواى ساتىك بىدەنگى، بەدەم هەل لەرزىنەوہ گوتى:

- ئاخىر يانى چى؟

هيپوليت، كە بە هەمان ئارەزووہوہ كە گرى دلى بكاتەوہ، تەمەشاي

ئامادەبوانى دەكرد و بە زمان حالى نيگا ليتان دەپارايەوہ گوئى ليتگرن،

پرسى:

- ئايا بە راستى، تيروپشكى مەرگى خۆم راکيشاوہ؟ ماقوولە؟ ئەوسا

لەناکاودا، بە حيرەتيكى راستگويانەوہ. پووى كردە ميرزادە و هاواري كرد:

- ئەمە يەكەكە لە حالەتە دەروونيە سەيرەكان ميرزادە!

لەكاتىكا كە زياتر وەخۆ دەهاتەوہ و پتر دەبوژايەوہ، دووبارە گوتىەوہ:

- ميرزادە، ئەمە حالەتيكى دەگمەنە. لە بىرت نەچى، لاي خۆت تۆمارى

گه مژه

بکه، مادامتيكى، وهكو بيس توومه، خهريكى كوكردنه وهى زانيارى و بهلگه نامانى له سهر حوكمى ئيعدام... واياي بؤ گيزاومه ته وه، هاها!... هه موو شتيك پووجه!

به دهه م ئه و قسانه وه، له سهر تهخته كه دانيشت، هه ر دوو ئانيشكى دادايه سهر ميژه كه، سهرى له نيو هه ر دوو دهستى نا. پاش كه ميك له ناكاوا سهرى هه لپرى و له سهرى پويشت:

- نهك هه ر پووجه، بگره مايه ي شهرمه زاريشه! جا من هه قم چيه، چ زهره ريكم كردوه، مايه ي شهرمه زارويه يان نا، به جار به جه هه نه م! ..

ئه وسا، وهكو به كييك ملى بؤ قه راريكى كوتوپر دايتت، گوتى:

- به پريزينه، به پريزينه... من زه رفه كه م ده كه مه وه، و... و... كه سيش ناچار ناكه م كه گوى بگريت!

له شپرزهييدا، هه ر دوو دهستى ده له رزين، به دهستانى له رزووك زه رفه كه ي هه لپچرى، چهند په ره كاغه زيكي نامه نووسيني، نووسراو به خه تيكي سفت و وردى ده رهينا، له سهر ميژه كه، له به رده م خويدا داينان و ريكي خستن. هه ندئ له ئاماده بوان، به پووگرژى كه وتنه پرتاندن:

- ئه مانه چيه؟ دهيه وه ي چيمان بؤ بخوينيته وه؟

ئه وانى دى بيدهنگ بوون، به لام هه موو له جنى خو دانيشتن و به چاوانى كونجكاوه وه ته مه شاي ئه ويان ده كرد. له وه ده چوو به ته مابن گوويان له شتيكى نااسايى بيت. فيرا له پشت كورسيه كه ي باوكيه وه وه ستابوو، به راده يهك ده ترسا كه به رى فرميسكى خو ي بؤ نه ده گيرا. شپرزهيى كولياش چيو ي له و كه متر نه بوو، به لام ليبيديف كه تازه دانيشتوو له ناكاوا هه ستا، چهند مؤميكى داگيرساوى له هيپوليت نزيك كرده وه، تا بتوانى وتاره كه ي به باشى بخوينيته وه.

هيپوليت گوتى:

- به پريزينه، ئه مه.. هه نوكه به خوتان ده زانن كه مه سه له كه چيه..

ئه وسا به كسهر، بئ هيچ پيشه كيهك دهستى به خويندنه وه كرد:

"پوونكردنه وه يه كي پيوست. دهستييك: "دواى من خواى ده كرد، توفان

گه مژه

هه لده سا*، به لام زوو به زوو وه کو یه کیک له پر چزه ی لتههستی به خو ی
گوت: ئۆف... چۆن ئهم دروشمه گه و جانیه م کردوو به دهستیکی
وتاره که م؟.

ئه وسا روی کرده ئاماده بووان و گوتی:

- به پزینه گوی بگرن! .. دلنیا تان ده که م که له گینه هر هه موو ئهم
بابه ته، له دوا حیسابدا، پووچ و بیبایه خ بیت، له کومه له توپه هاتیک زیده تر
هیچی دی نه بیت!... ته نیا چهند بیره وه ریه که و به خه یالما هاتوو و به
په یف و قه له مم سپاردوه... ئه گهر به ته مای ئه وه ن که شتیکی نهیتی یان...
یاساغ و قه دهغه ی تیایی، یانی...

گانیا، قسه که ی پیبری و گوتی:

- باشتر وایه بن پیشه کی و میسه کی بیخوینته وه...

یه کیکی دی گوتی:

- خه ریکه پیچه به ده ورمان ده گهل ده کات.

پوگوژین که تا ئه و کاته مهقی له خو بریبوو، هه لی دایه:

- ئه مه ئه و په پی هه رزه گویی و چه نه بازیه!

هیپولیت، له ناکاوا ته مه شایه کی کرد، هر که نیگایان لیکدی هه له نگوت.
پوژگوژین، ژارخه نیکی تالی به پوو یا داو، به ئه سپایی ئهم گوته
سه یروسه مه رانه ی پیگوت:

- کوپو، واهی به رخورد ده گهل ئهم مه سه له یه دا ناکریت...

هه له به ته هیچ که سیک له مانای ئه و قسانه ی پوگوژین نه گه یی، به لام
ویپرای ئه وه ش کاریکی ئه وه نده سهیری کرده سهر ئاماده بووان، له تو وایه
بیریکی هاوشینوهی له میشکی هه موویاندا هاوژاندا، به لام ئه و رسته یه
کاریکی ترسناکی کرده سهر هیپولیت، کاریکی ئه و تو که یه کسه ر که وته
له رزین، له رزینیکی هینده به هیز که میزاده باوه شی بو گرته وه، تا
بیگریته وه و نه یه لی بکه ویت، ئه گهر نه حه په سابا و دهنگی له ئه وکیا
نه گیرابا، بیگومان هاواری ده کرد. یه ک دهقیقه ی ته واو زاری چوو و کلیله و
نهیتوانی تاقه وشه یه ک بدرکینن. چاوی له پوگوژین نه ده گواسته وه و زور

گەمزە

بە زەحمەت ھەناسەى دەدا. سەرەنجام، بە ھانكە ھانك و بە زەحمەتتىكى زۆر گوتى:

- كەواتە تۆ... بوويت... تۆ بوويت كە...

پوگوژىن، بە سەرسامى پرسى:

- من بووم كە چى؟ چىم دەكرد و لەكۆى بووم؟

بە لام ھىپۆلىت، سوورى سوور بووبووه، بە پىكى شىتانه و كوتوپرەو، وەكو ھۆقىەكى دېندە ھاوارى كرد:

- كەواتە "تۆ" بوويت كە ھەفتەى پابردوو، دواى سەعات يەكى شەو، دواى ئەو پۆژەى كە سەرم دايت، ھاتبووتە مالەكەم. ئەو "تۆ" بوويت! ئىعتراڧ بكە: تۆ بوويت يان نا؟

- ھەفتەى پابردوو؟ شەوئ؟ ئەو تىكچوويت كورۆ؟

"كورۆ" ديسان، نىكەى دەقىقەىك بىدەنگ بوو، ئەوجا كەلەموسى نايە سەر تەوئىلى و بە ئاشكرا ديار بوو كە دەيوسىت شتىك وەبىر خۆى بىنىتەو، بە لام لەپ بىزەىكى كال، نىشتە سەر لىوى، جۆرە دوو دلىەك ئاوتە بە فىل و سەركەوتن، لەودىو ئەو بىزەىو سەرتاتكىى بوو. ئەنجام بە ئەسپاى، بە لام بە باوەرۆ قەناعەتى تەواووه، گوتى:

- تۆ! "تۆ" ھاتىت بۆ ژوورەكەم، يەك سەعاتى تەواو بگرە زىاتر لە سەعاتىك، لەسەر كورسىيەكى نىكەى پەنجەرەكە، بى ئەوئى مەقت لىوھىت، دانىشتىت: لەنىوان سەعات دوازده و دووى پاش نىوھشە و بوو. پاشان ھەستائىت و پىش سەعات سى رۆشتى... بەلن، خۆتى خۆت بوويت! بۆچى دەتوويست بمترسىتى؟ بۆچى بۆ عەزابدانى من ھاتبوويت؟ من ھۆى ئەمە نازانم... بە لام تۆ بوويت!

لەناكاوا، گرى پىكى بىپايان، لەچاوانىو پىشنگى دا، بە لام ھىشتا ترسەكەى نەپەوى بوووه و دەلەرزى، گوتى:

- بەرپىزىنە، ھەر ئىستا ھەموو شتىكتان بۆ دەرەكەوئ... من... من... گوتى بگرن...

ئەوسا بەلەز كەوتە پىكخستەوئى كاغەزەكانى بەردەمى، كە لە شوئىنى

گه مژه

خوڤيان جوولا بوون. كاغه زه كان به دهسته له پژو كه كه يه وه، دهله رزين،
ماوه يه كي پيچوو تا ريكي خسته وه.

پوگوژين، به دهم ورته ورتيكي گونگه وه، له بن ليوانه وه گوتي:

- ئه مه يان شيت بووه يان وړاوه دهكات...

ئه نجام خويندنه وه دهستي پي كرد. نووسه ري وتاره كه، كه له بيري
كه سدا نه بوو وتار بنووسيت، له پينج دهقيهي يه كه ما، زور شپړزه بوو،
قسه كاني چپر چپر و بي سهروبه ر بوون، له بهر هانكه هانك به جواني بوي
نه ده خوينا يه وه، به لام بهر بهر دهنگي باش بوو، هيور بووه وه، تواني
ماناو مهبهستي ئه و بابه ته بگه يه نيت كه ده خويندنه وه. ته نيا جار جاريك
كو كه يه كي توند دهيكرت و خويندنه وه كه ي پنده بري. كه گه يشته نيوه ي
وتاره كه دهنگي ته واو كه رخ بوو. سات به ساتيش پتر جوشي دهسه ند و
گهرم تر ده بوو، گوي به گويي ئه وهش، ههستي هاوخه مي گويگره كاني
به رزتر ده بووه وه.

ئه مهش دهقي ته واوي وتاره كه يه

"پوونكردنه وه يه كي پيوست"

"كه من مردم، خواي ده كرد لافاو هه لده ستا"

"دويني به ياني ميرزاده هات بو لام پيشنيازي بو كردم كه بيم و، له لاي
ئو و، له قيتلاكي ئه ودا بژيم. ده مزاني كه به پاستيتي و سووره له سه ر
ئه مه. دنيا بووم كه بپه رده پيم ده ليت "ئه گه ر لينه، له ناو خه لكي و
دارو دره ختاند بمرم باشتره"، به لام ئه مړ و شه ي "بمرم ي به كار نه هيتا،
به لكو "بژيم ي به كار هيتا، به هه ر حال بو يه كيني وه كو من هه ر دوو
حاله ته كه هه ر يه كه. لينم پرسى مهبهستي له وشه ي "دارو دره ختان" چيه كه
ئه وهنده دووپاتي ده كاته وه و سه رمي پي ده يه شيني. زورم پي سه ير بوو
كه وه لامى دامه وه گوايه خو م ئه و ئيواره يه گوتبووم بويه بو پاقلوفسك
هاتووم تا بو دوا جار دارو دره ختان بدينم، به لام كاتي پيم گوت، بو من
هيچ فه رقيك ناكات چ له ژير دره ختاند بمرم چ به دهم ته ماشا كردني ئه و
ديواره خسته ي به رانبه ر په نجه ره كه مه وه بمرم، ئه و په ره كه ي وا دوو

گه مژه

ههفتهی دی ژيام، که دوو ههفته ئەم هه‌موو شه‌ره‌شەق و زەحمەتە ناھێتی
 یەکسەر هاتە سەر بۆچوونەکەى من و باوە‌پى بە قسەکەم هێنا.
 بەهەر حال، ئەو قەناعەت و باوە‌پى وابوو کە سەوزایی و هەواى پاک، بۆ
 سەلامەتى بەدەنى من زۆر باشە، بە پادەیه‌ک باشە لە گینە خەونە ئاجرو
 باج‌ره‌کانم، ئالۆزییە دەروونیەکانم کە مەتر و سووکتر بکاتەو و لەو‌یه
 ئارامیەکم پێ ببەخشن. هەمدیس بەرپەرچم دایەو و بەدەم پێکەنینەو پێم
 گوت کە وەکو بابایەکی مەتریالیست قسان دەکات. ئەویش بەدەم بزە باو
 هەمیشەیه‌کەى خۆیەو وەلامی دامەو کە هەمیشە کەسیکی مەتریالیست
 مەزەب بوو. هەلبەتە بە حوکمی ئەو‌ی پیاویک بوو درۆی لە مەزەبا نەبوو،
 لە ملت دابا درۆی نەدەکرد، ئەو قسەیه‌ی مانای خۆی هەبوو، هەر وا بە
 هەوێنتە ئەو قسەیه‌ی بە بادا نەدابوو. بزەیه‌کی زۆر جوان و دل‌گیری
 هەبوو. زۆر بەوردی تەمەشام کرد. نازانم ئیستا خۆشم دەوێ یان رقم
 لێیه‌تی. هەنوکە دەرفەتی ئەو‌م نییه‌ سەری خۆم بەو‌ەلامی ئەو پرسیارەو
 بیەشینم، بەلام ئەو‌ەندە دەزانم گێچی ئەو ر‌قەى کە لە ماو‌ی پینچ مانگی
 ر‌ابردوودا، بەرانبەر بەو هەمبوو بە ئاشکرا لەم مانگەى دوایدا، هاتبوو
 خوارەو کێ دەزانێ، لەو‌یه من هەر بۆ دیتنی ئەو بۆپاقلوفسک هاتبم؟
 بەلام بۆچی ژوورەکەى خۆم جێ هێشتوو؟ کەسیک کە بە مەرگ مەحکوم
 بێ، نابێ شویتى خۆی بەجێ بێت. جا ئەگەر من بریارى خۆم نەدابا، ئەگەر
 (بەپینچەوانەو) ملم بۆ ئەو بیروکەیه‌ دابا کە چاو‌ه‌پوانى دوا نەفەسى خۆم
 بکەم، چاو‌ه‌پوانى مەرگی خۆم بکەم، بێگومان هەنگی، بە هیچ نرخی لە
 ژوورەکەى خۆم وەدەر نەدەکەوتم و بەو قایل نەدەبووم لەسەر قسەى
 وى بێم لێره، لەلای ئەو، لە پاقلوفسک "بەرم".

"من دەبێ پەلە بکەم، تا ئەم 'پروونکردنەو‌یه' بەر لە ئەنگوتنى بەیان
 تەواو بکەم. چونکەوانەبێ، کاتى دووبارە خویندەو و ر‌استکردنەو و
 بژارکردنیم ناییت. سبەینێ کاتى بۆ میرزادە و دوو سێ شایەدى دیکەم،
 خویندەو کە هیوادارم لە دەق وى پەیدایان بکەم، هەنگی پێیدا دەچمەو.
 جا بەو پێودانگەى کە تاقە وشەیه‌کی درۆ نانوسم، تەنیا حەقیقەتى خاڵیسه‌

گه مژه

و بالا و رها ده نووسم، زورم به لاهه گرینگه، کاتی بویان ده خوینمه وه
بزلم چ ههستیکم لا دروست دهبن، ههست به چی دهکم. من ههله بووم،
ندهبوو ئەم وشانه: "حهقیقهتی بالا و رها" بنووسم، چونکه بهبن ئەو
وشانهش، ژیانیکی دوو ههفتهیی ئەوه نایهنی درۆی له پیناودا بکریت،
چونکه دوو ههفته زننهگی هیچ مانایهک ناگهیهنی. باشتترین بهلگهش بۆ
نهوهی که من جگه له حهقیقهت هیچی دی نانووسم ئەوهیه: "پهراویز -
ههلبهته نابیی ئەوه له بیربکه: کئی دهلێت من لهم دهمه دا شیت نیم، یان له
ههندی دهماندا شیت نیم؟ وهکو بیستومه، ئەوانهیی نهخۆشی سیلیان ههیه،
که دهگه نه دوا قوناغی نهخۆشییه که یان، له ههندی ساتدا تیکدهچن، تووشی
شیتبوونی کاتی دهبن. پتویسته سبهینی کاتی ئەم وتاره دهخوینمه وه، له
سیمای گوێگرهکاندا بۆ وهلامی ئەم پرسیار و مهسهلهیه بگهڕیم. ئەمه
مهسهلهیه که دهبن بهوپهڕی وردی و دروستی وهلام بدریته وه چونکه بهبن
ئمه پیاو هیچی بۆ ناگریت."

"پیم وایه شتیکی زور تورپه هاتم نووسیوه، بهلام وهکو گوتم ماوه م نیه
راستی بکه مه وه، پیندا بچمه وه. ئەمه جگه لهوهی بهلێم به خۆم داوو که
تاقه یهک وشهیی ئەم نووسینه نهگۆرم و دهستکاری نهکه، ئەگه ههست
بکه م هه ر پینج دیر و جاریک خۆم به درۆ خستوه ته وه، درۆی خۆم
وهستامه ته وه. دهمه وئ سبهینی، له کاتی خویندنه وهی ئەم وتاره دا، له
لۆژیکی هزرینی خۆم دلنیا بيم که ئاخۆ درست بوون یان نا. تیگه م که ئەو
بیرانهی له زهرفی ئەم شهس مانگدا و له م ژووردا پینانه وه خه ریک بووم
حهقیقهتی رها بووه یان وپاوهی بئ بنجوبناوان.

"ئەگه ر دوو مانگ له مه پینش ناچار بام وهکو هه نوکه ژوره که م به جی بیلیم،
مالا وایی له دیواره کهی مالی مایر بکه م، دلنیا م که خه فتم ده خوارد، بهلام
حالی حازر، ویرای ئەوهی دهبن ئەم ژووره و ئەم دیواره بۆ "ههتا ههتایه!
" به جی بیلیم، ههست به هیچ ناکه م. ئەمه مانای وایه، به هه موو بوونمه وه
ئو قه ناعه ته م لا چیتوو که ژیا نی دوو ههفته ئەوه نایه نی پیاو خه فته تی بۆ
بخوات و پتویست به وه ناکات له و ماوه یه دا خۆی به هیچ ههست و

گه مڙه

سۆزیک بسپیڙیت و دلی خوی پیخوش بکات. لهوه دهچیت حالی حازر ئهو قهناعه ته تیکرایی ههسته کانی کونترۆل کردبیت، به لام ئاخو ئه مه دروسته؟ ئه مه راسته که سروشتی من به تهواوه تی پام بووه؟ ئه گهر له م ساته دا بیانخستبامه بهر ئه شکه نجه بیگومان هاوارم ده کرد، نه مده گوت پیویست ناکات هاوار بکه م و ههست به ئازار بکه م چونکه ته نیا دوو ههفته م له ژياندا ماوه.

‘به لام ئاخو راسته من ته نیا دوو ههفته م له ژياندا ماوه؟ ئه وهی که ئه وسا له پاقلوفسک گیرامه وه درۆ بوو: ‘ب.. ن’* نه هیچی به من گوتبوو، نه دیتبوومی، به لام نزیکه ی دوو ههفته یه که له مه پیش، خویندکاریکی کۆلیجی پزیشکیان هینایه سهرم، نیوی کیسلورودوف بوو. ئه مه گهنجیکی مه تریالیستی مه زه بی، خوا نه ناسی، نه هلیستی، ههر له بهر ئه وهش بوو ناردم به شوینیدا. من پیویستم به که سیک بوو راستیم وه کو خوی، به راشکاوی، بی هیچ مدارا و پیچ و دهورانی، بی هیچ خاترا نه یه که، راسته و راست پین بلن، ئه و ئه م کاره ی ده گهل کردم. نه که ههر به راشکاوی و بی هیچ پینچوپه نایه که، به لکو به که مالی ئاره زوو و له زه ته وه، ‘له زه تیک که به رای من له سنوری خوی ده رچووبوو) پتی گوتم. بیباک و بی په روا پتی گوتم که ته نیا یه که مانگی دی ده ژیم، په نگه ئه گهر زرو فی له بارم بۆ بپه خسیت تۆزئ زیاتر له مانگیکی دی بژیم، به لام ئه گهری ئه وهش هه یه زۆر زووتر له مانگیکی دی بمرم. به بۆچوونی ئه و ده شیت کت و پپ، به مه رگی مجافات، بۆ نمونه سبه نی بمرم. ئه م جۆره پیشه اتانه زۆرن. بۆ نمونه پیری ئافره تیکی گهنج که نه خو ش سیلی ده بیت، که له گه ره کی کولومنا دا، ژیانیکی وه کو ژيانی من ده باته سهر، خوی ئاماده ده کات که بچی بۆ بازار تای ئازووقه و خواردمه نی بۆ خوی بکریت، له ناکاوا ههست به ماندووبوون ده کات، له سهر ته ختیک راده کشیت، تا پشوو بدات، دوو جار دم ده دا به یه کاو ده سته جی ده مریت، جا ئه م کیسلوردوفه ههر هه موو ئه وهی به وه پهری بیباکی و بی هیچ مدارایه که بۆ ده گیرامه وه، وه کو ئه وهی شانازیم پیوه بکات که منیش وه کو ئه و پیاویکی خوا نه ناسم و زۆر

گه مڙه

له خه می ژياندا نيم و مهرگ به هيچ نازانم. به هه رحال، ئه وهی ساغ بوو بوو وه و گومانی تيا نه مابوو. ئه مه بوو که ته نيا يه ک مانگم له ژيانا مابوو! هه لته ته قه ناعه تی ته واوم به وه هه بوو که به هه لدا نه چوو بوو. ئه وهی به لاه وه سهير بوو، ميرزاده چوئی زانی بوو که من "خه ونی ناخوش" ده بينم، له گهر مهی خه وا موته کان سواری سهرم ده بن. به ناشکرا پنی گوتم که له پاقلوفسکا "خه وه ناخوشه کانم" ده گورپن. باشه بوچی باسی خه ونی کرد؟ به لئ، ئه م پياوه يان پزیشکه، يان به راستی که سيکی زور به هوش و بليمه ته و ده توانی پيشبینی زور شتان بکات. (به لام و پرای هه موو ئه مه ش گومان له وه دا نيه که بابايه کی گيلوکه يه). ئه له هقی من به ماوه يه کی زور که م، پيش ئه وهی ئه و بيت، خه ويکی کورتی سهيرم بينيو (يه کيک بوو له و جوړه خه ونانهی که ئیستا سهدانيان لئ ده بينم!) نزیکه ی سهعاتيک بهر له هاتنی ئه و خه وتبووم، خه ونم ده بينی، له و خه وه دا له ژووريک بووم، ژووره که ی خوم نه بوو. له ژووره که ی خوم بهرینتر و بهرتر بوو، پوخته و پهرداخ تر بوو، پووناک تریش بوو، کهل و پهله که ی ناوی بریتی بوو له: دولايتکی جلوه رگان، کومه ديه کی چه کمه جدار، کورسيه که، تهخته خه ويکی پان و بهر، که سه رجيه کی ئاوريشمی که سکی به سهرا درابوو. له م ژووره دا بووم. له پر چاوم به زينده وه ريکی ترسناک کهوت به عه مراتم شتی وام نه بينيو. زينده وه ريکی ئاسایی نه بوو. له دوو پشک ده چوو، دوو پشکیش نه بوو. له دوو پشک ناشرینتر و ترسناکتر بوو، پياو دلی لئی تیکه لده هات. جا چونکه ئه م جوړه زينده وه ره له واقعدا نه بوو و ئه م يه که "به تايبه تی" له لای من په يدا بوو بوو، گومانی ئه وه م کرد که ده بی ئه مه رازيکی تيا بيت! له م زينده وه ر و رد بوومه وه، جوړه خشوکیکی بوړه قنه بوو، له قاوغیکی په قی وه کو قاوغی کيسه لدا بوو. دريژيه که ی نزیکه ی بیست سانتيمه تريک بوو، ئه ستوری سهری به قه د دوو قامکان ده بوو، به لام به ده نی تا بق لای کلکيه وه ده هات باريک و باريکتر ده بوو، ئه ستوری کلکی هه ر نیو سانتيمه تر ده بوو. به پینج سانتيمه تريک له خوار سهريه وه له هه ر لايه کی به ده نيه وه قاچيک روا بوو

گه مڙه

که دريڙي هر يه کيکيان ده سانتيمه تر ده بوو، به گوشه يه کی چل و پښنج
نمره يی ده کرانه وه. که له سهری را ته مه شات ده کرد له لقيکی سی چوگله
ده چوو. سهریم به جوانی نه ده بیني، لی دوو شاخی زور چکوله م به
سهریه وه بیني که له دوو دهرزی کورتي ته ستور ده چوون، نه وانیش
بوره قنه بوون. له کوتایي کلکی و کوتایي هر لاقیکیشیا دوو شاخی
هاوشیوهی نه وانهی سهری هه بوون. یانی کوی شاخه کان ده یکرده هه شت
دانه. نه م زینده وهره له سهر هر دوو لاق و به یارمه تی کلکی به خیرایي
به ژوره که دا ده سووپایه وه و غاری دها، ویرای نه وهی له قاوغیکی رهق
و نه ستوردا بوو، نازای به دهنی و به تاییه تی کلکی وه کو مار ده جوولایه وه.
دیمه نیکی ترسناک بوو. زور ده ترسام نه م زینده وهره پیمه وه بدات،
بیستبووم که گوايه ژه راوییه، به لام نه وهی له هه موو شتيک پتر نازاری
ده دام، نه وه بوو که بزائم کی و به چ نیاز و مه به ستيک بو ژوره که ی منی
ناردووه و چ پاز و نه پنییه کی تیايه، نه م زینده وهره، ده چوو له ژیر کومه ديه
چه کمه جداره که و دولابی جله کانه وه خوئی ون ده کرد. ده خزییه
کونوکه له به ری ژوره که وه. له سهر کورسییه که، لاقم له ژیر خودا قانگله کرد
و لی دانیشتم. زینده وهره که به غار وه ناو ژوره که کهوت، له شوینيکی
نزیکی کورسییه که ی ژیر مندا، خوئی شارده وه. به ترسه وه پروانیمه
ده وروبه ر، من که له سهر هر دوو نه ژنویانم دانیشتبووم، خوا خوام بوو
به کورسییه که دا هه لنه که پریت. من له ترسه دا بووم که له ناکاوا، له پشت وه،
له نزیکی سهرمه وه، گویم له خسه خشیک بوو. ناوړی پشت وه م دایه وه،
سهریم کرد زینده وهره خشوکه که خه ریکه به دیواره که دا هه لده که پریت.
گه یشتبوو نه م سهری، کلکی له قژم ده خشی و به خیراییه کی
باوه رنه کرده نی کلکی ده جوولاند. خیرا بازم دایه خوار و رهق راوه ستام،
زینده وهره که ون بوو، له هیچ شوینيکه وه دیار نه ما. نه ده ویرام پال بکه وم،
نه بادا به خشکه یی خوئی به ژیر سهرینه که مدا بکات. نه وسا دایکم و ژنیکی
ده سته خوشکی خوئی که من نه مده ناسی خویان به ژوردا کرد. که و تنه
هه ولی نه وهی زینده وهره که بگرن یان دهری بکه ن. زور له من هیورتر

گەمزە

خون، ھېچ ترسلىك يات پىتە ديار نەبوو، بەلام ھېچ شتىك لە مەسەلەكە ھالى
 مەبوون. زىندە ھەرە، نەگىسەكە پەيدا بوو ھە. ئەم جارەيان زۆر بە خاۋى
 مەجۋول، پىندە چو ئۆيىنىكى لە ژىر سەردا بىت. كە بە ئەسپاى بە دەورى
 زوورەكەدا، بەرە و سەمتى دەرگاگە دەجۋول، لە جاران ناشىرىنتر و
 قىزمەنتر بوو. ھەكو جارى يەكەم سەرانسەرى ژوورەكەى بەرە و لای
 ھەرگاگە بېرى. پىك لەو كاتەدا دايكەم دەرگاگەى كىردە ھە، دىلە سەگىكەم
 ھەبوو بە نىۋى نورما، دىلە سەگەكەى بانگ كىرد. نورما دىلە سەگىكى
 زەلامى پەشى تىسكىنى تووكلول بوو، لە پەگەزى نىۋاۋەندە بوو، كە
 يىنچ سالىك دەبوو تۈپى بوو. سەگەكە خۇى ھەژوورىدا كىرد، لەبەردەم
 خىۋەكەدا پەق پەۋەستا، دەرگەت لە ترسانا قەلەمى دەست و پىى
 شكاۋە. خىۋەكەش لە جىى خۇى ھەستا، بەلام ھەر دوو لاق و كلكى بە
 عارىدەدا دەدا. لىم بە دىق نەبىت، ھەيۋانات ھېچ جۈرە ترسلىكى غەبىيان لەلا
 نىيە و ھەستى پىتەكەن، بەلام بە نۆرىنى مەن لەو ساتەدا، ترسەكەى نورما
 شتىكى زۆر غەرىبى تىا بوو، لەو دەچو سەگەكەش ھەكو مەن، ھەستى
 بەو دەكرد كە دەرگەوتنى ئەو زىندە ھەرە، بە دومە (شۈوم) و پەنگە
 كارەساتىكى لىتەكە ۋىتە ھە. سەگەكە، بە ئەسپاى كەۋتە پاشەكشە،
 خىۋەكە، بە پارىزە ھە بەرەو سەگەكە دەچو، لەو دەچو بىەۋى
 قىرسەتى لىيىنى و، پەلامارى بدات و، پىتەۋى بدات و ھەزەنى خۇى بكات،
 بەلام نورما، ۋىپراى ئەۋەى سەراپاى لە ترسا دەرەزى، زۆر بە پەقە ھە
 تەماشای خىۋەكەى دەكرد. بەرەبەرە دەمى كىردە ھە، دانە تىزە و كەلبە
 ترسناكەكانى دەرگەوتەن، چىگە سوورە گەۋرەكانى كىردە ھە، خۇى
 دانووساند، زاتى ۋەبەر خۇى نا، لەپ پەلامارى خىۋەكەى دا، بە دوو
 كەپەت خىستىيە بەينى دانەكانى ھە. خىۋەكە، ھەۋلىكى زۆرى دا خۇى
 دەرەزى بكات، بەلام قاۋغە پەق و سەختەكەى لە ژىر دانى نورمادا، لەت و
 پەت بوو، كلكى و لاقەكانى، بەدەم نورما ۋە ئاۋىزان بوون و بەلەز و بە
 شىۋەيەكى ترسناك دەجۋولان. لەپ نورما قىروسكەيەكى دلتەزىنى بۆ كىرد.
 خىۋەكە، بە زمانى ھە دابو. نورما بەدەم قورسكاندە ھە و لە تاۋ ئازارى

گه مزه

زمانی، زاری کرده‌وه، خشوکه‌که به نیمچه مردووی هیشتا له ده‌می سه‌گه‌که‌دا هه‌ر له قه‌فریتی بوو، لینجاویکی سپی خه‌ستی وه‌کو هی قالۆچه‌یه‌کی پیشیل کراوی لی ده‌تکیته سهر زاری سه‌گه‌که... ریک له‌وه ده‌مه‌دا بیدار بوومه‌وه و میرزاده‌وه‌ژوور کهوت.

هیپولیت، لیره‌دا، به نیمچه خه‌جاله‌تیه‌که‌وه، خویندنه‌وه‌که‌ی بری و گوتی:

- به‌پیزینه، من کاتم نه‌بوو به‌وتاره‌که‌مدا بجمه‌وه، پیم وایه هه‌ندی شتم تیه‌لکیش کردووه، که هه‌م زیاده‌ن و هه‌م هیچ سوودیکیان نییه، به خۆم هه‌ست به‌مه ده‌که‌م!... ئه‌م خه‌ونه...

گانیا، به‌له‌ز هه‌لی دایه:

- راست ده‌که‌یت، وایه.

- من دان به‌وه‌دا ده‌نه‌م، که زۆربه‌ی، شتی زۆر خودی و شه‌خسین.. مه‌به‌ستم ئه‌مه‌یه‌که: کومه‌له هه‌ست و سۆزیکن ته‌نیا په‌یوه‌ندیان به شه‌خسی منه‌وه هه‌یه...

هیپولیت، به‌ده‌م ئه‌و قسانه‌وه، شه‌که‌ت و ماندوو، به‌ده‌سه سه‌ره‌که‌ی ئاره‌قه‌ی سهر هه‌نییه‌ی ده‌سپری.

لیبیدیف، به ده‌نگیکی زیقن گوتی:

- به‌لی، به‌پیز! تو له‌پاده‌به‌ده‌ر خۆت خۆشده‌وی! له باسکردنی خۆت تیر نابیت!

- به‌پیزینه، دووباره‌ی ده‌که‌مه‌وه که که‌س ناچارناکه‌م گویم لیتیگریت، ئه‌وانه‌ی تاقه‌تیان چوو ده‌توانن برۆن...

پوگوژین، به ده‌نگیکی نزمی ئه‌وتۆ که به‌ئاسته‌م ده‌بیسترا و نه‌ده‌بیسترا، پرته‌ پرتیکی کرد:

- خه‌ریکه، خه‌لکی له مالی که‌سیکی دی، ده‌رده‌کات!

فردیش چینکو، که تا ئه‌و کاته‌ورته‌ی لیه‌وه نه‌هاتبوو، به شیه‌یه‌کی چاوه‌پروان نه‌کرا و هه‌لی دایه و گوتی:

- ده‌لیتی چی هه‌موو هه‌ستین و به کومه‌ل برۆین؟

گه مژه

هيپوليت، يه كسه ر چاوى داخست و دهستى دايه نووسراوه كه ي. لى
خيزا، ديسان سهرى هه لېرى و چاوه پرشنگذاره كانى برييه فرديش چينكو،
گوناكاني سور هه لگه پابوون، گوتى:
- تو، هيچ منت خوش ناوى.

هه نديك له قاقاي پيڤكه نينيان دا، به لام زوربه نه بوون. هيپوليت سوورى
سور بووه وه.
ميرزاده گوتى:

- هيپوليت، كاغه زه كانت كو بكه وه و بيده من. برؤ بؤ خوت بنوو، ليتره،
ه ژووره كه ي من بنووه. پيش ئه وهى بنووين، تير پيڤكه وه قسان ده كه ين،
پاشان سبه يني دهست به قسان ده كه ينه وه، به مهرجى نه گه پيڤته وه سهر
ئهم كاغه زانه، باشه، پازيت؟

هيپوليت، به سهرسامى ته مه شايه كى كرد و پرسى:
- شتى وا ده بيت؟

به دهم ئوبه تيه كى ديكه وه، له سهرى رويشت و هاواري كرد:
- به ريزينه، ئه وهى بؤم خويندنه وه، به شيكى بى بايه خى لامسهرى
چيروكه كه م بوو، به شيك كه نه متوانى وه كو پيويست بيگيرمه وه. چيتر
قسه كه ي خؤم نابرم، ئه وهى دهيه وي با گوئى بگريت و ئه وهى نايه وي،
كه يفى خويه تى...

به دهم ئه و قسه يه وه، به په له قومى ئاوى له سوارحيه ك خوارده وه، ههر
نوو ئانيشكى دادانه سهرميزكه تا ده موچاوى خوى له بينه ران وه شيريت،
به مكوورپى دهست به خويندنه وه بكاته وه. زوو به زوو شه رمه كه ي
به وييه وه و دريژه ي به خويندنه وه دا:

ئهم بيره ي كه ژيانى چهند هه فته يه ك ئه وه نايه نى پياو خوى بؤ ماندوو
بكات، نزيكه ي مانگيڤكه ميشكى مژول كردووم، يانى له وساوه كه زانيم ههر
چوار هه فته يه كم له دنيا دا ماوه، به لام ته نيا سى پوژه به ته واوه تى به سه رما
زال بووه، يانى له و ئتواره يه وه كه له پاڤلوفسك گه رامه وه.

ئه وهى راستى بى، ئه و پوژه ي كه له بالكونه كه ي ميرزاده دا بووم، ئهم

گه مژه

بیرهم به میثکدا هات و هر ئه و کاته لیبرام بۆ دواچار ژیان تاقیکه مه وه. ههستم دهکرد، دهمه وئ خه لکی و دارو درهختان بدینم (دان به وهدا دهنه م که ئهم قسه یه م کرد) زۆر به گهرمی که وتمه داکۆکی له بوردوفسکی 'دۆستم' به خه یالی خاوی خۆم وامده زانی هه موو ئاماده بووان، باوه شم بۆ ده گرنه وه، ده ست له ملم ده که ن، داوای بوردنم لیده که ن و منیش داوای بوردن له وان ده که م، به کورتیه که ی له ئه نجاما بوو به گه پچار و داستانی سه ر زاران. ئه وه بوو له ماوه ی ئه و چهند سه عاته دا ئه و "قه ناعه ته ته واوه م" له ده روونی خۆمدا بۆ که شف بوو. جا ئیستا له خۆم ده پرسم چۆن توانیم شه ش دانه مانگی ره به ق به بی ئه و "قه ناعه ته!" بژیم! سوور ده مزانی ده رده باریکه مه، ده رده که م، ده ردیکی بی ده رمانه، به ئومیدی ئه وه نه بووم چاک بیمه وه، خۆم هه لئه دخه له تاند و به حالی بی حالی خۆم ده زانی، که چی تا زیاتر به حالی شه پریوی خۆم ده زانی، پتر تامه زرووی ژیان ده بووم. زیاتر باوه شم به ژياندا ده کرد، ده مویت به هر نرخێ بووه نه مرم و درێژه به ژیان بده م. هه لبه ته نکۆلی له وه ناکه م که له گینه ئه وساکه گله یی زۆرم له قه ده ری سه تمکار و نابینا هه بوو بی، که به بی هۆ، نازانم بۆچی قه راری دابوو، وه کو مشکیک بم پلیشینیته وه، به لام بۆچی هه ر به گله یی و توپه یه که وه نه وه ستاوم؟ بۆچی وێرای ئه وه ی ده مزانی تازه دره نگه، هه ر کاریک بۆ من بیهوده یه، دهستم به ژیان کرد؟ بۆچی ملم به وه هه وله وه نا، له کاتیکا ده مزانی، هه یچ به رو بوومیک نادات؟ بۆچی بریاری ئه و تاقیکردنه وه تازه یه م دا، له کاتیکا ده مزانی هه یچ شتیک بۆ تاقیکردنه وه نه ماوه؟ ئیدی وام لیها ت نه مده توانی کتیییکیش بخوینمه وه، ناچار ده سته برداری خویندنه وه ش بووم. خویندنه وه و فیربوون، بۆ که سیک ته نیا شه ش مانگی له ژياندا مابی، به که لکی چی دی، بۆچی باشه؟ زۆر جار ئه و بیرو بۆچوونه وای لیده کردم، ئه و کتیه ی که دهستم به خویندنه وه ی کردبوو، توو بده م.

"به لئ، دیواره که ی مالی مایر، زۆر چیرۆکی منی لایه، ده توانی به دوورودریژی هه موو ئه و شتانه بگێریته وه، زۆر شتم له سه ری تو مار کردوه. تاقه خالیک له سه ر ئه م دیواره پیسه نییه، که ئه زبه رم نه کردبیت،

گەمژە

لە خەيالداڤان و يادگەمدا، بەرجەستە نەبووی. ئەو دیوارە نەگرسە! کەچی
وینرای ئەوەش، هێشتا لە ھەموو دارو درەختانی پاقلوفسک بەلامەو
نلگیرترە، یان ئەگەر بەم جۆرە ھەموو شتەکانم لەبەرچاو نەکەوتبا، دەبوا
نلگیرتر بیت!

نێستا، بیرم دەکەویتەو، چەند بە تامەزرۆیی و بە چ کونجکاوییەکەو
پەیگیری ژيانی "ئەوان"م دەکرد. پێشتر قەت پوژئی لە پوژان، ھەستم بەو
جۆرە فزولیتە نەکردبوو. ھەندئ جار، کاتی نەخۆشییەکەم کەسیرەیی
کردبووم، نەم دەتوانی بچمە دەرەو، زۆر بیتاقی و بگرە توپەیی
گەپانەوێ کوليام دەکرد. وام لێھاتبوو تووشی گومان بووبووم، شتەکانم
لە پادە بە دەر ورد دەکردەو، دواي ھەر قسە و قسەلۆکیکی ھیچ دەکوتم،
تا لە بنجوبناوانم نەکردبايە، سووکنايیم نەدەھات. پێک وەکو ئەوانەم
لێھاتبوو کە بانگەشە و قسە و قسەلۆک و درۆ و دەلەسە و بوختانان
بلاودەکەنەو. بۆ نمونە لەو نەدەگەیشتم بۆچی ئەو خەلکە ساغ و
سەلامەتەي کە ژيانیان لێدەچۆریت، بە ھەموو چالاکی و چەلەنگیەکی
حەياتی خۆیانەو ناتوانن دەولەمەند ببن (ئەلەھقی تا ئێستاش سەر لەمە
دەرناکەم). پیاویکی دەسکورتی بەلەنگازم دەناسی، وەکو بیستم پاشان لە
برسان مرد. لە بیرمە کە ئەم ھەوالە نەک ھەر زۆر توپەي کردم، بەلکو
دەھری کردم، لەدین دەرمی کرد. وام لێھاتبوو، ئەگەر ئەم نەگبەتە زندوو
ببوايەتەو، پەنگە بە دەستی خۆم بمکوشتايە.

ھەندئ جار، حالم باشتر دەبوو، دەمتوانی بچمە دەرەو، وەکو ھەر
کەسێک بۆ خۆم لە کوچە و کۆلان، جادە و بانان بگەپیم، بەلام دەرەو و
جادە و بانم بە جۆرئ لە بەرچاو کەوتبوون، بە کەمالی ویستی خۆم بە
پوژەو کونجی مالاوھەم دەگرت و نەدەچوومە دەرەو، ھەرچەندەو وەکو
ھەر کەسێکی ساغ و سەلامەت دەمتوانی بچمە دەرئ. نەمدەتوانی ئەو
خەلکە جەنجال و، شلۆق و، پەنگ و پووسیسەلە و چرچەلەو، سیما
خەماوی و سست و نا ئومیدە بدینم، کە وەکو خێزەرەي میژولە، نیگەرانی و
پەڕیشان، لە پەستا و بێ برانەو، بەسەر شوستەکاندا، بە لاما دەھاتن و

گه مژه

دهچوون، نازانم بۆچی ئەوهنده خه مبار و گرژ و مۆن، ئەوهنده نيگه ران و پهريشان، هينده پکونی و چاره گران و خوينتال بوون (چونکه پوکينه يان به شيره وه مژتبوو؟) باشه ئەمانه که هه ر يه کتيكان نزیکه ی شهست دانه سال ته مه نيان له پيشه، کي له م کلۆلي و داماوويه يان به رپرسه، خه تاي کتيه که عه زه تيان تاوي ژياني ئاسووده و خوشه؟ نازانن بۆ خو بژين؟ ئەدی زارنتسين، که له کاتيکا دهيتواني شهست دانه سال بژي، بۆچی قايل بوو به و ئاسانيه له برسانا بمریت؟ له هه ر که سيک ده پرسيت، جله شرو شه پريوه کاني، دهسته زبر و شه قاره کانيت نيشان ده دات، توپه ده بيت و گله يي ده کات: "فه رموو ئيمه وه کو که ر کار ده که ين، په نچ ده ده ين، ئاره ق ده پريژين، بار ده به ين، وه کو سه گی پي سووتاو دين و ده چين، که چی نانمان به دو مان ناگات، کلۆلي و داماوی خو مان داوه به کلۆلا و به سکن تير و به ده برسين! خه لکانتيکيش هه ن، نه ماندوو ده بن، نه کار ده که ن، نه خو ده په نچينن و ده وله مه ند و پاره داريشن! (قه وانه هه ميشه يه که يه!) يه کيک له و هه رزه بيژه لاتانه، که له "بنه ماله يه کی په سه نيشه" ئيقان فوميج سوريکوفه، که هه ر له و بينايه ي لای خو مان، له قاتی سه ره وه ی ئيمه داده نيشيت، جله کانی هه ميشه له ئانيشکه وه دپاون و کون بوون، جلوه رگه که ی تاقه دوگمه يه کی پتوه نييه، ئەمه له به يانيه وه تا ئيوار، کار بۆ خه لکی ده کات، ديت، ده پوات، هه زار و يه ک ئيش ده کات، ئاو بوه ستی ئەو ناوه ستی، هه ر کاریکی پي بسپيرن ده يکات، جا وه رن ده می تاقيبکه نه وه، يه کسه ر ده لیت: "هه ژاره، ده ستکورت و نه بووه کلۆل و به له نگازه، ژنه که ی له ده ست دا و مرد، چونکه پاره ی نه بوو ده واو ده رماني بۆ بکريت، کيژه چکۆله که ی ئەم زستانه له سه رما په ق بووه وه و مرد، کچه گه وره که ی له برسا بووه به "قاپاتمه ی پياويک"... هه ميشه هه ر ده کوپوزيته وه و ده نالي و ده گری و گله يي ده کات. من نه ئەوسا و نه ئیستا هه رگيز به زه ييم به و جوړه که ر پياوانه دا نه ها تووه ته وه... به شانازی و سه ربه رزيه وه ئەو قسه يه ده که م! باشه ئەم کا براهه بۆچی نه بووه به روچيلديک؟ خه تاي کتيه که وه کو روچيلد نه بووه به مليونير، يان خاوه نی

گه مڙه

چيايهڪ له دنياڙي ئيمراتوري* نيبه. يان خاوهني چيايهڪ له ليرهى زيڙي
ناپيلوني نيبه، چيايهڪ به پڙتر لهو چيايه به فرينانهى كه پروسهكان له
كهڙه نقالى ئاخر و ئوخرى سالدا دروستى دهكهن؟ خو ژيان دهكاته پاره،
ماداميكي دهڙى و تاقه تي ههيه، دهبي پارهى ههبيت، ئاخر كه خوئى لهمه
نهگات، خه تاي خه لگى چييه؟

’ئاخ... ئيسٽا هه موو شتهكان له بهر چاوم وهكو يه كه، هه موو شستيم
به لاهه په شمه، نامپه پڙيته سهر تورهبوون، كاتي توورهبوونم نيبه، به لام
ئوسا، وهكو پيشتريش گوتومه، له داخا، گازم له باليفه كه م دهگرت، تورهبووم،
له رقا ليفه كه م دهدري، ئاه... ئه وسا چ خهون و خه يالينكم هه بوو،
چ ئاوات و ئاره زوويه كم هه بوو! پر به دل حه زم ده كرد، مه منون بووم بهو
ته مه نه وه، به ته مه ني هه ڙده ساليه وه، ترپو بگريم، ويلى كوچه و كوټلان،
سهرجاده و بانان بم، پروت و په جال، برسى، بئ كه سوكار، بئ دوست و
ناشنا، بئ كاروكاسبي، بئ مال و ئه نوا، بئ تاقه دوستيك له شاريكي
كه وردها، برسى وه دهركراو، تيه لدره و راونرا و (هر هه موو ته مه قه يدي
نه ده كرد!) به مهرجى ساغ و سه لامهت بام، نه خو ش نه بام... هه نكي پيم
نيشان ده دان.. باشه لهو حالدها ده متواني چيان نيشان بدهم؟

’توف... ئيوه به راستى وا ته سه ورده كهن، كه من نازانم بهم ئيعترافه، بهم
’پوونكر دنه وه يهئ’ كه بو ئيوه ده خو يئمه وه، چهند خو م شكاندو وه ته وه؟
كى هه يه لهم حالدها من به گه نجىكي خه شيمي ساويلكه، بئ ئاگا له زين و
ژيان نه زاني وگالته ي پيم نه يهت! به لام ئه وانه غافلن له وهى ته مه ني من
هه ڙده سالى ئاسايى نيبه، ئه و په نج و ئازاره ي من لهم شه ش مانگه دا
كيشاو مه بارته قاي په نجا سال دهر د و په نج بووه، هئى ئه وه بووه پياو
سهرى پاك سپى بيت! ليكه رڼ با رابو يرن، گالته م پيكيه ن، با هر هه موو
ئهم شتانه به حيكايه تي خه يالى بزائن! له راستيشدا هر هه مووى حيكايهت
بوون و بو خو م گيترا ونه ته وه و شه وانم پئ به سهر بردوون و هه نوكه
هه موويانم له بيره..

’به لام ئاخو پتويست دهكات، ئيسٽا كه سهرده مى حيكايهت و خه يالات،

گه مڙه

که تهنانهت بڻ منيش به سهرچووه، دووباره بيانگيڙمهوه؟ ئهم خه يالاته کاتي بوون بهمايهي دلخوشي و لهزه تي من که بڻم ده رکهوت، تهنانهت خوښندهوه و فيربووني ريزماني زماني يونانيش که بوو بوو به خوليام، بڻ من ناکاته هيچ و بي مانا و بيهوديه، له دلي خودا ده مگوت، ناگه مه قوناغي شيگردنهوهي رسته، دهمرم، که گهيشتمه ئهو قهناعهته، يه کسهر له لاپه رهي يه که مه وه وازم هينا و کتبه که م فري دايه ژير ميزه که. ئيستاش کتبه که هر لهوي که وتووه، چونکه به ماتريوناي کاره که رمانم گوتبوو که هلي نه گريتهوه و ههقي به سهرهوه نه بيت. "ئوانهي که ئهم وتاره رونکردنهوهيه" منيان ده که ويته به ردهست و سهبر و هوسه لهي ئه وه يان ده بيت تا کوتايي بيخويننهوه، له وهيه به شيتم له قهله م بدهن، يان به قوتاييه کي قوناغي ناوه ندیم بزائن، يان وا ته سه ور بکه ن که پياويک بم مه حکوم به خه نه قاندين و به راستي پني وابي هر ئهو قه دري ژيان ده زانيت و هر چي به شهري دي هه ن، گوځ به ژيان نادهن و به خوت و خوږايي و، شيتانه ژيان و ته مه ني خوږيان به فيرو ددهن و شتاقيان شايسته ي ژيان نين! جا من لي رده دا پای ده گه يه نم ئهو خوښه رهي وا ته سه ور بکات و بڻچووني وابي، زور هه لهيه و سه رچيخ چووه، چونکه بڻچوونه کانم هيچ په يوه ندييه کيان به وه وه نيه که مه حکوم به مهرگ! بچن له وانه بپرسن، له هه موويان بپرسن، شتاقيان مه په رښن، له سه رپاکيان بپرسن. ته نيا ئه وه يان لي بپرسن، چوڻ له شادي ده گه ن، چ وينا يه کيان له هه نبر شادي و شادمانی هه يه؟ ئاه. باوه ر بکه ن که کريستوفهر کولومبس، هه ستي به شادمانی ده کرد، به لام نه ک دواي دوزينه وه ي ئه مريکا، به لکو ئهو کاتانه ي که له هه ولي دوزينه وه ي ئه مريکا دا بوو، ئهو کاته ي که له دوزينه وه ي نزیک بوو بوو وه وه. دلنيابن، که لوتکه ي شادمانی ئهو سني رږڅ، پښ دوزينه وه ي دنيا ي نوځ بوو. ياني ئهو کاتانه بوو که هاوړيکاني، ده ريا وانه کاني هاوړي تووشي نا ئوميدی بوون و لني ياخي بوون و ده يانو يست ري و ري بڻ ئه وروپا بگه رښنه وه. مه به ست و ئامانجه سه ره کيه که دنيا ي تازه نه بوو، ئه مه مه سه له يه کي زور گرينگ نه بوو، خو

گه مژه

کاتی کۆلۆمبس مرد، ئه مریکای به تهواوی نه دیتوو، ئه وهی راستی بی نه یزانی بوو چ که شفیکی کردوو. مه سه لهی هه ره گرینگ ژیا نه، هه ر ژیا نه و بهس... گرینگ گه رانی به رده وام و هه می شه ییه له ژیا نه، هه و لای هه می شه ییه بو ژیا نه، نه ک که شف و دۆزینه وهی ژیا نه! به لام ئه م بی سه روبه رانه. به چ ده چن؟ ده ترسم ئه م شتانه ی که ده یلیم هینده جه له بی و بازا ری بن، که خوینه ر و ابرانی هی قوتا بیه کی نا وهندی ته مه له، که دا وای لی کرا وه دا رشتن ده رباره ی "هه له اتنی هه تا و" بنو سیت. یا نه بلین که ویستوو مه گوزارشت له شتیک بکه م، به لام به هه موو توانا و ئاره زویه که مه وه نه متوانی وه، ئه وهی له دلمایه "شرۆفه" بکه م. به هه ر حال وێرای ئه وهش به پیویستی ده زانم ئه وه بلیم که هه ر بیریکی مرۆفانی ره سه نه و بلیمه تانه، هه ر رایه کی تازه و هه ر رایه کی جیدی که له می شکی مرۆفدا چه که ره ده کات. هه ر شتیکی له و باب ته، هه می شه با یی ئه وهی تیا ده مینیت وه که بو که سانی دی نه گو یز ریت وه، ئه گه ر پیا و چه ندین کتیب بو شه رح و شرۆفه شی ته رخا نه بکات سی و پینج دانه سال خه ریکی مانا لی کدانه وهی بیت. هه می شه شتیک هه ر ده مینیت وه که نایه وی به هیچ جو ریک له می شکت بیت ده ره وه و بو هه تا هه تایه هه ر له گه ل تۆدا ده مینیت وه. ده مریت و ناتوانی بو که سینی دیکه ی بگێریت وه یا نه بگوازیت وه، له وه شه ئه و شته ی که له ده ربهرین نایه ت، کرۆک و جه وه ره ی بیره که ت بیت. جا منیش ئه گه ر نه متوانی بی ئه و هه سه تان لا دروست بکه م که له ما وهی ئه و شه ش مانگه دا، چ ئازاری کم چه شتوو، به لای که مه وه له وه ده گه نه که به چ به هایه ک گه یشتوو مه ته ئه م "قه ناعه ته یه کجاره کیه ی که ئیستا پیی گه یشتوو م. ئیدی له بهر هۆیه کی تاییه ت که خو م ده یزانم چییه، ده بوا یه ئه و خاله تان له م "پونکردنه وه یه" دا بو شرۆفه بکه م. به هه ر حال، وا دیمه وه سه ر چیرۆکه که م.

په راویښ:

* - "دواى من خواى ده کړد، توفان هه لده ستا..."! "مه له ده قه نه سله که دا به فهره نسييه.

* - "ب... ن!" به مه زه نده، ده بې مه به ست له دکتور "پوتکين" دکتورى تاييه تى نه لکسندري دووهم بيت.

* - "دنيارى ئيمپراتورى..." دراويکى زيرپه که به هاى هر دانه يه کى ده رږبله.

فەسلە شەشەم

نامەوئ درۆ بکەم. لە زەرفی ئەم شەش مانگەدا ژیان و واریقاتەکانی ژیان، بە جۆری کەمەندکێش و مژولیان کردم و بەگەڵ خۆیان خستم کە مەرگم لە بیرچوووە، یان وای لێ کردم بێر لە مردن نەکەمەو و تەنانت دەست بە هەندئ کاران بکەم. جا هەنوکە، لەم بۆنەیەدا، چەند وشەیەک لەمەر ژيانى ئەوسام دەلێم: من هەشت مانگێک لەمەپێش کە زۆر نەخۆش بووم، هاتوچۆم دەگەڵ هەموو دۆست و برادەرەکانی جارنام بێر، چونکە هەمیشە کرژ و مۆن، پەست و خەمین و بیتاقەت و حەواس بووم، هاوڕێکانم بەئاسانی و زوو فەرامۆشیان کردم. بەهەر حال ئەگەر ئەو گرژی و مۆنەیشم نەبواوە هەر لەگین بوو فەرامۆشم بکەن، بەلام وەزە و حالم لە مالهە، لەنێو کەسوکاریشدا هەر خراپ بوو، هەمیشە تەریک و گۆشە گیربووم. نزیکەى پێنج دانە مانگ دەرگام لەسەر خۆم داخست و، هاتوچۆی ژوورەکانی دیکەم نەدەکرد. بێ چەند و چوون، هەر داواوەکم جێبەجێ دەکرا، کەس پێی بە خۆی نەدەدا بیتە ژوورەکەم، جگە لە کاتی گسکدان و خاوێن کردنەوێ ژوورەکەم یان هێنایی نان و خواردن. دایکم بەترس و لەرزەو داواکانی جێبەجێ دەکردم، هەندئ جار کە پێم داوا بیتە ژوورەکەم زاتى نەدەکرد نە بگری نە فرمیسک برێژێ، هەناسەى لەبەر خۆی دەبێرێ. هەمیشە لە منداڵەکانی دەدا، تا هەراو زەنا نەکەن و

گەمژە

بىزار و بىتاقەتم نەكەن. وىپراي ئەوەش زۆر جار گلەيىم دەکرد كە بە ھەراو زەنبايان بىزارم دەكەن. ھەلبەتە من دەزانم ھەنوگە لە دلى خوياندا چەنديان خوش دەويم! پىم وايە زۆريش ئەزيەتى ھاوړىم "كولياي ئەمەكدار"م داوہ (ئاخر ئەو ناوہم لى ناوہ). ئەويش لەم دواييانەدا تۆلەي خوى كردهوہ و ئەزيەتى دام: ھەلبەتە ئەوەش لە دياردە ئاسايى و سروشتيەكانە: مروّف بۆ عەزابدانى يەكدى دروست بوون. لەگەل ئەوەشدا ئەنجام ھەستم كرد زۆرم مدارا دەكات، چاوپۆشى لە بىزارى و بىمجىزىي من دەكات، وەكو يەكك لە خوى گرتبى، لە پرووى بەزەبىيەوہ خزمەتى نەخۆشيك بكات. ھەلبەتە ئەمەم لە بەرگران بوو. ھەستم دەكرد بىريارى داوہ لە پرووى (تەوازوعى مەسيحييانەوہ) كە ميرزادە باوہرى پىي بوو، لاسايى ميرزادە بكاتەوہ. ھەلبەتە ئەمەم بەلاوہ ھەندى سەخيف و كۆميدى بوو. ديارە گەنجىكى خوين گەرمى وا ئاسايىيە چاو لە خەلكانى دى بكات و لاساييان بكاتەوہ، ھەندى جار دەھاتە سەر ئەو باوہرەي كە كاتى ئەوہ ھاتوہ، مېشكى خوى بخاتە كار و كەسيتى سەربە خوى خوى بدۆزيتەوہ و ھەبىت. ئەلھەقى زۆرم خوشدەوئ. (سوريكوف)شم، ئەو پياوہى لە قاتى سەرەوہى ئىمەدا دەژيا و لە بە يانيەوہ تا ئىوارى وەكو سەگى پى سووتاو لە دووى كارى ئەم و ئەو بوو، بەلى (سوريكوف)شم ئەزيەت داوہ. ھەميشە دەمويست تىي بگەيەنم كە بىنەوايى و كۆلى ئەو ھەمووى خەتاي خويەتى، ئەوەندەم سەركردە سەرى تا ئاقييەت پەوييەوہ و پەقى و جاريكى دى دەرگاي لىنەكردمەوہ. كەسيكى زۆر بى نەفسە، تا بلىي خوشكىنە (سەرنج: دەلىن تەوازە و خوشكىنى ھىزىكى يەجگار گەورەيە، دەبى ئەمە لە ميرزادە بېرسەم، چونكە ئەوہ قسەي ئەوہ). كاتى لە مانگى ئازاردا سەرکەوتە سەرى بۆ لايان تا بزانم كورە چكۆلەكەيان چۆن لەسەرما "پەق بووبووەوہ" كە چاوم بە جەندەكى كورەكە كەوت، بى ويستى خۆم بزەيەكم ھاتى و، كەوتە سەركونەي سوريكوفى بەلەنگاز كە مەرگى منداڵەكە لە ئەستۆي ئەوہ، خەتاي ئەوہ "ئەو تاوانبارە". كابراي بەلەنگاز، لىوى كەوتنە لەرزىن و تەتەلە، بە دەستىك شانى گرتەم و بە

گه‌مزه

دهسته‌که‌ی تری ده‌رگای چوونه ده‌ره‌وه‌ی نیشاندام، زۆر به نه‌رمی و هینمی، به ئه‌سپایی و نیمچه چیه‌وه گوتی: "قوربان فهرموو بۆ ده‌ره‌وه!" .
 رویشتم. هه‌لبه‌ته ده‌بێ ئه‌وه‌ش بلییم که زۆر دلخۆش بووم، له‌و کاته‌دا به کاره‌که‌ی خۆم دلخۆش بووم. ته‌نانه‌ت دوا‌ی ئه‌وه‌ی ده‌ریشی کردم، هه‌ر دلخۆش بووم، به‌لام پاشان، بۆ ماوه‌یه‌کی زۆر هه‌ر کاتی قسه‌کانی ئه‌وم بیرده‌که‌وتنه‌وه، هه‌ستیکێ زۆر ناخۆش، به سوێ دای ده‌گرتم، له هه‌ستی به‌زه‌بیه‌کی ناپه‌سه‌ند ده‌ره‌ه‌ق به ئه‌و ده‌چوو. به پاستی هه‌زم نه‌ده‌کرد ئه‌و هه‌سته‌م لا دروست ببیت. ئه‌م پیاوه تو‌په‌بوونی له مه‌زه‌بدا نه‌بوو، نه بده‌زانی تو‌په‌ بیت، ته‌نانه‌ت سووکایه‌تیشی پێ کرابا، هه‌ر خۆی شلوی نه‌ده‌کرد(من هه‌ستم ده‌کرد به‌و کاره‌م، سووکایه‌تیم پێکرد، هه‌رچه‌نده هه‌یج نیاز و مه‌به‌ستیکێ سووکایه‌تی کردنم نه‌بوو). ته‌نانه‌ت له‌و هه‌لوێسته‌شدا ئه‌م کابرایه هه‌ر تو‌وره نه‌بوو. له‌رزین و ته‌ته‌له‌ی لیوه‌کانی له تو‌په‌بیدا نه‌بوو، ده‌توانم سویند بخۆم که له تو‌په‌بیدا نه‌بوو!... باسکی گرتم و زۆر پیاوانه، بێ هه‌یج تو‌په‌بوونیک، به‌وپه‌ری و یقاره‌وه گوتی: "قوربان فهرموو بۆ ده‌ره‌وه!" ئه‌و پرسته‌یه‌ی هه‌ینه‌ده به‌ویقار و سه‌نگینییه‌وه‌وت که ده‌گه‌ل سه‌روسیمای شپو شه‌پریوی ئه‌ودا تیکێ نه‌ده‌کرده‌وه (ئه‌له‌ه‌قی ئه‌مه مایه‌ی پێکه‌نین بوو). به‌لام هه‌یج ر‌قو‌کینه‌یه‌کی پتوه دیار نه‌بوو. ر‌ه‌نگه له دلی خۆیدا تو‌زیک لیم بیزار بووبی و هه‌یجی تر. دوا‌ی ئه‌وه دوو‌سێ جار له‌سه‌ر قالد‌مه‌کان تووشی بووم، خه‌را سه‌ری بۆ داده‌نه‌واندم و سل‌اوی لێده‌کردم، که جارانه قه‌ت ئه‌م کاره‌ی نه‌ده‌کرد، به‌لام وه‌کو جارانه له‌گه‌لما نه‌ده‌وه‌ستا، به‌ل‌کو به‌له‌زو، نیکه‌ران، شه‌رمه‌زار به‌لاما تێده‌په‌ری. جا ئه‌گه‌ر هه‌ندیک لیشم په‌ست بووبیت، به‌ش‌یوازی خۆی لیم په‌ست بوو، جۆره په‌ستی و بیزارییه‌کی "ملکه‌چانه!" له‌وه ده‌چوو له‌به‌ر ئه‌وه ک‌لاوه‌که‌یم بۆ داب‌گری‌ت و سه‌رم بۆ دابنه‌وین، چونکه کور‌ی ئه‌و ژنه بووم که قه‌رزی ده‌دای: دایمه‌ی خوا قه‌رزازی دایکم بوو، قه‌تیش قه‌رزه‌که‌ی بۆ نه‌ده‌درایه‌وه. پێده‌چوو له‌به‌ر ئه‌مه مه‌رحه‌بام بکات. به‌هه‌رحال لیت‌رام باسی ئه‌وه‌ی ده‌گه‌ل بکه‌م، دل‌نیا بووم هه‌ر باسی ئه‌وه‌ی ده‌گه‌لدا بکه‌مه‌وه، ده ده‌قیقه نابات، دیت

گه مژه

بۆلام و عوزورخواییم لی دهکات، به لām دوایی بیرم لیکردهوه و گهیمه ئه و قه ناعه تهی وازی لییتیم زۆر باشتره.

له و ماوه یه دا، یانی له دهوروبه ری نیوه ی هه یقی ئازاردا، که منداله که ی سوریکوف له سه رما ره ق هه لاتیبوو، مردبوو، کوتوپر حال م زۆر باشتر بوو، ئەم باشبوونه دوو هه فته یه کی خایاند. زۆر جار دهوروبه ری پۆژئاوا، له مال دهچوومه ده ری. من زۆر چه زم له ئیواران و شه وانی مانگی ئازاره، که کزه سه رما ده ست پی دهکات وچرای شه قامه کان داده گیرسین. هه ندی جار به پیاسه دوور دوور ده که و تمه وه. جارێکیان که به شه قامی شستی لوفوچنی دا پیاسه م ده کرد، دنیا تاریک بوو تارمایی زه لامیک به لاما تیپه ری، پیته ده چوو که سیتی شایسته بیت، به لām نه مده توانی به پروونی سه روسیمای بدینم. پریاسکه یه کی به دهسته وه بوو که له کاغه زیکه وه پیچرابوو، شه پالتویه کی کۆنی له بهر بوو که جگه له شه یه که ی، بۆ ئه و وه رزه سارده ی سالی ش یه جگار ته نک بوو. که گه یشته نزیک یه کیک له چراغایه کانی شه قامه که، دیتم شتی که له گیرفانی که وت. خیرا پامکرد و هه لمگرته وه، باش بوو زوو فریا که وتم و هه لمگرته وه، چونکه کابرایه کی دیکه که پالتویه کی درێژی له به ربوو، به هه شتاو خۆی تاو ده دا بیگاتی و هه لی گریته وه، به لām که شته که ی به دهستی منه وه بینی هیچی نه گوت، سه یریکی دهستی کردم و به کری به ری خۆیدا رویشت. ئەم شته جانتایه کی دهستی مۆدیل کۆنی، چه رمی عه ره بی بوو. پر بوو له کاغه ز و ماغه ز، ئه وه نده پر بوو، هه لئاوسا بوو، هه ر که ته مه شام کرد، یه کسه ر مه زه نده م بۆ ئه وه چوو که جگه له پاره هه موو شتیکی دیکه ی تیایه، خۆیشم نازانم بۆچی و چۆن ئه و مه زه نده یه م لا دروست بوو. ئه و کابرایه ی که جانتا که ی لی که وتبوو، چل شه قاویک که وتبووه پیش منه وه. زوو به زوو له نیو ئاپۆرای خه لکه که دا لیم ون بوو. به پاکردن و به بانگه بانگ دووی که وتم، به لām چونکه هه ر ئه وه نده م پی ده کرا هاوار بکه م و بلیم "ئه های!" هه ر ئاوړیشی نه دایه وه. له ناکاوا، به دهستی چه پا پیچی کرده وه، خۆی به ئه پارتمانیکی نیشته مه نیدا کرد. که به غاردان به ره و

گه مزه

ئەویندەر پەل بوومەو ئەوەندە تاریک بوو چاوە چای نەدەبینی، هیچم بەدی نەکرد. ئەپارتمانەکی یەکیەک بوو لەو بینا ھەرە گەورانەیی کە پارەدارو و خاوەن مەسلەحەتان بۆ کرێ دروستی دەکەن و دەیکەن بە شووقەیی بچووک بچووک. ئەپارتمانی وایان تیا یە کە ھەریەکەیان سەد مالد دەگریت. کاتی لە دەروازەیی ساختمانەکەو ئەژوورکەوتم، وام ھاتە بەرچاوە کە کەسیک لە سیلەیی ئەو پەڕی سەمتی دەستەپاستی ھەوشەیی ساختمانەکەو، دیارە کە دوور دەکەوێتەو، ھەرچەندە لە تاریکییەکەدا باش بۆم جیانە دەکرایەو. بە غاردان خۆم گەیانە ئەو گۆشەیی، سەیرم کرد دەرگایەکی چکۆلەیی لێیە کە بە سەر قالدەرمەییەکی باریکی پیس و تاریکدا دەکریتەو. گویم لە دەنگی پێی کەسیک بوو کە بە ھەشتاوە سەردەکەوت. بە لەز بەو ئومیدەیی تا دەگاتە بەر دەرگاوە دەرگای لێدەکەنەو، بیگەم، دواي کەوتم. ھەر واش دەرچوو. پلەکانی قالدەرمە کە نزم بوون، بەلام ھێندە زۆر بوون لە کوتایی نەدەھاتن. بۆیە بە تەواوەتی ھانکە ھانکە پێکەوت. لەو کاتەدا گویم لە دەنگی کرانەو و داخراوە دەرگایەکی بوو لە قاتی پێنجەم. کە گویم لەو دەنگە بوو ھێشتا لە سەرەتای قالدەرمە کە قاتی خوارترەو بووم. دواي چەند دەقیقەییەک گەیشتمە قاتی پێنجەم، لەبەر دەرگا نەفەسیکم تازە کردەو و لە زەنگی دەرگام دا، ژنیکی ئاسایی دەرگای کردەو کە لە موبەقینکی زۆر چکۆلەدا مژولی داگیرساندنی سەماوەر بوو، بە بێدەنگی گوئی لە پرسیار و قسەکانم گرت، کە ھەلبەتە یەک وشەم لێ حالی نەبوو، ھەر بەو بێدەنگییە دەرگای ژوورینکی تەنیشتەو بۆ کردەو و ئەژووری خستم. ژووری چی قنگە جنۆکەییەکی بوو لەو گۆرە، ژوورینک بوو زۆر بچووک و تا بلایی نزم، کەلوپەلینکی یە جگەر کەمی تیا بوو، جگە لە شتی زۆر پێویست، هیچی دیکەیی تیا نەبوو.

"تەختە خەوینکی گەورەیان لە پشت پەردەکەو دانابوو، پیاوینکی لە سەر پالکەوتبوو کە ژنە کە بە "تەرتیج" بانگی کرد، بەمەزەندی من مەست بوو. پاشماوێی مۆمیک، کە بە دەم توانەو ھەو دەتگوت فرمیسکان دەریژێ، لە مۆمدا نیک ئاسندا و لە نزیک قاپینکی بەتالی قۆدگاوە لە سەر میزیک

گه مڙه

دانرابوو. پياوه بۆله بۆلتيكى ليوه هات و بى ئوهى ههستى به دهست
ئامازهى بۆ ژوورتيكى تهنيشت كرد. ژنه پويشت. هيچ چارتيكم نه ما جگه
له وهى دهركا بگه مه وه. وام كرد و چوومه ناو ژووره كه وه.

ئهم ژووره، له ژووره كهى ديكهش بچووكتر بوو، به لام ئوهنده شلوق
و قهره بالغ بوو، جيى جوولاني نه بوو. تهنا ته نه مده زاني چۆن
بجووليمه وه. تهخته خهوتيكي باريكي يهك نه فەرى له سووچيكي دانرابوو،
ته قريبه نه هه موو ژووره كهى گرتبووه وه. شتهكاني ديكهى ناو ژووره كهى
بريتى بوون له سى دانه كورسى ساده، كه نشيمهنگاكانيان له كوئيدا سوا
بوون، شره و پرهى دنيايان له سهر كه له كرaboون. ميژيكي قه بهى موبه قان
له بهردهم تهختيكي كوئندا كه به مشه مايهك داپوشرابوو، دانرا بوو. هه موو
ئهم شتانه ئوهنده له يه كتره وه نزيك بوون، ته قريبه نه نووسابوون
به يه كه وه. پياو نه يده زاني چۆن به به ينياندا رهت ببيت. موميكي تواوه، له
شه مدانيكي ئاسنى وه كو ئوهى ژوورى يه كه م، له سهر ميژه كه ده سووتا.
ساوايه كي لاوان، كه به دهنگيا له وه دهچوو ته مهنى له سى ههفته پتر نه بى،
له سهر تهخته خه وه كه دانرابوو ههر واقه واقى بوو، ژنيكي نه خوشى رهنگ و
پوو سيسي له و چرچه له، كه گه نهج ديار بوو، به لايه وه بوو، خهريك بوو
قوماتي ده كرد. ئهم ژنه جليكي زور ساده و هه رزان به هاي له به رابوو، له وه
دهچوو تازه له زه يستاني هه ستايته وه، به لام منداله كه به ده م واقه واقه وه
چاوه پواني مه مكي دايكه له پوو لاوازه كهى بوو. منداليكي ديكه، كچيك بوو
نزيكهى سى سالان، له سهر تهخته كه و له ژير شره پالتويه كي، پيم وايه
پالتويه كي پياوانه بوو، نووستبوو. له نزيكي ميژه كه وه پياويك، كه چاكهت
و پانتوليكي شرى تالكيثى له به رابوو وه ستابوو. (كابرا پالتوكهى داكه نه
بوو وله سهر تهخته خه وه كه داي نابوو) خهريك بوو ئهو پرياسكه يه
ده كرده وه كه له كاغه زيكي شينه وه پيچرابوو. دهسته واره يهك ناني جوو
دوو پارچه سوسي تيدا بوو. قورييهك چاي پر به سهر ميژه كه وه بوو
له گهل چهند گوچكه نانكي جوذا. جانتايه كي كراوه و دوو بوخچه ي پر له
جلوبه رگيش خزينرابوونه ژير تهخته خه وه كه وه.

گه مژه

خولاسه، هه پاجه بازار پیک بوو لهو گوره! ههر له یه کهم نیکاوه هه ستم کرد ئهم ژن و پیاوه خه لکانی به پیز و به حورمه تن، به لام هه ژاری و هستکورتی پوژی گه یاندوون بهم پوژه و به ناچاری لهم هه پاجه بازار هدا هه لکه ون و له گه لیا رابین و نهک ههر گوینی نه ده نی و خوی لینه کهن به خاوهن، به لکو جوړه له زه تیکي توله ئامیزیش له زیادبوونی پوژانه ی ئهو پشینوی و جه نجالیه ببینن، که نازانم چونی لیک بده مه وه!

کاتی چوومه ژووره وه، دیار بوو کابرا توژی پیش من گه یشتبووه ماله وه، خه ریک بوو ئهو خوراکه ی که له بازار کړی بووی، له کاغه زه که مردینا، به هه لچوون و شپړزه یی و په له په ل قسه ی بؤ ژنه که ی ده کرد. ژنه ش هیشتا له قوما تکردنی ساواکه ی نه بوو بووه. ژنه به دهم نه رمه گریان وه فرمی سکی هه لده پشت. پیده چوو پیاوه که ی خه بهر و هه والی ناخو ش هینا بیته وه پیاوه که له که سیکی باش و به حورمه ت ده چوو. ته مه نی له ده ورو به ری بیست و هه شت سالی دا بوو، گهنم په نگیکی، په قه له بوو، ردینیکی په ش به ملاو به ولای لاجانگه کانیا هاتبووه خواری، به لام چه ناگه ی پاک تاشی بوو. نیگای خه مناک و سیمای گرژ و مون بوو، جوړه غروریکی نه خو شانه، به پوویه وه دیار بوو، که پیده چوو لهو که سانه بی که زوو هه لده چن و توره ده بن. چوونه که ی من وه زع و حالیکه غه ری بی نروست کرد.

خه لکانیک هه ن له زه ت له توره بوونی خویان وهر ده گرن، به تاییه تی که هه لچوون تووره بوونه که یان ده گاته لوتکه و له چاو تروکانیکدا ده یان گری ت، پیم وایه لهم جوړه ساتانه دا ئازار و سووکایه تی یان پی خو شتره له پیز و حورمه ت، به لام ئهو خه لکه تونده ته بیعه تانه، که له کاتی تووره یدا دودو شاو تیکه ل ده کهن، ههر ئه وهنده یان زه حمه ته که به خو بیته وه، ئیدی هه ست به ئازاری په شیمانی ده کهن، هه لبه ته ئه گهر خه لکانیکه ئاقل و هوشیاری ئه و تو بن، په ی به وه بهرن که هه لچوون و تووره بوونه که یان ده هینده ی توره بوونی ئاسایی بووه، له وه زور زیاتر بووه که ئه قل قه بوولی بکات.

گه مژه

"کابرا بۆ ساتنیک به سه رسامی چاوی تی بریم، سیمای ژنه که ی ترسیکی زهوقی پیوه دیار بوو، له وه دهچوو، چوونی مرۆفیک بۆ ژووره که یان بویه ریکی ترسناک و باوه نه کرده نی بیت! به لام به رله وه ی فریابکه وم دوو قسان بکه م، به جۆره هیستریایه کی بق ئامیزه وه شالاوی بۆ هینام. له وه دهچوو زۆری له بهر گران بیت که پیاویکی پۆشته و په رداخ به و جۆره، له خۆرا و بئ هیچ پرسیاریک خۆی به ماله په رپوته که یدا بکات و به که یفی دلی خۆی چاو به هه موو سووچ و که له به ریکیا بگێریت، که ئه و خۆی شه رمی له م حال و گوزه ران و ماوایه ی خۆی ده کرد. بئگومان ئه م دره فه ته، که زه مینه ی بۆ خۆشکردبوو داخی دلی خۆی به سه ر که سیکی دیدا بریژی، بۆ ئه ویک که خۆی له خۆیدا له بیانوو بوو، دره فه تیکی زیپرینی له زه تبه خش بوو، گه یشتمه ئه و قه ناعه ته ی له گینه هه ر ساتی ئه قلی بیپرئ بکه ویته لیدانم. وه کو ژنیک که تووشی هیستریا بوو بیت به و ئاوايه په نگی سپی هه لگه را، ژنه که ی که به و حاله وه دیتی زۆر ترسا.

"کابرا که له توو په ییدا ده له رزی و ده مه لالکی پیکه وتبوو، هاواری کرد:

- به چ هه قی به و جۆره ها توو یته ژووره وه! بۆ دره وه ده ی!

به لام له پر چاوی به جانتا که ی خۆی که وت که به ده ست منه وه بوو.

به و په ری ئارامی و هیواری گوتم (به هه ر حال له کاتی وادا پیاو

پیویسته هه ندیک هیواری و له سه ر خۆ بئ):

"- پیم وایه ئه م جانتایه له تۆ که وت.

"کابرا ماوه یه ک به واقعی و په وه له به رده ممدا وه ستا، گێژ و کاس سه ری

له مه سه له که ده ر نه ده کرد. ئه و جا به له ز ده ستی به گیرفانیا کرد، ده می

داچه قاند، کیشای به ته ویلی خۆیدا و گوتی:

"- دۆزیته وه؟ له کوئ دۆزیته وه؟

"به چه ند وشه یه کی کورت و جیدی بۆم باس کرد که چۆن جانتا که ی

لنکه وتوو و خیرا هه لم گرتوو ته وه، به غاردان دووی که وتووم و بیهوده

بانگم کردوو، چۆن تا به ر قالد رمه کان ها تووم و ئیدی له وینده ره وه له و

تاریکیه دا به کویره کویر و به مه زهنده به دوایدا ها تووم.

گه مژه

ٲروو له ژنه که ی هاواری کرد:

- خودایا، ئەمه هه موو شتیکی منه، هه موو کاغه ز و به لگه کانمه، دار و
محاری من له م جانتایه دایه!

له سه ری پویش ت و گوتی:

- براده ری ئازیز!... ده زانی چ چاکه یه کت ده گه لم کردووه؟ ئەگه ر شیر
حه لالیکی وه کو تو نه بوایه، تو ئەم کاغه زانه مت نه دوزی بایه وه، تیا
محچووم!...

ٲ له و کاته دا ده سکی ده رگا که م گرتبوو، تا به بی هیچ وه لامیک وه ده رکه وم
و برۆم به لام هه ستم کرد هه ناسه م به ته واری سوار بووه، کۆکه یه کی
کو تو پری ئەو تو گرتمی که به زه حمه ت خو م به پتوه ده گرت! سه یرم کرد
کبرا خو ی شیرزه کردووه و به هه ر چوار نکالی ژووره که دا چاو ده گیریت
ٲ کورسییه کی به تال بو من په یدا بکات. ئەنجام شرو شیتالی سه ر یه کی ک له
کورسییه کانی هه لږ شته ناوه ندی ژووره که. کورسییه که ی بو من هینا،
کومه کی کردم تا له سه ر کورسییه که دابنیشم. کۆکه که م نزیکه ی سی
حقیقه ی دی درێژه ی کیشا. که کۆکه که به ری دام و وه خو هاته وه سه یرم
کرد کابرا له سه ر کورسییه کی دیکه، له ته نیش ت منه وه دانیش تو وه و زه ق
زق ته مه شام ده کات، دیار بوو کورسییه که ی خویشی به هه مان شیوه ی
کورسییه که ی من چۆل کردبوو، یانی شرو پره که ی سه ری هه لږ شت بووه
هوه ندی ژووره که. به زمانیکی حه کیمانه گوتی:

- پیده چی تو... نه خو ش بیت! من... من حه کیمم. (وشه ی پزیشکی به کار
نه برد).

به ده م ئەو قسانه وه ده ستی بو ژووره که ږاکیشا، وه کو ئەوه ی
تاره زایی له و وه زع و حاله ناله باره ی خو ی ده ربړیت، بلیت پرووی نه بوونی
رهش بیت. له سه ری پویش ت:

- ده بینم که تو...

به کورتی و به ده م هه ستانه وه گوتم:

- من نه خو شی سیلمه...

گەمژە

"ئەویش بەلەز لە جێی خۆی هەستا. گوتی:

- ڕەنگە موبالەغە بکەیت... ئەگەر فریای خۆت بکەوی و نەخۆشییەکەت چارەسەر بکەیت...

"هێشتا زۆر شپێزە و نیکەران بوو، هەرچی دەکرد وەخۆ نەدەهاتەو. جانتاکەش بە دەستی چەپەووە بوو.

"دێسان قسەکەم پێی. دەسکی دەرگا کەم با دا و گوتم:

- خەمی منت نەبێ... هەفتەی پیشوو دکتۆر "ب... ین" معایەنەئە کردم. چارەنووسی من ڕوونە، (دێسان ناچار ناوی "ب... ین"م برد) تازە کارم کراوە. ببورە!

ویستم دەرگا بکەمەو و وەدەربکەوم و دکتۆری سوپاسگوزار و خەجالت و شەرمەزار بەجێ بێتم، کە ئەو کۆکە نەگریسە دێسان زۆری بۆ هێنام. کابرای دکتۆر دێسان زۆری لێ کردم کە دانیشم و پشوو بدەم. هەنگی ئاوڕیکی لە ژنەکەیی دایەو. داوای لێ کرد کە سوپاسم بکات، ئەلەفە قە ئەویش بێ ئەوێ لە جێی خۆی بجوولێ، سوپاسیکی گەرموگۆری کردم، بەلام بەدەم سوپاسکردنەو، گونا سیسەلەکانی هێندەیی دی زەرد هەلگەپان. ناچار دانیشتم، بەلام سیمام هاواری دەکرد کە خەمی ئەوێمە بیمە بارگرانی بەسەریانەو (کە کاریکی دروست بوو). هەستم کرد پەشیمانی، دکتۆر ئازار دەدات. کەوتە قسان، قسەیی پچر پچر، هەر ساتە و قسەیهکی دەکرد:

"- ئەگەر من... مالت ئاوا بێت، مەمنوونی تۆم، لە چاکەت دەرناچم... شەرمەزاری تۆم... بێ مروتیم کرد دەربارەت... من... بە خۆت دەبینی (بە ئاماژەی دەست ژوورەکەیی نیشان دام)... بەچاوی خۆت دەبینی کە من چ وەزە و حالیکم هەیه...

"گوتم:

"- هەمو شتیک دیارە. وا دیارە تۆ کارەکەت لەدەست داوە و هاتوویت بۆ پایتەخت تا سکالای حالی خۆت بکەیت و کارو فەرمانیکی دیکە وەرگیریت، وانیه؟

٠ به سه رسامي پرسى:

٠ چؤن... له كوئ ده زانى؟

٠ به دهم پيځه نينه وه گوتم:

٠ به سه روسيماتا دياره. خه لكانتيكي زؤر بهو ئوميدانه وه دين بؤ ئيره، له

شارا ده سورينه وه و ئيدى بهو جوړه پوژ به پوژ ژيان بهرچى ده كن...

له ناكاوا به گهرمى كه و ته قسان، كاتى سه ربهووردى خوئى بؤ ده گيرپامه وه، ليوه كانى ته ته له يان ده كرد. ئه له هقى گله يى و سكالاكاني زوربان كارتيكردم. نزيكوى سه عاتيک له ته كيا مامه وه.. به سه رها ته كه ي ناسايى بوو. له شاروچكه يه كدا دكتورى فهرمى ده ولت بوو بوو، به لام به هوئى پيلانيكه وه كه ناوى ژنه كه شيان تيوه گلاندبوو، ليكه و تېوو. ئيدى ئه وېش به خوئدا شكابو وه، غيره تى قه بوولئى نه كړدبوو و سه برى سوابوو و توو په بوو بوو. ئيدى گوړانكاريه كه له ده سته ي كارگيرى كارمندان و فهرمان به رانى شاروچكه كه به قازانجى نه ياره كانى كرابوو. پيځه ي لاواز بوو بوو و نه ياره كانى لئى كه و تېوونه ته قه و پيلان و داويان بؤ نابوو وه و سكالايان له سه ر تومار كړدبوو. له كاره كه ي دهر كرابوو، دوا پولى خوئى خه رج كړدبوو و هاتېوو بؤ پترسبورگ تا سكالائى حالى خوئى بكات و بيتاوانى خوئى سه لميئى و به مه سه له كه يدا بچنه وه. ئيدى ماوه يه كى زؤر به دهم چاو په پوانى دادگاي كارگيري وه له پترسبورگ مابوو وه. كه دادگا پيځه يئرا بوو، داواكه ي په فز كرابوو، ئه وسا كو مه ليك و هعد و به لئنى درويان پيدابوو، ده سته ي ده ستيان پي كړدبوو. دواى ئه وه داويان ليكړدبوو، كه سكالانامه يه كه بنووسيت و سكالانامه كه شيان په فز كړدبوو، ئه و جا گو تېوويان، پارانه وه نامه يه كه بنووسيت... هتد. خو لاسه، چوار پيځ مانگان ئه و سه ره گيژكه بي هوو ده ييه يان پي كړدبوو، هه رچيى پاشه كه وت كړدبوو. خه رجى كړدبوو ته نانه ت جلوبه رگى ژنه كه شى خستېوو به رمه وه. ئيدى له و ماوه يه دا كورنيكيان بوو بوو! و... و... گو تى: "ته مرؤكه پارانه وه نامه كه شميان به يه كجاره كى په فز كرد. هيچم به ده سته وه نه ماوه، نان له ماله كه ماندا نيه.. ژنه كه شم تازه له زه يستانى هه ستاو ته وه و

گه مژه

مندالانی شیره خوری به به ره وهیه. من... من...

"له ناکاو هه ستایه سهر پشیان، پرووی وهرگیرا. ژنه که ی له سووچینکا دهگریا و منداله که ش دووباره دهستی به واقه قاق کرد. دهفته رچه ی بیره وهرییه کانم له به پرکم دهر هیتا و چهند وشه یه کم تیا تومار کرد. که نوسینه که م ته واو کرد و هه ستام، سه یرم کرد له به رده ماما چه قیوه و به کونجکاو ی و نیگه رانی، ته مه شام دهکات. پیم گوت:

"ناو و به سه رهاته که تم نووسیوه: ئەو شوینه ی کارت تیا ده کرد، ناوی فه رمانداری شاروچکه که، به روار و پروژ و مانگ. براده ریکم هه یه به ناوی باخموتوف، هاوده وره ی قوتابخانه بووین، ئەمه مامیکی هه یه به ناوی پتروس ماتفیوفیچ باخموتوف که راویژکاری دهوله ته و به ریوه بهری به شه...

"کابرای دکتور، به دهم نیمچه له رزینیکه وه هاواری کرد:

"- پتروس ماتفیوفیچ باخموتوف؟!... هه موو کاره که م له دهستی ئەودایه! .. ئەلهه قی، هه موو سه رهووردی ئەم دکتوره و کوتاییه خو شه که ی که من به ریکه وتیکی خه یال ئاسا رۆلم تیا ی هه بوو، له چیرۆکینک دهچیت که به گریزه ی نه خشه یه کی دیاریکراو دارپژراییت. داوام له و دوو به له نگازه کرد که هیچ هیوا یه کیان به قسه کانی من نه بیت، چونکه منیش به خۆم خوینکاریکی داماوی ئاماده ییم (به ئانقه ست خۆم وه کو خویندکاریکی ئاماده یی بیچاره نیشان دا، ده نا له میژ بوو خویندیم ته واو کردبوو و هه نوکه خوینکار نه بووم). له سه ری رۆیشتم و گوتم پیوست ناکات ناوی خۆمتان پین بلیم، ئەمه یان گرینگ نییه، به لام من به زووترین کات ده پۆم بۆ گه ره کی فاسیلیفۆسکی ئوستروف تا باخموتوفی براده رم بدینم. من دلنایم که مامی، وانا راویژکاره دهوله تیه که، که پیاویکی پیره و ژنی نه هیتاوه و مندالی نییه، برازایه که ی خوی یه جگار خو ش دهوئ، چونکه به دوا به ره ی بنه ماله که یانی ده زانی. به و پیودانگه په نگه ئەو براده ری من، له به رخارتی من له لای مامی شه فاعه تیکیان بۆ بکات و له ریکه ی ئەوه وه شتیکتان بۆ بکات.

گه مزه

دکتور، وهکو به کیک تايه کی گهرمی لیتا بیت، به چاوانی ته بله ق و لیتوه
له رزیوه هاواری کرد:

خوزگه ده متوانی پووبه پوو جه نایان بدینم و وه زع و حالی خومی بو
بگیرمه وه! یانی ته نیا ئه و شهره فهی پیده به خشییم و منه تباری ده کردم!

به لئ ده قاوده ق وای گوت: ته نیا ئه و شهره فهی پیده به خشییم و منه تباری
ده کردم... ئه و سا جاریکی دی دووباره م کرده وه که مهرج نییه ئه م هه وه
سه ربگریت، رهنگه هه موو هه وه کانمان به فیرو بروت. ئه و جا پیم
راگه یاندن که ئه گهر سبهی به یانی نه هاتمه وه بو لایان، مانای وایه
هه وه کانم سه ری نه گرتوه و نابی به ته مای من بن. تا ماوم ئه وه م له بیر
ناچیت، که به چ خاکه ساری و منه تباریه که وه به پریان کردم. ئیدی به کسه ر
سواری گالیسکه بووم و برو بو فاسیلیفوسکی ئوستروف.

ته وهی راستی بی به دریزایی سالانی قوتابخانه من و باخموتوف دوژمن
بووین، هه موو رقمان لیتی بوو به ئورستوکرانیمان ده زانی، یان به لای
که مه وه من به به چکه ئورستوکرانیم ده زانی. هه میشه پوشته و په رداخ و
شیکپوش بوو، به گالیسکه ی تاییه تی خویان بو قوتابخانه ده هات لووتبه رز
و له خوبایی نه بوو، به لکو براده ریکی دلسوز، پوو خوش و نوکته باز و حازر
وه لام بوو. هه رچه ند زیره کیککی ئه وتوی نه بوو، به لام هه میشه له
یه که مه کانی پۆل بوو. من قهت پوژئی له پوژان له هیچ وانه یه کدا یه که م
ده ر نه چووم. هه موو هاوپیکانی خوشیان ده ویست ته نیا من نه بیت.
له ماوهی سالانی قوتابخانه ماندا، زور جار هه ولی ده دا خویم لی بینیته
پیشی، به لام من هه موو جارئ به گرژییه وه پووم لیتی وهر ده گیرا و پووم
نه ده دایه.

نزیکه ی سالیگ بوو نه مدیتبوو. ئیستا له زانستگه بوو. که من دوی
سه عات هه شتی شه وی چوومه ماله که ی (هه لبه ته یه کسه ری و بی پرس
خوم به ماله کهیدا نه کرد، به لکو ده رگاوان و خزمه تکاران چوونی منیان پی
راگه یاند) له سه ره تاوه به سه رسامی و هه ندیک به ساردی پیشوازی کردم،
به لام زوری نه برد پووی گه شایه وه و به ده م ته مه شاگردی منه وه، زور

گەمزە

خۇمانە لە قاقای پێکەنینی دا:

"خێرە، وا منت بیر کەوتوووەتەووە و ھاتوویت بۆلام؟

"وھکو ھەمیشە، بە زبازیکێ بێپەروا، بەلام دوور لە ھەر سووکایەتی و تەشەریک قسانی دەکرد. ئەووە یەکیەک بوو لەو خەسلەتەنە ی کە من ھەم زۆرم بەدڵ بوو، ھەم بە ھۆیەووە پەق لێی بوو. بەشپێرەیی پرسی:

- خێرە، چیتە؟ نەخۆش دیاریت!

"کۆکە، تەرزەکوئی دایگرتەووە. بەسەر کورسییەکا کەوتم و بە ھەزار حال ھەناسەم وەبەر ھاتەووە."

گوتم:

"- ھیچ نییە. نەخۆشی سیلمە. ھاتووم ئیشیکم تێت کەوتوووە.

"بەسەرسامی لە جیی خۆی دانیشت، منیش سەرپھووردی یارۆی پزیشکم لە سیری تا پیازی بۆ گێراپەووە. پێم گوت کە پەنگە لەرێگە ی مامیەووە، کە زۆری خۆش دەویست، بتوانی کاریک بۆ ئەم پیاووە بکات، گوئی:

- بۆی دەکەم، دڵنیا بە بۆی دەکەم! لە سبەینێ زووتر نییە لە لای مام بۆی تێ دەکەوم. تەنانت بەخۆشیشەووە ھەولی بۆ دەدەم. ئەلھەقی تۆش بە شێوازیکی شیرین و خۆش گێراتەووە، بەلام چی منی بیر خستیتەووە و لێپراپت کە بێی ڕوو لە من بنە ی تیرتییف گیان؟

"- ھەموو شتێک وەستاووەتە سەر مامت، باخموتوف خۆت چاک بیرتە ئەوسا من و تۆ دوژمن بووین، بەلام من چونکە دەمارت دەناسم، دەزانم کەسێکی مەردو پەند، ئەسلزادە و پەسەنیت، بۆیە بیرم لەووە دەکردەووە، کە مەحالە دەست بە ڕووی تەنانت دوژمنیشەووە بنەیت.

"ئەو ڕستەییەم بە جۆرە تەشەریکەووە گوت. بەدەم قاقای پێکەنینەووە گوئی:

"- ناپلیونش ھەمان قسە ی بە ئینگلیزەکان گوت! "و کە بینی من زۆر بە جێددی و بە سەنگینی خەریکە لە سەر کورسییەکا ھەلەدەستم، لەسەری ڕۆیشت و گوئی:

گه مزه

"هه رچيم له دهست بى دريغى ناكهه! په گيرى دهكهه. نه گهر بكرت، هه ر
نيستا ده پوم بولای مامه!

"هه لبه ته مه سه له كه به شيويه كي نه وهنده باش چاره سهر بوو كه له
ته سه وري كه سدا نه بوو. له زهرفى مانگ و نيويكدا دكتوره كه مان، له
شاروچكه يه كي ديكه دامه زرا، ته نانه ت كرئى گويژانه وه و كومه كي دارايشى
درايئ. پيم وايه باخموتوف، به زور دكتورى هينابووه په دا كه سلفه يه كي
به قهرز ليوهر بكرت. زوو زوو سهرى دكتورى ده دا (به لام من به نانه ست
پيم لى برى. ته نانه نه گهر دكتوريش به ريكهوت سهرى دابام زور به
ساردوسپرى پيشوايم ده كرد). به دريژايى نه وشهش ههفته يه ته نيا دوو
جار (باخموتوف) م بينى، جارى ستيهه وهختى بينيمه وه، كه به بونه ي
سه فهرى دكتوره وه ناهه نكيكى شيو وشامپانيى ساز كردبوو. ژنه كه ي
دكتور، به شدارى شيفه كه ي كرد، به لام زور زوو جئى هيشتين، تا بچى
به لاي مندا له كه يه وه. نهه ناهه نكه له سهره تاكانى مانگى پينجدا بوو.
نيواره يه كي زور جوان و دلگير بوو، كوى هه تاو خهريك بوو له كه نداو ناوا
ده بوو. باخموتوف له گه رانه وه دا تا ماله وه ي گه ياندمه وه. به پياسه به سهر
پردى نيكولا يوفيجدا تپه پين، هه ر دوو كمان بريك مه ست و سهرخوش
بووين. باسى نه وه ي بو كردم، كه زور به نه جامى كاره كه ي دكتور
خوشحال بووه. سوپاسى منى كرد و باسى نه وه ي كرد كه چهند خوشحال
بووه به وه ي كه نهو كارى خيره ي كردووه و گوتى هه مووى له چاوى من
ده زانيت و، دلنباى كردم كه هه موو نهه كاره ي له بهر خاترى من كردووه.
نهو جا له سهرى پويشت و گوتى نهو خه لكه زوره ي كه له پوژگارى
نه مپوډا پتيان وايه كارى خيره ي فهردى هيچ فايده يه كي نيه، هه له ن و
سهرچين چوون. منيش قه ريحه ي قسه كردم كرابووه وه نهه ما كرانه وه،
ده مويست بيروبوچوونى خوم دهر برم. دهستم به قسان كرد و گوتم:

"هه ر كه سيك خوى بو چاكه كارى و خيره ي فهردى ته رخان بكات، دژى
ته بيعه تى مروډ ده وه ستيتته وه و كه رامه تى شه خسيى نهو كه سه
ده پوشيني كه چاكه كه ي ده گه لدا ده كات، به لام "چاكه كارى كومه لايه تى" و

گه مزه

مهسه لهی ئازادی فهردی، دوو شتی سهربه خوڻ، هېچیان نه ویتریان ناسپنه وه، یانی هه قهډژ نین. کاری خیر و چاکه کاری فهردی هه ده مین، چونکه ئه مه پئو یستییه کی به شه ری زیندو وه، پراکتیزه کردنی دهسه لاتی راسته وخوی که سیکه به سه ر که سیکي تره وه. کاتی خوی پیره جه نه رالیک (کارمه ندی پایه به رز) له مۆسکو هه بوو، مه به ستم "راویژکاری دهوله ته" شوهره ت و له قه به یکی ئه لمانی هه بوو. ئه م پیاوه کردبووی به عاده تی هه میشه یی خوی که سه ردانی زندان و زیندانیان بکات. وای لیهاتبوو، هه ر دهسته زندانیه کی مه حکوم که ئاماده ده کران، هه واله ی سیریا بکریڼ، پیشوخته ده یانزانی ئه م پیره میژده چاکه کاره له "گردی کیشان" * سه ریان ده دات. ئه م پیاوه، ئه و کاری خیره ی به و په ری جیددی و خیرخوازی ئه نجام ده دا. ده هات و به ریز به سه ری ده کردنه وه، له به رده م یه ک به یه کیاندا ده ویستا، لیتی ده پرسین، له پئو یستییه کانیا نی ده پرس ی، نه وه عزی ئه خلایق بۆ ده دان و نه ئاموژگاری ده کردن، به یه ک چاوی ته ماشای ده کردن، هه ر هه موویانی به "براده رانی من" گاز ده کرد. عاده تی وابوو پاره یان به سه ردا ببه خشیته وه و که لوه لی پئو یستیان بۆ بنیریت: گوړه وی، جلو به رگ و ئه م جوړه شتانه، هه ندی جار نامیلکه ی بچووک بچووک ی ئایینشی بۆ ده هینان، ده یدان به وانه ی خوینه واریان هه بوو، چونکه دلنیا بوو که له ریځای سیریا دا ده یخویننه وه و ناوه رۆکه که ی بۆ ئه وانه ی دی که نه خوینده وار بوون، ده گیړنه وه... به ده گمه ن پرسیاری تاوانه کانیا نی ده کرد، به لام ئه گه ر زندانیه ک به خواستی خوی بیوستایه تاوان و خه تایه که ی خوی بۆ بگیړیته وه، به دل و گیان گوئی لیده گرت. جیاوازی له نیوان زندانیه کاندا نه ده کرد، به یه ک چا و سه یری ده کردن و به یه کسان ی رهفتاری ده گه ل هه موویان ده کرد. به شیوه یه ک ده یدواندن له تو وایه برای خوین. ئه نجام زندانیه کان به چاوی بابی خو یان ته مه شایان ده کرد. ئه گه ر زندانیه کی ژنی دیتبا که مندالیک ی به باوه شه وه با، خیرا ده چوو به لایه وه. منداله که ی ده لاواند و چه قه نه ی بۆ لی ده دا تا بیهینته پیکه نین. ساله های سال، له سه ر ئه م کاری خیره به رده وام بوو تامرد. وای لی هات له هه موو پروسیا و له

گه مزه

سه رانسه رى سيبريادا، به تاييه تى له نئو زندانه كاندا، ناو و شوهرتى پهيدا كرد. پياويك، كه مده تيك له سيبريا بووبوو، بوى گيرامه وه كه چوڼ نلږه قترين تاوانبار يادى به خيږى ئهم جه نه رالهيان ده كرده وه، هر چه نده به ده گمهن پتر له بيست كوږيكي به هر زندانيه ك ددها. راسته ئو زندانيانه نه زور به ريز و منه تبارى و گهرموگورپيه وه و نه به جيددى باسى جه نه راليان نه ده كرد. دواى بيست دانه سال يه كييك له م "نه گبه تانه ي" كه بوازه كهس و شهش مندالي ته نيا بو كه يفى دلى خووى به كيږدان كوشتبوو (ده لئين گوايه ئو جوړه كه سانهش هه ن) ناوبه ناو هه ناسه يه كي هه لده كيشا و ده يگوت: "تو بللى ئو جه نه راله خيرخوازه، ئو پياوه باشه چي لى هاتې؟ بللى مابى يان مردبىت؟!..." كابرآي زيندانى، بى هيچ هو يان بونه يه كي دياريكراو، ئو ياده وه ريبه ي به ميشكا ده هات. په ننگه به دريژايى بيست دانه سال تاقه جاريك ئو وهى به بيردا هاتبوو بى، له وه شه دوا به دواى ئو وه بزه يه كي تيژ تپه رپيشى بو كردبىت، هر ئو وه نده و بهس! به لام كي ده يزاني كه ئو "پيره ميړه چاكه كار" توويكي واى له دهروونى ئو كابرآيه دا داچاندووه كه بو هه تا هه تايه بمينى و، كابرآي زندانى بو ماوه ي بيست دانه سال له يادگه و خه يال داني خويدا بپاريزيت و هه لى بگريت؟ باشه باخموتوف، تو ده زاني ئهم هه قبه نديه له نيوان مروفتيك و مروفتيكي تردا، چ باندور و كاريگه ريبه كي له سهر مروفتى دووهم، واته خيرپيكرآوه كه، ده بىت؟ له م مه سه له يه دا، عومريك له نارادايه، دنيا يه ك راز و نه ينى له نارادان، كه له مه ودای دید و بينى ئيمه به دهرن، نايانبينى. باشتري و به توانا ترين شه تره نجباز، دووربين ترين شه تره نجباز، ئو په په كه ي پيشبينى چند هره كه تيكي دواترى، هه قكه كه ي ده كات. ده گيرنه وه گوايه شه تره نجبازيكي فهره نسي هه بووه ده يتوانى پيشوخته نه خشه ي ده جووله بكيشتيت، ئيدى ئهمه بووه به داستانى سهر زاران و وه كو په رجويه ك هاتووه ته گيرانه وه. جا له م مه سه له يه دا كه ئيمه باسى ده كه ين، يه ك دنيا جووله هه ن، يه ك دنيا نه خشه و كارو كاردانه وه هه ن كه ئيمه نه ده يان بينى و نه ده يان زانين! جا تو كه توويك داده چينى، كه "خيرو چاكه يه ك"

گەمژە

دەكەيت، بە ھەر مەبەست و شتوھىەك بىت، بە شىك لە كەسیتی خۆت دەبەخشیت و بەشىك لە كەسیتی بەرامبەرەكەت بۆ خۆت ڕادەكیشیت و ۋەر دەگريت. ئیدی ھەقەندىەك دەكەویتە نىۋانتانەۋە. يەك تۆز لەمە ورد بىیتەۋە، كەمىك بەدېقەت تەمەشای بکەيت و زەينى بدەيتى، شتىكت بۆ كەشف دەبىت و ۋەر دەكەویت كە قەت بەبىرتا نە ھاتىت. ديارە لە ئەجامدا وات لى دىت، كە ئەم خىرەۋەمەندى و ئاكامى ئەم خىرەۋەمەندى و چاكە كاریەى خۆت، بە زانست بزانىت، زانستىك كە بە سەر سەرراپای ژيانتا زال بىت و ھەموو ژيانت بگريتەۋە، ھەنگى ھەموو بىرەكانت، گشت ئەو تۆوانەى دات چاندوۋە و لە گىنە ھەر بىرىشت نەمايى، ڕەگورپىشە دەھاویت، چەكەرە و شكۆفە دەكات و تەرز دەھاوئ. ئەۋەى لە تۆى ۋەرگرتوۋە، بۆ خەلكانى دىكەى دەگوازىتەۋە. ھەنگى چوزانى چ دەورپىكت لە ديارىكردنى چارەنووسى ئايىندەى تىرەى بەشەردا دەبىت؟ جا ئەگەر توانىت بە زەبرى زانىارى خۆت و بە ھۆى تەرخانكردنى تەمەنىك بۆ ئەو جۆرە چاكەكارى و خىرەۋەمەندى، بگەيتە ئاستىكى بالاى ئەوتۆ كە بتوانى تۆۋىكى بەبىشت داچىنى و بىر و ئەندىشەىەكى كاراۋ بەھىز لە دنياىدا بلاۋ بگەيتەۋە، ھەنگى... ھتد، بەو جۆرە، ئەو پۆژە زۆرم قسان كرد.

"باخموتوف، ۋەكو يەكىك گلەبىەكى زۆر لە كەسى سىتەم بكات، ھاۋارى كرد:

"- دواى ئەۋەۋادەزانى ژيانت لى قەدەغەىە!

"لەو كاتەدا، ئانىشكمان دادابوۋە سەر محەجەرەى پردەكە. تەمەشای ڤووبارى نىقامان دەكرد، زياتر خۆم بەسەر محەجەرەكەدا دانەۋاندەۋە و گوتم:

"- دەزانى چ بىرىكم بە مېشكا ھات؟

"باخموتوف، بە نىمچە ترسىكەۋە ھاۋارى كرد:

"- خۆت ھەلبەدەيتە ئاۋەكەۋە؟

"پىدەچوو، ئەم خەيالەى لە سىمامدا خويندەيتەۋە.

"گوتم:

گه مزه

٠ نا، من حالي حازر بهم جوړه بېرده که مه وه. من هه نوکه دوو سسې، نهو پېړۍ چوار مانگم له ژيانا ماوه، به لام کاتي بو نمونه ته نيا دوو مانگم له نيادا بميني و به که مالي ثاره زوو حهز بکه م کار يکي خيږ بکه م که پيوستي به هه ول و تهغه لايه کی زور بيت، وا بخوازي ت سهر بهم کون و بهو کوندا بکه م، بيم و بچم، زه حمه تيکي زور بکيشم، وهکو نه وهی بو مه سه له که ی دکتوره که ی له مه پ خومانم کيشا. ههنگي ناچارم له بهر که می دهر فته، ده سته رداري ته م کاره خيږه بيم و بير له کار يکي خيږي ديکه بکه مه وه، کار يکي بچوک که باري بهرم و له توانای خومدا بيت. (ته مه حال يکا نه گهر که لکه له ی کار ي چاک زورم بو بيني و بهر وکم بهر نه دات!) بير و که يه کی خوشه، وانبيه؟" باخموتوفي به له نگاز، زور نيگه رانی من بوو. گه ياندميه وه بهر دهر گای ماله وه. نه وهنده ی هوش به خو وه بوو که به پيوستي نه زانی دلخوشيم بداته وه، به دريژايي نهو ماوه يه ورته ی لينوه نه هات. له کاتي خوا حافيزيدا ته و قه يه کی گهرموگوري ده گهل کردم و داوای لي کردم که پتي بدهم سهرم بدات. وه لامم دايه وه که نه گهر بو دلدانه وه و دلنه وايي" من ديت (هه لبه ته، هاتنه که ی، با به خو يشي نه يليت، زياتر بو دلدانه وه و دلنه وايي من بوو) نهوا هه موو جاريک مهرگی نزيکی خومم بېرده خاته وه. شانه کانی هه لته کاند، به لام دروستي قسه کانی سه لماندم. هينده به خو شي و گهرموگوري ليکدي جيا بو وي نه وه، که قهت وينا م نه ده کرد.

"له ماوه ی نهو ثيواره و شه ودا، تووی دوا باوه پ و قه ناعه تي" خوم داچاند. به تاسه مه ندی و تامه زر و يی که و تمه تاو تو يکردنی ته م بيره تازه يه، زور به گهرمی که و تمه رافه و شيکردنه وه ی، له هه موو پوويه که وه که و تمه هه لسه نگاندنی (نهو شه وه تا به يانی نه خه وتم). تا زياتر ليی قوول ده بوو مه وه، تا قوولتر ليی راده مام و هه لگيږ و وهر گيږم ده کرد پتر ترسم ليدنه يشت. ناقيبه ت ترسيکی گه وره سه راپای گرتم، تا چه ندين روژ. به روکی زه ينی بهر نه دام. هه ندی جار که نهو ترسهم بير ده که و ته وه، ترسيکی تازه تر بهنجی ده کردم، له جيی خو وشکی ده کردم. له نه نجامی

گه مژه

شیکردنه وهی ئەم ترسه وه بگه مه ئەو ئەنجامگیریهی که "دوا باوه" و قهناعه ته کهم" به جوړی له دل و دهرووندا پيشاژو بووه، په گی داکوتاوه که هر ده بی بمگه یه نیته ئەنجامیک، به لام هه رچیم ده کرد و ده کوشا، زاتی ئەو هم نه بوو قه رار له سهر ئەو ئەنجامه بدهم و پراکتیزه ی بکه م. دوا ی سئ هه فته، ئەو هه موو ترس و دلە پاوکئ و دوودلی و نیگه رانییه په ویه وه، زاتم وه بهر هاته وه، به لام ئەو دوا ی په وشیک ی زور سه یر و غه ریب پرووی دا.

"من لیږه دا، له م شروقه و پونکردنه وه یه دا ئاماژه م به هه موو که سه کان و به پواره کان داوه، په نگه دواتر پیویستم پټیان نه بی، به لام بۆ "ئیسنا" (په نگه ته نیا بۆ ئەم ساته به پیویستی بزنام) چونکه هه ز ده که م هه موو ئەو که سانه ی گه ره کیانه داوه ری ده رباره ی کاره که م بکه ن، زنجیره ی لوژیکی ئەو پرووداو و بویه رانه بزنان و بیینن که ئەم "دوا باوه" و قهناعه ته ی" منیان خولقاندوه و لیکه وتوه ته وه.

"گوتم زاتی ئەو هم په یدا کردوه تا ئەو "دوا قهناعه ته ی" خۆم پراکتیزه بکه م، پیم وایه نه ک له ږیکه ی لیکدانه وه یه کی لوژیکیه وه، به لکو به هوی شوکیکی چاوه پروان نه کراوه وه، ئەو زاته م په یدا کردوه، به هوی پرووداوکی نائاساییه وه که هیچ په یوه ندیه کی به ږیره وی مه سه له که وه نه بوو.

"ده پوژیک له مه پیش، پوگوژین بۆ کاریکی تایبه تی خوی، سه ری دام که لیږه دا ده رفه تی باسکردنی نییه. من پیشتر هه رگیز پوگوژینم نه بینیبوو، به لام زور شتم ده رباره ی بیستوو. هه ر هه موو ئەو زانیاریانه م دایه که پیویستی بوون، ئیدی زور نه مایه وه و پویشتم. ته نیا بۆ ئەو مه به سه ته هاتبوو، ده کرا په یوه ندی نیوانمان له م سنوورده ا بوه ستی و بپریته وه، به لام کابرا به راستی زور سه رنجی پاکیشابووم، به دریزایی ئەو پوژه کومه لیک هزرو بیر غه ریب له خه یال و له بیرم ئالان، هز و بیرکی ئەوتو که هه راسانیان کردم، بۆیه لیبرام بۆ سه به ینئ سه ریکی بدهم. هه لبه ته. پوگوژین نه ک هه ر به دیتنم خو شحال نه بوو، به لکو به نه زا که ته وه تیی

گەمژە

گەياندم كە حەز ناكات دۆستايە تيمان بەردەوام بێت. وێرایی ئەوەش سەعاتیکم لەکن وی بردە سەر كە پێم وایە هەم لەو وەهەم لە منیش خوشگوزەرا. هەقدژی نیتوانمان کاریگەریی خۆی هەبوو، هەم ئەو هەستی پێ دەکرد و هەم منیش. پۆژانی تەمەنی من دابوو یانە کەمی و لە ئاخروئوخردا بوون، ئەو ژیان و سەلامەتی لێ هەلدەقوولا، بۆ هەواو هەوەسی ئەو ساتە دەژیا کە تیای بوو، "دوا قەناعەت و ئەنجامگیری"، یان ژمارە و ئەو شتانە ی بەلاوێ گرینگ نەبوو و هەر گویی نەدەدایە.. هەر شتێک پەیوەندی بە... بە... کەیف و رابواردن و شیتاتی خۆیەو نەبوا یە گویی نەدەدایە.. هیوادارم ئاغای روگوزین بمبوریەت لە بەکارهێنانی ئەو وشانە، کە خۆی لەخۆیدا نیشانە ی ئەوەیە کە من نووسەریکی بێ توانام و نەتوانیوە بە جوانی گوزارشت لە بیرو بۆچوونی خۆم بکەم. من کە "روگوزین"م بینی، هەرچەندە هیچ لوتفیکێ نەواند، بەلام هەستم کرد پیاویکی زیرەکە، دەتوانی لە زۆر شتان بگات، هەرچەندە گویی بەو شاتانە نەدەدا کە راستەوخۆ پەیوەندیان بەوەوە نەبوو. هەلبەتە سەبارەت بە "دوا قەناعەتی" خۆم هیچم لەگەڵیا باس نەکرد، بەلام هەستم کرد بە خۆی لە میانە ی قسەکانمەو پە ی پێبردوو. ئەم پیاوێ زۆر بێدەنگ بوو، تا حەزبکە ی بێدەنگ و کەمدوو. لەدلی خۆدا گوتم پێدەچی وێرایی ناکۆکی و هەقدژی و دووریان لە یەکدی، زۆر لە "دوا قەناعەتی" منەوێ دوور نەبێت، وەکو فەرەنسیەکان دەلێن کوتاییە دوورەکان یەک دەگرەوێ. (ئەو دەستەواژە فەرەنسیەم بۆ کرد بە رووسی). زۆر بە قێز و بیزەوێوەلامی دایەوێ. ئەوجا هەستا چوو بە خۆی کلاوێکەمی بۆ هێنام، بە درۆوێوای نواند کە پێی وایە من خۆم بۆ پۆیشتن ئامادە دەکەم. ئیدی بەو بیانووی کە لە رووی ئەدەب و نەزاکەتەوێ بەرێم دەکات، لە ماله شوومەکە ی وەدەری نام. سەرم لەم ماله ی ئەم سووړ مابوو: دەتوگوت گۆرە، بەلام پێدەچوو، خۆی زۆری بە دل بێت، هۆیەکەشی زەق و دیار بوو: ژیان ی روگوزین، هێندە جەنجال و شلوق و بە ئاژاوێ بوو، کە فریای ئەوێ نەدەکەوت بێر لە مالیکی خوشتر و دلگیرتر بکاتەوێ.

گه مژه

ٺه و دیداره‌ی ږوگوژین زوری ماندوو کردم. ټهله‌قی هر له به‌یانی
 زووه‌وه بیتاقه‌ت و له‌ش به‌بار بووم. که شه‌و داهات زور شه‌که‌ت و
 ماندوو و بیتاقه‌ت بووم، له‌سه‌ر جیگا که‌م ږاکشام. هه‌ندی جار تایه‌کی توندم
 لیده‌هات و ده‌که‌و تمه‌و ږینه. کولیا تا س‌ه‌عات یازده له‌لام مایه‌وه. به‌ه‌ه‌رحال
 هه‌موو ټم قسانه‌م له‌بیرن که‌کردنی، ټو باب‌ه‌تانه‌شم له‌بیرن که‌قسه‌مان
 لیک‌کردن، به‌لام هر که‌پیلوه‌کانم قورس ده‌بوون و به‌ئاسته‌م چاوم ده‌چووه
 خه‌و، یه‌کسه‌ر وینه‌ی (ئیقان فومیچ سوریکوف) م ده‌هاته‌خه‌و، له
 خه‌وه‌که‌مدا بووبوو به‌ملیونیر، به‌ده‌ست ږاره‌و ږووله‌وه خه‌ریک مابوو،
 نه‌یده‌زانی چیی لی بکات، بیرى له‌وه ده‌کرده‌وه چوون و له‌کونی دابنی تا
 ده‌ستی دزانی نه‌گاتئ. ټه‌نجام ږیاری ده‌دا که‌له‌چالیان بنیت، به‌لام من
 ټاموژگاریم ده‌کرد که‌به‌خوږایی ټو هه‌موو زیږه له‌چال نه‌نیت، به‌لکو
 بیان‌توینیت‌ه‌وه و تابوتیکی زیږی چکو له‌ی بو منداله‌که‌ی، ټو منداله‌ی له
 سه‌رما ږه‌ق بووه‌وه و مرد، لیدروس‌ت بکات. ټه‌وسا قه‌بری منداله‌که‌ه
 هه‌لبداته‌وه و جه‌نده‌که‌که‌ی له‌تابوته‌ زیږه‌که‌ بنیت. سوړیکوف، زور به
 مه‌منوونی و به‌ده‌م فرمی‌سکی منه‌تباری و ږیزانیه‌وه، ټو قه‌شمه‌ږبازیه‌ی
 منی قبول‌کرد و که‌وته جیبه‌جیک‌کردنی، منیش به‌نه‌فره‌ت و بیزاریه‌وه، به
 ته‌شه‌ره‌وه، که‌فایده‌ی نییه ټم ږیاوه نابی به‌به‌شه‌ر، تفیکم ږوکرده‌سه‌ر
 زه‌وی و ږویشتم. کاتئ به‌ته‌واوته‌ی وه‌خو هاته‌وه، کولیا بو‌ی گټ‌ږامه‌وه که
 من هه‌رگیز نه‌خه‌وتبووم و به‌دریژایی ټو ماوه‌یه باسی "سوریکوف" م بو
 کردبوو. چه‌ند جاریک نیگه‌رانی یه‌کی زور تووش دایگرتم، بو‌یه کولیا به‌و
 په‌ږی په‌شنوی و په‌ریشانی جیی هیشتم. کاتئ له‌دوای ږویشتنی ټو
 هه‌ستم تا ده‌رگا که‌به‌کلل دابخه‌م ږیک له‌و کاته‌دا و کوتوپږ، ټو تابلویه‌م
 بیر که‌وته‌وه که‌ټو ږوژه له‌مالی ږوگوژین، به‌سه‌رووی ده‌رگای یه‌کیک
 له‌ژووره هه‌ره تاریک و ناخو شه‌کانی ماله‌که‌یه‌وه، دیتبووم. کاتئ به‌لای
 ټم تابلویه‌دا ږه‌توبووین، به‌خوی نیشانی دام، لیم به‌درو نه‌بی نزیکه‌ی
 پینچ ده‌قیقه‌یه‌ک له‌به‌رده‌م تابلوکه‌دا وه‌ستم، له‌باری هونه‌رییه‌وه هیچی تیا
 نه‌بوو، به‌لام خستیمه گټ‌ژاوی نیگه‌رانیه‌کی تونده‌وه.

که مژه

تابلوکه، پهنگدانه وهی ئو ساته بوو که تازه مه سیحیان له خاچه که هینابووه خواره وه، لیم به درونه بی، شیوه کار و نیگار کیشه کان، خویان به وه گرتووه، کاتی که وینه ی مه سیح ده کیشن، چ به سهر خاچه که وه بی و چ له خاچه که هینرایته خواره وه، دهموچاوی له راده به دهر گهش و پرووناکی رووناک ده کیشن، ته نانه له ترسناکترین ساتی عه زابدا، هر ئو جوانیه به رجه سته ده کن و ده پیاریزن، به لام ئو تابلویه ی که لای پروگوژین دیتم، ئو جوانیه ی تیا نه بوو. وینه ی پیاویکه، که گوزارشت له هر هه موو ئو نازار و عه زابه ترسناک و بیپایانانه ده کات که مه سیح ته نانه پیش له خاچدانه که شی چه شتونوی، له تابلوکه دا شوینه واری زامه کانی، شوینه واری نه شکه نجه دانی له لایه ن پاسه وانه کانیه وه، شوینه واری تیه لدانی له لایه ن خه لکه وه له و کاتانه دا که له ژیر باری قورسی خاچه که یدا دوولق کومابووه وه و به دهم له تردانه وه ده که وت، شوینه واری عه زابی له خاچدانه که ی (که به حسابی من به لای که مه وه ده بی شهش سه عاتی خایاند بی) هر هه مووی پیوه دیار بوو. به راستی دهموچاوی پیاویک بوو که "تازه" له خاچه که هینرابووه خواره وه، هیشتا هالاوی ژیانی لینه لده ستا. هیشتا غوباری مه رگی لی نه نیشتبوو. سیمای مردووه که. له وه ده چوو هیشتا هر عه زاب بکیشیت. (به راستی هونه مه نده که هونه رمه ندانه مامه له ی له ته ک ئو خاله دا کردبوو). به هه رحال، تابلوکه گوزارشتیکی بی چه ندو چوون بوو، له دهموچاوی هر که سیک که عه زابیکی وه کو ئو عه زابه ی کیشا بیت. من ده زانم که کلیسای مه سیحیه ت، له سه ده کانی سه ره تاوه، باوه پی و ابوو که مه سیح په نجی کیشاوه. عه زابی چه شتووه، په نج و عه زابی مه سیح، شتیکی په مزی نه بووه، به لکو شتیکی واقعی بووه، بویه له خاچدانه که ی و کاتی به سهر خاچه که وه بووه، هر هه مووی بی چه ندو چوون سروشتی بووه، جا له م تابلویه دا، دهموچاوه که، ته واو شتو ابوو، به هوی لیدان و جه زره به وه، ته واو ئاوسا بوو، یه کپارچه روشن و برین و زامی ته پ و ترسناک بوو، چاوه کانی ئه بله ق، کرابوونه وه. سپینه ی چاوه کانی وه کو شووشه ده بریسکانه وه و مه رگیان ده نواند، به لام سه یر ئه وه یه که دیمه نی ئم پیاوه عه زابیده یه، ئم پرسیاره سه یره ده ورژینی:

گهڙه

باشه ٿي گهر هه موو موريده ڪاني، هه موو ياراني و، گشت ٿي و ڙنانهي
 باوهريان پيٽينابو و هه نوڪ له پاي خاچه ڪيدا وه ستابوون، ٿي گهر ٿي وانهي
 باوهريان پيٽينابو و ده يانپه رست، ٿي گهر هر هه موو ٿي وانه به چاوي
 خويان ٿي و جه نازيه يان به و شيويه ديتبوو (هه لپته ده بي جه نازه ڪه به و
 شيويه بووي ڪه وه سفمان ڪرد). ڪه ٿي م ديمه نه يان به چاوي خو ديتبوو،
 چوڻ توانيويان باوهريڪن ڪه ٿي م شهيده ده توانيت دو باره زندو
 بيته وه و هه ستيه وه؟ ٿي م ده ڪاته ڪاريڪ، پياو بيهوي و نه يهوي، له دلي
 خويدها بلت: باشه ٿي گهر مهرگ به م رادهيه ترسناڪ بي، ٿي گهر ياسا و
 ريساي ته بيعت ٿي وهنده به هيز و نه گوپ بيت، چوڻ ده ڪري به سهر يا زال
 بي، سهر بيهوي؟ ته بيعت ڪي ڪه ٿي و ده رقه تي نه هات و پتي نه وه ستا،
 ٿي و ڪه تا له ڙيانا بوو، سروشتي رام ڪرد، خسته ڙير فرماني خويه وه
 و ڪه هاواري ڪرد: ٿي و ٿي رابه * ڪچولي تاي يه ڪسر هه ستايه وه. ڪه
 گوتي: ٿي ٿي ليعازر وه ره دهري * مردووه ڪه ده سته جي له گوپه ڪي
 هاته ده ره وه. له ڪاتيڪا پياو ڪه له م تابلويه راده ميتي، ورد ده بيته وه، واي
 ديت به رچاو ڪه ته بيعت درنده يه ڪي هوڻي، زبه لاهي، دل ره شي، ڪي نه له دلي
 ڪه رو ڪاسه. يان به گوته يه ڪي دي، ده ستي ته بيعت به ٿامي ريڪي ٿو باوي
 مؤدريڻي ديؤ ٿاسا بشوبه ٿري، با ٿي م شوبه اندنه ناٿاسايش بيت، ٿامي ريڪي
 ديؤ ٿاساي زبه لاه، ڪه پي بي هه ست، ڪه ودهني نه فام، ڪه ٿي وونه وه ريڪي
 گوره و هيزاي هاو ري بي و قووتي دايت، ٿي وونه وه ريڪ ڪه به باقي ته نيا
 هه موو ته بيعت و ياساڪاني ته بيعت بيتي و دور نه بي هه موو گهردوون
 و دنيا ته نيا له بهر خاتري ٿي وونه وه ره دروست ڪرايت!

ٿي به نوڙيني من، ٿي و تابلويه زياتر ٿي و هيزه گونگ و سته مڪاره
 هه ميشه يه به رجه سته ده ڪرد، ڪه هر هه موو شته ڪان فهرانبه رداري
 ٿي و. ٿي وانهي ڪه له دهوري جه نازه ڪه بوون (ڪه شتاقيان له تابلو ڪه ده
 نه ڪه و تيوون) بيگومان ڪه له ناڪاوا، هه رچي خو زيا و ٿاوات و ٿامانجيڪيان
 هه بووه، هه ره سي هيناوه، ته نانهت باوه و ٿي مانيشيان له زگ بووه هه ره س
 بيتي، هه ستيان به ڪول و ڪوڦانتيڪي بي پايان ڪردووه، تووشي شوڪيڪي
 ترسناڪ بوون. دياره به ترسيڪي سهر اپا گيره وه بلاوه يان ليڪر دووه،

گه مزه

هه رچه نده هه ر به که یان، له ناخی خۆیدا بیرۆکه یه کی گه وره ی هه ژینه ری
ئه وتوی هه لگرتووه، که قه تاو قه ت، له دهروونی نه سدر دیتوه. به شهر که
ته مه شای ئه م تابلۆیه ده کات، به کسه ر و خۆ به خۆ ئه م پرسیاره ی به
میشکا دیت: باشه ئه گه ر ئه و (کورپی خواجه" بیتوانیا به ر له خاچدانه که ی،
وینه ی خۆی بدینی ئایا به و شیوه یه به خاچه که دا سه ر ده که وت، ئایا به و
شیوه یه ی که مرد، گیانی ده سپارد؟

دوای پۆیشتنی کولیا، هه ر هه موو ئه و بیر و خه یالاته، بۆ ماوه ی
سه عاتیک سه عات و نیوێک، له میشک و زهینم ئالان، به پچر پچری و
هه ندی جار له شیوه ی خه یالات و وراوه و وینه ی ته لخ و تاریکدا، له
میشکدا شه پۆلیان ده دا. بگره هه ندی جار به رجه سه ته ده بوون، شیوه یان
پهیدا ده کرد. باشه ئه گه ر شتیک بوونیکی واقعی نه یی، شیوه یه کی دیاری
نه بیت، خه یال ده توانی شیوه یه کی دیاریکراوی پی ببه خشیت؟ وێرایی
ئه وه ش له هه ندی ساتی ئاگاییدا، وام خه یال ده کرد که ئه و هیزه بی
کو تاییه، ئه و بوونه وه ره لال و که پ و بیتاکه، له به رچاوما، مه تریا لیا نه و به
شیوه یه کی سه یری له وه سف نه هاتوو، به رجه سه ته ده بیت. بیرم دیت
که سیک که مۆمیک به ده سه ته وه بوو، ده ستی گرتم و جالجالۆکه یه کی
زه لامی قیزه و نی نیشاندام و لیکدا لیکدا بۆی دووپات ده کردم وه که ئه م
جالجالۆکه زه لامه، هه مان ئه و بوونه وه رو هیزه تاریک و کۆنگ و
که پو لاله یه که توانا به هه موو شته و، گالته ی به توو په بوونه که ی من
ده هات.

"شه وان، هه میشه له ژووره که مدا چرایه ک له ژیر ئیکۆنه که دا ده سووتی،
هه رچه نده پووناکییه کی که م و له رزۆکی هه یه، به لام شتی له به ر ده بینریت،
یانی زۆر لینی بجیته پیشه وه ده توانی شتیشی له به ر بخوینیت وه. لیم نه یی
به درۆ، کات که مێک له نیوه شه و بووری بوو. بۆ چرکه یه کیش
نه خه و تبووم، به چاوانی کراوه وه پاکشابووم. من له و حاله دا بووم که له پ
ده رگای ژووره که م خرایه سه ر گازی پشت و پوگوژین وه ژوور که وت."
هاته ژووره وه و ده رگا که ی داخسته وه، به بیده نگی سه یری کردم و به
ماته مات خۆی گه یانده ئه و کورسیه ی سووچی ژووره که که لای چرای ژیر

گه مزه

ٺيڪونه ڪه دانرايوو. سهرم سووڀمابوو، چاوهروانم ده ڪرد تا بزانم
چيدهڪات. ٺانيشڪي دادايه سهر ميڙيڪي چڪوله، به بيدهنگي چاواني بڙينه
من. دوو سڻ چرڪه بهو شيويه تپيهڙي. له بيرمه ڪه به ڪڙوڪپيههڪي
قهلس و تووره بووم. ٻوچي قسهي نه ده ڪرد؟ هه ليه ته هاتنه ڪيم بهو
درهنگه شهوه، پڻ سهر بوو، به لام زوريشم به لاهه سهر نه بوو، چونڪه
ده مزاني: هه رچنده ٿو به يانيه به ته واوه تي وبه پروني باسي فڪرهڪي
خوم ٻو نه ڪردبوو، به لام ديار بوو ٻوڙي چووبوو و پهي پڻ بردبوو. ٻويه،
ٿو بيره ٿوهي دينا، ڪه بيت قسه و گفتوگوي زياتري له بارهوه بڪات، با
ڪات درهنگيش بيت. ٿيدي گهيشتمه ٿو قه ناعه ته ڪي ڪه رهنگه ٻو ٿو
مه به سته هاتبيت. به ياني ٿو ڀوڙه به ناته بايي ليڪدي جيا بوو بوينهوه،
ته نانهت ٿوههشم له بيره ڪه يهڪ دوو جار به ته وسهوه ته مه شاي ڪردبووم.
ٺيستا هه مان ته وس و توانجم له نيگايدههيني و ٿه مه زور له بهر گران
بوو. هه ليه ته له هه وهه وهه زه په يهڪ گومانم له وه نه بوو ڪه ٿه مه خودي
ڀوگوڙينه، نه به خه ياله، نه خه ونه و نه واهيمه. شتي وام هه رگيز به بيردا
نه هات.

لهم حاله دا بوو، ڪه ڀوگوڙين به هه مان ڙارخه نه وه دانيشتبوو. به
توورپهي له سهر جيگاڪه م گينگلم دا، ٺانيشڪم له سهر سهرينه ڪه م دادا،
ڀريارم دا منيش وه ڪو ٿو بم، ٿه گهر تا به يانيش دانيشيت، بيدهنگ بيم.
نازانم ٻوچي ده مويست ٿو، سهر ي قسان دابمه زريني. وا بزانم نزيڪه ي
بيست ده قيقه يهڪ بهو شيويه تپيهڙي. له ڀر تروسڪه يهڪ، بروسڪه ٺاسا به
ميشڪمدا هات: تو بلتي ٿه مه ڀوگوڙين نه بيت، هه تارمايي و شه بهنگيڪ بن
و هيچي تر؟

من به عه مراتم نه له ڪاتي نه خوشيه ڪه مدا و نه له پيشتر شه بهنگ و
تارماييانم نه ديتبوو، به لام هه ميشه، له منداليمه وه تاڪو هه نووڪه، ياني تا
ٿه م دوايانه، هه رچنده قهت باوهڙم به ڀوڄ و شه بهنگان نه بوو، پيم وا
بوو، ٿه گهر هه ڪاتي، ٻو تاقه جارنيڪش، شه بهنگيڪ يان تارمايهڪ بدينم،
ٿه وه ده سته جي ده مرم، به لام ڪاتي ٿه م بيره م به ميشڪا هات ڪه رهنگه ٿه م
ڪه سه ڀوگوڙين نه بيت و ته نيا تارمايهڪ بيت و بهس، هيتدهي له يادم بيت

گه مژه

ههستم به هیچ ترسیک نه کرد، به لکو تووړه بووم. سهیره، ههرگیز وهلامی
 نه م پرسیاره م به لاهه گرینگ نه بوو که: ئایا ئه مه ی له به رده ماما ده بیینم
 خودی پوگوژینه یان تاپو تارماییه؟ نه که هر نیکه ران نه بووم، به لکو
 به لامه وه ئاسایی بوو. پیم وایه ئه و ساته بیرم له شتیکی دی ده کرده وه، بو
 نمونه زیاتر هزم ده کرد بزانه بوچی پوگوژین، پالتو و قاتی سپی له بهر
 کرده وه و بوینباخی سپی به ستووه. که چی به یانی کاتی له مالی خویدا
 بیتم به پوب و بیجامه و نه عله وه بوو. له دلی خویدا گوتم: باشه ئه گهر
 ئه مه تارماییه و من لیتی ناترسم، بوچی هه لئه ستم و نه چم به لایه وه تاقی
 بکه مه وه و لیتی دلتیا بېم؟ تو بلتی بترسم و زات و غیره تی ئه وه م نه بیت؟
 به لام هر که ههستم کرد ده ترسم، ههستم کرد سه راپام بهنج بوو،
 ته زوویه که به مؤره غه ی پشتما داچورا، زرانیه کانم که و تنه له رزین. وه کو
 بلنی پوگوژین په ی به ترسه که م برد، ریک له هه مان ساتدا، ئانیشکی
 له سه ر میزه چکوله که هه لگرت و هه ستایه سه ری، زاری وه کو په کیک
 بیه وی پتیکه نیت، کرایه وه. چاوانی له دوپ چاوانم بری. ئه م حالته به
 جوړی قه لئس و توړه ی کردم، ده مویست ههستم و په لاماری بده م، به لام
 چونکه به لیتم به خویدا بوو که من ده ست پتیکه نه بم و ئه م بیده نگیه
 نه شکیتم، له جیی خوم نه جوولام، زیاتریش له بهر ئه وه له جیی خو
 نه جوولام، چونکه هیشتا دلتیا نه بووم که ئه مه پوگوژینه و تاپو تارمایی
 نییه.

'ئه له قی نازانم ئه م دیمه نه چهن دی خایاند. ئه وه شم وه بیرنایه ته وه که
 ئاخو ناو به ناو چاوم چووه ته خو یان نا. ئه نجام پوگوژین هه ستاو ریک
 وه کو ئه و کاته ی هاته ژووری، ژور به وریایی و هیمنی که و ته پوانینم،
 به لام ئه م جاره یان پوانینه که ی بی ژارخه نه که ی پتیشووی بوو. به ئه سپایی،
 له سه ر نووکی پتیا، به ره و ده رگا که چوو، ده رگا که ی کرده وه، وه ده ر
 که وت و ده رگا که ی له داوی خو یه وه داخست. من له جیگا که م نه هاتمه
 ده ری، نازانم تا که ی به و حاله وه مامه وه، به چاوانی ئه بله ق، له گیزاوی بیر
 و خه یالاتی گونگ بی بنده مامه وه، بیر و خه یالاته که م چ بوو؟ مه گهر هر
 خوا بزانی بیرم له چی کرده وه ته وه! بیریشم نایه ت چون خوم لیکه وتووه.

"به یانی، دواى سهعات نۆ، کاتى گویم له لیدانى دەرگا بوو، له خه
 رابووم. له مالى ئیمه دا عاده ته که ئه گهر دواى سهعات نۆ به خۆم
 هه لئه ستم و نان و به رچایی داوانه کهم، ماتریونای کاره که رمان بیت و
 له دەرگا بدات و هه لم بستین. کاتى دەرگام له ماتریونا کرده وه، به کسه
 ئه مه م به بیرا هات که: باشه خۆ ئه م دەرگایه داخرابوو، ئه دی پوگوژین
 چۆن توانیویه تی بیته ژووره وه؟ که زیاتر بیرم کرده وه، دلنیا بووم که
 مه حاله پوگوژین توانییه تی بیته ژووره که ی منه وه، چونکه ئیمه هه موو
 دەرگا کانه مان به شه وان له ناوه وه به کلیل داده خه ین. "تیکرای ئه م
 پروداوه ی که به و وردی و دووردریژییه ی بۆم باسکردن، کردیه کاریک
 که من "بپاری" به کجاره کی خۆم بدهم. یانی به م پتودانگه "دواقه رار و
 قه ناعه تی" من زاده ی لوژیک یان قه ناعه تی لوژیکى نه بوو، به لکو زاده ی
 هه ست و سۆزی بیزاری بوو. من ناتوانم درێژه به م ژیا نه سه یر و غه رب
 و سه خت و دژوار و بئ وه فایه بدهم. ئه م تا پویه سووکایه تی پیکردووم.
 من ناتوانم ملکه چ و گویرایه لی هیزیکى گۆنگ و به ته مومژ بم که له شیوه ی
 جالجالۆکه یه کی زه لامدا خۆی بنوین. من ته نیا ئه و کاته. له و تاریکه
 شه وه دا، که هه ستم کرد گه یشتوومه ته دوا قه رار و دوا قه ناعه تی بنجر،
 که میک هه ستم به ئاسوده یی کرد، به لام ئه م قوناغه ته نیا قوناغی یه که م
 بوو، ده بوايه له قوناغی دووه مدا بچم بۆ پاقلو فسک، قوناغی دووه م
 له ویندهر به رمه سه ر، به لام پیتستر ئه مه م به تیروته سه لی باس کردووه."

په راوین:

* - "گردی کیشکان..": گردیکی بچوکه که کهوتووه ته باشووری
 پوژه لاتی دهره وه ی مۆسکو. ناپلیون و گه وره ئه فسه ره کانی، پوژی
 ۱۸۱۲/۹/۱۱، له ویندهر وه سه یری ناو شاریان کرد. بیگاره زندانیان، به ر
 له وه ی ره وانه ی سبیریا بکری، له ویندهر کو ده کرانه وه. ئه م گرده حالی
 حازر سه یرانگه و مه یدانی وه رزشه، پتی یه ژن "گردی لینین".

* - "توله یتا رابه..": ئینجلی مرقوس، سوره تی پینجه م، ۴۱

* - "ئه ی ئه لیه عازر وه ره دهری": ئینجلی یوحنا، سوره تی یازده، ۴۳.

فەلسەئى جەۋتەم

دەمانچەيەكى چكۆلەي گىرفانم ھەبوو، ھەر بە مندالى ئەم دەمانچەيەم دەست كەوتبوو، يانى لەو تەمەنە سەيرەدا كە مندال دەكەۋىتە ژىر كاريگەرىيى حىكايەتتەن قارەمانبازى و پىگىرى و دوئىل و دوئىلبازى و دەمانچە سواركردن لە يەكتىرى و، ھەز دەكات لاسايى ئەو شتەنە بىكەتەو. بە مندالى خەوم بەو ھەو دەيىنى كە يەكتىك داۋاي دوئىلم لى بىكات و بىپاك و نە ترس و ورە بەرز لە ھەنەبەر خەنيمە كەمدا بوەستم. نىكەي مانگىك دەبى كە ئەو دەمانچەيەم تاقىكرەو ھە و ھەر لە جانتاۋ كىفەكەي خۇيدا دوو قەۋان و قوتوۋىەكى چكۆلەي پىر لە باروۋتم دۆزىيەو كە بەشى داگرتنەو ھەي دوو سى فىشەكى دەكرد. دەمانچەيەكى زۆر خراپە، تەقە دەكاۋ ناكات، زۆر كەم بوردە، ئەوپەرى پازدە شەقاۋىك دەپوات و ناپوات. بەلام، ئەگەر پاستەوخۇ بنىت بە كەللەي سەرەو، مېشكى بەرانبەرەكەت دەپژىنى و كاسەي سەرى داغان دەكات.

بىريارم دا، كە سىپىدە، لە پاقلوڤسك، بۇ ئەو ھەي كەس لە قىلاكە بىزار نەبى، بەخشكەيى خۆم بگەيەنمە ناۋ باخ و سەيرانگاكە و خۆم بگوزم. ھەلبەتە لەو نامە و پروونكرەنەو ھەي كە لە دۋاي مردنى خۆم بەجىي دىلم، ھەموو شتىك بە رادەي پىۋىست و زىاترىش بۇ پۆلىس پروون دەكەمەو، تا لە لىكۆلىنەو ھەي خۇياندا توۋشى سەرەگىژىكى نەبى. ديارە ھەۋادارانى دەروونناسى و ھەر كەسىكى دى كە ئەو مەسەلەيەي بەلاۋە مەبەست

گه مڙه

دهبڼ، دهتوانن له ريگه‌ي شيرکړنه‌وه‌ي ټو پروونکړنه‌وه و نامه‌يه‌وه بگه‌نه
ټه‌نجامگيري دلخوازي خوږيان، به‌لام چه‌زناکه‌م نووسراوه‌که‌م به‌ هيچ
جوړي بيته بلاوبوونه‌وه له رږژنامه و بلاقوکاندا. تکا له ميرزاده ده‌که‌م که
نوسخه‌يه‌ک له و نامه‌يه لاي خوږي هه‌لگريټ و بپاريټيټ و نوسخه‌که‌ي
ديکه‌شي بگه‌يه‌نيته ده‌ست ټاگلایا ټيفانوفا يه‌پانچينا. ټه‌مه چه‌زو ټاره‌زووي
منه، وه‌سيتيشم ټه‌مه‌يه که ټيسکه په‌يکه‌ره‌که‌م بدري به ټه‌کاديمي‌ي پريشکي
تا بو ټه‌زمووني زانستي سوودي لټوه‌ربرگن.

که‌س بوي نيه داوه‌ريم دهره‌ق بکات و ده‌زانم هه‌نوکه که له ده‌ريي
ده‌سه‌لاتي هه‌ر دادگايه‌کم. توژي له‌مه پيش بيروکه‌يه‌کي سه‌يرم به ميتشکا
هات. له دلي خودا که ده‌مگوت: چونه له‌پر بي به سه‌رما و که‌سيک بکوژم
يان چه‌ند که‌س له يه‌ک شويندا سه‌ر بپر، يان هه‌ر تاوانيکي زور ترسناک
و دزيو بکه‌م که بي بي به داستاني سه‌رزاران و وه‌کو ترسناک‌ترين تاواني
دنیا بگيردريته‌وه. ده‌بي دادگا چه‌ند شپره‌ بکه‌م، له کاتيکا من ته‌نیا دوو
هفته يان سي هه‌فته‌م له دنيا دا ماوه، که نه پرس وجو و نه ټه‌شکه‌نجه‌ي
به‌ده‌ني داد بده‌ن؟ ټه‌گه‌ر ټه‌مه بکه‌م بو خوږم بي خه‌م و خه‌يال، سه‌ر
ره‌حه‌ت و دل ټاسووده، له نه‌خوشخانه‌کاني ټه‌واندا، له‌ژير چاوديري
دکتوراندا، گه‌رموگوپتر و ټارامترم له ماله‌که‌ي خوږم ده‌مرم. نازانم ټه‌و
که‌سانه‌ي که هه‌مان حاله‌تي منيان هه‌يه، بوچي ټه‌گه‌ر بو فشه و
سوعبه‌تیش بووه، ټه‌و جوړه بيرو خه‌يال‌ته‌يان به ميتشکا نايه‌ت. دوورنيه
به ميتشکيانيشدا هاتبي، خو له خه‌لکي قوشمه و شوخي‌يازمان که‌م نيه.

هه‌رچه‌نده من ټه‌و مافه به که‌س ناده‌م که داوه‌ريم دهره‌ق بکات، به‌لام
وي‌پرای ټه‌مه‌ش، زور چاک ده‌زانم، کاتي بووم به جه‌سته‌يه‌کي کړوکپ،
ساردوس‌پريش، خه‌لکي هه‌ر داوه‌ري خوږيان ده‌که‌ن. بويه نامه‌وي، به بي
وه‌لام، وه‌لاميکي ټازاد، دوور له هه‌ر گوشار و ناچاره‌ک برؤم، نه‌ک بو
ټه‌وه‌ي پاکانه بو خوږم بکه‌م، نا، نا! من پتويستم به‌وه نيه داواي بوردن له
هيچ که‌سيک بکه‌م، به‌لکو ته‌نیا له‌به‌رخوږم و چه‌زي خوږم، وه‌لام ده‌ده‌مه‌وه،
چونکه له زه‌ت له‌مه ده‌بينم.

گه مژه

ٺه رموون ٺيوه و ٺه م بيرؤكه غه رييه: ڪي و به چ هه ڪي ده توانيت و بؤي
 ههيه، له ماوهي ٺه م دوو يان سئ ههفته يه دا نازادي پهفتارم ليٽه دهغه
 بڪات؟ پرسوجؤم دهگهل بڪات؟ ٺه مه ڪاري چ دادگايه ڪه؟ چ دادگايه ڪ ٺه و
 مافه ي ههيه؟ ٺاخر سوودي ٺه مه چييه ڪه من نه ڪ هه ر حوڪمي خنڪاندن و
 مه رگ بدرئيم، به لکو ناچار بڪريم ٺه و ماوه ڪه مه ي پيش جيٽه جيڪر دني
 ٺيعدامه ڪه ش، به وپه پي ٺاقل ي و ملڪه چي و گوپراهه لي به ر مه سه ر؟ ٺايا
 ڪه س سوود له مه وهه ده گريٽ؟ ٺايا ٺه مه هه چ خزمه تيڪي مه سه له
 ٺه خلاقيه ڪان دهڪات؟ وهختي ٺه م قسه يه م قه بول بوو ڪه ٺه گهر نه خوش
 نه بام، ساغ و سه لامه تبام و چاوه پرواني ٺه وه بام روژيڪ بيت ڪه
 خيرو بيٽريڪم بؤ براي مروقم بيٽ... ههنگي دهڪرا، به گوپراهه ي پيوهره
 ٺه خلاقيه باوه ڪان، له بهر ٺه وه ي به بي پرس و پاويز ژياني خؤم به فيرو
 داوه، يان له سه ر هه ر خه تاو تاوانيڪي ديڪه ي له و بابته سه ر ڪونه بڪراميه
 يان ليٽي چينه وهه م دهگهل بڪرايه!... به لام ٺيستا، ڪه حوڪمي ٺيعدامه ڪه م
 راگه يه نراوه و هه موو شتيڪ براوه ته وه، دهڪريٽ به چي تومه تبار بڪريم؟
 يان چ گله يه ڪم ليديته ڪردن؟ ٺاخر ٺه مه چ ٺه خلاقيڪه ڪه تو نه ڪ ژيانت،
 به لکو دوا هه ناسه ڪانت وان له غه ر غه رهي مه رگا و له ٺان و ساتدايه دوا
 زه پهي ر وحت ده ريجيت، گويت ليٽي ميرزاده به به لگه و بؤچوونه
 مه سيحياهه ڪاني خؤي به وه دلخؤشيت بداته وه ڪه مردنت له ژيان باشتره؟
 (ٺه و مه سيحياهه ي وه ڪو ٺه ون، هه ميشه دهگه نه ٺه و قه ناعه ته و دليانش پني
 خؤشه!). ياني ڪه باسي "دارو درهختاني بافلوفسڪ" دهڪن، دهياهه وي بلين
 چي، ٺايا دهياهه وي دوا سه عاته ڪاني ژيانم ٺارامتر بگوزهرين؟ باشه ٺه مانه
 له وه ناگه ڪه من تا زياتر خؤم فه رامؤش بڪه م و دل به م دوا فريوه ي
 ژيان و خؤشه ويستييه خؤش بڪه م و خؤمي پيوه هه لواسم، ڪه دهياهه وي
 له و ريگه يه وه ديواره ڪه ي مالي ماير و هه موو ٺه و شتانه ي ڪه به و هه موو
 راشڪاوي و ساده ييه وه له سه ري تومار ڪراوه، له بهر چاوم ون بڪه ن،
 نازانن من به وه هينده ي دي دهر دم زياد دهڪات؟ باشه سروشتي جوان و
 باخي گشتي پافلوفسڪ به من چي، هه لاتن و ٺاوابووني روژ، ٺاسماني شين

گه مژه

و دهموچاوی پاراوتان به من چی، که من تاقه کهس بم که له م ئاههنگ و زیافه ته دا زیاد بم؟ ئاخو ئهم هه موو ژنه و ئهم جوانیانه به من چی، له کاتیکا من ناچار بم هه موو ساتیک هه ست به وه بکه م که ته نانه ت ئهو میشه چکوله یه ی که له بهر تیشکی هه تاوا، به دهوری منا گیزه گیزه تی، هه قی هه یه له م ئاههنگ و زیافه ته دا به شداری بکات، شوینه که ی خو ی ده زانی، دلی به شوینه که ی خو شه و پی شاده، به لام هه ر من به تاقی ته نیا ناشاد و بیزاروم. ته نیا من وه کو سپلی لا ورگ زیادم و بهس - که تا هه نوکه ته نیا ترسنوکی خوم، وای کردبوو که په ی به م حقیقه ته نه به م!

"من ده زانم میرزاده و هه موو ئه وانیه ی دی ده یانه و ی من ده ستبهرداری ئهم ده ربهرین و دهسته واژه "پر پقانه" بېم، ده زانم هه ز ده که ن گوئیان لیم بئ، به ناوی سه رکه وتنی ئه خلاقه وه، ئهم کۆپله شیعره کلاسیکیه ی میلوفی بخوینم:

خۆزیا، دۆستانیکى زۆر

له وانیه ی گوئیان له ئاستی مالاوایی

من ده خه واند

جوانی پیروزی تو یان ده بیینی

ته مه ند ریژ بن، بریا که

ده مردن، فرمیسکیان بو ده هاته رشتن

خۆزیا ده ستانی دۆست

چاوی لیک ده نان

"به لام ئه ی ساده و ساکارینه باوه ر بکه ن، باوه ر بکه ن که ئهم کۆپله شیعره دلخوشکه ره یه، ئهم هه موو دووعای خیره ی له م شیعره فه ره نسیه دا ده ی بینن، ژیرا و ژیر هینده ژه هراوییه، هینده ی بوغزو کینه ی ئه فسووناوی له خو گرتوو، بوغزو کینه یه کی ئه وتو که له زه ت له پکونی خو ی ده بیینی. بوغزو و کینه یه ک که شاعیر به خویشی گومرا بووه و سه ری لی تیک چوو و پوکینه که ی لی بووه به فرمیسکی میریقانی و پوندکی سۆزداری. هه لبه ته شاعیره که به و خه یال و قه ناعه ته وه مردوو. په حمه تی

گه مژه

خوای لیبی! ئه وه بزائن که وهختی مروڤ ههست به وه دهکات که هیچ نییه، که دهسه وهستان و بیتوانایه، ئه مه، خه م و په ژاره و قار و خهفت و نه گه تی و شهرمه زارییه کی زوری له دل و دهروندا چندهکات، به لام ئه مه سنووری خوئی ههیه، که مروڤ دایه تانی بیتعاری و ئه و سنوورهی به زاند، ههنگی له زهت له و شهرمه زاریه دهبینی.

دروسته زه لیلی و ملکه چی به م چه مک و مانایه هیزیکی گه ورهیه. من دان به مه دا ده نه م، به لام نه ک به و چه مک و مانایه ی که ئایین و مه زه ب قه بوولیه تی.

ناه... ئایین! من ئه گهری ژبانی ئه به دیم قه بووله، رهنگه هه می شهش هه ر قه بوولم بووبی. گریمان ههست و ویژدانی به شهری مه شخه لیکه، ویستی هیزیکی بالا هه لی گیرساندوه و ئه م هیزه له رینگه ی سه رانسه ری بوونه وه رانه وه خوئی ده نوینیت و ده لیت: "من هه م" هه ز ده که م باوه رپش به وه بیتم که ئه م هیزه بالا یه هه ر خوئی له ناکاوا فه رمانی ئه م ههست و ویژدانه ده دات که ده مودهست بکوژیته وه، هه لبه ته له بهر هویه کی گونگ و نادیار، هویه ک له سه رووی شروڤه و ږاڤه وه. با وا بی، من دان به مه دا ده نه م، به لام ئه م پرسیاره ئه به دی و هه می شه یه هه ر ده میتی: ئه م کارانه چ پیوستیه کیان به که ساسی و ملکه چی و گوڤرایه لی من هه یه؟ هه ر ئه وه به س نییه بخوریم، بی ئه وه ی ناچار بکریم ستاییشی (بخوره که م) بکه م، به شان و بالیا هه لبه ده م؟ باشه ئه گه ر من نه مه وی دوو هه فته ی دی چاوه پروانی مه رگی خۆم بکه م، سه بر نه که م، که سیک هه یه له و دنیا بالا یه دا که به م کاره ی من زه ره ر بکات یان ئازاریکی پیښگات؟ نه خیر، باوه رپناکه م! گریمان (هه لبه ته ئه م گریمانه یه له راستیه وه نزیکتره) له ناوچوون و زه والی ژبان و گیانی ناچیزی من، که ژبان و گیانی گه ردیله یه که، بۆ ږاگرتنی هاوسهنگی گه ردوون و بوونه وه ران، بۆ که مکردن یان زیاده کردنی شتیکی دیاریکراو، بۆ دروست کردنی هه قده ژری و جوړه ناته بایه ک پیوسته، وه کو چۆن پیوسته ژبان و گیانی ملیونان بوونه وه ر ږوژانه بکریته قوربانی بۆ ئه وه ی دنیا بمینی و به رده وام بی (هه رچه نده ئه م بیروکه یه، له

گه مژه

خودی خویدا، له بنه پهدا بیرۆکه یه کی بوردن ئامیز نییه). با واز له مه بئین. گریمان ئه گهر به شهر یه کتریان نه خواردبا، ئه م دنیا به بینا نه ده کرا، هه رچه نه ده من هیچ شتیک له م بینا به نازانم، به لام ئه وه ی من ده یزانم ئه مه یه: ئه گهر من بۆ ئه وه هاتبمه دنیا وه تا بزانم که "هه م" خه تای منه که ئه م دنیا به، ئه م گهردوونه به لنگه و قوچی دروست کراوه، هه ر ده بی به م شیوه و په وشه ش بیت و مه حاله بشیت به شیوه یه کی دی بی؟ ئاخه کێ له مه دا خه تای من ده گریت و به چ به لگه یه ک ده توانی خه تام بگریت؟ ده یسا به خۆتان بیر له مه بکه نه وه، تا ده توانن بیر لیکه نه وه، هه ر هه موو ئه مه له ته سه ورکردن نایه ت، هه ر هه موو یه که پارچه زوالم و بیدادیه.

"من، قه ت پۆژی له پۆزان، نه متوانیوه وینای ئه وه بکه م، هه رچه نه ده دلی خۆمدا ئاره زووم کردووه، که ئه و دنیا و په سه لان و مه شییه تی خوایی و خودا نه بن. من زیاتر ده گه ل ئه وه دام که هه موو ئه وانه هه ن، به لام هیچ شتیک نه له مه پ ژبانی ئه و دنیا ده زانین و نه ده رباره ی ئه و یاسایانه ی ئه و دنیا به پێوه ده بن. باشه ئه گهر ده رککردنی ئه م شته ئه وه نه ده سه خت و دژوار بیت و بگره مه حال بیت، ئایا من گوناح و خه تام چیه له شتیک نه گه م که له ته سه ور نه یه ت؟ پاسته هه موو هه ر ده لێن - به میرزاده شه وه - ئیمه ته نیا ملکه چی و گوێرا یه لی و ئیتاعه تی بی چه نه و چوونمان له سه ره و بیکومان له و دنیا پاداشتی گوێرا یه لی خۆم وه ر ده گرم. دیاره ئه وه ش ده لێن که ئیمه له به ر ئه وه ی له مه شییه ت و ویستی خوایی تینا گه یه ن، بۆیه له پووی بی توانایی و نا ئومیدی خۆمانه وه به که می ده گرین، به لام دووباره ی ده که مه وه ئه گهر ئه م ویست و مه شییه ت، له ده رککردن نه یه ت، قابیلی تینگه یشتن و ویناکردن نه بیت، به چ هه قی گله یی له که سینک بکریت که تیی ناگات، که توانای تینگه یشتنی ئه و ویست و مه شییه تی نییه، له کاتیکا ئه و تێ نه گه یشتنه ی به سه را سه پینرا بیت، لئی کرابی به یاسایه کی له گۆرانه هاتوو؟ ئه گهر مه سه له که وا بی، چۆن ده شیت من به تاوانی ئه وه ی توانای تینگه یشتنی ویست و یاساکانی مه شییه تی خوا بیم نییه مه حکوم بکریم؟ نا، هه ر وازی لی بیتنه، به ردیکی بخه سه ر و ته وای، باشت وایه

که مژه

کارم به کاری ئابین و مه زه به وه نه بیت.

‘به سه، به هه رحال! تا من ئەم چەند دێره تەواو دەکەم، هەتاویش هەلدیت،
نەکه ویتە تەشقی ئاسمانان و هینزی بێ سنوور و، بێ شوماری خۆی
بەسەر سەرپای دنیا دا بلاو دەکاتەوه! با ئەمە ویستی خوابی! من لەو کاتە دا
کە دەروانم ئەم سەرچاوەی هینز و ژیانە، سەرچاوەی ئەم ژیانە ی که هیچ
نومیدیکم پێی نەماوه و چیتەر نامەوی، دەمرم! ئەگەر لەدایکبوونم بە دەست
خۆم بایه، به ویستی خۆم بایه، هەرگیز قەبوولم نەدەکرد بێمە ناو ئەم گالته
بازارە بێ تامەوه، بەلام خو، هیشتا توانای مردنم هەیه، هەرچەندە ئەم
توانايش پوو لە کەمیه و هەرچەند پوژینکی کەمی ژیانم بە دەستەوه ماوه.
ئەمە توانایه کی گەورە ی دەوی نەک یاخی بوونیک ی گەورە.

‘دوا سەرنج: هەلبەتە لەبەر ئەوه نامرم کە توانای ئەوهم نەبووه بەرگە ی
ئەم سێ هەفته ژیانە بگرم. با توانام هەبووه و ئەولاتریش، خو ئەگەر
بمویستبا دەمتوانی هەر به وه دلنەوایی خۆم بکەم کە هەستم به و
سووکایه تییه کردبوو کە پیم کرابوو، بەلام خو من یارۆی شاعیری
فەرەنسی نیم و به و جوړه دلنەواییه ش قایل نیم، شتیکی دیکەش هەیه: کە
تەبیعیەت و سروش، تەنیا دەر فەتی سێ هەفته ژیان ی لە بەر دەمما
هیشتووه تەوه، به جوړی مەیدان و ماوه کە ی لیتەنگ و سنووردار کردووم،
پەنگە تاقە کاریک کە بتوانم لەو ماوه کە مەدا به کەمالی ئازادی و ویستی
خۆم دەستی پێ بکەم و به ئەنجام بگه یەنم هەر خو کوژی بێ. باشه بوچی
ئەم دوا دەر فەتە نە قۆز مەوه و ‘کاریک نە کەم؟ پەنگە هەندێ جار، نارەزایی
کاریکی بچووک نە بیت و بایه خی خۆی هە بیت.

هیپولیت، ئەنجام لە خویندەنەوه ی (پونکردنەوه کە) ی خۆی بوووه و
وەستا.

کاتی کە سێکی تووندە تەبیعیەت، لە تورە ییدا دەهری دەبی و ئاگای لە
خۆی نامینی، دەداتە تانی پاشکاوی و بیناکییه کی ئوتو کە گالته ی به
هەموو دوودلی و ترسیک دیت و کە مترین حساب بو ئەو شتانه ناکات و
نەک هەر ئاماده ی هەر شەرو فەرته نه یه ک دەبیت، بەلکو شەڕ به داروبەرد

گه مزه

ده فروشيټ و له زهت و خوښيښي لي ده بيني. په لاماري خه لکي ده دات و جوړه ناماده ييه کي گونگ و له هه مان کاتدا بنجرپيشي له لايه، هه ر دواي نه وه به يه ک ده قيغه، له بهر زترين بورجه وه خوږي هه لبداته خواره وه و به مه خوږي له هه ر کيشه و ده رهاويشته يه کي ئي حتمالي نه و په فتاره ي بدزيته وه و بپه پښتته وه. دياره نه م حاله ته به زوري جوړه داهيزران و بيتاقتي و لاوازي و سستيه کي به دهنې پيش ده که وي. نه و بارگرزيه ي که هيپوليتي تيا بو، حالي حازر گه يشتبو وه نه و قوناغه. جه سته ي نه م هه رزه کاره ته مه ن هه ژده ساله، که نه خوښي چروساندبوويه وه و که سيره ي کردبو، وه کو گه لايه ک له دار بهر بووبيتته وه، لاواز و له رزوک دهنواند، به لام هه ر که ته مه شاي گوڼگره کاني کرد (هه لبه ته به يه که م جار له ماوه ي يه ک سه عاتي رابردوودا) يه کسه ر نيگاو زه رده خه نه که ي ته ژي نه فرهت، له خوږايي بوون و بيزاريه کي ته وساميژ بوون. په له ي بوو که نه فرهت و بيزاريي خوږي له هه ر هه موويان بگه يه نيت، به لام گوڼگره کانيش له لاي خوږيانه وه زور قه لس و تووړه بوون. به دهم خوته و بوله ي توپره ييه وه له سه ر ميژه که هه ستان. ماندوويه تي و مه ستي و په ستي و دهمارگرزي هينده ي دي په وشه که ي شلوق کرد و زيافت و ئاهه نگه که ي شيواند.

هيپوليت، به جوړي له سه ر کورسيه که ي راپه ري و هه ستا، وه کو نه وه ي يه کيک به توږزي هه لي ستاندين. که تر وپکي هه تاوگر تووي دره خته کاني بيني، وه کو نه وه ي په رجوويه ک پووي دا بيت، پيشاني ميرزاده ي دا و هاواري کرد:

- هه تاو هه لهات! هه تاو ده ر کهوت!

فرديش چينکو گوتي:

- چييه، وات ده زاني هه لئايت؟

گانيا، په ست و بيموبالات، کلاوه که ي هه لگرت و کيشماننيکي خوږي دا و به دهم باوښکدانه وه گوتي:

- پوژنيکي گه رمي ناخوشي ديکه مان له پښه، جا وهره يه ک مانگي ته واو، له م گه رمايه دا هه لکه! پتيتسن چ ده لي ي برون يا بمينين؟

گه مژه

هيپوليت، سه رسام و ور و کاس گوئي بۆ ئه و قسانه گرتبوو. له ناکاوا
رهنگي به تهواوهتي زهرد هه لگه پا، رهنگي مردووی لی نیشته، سه راپای
کهوته له رزین، به دهم ته مه شاگردنی گانیاوه گوئی:

- تۆ بۆیه ئهم بيموبالاتييه دهنوینی تا سووکایه تی به من بکهیت! به
راستی پیاویکی سووکی!

فردیش چینکو گوئی:

- ئهم زیاده پۆیه چیه، بۆچی وا زمانت لی به په لا کردووه؟ نه شهرمی،
نه سلکردنه وهیهک!

گانیا گوئی:

- به راستی گهنجیکی گه وجه!

هيپوليت که ميک وه خوهاته وه، جلهوی خۆی گرت، به دهم له رزینه وه
کهوته قسان، قسه کانی پچر پچر بوون:

- به رزینه، رهنگه بيزارم کردبن، هه قی خۆتانه لیم توورپه بن، به داخه وه
که به خويندنه وهی ئهم ورینه یه بيزارم کردن (به دهم ئه و قسه یه وه
دهستنووسه که یان نیشان دهات)، به لام له لایه کی تره وه به داخه وه که
وهکو پتووست بيزارم نه کردن و سه رم نه یه شانندن. (به دهم بزه یه کی
گیلانه وه ئه و قسه یه ی کرد). له پر روو دهکاته یه فگینی پاقلوفیچ و ده لیت:
یه فگینی تۆ بلی، ناره حه تم کردن یان نا؟

یه فگینی پاقلوفیچ به رسقی دایه وه:

- وتاره که ت بریک دریژ بوو، به لام... به هه رحال...

هيپوليت، که هیشتا ده له رزی گوئی:

- په ئی خۆت به تهواوی بلی، درۆ مه که! به لای که مه وه بۆ تاقه جاریک
له ژيانتا درۆ مه که...

یه فگینی پاقلوفیچ، به قیز و بیزه وه پرووی لیوه رگنیا و گوئی:

- به لای منه وه و بۆ من هیچ گرینگ نییه... تکات لی ده که م وازم لیتینه.

پتیتسن چوو بۆلای میرزاده و گوئی:

- شه و به خیر میرزاده.

گه مژه

ڦيرا به له زو هه راسان به ره و هپوليت پوښت و تهنانهت ده ستیکيشی
گرت و هاواری کرد:

- ئه وه ئیوه چ ده که نه؟ ده تانه وی خوی بکوژیت! ئیوه ته مه شای بکه نه!
بیرتان چوو که گوتی ده گهل هه لاتنی خوردا خوی ده کوژیت؟ ده تانه وی چ
بکه نه؟

چهند ده نگیك بهرز بووه وه، یه کیک له وانه ده نگی گانیا بوو:
- نا، خوی ناکوژیت!

کولیاش که ده ستی هپولیتی گرتبوو، هاواری کرد:
- به پیزینه، به پیزینه، ئاخر ته مه شای بکه نه! میرزاده، میرزاده، بۆ وا
بیخه م وه ستاوی؟

ڦيرا و کولیا و کیلهر و بوردوفسکی، ده وری هپولیتیان دابوو، به هه
چواریان، ده ستیان گرتبوو.

بوردوفسکی، که پتیده چوو مه ستی مه ست بی و ئاگای له خوی نه بی،
به دهم مینگه مینگه وه گوتی:

- هه قی خویه تی، هه رچییه ک بکات نه هه قی نییه!...

لیبیدیف، له میرزاده نزیک بووه وه و گوتی:

- بمبووره میرزاده، تو ئه مرت به چییه، به نیازی چیت؟

لیبیدیف، مه ست و تا راده ی کو ساخی تو وره بوو.

میرزاده لئی پرسى:

- چ ئه مریکت مه به سته؟

- قوربان، به یارمه تیت! من خاوه نی ئه م ماله م. تکایه ئه م قسه یه م
لیمه گره و هه زناکه م له پرووی جه نابتا بی ئه ده بی بکه م!... هه لبه ته ده زانم
ئه م ماله هی تو شه... به لام هه زناکه م ئه م جوړه کیشانه له مالى مندا
رووبدا... نه خیر... نامه وی!...

جه نه رال ئیفولگین، له ناکاوا، به متمان وه و به جوړه تو پره یی و
بیزاریه ک گوتی:

- خه متان نه بی خوی ناکوژیت، چ نییه که ریتی گرتوویه تی!

گەمژە

فردیش چىنكو، ھەلى داھە و گوتى:

- ئافەرىن، دەمخۆش جەنەرال!

لىبىدىف گوتى:

- منىش دەزانم خۆى ناكورژىت جەنەرال... جەنەرالى بەرپىزى من... بەلام
وېراى ئەوھش... بە خۆت دەزانى من خاوەنى ئەم مالاھەم.

پىتىسەن، پاش ئەوھى دووئاخووزى لە مىرزادە کرد، دەستى بەرە و لای
ھىپولیت درىژ کرد و لەپەر گوتى:

- ئەرى ئاغای تىرنىتىف، تۆ لە وتارەكەتا وا بزانم باسى ئىسكە پەيكەرى
خۆت کرد و گوتت وەسەتت ئەوھى پەشكەش بکرىت بە ئەكادىمىيى
پزىشكى، وانەبوو؟ مەبەستت لە ئىسكە پەيكەرى خۆتە؟ يانى ئىسقانەكانت؟
- بەلى، ئىسقانەكانم...

- راستە. بۆيە پرسىارم کرد، گوتم نەبا بەدخالىبوونىك پوو بدات و
وەسەتەكەت بە ھەلە رافە بکرىت، چونكە وەكو بىستووومە، پەشتىر شتى وا
بروى داوھ.

مىرزادە، يەكسەر ھەلى داھە و گوتى:

- بۆچى تورەى دەكەى؟

فردیش چىنكو گوتى:

- ھىناتە گریان!

ھەلبەتە ھىپولیت بە ھىچ جورى نەدەگريا. وىستى خۆى راپسكىنى،
بەلام ئەو چوار كەسەى دەورىان دابوو، يەكسەر دەستیان گرت. ئىدى
سەداى پەكەنىن بەرز بووھوھ.

پوگوژىن گوتى:

- مەبەستى ئەوھ بوو دەستى بگرن. ھەربۆيەش وتارەكەى خويندەوھ.
خوئاخافىز مىرزادە. دەمىكە دانىشتووين، ئىسقانەكانمان ھاتوونەتە ژان.

يەڭگىنى پاڤلوفىچ بەدەم پەكەنىنەوھ گوتى:

- تىرنىتىف، ئەگەر من لە جىيى توبام و بە راستى نيازى خۆكوژىم ھەبا،
دواى ئەم ھەموو تەشەر و پەشخەنە خوت و خۆرايىھ، ئەگەر ھەر بۆ

گەمژە

لووتشكاندن ئىوانىش بوۋە، لەو كارەم ژىۋان دەبوومەو!
 ھىپوليت، لە قسەكەى ۋى زۆر توورە بوو، لەزگ بوو پەلامارى بدات،
 بە تورەيى گوتى:

- زۆريان پى خوشە خۆم بكوژم!

يەڭگىنى پاڭلوفىچ گوتى:

- بۆيە پەستىن چونكە لە دىتنى ئەم سىنارىيە مەحرووم بوون!

- يانى تۆش لەو باۋەرەدايت، كە بەچاۋى خۆيان ناي بينن؟

يەڭگىنى پاڭلوفىچ، بە زمانىكى ھىندى و نەرم، ۋەكو ئەۋەى داکۆكى لەو
 بكات، گوتى:

- من ھەرگىز نامەۋى ھانت بىدەم. بە پىچەۋانەۋە، من باۋەرەم وايە كە
 دەتوانىت و زۆرىش نزيكە خۆت بكوژىت، بەلام ئومىدەم وايە بە خۆت
 بوەستى و ھەلنەچىت...

ھىپوليت، كە تەمەشاي يەڭگىنى پاڭلوفىچى دەكرد، لەپەر بە زمانىكى پەر
 لە متمانەى كوتوپەر، ۋەكو ئەۋەى شىرەت و پراۋىژ بە دۆستىكى نزيك
 بكات، گوتى:

- ئىستا تىدەگەم، چ ھەلەيەكم كرد كە ئەو وتارەم بۆ خويندەنەۋە!

يەڭگىنى پاڭلوفىچ، بەرسفى دايەۋە:

- ۋەزە و پەۋشنىكى سەيرت ھەيە!... بە راستى نازانم چ ئامۇڭگارىيەكت
 بگەم و چ رىيەكت پى نىشان بىدەم! ھىپوليت، كروكپ، چاۋانى لاسار و پەر
 ترسى لە دوپ چاۋانى ۋى بېرى. لەۋە دەچوو، ناۋبەناۋ ھۆشى بە خۆى
 نەمىنى و نەزانى لە دەۋرۋەرى چ باسە.

لىبىدىف گوتى:

- نا... بە يارمەتى ئىۋە بەپىزىنە، بە يارمەتيتان! سەرنج بدەن بزەن چ
 دەلىت: "ئەگەر ھەز دەكەن، بۆ ئەۋەى كەس ناپەھەت نەكەم، دەچم لە
 باخەكەدا خۆم دەكوژم." ۋا دەزانى ئەگەر چەند ھەنگاۋىك لىرە
 دوركەوتەۋە و چوو لە باخەكەدا، كە دووسى شەقاۋىك لىرەۋە دوورە،
 خۆى كوشت، كىشە و سەريەشە بۆ كەس دروست ناكات؟

گەمژە

ميرزاده. هەلدايه و گوتى:

- بەپێزىنە...

لى لىبديف، بە تورەيى قسەكەى پيپىرى:

- نا، نا، بە يارمەتیی خۆت ميرزادهى گرانقەدر! تۆ بە خۆت دەزانى، ئەمە
گالتە نىيە، بەلای كەمەوە نىوەى ميوانەكانت لەو باوەرپەدان، دواى ئەوەى
گوڤيان لەو قسانەى بوو، ئەگەر لەبەر پاراستنى ئابرووى خۆيشى بوو،
خۆى دەكوژیت، جا من بەو حوكمەى كە خاوەنى ئەم مالهەم، بە شايەدى
ئەم ميوانانە داواى يارمەتيت لى دەكەم، تەكايە فريام بكەو!

- چ بكەين لىبديف؟ من ئامادەم يارمەتيت بەدەم.

- دەيسا با پيټ بليټم دەبى چ بكەين: (دەبى ئەو دەمانچەيەمان، كە بە
بەرچاوى هەموومانەو، پيئووى دەفشتى، بە فيشەكەكانىەو، بەداتى. ئەگەر
ئەم كارە بكات، قايىل دەبم، لەبەر ئەوەى نەخۆشە، لەژێر چاودىرى خۆمدا،
نەمشەو لىزە پوژ بكاتەو، بەو مەرچەى سبەينى بۆ كوئى دەروا، بىروا.
بەبەورە ميرزاده كە ئەم قسەيە دەكەم! ئەگەر چەكەكەى رادەستى ئيمە
نەكات، هەنگى من باليكي و جەنەرال بالەكەى ترى، دەگرين و خەبەرى
پوليسى لىدەدەين، تا پوليس بەخويان چارى ئەم مەسەلەيە بكەن، هەلبەتە
جەنابى فرديش چينكو، وەكو دۆستىك، دەچيټ خەبەرى پوليس دەدات.

دوا بەدواى ئەو قسانە، ژاوە ژاويك بەرپابوو. لىبديف كە بە تەواوەتى
تيني بۆ هاتبوو، تەواو شولى لى هەلكيشا و هەموو شەرم و شكۆيەكى
وەلانا. فرديش چينكو، خۆى ئامادە دەكرد كە بۆلاى پوليس بىروا، گانيا،
سوور بوو لەسەر ئەوەى كە هيبوليت خۆى ناكوژيت. لى يەقگينى پاقلوفىچ،
بيندەنگ بوو.

هيبوليت، بەئەسپايى لە ميرزادهى پرسى:

- ميرزاده، قەت ريكەوتوو، لە سەر بورجى زەنگى كلىساو، خۆت
هەلدايتە خوارەو؟

ميرزاده، ساكارانە بەرسقى داىەو:

- ن... نا!

گه مزه

هيپوليت، كه چاوه‌كاني ده‌بريسكانه‌وه، به جورئ ميرزاده‌ي ده‌دواند
وهك بلي چاوه‌نوږي، وه‌لام بيت، بويه ديسان به‌گوښدا چپاند:
ده‌زاني، من چاوه‌پرواني ئه‌م هه‌موو نه‌فره‌ت و بيزاريه نه‌بووم؟ ئه‌وجا،
له‌پږ، پرووي كرده ئاماده‌بوان و هاواري كرد:

- به‌سه! من هه‌له‌م... له هه‌ر كه‌سيكي دي هه‌له‌ترم! ليبيديف فهرموو ئه‌مه
كليله‌كه‌يه (به‌ده‌م ئه‌و قسه‌يه‌وه، ئه‌لقه‌يه‌كي پولايني له‌ جزدانه‌كه‌ي ده‌ره‌ينا
كه سئ چوار كليلي بچووكي پتوه كرابوو). مه‌به‌ستم ئه‌م كليله‌يه.. ياني
كليلي پيش ئه‌خير.. كولييا پتي نيشان ده‌دات... كولييا! كوا كولييا(به‌ده‌م ئه‌و
بانگه‌وه، زه‌ق زه‌ق ده‌پروانييه كولييا و نه‌ي ده‌بيني). ئا.. به‌ئي... ئه‌و نيشانتي
ده‌دات. ئه‌و توڙئ له‌مه‌پيش له‌ پيچانه‌وه‌ي چانتاكه‌مدا يارمه‌تي دام. كولييا
له‌گه‌ليا ږو.

چانتاكه‌م له ژووره‌كه‌ي ميرزاده، له‌ژير ميژه‌كه‌دايه...

چانتاكه‌ بكه‌وه، له بني چانتاكه‌دا، سه‌ندوقيكي چكوله هه‌يه، كه
ده‌مانچه‌كه و قوتووه باروته‌كه‌ي تيايه. كولييا به خوي توڙئ له‌مه‌پيش
چانتاكه‌ي بو پيچامه‌وه. جه‌نابي ليبيديف، كولييا هه‌موو شتيكت نيشان ده‌دات،
به‌لام به‌ومه‌رجه‌ي كه سبه‌ي به ياني هه‌ستم و به‌ره‌و پترسبورگ وه‌ږي
كه‌وتم، ده‌مانچه‌كه‌م بده‌يته‌وه، گوڤت لتيه؟ من ئه‌م كاره له‌به‌ر خاتري
ميرزاده ده‌كه‌م، نه‌ك له‌به‌ر خاتري تو ليبيديف. ليبيديف، به‌ده‌م وه‌رگرتنی
كليله‌كانه‌وه گوڤي:

- وا باشه! باشترا!

به‌ده‌م ژارخه‌نيكه‌وه، كليل به ده‌ست، به‌هه‌شتاو بو ژووره‌كه‌ي ته‌نيشت
تاوي دا. كولييا وه‌كو ئه‌وه‌ي بيه‌وي ناره‌زايي ده‌رپریت، له جيني خوي
وه‌ستا، لي ليبيديف، له باسكي نه‌وي و به راكيشان به‌گه‌ل خوي خست.
هيپوليت ده‌پروانييه ميوانه‌كان كه پتده‌كه‌نين. ميرزاده هه‌ستي كرد
هيپوليت، خه‌ريكه دانه‌چوقه‌ي پتده‌كه‌وي، وه‌كو ئه‌وه‌ي تايه‌كي توندي
ليهايتي.

هيپوليت دووباره و به‌وپه‌ږي توږه‌يي به گوڤي ميرزاده‌يا چپاند:

گه مژه

که هیپولیت گه یشته سهر بالکونه که، رهق راوه ستا، سوراحیه که ی به دهستی چه پی گرتبوو، دهستی راستی له گیرفانی پالتوکه یدا بوو، پاشان کیللهر گیرایه وه که هیپولیت له و کاته شدا که قسه ی دهگل میرزاده دا ده کرد و به دهستی چه پ شان و یه خه ی گرتبوو، نهو دهسته ی هه ر له گیرفانی پالتوکه یدا بوو بوو، نه م دیمه نه گومانی لای نهو دروست کردبوو. به هه رحال نهو گومانه، جوړه ترسینکی لای کیللهر دروست کردبوو، دوا ی هیپولیت که وتبوو، به لام له کاتی خویدا فریای نه که وتبوو. ته نیا شتیکی بریقه داری به دهستی راستیه وه بینیبوو، پاشان لووله ی ده مانچه یه کی چکوله ی به سهر لاجانگیه وه بینیبوو. به له ز غاری دابوو که دهستی بگریت، به لام هیپولیت، دهستی به ماشه ی (په له پیتکه) ده مانچه که وه نا، چرکه یه کی وشک و تیژی لی هه ستا، به لام پیره فیشه ک کویره کی کرد و نه ته قی. کیللهر په لاماری هیپولیتی دا، باوه شی پیدا کرد، هیپولیت وه ک بلتی بورایته وه، له به رده ستیا که وت، په نگه به راستی وای زانیبی که خوی کوشتووه. ده مانچه که به دهستی کیلله ره وه بوو. (هیپولیت) یان له سهر کورسییه ک دانیشانند و هه موو ناماده بووان به غه لبه غه لب و به دهم گفتوگو و پرسیار و وه لامه وه لی خربوونه وه. هه موو گوئیان له چرکه ی ماشه که بوو بوو، که چی هیپولیت، ساغ و سه لامه ت، زرک و زندوو، ته نانه ت هیچ شوینیکیشی نه پوشابوو. هیپولیت، بی نه وه ی بزانی چ باسه، وړوکاس، دانیشتبوو و مات و حایر ده پروانییه ده ورو به ری خوی. پیک له و کاته دا کولیا و لیبدیف. به هه شتاو گه رانه وه.

ناماده بووان لیزه و له وی ده یانپرسی:

- چروکی کرد؟ نه ته قی؟

هه ندیکی دی به گومان بوون:

- په نگه، فیشه کی له بهر نه بووبی!

کیللهر، که ده مانچه که ی تا قی ده کرده وه، گوتی:

- فیشه کی له بهر و نه ولاتریش، به لام...

- نه ی چون کویره کی کرد و نه ته قی؟

گه مژه

کیللەر گوتی:

- تهره قه ی له سهر نییه.

زۆر زهممه ته پیاو بتوانی، دیمه نه خه مناکه که ی دوای ئه مه وه سف بکات. ئه و ترس و دلّه پراوکیته ی له هه وه له وه به سهر هه موواندا زال بوو، زۆری نه برد که گوپاو بوو به شادی و پیکه نین. ژماره یه ک له خۆشیاندا کردیان به هه راو هه نگامه یه ک ئه و په ری دیار نه بیت، دیار بوو زۆریان که یف به م وه زعه ده هات و به دهرقه تیان ده زانی بۆ پابواردن و تانه وته شه ران. هیپولیت، به دهم هه نسکه هه لدا نه وه ده گریا، ده ست و بازو وه کانی تیکده ئالاند، ده سته کانی هه لده گلۆفتن. ده تگوت تووشی جۆره شیتایه تیک بووه. ده گه یشته هه ر که سیک ته نانه ت (فردیش چیکۆ)ش، باوه شی پندا ده کرد و سویندی بۆ ده خوارد که "بیری چووه تهره قه که ی بۆ دابنیت، به پیکه وت بیری چووه" ده نا هه موو تهره قه کان، که شه ش دانن ئه وه تان له گیرفانی ئیله که که یدان. (به دهم ئه و قسانه وه به یه ک به یه کیانی نیشان ده دات) له ترسی ئه وه ی، ئه گه ر له ده مانچه که دا بئ، نه با به پیکه وت له گیرفانیا بته قیت، له جییه کی تری داناوه، به و حیسابه ی هه ر کاتی به یه و تهرقه که دابنئ، به ئاسانی ئه و کاره ی پیده کریت، ئیدی به پیکه وت بیری چووبوو! هیپولیت جارئ په نای بۆ میرزاده و جارئ بۆ یه قگینی پاقلوفیچ ده برد، له کیلله ر ده پا پابه وه که ده مانچه که ی بده نه وه تا بتوانی "ئابرووی خۆی بکریته وه"... چونکه ئیدی "بۆ هه تا هه تایه ئابرووی چووه!"

ئه وسا له هۆش خۆی چوو و که وته سهر ئه رزه که. یه کسه ر بۆ ژووری کاره که ی میرزاده یان گوسته وه. لیبدیف که وه خۆ هاتبو وه وه و مه سته به ته واوه تی به ری دابوو، یه کسه ر ناردی به شوین پزیشکدا، خۆی و کچه که ی و کوره که ی و بۆردوفسکی و جه نه رال، به دیار نه خۆشه که وه مانه وه.

کاتی هیپولیت به بی هۆشی، بۆ ژووره که ی میرزاده برا، کیلله ر له ناوه ندی ژووره که دا وه سته، پوو له هه مووان، به زمانیکی پوون و په وان، بییچوپه نا و راسته وخۆ گوتی:

گه مزه

- به پريزينه، هر كه سيك، جاريكي دي، له حوزوري مندا باسي ئه وه بكات كه هيپوليت، به ئانقه ست تهره قه كه ي دا نه ناوه، هر كه سيك بلي كه ئه م گه نجه به دبه خته، ته نيا ويستويه تي سيناريو يه كي كوميدى پيشكesh بكات، عاجزى ده كه م ها!...

كه س وه لامى نه دايه وه. ئيدى ميوانه كان به له ز و به ره به ره بلاوه يان لى كرد. پيتستن و گانيا و پوگوژين، پيكه وه پويشتن.

قه رار بوو يه فگيني پاقلوفيچ، دواى ئه وه ي ئاههنگه كه چول بوو و خه لكه كه پويشتن، به دوو قولى ده گهل ميرزاده دا قسه بكات، كه چي خهريك بوو به بى ئه و گفتوگويه ده پويشت. ميرزاده ئه وه ي پى سهير بوو، بويه پرسى:

- باشه قه رار نه بوو دواى پويشتنى خه لكه كه قسه م ده گهل بكه ي؟
يه فگيني پاقلوفيچ، له پر داننيشت و ميرزاده شى له ته نيشت خويه وه داننيشاند و گوتى:

- با، به لام ئيستا رام گوريوه، چونكه كه ميك نارپه حه تم، ده زانم توش نارپه حه تي. بير وحه واسم په رته. ئه مه جگه له وه ي كه ئه و مه سه له يه ي كه ده مه وي ده گهل تا باسي بكه م، هم بۆ من و هم بۆ توش زور هه ستيار و گرنگه. ميرزاده من ده مويست و ده مه وي، له ژيانما، له هه موو ژيانما، بۆ تافه جاريك، جاريكي ئابروو مه ندانه بكه م، جاريكي خالى له هر مه به ستيكي شاراوو و په نامه يه كي، دوور له هر شيله وييله يه ك (فيل و ته له كه)! هه ست ده كه م، ئيستا، له م ساته دا، ئه و كارهم پيناكريت، پهنگه توش هه مان حاله تي منت هه بى... جا با... با... ئه و مه سه له يه بخه ينه كاتيكي دي. له گينه ئه گهر بيخه نه دوو سى پوژى دي، كه من به نيازم ئه و دوو سى پوژه له پترسبورگ به رمه سهر، مه سه له كان بۆ هر دوو كمان زياتر پوون بيته وه. يه فگيني پاقلوفيچ، دواى ئه و قسانه، دووباره له سهر كورسيه كه ي هه ستا، هيچ مه علوم نه بوو بۆ چي پيشتير داننيشت بوو. ميرزاده هه ستي كرد كه يه فگيني گرژ و په ست و توپه يه، نيگاي ريك به پيچه وان ه ي سه عاتى له مه پيشت، دژمنانه يه. له پر له ميرزاده ي پرسى:

گەمزە

- دەتەوئ بچی بۆلای نەخۆشەكە؟

میرزادە بەرسقى دایەو:

- بەلئ... بۆی پەرۆشم!

- خەمت نەبئ، هیچ مەترسە! لە گینە تا شەش ھەفتەى دیکەش بژى،
دوور نییە لیڤرە، چاکیش بێیتەو، بەلام باشتەین شت بۆ تۆ ئەمەیه کە
سبەینى جانتاکەى بدەیتەو دەستى وبە پى بکەى.

- پەنگە منیش، بە بێدەنگى خۆم، بێئەوئ پى بەسەم ھانم داییت...
پەنگەوای ھەست کردییت، کە منیش گومانم لەو بووبئ کە بە راستى
نیازى خۆکوژى ھەبووییت. تۆ چ دەلئى یەڤگینى پاڤلوفیچ؟

- نا، ھەرگیز! تۆ لە پیاوئەتى و دلپاکى خۆتە کە ئەوئەندە بە خەمیەوئەیت!
من پێشتر بیستبووم، بەلام ھەرگیز بە چاوى خۆم نەم دیتبوو، کە ھەندئ
جار ئینسان تەنیا بۆ ئەوئە خۆى دەکوژیت کە سەرنجى خەلکى پراکتیشیت و
ستایشى بکەن، یان لە داخى ئەوئە خۆى دەکوژیت کە کەس گوئى نادائى و
ستایشى ناکات. ھەرئەھا قەت باوئەرم نەدەکرد کەسیک ھەبیت، بەو زەقیە
دان بە لاوازى و بئ دەسلەلاتى خۆیدا بنیت؟ بەھەرئەحال باشتەین شت بۆتۆ
ئەوئە کە لە سبەینى زووتر نییە، بەپى بکەوئیت و خۆت لە شەپى پزگار
بکەیت!

- پیتوایە، جارێکى دیکەش ھەولئ خۆکوژى بدات؟

- نا، جارئ نا... بەلام دەبئ ئاگات لەم "لاسىنیرە" ڤووسىە بێت! چونکە
ئەم جۆرە کەسە ناچیز و پەرپووت و بئ سەبر و بەغیل و ھەسوودانە، کە
ھیچ مەفەرپیکیان نەما پەنا دەبنە بەر ھەر تاوانیک، تاوان و ئاو
خواردنەوئەیان لەلا وەکو یەکە!

- یانى، لە بابەتى لاسینیرە؟

- لەجەوھەرا بەلئ، ھەرچەند پەنگە بەپى زروف جیابئ. بۆیە من ھیچ
بە دوورى نازانم. ئەم کۆرە، دە دوازە کەس بەجاری "ھەر بۆ خوشى و
فشە بە ھەمان شتوواز بکوژیت کە لە "وتارەکەیدا" باسى کرد. بە راستى لەو
قسانەى دەترسم و ناچارم شەوئ نەخەوم.

گەمژە

- لەو دەهچى شتەكە زىاد لە پىتويست گەورە بكەيتەو.
- ميرزادە تۆ سەيرى ها! يانى باوەر ناكەيت، ئەم كۆرە لە دەستى بى
دەكەس بەجارى بكوژيت؟
- دەترسم، وەلامى ئەم پرسىارەت بدەمەو. پرسىارىكى زۆر غەريبە،
بەلام، بەلام...

يەڭگىنى پاڤلوفىچ، بە تورەيى گوتى:
- زۆر باشە، بەكەيفى دللى خۆت بكە! بە راستى تۆ پىاوئىكى بەجەرگى!
بەلام ئاگات لە خۆ بى، نەبىت بە يەكئىك لە قوربانىەكانى! ميرزادە، بە
هواسپەرتى روانىيە يەڭگىنى پاڤلوفىچ و گوتى:
- نا، پىم وا نىيە هىچ كەسئىك بكوژيت.
يەڭگىنى پاڤلوفىچ، بە دەم ژارخەنىكەو گوتى:
- دەى بە هىواى دىدار، كاتى رۆيشتنە. ئاگات لى بوو وەسىتى كرد كە
نوسخەيەك لە (وتارەكەى) بدەى بە ئاگلایا ئىفانوففا؟
- بەلى، ئاگام لى بوو... و... ئەمە خستىمە بىر كردنەو.
يەڭگىنى پاڤلوفىچ، دووبارە بە ريشخەنەو گوتى:
- من دەبى بىر لەو دە دواز دە قوربانىە بكەمەو.
ئەو قسەيەى كرد و ئەوسا رۆيشت.

دواى سەعاتىك، لەنىوان سەعات سى و چوارى بەيانىدا، ميرزادە چوو
بۆ باخەكە. بێهۆدە هەولەى دابوو لە مالهەكەى خۆيدا بخەوئ، بەلام لەبەر
دلەكوتى توند خەوى لىنەكەوتبوو. لە مالهەو، هەموو شتەك هاتبوو وە
تايمى خۆى. يارۆى نەخۆش خەوى لىكەوتبوو، ئەو دكتورەى هاتبوو وە
معايەنەى گوتى هىچ مەترسىيەكى راستەوخۆى لەسەر نىيە. لىبىدەف و كولىا
و بوردوفسكى لە لای ئەو نوستبون و بە نۆرە ئىشكىان دەگرت. يانى
هىچ مەترسىيەك لە ئارادا نەبوو، بەلام ميرزادە، وىپراى ئەوەش، سات بە
سات نىگەرانتەر دەبوو. وىل و سەرگەردان بە ناو باخ و سەيرانگاكدە
دەسووراپەو و نىگەى وىل و خەو زپاوى بە دەوروبەرى خۆيدا دەگىرا،
كە گەيشتە دەوروبەرى سەكوو شانۆى تىبى مۆزىكەكە و، كورسىە چۆل و

گه مژه

هۆله كان و دهفته رى ئۆتهى ئۆركستراكهى به سهر ستانده كانه وه بىنى، به سهرسامى راوه ستا، به خۆيشى نه يزانى بۆ ديمه نى ئەم شوينهى، زۆر دزىوو ناشرىن و قىزه ون هاته به رچاوا! به پىنى خۆيدا گه راپه وه. هه مان پىنگاى گرته بهر كه دوينى ده گهل مالباى يه پانچىندا، لىنوهى هاتىبون بۆ ئاههنگ و سهيرانكاكه. كه گه يشته ئاستى تهخته كه سكه كه، ئەو تهخته كه سكهى كه وهكو ژوانگه دىارى كرابوو، له سهر تهخته كه دانىشت و له پىر له قاقاى پىكه نىنى دا، دوا به دواى ئەوه نىگه رانىيه كى توند داىگرت و كه وته گله يى له خۆى. دللى تهنگ بوو، حه زى ده كرد، سهرى خۆى هه لىگرت و بىروا، به لام نه يدەزانى بۆ كوئى بىروا، له پىر مه لىكى چكۆله له سهر درهخته كهى دىار سهرىه وه، هه لى كرده خويندن، نىگاى به دواى مه له كه دا، به ره و لای نىو لقوپۆپى درهخته كرد. مه له كه له پىر له شهقهى بالى دا و فپى. مىرزاده يه كسهر ئەو "مىشه چكۆله يهى بىر كه وته وه كه له بهر هه تاوه گه رمه كه دا به گىزه گىزه ده سوو راپه وه" كه هىپوليت له وتاره كه يدا باسى كرد بوو گوايه "شوينى خۆى له ناو جۆقهى سروشندا هه يه و يه كىكه له به شدارانى جۆقه كه) و ئەوهى بىنگانه و غه وارەبى و له و جۆقه يه دا جىنى نه بى و جىنى نه بىته وه، هه ر ئەوه، واتا هىپوليتە. ئەم رسته يه كه ئەوساش سهرنجى راكىشابوو، هه نوكه له يادگه يدا زندوو ده بووه وه، ئەمه ياده وه رىيه كى كۆنى فه رامۆش بووى، له ناخيا بىدار كرده و پوون و ئاشكرا له بهر چاوىا به رجه سته بووه وه.

ئەم ياده وه رىيه هى سويسرا بوو، هى يه كه م سال، تو بلى هى هه وه لىن مانگه كانى سالى يه كه مى چاره سهر كهى بوو له وئ. هى ئەو كاتانه بوو، كه هيشتا گىل و گه مژه يه كى وه ها بوو، كه نه يدەتوانى، به دروستى و جوانى گوزارشت له و شته بكات كه ده بوىست، بگره هه ندئى جار تىته ده گه يى كه چيان لىده وىست يان چىيان لىده پرسى. به يانىهك كه دنيا سامال و نقومى هه تاو بوو، پووى كرده چىاو كۆچاران، ماوه يه كى زۆر بىته وده سوو راپه وه. مىشكى به ئەندىشه يه كى گۆنگ و ناپا يه داره وه مژول بوو، هه رچى ده كرد ئەو ئەندىشه و خه يالهى بۆ نه ده خرايه چوارچىوه يه كى دىارى كراوه وه. كه

گه مژه

دهیروانییه سهری، تا چاو ههتهر دهکات ئاسمانی شین و مهنگ بوو. که دهیروانییه ژیر پیتی تا خه یال بپ دهکات ده ریاچه یه کی ئه فسووناوی بوو، که دهیروانییه ئاسۆ، یه کپارچه پووناکی بوو، پووناکییه کی بیسنوور و بی کۆتایی، ماوه یه کی زۆر به دلی خه مناک و په ریشانه وه، چاوی بریه ئه و دیمه نه. ئیستا بیرى ده که و ته وه که چۆن دهستی بو ئه و ئوقیانوسه پووناکییه شینباو و ئارامه بردووه و هۆن هۆن گریا وه و فرمیسکی دنیاى پشتووه. که چۆن خۆی به نامۆ و بیگانه زانیوه و چ ئازاریکی دهروونی چه شتووه، که نهیتوانیوه، له م ئاههنگ و جهژنه بی پایانه دا، که له مندالییه وه، به عه زه رتهیه وه بووه، تامه زروى بووه، به شدارى تیا بکات؟ هه موو پۆژی هه تاوی به شکر، هه لده هات، هه موو به یانیه ک په لکه زیرینه به ئاسمانی تافگه کانه وه ده رده که وت. هه موو شهوئ، لوتکه یین به رزی به فرگر، له دووری دووره وه، له کۆتایی ئاسمانه وه، به په رنگی ئه رخه وانی به سهر تیکرای ئه م دیمه نانه دا ده دره وشایه وه. هه ر "میشیکی چکوله، که به گیزه گیز له ژیر تیشکی خۆره تاوی گه رما، به دهوری ئه ودا ده سووراپیه وه، به شدارى له م پانورامایه ی ته بیعه ته دا ده کرد: دهیزانی کامه شوینی ئه وه، شوینی خۆی خۆش دهویست، دلی به شوینه که ی خۆی خۆش بوو" هه ر گیایه کت دهگرت گه شه ی ده کرد، نه شونمای ده کرد و به خته وهر بوو! هه ر بوونه وهر و شتیک ریگه ی خۆی ده زانی، به دهم گۆرانی و سۆزه وه ده هات و ده چوو! ته نیا ئه و هیچی نه ده زانی، له هیچ حالى نه ده بوو، نه له به شه ر، نه له نه غمه و ده نگه کانی ته بیعه ت، چونکه بیگانه و غه واره بوو، له هه موو شوینی هه ر غه ریب و غه واره بوو، له هه موو شوینی هه ر بی شوین و بیزارا بوو. راسته که ئه و سه رده مه نهیده توانی به م وشانه، به م پوونیه گوزارشت له هه ست و نهستی خۆی بکات و، نهیده توانی پرسیاره که ی به م شیوه یه ی ئیستا دابریژیت، ئازاریکی که پولال سه ری ژهنی بووه دلی، به لام ئیستا وای خه یال ده کرد که هه ر هه موو ئه وانه ی له و کاتانه دا، له و سه رده مه دا، به هه مان وشه و به هه مان شیواز گوئیوو. وای وینا ده کرد که قسه کانی هیپولیت له مه پ "میشه چکوله که" له قسه و فرمیسکه خوینینه کانی ئه وسای

گه‌مزه

ئه‌مه‌وه، وهرگیراون. نازانی بۆ قه‌ناعه‌تی ته‌واوی به‌مه‌هیه‌! که بیر له‌مه‌ ده‌کاته‌وه، له‌ خۆرا دلی ده‌که‌وێته‌ په‌له‌ په‌له‌ و توندتر لێده‌دات.

له‌سه‌ر ته‌خته‌که‌ خه‌وی لێکه‌وت، به‌لام نیکه‌رانی و شپ‌رزیه‌که‌ی له‌خه‌وتنیشدا هه‌ر ده‌ستبه‌رداری نه‌بوو. ریک به‌ر له‌وه‌ی به‌ ته‌واوه‌تی خه‌وی لێکه‌وێت، قسه‌که‌ی یه‌قینێ پافلوقیچی بیر که‌وته‌وه‌ که‌ دوورنیه‌ هیپولیت، ده‌ دوازه‌ که‌س به‌ که‌ره‌تی بکوژیت، گالته‌ی به‌و بیره‌ پوچ و مه‌حاله‌ هات. بێده‌نگیه‌کی پاک و به‌ شکۆ و مه‌نگ ده‌وری دابوو، که‌ ناو به‌ ناو خسه‌ خشی گه‌لای دره‌خته‌کان به‌ئاسته‌م ده‌یشه‌قاند، که‌ خۆی له‌ خۆیدا بێده‌نگیه‌که‌ی دووپات ده‌کرده‌وه‌. میرزاده‌ خه‌و له‌ دوا‌ی خه‌وی ده‌بینی، هه‌موو خه‌وه‌کانیشی ناخۆش و خه‌ماوی بوون، هێنده‌ ترسناک بوون، ته‌ زووی نا ئارامیان به‌ گیانی ده‌به‌خشی. ئه‌نجام ژنیکی هاته‌ خه‌و، ئه‌م ژنه‌ی ده‌ناسی، تا سه‌ر مۆخ ده‌یناسی، به‌ ناو ناوی ده‌زانی، ده‌یتوانی بانگی بکات، به‌لام ئه‌وه‌ی سه‌یر بوو، چاره‌ و پوختاری ئه‌م ژنه‌، هه‌مان چاره‌ و پوختار نه‌بوو که‌ ئه‌و پیتی راهاتبوو. که‌ به‌و شیوه‌ و پوختاره‌ تازه‌یه‌وه‌ بینی، زۆری پیناخۆش بوو. ئه‌م ده‌موچاوه‌ تازه‌یه‌، په‌شیمانی و ترسیکی ئه‌وتۆی پتوه‌ دیار بوو، که‌ پیاو وای هه‌ست ده‌کرد په‌نگه‌ ئه‌م ژنه‌ تاوانباریکی یه‌جگار ترسناک بیت، تازه‌ له‌ تاوانیکی دزیو بووبیته‌وه‌.

دلۆپه‌ فرمیتسکیکی درشت به‌سه‌ر گۆنای زه‌ردی ژنه‌که‌وه‌ ده‌له‌رزی. ژنه‌ به‌ ئاماژه‌ی ده‌ست گازی کرد، قامکی خسته‌ سه‌ر لێوانی، وه‌ک بلیتی هه‌ره‌شه‌ی لێ بکات که‌ به‌ بێده‌نگی و بێ چه‌ند و چوون دوا‌ی بکه‌وێ. دلی داخو‌ریا، هیچ به‌لگه‌ و بیانویه‌کی به‌ده‌سته‌وه‌ نه‌بوو که‌ ئه‌م ژنه‌ به‌ تاوانبار بزانیت، که‌چی وێرایی ئه‌وه‌ش هه‌ستی ده‌کرد، شتیکی ترسناک، قه‌وماویکی ناخۆش به‌رپتوه‌یه‌و، شتیکی که‌ رێره‌وی سه‌رانسه‌ری ژبانی ده‌گوریت. له‌وه‌ ده‌چوو ئه‌م ژنه‌ بیه‌وێ، له‌و نزیکانه‌، له‌ ناو سه‌یرانگاکه‌دا شتیکی پێ نیشان بدات. میرزاده‌ هه‌ستا تا دووی بکه‌وێت، به‌لام سه‌دای پتکه‌نینیکی خۆش و پاراو له‌ نزیکیه‌وه‌ به‌رز بووه‌وه‌. له‌په‌ر هه‌ستی به‌ ده‌ستیک له‌نیو ده‌ستی خۆیدا کرد. ده‌سته‌که‌ی توند گرت، له‌ خه‌و راپه‌ری. ئاگلایا له‌به‌رده‌میا

گەمژە

وەستا بوو، شادو بە کەیف قاقا پێدەکەنی.

پەراویژ:

* - لاسینیر، پییر-فرانسوا (۱۸۰۰-۱۸۳۶) لە ناوەڕاستی دەیهی سییه‌کانی
سەدهی نۆزدهدا، به تۆمهتی زنجیره تاوانیکی دزیو و درێندانه، پاكیشرایه
دادگا.

.

فەسلە ھەشتەم

پێدەكەنى، لى لە ھەمان كاتدا پەست و زویریش بوو. بە سەرسامیەكى
پڕ لە تورەیی ھاواری كرد:

- نوسستوو! ئێوە نوستبوویت؟

میرزادە كە ھیشتا بە تەواوەتى بیدار نەبوو بوو، نىگایەكى كرد،
ناسیەو، بە سەرسامى و لەبن لیوانەو گوتى:

- ئێمە تۆیت؟ ھا... بەلى... قەرار بوو لێرە یەكدى بدین... خەوم لێكەوت!

- دەزانم، بە خۆم بینمیت!

- تۆ خەبەرت كردمەو؟ جگە لە تۆ كەسى دى بۆ ئێرە نەهات؟ وامزانى

ژنىكى دى بۆ ئێرە ھاتوو.

- ژنىكى دى؟

میرزادە، ئاقیبەت بە تەواوەتى بیدار بوو. بە ھەواس پەرتیبەو

گوتى:

- دیارە خەون بوو، بەلام ئێو خەونە سەیرە و لەم كاتەدا! دانیشە.

دەستى ئاگلايای گرت و لەسەر تەختەكە دای نیشاندا و بە خۆیشى

لەتەنیشتیەو دانیشت و لە فەكران راچوو. ئاگلايا پێدەنگیەكەى نەشكاند،

بەلام بەوردی تەمەشای ئێوى دەكرد. ئەویش تەمەشای ئاگلايای دەكرد.

ھەندى جار بە شیوہیەك سەیری دەكرد، لە تۆ وایە نەیدەبینى. دەموچاوى

ئاگلايا سوور بوو.

گه مزه

ميرزاده، به دهم له رزينه وه گوتی:

- هپولیت، ده مانچه یه کی نا به لاجانگی خویه وه.

ئاگلایا، بئ ئه وهی سه رسامیه کی زوری پیوه دیاربیت پرسى:

- که ی؟ له لای تو؟ وایزنا تا دویشه ویش هر زندوو بوو وانیه؟

ئه و جا به هه لچوونه وه له سه ری پویش:

- باشه، دواى ئه و پووداوه، چون توانیت بئی لیره بخه وى؟

ميرزاده گوتی:

- خو نه مردوو. ده مانچه که چروکی کرد.

ميرزاده، له سه ر داواى ئاگلایا، ناچار بوو، پووداوه که ی دویشه و، به

دووردیژى بگيریته وه. ئاگلایا زوو زوو په له ی لیده کرد، به رده وام بیت

له سه ر گیرانه وه که ی، ناوبه ناویش، به هه ندئ پرسى یارى بئ سه روبه ر

قسه که ی پیده بړی. هه لبه ته زور به وردی گوئی له و قسه یه گرت که یه فگینی

پاقلوفیچ گوتبوو، ته نانه ت چهند جارێک به ميرزاده ی دووباره

کردبووه وه. دواى ئه وه ی گوئی له هه موو به سه رهاته که بوو، گوتی:

- ئه وه نده به سه! ده بئ په له بکه ی! ته نیا یه ک سه عاتمان به ده سه ته وه یه،

ده بئ سه عات هه شتی ته واو له ماله وه بم، تا په ی به وه نه بن که من لیره

له گه ل تودا بووم. من به مه به ستنکی تایبه تی بۆ ئیره هاتووم، چونکه زور

شت هه ن ده بئ پیت بلیم، به لام حیکایه ته که ی تۆ به راستی هه موو شتیکی

بیر برده وه. سه باره ت به هپولیت، پیم وایه ئاساییه که ده بوايه

ده مانچه که ی نه ته قیت، ده بوايه چروکی کردبا، به خوی وای داناوه که

نه ته قی، چونکه ئه و کورپه شتی وای لیده وه شیته وه. باشه تۆ دانیایت که

نیازی خۆکوژی هه بووه و فیل و ده هویه ک له و کاره دا نه بووه؟ ئه مه

سیناریۆ نه بووه؟

- نا، هیچ سیناریۆیه ک له ئارادا نه بوو!

- ئه مه یان زیاتر پئی تیده چی. باشه ئه و به نووسین داواى لینه کردوویت

که ئیعترافنامه که ی (وتاره که ی) بۆ من بیتی؟ بۆچی بۆت نه هیتاوم؟

- پیمنه گوتیت نه مردوو؟ پرس به خوی ده که م

گەمزە

- نەپرسی پى بکە و نە هیچ، بیهیتە و برایەو. من دەزانم پى خوش دەبیت. رەنگە ھەر لە بەرئەو خۆکوژی کردبیت، تا پاشان من ئیعتراfnameکەى بخوینمەو. تکایە لیون نیکولایوفیچ، گالتەت بەم قسەىەم نەیت: رەنگە ئەم رافەىەى من زۆر دروست بى.

- نەخیر، گالتەم پینایەت، چونکە منیش پىم وایە رەنگە ئەم رافەىە دروست بى.

ئاگلايا، بەو پەرى سەرسامى گوتى:

- بە راست، تۆش؟ بە راستى ھەمان شتت بە بیردا ھاتوو؟

زۆر بە پەلە پەل پرسىای دەکرد و ھەندى جار دەپەشوکا و بیری دەپویشت و زۆر جار بى ئەو قسەکەى تەواو بکات بیدەنگ دەبوو، جار جار وا دەھاتە بەرچاو کە دەیەوئ میرزادە لە شتیک ئاگادار بکاتەو. بە گشتى زۆر پەشتوو پەرىشان بوو، ھەرچەندە جۆرە متمانە و بێپەر وایە بە نىگایەو دیار بوو، لى پیدەچوو لە ناخا ھەندىک بترسیت. لەوسەرى تەختە کە دانیشتوبوو، جلیكى سادە و ئاسایى لەبەر بوو، بەلام تا بلێى جوان بوو لێى دەھات. زۆر جار تە زووى پیدە دەھات و سوور ھەلدەگەرا. زۆرى پى سەیر بوو کە میرزادەش پى و بوو، ھىپولیت بۆیە ویستوو یەتى خۆى بکوژیت تا ئەو (ئاگلايا) ئیعتراfnameکەى بخوینیتەو.

میرزادە بە دەم شەرقەو گوتى:

- ھەلبەتە، سەربارى تۆ، ھەزى دەکرد ھەر ھەموو ئیمەش ستاییشى بکەین.

- ستاییش؟ چۆن؟

- مەبەستم.... نازانم چۆنت تىگەىەنم؟ ھەلبەتە گوزارشت کردن لەم ھالەتە یەجگار قورسە. بىگومان ھەزى دەکرد، ھەموو خەلکى لە دەورى خەربنەو، ریز و خۆشەو یستى و قەدرزانی خۆیانى بۆ دەربیرن، تکای لیتکەن، بکەو نە خاک و پای کە خۆى نەکوژیت. زۆر لە گینە تۆى لە ھەموو کەسێک پتر لە ھزر و زەینا بووبى، چونکە لەو ساتە ھەستیارەدا بە ناو،

ناوی تۆی برد... ھەرچەندە لەو ھەشە بە خۆیشی نەیزانی بێ کە تۆ لە زەین و ھزیدا ھەیت، نە ی زانیی کە بیر لە تۆ دەکاتەوہ...

- من لەمە تێناگەم یانی چی بیر لە من دەکاتەوہ، بێ ئەوہی بە خۆیشی زانییەتی بیر لە من دەکاتەوہ؟! با، با، تێگەیشتم! پێم وایە تێگەیشتم! دەزانی من کاتی کچۆلە یەکی سێزدە سالان بووم، سێ جار کە وەتمە بیرى ئەوہی ژەھر بخۆم و ھەموو شتێک لە نامە یە کدا بنووسم و بۆ داک و بابمی بە جێ بێلم؟ ئیدی خۆم دینایە بەرچاو کە چۆن لە تابوتیکا پراکشام و چۆن ھەموو کەسوکار دەوریان داوم و بە دیارمەوہ دەگرین و گلەیی و گازندە لە خۆ دەکەن کە ئەو ھەندە دەرھەق بە من کە مەتەرخەم و بێ موبالات بوون.. ئەوسا برۆکانی ویکھینانەوہ و بە گرژی و پەستی لە سەری پۆشت.

- بۆچی دیسان پێدەکەنی؟ باشە تۆ کاتی بە تەنیا دەبییت و بە ناو خەون و خەیاڵان دەکەوی چۆن بیر لە خۆت دەکە یەوہ؟ قابیلە خۆت بە مارشالیک بیتە بەرچاو کە بە گژ ناپلیۆندا دەچیتەوہ؟

میرزادە بە دەم پێکەنینەوہ بەرسفی دایەوہ:

- باوەر دەکە ی خۆم لێدەبێ بە مارشال، بە تاییەتی کە لە خەوایم و خەون ببینم، بەلام ناچمە شەری ناپلیۆن، بەلکو دەچمە شەری نەمساویەکان.

- من گاللت دەگەل ناکەم جەنابی لیون نیکولایوفیچ. گەرەکمە بە خۆم ھیپولیت ببینم، تکایە ئەوہی پێ بلی. سەبارەت بە تۆش، پێم وایە تۆ تەواو ھەلەیت، چونکە بیرو بۆچوونت دەربارە ی ھیپولیت، زۆر نا دروست و ناپەسەندە. تۆ ھیچ لیئوردە یی و سۆز و دلۆقانیەکت تیا نییە. جگە لە حەقیقەت ھیچ شتێکی دیکە نابینی، یانی زالمیت.

میرزادە، تاویک لە فکراں راچوو و پاشان گوتی:

- پێم وایە تۆ لەم داوەر یەتدا دەرھەق بە من زالمیت، بێ لوتقی و بێ مروەتی دەکە ی، چونکە من ھیچ شتێکی خراپ لە جۆری بیرکردنەوہکە ی ویدا نابینم، بەلامەوہ ئاساییە ئەگەر ئەو بیرە ی بە میتشکا ھاتبی، چونکە ھەموو کەسێک ئەو جۆرە بیرکردنەوہ یی لە لا ھە یە. ئەمە جگە لەوہی کە

گەمزە

لە گىنە بە ھىچ جوړى بىرى واى نەکردىتەو. بەلکو تەنيا خەيالئىكى
 رەوتەنى بووبى، بە مېشکيا ھاتىت! ويستىتتى، بۇ دواجار لە خەلکى نزىک
 بىتەو، رېز و حورمەتيان بۇ خوى پاكىشىت. ديارە ئەمە خوى لە خویدا
 ھەست و سۆزىكى زۆر باشە، بەلام ئەمە بۇ ئەو نەلوا. ھۆيەكەشى
 دەگەرپتەو بۇ نەخوشىيەكەى و بۆ. نازانم چىتر!... ئىدى دنيا بە دللى
 ھەموو کەس نابىت، بۇ ھەندى کەس دەلویت و بە ھەموو ئاواتىک دەگەن و
 بۇ ھەندىكى تریش نایەتە بار و گومرا دەبن و ھەرچى دەکەن و دەکۆشن،
 ھىچ بە ھىچ ناکەن...

ئاگلایا گوتى:

- پېم وایە تۆ لە دەستەى دووھىيانىت و ئەو قسەيە دەقاودەق خۆت
 دەگرتەو!

مىرزادە، بى ئەو ھىچ گومانىک لە نىازى پرسىارەكەى ئاگلایا بکات،
 بەرسقى دایەو:
 - بەلئى.

- بە ھەرحال من لەجىاتى توبام نەدەنوستم، بەلام وا ديارە تۆ گوئى
 نادەيتى و لە ھەر شوئىن خەوت بۇ ھات دەنووى. ھەق نىيە شتى وا لە تۆ
 بوەشیتەو.

- ئاخىر شەوئى کەم و زۆر نە خەوتم. دواى پىاسە و گەپانىكى زۆر
 ئەوجا چووم بۇ شوئىنى مۇسقىاکە...

- مۇسقىای چى؟

- ئەو شوئىنەى کە دوئىن شەو مۇسقىايان تیا لى دەدا، دواى ئەو ھاتم
 بۇ ئىرە، دانىشتم، ماوہیەكى زۆر بىرم کردەو، ئەوسا خەو بردمىەو.

- بە راست؟ ئەم بیانوو بە قازانجى تۆیە نەک بە زیان... بەلام بۆچى
 چوویت بۇ شوئىنى مۇسقىاکە؟

- نازانم... ئىدى وا رىکەوت...

- گرینگ نىيە، پاشان باسى دەکەین. تۆ ھەمیشە قسەم پىدەبريت. من
 ھەقم چىيە بۇ شوئىنى مۇسقىاکە پۆشتوى یان نا؟ بلئى بزانم ئەو ژنەى لە

گه مژه

خه وه که تدا بینیت کئ بوو؟

- ئه وه بوو... ئه وه بوو... تو خۆت دیتووته...

- تیگه یشتیم... ده زانم، ده زانم کئ ده لئیی... تو زۆر... به لام چ خه ویکت پئوه

دیت؟ به چ شیوه یه که هاته خه وت؟

له پر به جۆره تو پر یه که له سه ری پۆیشت:

- به هه رحال، نامه وئ هیچ له م باره یه وه بزنام. تو به رده وام قسه م

پئده بریت، قسه که م پئ مه بره...

ئاگالایا بۆ ساتیک له قسان وه ستا، وه که بلئیی بیه وئ نه فه س تازه

بکاته وه، یان تو پر یه که ی بخواته وه و کوئتر و لئ بکات. ئه وسا به نیمچه

تو پر یه که وه گوئی:

- به کورتی، من داوام لئ کردیت که بیی بۆ ئیره و یه کتر بدینین تا

داوات لئ بکه م که بییت به دۆست و براده رم... چیه، بۆچی به و جۆره

ته مه شام ده که ی؟

به راستی میرزاده، له و ده مه دا زۆر به دیقه ت و سه رنجه وه ته مه شای

ده کرد، چونکه ده بیینی سات به سات پتر هه لده چیت و سوور ده بیته وه. له م

جۆره حاله تانه دا. زیاتر سوور ده بو وه، به چاوه گراویه کانیا ده رده که وت

که، پتر له خۆی تو پر ده بییت. ئیدی عاده تی وابوو، دوا ی یه که دوو ده قیقه،

قارو غه زه بی خۆی به سه ر به رانه ره که یدا، چ تاوانبار بوایه و چ بیتاوان،

هه لده پرشت. په لپ و بیانووی به به رانه ره که ی ده گرت، شه ری پئده فروشت.

جا چونکه خۆی ده ناسی و به ته بیعه ت که میک دووره په ریز و بریک

شه رمنۆک بوو، به ده گمه ن خۆی له قسه و باسان هه لده قورتاند، له

خوشکه کانی دیکه ی که مدووتر بوو. بگره یه کیک له عه یبه کانی ئه وه بوو که

زۆر بیتده نگ بوو. جا هه ر کاتی، له هه لومه رجیک هه ستیاری وه کو

ئیتاید، ناچار بوایه قسان بکات، به فرناخی و لووتبه رزییه کی ئاشکراو به

جۆره بی مابالاتیه کی بیتا کانه وه قسه ی ده کرد. به خۆی پئشو هخته، هه ستی

ده کرد که ی سوور ده بیته وه. چاوانی له دوو چاوانی میرزاده بری و به

له خۆبایی بوونه وه پرسى:

گەمژە

- چىيە، ناشى نەتەوئ پىشنىيازەكەم قەبوول بکەيت؟

مىرزادە، نىگەرەن و سەرەسىمە، بە شەرەمەو گوتى:

- بەپىچەوانەو، دەمەوئ، بەلام... بەلام بىنفايدەيە، هېچ سوودىكى نىيە...
هەرگىز لەو باوەرەدا نەبووم ئەم پىشنىيازە بکەيت، يان پىئوست بەم
پىشنىيازە هەيىت.

- ئەدى بەتەماي چ بوويت؟ بۆچى داوام لى کردىت بۆ ئىرە بىنى؟ چ
بىرىكت لە مېشکايە؟ يان تۆش کەمىک بە گەوجم دەزانى، وەکو چۆن لە
مالەو هەمووان بە گەوجم دەزانن؟

- هەرگىز بەمەم نەزانیو کە لە مالەو بە گەوجت دەزانن. من... من، بە
گەوجت نازانم، بەو چاوە سەيرت ناکەم.

- بەوچاوە سەيرم ناکەيت؟ بەش بەحالى خۆت زىرەكى، تۆش لە پەناو
و زىرەکانە هەمان قسەى ئەوان دەکەيتەو!

مىرزادە لەسەرى پۆيشت و گوتى:

- بە تۆپىنى من، تۆ هەندى جار زۆرىش هۆشن و زىرەكى، بۆ نمونە
تۆزى لەمەپىش، قسەيەكى زۆر پىر مانات کرد: "تۆ جگە لە هەقىقەت هېچ
شتىكى دى نابىنى، کەواتە زالمىت." من ئەم سەرنجە لای خۆم تۆمار دەکەم
و لىي ورد دەبمەو.

ئاگلايا، لەپىر لە خۆشياندا سوور بوو، زۆر بەئاسانى، بى پىاو
راستگۆيانە ئەم جۆرە گۆرەنە کوتوپرەنەي بە سەردا دەهات. مىرزادەش
خۆشحال بووبوو، بەدەم تەمەشاکردنى ئاگلاياو، بە دل و بە کول
پىدەکەنى. ئاگلايا، هاتەو قسان و گوتى:

- گوى بگرە. من دەمىکە چاوەپوانم کە هەموو شتىکت بۆ بگىرەمەو، لە
هەموو شتىکت ئاگادار بکەم. لەو کاتەو کە لەویندەرەو نامەکەت بۆ
ناردبووم چاوەپوانم، بگرە لەپىشتريشەو... دوى شەو تەنيا نىوہى ئەو
شتانەم بۆ گىرەيتەو کە حەزم دەکرد پىتى بلىم و لىي ئاگادار بىت. جا من
تۆ بە شەرىف ترين و راستگوترين مەرؤف دەزانم. زۆر شەرىفتەر و
راستگوتر لە هەر کەسىكى دى. جا ئەوانەي کە دەلین مېشکت... يانى

گه مژه

هه ندى جار له پرووى دهر وونيه وه... گوايه ميتشكت ته واوونيه، نه خو شه،
 نابه جايى دهكهن، بى مروه تيه. من قه ناعه تى ته واوم بهم قسه يه ي خو م هه يه
 و گه نگه شه م له گه ل هه موواندا كردووه. جا نه گهر هه ندى جار جوړه
 نه خوشييه كيش له نه قل و ميتشكى تودا سه ره لېدا (بيوره كه وا ده ليم، من
 هيچ مه به ستيكى خراپم نيه) نه وا زهين و زيره كى بنه پرتى تو، له هى يه ك
 به يه كى نه وانه زياتر و باشتره، زهين و زيره كى تو زيره كيه كه كه نه وان
 به خه ونيش شتى وا به خوړه نابيين، چونكه دوو جوړه زهين و زيره كى
 هه يه! زيره كيه كى بنه پرتى و زيره كيه كى لاوه كى... وان يه؟

ميرزاده، به دهنگى نزم، كه به ناسته م دهبيسترا، به شهرميكه وه گوتى:
 - پرهنگه وايى، پرهنگه قسه ي توبى.

دلې به شيويه كى سهير كه و ته ليدان و په له پهل.

ئاگلایا، له سهر قسه كه ي پويشت و به زمانى كى پرشكو گوتى:

- دهمزاني كه ليم دهگه يت. ميرزاده (س...) و يه فگينى پافلوفيچ، هيچ
 شتيك له مه پ نه م دوو زيره كيه نازان، نه لكسندراش تى ناكات. دهزاني
 دايكه له مه دهگات؟

ميرزاده گوتى:

- تو زور له ليزافيتا پروكوفيتا دهچيت.

ئاگلایا به سه رسامى پرسى:

- چون؟ به راست؟

- به لى به راستى له و دهچيت.

ئاگلایا، بى ساتيك له فكران پاچوو و گوتى:

- سوپاست دهكهم، زورم پى خوشه كه له دايكه دهچم.

ئاگلایا نه وسا، بى نه وهى بزانيت كه پرسيا ره كه ي چهند ساويلكانه يه

پرسى:

- پيم وايه تو زور پيزى دهگريت، وان يه؟

- بيگومان. زور خوشحالم كه يه كسهر په يت بهم راستيه برد.

- منيش خوشحالم، چونكه دهبينم هه ندى جار... گالته ي پتدهكهن، به لام

گەمژە

گوئ بگره، من دواي بىرکردنه وه يه کي زۆر ئه وساتۆم هه لێژاردوه. نامه وئ له ماله وه گالته م پئ بکه ن يان وه کو کيژۆله يه کي سه رشيت مامه له م له ته کدا بکه ن. نامه وئ سه ربکه نه سه رم و تورهم بکه ن... من له پڕ له هه موو ئه م شتانه حالئ بووم، (يه فگيني پاقلوفیچ) م په فزکرد، چونکه نامه وئ هه موو خه ميکيان بيته سه ر به شووداني من! ده مه وئ... ده مه وئ... به ئئ... ده مه وئ سه ري خۆم هه لگرم و له مال هه لبيم! تۆم بۆ ئه وه هه لێژاردوه که له م کاره مدا يارمه تيم بده يت.

ميرزاده، به سه رسامئ پرسئ:

- له مال هه لئئئ؟

ئاگلايا، له تورپيدا گري گرت و گوئئ:

- به ئئ، به ئئ، به ئئ هه لاتن له ماله وه... نامه وئ له مه دوا، نامه وئ له مه دوا، که هه ميشه له شه رما سو ر بيمه وه. نه له به رده م ئه واندا و نه له به رده م ميرزاده "س..دا و نه له به رده م يه فگيني پاقلوفیچ داو نه له به رده م هيچ که سيکدا سو و ر بيمه وه. بۆ ئه مه په نام وه به ر تۆ هيتاوه. من ده توانم له گه ل تۆدا به که مائئ ئاره زوو، باسئ هه موو شتيک، هه موو شتيک بکه م، ته نانه ت باسئ شتي نه يئيش بکه م، به لام تۆش ناييت، لاي خۆته وه، جارئ له جاران هيچ شتيکم لي بشاريته وه. ده مه وئ که سيک هه بيت، که بتوانم به لاي که مه وه باسئ هه موو شتيکي ده گه لدا بکه م، ريک وه کو ئه وه ي قسه ده گه ل خۆما بکه م. ئه مانه له خۆرا و کوتوپر که وتوونه ته مقو مقوئ ئه وه ي که من چاوه پروان و ئاشقئ تۆم. ئه م مه سه له يه پيش هاتئئ تۆ بۆ ئيره ده ستئ پئ کردوو، ئه گه رچئ نامه که ي تۆشم نيشان نه داو و ئيستا هه ر هه موويان ئه م ئاوازه لئ ده دن. جا من ده مه وئ بۆير و ئازا، له هيچ شتيک نه ترسم. نامه وئ ده گه لياندا بچم بۆ ئاهه نگين سه ما و هه لپه رکئ. ده مه وئ که سيکئ به سو و د بم. زۆر له ميژه که لکه له ي هه لاتنم له سه ردايه. بيست دانه ساله چه پسيان کردووم و ئيستا ش هه موو هۆش و بيريکيان هاتوو ته سه ر ئه وه ي به شووم بده ن. هيتشتا مندا ل بووم، ته مه نم چوارده سالان بوو که خه ونم به هه لاتنه وه ده بينئ. ياني هيتشتا کچۆله يه کي نه فام بووم. ئيستا ش

گه مژه

هه موو شتیکم ئاماده کردوو و چاوه پروانی تو بووم که باسی ژیاانی هه ندهرانم بو بکهیت. من له ژیاانما کلیسایه کی گوتیکم نه بینوو. ده مهوئ برۆم بو پۆما، سهردانی هه موو بنکه و داموده زگا زانستیه کان بکه م. گه ره کمه له پاریس بخوئتم. له پاره وه کار بو ئه مه ده که م و حازر و ئاماده م. ژماره یه ک کتیبی زۆرم خوئندوو ته وه، له وانه هه موو کتیبه قه ده غه کان. ئه لکسندراو ئادیلاید، بۆیان هه یه به ئاره زووی خۆیان هه ر کتیبیک بخوئنه وه، به لام من بۆم نییه، هه میشه، دوور و نزیک چاودیریم ده که ن. نامه وئ ده گه ل خوشکه کاندا به شه پ بێم، به لام له میژه به داک و بام گوتوو نیازم وایه ژیاانی کومه لایه تی خۆم له ره گ و پیشه وه بگویم. لیبراو م کاری مامۆستایه تی و دهرس گوتنه وه بکه م، بو ئه مه ش چاوم له پشتیوانی تو یه، چونکه تو پوژئی پیت گوتم که مندالت خوئنده وئ. پیت وایه ئیمه بتوانین به دوو قوئی، ئه گه ر ئیستاش نه بئ، له ئاینده دا کاری په روه ده یی بکه یین؟ ئیمه ده توانین پیکه وه، به دوو قوئی کاریکی به سوود بکه یین. من نامه وئ، بو هه میشه ته نیا کچه جه نه رالیک بم و ته واو... باشه بلێ بزانم ئایا تو پیاوینکی زانیار و پوئشنبیریت؟

- نه خیز، هه رگیز...

- چه یفی، چونکه وامده زانی... به لام بۆچی وام مه زهنده ده برد؟ به هه ر حال گرینگ نییه، تو هه ر نه بئ پیتوینیم ده کهیت، چونکه من تۆم هه لباردوو.

- ئاگلایا ئیقانونفا، شتی وا مه حاله، ئه م بیرانه پووچن.

ئاگلایا، توو په بوو، گر له چاوانی ده بووه وه، هاواری کرد:

- ده مه وئ، ده مه وئ له مال هه لیم! ئه گه ر تو پازی نه بیت، شوو به گاقریلا ئاردا لیونوفیچ ده که م. من نامه وئ که سوکاره که م به و چاوه سه یرم بکه ن که کچیکی به دسروشت و شه په نگیز و نازانم چی و چیم؟

میرزاده، نیوه ئاخیزیکی بو کرد و هاواری کرد:

- تو ئه قلت له جینه؟ ئاخو تو چیت پینگوتراوه و کئ پئی گوتوویت؟

- هه موو که سوکاره که م: دایکم، خوشکه کانم، باوکم، میرزاده "س"... ته نانه ت کولیا قیزه ونه که ی له مه پ توش! ئه گه ر پووبه پووش پیم نه لێن، له

گەمژە

ناخی خۆياندا وا بىر دەكەنەو. ئەمەم بە ھەموويان گوتوۋە، پروبە پرو پىم گوتوون. دايكم لە ھەژمە تاندا، نەخۆش كەوت، يەك پۆژى تەواو نەخۆش بوو. پۆژى دوايى ئەلكسندرا و باوكم، بە دوو قۆلى سەرزەنشتيان كردم، گوتيان بە خۆميش نازانم چ دەلیم، نازانم مانای ئەم قسە قۆرانەم چيیە. زۆر بە توندی وەلامم دانەو ھە ئیستا ھەموو شتيك دەزانم و مانای گشت وشەيەكیش دەزانم، گوتم خۆ منداڵ نيم، من دوو سال لەمە پيش دوو پۆمانى (پول دى كوك)م خويندەو تەو. بە ئانقەست خويندەمنەو تە پەى بە ھەموو شتيك ببەم و، ھەموو شتيك بزانم. كە دايكم گوتى لەو قسەيە بوو، لەزگ بوو ببوریتەو.

بيريكى سەير بە ميتشكى ميرزادەدا ھات. بەوردى پروانيیە ئاگلايا و زەردەخەنەيەكى بۆ كرد. باوەرى نەدەكرد كە ئەمە ھەمان ئەو كيژە لەخۆبايیە بيت، كە كاتى خۆى بەو ھەموو كەشوفشەو نامەكەى " گاڤيلا ئاردا ليونوفیچ"ى بۆ خويندەبوو ھەو. ھەرچى سەرى دينا و سەرى دەبرد، تینەدەگەيى چۆن كيژىكى خشيكى، جوانى، وا بەرزەفەرى، لووتبەرز، دەتوانى وا منداڵانە بىر بكا تەو، كيژىك كە پەنگە تا ئیستاش مانای ئەو وشانە نەزانیت كە بەكاريان دەبات.

ميرزادە لىنى پرسى:

- ئاگلا ئیقانوڤنا، تۆ ھەموو ژيانت ھەر لە مالاو ھەردۆتە سەر؟... يانى نەچوویتە قوتابخانە، لە بەشى ناوخۆيى نەژياویت؟

- نا، بە عەمراتم بۆ ھيچ كوئى نەچووم. ھەميشە لەچوار ديوارى مالاو ھە بووم، يانى لە قەفەزا بووم و چاوەپوانم يەكسەر لە قەفەزى مالاو ھە بۆ پەردەى بووكينى بگوازيتمەو. بۆچى پيدەكەنى، ئەم پيشخەنەت لە پای چيیە؟ ھەست دەكەم تۆش گالتەت پىم دیت و تاى ئەوان دەگريت...

ئاگلايا بە دەم ئەو قسانەو، برۆى ويك ھيتايەو ھەو و بە نيمچە ھەپشەيەكەو لە سەرى پۆيشت و گوتى:

- تورپەم مەكە. من بە خويشم نازانم چ شتيك لە ناخما دەگوزەرى.

ئەوجا بە تورپەيى لەسەرى پۆيشت:

گەمژە

- من دڵنیام تۆ بەو قەناعەتەو بەو ئێره هاتوویت که گوايه من حەزم
لینکردوویت و ئەم ژوانگەيەم بۆ دیاری کردوویت.

میرزادە، زۆر ساویلکانە و بەویەپری هەلچوونەو گوتی:

- ئەلەهەقی دویتنی لەمە دەترسام، بەلام ئەمڕۆ دڵنیام که تۆ...

ئاگلایا که لەپەر لێوی کەوتبوو تەتەلە، هاواری کرد:

-چی؟ لەو دەترسایت که من.. حەدەت چییە وا خەیاڵ بکەي که من... پەنا
بە خوا! پەنگە گومانی ئەوەت کردبیت که من بۆیە بۆ ئێرەم بانگ کردبیت
تا بتخەمە داووە و بێن بە سەرا و غافلگیرمان بکەن و تۆ ناچاریت
بمخواریت...

- ئاگلایا ئیفاقۆفنا! شەرمە بۆ تۆ، عەیب ناکەي قسەي وا دەکەي! ئاخر
چۆن دەشیت ئەم جۆرە بیرە ناپاکە، بە دلی پاک و بێگەردی تۆدا بیت؟
ئامادەم مەرج و گریو بکەم که تۆ باوەرێت بە تاقە وشەيەکی ئەو قسانەي
خۆت نییە... باوەربکە تۆ بە خۆتیش نازانی چ دەلێیت و مانای ئەو قسانە
چیە!...

ئاگلایا، گرژ و پەست، مات و بێدەنگ، چاوی داخستبوو و دەتگوت،
شەرمەزار و خەجالتی ئەو قسەيەيە که ئێستا کردبووی. ئەوجا لەبن
لێوانەو گوتی:

- نا، نەخێر شەرم ناکەم! شەرم لە چی بکەم! باشە تۆ چوزانی دلی من
پاک و بێگەردە؟ کەوايە بە چ جورئەتیکەو، نامەي دلداریت بۆ ناردووم؟

- نامەي دلداري؟ نامەکەم، نامەکەي من، نامەي دلداري بوو؟ بە
پێچەوانەو، نامەيەکی پەر لە رێژ و حورمەت بوو، هەلقوولای ناخی دلم
بوو، زادەي بە سوپترین ساتی ژيانم بوو. من لەو کاتەدا، وەکو پرشنگی
رووناکی و نوریک تەمەشای تۆم دەکرد... من...

ئاگلایا، لەپەر قسەکەي پێی، ئەم جارەیان بە زمانیکی جیاوازتر لە
زمانی پیشووی، بە زمانیک که بۆنی پەشیمانی و بگرە ترسی لێدەهات
گوتی:

- باشە... باشە... بەسە!...

گه مژه

به بڼې ته وهی پراسته وخوځ ته مه شای میرزاده بکات، ته نانه ت به لای ته وا
دانه ویه وه وه کو ته وهی بیه وئ ده ست بخاته سهر شانی و به جوانترین
شینواز داوای لښ بکات که لښی زویر نه بیت، به وپه پری شهرمه زاری و
نیکه رانیه وه گوئی:

- باشه... باشه، من ده زانم که قسه که م زور گه وچانه بوو. من ته مه م
ته نیا بو تاقیکردنه وهی تو کرد، به ردیکي بخه سهر وای دابنې گویت له
هیچ نه بووه. بمبوره که دلم په شاندیت. تکایه مه پروانه ده موچاوم. ته مه شای
دوور بکه. به خو ت تو زئ له مه پیش گویت بیریکي ناپاکه: من به ثا نقه ست
ته وه م گو ت تا بته زینم، بتجو و لښم. هندی جار له قسه ی دلی خو م
ده ترسم. نامه وئ بیکه م، که چی کاتیک ده زانی خو به خو له ده م م
ده رده چیت. تو ئیستا گویت ته و نامه یه زاده ی به سویتړین ساتی زیانت
بووه.

دووباره چاوانی داخستنه وه و به ده نگیکی نزم گوئی:

- من ده زانم مه به ست چ ساتیکه!

- خو زئ هه موو شتیکت ده زانی!

ئاگلایا، دووباره هه لچووه وه و له سهر قسه که ی پویش:

- هه موو شتیک ده زانم، له و کاتانه دا ته و ژنه ناو زپاوه به دکاره ی که
ده گه لیا هه له اتی، یه ک مانگی ته واو بوو، ده گه ل تو داو له ماله که ی تو دا
ده ژیا...

کاتې ئاگلایا، ته و قسانه ی کرد، له جیاتی سوور بیته وه، ته م جار هیان
په نگی زهر د هه لگه را. به ده م ته و قسانه وه و هک بلښی ئاگای له خو ی نه بیت،
به له ز هه ستایه سهر پیان، به لام زوو به خو ی هاته وه و دانیشه وه. تا
ماوه یه کی زور لیوی که و ته ته له، ده قیه یه ک به ییده نگی بوری. میرزاده
سهری له م هه لچوونه کوتوپره سوو پ ما، نه چاوه پروانی شتی وای ده کرد
و نه ده زانی هویه که ی چییه.

ئاگلایا، له پر و بیتهر وا گوئی:

- من، به هیچ جوړئ تو م خو ش ناوئ! به قه د نوو که ده رزیه کیش خو شم

گەمزە

ناوئى!

مىرزادە ۋە لامى نەدايە ۋە. دەقىقە يەككى دىكەش بە بىدەنگى تىپەرى.
ئاگلايا، كە سەرى داخستىبو، بە پەلە، بە لام بە دەنگىكى زۆر نزم
كوتى:

- من (گافرىلا ئاردالىونوفىچ) م خۇش دەۋى.
مىرزادە، لە بن لىوانە ۋە بە ئەسپايى بەرسقى دايە ۋە:
- پاست ناكەيت. ۋا نىيە.
- يانى من درۆ دەكەم؟ پاستە ۋ ئەولاترىش، وايە ۋ زىاترىش. پىرى،
لەسەر ئەم تەختە بەلنىم دايە.
مىرزادە، پاجلەكى، بۇ ساتىك خەيالى پويشت. ئەوجا بە شىۋە يەككى
بنجىر كوتى:

- ۋانىيە. ئەمە بوختانە ۋ بەخۇتيا دەكەيت.
- ۋەى كە بە ئەدەب ۋ تەرىپتى! خەز دەكەم ئەۋە بزانىت كا گافرىلا
ئاردالىونوفىچ زۆر گۇپاۋە، زۆر باش بوۋە. منى لە گىيانى خۇى خۇشتىر
دەۋى. بە بەرچاۋى مەۋە دەستى خۇى لەسەر ئاگرەكە پاكىرت ۋ سوۋتا،
تەنيا بۇ ئەۋەى خۇشەۋىستى خۇيم بۇ بەسەلمىنى.
- دەستى خۇى سوۋتاند؟ لە سەر ئاگرەكە؟
- بەلنى، دەستى لەسەر ئاگرەكە پاكىرت! باۋەپ دەكەى يان نا كەيفى
خۇتە، بەلامەۋە گرىنگ نىيە!
مىرزادە بىدەنگ بوۋ. ئاگلايا لەۋە نەدەچۈۋ گالتە بكات. زۆر توۋپە
بوۋ.

- سەيرە! ئەگەر لىرە بوۋى، دەبى مۆمىكى دەگەل خۇى ھىتابى، من
لەۋە زىاتىر بىرىم بۇ ھىچى تر ناچىت... ئاگر لىرە چى دەكات...
- بەلنى، مۆمىكى ھىتابوۋ. سەيرەكەى لە چىدايە؟ يانى ئەمە ناچىتە
ئەقلەۋە، نا ماقوۋلە؟

- مۆمىكى تەۋاۋ يان نىۋە مۆمىكى ناۋ مۆمدانىك؟
- بەلنى... نا... نىۋە مۆم، قونە مۆم... مۆمى تەۋاۋ، چ فەرقىك دەكات.

گەمژە

دەكرىت وازم لىيىنى! ئەگەر پىت خۆشە، با ئەو شەش پىيلىم كە شقارتەشى دەگەل خۆيدا ھىتابوو. مۆمەكەى ھەلكرد و نىودانە سەعات قامكى لەسەر گپرەكەى راگرت. يانى ئەمە مەھالە ناچىتە ئەقلەوھ؟

- ئاخىر دويىنى دىتم، شوپىنەوارى سووتان بە قامكەكانىيەو ديار نەبوو. ئاگلايا، وەكو مندالىك لە قاقاي پىكەنىنى دا. ئەوجا بەخىرايى ئاوپى لە ميرزادە دايەو، سىماي متمانەيەكى چوون متمانەى مندالى پىنو ديار بوو. ھىشتاش بزهەك بە سەر لىويەو سەماي دەكرد. گوتى:

- دەزانى بۆچى ئەم درۆيەم ھەلبەست؟ چونكە ئەوئەندەى من سەرنجم داو، ئەگەر كەسىك بىەوئ، ماقوولەت بە درۆيەكى خۆى بىەخشىت و، خەلكى باوہرى پىكەن باشتىر پىنگە ئەوہىيە كەوستانە و بە شىوہىيەكى داھىنەرانە، شاخ و بالىكى ناباو، ئائاسايى، دەگمەن و نەبىستراو لە درۆيەكەى بنىت، ھەنگى راستىر و باوہركردەنى تر دىتە بەرچاو لى فىلەكەى من سەرى نەگرت، چونكە نەمزانى چۆن ترش و خويى بكەم...

ئاگلايا، لەپر نىوچەوانى گرژبوو، وەكو ئەوہى بىرەوہرىيەكى وەبىرھاتىتەو. ھەنگى بەويقار و بگرە بە خەمىنيەو چاوى برىيە ميرزادە و لەسەر قسەكەى پۆيشت و گوتى:

- بىرتە پۆژىك قەسىدەى "سوارچاكي لات"م بۆ خوئىندەو، مەبەستم ئەو بوو ھەم ستايىشت بكەم و ھەم رەفتارەكانت لە قاو بدەم و ئەزىتەت بدەم و ھەم پىتى نىشان بدەم كە ئاگام لە ھەموو شتىكە....

- ئاگلايا گيان تۆ زۆرم غەدر لىدەكەيت... ھەروەھا غەدر لەو ئافرەتە بەلەنگاز و كەساس و بەدبەختە دەكەيت، كە تۆزى لەمەپىش بەو وشە كرىت و دزىوانەوہسفت كرد...

- بۆيە بەو راشكاويە، بەو وشانە گوزارشتم لە بۆچوونى خۆم كرد، چونكە ھەموو شتىك دەزانم، ئاگام لە ھەموو شتىكە، ھەموو شتىك! دەزانم تۆ شەش مانگ لەمەپىش، بە شاھىتەى چەندىن كەس و بەئاشكرا داوات لى كرد شووت پىن بكات. قسەكەم پىن مەبرە. وەكو بە خۆت دەبىنى من تەنيا پرووداوان دەگىرپمەو، ھىچ بۆچوونىكى خۆم دەرناپرەم. پاشان پەدوى

گه مژه

پوگوژین كهوت و پویششت. دواى ئەمه ماوهیهك له گوندیك یان
شاروچكهیهكدا دهگهڵ تۆدا ژیا. پاشان تۆشى فروشت و بهگهڵ پیاویكى
دیكه كهوت. (لێرهدا پوخسارى ئاگلایا سوورى سوور بووهوه). پاشان
گهراپهوه بۆلای پوگوژین كه نهك ههر خۆشى دهوئ، بهلكو شیت و
شهیدایهتى، له گیانی خۆی خۆشتر دهوئ! ئیستاش تۆ كه بهش بهحالی
خۆت زیرهك و لیزانى، لهوهتای زانیوته بۆ پترسبۆرگ گهراوتهوه، به
غاردان بۆ ئێره دووی كهوتوویت و مۆزه مۆزته به دهوریا. دوتشه و به
هانایهوه چوویت و بهرگریت لى كرد و ئیستاش خهوت پیوه دهبینى...
ئیستا بۆت دهر كهوت كه من ههموو شتیك دهزانم، ئاگام له گشت شتیكه؟
تۆ له بهرخاترى ئه، بهلئى له بهرخاترى ئه و بۆ ئێره هاتوویتهوه، وانیه؟

میرزاده كه خهمین و خه مبار، چاوى بریپووه عاردی و له فكران
پاچووبوو، بى ئهوهی ئاگای له نیگای ئاگرینی ئاگلایا بى كه بریپوویه ئه،
به ئه سپایی گوتی:

- بهلئى له بهر خاترى ئهوه، له پیناوی ئهوه، بهلام تهنیا بۆ ئهوهی بزاتم
كه... من باوه پناكه م بتوانیت دهگهڵ پوگوژیندا بهختهوهر ببیت، ههرچهنده..
من نازاتم دهتوانم چ كۆمهكێكى بكهم، بهلام وا هاتووم و ئامادهم..
تهزوویهكى پێدا هات و تهمهشایهكى ئاگلایای كرد. ئاگلایا گوئی
لێدهگریت و جۆره نهفرهت و بیزاریهك نیشتبوووه سهه سیمای، ئاقیهت
هاته قسان و گوتی:

- ئەگەر، بى ئهوهی بزانی بۆچی هاتوویت، هاتبیت، مانای وایه دهبن
زۆرت خۆش بویت.

میرزاده بهرسفی دایهوه و گوتی:

- نا، نا، خۆشم ناوئ! خۆزگه دهترانی كاتى ئه و پۆژانه م بیر دهكه نهوه
كه دهگهڵ ئهودا گۆزه راندم، توشى چ ترس و نیگه رانییهك ده بم! مهگه
ههر خوا بزانی چیم به سهه هات!

بهدهم ئه و قسانه وه، تهزوویهكى ناخۆش به سههراپیدا هات.

ئاگلایا گوتی:

گەمژە

- ھەموو شتتیکم بۆ بگێرەوھ.

- ئەو بەسەرھاتە ھیچ شتتیکى تیا نییە کە نەکریت بۆتى بگێرەوھ. خۆیشم بە تەواوەتى نازانم بۆچى دەمويست بۆ تۆى بگێرەوھ، تەنیا بۆ تۆ. پەنگە ھۆیەکەى ئەمە بێ کە بە پاستى و لە کانگای دلەوھ خۆشم دەوێ. ئەم ژنە نەگبەتە، قەناعەتى تەواوى بەوھىە کە سووکترین و گەندەلترین بوونەوھرى سەر پووى زەویيە. تکایە لۆمەى مەکە، تانەوتەشەرى لێمەدە، بەرد بارانى مەکە! ئەو ھەر دەرەقەتى خۆى دیت، بە خۆى، خۆى بە کەستیکى ناوزرا و دەزانیت و مەگەر ھەر خوا بزانی، چ عەزابێک دەکشیت! ئاخر خودایا دەبێ ئەم بەسە زمانە گوناحى چى بێ؟ ھەندى جار کە دیت بە سەریا ھاوار دەکات و دەلێت ھیچ تاوان و گوناحیکى نییە، بەلکو قوربانی دەستى خەلکى دییە، قوربانی دەستى پیاویکى نامەرد، خۆپێ و شەرپوال پیسە، بەلام ئەوھش بزانی، ھەرچەندە ئەو شتانەش دەلێت، بەلام خۆى یەكەم کەسە کە باوەر بە قسەکانى ناکات، بەلکو بە پێچەوانەو، لە ناخى خۆیدا، تەنیا خۆى بە خەتابار دەزانى...

گلەبى لە کەسى دى ناکات. کاتى من دەمويست ئەم تاریکى و پەشبینیەى لەلا بپەرەنیمەو، دووچارى دەرد و ئازار و ناپەرھەتییەکى ئەوتۆ بوو، کە ھەرگیز بیرم ناچیتەو، کە ئەو پۆژە ترسناکانەم بیر دەکەوێتەو، دلم خوین دەدەلێتى. باوەرناکەم جارێکى دى، ھەرگیز ئەو زامەى دلم سارپێژبیتەو. لای من نەحەوايەو، ھەلھات، دەزانى بۆ ھەلھات؟ تەنیا لەبەر ئەو ھەلھات، تا بۆ منى بسەلمیتى، تەنیا بۆ من، کە ژنیکی سووک و ھەلە و ھەرزەيە. جا ناخۆشتەین شت ئەو بوو کە بە خۆیشى نەیدەزانى، ئەم کارە لەبەر ئەو دەکات کە بۆ منى، تەنیا بۆ منى بسەلمیتى، بۆیەواى دەزانى لەژێر گوشاریکى دەروونى ھەوسارپچرپودایە و دەبێ کارێکى دزیوى، ناپەسەندى، حەیا بەرەى ئەوتۆ بکات، کە بتوانى بەگژ خۆیدا بچیت و بە خۆى بلێت: " ئەمەش کارێکى دیکەى حەیا بەرە، کەواتە تۆ مرقۇڤىکى ھەلە و ھەرزە و سووک و بێ ئابروویت! " ئۆف، ئاگالایا ئیقانوڤنا، پەنگە تۆ لەمە نەگەیت! پەنگە شەرمەزارى ھەمیشەيى ویزدان، سەرچاوەیەکى

گه مژه

ترسناک و نااسايي له زهت بښت. له زهتي جوړه ټوله سهندنه وه يهک، ټوله سهندنه وه له که سيکي دي. ټو ژنه ټاوايه! هندی جار دهمتواني وای لڼ بکه م که له و تاريخستانه ي دهروروبه ريدا، تروسکه ي پووناکييش بيښي، به لام هر زو تووړه دهبوو، ياخي دهبوو، دهگه شته راده يهک که به وه تاوانباري دهکردم که خو م له و به زياتر دهزانم (که هله به ته شتي وا هرگيز له ميشک و ويژداني مندا نه بووه). ټه نجام که داوام لڼ کرد شووم پي بکات، له وه لامدا، بي هيچ پيچوپه نايهک، راسته و راست گوتي که سوالي ميره باني، به زه يي، کومهک و يارمه تي له که س ناکات و ناشيه وي که س هلي بگريته وه و بيخاته ژير بالي خوي. خو تو دويني به چاوي خوت بينيت. پيت وايه دهگه ل ټو جوړه خه لکه دا خوشحاله، پيت وايه ټو فزيحت و ريسواييه ي پي خوشه.. ټه م ژينگه و ناوهنده ي به دل؟ خوزگه دهتراني چهند خوينه واره؟ چهند پر ټه قل و ټاوه زه! زور جار سهرم لڼي سوورده ما!

- تو که له ويندهر بوو، وهکو چو ن ټيستا وه عزي من داده ده ي، به و ټاوايه و هم عزت ده دا؟ ټاموژگاريت ده کرد؟

ميرزاده، بي ټه وه ي هه ست به ماناو به شتوازي پرسيا ره که ي ټو بکات، له سهر قسه کاني خوي روښت:

- نا، زياتر بيده نگ ده بووم، هيچي نه ده گوت. زور جار ده مويست قسه ي دهگه ل بکه م، به لام هيچم پي نه بوو، پي بلڼم. دهزاني هندی جار باشتري هه لوڼيست بيده نكيه؟ ټا... به لي... من خوشم دهويست.. زورم خوش دهويست... به دل و به گيان خوشم دهويست... به لام پاشان... پاشان ههستي به هه موو شتيک کرد.

ه - ههستي به چي کرد؟

- ههستي به وه کرد که من به زه ييم پيدا ديته وه. دل م به حالي دهسووتي.. خوشمناوي!

- تو چوزاني؟ رهنگه هزي له و يارويه... له و مولکداره کردبيت که ره دووي که وت؟

گه مژه

- نا، من هه موو شتیک ده زانم. چه زی لینه کردبوو، ته نیا پتی راده بوارد.
- باشه، قهت به توی رابواردووه؟
- نا! پتی رانه بواردووم. مه گهر هه ندی جار، له کاتی تورپییدا. که تورپه ده بوو، زور لیم بیزار ده بوو، دهی بوغزاندم، پتی راده بواردم! لهو کاتانه دا، یانی له تورپییدا به گلهیی و گازندهی سهرزه نشتامیز دایده گرتمه وه. تهرزه کوتی ده کردم، به راستی ماندوی ده کردم، ئازاری دهام، هه لپه ته به خویشی زوری ئازار ده چه شت! به لام دواتر... ههر باسی مه که... ئهو شتانه م بیر مه خه وه!
- میرزاده، به دهم ئهو قسانه وه، دهموچاوی له نیو ههر دوو له پی نا.
- ئاگلایا پرسى:
- ده زانی زوربهی پوژان نامه بۆ من دهنوسیت؟
- میرزاده. په شیوو پهریشان هاواری کرد:
- که واته راسته؟ بیستبووم نامهت بۆ دهنیریت، به لام باوه پرم نه ده کرد.
- ئاگلایا، به جوړه ترسیکه وه پرسى:
- له کیت بیستووه؟
- دوینی پوگوژین کوتی، به لام راسته وخو نا.
- دوینی؟ دوینی دانی به یانی؟ سهعات چهند؟ پیش دهستیکی
- کونسیرته که یان دواى؟
- دواى کونسیرته که بوو، دواى سهعات یازدهی شهو.
- ئا، ئه گهر پوگوژین باسی کردیت، قهیدى ناکات.. ده زانی لهو نامانه دا باسی چم بۆ دهکات؟
- ته سهوړی هه موو شتیک ده کهم، پیم سهیر نییه باسی ههر شتیک بکات. شیته!
- هه ندی له نامه کانیم پییه (ئاگلایا، سى نامه ی پیچراوه ی له بهرکی دهرهینا و فری دایه بهر دهم میرزاده). یهک ههفته ی ته واوه، تکام لیندهکا، لیم دهپاریته وه، هانمدهدات که شوو به تو بکه م. به لئ... زیره که، ئه گهر شیتیش بی ههر زیره که. تو نه ههقت نییه که ده لئی زور له من زیره کتره.

گەمزە

لە نامەکانیا دەلێت کە منی زۆر بەدلە، ھەموو پوژێ ھەولەدا، ئەگەر لە دووریشەو ھەبوو بھەمدا. لە نامەکانیا دەلێت کە من خۆشەو و ئەو لەمە دنیایە و زۆر لەمێژە پەڕی بەمە بردوو، گواھ کاتێ بە دوو قوڵی لەو لابوون، باسی من بۆ کردوو و ئیستاش بەختەو ھەری تۆی دەوێ، ھەز دەکات بە شادی و بەختەو ھەری بھەمدا و باوھەری وایە تەنیا من دەتوانم بەختەو ھەز بکەم!... نامەکانی زۆر گەرموگۆ و پڕچۆشن، ئیشتایەکی سەھیری ھەبە... زۆر سەھیر. تا ئیستا نامەکانیم بە کەس نیشان نەداوە. چاوەروانی تۆ بووم. تۆ دەزانی ئەم قسانە ی ئەو چ دەگەھەن؟ مانای قسەکانی چییە؟

میرزادە، بەدەم لێو ھەرزێو گوتی:

- مانای شیتاتیە. نیشانە ی ئەو ھەبە کە ئەقڵی پارسەنگی دەوێ.

ئاگلا یا پرسی:

- ناشی بۆی بگرت؟

میرزادە، تەمەشای ئاگلایای کرد و گوتی:

- نا، ئاگلا یا، ناگرم!

- بە پای تو من تەگبیرم چییە، چی بکەم؟ چ ئامۆزگارییەکم دەکە ی؟ من ناتوانم لەو ھە پتر ئەم جۆرە نامانەو ھەربگرم.

میرزادە گوتی:

- وازی لێ بێنە، تەکات لێ دەکەم! تو لەم تاریکستانەدا چت پێ دەکرت؟ ئەم نامە نەعلەتیانە بە چ کەلکیکی تۆ دین؟ من ھەموو ھەولێکی خۆم دەخەمە کار کە لە ئیستا بە دواو نامەت بۆ نە نووسیت!

ئاگلا یا، ھاواری کرد:

- ئەگەر بھەمدا کاری وا بکە ی، مانای وایە پیاوێکی نەک دڵرەق بەلکو بیدلێت. چما نازانی کە ئەو منی خۆش ناوێ، بەلکو ئاشق و شەیدای تۆیە و بەس؟ تۆ خۆشت دەوێ! چۆن توانیوتە پەڕی بە ھەموو پاز و نەھنییەکی بھەیت، بەلام ھەست بەمە نەکەیت؟ دەزانی ئەم نامانە نیشانە ی چین؟ نیشانە ی بە غیلی و غیرەن، نا، نیشانە ی شتیکی گەورەتر، خرا تر لە غیرە و

گه مژه

به غیلی پرووتن!... یانی، تو پیتوایه، وهکو له نامهکانیا دیاره، به راستی شوو به پروگوژین دهکات؟ نا، ئەگەر ئیمه زهماوهند بکهین، بۆ پۆژی دوايي خوئی دهکوژیت!

میرزاده، دلی داخوړپا و تهزوویهکی به سهراپادا هات. به سهرسامی پروانییه ئاگلایا. که بینی ئەم کچۆلهیه، ماوهیه که بووه به سهرهژنیکی تهواو، ههستی به سهرسامیهکی لهرادهبهدر کرد. گوئی:

- ئاگلایا، خودا شایهده، ئامادهم گیانی خۆم لهپیتاوی ئاسوودهیی دهروونی و بهختهوهری ئەودا بهختبکهم، بهلام ناتوانم لهمرۆ بهدواوه خۆشم بوئ، بهخویشی ئەمه دهزانیت.

- دهی زۆر باشه... دهیسا خۆت فیدای ئەو بکه مادامیکی ئامادهگی ئەو کارهت تیايه! تو خیرهومهند و مرۆقدۆستیکی گهورهیت. به "ئاگلایا"ش بانگم مهکه، (چهند جارێک ئەمهت دووباره کردهوه، "ئاگلایا"ی پروت!)... تو لهسههرته ژيانى بۆ بگێڕیتهوه، بیهێنیتهوه ناو ژيان. تو ناچاریت ئەمه بکهیت. له سههرته جارێکی دی دهگهڵ ئەودا برۆیت، به گهڵی بکهویت تا ئارامی و ئاسوودهیی به دل و دهروونی ببهخشیت. ههرحیهک بئ، تو خۆشت دهوئ!

- من ناتوانم بهم شیوهیه خۆم بهخت بکه، ههرحهنده ئەو نیازهم له بیر و له خهیاڵا بوو، پهنگه ههشتاش له دلی خۆما، ئامادهی ئەم کارهیم!، بهلام وهکو پۆژی پرووناک لهلام عهیانه که دهگهڵ مندا ههڵناکات و ئەگەر دهگهڵ مندا بمینیتهوه دهفتهوتی و تیا دهچیت!... ههه لهبهر ئەوهشه دهمهوئ لیتی دوور بکهومهوه. قهرار بوو ئەمرۆ سهعات ههوت بیدینم، بهلام پهنگه نهچم بۆلای. غرور و غیره ی ئەو پۆژی له پۆژان لهسههر ئەم خۆشهویستییه، نام بهخشیت، ئەمهش خوئی له خۆیدا دهیته مایه ی مالویرانی و خیر لهخۆ نه دیتنی ههه دووکمان ئەگەر پیکهوه بمینین! دیاره ئەمه سروشتی نییه، ههرحهنده ههموو شتیکی ئیره پێچهوانه ی سروشته. تو دهلێیت که ئەو منی خوشدهوئ، بهلام خۆشهویستی وایه؟ دواي ئەو ههموو کێشه و سهریهشهیه دهکری ئەمه به خۆشهویستی دابنری؟ نا، ئەمه

گه مژه

خۆشه‌ویستی نییه، به‌لکو شتیکی دیکه‌یه!

ئاگلایا، به ترستی کوت و پره‌وه گوتی:

- بۆ وا رهنگت زهرد بوو!

- هیچ نییه.. تیر خه‌وه‌بووم. هه‌ست به سستی و لاوازی ده‌که‌م.

دروسته. ئاگلایا ئیمه‌ئه‌وسا باسماں کردوویت...

- که‌واته‌راسته؟ یانی به‌راستی "ده‌باره‌ی من" قسه‌ت ده‌گه‌لی کردووه؟

باشه‌تو که‌له‌ژیا‌نتا‌یه‌ک‌جار‌منت‌دیتوو، چۆن‌توانیت‌به‌یه‌ک‌جاره‌

حه‌زم‌لی‌یکه‌ی؟

- نازانم. ره‌نگه‌به‌هۆ‌ی‌ئه‌و‌بۆ‌شایی‌و‌تاریکیه‌وه‌بووبی‌که‌ئه‌وسا‌تیم

ئالابوو، له‌و‌تاریکیه‌وه‌هه‌ستم‌به‌ئه‌فسوونی‌هه‌له‌هاتی‌سپێده‌یه‌کی‌تازه

کرد، نیمچه‌خه‌ونیکم‌بینی. ئیدی‌نازانم‌بۆ‌چی‌مه‌لی‌ته‌ره‌ی‌بیرم،‌یه‌ک‌سه‌ر

له‌سه‌ر‌تۆ‌گیرسایه‌وه‌. من‌درۆم‌له‌گه‌لتا‌نه‌کردوو‌که‌له‌نامه‌که‌ما‌بۆم

نوسیوویت، نازانم‌چۆن‌ئه‌مه‌پووی‌دا،‌چونکه‌ئه‌وه‌ته‌نیا‌خه‌ونیک‌بوو،‌له‌

گه‌رمه‌ی‌ئه‌و‌دل‌پاوکی‌و‌ترسه‌که‌ئه‌و‌کاتانه‌تیم‌ئالابوو،‌په‌نام‌بۆ‌ی‌هینا...

پاشان‌که‌وتمه‌لی‌کدانه‌وه‌ی... نیازم‌وابوو‌تا‌سێ‌دانه‌سالی‌دی‌بۆ‌ئیره

نه‌یه‌مه‌وه...

- که‌واته‌له‌به‌ر‌خاتری‌ئه‌وه‌بۆ‌ئیره‌هاتیته‌وه؟

ده‌نگی‌ئاگلایا، به‌ده‌م‌ئه‌و‌قسانه‌وه‌ده‌له‌رزی.

- به‌لێ، له‌به‌رخاتری‌ئه‌و.

بێده‌نگیه‌کی‌دوو‌ده‌قیقه‌یی‌خه‌مناک‌بالی‌به‌سه‌ر‌هه‌ر‌دوو‌کیاندا‌کیشا،

هه‌نگی‌ئاگلایا‌له‌جینی‌خۆ‌ی‌هه‌ستا. به‌ده‌نگی‌له‌رزۆک‌گوتی:

- تو‌که‌خۆت‌ده‌لێیت،‌ئه‌گه‌ر‌پاست‌ده‌که‌یت‌و‌باوه‌پت‌وايه‌که...‌که‌ئه‌م

ژنه،‌ئه‌م‌دۆسته‌ی‌تۆ‌ئه‌قلی‌پارسه‌نگی‌ده‌وێ،‌ته‌واو‌نییه،‌ده‌بی‌ئه‌وه‌بزانی‌ت

که‌په‌فتاری‌شیتانه‌ی‌وی‌که‌م‌و‌زۆر‌په‌یوه‌ندی‌به‌منه‌وه‌نییه. لیون

نیکولایوفیچ‌تکاده‌که‌م‌ئه‌م‌سێ‌نامه‌یه‌له‌من‌وه‌ر‌بگره‌و‌له‌جیاتیی‌من

بیده‌وه‌به‌سه‌روچاویا!

ئه‌وسا‌ئاگلایا‌هاواری‌کرد:

گه مژه

- پٽي ٻلي نه خه له تابي جاريكي دي نامه بؤ من بنووسيت، ته گهر تاقه
ديړيكيشم بؤ بنووسيت، تهوا به باوكم ده ليم و به خوي ده زانيت كه چوني
له شيتخانه ده په ستيت...

ميرزاده، راچله كي، به شپړزه يي روانييه هم هه لچوونه كوتوپر و
چاوه پوان نه كراوه ي ټاگلايا. له يه كيك ده چوو له پر ته نكه ته ميك به رچاوي
گرتييت، ته وسا به ته سپاي گوتي:

- نا، نا، شتي وا له تو ناوه شيتوه، دل و دهر ووني تو و شتي وايان
نه گوتوه.. نا.. باوه پناكم به پاست نيه!

ټاگلايا كه به ته واوه تي جله وي خوي له ده ست دابوو گوتي:

- با، پاسته، به پاستمه و ته ولاتريش.

دهنگيكي سل و شپړزه له نزيكه وه، به رز بووه وه:

- چي پاسته؟ باسي چ پاستيهك ده كهيت؟

ليزافيتا پروكوفيچنا، له به رده مياندا راوه ستابوو. ټاگلايا، پروي كرده
دايكي و گوتي:

- باسي تهو پاستيه ده كه م كه من ليپراوم شوو به گاږيلا ټارداليونوفيچ
بكه م، من خوشم ده وي و سبه يني، مال به جيديلم و په دووي ده كه وم.
گويت ليوو؟ ئيستا دل داكهوت؟ ته وهندهت به سه؟
به غار به ره و مال په ل بووه وه.

ليزافيتا پروكوفيچنا ميرزاده ي پاگرت و گوتي:

- نا، دوستي ټازيز، نابي جاري بږويت، به ټرك نه بين، هه موو شتيكم بؤ
بگيړه وه. ټاه... خودايا هم عه زابه چييه! باوه پكه شه وي تا به ياني بؤ
ساتيك چاوم نه چووه ته خو.
ميرزاده، دواي كهوت.

فەسلە ئۆيەم

ليزا ڧيتا پروكوفيفنا، كە گەيىەو مالى، لە يەكم ژووردا وەستا. نە
يەتەوانى تاقە يەك ەنگاوى دى بنى، ەيلاك و ماندوو، خوى بەسەر
(كەرەويتەيەك) دا دا، ەيندە پەريشان بوو كە بىرى چوو، خولكى ميرزادە
بكات دانىشت. ئەم ژوورە، ەۆلى ميوان بوو، ەۆلىكى گەرە و بەرىن بوو،
مىزىكى بازەيى لە ناوەرەستيا بوو، موغەيرىيەكى تيا بوو. گولكى زۆر لە
قەرەخ پەنجەرەكانيا بوو. لە كوتايى ەۆلەكەدا، دەرگايەكى چكولەي
شووشتەدار ەبوو، كە بە سەر باخچەكەدا دەرگايەو. ئادىلايد و
ئەلكسندرا، دواي تۆزىك پەيدا بوون، ەر دووكيان، بە سەر و سىماي
پرسا و حيرەت ئامىزەو دەيان پوانىيە ميرزادە و دايكيان.

ئەم كچانە، كە دەهاتنە ەاوينەوار، دەوروبەرى سەعات نۆ لەخەو
رادەبوون، بەلام ئاگلايا، دوو سى پۆژ بوو زووتر لە خەو رادەبوو و
دەچوو لە باخچەكەدا پياسەي دەكرد، ەلەتە نەك لە سەعات ەوتا، بەلكو
لە سەعات ەشت و بگرە دەرەنگ تريش.

ليزا ڧيتا پروكوفيفنا كە لەبەر ناپەرەحتى و دلتنەكى خوى شەوي تا
بەيانى بۆ ساتىكىش خەو نەچووە بووە چاوى، سەعات ەشت بەو
حىسابەي كە ئاگلايا ەستاو، ەستا تا بپوات بۆ باخەكە بەو خەيالەي

گه مزه

ئاڭلايا له وینتدهر بدینې، به لām ئاڭلايای نه له باخه که دا و نه له ژووری
نوستنه کهیدا نه بینې. به ته و اوته شپړزه بوو، هر دوو کچه که ی تری
هه ستاندن. دواى سؤراخ و تاقيب، له خزمه تکاره که یان زانی که ئاڭلايا
دواى سه عات شهش له خه و هه ستاوه و چووه بؤ باخه که.

کچه کان، بهم هه و او هه و سه تازه یه ی خوشکه که یان پیکه نین. دایکیان
ئاڭا دار کرده و که نه چیت به دواى ئاڭلايا دا، چونکه له ویه ئیستا به خوی
و کتیبیکه وه له سهر ئه و تهخته که سکه دانیشتی، که سى پوژ له مه پیتش
باسی کرد و خه ریک بوو به گژ میرزاده "س..دا بچیت له سهر ئه و ی
گوتبووی که هیچ جوا نیه کی تایبه تی له و شوینه دا که تهخته که سکه که ی
لینه نابینى.

لیزا قیتا پروکوفینا، که چووبوو به سهر و کچه که ی و میرزاده ی
پیکه وه بینیبوو و گوئی له قسه غه ریب و عه جیه کانی ئاڭلايا بووبوو،
هه ستی به نیگه رانی و ترسیکی زور کردبوو، هه لبه ته نه هه قیشی نه بوو.
دواى میرزاده ی ده گه ل خویدا بؤ ماله وه هینا بووه وه، تا راده یه که له
کاره که ی خوی و ئه نجامی کاره که ی خوی ترسابوو: "ئاخر بؤچی نابیت
ئاڭلايا له باخه که دا میرزاده بدینى و قسه ی ده گه لدا بکات، با ئه م دیداره
به گویره ی مه و عیدی پیشوخته ش بووبیت؟".

ئه نجام زاتی وه به رخوی ناو گوتی:

- میرزاده گیان، دل له دل نه ده ی و ابزانی بویه بؤ ئیره م هینا ویت تا
پرسوجۆت ده گه ل بکه م، لیتپچینه و هت ده گه ل بکه م...حه زم ده کرد، دواى ئه و
رووداوه ی دویشه و، تا ماوه یه کی زور نه تبینم.
لیزه دا، بؤ ساتیک له قسان وه ستا. میرزاده، خیرا، به وپه رى متمان وه،
گوتی:

- به لām پیم وایه، حه زت ده کرد بزانی که چۆن ئه مپوکه من و ئاڭلايا
ئیقانونقا یه کمان گرتبوو؟..

لیزا قیتا پروکوفینا، به جوړه هه لچوونیکه وه به رشقی دایه وه:

- هه لبه ته حه ز ده که م بزنام. من له راستی ناترسم. نه ئیهانه ی که س

- هه‌لبه‌ته... ئاره‌زووی زانینی ئه‌و شته هه‌چ ئیه‌انه‌یه‌کی تیا نییه. تو هه‌قی خۆته‌وه‌کو دایکێک ئه‌وه‌ بزانیت. من و ئاگلایا ئیفانوفنا، ئه‌م‌رۆکه‌ سه‌عات چه‌وتی ته‌واو لای ته‌خته‌که‌سه‌که‌که‌ یه‌کمان بینێ، هه‌لبه‌ته‌ له‌سه‌ر داوای ئاگلایا خۆی. دوینی شه‌و نامه‌یه‌کی دابومی، له‌ نامه‌که‌دا گوته‌بووی که‌ چه‌ز ده‌کات بم‌دینێ و ده‌رباره‌ی مه‌سه‌له‌یه‌کی گرینگ قسه‌م ده‌گه‌ل بکات. ئه‌وه‌ بوو یه‌کمان بینێ و یه‌ک دانه‌ سه‌عاتی خشت پێکه‌وه‌ باسی کۆمه‌لیک شتمان کرد که‌ په‌یوه‌ندیان ته‌نیا به‌ خودی خۆیه‌وه‌ هه‌بوو. ئه‌مه‌ هه‌موو شته‌که‌ بوو.

- پاست دهکەى هه‌موو شتەکه‌ بوو، زه‌ په‌یه‌ک گومانم له‌وه نیه‌ که نه‌مه هه‌موو شتەکه‌ بووه‌.

- ده‌مخۆش میرزاده، له ناخی دڵهوه سوپاست ده‌کهم که ده‌زانیت من ئه‌هلی درۆ و بوختانان نیم. دایکه ئیستا دلت ئیسراحتی کرد، خه‌یالت ئاسووده بوو یان هیتشتا پرسوجویه‌که‌ت ته‌واو نه‌بووه؟

لیزا فیتا پروکوفیفنا، به‌هه‌لچوونه‌وه‌ گوئی:

ٹھوچا ٹاوری لہ میرزادہ دایہوہ و گوتی:

میرزاده، به‌لږ به پاست و چه‌پدا سهری پټزی بڼ دایکی کیږی دانه‌واند و بی‌ئوه‌ی تاقه وشه‌یه‌کی له‌زار بیت‌ده‌ری پوشت. نالکسندرا و نادیلاید، به‌دم زهرده‌خه‌وه، که‌وته چه‌دوو.

گه مژه

ليزا ڦيٽا پروکوفيفنا، خيسه يه کي تورهي ليکړدن.

ناديلايد به دهم پيکه نينه وه گوتي:

- دايکه، هوی پيکه نينه که ی ئيمه تهنيا ئمه بوو، که ميرزاده بهو هموو ويل و ماريغه ته وه سهری ريزی بؤ دانه واندیت! هندی جار ئه وندوه وشکه له به شهر ناچیت، که چی ئیستا ئه وندوه پروخوش و به ويل و نه زاکهت بوو، يه فگینی پاقلو چی به شاگرد رانه ده گرت.

ليزا ڦيټا پروکوفيفنا، به کورتی گوتي:

- ويل و نه زاکهت و، هه ست ناسکی، سه نگینی و به ريزی، دل به مروف دهبه خشیت نه ک ماموستایانی ره قس و سه ما.

بی ئه وهی، نیو نیگایه کی ئاگلایا بکات، چوو بؤ ژووره که ی خوی له قاتی سهره وه.

کاتی میرزاده، له دهوروبه ری ساعات نؤدا گه ییه وه مال که ی خوی، ڦیرا لوکیانوڤاو کاره که ره که ی له بالکونه که دا بیني که دوا میوانی و ئاهه نگه جه نجال و شلوقه که ی دويشه و، بالکونه که یان پاک کردبو وه و جوان گسکیان دابوو. ڦیرا، به پرویه کی خوشه وه گوتي:

- شوکر بؤ خوا! پیش هاتنه وهی تو له کار بوینه وه.

- به یانی باش، سهرم دیشیت، تیر خه و نه بووم. هز ده که م چاوئ گهرم بکه م.

- ده ته وی، لیره، له بالکونه که، وه کو دوينی، بخه وی؟ زور باشه، نایه لم که س خه به رت بکاته وه. باوکه ش چو وه ته دهره وه.

کاره که ره که له ژووره که وده ر که وت. ڦیراش ده یویست دوا به دواي ئه و بروات، به لام له نیوه ی ری گه رایه وه، به خه مینی له میرزاده نزیک بووه وه گوتي:

- میرزاده، به زه یه کت به مه دا... به م کلؤله دا بیته وه. ئه مړو دهری مه که.

میرزاده گوتي:

- نه نیازی دهر کردنیم هه بووه و نه دهری ده که م. تا ئیستا چی کردوه، با هه ر ئه و ئیشه بکات.

گه مژه

- حالی حازر هیچ کاریک ناکات... دهگه لیا سه ختگیر مه به!
- نا گیانه نا، کاری وا چۆن ده کهم؟
- جگه له وه.. گالته شی پیمه که... گرینگ ئه مهیه.
- هیچ خه مت نه بی، شتی وا ناکه م.
- فیرا که دهموچاوی سوور بووبووه گوئی:
- خه جاله تم که ئه م قسانه به پیاوینکی وه کو تو ده لیم.
- به دهم پیکه نینه وه، نیوه پیکینکی بۆلای دهرگا که وه کرده وه و له سه ری
- پویشیت:
- هه رچه نده شه که ت و ماندوویت، به لام له م ساته دا چاوه کانت میهر و
- مه حه به تیان لیده باری، چه ند شادن...
- میرزاده، به گه رمی پرسى:
- به راست، وایه؟
- به دهم ئه و قسه یه وه، به کول پیکه نی.
- لئ فیرا، که له ساده یی و ساکاری و راشکاویدا له مندا ل ده چوو. له پیر
- شه رمینکی ئه وتۆ دایگرت، دهموچاوی سوور سوور هه لگه را و، به دهم
- پیکه نینه وه له ژووره که وه دهر که وت.
- میرزاده، له به رخویه وه گوئی: "چه ند کچینکی رهزا شیرینه..." ئه وساء، هه ر
- زوو فه رامۆشی کرد. خۆی گه یانده سووچینکی بالکونه که که ته خته خه ویک
- و میزینکی چکوله ی لیبوو. له به رده م میزه چکوله که دا پوینشت و دهموچاوی
- له نیو هه ر دوو دهستی نا، نزیکه ی ده دهقیقه یه ک به و حاله وه مایه وه.
- ئه وجا، شپه رزه و نیگه ران، دهستی به گیرفانیا کرد، سى نامه ی دهره یئا.
- لئ دیسان دهرگا کرایه وه، کولیا په یدا بوو. میرزاده به هاتنی وی،
- خۆشحال بوو، چونکه دهرفه تی بۆ په خسا، نامه کان بخاته وه گیرفانی و
- جاری نه یان خوینیته وه. کولیا، له سه ر ته خته خه وه که دانیشیت و وه کو
- عاده تی هه میشه یی خۆی، یه کسه ر چوووه ناو باسه که یه وه:
- چ وه زعیک بوو! ئیستا رات به رانبه ر هیبولیت چییه؟ به چ چاوی
- سه یری ده که یت؟ پۆتی شکاندیت؟

گه مژه

- پۆتى من؟ بۆچى پۆتى من دەشكىت؟... بەلام كولىا من زۆر ماندووم،
 خەزىش ناكەم بچىنەو سەر ئەو باسە ناخۆشە. ئىستا حاالى چۆنە؟
- خەوتوو. باوەرناكەم تا دوو سەعاتى دىكەش خەبەرى بىيتەو؟ من
 دەزانم تۆ شەوئى لە مالهەو نەخەوتىت، بە پياسە چووى بۆ باخەكە،
 لەویندەر پياسەت دەکرد. نە هەقت نەبوو، چونكە ديار بوو زۆر نىگەرەن و
 پەرىشانى.. ديارە ئەمە ئاسايە، زۆرىش ئاسايە!
- چۆنت زانى چووم بۆ باخەكە و لە مالهەو نەخەوتووم؟
- ئىستا قىرا پىنى گوتم. دەويست نەيەلى بىمە ژوورەو تا بخەوت،
 بەلام خۆم پىنەگىرا، وىستم ئەگەر بۆ دەقىقەيەكەش بوو بىينم! من ئا
 ئىستا دوو سەعات ئىشكەكەى خۆم بەديار نەخۆشەكەو تەواو كرد. ئىستا
 نۆرەى كۆستيا لىبديفە، بەلام بوردوفسكى پۆيشت، بەهەر حال بنوو
 ميرزادە، بە هيوای شەويكى... نا پۆژىكى خۆش! بەلام... دەزانى ميرزادە
 من سەرم سووپماو؟!
- ئاسايە، بە تايبەتى دواى ئەو هەموو...
- نا ميرزادە، نا. من سەرم لە ئىعترافنامەكە (وتارەكە) سووپماو. بە
 تايبەتى ئەو بەشەى كە باسى وىستى خوايى و ژيانى ئاخىرەت دەكات. بە
 راستى بىرۆكەيەكى سەير و گەورەى لەخۆگرتوو!...
- ميرزادە، بە مېهر و سۆزەو پوانىيە كولىا. ديار بوو كولىا تەنيا بۆ
 ئەو هاتبوو تا دەگەل ميرزادەدا باسى ئەو بىرۆكە سەير و گەورەيە بكات.
 كولىا گوتى:
- بەلام جەوهرى شتەكە، كرۆكى شتەكە لە خودى فكرەكەدا نىيە، بەلكو
 لە كۆى مەسەلەكەدايە، بەلكو لەو هەلومەرجەدايە كە ئەم بىرە لە سايەيدا
 چەكەرەى كردوو. خۆ ئەگەر (قوليتەر) يان پوسو يان پرودون ئەمەيان
 نووسىبا. دەمخويندەو و بەم پادەيش پىم سەير نەدەبوو، بەلام ئەم
 قسەيە بۆ كەسيك كە دلنيا بىت، تەنيا دە دەقىقە ژيانى لە سەر ئەم دنيايە
 مايىت، بە راستى نىشانەى ئەوپەرى گەورەيى، وەرە بەرزى و سەرفرازى!
 نىشانەى ئەوپەرى سەربەخۆيى و كەرامەتى فەردىە! ئەوپەرى بويىرى و

گه مزه

جواميريه... نيشانهى توانايهكى هه ره مه زنى روحى و دهروونيه! بۆيه
ئهوانهى كه دهلێن به ئانقهست ته رهقهكهى دانه نابوو له بچووكمى و بن
مانايى و سه خيفيانه! به لام ده زانى دويتى هيپوليت هه موومانى فريودا،
كلالوى كردينه سهر. به شى خوى فيلبازه. من جانتاكهم بۆ نه پىچابووه،
قهت پۆژى له پۆژان ده مانچه كه يم نه بينيبوو. به خوى هه موو شتيكى
پىچابووه. بۆيه پىم سهر بوو كه ئه و قسه يهى كرد. قيرا ده لێت گوايه تۆ
ليپراوى ليره، له لای خوت جى بكه يته وه. من دلنات ده كه م كه ئه م كاره
هه چ مه ترسيه كى تيدا نيه، به تاييه تى كه ئيمه به رده وام چاوديرى ده كه ين
و به نيونه خت غافلى ناكه ين.

- شه وئ كئ به دياريه وه مايه وه؟

- كوستيا ليبيدیف و بورودوفسكى و من. كيلله ر تۆزى مايه وه و دوايى
چوو بۆ مالى ليبيدیف تا كه ميك بخه وئ، چونكه له لای ئيمه شوين نه بوو تا
لێى بخه وئ. فرديش چينكوش هه ر له وئ، له مالى ليبيدیف خه وئ، به لام
سه عات خه وئ پۆيشت. جه نه راليش، كه هه ميشه له مالى ليبيدیف، ئه ویش
ئيسا پۆيشت... وابزانم ليبيدیف به ته مايه دواى كه ميكي دى بيت بۆلات. له
دووى تۆ ده گه را (نازانم بۆ!) دوو جار لێى پرسيت. ده ته وئ بخه وئ؟ باشه
ئه گه ر هات پێى بده ين بيته ژووره وه يان بلێين چاوه روان بكات؟ منيش
ده مه وئ بپۆم بنووم. ئا... بيرم كه وته وه... ده مويست شتيكت بۆ بگيرمه وه،
تۆزى له مه به ر شتيكى سه يرم له جه نه رال بينى. بورودوفسكى، تۆزيك پيش
سه عات شه ش، نا سه عات شه شى پێك، بيدارى كردمه وه، تا نۆره ئيشكى
خۆم به ديار هيپوليت وه بگرم. كات كه ميك له شه ش لای دابوو. بۆ
ده قيقه يه ك چوومه ده ره وه. له پى تووشم بوو به تووشى جه نه راله وه، به
را ده يه ك مه ست و سه رخۆش بوو كه نه يناسيمه وه، له به رده ممدا وه كو
سنگ چه قى. كه تۆزيك وه خۆهاته وه، پرسى: "ها! نه خۆشه كه چۆنه؟
هاتووم هه والى بپرسم!". هه رچيم ده زانى پيم گوت. ئيدى به دهم قسانه وه
گوتى: "ئه مانه هه مووى به جى خوى! ئه له هه قى من بۆيه له خه وه ستاووم
و هاتووم بۆ ئيره تا ئاگادارى بكه مه وه كه فرديش چينكو جى باوه رنيه و

گەمژە

هە ئه‌وه نیه هه‌موو قسه‌یه‌کی لا بکریت، به‌لگه‌م هه‌یه. بۆیه ده‌بی سلی
لێبکه‌یه‌وه. گویت لێهه‌ میرزاده؟

- تو بلێی وابی؟ به‌هه‌رحال... بۆ ئێمه‌ هیچ فهرقێک ناکات. نه‌ په‌یوه‌ندی
به‌ ئێمه‌وه‌یه و نه‌ کێشه‌ی ئێمه‌یه.

- دروسته‌! خۆ ئێمه‌ نه‌ کۆمه‌له‌یه‌کی نه‌تین و نه‌ له‌ ماسۆنیانی ئازادین!
ته‌ نانه‌ت پێم سه‌یره‌ که‌ جه‌نه‌راڵ به‌و شه‌وه‌ هاتبوو، تا ئه‌و قسه‌یه‌م پێ
بلێت.

- گویت فردیش چینه‌کو پۆشته‌وه‌؟

- سه‌عات هه‌وت، لێره‌ پۆشته‌. پێش ئه‌وه‌ی بپرات، کاتی من به‌ دیار
نه‌خۆشه‌که‌وه‌ بووم، هات بۆ لام و گوتی شه‌وی له‌لای قه‌لگین ده‌مینته‌وه‌
(ئهم قه‌لگینه‌ بابایه‌کی مه‌ی ئالوده‌ی هه‌میشه‌ مه‌ستی به‌ ناوبانگه‌). ده‌ی!
من ده‌رۆم! ئه‌وه‌ش لوه‌کیان تیموفیچه‌... لوه‌کیان، میرزاده ده‌یه‌وی بخه‌وی،
پێک بکه‌پۆه‌!

لێبیدیف که‌ تازه‌ هاتبووه‌ ژووره‌وه‌، به‌وپه‌ری و یقاره‌وه‌ سلاوی کرد و
گوتی:

- ته‌نیا یه‌ک ده‌قیقه‌ میرزاده‌ی به‌پێز. به‌ پای من مه‌سه‌له‌که‌، مه‌سه‌له‌یه‌کی
گرینه‌.

لێبیدیف، به‌ ئه‌سپایی ئه‌و قسائه‌ی کرد، له‌وه‌ ده‌چوو هاتبێ بۆ باسی
مه‌سه‌له‌یه‌کی ترسناک. تازه‌ بۆ ماڵ گه‌رابوووه‌وه‌، هێشتا نه‌چووبوو بۆ
ژووره‌که‌ی خۆی، شه‌په‌که‌ی هێشتا به‌ده‌سته‌وه‌ بوو. جووره‌ خه‌م و
په‌ژاره‌یه‌ک به‌ سیمایه‌وه‌ دیار بوو. میرزاده‌ خولکی کرد که‌ دانیشیت.

- بیستم دوو جار سۆراخت کردووم، له‌وه‌ ده‌چیت هێشتا نیگه‌رانی
فهرته‌نه‌ و قه‌وماوه‌که‌ی دوێ شه‌ویت؟

- مه‌به‌ستت ئه‌و گه‌نجه‌ی دوێشه‌وه‌ میرزاده‌؟ نا، نا، دوێنی تا پاده‌یه‌ک
حه‌واسم په‌رت بوو، به‌لام ئه‌مڕۆ وانیم، به‌ هیچ جوړی نامه‌وی عینادی و
سه‌رسه‌ختیت ده‌گه‌لدا بکه‌م...

- عینا... چیت گویت؟

۲۱۶

گه مژه

ئىوارى، كابرايهكى قهرزار ئو چوارسەد پۆلبەى بۆ ھىتابوومەو و بە قىتار بۆ ئىترە گەپامەو. كىفى ئوراقەكانم لە گىرفانما بوو. كە جلكە فەرمىەكانم داكەند و چاكەت و پانتۆلم لەبەرکرد، پارەكەم نايە گىرفانم تا پىم بى، قەرار بوو شەوئ، بىدەم بە كابرايهكى بزنسمان كە داواى لىكردبووم. چاوەپوانى ھاتنى ئو پياوہ بووم...

- لىبىد، كەواتە راستە تۆ لە پۆژناماندا بلأوت كردۆتەوہ كە قەرز بە رەھنى شتى زىر يان زىو دەدەيت؟

- قوربان ئەوہ لە پىگای بابايەكى بزنسمانەوہ كراوہ، بە ناو و ئەدرەسى منەوہ بلأو نەكراوہتەوہ. بە خۆت دەزانى من سەرمايەيەكى ناچيزم ھەيە، رەشە خىزانىكم بە ملەوہيە، پىم وايە تۆش بەوہ قايلى كە (سووتىكى) كەم و پياوانە....

- بە ئى، بە ئى! من تەنيا بۆ دلىيايى خۆم ئو پرسىارەم كرد!... ببورە كە قسەكەم پىتپريت.

..ئىدى ئو بزنسمانەى كە چاوہپىم دەكرد نەھات. ئەوہ بوو ئو كوپىژگە داماوہيان بۆ ئىترە ھىنا. من لەدواى شىو وەزەم زۆر باش بوو، بە كەيف و بە دەماخ. ئىدى ميوانەكانمان ھاتن. تۆزى چايمان خواردەوہ... ئىدى لە خوشيا لە پىستى خۆم نەدەھىتوريم. ئەوسا، كىللەر درەنگانى ھات و پىي گوتىن كە ئەمرو سالىادى لەدايكبوونى جەنابتە و ئەمرت فەرمووە، بەو بۆنەيەوہ ميوانەكان دەعوەتى شامپانيا بكرىن. جا من ميرزادەى ئازيز و بەريز دلىكم ھەيە ئەگەر نەلیم زۆر بە سۆز و مېھرەبانە، دەتوانم بە شانازيەوہ بلیم ئەمەكدار و بەوفا و نمەكناسە (پىم وايە جەنابت ھەستت بەوہ كردووہ و شايبستەى ئەوہ ھەم ھەستى پىتكەى) جا لەو پىتودانگەوہ، ھەستم كرد لەسەرە، لەم بۆنە گرینگ و بەنرخەدا و، بۆ ئەوہى عەرزی تەبرىك و تەھنيت بە جەنابت بكەم، جە ئاسايە شپەكانم دابكەنم و جەلە فەرمى و رەسميەكانم، كە دواى گەيشتنەوہم بۆ مألەوہ، دامكەند بوو، لەبەر بكەم و لە جەژن و ئاھەنگى سالىادى لەدايكبوونى جەنابتا خۆمى پتوہ رابىنم. ئو كارەم كرد ميرزادە. جا ئەگەر ملاحەزەت فەرمووبى، بە

گه مزه

دریژایی ئاههنگه که جلکی فهرمیم (یونیفورم) له بهر بوو، به لام که جلهاکانم گۆپی، کیفه کهم له گیرفانی چاکه ته کهمدا له بیرچوو. راستیان گوتوو که خوا بیهوئ که سینگ نابووت بکات، له پیشا ئه قلی لیده سه نیته وه. که ئهم به یانیه، سه عات حهوت و نیو، له خهو رابووم، یه کسه ر شیت ئاسا، به ره و چاکه ته کهم غارم دا. سه یرم کرد گیرفان به تال و هه تال، نه کیفه که ی تیا ماوه و نه پاره.

- ئاه. که ئیزعاجه!

لیبیدیف، به جۆره پوپامایه که وه گوتی:

- ریک وایه، وشه ی ئیزعاج پر به پیستییه تی... تو به سه لیه ی جوانی خۆت، ریک به وشه یه، نیشانه ت ئه نگاوت.

میرزاده، که میک له فکران راجوو و ئه وسا گوتی:

- به هه رحال، باشه له م باره یه وه چ بکری؟ مه سه له که مه سه له یه کی جدیه!

- راست ده فهرمووی، جدیه، میرزاده ئهم جاره ش ریک له ناوه ندی نیشانه ت دا. گونجاوترین وشه ت بۆ په یدا کرد...

- ئاه به سه لوکیان تیموفیو فیچ! نیشانه ی چی و ئه نگاوتنی چی! چمان

داوه له وشه و وشه ی گونجاو! کیشه که، کیشه ی وشه و زاراوه نییه. که ی ئه وه شته! . باشه تو پیت وانیه کیفه که له گیرفانت که وتبی و له بهر سه رخۆشی ئاگات لی نه بووبی؟

- له گینه. سه رخۆشی وه کو جه نابت ده فهرمووی، هه موو شتیکی

لیده وه شیته وه، به لام تو خۆت داوه ریه! ئه گهر له کاتی گۆرینی جلهاکانم، لیم که وتبا، ده بوا له هه مان شوین، له ژووره که دا بوایه... ئه دی ئه و کیفه کتوه چوو؟

- تو بلتی نه تخستیته چه کهمه جه ی میژیکه وه؟

- هه رچهند زۆر چاک له بیرمه که نه خسته هیهچ شوینی که وه و نه هیهچ

چه کهمه جه یه کیشم کرده وه، به لام ویرای ئه وه ش هه موو شوینیکی بۆ گه پام، نییه و نییه.

- گه نجینه چکوله که ش گه پرایت؟

گەمژە

- يەكەم كار كە كردم ئەو بوو، ئەم بەيانىە لەجياتى جارى چەند جارى گەپام... جەنابى ميرزادەى پاىە بەرز ئاخىر بە چ ئەقلى من كيف لەوى دادەنيم؟

- لىبديف، باوەريكە زۆرم پىناخۆشه. يانى تۆ بلىى يەكەك لە ژوورەو دۆزيبىتەو و هەلى گرتى؟

- يان لە گىرفانى دەرەيتابى! ئەم دوو مەزەندەىە زياتر هيجى تر هەلناگريت.

- بە راستى زۆر ناخۆشه! باشە تۆ بلىى كى ئەم كارەى كردىت؟ پرسىارەكە ئەوەىە!

- بىگومان. بە راستى جەنابت، ميرزادەى مەزن و پاىە بەرز، وشە و بىرۆكەى وا دەدۆزىتەو رىك پر بە پىستى واقىعەكەىە... بە راستى شتى وا هەر لە خۆت دى..

- ئاھ... لوكيان تىموفىوڤىچ... بەس پىم رابوڤىرە! ئەم هەموو تانەوتەشەرە بەسە!

لىبديف، دەستى بەرزكردنەو و گوتى:

- رابواردن، تانەوتەشەر؟

- دەى... دەى.. گوى مەدەىە.. زویر نابم... من بىر لە شتى تر دەكەمەو.. من دەترسم گومان لە خەلکانىك بکريت. تۆ گومانەت لە کتیه؟

- ئەمە پرسىارىكى زۆر قورسە!... دژوارە! ناتوانم گومان لە كارەكەرەكەمان بكەم، بە درىژايى ئەو ماوہىە هەر لە موبەقەكە بوو. خۆ ناشكرى گومان لە منداڵەكانى خۆىشم بكەم...

- بىگومان.

- كەواتە بەم پىودانگە دەبى يەكەك لە ميوانەكان ئەم كارەى كردىت.

- باشە شتى وا دەبىت؟

- من دەزانم شتى وا نايىت و لە مەحال مەحالتەرە! بەلام مەزەندەش هەر بۆ ئەو دەچىت، بەلام وىراى ئەو ش، قەناعەتى تەواوم وایە ئەگەر مەسەلەى دزى لە ئارادابى، ئەو دزىە لە گەرمەى ئاھەنگ و شەوبىرىەكەدا،

گه مڙه

ياني له و کاتانه دا که هه موو ميوانه کان کوښوون، پرووی نه داوه، به لکو له درهنگی شهودا، يان له بهره به ياندا پرووی داوه، نهوهی نهو کارهی کردووه، يه کيک بووه له وانهی که ليږه ماونه ته وه.

- ټاه... په نا به خوا!...

- هه لږه ته بوردو فسکی و نیکولای ئاردوليانو فيچ له م گومانه ده بویرم، چونکه نه وان هيچيان نه هاتوونه ته ژووره کهی من.

- بينگومان، منيش هه مان په ئيم هه يه، ته نانه ت نه گه ر هاتبڼه ژووره که شت! کيی دیکه شهوچ له لای تو مایه وه؟

- به منه وه چوار کهس بووین، له دوو ژووری يه که له ناو يه کا خه وتين: جهنه پال، کيللهر، ئاغای فرديش چينکو و خوم. دياره ده بی نه مه کاری يه کيک له و چوار کهسه بووین!

- مه به ست نه وه يه که يه کيک له و سئ کهسه بووین، به لام کاميان؟
- من بويه خوم ده گه ل نه واندا حيساب کرد، تا ئينساف و عداله تيک له مه سه له که دا په چاو بکه م. هه لږه ته ميرزاده گيان جه نابت باوه په ده فهرموويت که مه حاله من دزی له خوم بکه م، هه رچه نده له م دنيايه دا شتی وا بووه و بيستراو يشه...

ميرزاده، تاقه تی چو، سه بری سوا، هاواری کرد:

- ټاه. ليبيدیف، نه م هه موو چه نه بازی و دريژداد پيه چيه؟ وه ره سه ر نه سلې مه به ست و براه وه، نه م هه موو پيچه به ده وره يه بو؟

- زور باشه ده مي ني ته وه سئ نه فهر. با يه که م جار له ئاغای کيللهر وه ده ست پيکه ين، نه م پياوه جيی متمان نه يه، مه يتوشيکی ئالوده يه، هه ندی جار به ليبرال حيساب ده کريت، ياني شه ريکی گيرفاني خه لکيه. وه کو ته بيعه ت زياتر له سوارچاکی سه رده مانی کو ن ده چي ت تا له ليبراليکی مؤدي رنی هاوچه رخ بچي ت. نيوهی يه که می شه وه که ی ده گه ل ئيمه دا له ژووری نه خو شه که و به ديار نه وه وه به سه ر برد، پاشان درهنگان يک به بيانووی نه وهی ناتواني له سه ر عاردي بنوويت، رو يشت.

- ټايا گومانت له وه؟

گەمژە

- گومانم لیتی بوو. کاتی دواي سەعات ھەوت وەکو شیت لە ناو جیگاگەم راپەریم و کیشام بەسەری خۆمدا، یەكسەر چووم جەنەرالم، کە لە غورابی خەودا بوو، بیدار کردەو. کە سەیرمان کرد فردیش چینگۆ، کە خۆی لە خۆیدا جیتی گومان بوو، لە جیگاگەیدا نەماو و پۆییو، زۆرمان پێ سەیر بوو، ئەمە خۆی لە خۆیدا کردیە کاریک لیتی بکەوینە گومانەو. بە دوو قۆلی لێبراین کیلەر کە وەکو جەنازە لیتی کەوتبوو بپشکنین. ھەموو گیرفانەکانی گەراین، تاقە قرۆشکیکی پێ نەبوو، تەنانت ھەر ھەموو گیرفانەکانیشی کون بوون. تاقە گیرفانیکی ساغی نەبوو. لە یەکیک لە گیرفانەکانیا، دەستەسپێکی کەتانی شینی خانە خانەمان دۆزییەو، کە پیاو بیزی نەدەھات بە مەقاشیش ھەلی گریت. نامە یەکی دلداریشمان دۆزییەو کە کارەکەرێک بۆی ناردبوو و بە ھەر شەو ھاوای پارە لێدەکرد. ھەر وەھا چەند لاپەرە یەکیشمان لەو وتارە کە خویندیەو و بە خۆت گویت لێ بوو، لەلای دۆزییەو. ئیدی جەنەرال دلنیا بوو کە کیلەر بیتاوانە و ئاگای لە مەحمودی بێ زەواد نییە. بۆ ئەوێ بە تەواوەتی خەیاڵمان پەخت بێ و ئەرخیان بین، ئەو داماوەمان لە خەو ھەستاند، ھەلبەتە بە زەحمەتێکی زۆر توانیمان خەبەری بکەینەو. کە مەسەلە کەمان بۆ باسکرد، تەقە ی سەری دەھات، بە تەواوەتی نە یدەزانی باسی چیدەکەین: لە بەردەمماندا دەمی داچەقاند بوو، ھیشتا مەست بوو، سەروسیمای نەک ھەر بێگەردی و پاکی، بە لکو گەوجاتی لێدەباری. کەواتە ئەو نییە!

میرزادە، ھەناسە یەکی ئۆخە ی ھەلکیشا و گوتی:

- ئۆخە ی... کە خۆشحالم! زۆر لەو دەرسان! خەمی ئەوم بوو!

لیبیدیڤ. چاوی برییە میرزادە و بە ئەسپایی گوتی:

- خەمی ئەوت بوو؟ بۆچی لەو دەرسانیت؟

میرزادە، بە لەز گوتی:

- نا، نا... ھەروا، بێ بیرکردنەو ھات بە دەمما و گوتم ترسم لەو. تکایە

لیبیدیڤ، ئەم قسە یەم بۆ کەس نەگێڕیتەو.

- میرزادە، میرزادە! دلنیا بە قسە کانت لە دلما دەمێن - لە کانگای دلما

گه مژه

نيتزارون! له گهل خوما ده يانبه مه گلوه.

ليبيديف، به دهم نهو قسانه وه، ليكدا ليكدا كلاوه كه ي دهنايه سهر سينگي
خوي.

ميرزاده لتي پرسى:

- زور باشه! كه واته ده بن فرديش چينكو بووبى، ها؟

ليبيديف، چاوى برييه ميرزاده و به دهنگى نرم گوتى:

- نه دى جگه لهو گومان له كتي دى بكم؟

- به لي... به لي... له كتي دى؟ به لام به لگه ت چيه؟

- به لگه م هه به. به كم روشتنى وي له ساعات حوت يان پيش ساعات
حه وتى به يانى.

- ده زانم: كوليا پتي گوتم كه گوايه فرديش چينكو چووه ته لاي كوليا و
پتي گوتووه، ده پوات بو لاي... براده رى، ناوه كه يم بيرچووه ته وه، باقى
شه وه كه له ويندەر، لاي نهو دوسته ي ده باته سهر.

- له مالى فيلگين. كه واته نيكولاى ئارداليونوفيج نه وه ي بو گيړاويته وه؟

- به هيچ جوړى ناوى دزى نه هينا.

- نايزانئ، چونكه جاري شته كم شار دووه ته وه. كه واته چووه بو مالى
فيلگين: ئاساييه مه ينوش و ئالوودان په نا بهر نه لاي به كدى، وهك ده لين
ته يري گول ئاشق به دارى زه قنه بووته ئيدى به لايانه وه گرنگ نيه نه م
كاره له وهخت و ناوهختا بكن وانبيه؟ به لام ليره دا سهره داويك پهيدا ده بيت
كه ده شيت په يگيرى بكرى. فرديش چينكو كه روشتووه، ناو نيشانتيكى
به دهسته وه داوه. جا ميرزاده ئيستا گوي بگره و بزانه من چي ده ليم.
فرديش چينكو بوچى واي كردووه؟ بوچى به تاييه تي چووه بو لاي
نيكولاى ئارداليونوفيج، هه رچه نده له سهر ريگاي نه بووه، تا پني بلي شه و
له لاي فيلگين به سهره بات؟ كى هه قى به سهره وه هه بووه، كى
ويستويه تي بزاني كه بو كوئ ده پوات، بولاى فيلگين يان بو شوينيكي دى؟
بو نه م جاره ي له خوي داو؟ نا، نا، نه م ماسته موويه كي تيايه. فيليك له م
مه سه له يدا هه به! نه مه فيلي بابايه كي دزه! ياني ويستويه تي بلي: "من

گه مزه

ئەو ەتەم، پى گومكى له كەس ناكەم، ئىدى چۆن دەشت گومانى دزىم لى
بكرىت؟ دز به كەس دەلىت كىو دەچى؟ شوین و مەكانى خوى به كەس
دەلىت؟ ئەمە ئەوپەرى زىرەكە، بۆ ئەو ەيه ەموو گومانىك له سەر خوى
لابەرى. ئەمە ناشتنى جى پىيه له لەمەلانا... حالى ەرزىم ەى مىرزادەى پاىه
بەرز؟

- بەلى، بەلى گویم لىتە، حالى ەم، بەلام ئەمە بەلگەيەكى زۆر لاوازه.
- دەى فەرموو بەلگەيەكى دى. ئەو ناوئىشانەى فردىش چىنكو جىنى
هیشتوو درۆيه. ەەر دواى سەعاتىك، يانى سەرى سەعات ەشت، خۆم
گەيانە بەر مالى فىلگىن و لە ەەرگام دا. كابرا لەم نزيكانە لە شەقامى
پىنج دا دەژى. بە رىكەوت دەيناسىم. فردىش چىنكوم لەو ئىندەر نەبىنى، بەلام
توانىم بە ەەر زەحمەتى بوو ەندى شتم لە كارەكەرى مالهە كە گوى
گرانە دەست بكەوى، گوايه سەعاتى لەو پىش كابرايەك چوو، ەيتە بە
توندى لە زەنگى داو، زەنگەكە شكاو، بەلام كارەكەرەكە ەەرگای
لینە کردوو ەتەو، ئىدى يان لەبەر ئەو بوو نەبوو ستوو فىلگىن لە خو
هەستىنى، يان ەزى نە کردوو خوى پرەنجىنى و لە جىگا بىتە ەەرەو.
ئەمە شتىكى ئاشكرايه و چەند و چوون ەلناگرىت.
- ئەمە ەموو بەلگەكانتە؟ ئەمە كەمە، بەس نىيه.

لىبىدیف، بە دەم زەردەخەنەيەكى فىلاوى و، بە دەنگىكى گریان ئامىز و،
بە جۆرە ناوئىدیه كەو گوتى:

- ئاخر مىرزادە گيان پىم ئالىى گومان لەكى بكەم؟
مىرزادە، قەدەرىك لە فكران پاچوو، ئەوجا بە نىگەرانى و خەمىنى
گوتى:

- پىوىستە جارىكى دى بە وردى ژوورەكان و چەكمەجەكانت بگەپى.
لىبىدیف، بەوپەرى خەمبارى و بى دەسلەلاتى، ەناسەيەكى قوولى
هەلگىشا و گوتى:
- گەپام!

مىرزادە، بە توورەيى دەستى بە مێزەكەدا كىشاو گوتى:

- ئوھا! ئاخىر بۇ جەكەنت گۆرى؟

لىبىدىف گوتى:

- ئەم پىرسىيارە، لە كۆمىدىيەكى كۆنەوۋە رەگىراۋە، بەلام مىرزادەى دلوڧان، ھەستەدەكەم زۆر بۇ من پەرۋشى، دلت بە حالەم دەسووتى! من شايبىستەى ئەو نىم، مەبەستم ئەو ھە دەبىنم ھەر بۇ من بەخەمەو نىت، بەلكو بە خەمى يارۋى تاوانبارىشەو ھەيت... پەرۋشى ئەو فردىش چىنكو خوپرىيەشى، وانىيە؟ مىرزادە، بە ھەواسپەرتى و بىزارىيەو قسەكەى پىپىرى:

- بەلى... بە راستى... پەستت كردم. باشە تۆ كە ئەو ھەندە دلتىايت كە فردىش چىنكو دزىكەى لىكردوئىت، بەتەماى چىيكەيت؟

لىبىدىف، بەدەم لالانەو ۋ پارانەو ھە، خۇى بادەدا و گوتى:

- ئاخىر مىرزادەى بەپىز، من نايلىم تۆ بىلى، دەبى لەو زىاتىر گومان لە كى بکەم؟ مەحالە بىرم بۇ ھىچ كەسىكى دى بچى، كە ئەمە خۇى لە خۇيدا گومانەكە لە فردىش چىنكو زىاتىر دەكات، ئەمەش بەلگەيەكى دىكەيە، كە ھەبى و نەبى كارى ئەو! ئاخىر جگە لەو دەبى كارى كى بى؟ خۇ ناكىرى گومان لە بۆردوفسكى بکەم، ھەر خۆت قەبوول ناكەيت، ھا، ھا؟!

- ۋاز لەم قسە قۇرانە بىنە!

- يان لە جەنەپال، ھا، ھا؟

مىرزادە، بە نىمچە توۋرەبوونىكەو، لەسەر جىگاكەى، خۇى ۋەرگىپرا و بە بىتاقەتى گوتى:

- ئەمەشيان بى مانايە!

- ھەلبەتە بى مانايە! ھا. ھا. ھا! ئەم جەنەپالە پىاۋىكى سەيرە! شتىكى زۆر سەيرم لىيىنى، زۆرم بە زەيى پىداھاتەو. بە دووقۆلى، ھەر دوو پەست و خەمبار، چوۋىن بۇ مالى قىلگىن.. تا سۇراخى فردىش چىنكو بکەين... ھەز دەكەم ئەو ھشت پى بلىم كاتى بە دزىكەم زانى يەكسەر چوۋم جەنەپالە خەبەر كىردەو، زۆر لە من پىتر پىتى ناخۇش بوو، سىماى گۇپرا، رەنگى سوور ھەلگەپرا، زەرد ھەلگەپرا. ئەوجا بە پادەيەك پەست و

گه مژه

توورپه بوو که ههرگیز وینام نه ده کرد. به راستی پیاویکی دلپاکه، راسته هه ندیک درۆزنه، سه ری له درۆیان ده خوریت، به لام تا بلئی به سۆز و پاک و بئ غه لوغه شه، هینده ساویلکه و بئگه رده پیاو ناچاره ئه و په ری متمانه ی پئ بکات، برۆ سه ری پئ بسپیره. میرزاده پیم وایه پئشتریش پیم گوتوویت که نه ک هه ر به دلمه، به لکو له کانگای دله وه خو شم ده وئ. له پپ له ناوه راستی شه قامه که دا وه ستا، دوگمه ی چاکه ته که ی کرده وه، سینیگی بو والا کردم و گوتی: "وه ره بمپشکنه! تو کیلله رت پشکنی، ئه دی بو منیش ناپشکنی، خو من له و زیاتر نیم؟ هه ق وایه هه مان کار ده گه ل منیشدا بکه ی، با ئه ویش دلی له خو ی دانه مینئ!" به دم ئه و قسانه وه هه ر چوار په لی ده له رزین، ته نانه ت په نگی به جو ری زه رد هه لگه پابوو، پیاو لئی ده ترسا. به پئکه نینه وه پیم گوت: "گوئ بگره جه نه پال، ئه گه ر که سیکی دی قسه ی وای ده رباره ی تو بکر دایه، من به ده ستی خو م سه ری خو م ده بری و ده مخسته سه ر سینه کی گه وره و ده میرده به رده م ئه و که سانه ی که گومانیان له تو هه بووه و پئمه گوتن: ئه م سه ره ده بینن؟ ئاماده م گریو له سه ر ئه م سه ره بکه م که جه نه پال، پیاوی درۆ نییه و له ملی بده ی درۆ ناکات. من ئاماده م له پئناوی ئه و خو م بخرمه ئاگره وه. من ئاماده م تا ئه م راده یه و به م شیوه یه پاکانه بو تو بکه م!"

ئیدی له و سه ر جاده یه، به به رچاوی خه لکه وه باوه شی پئدا کردم و ما به سه رما بگری و فرمی سک بریژئ، هینده به توندی به خو وه ی گو شیم کۆکه کۆکم پئکه وت و خه ریک بوو ده خنکام. گوتی: "تو تاقه براده ری ته نگانه ی ئه م پۆژگاره په شه ی که تیئ که وتووم" به راستی پیاویکی هه ستیار و به سۆزه! ئیدی ده رفه تی هینا و به دم پئوه به سه ره اتیکی بو گئپامه وه که له گه نجیدا به سه ر خو ی هاتبوو، گوتی له گه نجیدا، گومانی ئه وه ی لئکرابوو که پئنج سه د هه زار پۆبلی دزیوه. بو پۆژی دوا یی سه یری کردبوو خانوویه ک گری گرتووه و خه ریکه نیله نیل ده سووتئ، ریک خو ی به ئاگره که دا دابوو و ئه و کۆننه ی، که به دزی پئنج سه د هه زار پۆبله که تاوانباری کردبوو، له ئاگره که ده رباز ده کات، هه روه ها نینا

گەمژە

ئەلكسندروفناشى، كە ئەو سەردەمە ھېشتا كىژ بوو و شووى نەكردبوو، دەرباز كەردبوو. ئىدى كۆنت، باوەشى پىدا كەردبوو و ئەملا و ئەولای ماچ كەردبوو، ئىدى جەنەرال دواى ئەو پووداوە دەگەل نىنا ئەلكسندروفنادا زەماوەند دەكات. ئەو قاسەيەش كە پارەكەى تيا دەبى، لەنىو دار و پەردووى ماله سووتاوەكەدا دەدۆزىتەو. ئەم قاسەيە، پۆلا بوو، دەستكردى ئىنگلىز بوو، كۆدى نەينى خۆى ھەبوو، بە رىكەوت كەوتبوو ژیىر ئەرزى ژورەكەو (كەس نەيدەزانى چۆن!) ئەگەر ئەو ئاگرە نەبوايە ھەرگىز نە دەدۆزرايەو. ديارە ھەر ھەموو ئەو ھىكايەتە درۆ بوو، بەلام كە ناوى ئەلكسندروفناى برد پوندك زايىە چاوانى. نىنا ئەلكسندروفنا بە راستى ئافرەتتىكى سەلار و سەنگىن و بەرىز و بەحورمەتە، ھەرچەندە حەز لە چارەى من ناكات.

- يەكتر نا ناسن؟

- زۆر كەم، بەلام پە بەدل حەز دەكەم بىناسم، تا بەلای كەمەو ھاكانەى خۆمى لەلا بكەم. نىنا ئەلكسندروفنا، بۆيە رقى لە منە، چونكە پىتى وايە من مەردەكەى بۆ بادەنۆشى ھاندەدەم. لە كاتىكا من نەك ھانى نادەم، بەلكو لە ھاوپی خراپىش دەى پارىزم. ئەمە جگە لەو ھى ھاوپیتمە، ھەر بەينى خۆمانىش بى، بەتەما نىم قەت دەستبەردارى بىم، بۆ كوئى بىروات، دەگەلى دەپۆم، چونكە ئەو پىاوە تەنیا بە خۆشەويستى كۆنترۆل دەكرىت، گرىنگ ئەو ھىە ھەست و سۆزى كۆنترۆل بكەى. ھالى ھازر وازى لە ماشقەكەى، لە بىوژنەكەى كاپتن ھىناو، ھەرچەندە ژىرا و ژىر خەرىكە بۆى شىت دەبىت و سوپى دەبىتەو. بگرە ھەندى جار كە بىرى لى دەكاتەو، داخى وای بۆ ھەلدەكىشەيت كە بۆكپوزى دەگاتە ئاسمان، بە تايبەتەى كە بەيانىان لە خەو ھەلدەستى و پىلاوھەكانى لەپى دەكات. نازانم بۆچى رىك لەو كاتەدا بەوجۆرە ھەراسان دەبىت و دەھاروژى. كىشەكەى ئەو ھىە تاقە قروشىك شك نابات و ناشتوانى بەبى پارە بۆلای ئەو ژنە بىروات، سەگى پىو ھەنىت. مىرزادە، تا ھا داواى پارەى لە تو نەكردووە؟

- نەخىر، داواى ھىچى لىتەكردووم.

گەمژە

- شەرم دەكات. بەتەمایە داواى پارەت لى بكات. لە لای من گوتى بە نيازە پروت لىبىنى و داواى پارەت لى بكات، بەلام زات ناكات، چونكە زۆر نىيە قەرەزت داوەتى. بۆيە پىتى وايە چىتر قەرەزى نادەيتى. ئەم نەيىيەى لەلای من وەكو دۆستىك دركاندوو.

- ئەى تۆ. پارەى نادەيتى؟

- مىرزادە، مىرزادەى بەرپىزا! من نەك پارە و پوول، ئامادەم سەرىشم لەپىتاوى ئەم پىاوەدا بەدەم... هەلبەتە سەرم نا، چونكە موبالەغەيە، بەلام ئامادەم ئەگەر پىويست بكا، لەجىياتى ئەو دەرد، كۆكە رەشە، پەسيو بگرم، چونكە من بە پىاويكى رەسەن و ئەسلزادەى دەزانم كە لىكەوتوو. ئەمە بۆچوونى منە دەربارەى ئەو. جا مەسەلەكەى ئەو ھەر پارە نىيە...

- كەواتە پارەى دەدەيتى!

- نەخىر، يەك پوليشى نادەمى، بە خۆيشى دەزانىت كە پارەى نادەمى. بۆيەش پارەى نادەمى تا بىتەو سەر پىنگاى پاست و دروست. لەوہى پتر نەخىزى. حالى حازر بەوہو گرتوويەتى كە دەگەلما بىت بۆ پترسبۆرگ، بەتەمام بۆ تاقىبكردى فرديش چىنكو برۆم بۆ پترسبۆرگ، چونكە باوہرم وايە كە ئىستا لەويە. جا جەنەپال، دەلىلى لەسەر ئاو و ئاگرە، خوا خوايەتى ساتى زووتر بەرپى بكەوين، بەلام من قەناعەتم وايە ھەر كە گەيشتە پترسبۆرگ پولىكم پىوہ دەنىت و دەچىت بۆ لای ماشقەكەى، بىوہژنەكەى كاپتن. ھەر بەينى خۆمان بى، بەئانقەست رىگەى دەدەم كە بروات، چونكە برپارمان داوہ ھەر كە گەيشتىنە پايتەخت لىكدى جودا ببىنەوہ، بۆ ئەوہى دەرفەتىكى زىاترى دۆزىنەوہى (فرديش چىنكو)مان بۆ برەخسىت. بۆيە رپى دەدەم بۆ خۆى بروات، پاشان لەناكاوا، وەكو ئەجەلى مۆلەق، لە مالى بىوہژنەكەى كاپتندا، دەدەم بە سەرياو لە قافا دەيگرم، بۆيەش ئەمە دەكەم تا لە خۆى تەرىق ببىتەوہ و بىرى بخەمەوہ كە خاوەن مال و منداڵە، لە سەرىتى چ وەكو سەرگەقار و چ وەكو مرقوف شەرمى بە خۆى بىت و پىز و حورمەتى خۆى بگرىت.

مىرزادە، بە دەنگىكى نزم و پىر لە پەرىشانى و نىگەرانى گوتى:

گه مژه

- ليبيديف، تو ئه و خوايه دابنيشه، فهرته نه و هه راو هه نگامه مه نيوه!...
 - نا، نا، ته نيا دهمه وي كه ميك له خوي ته ريق بيته وه و بزائم دهموچاوي
 چون دهگوريت، چونكه به سيما و سهرو چاودا زورشته دهردهكه وي، به
 تاييه تي بو كه سيكي وه كو ئه و! ميرزاده ي به ريز، هه رچه نده من به خوم
 خه مم كه م نيه و به د به ختي و نسييه ته كه م بچووك نيه، ناتوانم بير له و و
 له چاككردي ئه خلاقي ئه و نه كه مه وه. من تكايه كم له خزمه تي جه نه بتا هيه
 جه نابي ميرزاده ي ريزدار، ليتي ناشارمه وه هه ر بو ئه وه ش هاتوومه ته
 خزمه تي جه نابت. تو ئاشنايه تيت ده گه ل مالباتي جه نه رالدا هيه و ته نانه ت
 له مالي واندا ژياوي، خوزگه ميرزاده ي مه زن. له م كارهمدا ئاسانكاريت بو
 ده كردم، ته نيا له به رخا تري جه نه رال و له پيتاوي چاكه ي ئه ودا..
 ليبيديف، به دهم ئه و قسانه وه، وه كو يه كيك بپارپته وه هه ردو دهستي
 به پال يه كه وه پان كرده وه.

ميرزاده گوتي:

- مه سه له چيه؟ ياني يارمه تي چيت بده م؟ ليبيديف، خوزگه له نياز و
 مه به ستت ده گه يشم و ده مزاني چيت له خه يالايا و به ته ماي چيت...
 باوه ربكه، دلنيا به ته واوه تي له مه به ستت حالي نابم.
 - ته نيا ئه م باوه ره هانيدام كه په نا بيتمه به ر جه نابت كه رهنگه بتوانين له
 ريگاي ئه لكسندرو فناوه كاريك بكه ين كه جه نابي جه نه رال بگه رنينه وه
 باوه شي خيزانه كه ي و له ماله كه ي خويدا چاو ديزيه كي مكوم و باشي
 بكه ين. مخابن كه من ئاشنايه تيم ده گه لياندا نيه... ئه مه جگه له وه ي كه
 (نيكولاي ئارداليونوفيچ) ش كه توي زور خوشده وي و هه رماوه
 بته رستيت، به هه موو جوشو خروشيكي گه نجايه تي خويه وه تو و خا تري
 توي ده ويت، له گينه بتواني يارمه تيمان بدات...
 - نا، نا!... به ته ماي نينا ئه لكسندرو فنا له م كاروه بگلينين؟ په نا به خوا! ته
 نانه ت كولياش له م كاروه ناگلينين... به لام... ليبيديف، له وه ده چي هيتشتا
 په يم به نياز و مه به سته كه ت نه برديت. له مه به ستت حالي نه بوويم.
 ليبيديف، له سه ر كورسييه كه ي هه ستاو هاواري كرد:

گەمژە

- ھالى بوونى ناوئ!... ئەوھى ئەم پياوھ پئويستىھى تەنيا مېھرەبانى و
لىكھالى بوونە! ئەوھ دەواو دەرمانى ئەم نەخۆشەمانە. مىرزادە پىگەم
دەدەھى بە نەخۆشى ھەساو بکەم؟

- ئەمە دلپاکى و، زىرەكى و ھوشيارى تۆ دەگەيەنیت.

- جا من دەمەوئ بۆچوونەكەى خۆم لەبەر پۆشنایى نمونەيەك پروون
بکەمەوھ كە لە ئەزموونى پراكتىكىيەوھوھرم گرتووه. تۆ بە خۆت دەزانیت
كە ئەم پياوھى تۆ چ بە شەرىكە. خالى ھەرە لاوازی وى ئەوھىە كە زۆر
پموودەھى بئوھژنەكەى كاپتنە، كە ئەویش بەبى پارە، پئ بە جەنەپال نادات
و بۆى نایەتە پەدا. جا من گەرەكەم ئەمپۆ بچم بەسەرا و بە تاوانەكەوھ و
لە قافا بېگرم، ھەلبەتە تەنيا لە بەر قازانجى خۆى ئەمە دەكەم، چونكە بە
راستى خىرى ئەوم دەوئ. تە نانت ئەگەر وای دابنەين كە تەنيا مەسەلەى
ئەم بئوھژنەى بە دواوھ نىيە، بەلكو تاوانى دىكەشى بەدواوھ بى و كارى بى
ئابروانە و نەنگىنشى كرد بىت (ھەرچەندە بە ھىچ جۆرى كارى وای
پىناكرىت و لى ناوھشیتەوھ) من دەلیم، تە نانت لە ھالى واشدا، دەتوانىن
لە پىگای دلۆقانى و مېھرەبانیوھ چاكى بکەين، بېھىنیتەوھ سەر پىگا،
چونكە زۆر ھەست ناسكە و مېھرەبان و دلپاكە! قسەى دەم و دللى يەكە!
باوھپكە ناتوانى ھىچ نھىنيەك لە پىنج پۆژ پتر لە دللى خۆیدا ھەلگرىت،
دواى پىنج پۆژ بە خۆى دىت، بەدەم فرمىسك پشتنەوھ گرىي دللى خۆیت
بۆ دەكاتەوھ، بە تايبەتى ئەگەر بە دلۆقانى و مېھرەبانى و پووخۆشى
بىدوينىن و بەرخودى دەگەل بکەين. بە تايبەتى ئەگەر ئىوھ، تۆ و ئەندامانى
خىزانەكەى بتوانن، بە بەردەوامى چاودىرى كارو پەفتارەكانى بکەن
مىرزادەھى دلپاك!

ئەوسا، لىبىدىف، وەكو ئەوھى لەپەر سروشى بۆ ھاتبى، لە سەر
كورسىيەكەى راپەرى و گوتى:

- ھەلبەتە من سوور نىم لە سەر ئەوھى كە ئەم كارە ھەر دەبى بكرىت...
من ئىستاش ئامادەم لەپىتاوى ئەودا خۆم بەخت بکەم... ھەلبەتە تۆ لە من
باشتر دەزانى ئەم فسق و فجور و مەينۆشى و بئوھژ نىبازىيەى ئەو دەستى

گه مزه

داوه تی، له وهیه شتی زور خراتری لیکه ویته وه..

میرزاده به دهم هه ستانه وه گوتی:

- بیگومان، من هه ده که له پوه وه یارمه تیت بدهم، به لام لیبدیف
لیتی ناشارمه وه که ترسیکی گه وره له دلدایه، هه ست به نیگه رانی ده که م.
هه ده که م پیک و پوهان پیم بلای، بزانه وه کو خوت گوت، ئایا هیتا
هه ر گومانته له ئاغای فردیش چینکویه؟

لیبدیف، دیسان، به دهم بزهیه کی شیرینه وه، دهسته کانی لیکدی
هه لسوون و گوتی:

- نه گه ر گومان له وه نه بێ، گومانم له کی بێ میرزاده ی دلسوز و
پاستگو؟ کی تر هیه که گومانی لێ بکری؟

میرزاده، برۆکانی ویکهیتانه وه و له جی خوی هه ستا. نه وسا گوتی:
- لوکیان تیموفیوفیچ، گومانی هه له له م جوړه مه سه لانه دا یه جگار
قه باحه ته. نه م فردیش چینکویه... نامه وئ له عه له یی نه و بدویم... به لام نه م
فردیش چینکویه... کی ده زانی؟ کی ده توانی بلای: له وهیه ئیشی نه و بیت!...
مه به ستم نه مه یه که په نگه نه م کاره پتر له و بوه شیته وه تا له هه ر که سیکی
دی.

لیبدیف، سه راپای بووبوو به چاو و گوئ. میرزاده، که به نیگه رانی و
پهستی به ژووره که دا ده هات و ده چوو، هه ولای ده دا خوی له ته مه شاگردنی
لیبدیف بیاریزی، گوتی:

- نه وهنده ی من بیستومه، نه م ئاغای فردیش چینکویه، سه رباری
هه موو شتیکی، یه کیکه له و پیاوانه ی که ده بی سلای لێ بکری و نابن هه موو
قه سه یه کی له لا بکریته. تیگه یشتی؟ من بویه نه مه ت بو ده گێرمه وه که په نگه
نه و کاره زیاتر له و بوه شیته وه تا له که سیکی دی. که نه مه شت بو
ده گێرمه وه بو نه وه یه که به هه له دا نه چی، تیگه یشتی؟

لیبدیف، زور به په رۆشه وه پرسی:

- کی نه مه ی ده رباره ی ئاغای فردیش چینکو بو گێراویده وه؟ له کیت

گه مزه

بيستووه؟

- يه کيک له لاره دای به گویم، هرچه نده من باوه پناکه م... (زورم پیناخوښه که ناچار بووم ئه و قسه یه ت بۆ بگيرمه وه، من دلنیا ت ده که م که به ش به حالئ خوم باوه رم به و قسه یه نیه) يه کيکه له قسه لؤکه بيتنجوبناوانه کان... په ح... که که ریتیم کرد ئه و قسه یه م گيرايه وه...!

ليبيدیف، به دهم هه لچوونه وه گوتی:

- ميرزاده، ئه مه هه والئکي زور گرینگه، به تايبه تی له م کاته دا و بۆ ئه م کاته. نه که له باره ی ئاغای فرديش چينکو وه، به لکو له پروی سه رچاوه که یه وه..

ليبيدیف، به دهم ئه و قسه یه وه، به ناو ژووره که دا که و ته شان به شانی ميرزاده و ده یوست هه نگاو به هه نگاو ده گه ليا بروت... گوتی:

- ته مه شا ميرزاده، هه نوکه نۆره ی منه شتيک به تو بلیم: ئه م به یانيه، کاتي ئيمه به دوو قوئی، من و جه نه رال، ده چووين بۆ مالی قیلگين، جه نه رال دواي گيرانه وه ی حياکيه تی ئاگرکه و تنه وه که، به دهم جوشوخرۆشی تو په یيه وه، له پر که و ته باسی ئاغای فرديش چينکو، هه مان ئه م شته ی گيرايه وه، به لام ئه وه نده به بی سه روبه ری و ئالۆزی و ناشيانه گيرايه وه، ناچار بووم چه ند پرسيا ريکی لی بکه م. له وه لامه کانيا ئه وه م بۆ ده ر که و ت که تيکرای مه سه له کان وه همن و زاده ی خه یال و خه یال دانی به پیتی خوین. بۆیه ش درۆ ده کات، چونکه ناتواني نه ئینی دلی خو ی بپاريزیت و ئه وه ی له دلیدایه ده ری نه بریت. جا لیره دا من ئه م پرسيا ره له جه نابت ده که م و خۆت ده که م به داوه ر: باشه ئه گه ر جه نه رال درۆی کرد بیت که من دلنیا م له مه، ئه دی چۆن هه مان درۆی ئه و به ر گو یی تۆش که و تو وه؟ ميرزاده تو به خۆت ده زانی، درۆ بۆ جه نه رال وه کو ئاو خوار دنه وه وایه. درۆ که ی ئه و زاده ی ئه و ساته بوو، سه روش و ئیلهامی ئه و ساته بوو، کئ ئه م درۆیه ی گه یانده تو؟ ئه مه خالئکي گرینگه... و ده شیت بگو ترئ...

- کولیا ئه و قسه یه ی بۆ من گيرايه وه، قسه که شی له بابی بیستبوو، له به ینی سه عات شه ش و حه و تا که که س نازانی بۆ له و کاته دا له

گەمژە

مەدەخەلەكە ھاتبوو دەرهوہ.

میرزادە، حال و حیکایەتەكەى، لە سیر تا پیازی، بۆ لیبدیف گێرایەوہ.
لیبدیف، كە لە خوشیان، دەستەكانى ھەلدەگلۆفى و لە دلى خۆیدا و بە
بێدەنگى، گوتى:

- ئۆیف... ئەمە یەكێكە لەو شتانەى كە دەشیت پێى بگوترى سەرەداو...
من بۆ شتىكى وا دەگەڕام!... مانای وا بە جەنابى با سەعادەتیان نزىكەى
ساعات شەش خەوى ئارامى خۆى زپاندووہ تا بپروات كۆرە ئازىزەكەى
بێدار بكاتەوہ و پێى بلێ كە دۆستایەتى و ھاوڕێتى فردىش چىنكۆ باش
نیه و پیاو تووشى گىچەل و گۆبەنان دەكات! پەح لە ترسناكى فردىش
چىنكۆ و لە دلسۆزى باوكایەتى جەنابى با سەعادەتیان! ھا، ھا، ھا!...
میرزادە، بە ناپرەحەتییەكى لە پادە بەدەرەوہ گوتى:

- گوى بگرە لیبدیف، گوى بگرە: پێویستە زۆر بە ئاقلی كار بكەین.
فەرتەنە و ھەراو ھەنگامە مەنەوہ! لیبدیف تكات لى دەكەم... پیاوى چاك
بە... ئەگەر ئاقلانە كار بكەیت، بەلێت دەدەم كە یارمەتیت دەدەم، بەلام بە
مەرجى كەس ھیچ شتىك نەزانى!

لیبدیف، بە ھەلچوونىكى راستەقینەوہ گوتى:

- خەمت نەبى میرزادەى دلپاك و دلسۆز و مەردو پەند، لەم پووەوہ
ئەرخایەن بە، خەيالت ئاسوودە بیت كە مەگەر گل ئەم قسانەم لە زار
ببێستى! بە دوو قولى، بە بێدەنگى، بى خشیپە كار دەكەین. میرزادەى
پایەبەرز من ئامادەم خوینى خۆم بەدەم. پەنگە من لە پووى دەروونى و لە
ناخا بچووك بم، بەلام لە ھەر كەسىك بپرسیت، تەنانەت لە كەسىكى
بودەلە و بى شەرەفیش، چ جای لە كەسىكى بچووك بپرسیت، ھەز دەكات
دەگەل كێدا كار بكات؟ دەگەل بى ئابروو و خوێرى و بىبارىكى وەكو خۆیدا
یان دەگەل كەسىكى نەفس بەرزى، دلپاكى، دلسۆزى وەكو تۆدا؟ ھەلبەتە
لەوہ لاما دەلێت دەگەل كەسىتى دووەمدا! جا سەرکەوتنى چاكە و گەورەیی
لەمەدایە! بە خوات دەسپێرم میرزادەى بە پێزو حورمەت، پێكەوہ و بە
شینەبى كاردەكەین.. بەكاوہخو و بە بێدەنگى!

فەستى دەيەم

ميرزادە ئاقيەت لەوہ حالى بوو كە بۆچى ھەر جار ئ دەستى بۆ ئو سى نامەيە دەبرد، ئازاي دەتەزى، بۆچى ھەزى دەکرد، خويندەنەويان بۆ شەوي دواخات. بەيانی بى ئوہى خۆي يەكلایى بکاتەوہ و بویرى ھىچ يەك كە لەو سى نامەيە بکاتەوہ، لە سەر تەختەكەي پالکەوت، خەويكى قورس و ناخۆشى ليکەوت، خەونىكى ناخۆشى دیکەي بينى، لەو خەونەيدا ھەمان (ئافرەتى تاوانبار)ى بينىيەوہ. بە ديارىەوہوہستە، بەدەم تەمەشاگردنەوہ فرميسک بەسەر برژانگە دريژەکانیەوہ دەدرەوشايەوہ. ديسان داواي لیدەکرد كە دواي بکەویت. وەكو دوینى شەو بە يادی سيمای خەمینی ئو ژنەوہ لە خەو پابوو، ويستبووی دواي بکەو، بەلام نەي توانیبوو، پىي پىي دانەگرتبوو، ئەنجام بە نيمچە ئائومیدیەكەوہ نامەكان دەکاتەوہ و دەكەویتە خويندەنەويان. نامەکانیش لە جۆرە خەونىك دەچوون. پياو ھەندى جار خەونى سەير و نا ئاسايى دەبينى، خەونى باوہرەنەکردەنى. كە خەبەرى دەيیتەوہ بە پرونى خەونەكەي دیتەوہ ياد و سەرى سوور دەمیتى. بىرت دەكەویتەوہ كە بۆ ماوہیەكى زۆر لە لایەن كۆمەلىك پياو كۆژو شەقاوہوہ دەورە درابوو، كە بەوپەرى لىزانى و فیلبازییەوہ، نیازى خۆيان لیدەشاردیتەوہ و دۆستانە پەفتاریان دەگەل دەکردیت، لە كاتىكا چەكەكانیان لەسەر پى بوو و تەنیا چاوہرۋانى ئاماژەيەك بوون، كە پرت بدەنى و لەنیوت بەرن، بەلام لە بىرتە كە بە

دریژایی خەونەکه بۆ تاقە ساتنیکیش لە خۆت بێئاگا نەبوویت، هەولت دەدا بەوپەڕی وریایی هەلی ان بخەلەتینی، خۆتیان لێبەرزیتەوه، بەر چاویان نەکەوی، بەلام دواوی بۆت دەردەکەوت که بە فیلەکەتیان زانیوه، بەئانقەست وا دەنوینن که بە پەناگاکەت نازانن، نەهگئ پەنات دەبرده بەر فیلێکی دی، تا گومرايان بکەیت. هەر هەموو ئەمانەت بە پوونی لە بیرن و دینەوه بیرت، بەلام چۆن ئەقلت، لەو ماوەیەدا ئەو هەموو وەهەم و خەیاڵە تورەهاتانەیی ئەو خەونەیی قەبوول دەکرد؟ یەکیک لە بکوژەکان، بە بەرچاوتەوه دەبێ بە ژن، پاشان هەر ئەم ژنە بە بەرچاوی خۆتەوه دەبێ بە کورتیلەییەکی قەمووری پەزا گرانی قیزەون، کەچی تۆ، یەکسەر هەر هەموو ئەمە، بە شێوەیەکی ئاسایی، بێ چەندوچوون، بێ هیچ سەرسامیەک، لە کاتیکیا وەکو واقع قەبوول دەکەیت، کە هۆش و زەین و ئەقلت، لە تروپکی کارکردنی خۆیدایەولە هەموو شتیکی دەگات، زنجیرەیی پووداوەکان و لۆژیکی کارو بارەکان تێدەگات و درک دەکات؟

یان بۆچی کاتی لەخەو بیدار دەبیتەوه و دەگەریتەوه ناو ژیاانی واقعی، زۆربەیی کات و هەندێ جار زۆر بە جیددی وا هەست دەکەیت لەگەزو مەتەلۆکیکی ئاسی و لە حەل نەهاتووت لە خەوێکەدا لێ بەجێماوه؟ هەلبەتە پێکەنینت بە بێ مانایی و مەحالی خەوێکەت دیت، کەچی لە هەمان کاتدا وا هەست دەکەیت بیرێکی واقعی تەواو... بیرێک کە بە شیکە لە ژیاانی راستەقینەت، بیرێک کە بە راستی بوونی هەیە و هەمیشە لە دل و نیهادتدا هەبووه، ئاویتهی ئەم وەهەم و خەیاڵات و خەونە ئاجر و باجرەیه. ئیدی وەکو ئەوهی خەونەکەت بووبی بەسەرچاوهیەکی سروش و ئیلهام شتیکی تازەیی بۆ کەشف کردبیت کە چاوه‌ڕوانی بوویت! کاریگەری ئەمەت چ بە باری خۆشیا و چ بە باری ناخۆشیدا بە زەقی پێوه دیاره، کەچی ناتوانی لێی تێگەیت، یان بزانی سەری ئەمە چییه! میرزاده، پاش خۆیندەنەوهی نامەکان لە حالەتیکی فیکری لەو جۆرەدا بوو، بەلام تە نەهت پێش کردنەوهی نامەکانیش، هەستی دەکرد ئەم نامانە باریکی قورسن بە سەر شانیهوه، لە خەویکی قورس و مۆتەکەیهکی بە ئازار دەچن. ئەو

گه مزه

شهوه، كه له و دهوروبه ره، سهرگهردان و ته نيا ده سووپايه وه (هه ندي جار نه يده زاني كيوه ده چيت) له خوي پرسی باشه ئه م "ژنه" چون توانيويه تي له خويه وه نامه بو ئه م "كيژه" بنووسيت، چون توانيويه تي سه باره ت "به م مه وزوعه" شتي بو بنووسيت، چون ئه م بيره شيتانه يه ي به ميشكدا هاتبوو؟ ئيدي ئه م بير و خه ياله جوره واقيعيه تيكي پهيدا كردبوو، ئه وه ي ميرزاده ي له هه موو شتيك پتر سه رسام ده كرد، ئه وه بوو كه به ده م خويندنه وه ي نامه كانه وه، جوره قه ناعه تيكي لا دروست بوو بوو كه ئه م خه ونه له گينه، ئاساييه. به لي راسته كه ئه مه خه ونه. مۆته كه و كابووسه، شيتايه تيه، به لام بو نه گبه تي جوره واقيعيه تيكي به ژان و سوئ و باوه رنه كرده ني تيدا بوو، كه هه ر هه موو ئه و خه ون و مۆته كه و شيتايه تيه ي ده سرييه وه و جوره په وايه تيه كي پنده به خشي.

ميرزاده، دواي خويندنه وه ي نامه كان، چه ندين سه عات هايم و حهيران، بيرى له ناوه پوكيان ده كرده وه. هه رجاره ي به شيكي ئه و نامانه ي وه بير خو دينايه وه، له زهيني خويدا ده وري ده كرده وه، وردى ده كرده وه، وه ردی ده دانه وه، ليان راده ما. هه ندي جار ده گه يشته حاله تيك كه له دلي خويدا بلي پيشتر ئاگاي له هه موو ئه م شتانه هه بووه، پيشبيني كردوون. هه ندي جار وای وينا ده كرد، كاتي خوي، له رابردويه كي دوورا ئه م نامانه ي خويندوه ته وه، ئيدي له وساوه، هه ر داخ و كه سه ريكي چه شتوه، هه ر په شيو ي و په ريشانيه ك به رو كي گرتوه، هه ر ترس و ناخوشي به سه ر هاتوه. هه ر هه مووي له م نامانه دا، كه گوايه زور له ميژبوو خويندبوونيه وه، تومار كراون.

يه كه مين نامه به م جوره ده ستي پي ده كرد:

"كاتي ئه م نامه يه ده كه يته وه، يه كه م جار ته مه شاي ئيمزاي پايني نامه كه بكه. ئه م ئيمزايه هه موو شتيك پي ده ليت و گشت شتيك، بو روون ده كاته وه و تيت ده گه يه نيت، بويه پنيويست ناكات ناوي خومت پي بليم يان هيچ شتيك بو روون بكه مه وه يان شه رم له م كاره ي خوم بكه م. ئه گه ر من به ئاسته ميكيش له ئاست و پايه ي تودابام، هه قى خوت بوو ئه م پر كيشي و

گەمزە

گوساخى و پروو قايمىيەى من بە تەوھىن بزانى، بەلام من لەكوئى و تو
لەكوئى؟ ئىمە دوو خالى پىك پىچەوانەى يەكتىرىن، من لەچاو تۇدا ھىندە
بچووكم، كە ئەگەر بىشمەوئى، لە كەرامەتتە بدم و سووكايەتتە پى بكم،
ھەر ناتوانم.

لە پەرەگرافىكى دىكەدا دەلىت:

"ئەم قسانەم بە زادەى جۆشوخروشى مېشكىكى نەخۆش نەزانىت. ئاخى
چىكەم من تو بە نمونە و خودى كەمال دەزانم! تۆم دىتووە و ھەموو پۆژ
دەتېينم، من ھەددى و ھەسەف كردنى تۆم نىيە. ھەكو گوتم تو بە كەمالى
پرووت و خالىسە دەزانم، ئەم قەناعەتەم زادەى ئەقل و بىرکردنەو نىيە،
بەلكو زادەى باوەرپىكى سادەىيە، بەلام گوناحىكم دەربارەت كردووە: ئەم
گوناحەش ئەوھىيە كە خۆشم دەوئى. كەمال، بابەتى ئەشق نىيە، ناشىت بىن
بە بابەتى ئەشق و خۆشەويستى، ئەوھندە بەسە بزانىت ئەمە كەمالە و
تەواو. تۆش پىت وانىيە؟ كەچى وىپراى ئەوھش خۆشم دەوئى، ھەرچەندە
ئەشق خەلكى يەكسان دەكات، بەلام نىگەرەن مەبە، دل لە دل مەدە: من
تەنانەت لە ناخى ناخىشما، لە نەپتى ترين ھەزرىنى خۆمىشا، پى بە خۆ
نادەم خۆم بە ھاوتای تو بژمىرم، قەت پۆژى لە پۆژان خۆم دەگەلتا
بەراورد نەكردووە. گوتم "نىگەرەن مەبە، دل لە دل مەدە" تو بلىتى دلم بىت
نىگەرەنت بكم؟ ئەگەر شتى وا پروو بدات، ئامادەم ئەو خاكە ماچ بكم كە
پى پىدا دەنەيت. من قەتاو قەت خۆم بە ھاوتای تو نازانم. بىروانە
ئىمزاىەكەى پاينى نامەكە، كچى باش لەزىكە بىروانە ئىمزاىەكە!"

ئەم ژنە لە نامەكەى دىدا نووسىبوو:

"بەھەرھال، ھەستەكەم من خەرىكم ئىو، ھەر دووكتان يەكدەخم بەبى
ئەوھى پۆژى لە پۆژان لە تو بىرسىم: كچى باش ئايا تو ئەو پىاوەت
خۆشەوئى؟ ئەو، كە لە ژيانىا تۆى نەدىتو، لەگەل يەكەم دىدارا ئاشقت
بوو. بوويت بە "نوور و پووناكى" و خەيالىدانىت كرد بە چراخان. ئەمە
دەقى قسەكانى خۆيەتى، ئەمەم لە زارى خۆيەوھ بىست، بەلام بەبى ئەو
قسانەش دەمزانى كە تو پووناكى ژيانى ئەويت. من يەك مانگى تەواو

گه مژه

دهگه ليا ژياوم، له و ماوه يه دا بوم دهر كهوت كه توش خوشت دهوئ. به
بوچوونى من، ئيوه، تو و ئه و يه كيكن نهك دووان."
له دريژه ي نامه كه دا ده ليت:

"يانى چى؟ دوينى كه به لاتاندا رت بووم ههستم كرد سوور بوويته وه،
بوچى؟ نا، مه حاله، شتى وا نابى، دهبنى من به هه له وام وينا كرديى. تو
ئه گهر بؤ قيزه وتترين جنده خانه ش بهرن، سووكترين پيسواييت نيشان
بدن، نابى سوور ببسته وه: نابى گوئى به هيچ ئيهانه يهك بدهيت. رهنگه
هه موو خه لكىكى سووك و پيسوا ببوغزينى، به لام نهك له بهر ئه وهى خو
رقت لى انه، يانى له پوانگه ي رقى شه خسيه وه نايان بوغزينى، به لكو له
رووى به زه بيه وه به خه لكى، به و خه لكه ي ئه وانه سووكا يه تيان پتده كه ن،
چونكه تو، كهس رايه ي نيه كه رامه تت، هه ستت بروشيتى و بريندار بكات.
ده زانى من هه ست ده كه م تو ده بنى خوشت بويم؟ تو له ديد و نوپينى
منه وه نهك له نوپينى ئه وه وه: گيانىكى له پرووناكى. دياره فريشته ناتوانى
بوغزن بى، رقى له كهس بيت، به لكو مه حكومه به خوشه ويستى و بهس.
زور جار له خوم پرسيوه ئايا كهس هه يه بتوانى هه ر هه موو هاوپره گه زانى
به شه رى خو، بى ئه وهى كهس ببويرى، خوش بوئ؟ هه لبه ته: نه و. شتى
وا له ئارادا نيه! و شتى وا نه ئاساييه و نه سروشتيه. به شه ردوستى و
خوشه ويستى مروفايه تى، قسه يه كى رووته، مروف له ميانه يه وه ته نيا خو
خوش دهوئ. جا ئه گهر ئه م جوړه خوشه ويستيه بؤ ئيمه مانان مه حال بيت،
ئه و بؤ تو شتىكى ديه، هيچ مه حال نيه. ئاخر چون ده بنى هه موو تيره ي به
شه رت خوش نه وىت، مادامىكى له سه رووى به شه ره وه يت، كهس نه گاته
ئاستى تو و له هه ر ئيهانه يهك بالاتر بيت! ته نيا تو ده توانى به دوور له هه ر
خوپه رستيهك خه لكى خوش بويت. ته نيا تو ده توانى خوشه ويستى بكه يت،
نهك له پيتناوى خوتا به لكو له پيتناوى ئه و كه سه دا كه خوشت دهوئ. ئاه...
چهندم له دل گران ده بيت، ئه گهر هه ست بكه م يان بزانم به هوى منه وه
هه ست به شه رمه زارى يان تورپه ي بكه يت! ئه گهر شتى وه ها پرووبدات،
دهكاته تياچوونى تو، چونكه له و حاله ته دا ديته خواره وه بؤ ئاستى من!...

گەمزه

دوینتی دواى ئەوھى بینیمیت، چوومەوھ بۆ مالى و وینەیهکی تایبەتیم
 لەبەرچاوی خۆما بەرجەستە کرد. نیگارکێشان، تیکرا، ھەمیشە مەسیح
 بەگوێرەى حیکایەتەکانی ئینجیل، وینە دەکێشن، بەلام ئەگەر من لەجیاتیی
 ئەوان بام، یان قەرار بوايە من وینەى مەسیح بکێشم بە جۆریکی دی
 دەمکێشا: بە تەنیا دەمکێشا و (ئاخر مۆرید و یاوەرەکانی ھەندى جار بە
 تەنیا بەجێیان دەھێشت) تەنیا یەک مندالی چکۆلەم لەلایەوھ دادەنا. کە
 لەنزیکیەوھ یاری بکات و وا بنوینێ کە بە زمانی مندالانەى خۆى شتیکی بۆ
 گێڕاوەتەوھ و مەسیح بە دل گوئی لیگرتووھ و ھەنوکی لەگژ فکراڤاچووھ
 و ھێشتا دەستی بەسەر قژی زەرد و پووناکی مندالەکەوھى و لە بیرى
 چووھ دەستی لابدات. نیگای بپروەتە دوور، ئاسۆ. بیرىکی بى پایان، بە
 ئەندازەى بى پایانی گەردوون، لە چاوانیا رەنگى داوھتەوھ و سیمای نوقمى
 خەمە. مندالەکە کپوکپ، ئانیشکی داداوەتە سەر زرانى مەسیح، لا پرومەتى
 خستوھتە سەر لەپە چکۆلەکەى خۆى و سەرى بەرزکردوھتەوھ، بە ھەمان
 شێوھى کە ھەندى جار مندالانى چکۆلە تەمەشا دەکەن، بەو ئاوايە
 دەپوانیتە مەسیح. ھەتا و بەرە و کەل دەپوات... ئەمە ئەو وینەیهیە کە
 دەشیا من بیکێشم! تۆ کەسیکی بیتگەردى و، کەمالی تۆ لە پاکی و
 بیتگەردیتایە. ئاھ... تەنیا ئەمەت لە بیر بیت! ئاخر ئەشقى من، سۆز و ئەفینى
 من بۆ تۆ چ بایەخیکى ھەیه؟ تۆ ئیدی لەمۆ بەدواوھ ھى منى، ھەتا ماوم
 لە نزیکی تۆ دەبم - من بەم زوانە دەمرم.

ئەو ژنە لە دوا نامەدا نووسیوی:

"تۆبى توخودا، گومانى خراپم لیمەکە! وا نەزانى کە من بە مەبەستى
 خوشکینى نامەت بۆ دەنووسم یان یەکیکم لەوانەى کە لەزەت لە خوشکینى
 دەبینن و خۆیانى پێوھ پادەنەن. نا. من جۆرە ئارامیەکی پى پەیدا دەکەم،
 ھەرچەندە زۆر زەحمەتە بتوانم ئەو ئارامیەت بۆ شروڤە بکەم، شروڤە
 کردنى تە نائەت بۆ خودى خۆیشم ھەر زەحمەتە، ھەرچەندە ئەمەش بۆ
 خۆى و لە خۆیدا بۆ من کێشەیهکە و سەرچاوەى عەزابە، بەلام ئەوھەندە
 دەزانم، من تە نائەت لە حالى غروورى شیتانەشدا! ناتوانم خوشکینى بکەم.

گه مژه

ياني خوشکينی له مەزەبی مندا نییه. تەنانەت له عۆدەى ئەو خوشکینییەش نایەم کە لە دلپاکى و بێگەردییەوه هەڵدەقوولێت. بە کورتیەکەى نە بەم شیوەیە و نە بەو شیوەیە خوشکینى ناکەم.

“بۆچی لێبەراوم ئێوه بگەیهنمە بەکدى؟ لەبەر ئێوهیە یان لەبەر خۆمە؟ بێگومان لەبەر خۆمە، چونکە لەمێژە بەخۆم گوتوووە کە کلیلى کردنەوهى دەرگا و چارەسەرى گشت کێشەکانم لەمەدايە. زانیومە کە ئادیلايدى خوشکت جاريکیان کەوتنەیهکی منى دیتوووە، گوتووێت، ئینسان دەتوانى بەم جوانیەوه دنیا بههژینی، شۆرشیک بەرپا بکات، بەلام من وازم لە دنیا هیناوه، چاوم لە دنیا پۆشیوه. رەنگە گالتهت پێم بێ کە ئەم قەسەیت بۆ دەنووسم، چونکە بەجلى ئالا و والا و سەرپا خشلەوه دەگەل بەرەللا و مەست و سەرخۆشاندا دەمبینى. وانیه؟ تەکا دەکەم ئەم شتانه بەهەند مەگرە، چونکە من دەزانم لێبومەتەوه و ژيانم بەرە و نەمانە، من ئەمە چاک دەزانم و لێی بێئاگایم. مەگر هەر خوا بزانی کێ لە جێى من لە جێى منى راستەقینە، لە دەروونما ئاکنجى بوو. من هەموو پۆژێ قەدەر و چارەنووسی خۆم لەو چاوه ترسناکاندا دەخوینمەوه کە بەردەوام بپاوهنەتە من، تەنانەت ئەو کات و دەمانەش کە لێمەوه دیارن و لەبەردەمدا نین. ئەم چاوانە بێدەنگ (هەمیشە بێدەنگ) بەلام من لە رازیان بە ئاگام. مالهەکەى یەکیارچە بێزارى و دلتەنگیە. ئەم مالهە پاز و نەینییەکی لە خۆدا هەشارداوه. من دلنایم کە لە یەکیک لە جەکمەجەکانى خۆیدا کێردیکی هەشارداوه، لە هەریکی پێچاوه، ریک وەکو ئەو بکوژە مۆسکوییەى کە ئەویش لە مالنکی وەها دا دەگەل دایکیا دەژیا و کێردیکی هەبوو لە ئاوریشمیەوه پێچا بوو و ئامادە بوو بۆ برینی هەر گەرویهک، تینووی خوین بوو. بە درێژایى هەموو ئەو ماوهیەى لە مالى ئەواندا بەسەرم برد، هەمیشە بیرم لای ئەوه بوو کە لەوهیە لە شوینێکی مالهەکیاندا، لەژێر عاریددا، جەنازیەک شاردراییتەوه، باوکی لەو شوینەدا، وەکو ئەو جەنازیەى کە لە مۆسکۆدا دۆزرایەوه، لە مشەمایەکیەوه پێچایی و شاردرییتیەوه و وەکو جیدانۆف چواردەورى بە شووشە دەرمانى

گەمژە

دژەبۆگەنى گرتييت. تە نانەت دەتوانم ئەو شوپنەشت نیشان بەدەم كە رەنگە جەنازەكەى تيا شاردرابيتەو. ئەو ھەميشە بېدەنگ و خامۆشە، بەلام دەزانم ئەو ھەندەى خۆش دەویم كە مەحالە ئەم خۆشەويستىيە نەگۆریت و نەبیت بە رۆكینە. ئیدی زەماو ھەندەكەى ئۆو و زەماو ھەندەكەى ئۆمە لە يەك رۆژدا دەبیت. لەسەر ئەمە رۆكەوتروين. من ھېچ شتێك لەو ناشارمەو. ئەو ھەندەى لیدەترسم لەو ھەى لە ترساندا بېكوژم.... بەلام پيش ئەو ھى من بېريارى تەواو بەدەم، ئەو من دەكوژیت... ئا ئیستا كە بينى ئەم شتە دەنووسم، لە قاقای پێكەينى دا، ئەو پیتی وایە من شیت بووم. دەزانى كە نامە بۆ تۆ دەنووسم.

نامەكان، زۆر بېرى شیتانەى تری لەم بابەتە بېرانەيان تیدا بوو. يەكێك لە نامەكان، يانى نامەى دوو ھەم كە بەخەتى ورد نووسرا بوو، چوار لاپەرەى گەرەى خورشیدی گرتبوو ھە.

ئەنجام میرزادە لە جەرگەى تاریكى پارک و باخەكە، كە وەكو دوینی ماو ھەيكی زۆر پياسەى تيا كەردبوو، ھاتە دەری. شەو ھەكە، لە شەوانى دیکە پروناك تر و سافتر دەینواند. لە دلى خۆیدا گوتى: "تۆ بلى ھىشتا زووبى؟" (میرزادە سەعاتەكەى لە بېرچووبوو). بە خەيالى خۆى لە دوور ھەو ھەنگى مۆزىك دەھات. دووبارە لە دلى خۆیدا گوتى: "رەنگە لە سەيرانكاكەو ھە بى. بېگومان، ئەوان ئەمشەو بۆ ئەویندەر نەچوون." بەدەم ئەو قسە ھەو كاتى وەخۆھاتەو سەبرى كەرد لەبەر مالى يەپانچين وەستاو. بە خۆى ھەستى بەو كەردبوو كە دوور نىيە ئەم پياسە ھە بېگە ھەنیتە ئەو. بەدەم دلە تەپتو ھە پلەكانى بالكونەدا ھەلگەرا. بالكونەكە چۆل بوو. كەس نەھاتە پيشوازی. ھەلۆ ھەستە ھەكى كەرد و كەمێك چاوەروانى كەرد. ئەوجا ئەو دەرگایەى كەرد ھەو كە دەچوو بۆ ھۆلى پيشوازی. لە دلى خۆیدا گوتى: "ئەم دەرگایە قەت داناخەن." ھۆلەكەش چۆل و نيمچە تاريك بوو. میرزادە بە دوو دلى لە ناو ھەندى ھۆلەكەدا بە سەرسامى و ھەپەساوى وەستا. لەناكاوا دەرگا كرايەو. ئەلكسندرا ئيفانوفنا، بە خۆى و مۆمىكەو ھە پەيدا بوو. كىژى كە چاوى بە میرزادە كەوت بە ھەپەساوى وەستا، وەكو ئەو ھى بېرسیت كە

گه مژه

ئەوێ لێکدی دابران، ئەم ژنە لە بەردەمیا، پووبەپووی ئەو وەستابوو. ژنە قسەى بۆ دەکرد و میرزادەش زەق زەق و بە بێدەنگی تەمەشای دەکرد. دلی، خەریک بوو لە داخا شەقی دەبرد. قەت پۆژی لە پۆژان نەیدەتوانی ئەو دیدارە فەرامۆش بکات و هەر جارێ بیری بکەوێتەووە هەمان خەم و پەژارەى لێ تازە دەبێتەووە. ژنە، وەکو شیت لە ناوهراستی پێگاکیەدا، خۆی لەبەر پێنایی هاویشت. میرزادە بە شپێزەیی چوووە دواووە. کەچی ژنە پێک وەکو دوا خەونی میرزادە، دەیویست دەستی بگریت و ماچی بکات، فرمیسکی درشت، بە سەر برژانگە درێژەکانیەووە دەدرەوشایەووە. میرزادە، بە ترسەووەولە بن لیوانەووە گوتی:

- پابە، پابە، خێرا هەستە!

ناستاسیا لێی پرسى:

- ئایا بەختەوهریت؟ خوشیت؟ کەیفە قنجه؟ بە یەک وشە پێم بلی: تۆ ئیستا، ئەمڕۆ، حالی حازر بەختەوهری؟ چوویت بۆلای؟ چی پێگوتیت؟
نە لە عاردی هەڵدەستا و نە بە گویی میرزادەى دەکرد. بەدەم راجفرینەووە لێکدا لێکدا پرسى یاری دەکرد، بە لەز قسانى دەکرد، وەکو ئەوێ راونرابی.. لە سەرى پۆیشت:

- سبەینى، لەسەر قسەکەى تۆ، (نەک بەخواستى خۆم) دەپۆم. سەفەر دەکەم. جارێکی دی هەرگیز دەرناکەومەووە. ئەمە دواجارە کە تۆ دەبینم، بەلێ دواجار! بە راستی ئەمە دواجارە!

میرزادە، بەو پەرى خەمینیەووە گوتی:

- ئارامت بێ، پابە! هەستە!

ژنە، کە دەستی ئەوێ گرتبوو بەو پەرى تامەزرۆیی و تاسەووە تەمەشای دەکرد، ئەنجام هاتە قسان و گوتی:

- بەدووعا!

بەدەم ئەو قسەیهووە هەستا، بەلەز و، بە نیمچە پاکردنەووە دوورکەوتەووە.

میرزادە، پوگوژینی بینی کە لەپەر پەیدا بوو، دەستی ناستاسیای گرت و

گه مژه

به دوو قوئی رۆیشتن. رۆگوژین رۆو له میرزاده هاواری کرد و گوتی:
- میرزاده چاوه‌پوانم بکه، دواى پینچ ده‌قیقه‌ی دی ده‌گه‌پیمه‌وه. به
راستی، دواى پینچ ده‌قیقه‌ گه‌رایه‌وه. میرزاده له هه‌مان شوین چاوه‌پوانی
بوو.

رۆگوژین گوتی:

- سواری گالیسکه‌که‌م کرد، گالیسکه‌که‌ له سه‌عات ده‌وه، له‌وێ، له
سووچیکا چاوه‌پوانی ده‌کرد. قه‌ناعه‌تی وابوو که له هه‌وه‌لی شه‌ویوه
ده‌گه‌ل ئه‌و کیزه‌دا بوویت. ئه‌م قسه‌یه‌م پینگوت که بۆت نویسیبوم، وه‌کو
خۆی و زۆر به‌وردی داواکه‌ی تۆم پیراگه‌یانده. له‌م‌رۆ به‌ دواوه ئیدی نامه‌ی
بۆ نانووسیت - به‌لێنی داوه و له‌سه‌ر داواى تۆ سبه‌ینی پافلوفسک به
جیدیلێت و سه‌فه‌ر ده‌کات. هه‌زی ده‌کرد بۆ دواجار بتبینی، هه‌رچه‌نده
ده‌یزانی تۆ هه‌ز ناکه‌یت، ئیدی لێره، له‌ سه‌ر ئه‌و ته‌خته‌ دانیشیتین و،
چاوه‌پوانمان کردیت، چونکه ده‌مانزانی هه‌ر ده‌بی لێره‌وه بۆ مال
بگه‌پیتته‌وه.

میرزاده لینی پرسى:

- خۆی داواى لێکردبوویت که له‌گه‌لیا بیتی؟

رۆگوژین، به‌ده‌م ژار خه‌نیکه‌وه گوتی:

- ئه‌دی بۆ نا، ئه‌وه‌ی لێره‌دا دیتم شتیکی تازه‌ نه‌بوو. باشه تۆ نامه‌کانیت
نه‌ خویندووته‌وه؟

میرزاده. له‌ فکران راجوو، دواى تۆزیک لینی پرسى:

- ئه‌دی تۆ، نامه‌کانت خویندونه‌ته‌وه؟

- به‌ خۆی یه‌ک به‌ یه‌ک نیشانی داومن.... ئه‌و به‌شه‌ت له‌ بیره‌ که باسی
کێرده‌که ده‌کات؟ ها، ها ها! ..

میرزاده، به‌ داخ و که‌سه‌ره‌وه ده‌سته‌کانی تیک هالاندن و گوتی:

- شیته!

رۆگوژین، به‌ ده‌نگیکی نزم، وه‌کو ئه‌وه‌ی خۆی بدوینی گوتی.

- کێ ده‌زانێ؟ له‌ گینه‌ شیتیش نه‌ بیت.

گەمژە

میرزادە، هیچی نەگوت.

پوگوژین کوتی:

- دەیسە خواحافیز! منیش سبەینێ دەچمە سەفەر. گلەیی بەجی بێت!

ئەوسا لەپەر ئاوپی دایەو و کوتی:

- گوێ بگرە برای ئازیز، بوچی وەلامی پرسیارەکەیت نەدایەو: ئایا تۆ

بەختەوهری یان نا؟

میرزادە، بە داخ و کەسەرێکی زۆرەو و کوتی:

- نەخێر، نەخێر، نەخێر بەختەوهر نیم!

پوگوژین، بە دەم تەوسخەنیکەو و کوتی:

- چوزانم! هەر لەوهمان کەمە بلیی "بەلێ!"

بێ هیچ ئاوپردانەو و یەک، ملی پێی گرت و پۆیشت.

بەشى چوارەم

فەسلى يەككەم

نزيكەى ھەفتەيەك بەسەر ئەو دىدارەى جوتە قارەمانى
چىرۆكەكەمان، لە سەر تەختە كەسكەكە، تىپەرى بوو.
بەيانى پۆژىكى ھەتاوى خوش، قارقارا ئارداليونوفا پىتسىنا لە مال
و ەدەر كەوتبوو و چووبوو دىدەنى ھەندى لە دۆست و ئاشناكانى، پاشان
لە دەوربەرى سەعات دە و نىودا، بە خەمىنى و دلتهنگى بۆ مال
كەپابوو ەو.

كەسانىك ھەن، پياو ناتوانى بەئاسانى و بەكورتى ەسفىكى ئەوتۆيان
بكات، كە ديارترىن خەسلەت و تايبەتمەنديان بنويىنى و بە دەستەو بەدات.
ئەو خەلكانە، بە خەلكىن "ەوام و ئاسايى" ناودەبرىن، كە لە پاستيا
زۆربەى جەماوەرى خەلك پىكدەھىتن، يانى زۆربەى كۆمەلن. ئەدىبان،
ھەولەدەن لە پۆمان و چىرۆكەكانياندا، نمونەى كۆمەلايەتى ھەلېژىرن و
بە زمانى وىنە و ھونەر، ئەو نمونانە بە كاملترىن و جوانترىن شىوہ
بەرچەستە بكەن، بەلام بەدەگمەن لە ژيانى واقيعيدا تووشى ئەو جۆرە
نمونانە دەبين، بەلام ئەمە بەو مانايە نىيە كە ئەو كاراكتەرانەى كە بەو
شىوہەويىنا دەكرىن و دىنەوينەگرتن، لە خودى واقيع و واقيعى تر نين. بۆ
نمونە كەسىتى بۆدكۆليوسىن،* رەنگە لە پووى تىپىكىيەو، ھەندى

گه مزه

موباله غه ئاميز بيت، به لّام به هيچ جورى کاراکته زىکى خه يالى و ناواقيعى نيه، گه ليک له و خه لکه هوشيار و زيره کانه ي که (بودکوليوسين) ي شا قاره مانى شانۆنامه که ي "گوگول" يان بينيوه، پاشان، ليکچوونىکى بى ئه ندازه يان له نتيوان ئه و قاره مانه و ده يان و سه دان هاوړى و دۆستانى خوياندا بينيوه! هه لبه ته ئه و خه لکه زيره ک و به سه رنجان، ته نانه ت پيش ئه و ه ي "گوگول" ش بخويننه وه، زانيويانه که هاوړيکانيان له بودکوليوسين چوون، به لّام نه يان زانيوه که ئه و ناوه پر به پىستى ئه وانه، هه لبه ته له ژيانى واقيعيدا به ده گمهن ريکده که وي، که زاويه ک پيش ئه و ه ي بووکى بۆ بکه نه په رده وه، له په نجه ره وه هه لیت. ئه مه زۆر ناواقيعى به، چونکه ئه م کاره، به هه ر مه به ستىک بکريت، کارىکى ناپه سه نده و له هه موو که سىک ناوه شيته وه، به لّام ويپراى ئه وه ش زۆر زاواى به ريز و به حورمه ت، به ئاوه زو و يقار هه ن که له رۆژى زه ماوه نده که ياندا، له ناخى خوياندا هه ستيان به هه مان حالته ي ده روونى "بودکوليوسين" کردووه. هه لبه ته هه ر ميرديکيش نايه ت له هه ر بۆنه يه کدا هاوار بکات و بليت:

"خۆت به خۆت کرد، ده بخۆ ده رده ت بى جورچ داندان" * به لّام ويپراى ئه وه ش مليونان و ملياردان که ربه ت ئه م ئاهۆ ناله يه، دواى مانگى هه نگوين يان پيش گواسته وه ي ژنان به چه ند رۆژى، له کانگا دلّى ميرداني دنياوه هه ستاوه!

هه لبه ته پتيويست به وه ناکات زۆر به تانى ئه م مه سه له يه دا بچين، ئه وه نده به سه بلين که هه رچه ند له ژيانى واقيعيدا تىپىکبوونى ئه م کاراکته رانه به و زه قيه نيه و که متر دياره، به لّام هه ر هه موو ئه م "جورچ داندان و بۆدکوليوسين" انه له واقيعيدا هه ن: هه موو رۆژ ده يان بينين، به به رچاومانه وه دين و ده چن، به لّام به و تۆخيه نا، به لکو به شيوه يه کى کالتر. جا بۆ ئه و ه ي له کورتى بيبيرينه وه و کوتايى به م بابته بينين تا ليمان نه بووه به وتارىکى ئه ده بى، ده لين ئه و نمونه ته واو عه ياره ي (جورچ داندان) ي ئافه ريده ي موليرش، له ژيانى واقيعى به رچاو ده که وي، به لّام به ده گمهن.

گه مزه

به لام هيشتاش، ئەم پرسياره هه مېشه به پۆكمان ده گريت: چيروكنوس ده بئ چى بكات و چۆن مامه له ده گهل په مهياندا (خه لكى عوام و ئاسايى دا بكات تا بكهونه بهر سهرنج و ديدى خوينهران و بيته ناسين؟ هه لبه ته مه حاله چيروكنوس بتوانى ئەو خه لكه رهش و پرووت و ئاساييه له چيروك و پۆمانه كانيا وه دهر بنى، چونكه ئەو په مهيانه هه موو كاتيك و له زۆربه ي حالاندا ده كه نه تان و پۆى ژيان و به شيكى حاشا هه لنه گرى له زنجيره ي پرووداوه كانى ژيان و بويه ره كانى پۆژگار، ئەگه ر په راويزمان خستن و له پۆمانه كه مان وه دهر نان، ئيدى پۆمانه كه واقيعيه تى خۆى له ده ست ده دات و ده گهل حه قيقه تدا تيكناكات وه. هه لبه ته پر كردنى پۆمان له نموونه و كاراكتهرانى سه يروسه مه ره و سوپه ر واقيعى و نا ئاسايى، ته نيا به مه به ستى سهرنج پراكيشان، نه ك هه ر سهرنجى خوينه ر پراكيشيت، به لكو باوه ر و قه ناعه تيشى به پۆمانه كه له ق ده بيت. به بۆچوونى ئيمه، نووسه ر له سهريتى ئەو خه سلەت و تايبه ته منديانه كه شف بكات و بدۆزيت وه كه مايه ي سهرنج و ده بنه سه رچاوه ي ئيلهام ته نانه ت له لاي خه لكى ئاسايى و په مه كيش بۆ نموونه كاتى خه لكانى ئاسايى و په مه كى، هه رچى ده كه ن و ده كوژشن كه له واقيعى په مه كايه تى ده رچن، هه ر بيفايديه و ده گه پينه وه سه ر بارى په مه كايه تيه كه ي خۆيان، جا ئەم عه وامانه، به و حاله سيفه تى تيبىكى وه ر ده گرن و ده شيت بكرين به نموونه ي ئەو خه لكه عوام و په شوو پرووته ي كه نايه وئ هه ر به و ده قه وه بميتن، به لكو ده بئ به هه ر نرخى بووه خۆيبوون و كه سىتى خۆى په يدابكات و به ده ست بيتن، با هيج ئەوزار يكيشى نه بيت بۆ گه يشتن به و مه به ست و ئامانجه.

جا هه ندئ له قاره مانان و كاراكتهرانى ئەم چيروكه مان، سه ر به و خه لكه "په مه كى" يان "عوام و ئاسايى" يانه ن، كه هه لبه ته دان به وهدا ده نه م كه وه كو پتويست به خوينهران نه ناسين راون. له وانه: قار قارا ئاردا ليو نو قنا پتيتسيناو، پتيتسينى ميردى و، گا قريلا ئاردا ليو نو فيچى براى.

له وه ناخوشتر نيبه كه سيك بۆ نمونه ده وله مه ند، خانه دان، ئەسلزاده، قۆز، خوينه وار، زيره ك و ته نانه ت دللاش بئ، به لام هيج به هره، توانا،

گەمژە

تايبەتمەندى و سيفەتلىكى ديارى نەبىت، بىر كىردنەو و بۆچوونى تايبەتى خۇى نەبىت، وەكو "ھەر خەلىكىكى دى" بىت: دەولەمەندە بەلام وەكو پوچىلد نىيە، ناوئىكى بەرپىزە بەلام بە ھىچ شىتىك بە ناوبانگ نىيە. قۇز و جوانە، بەلام مايەى سەرنج نىيە، كار لەبەرانبەرەكەى ناكات، خويئەوارىكى باشە، بەلام ئەم خويئەوارىە دادى ھىچى نادات و نازانى چۆنى بەكاربىنى، زىرەكە بەلام ئامانجى تايبەتى نىيە، ھىزىنى خۇى نىيە، كەسىكى دىلپاك و دلاوايە، بەلام بە شەخسىەت و نەفس بەرز نىيە، ئىدى بەو جۆرە لە ھەموو رويەكەو.

لە دىيادا، خەلىكانى زۆر لەو بابەتە خەلىكە ھەن، زۆرتەر لەو ھى وىناى دەكەين. ئەمانەش وەكو ھەموو بەشەر، دوو جۆريان ھەيە، دوو دەستەى سەرەكىن: دەستەى يەكەمىيان كە زۆربەن، ئەوانەن كە ھۆشوگوشىكى ديارىكراو و سنووردارىان ھەيە، دەستەى دووھم لە زۆربەكە "زىرەكتر و بەھۆشوگوشترن". دەستەى يەكەم لە دەستەى دووھم شادو بەختەو ھەرتەن. خەلىكى "پەمەكى" ئەقلىەت سنووردار، زۆر ئاسايە خۇى بە گەرە و ناوازە و پەسەن و بى ھاوتا بزائىت و زۆرىش لەم بۆچوونەى خۇى دىنيايە، بۆيە ھەمىشە كەيفى بە خۇى دىت و دلى خۆشە. بۆ نمونە ھەندى لە خانمانى گەنجى ئىمە، ھەر كە قۇيان برى و چاويلەكەيەكى شىنى تۇخيان لەچاو كىرد خۇيان لىدەبى بە نەھلىستى تەواو ھەيار و دەگەنە ئەو قەناعەتەى كە بەو عەينەكەو بوون بە خاوەنى "بۆچوونى" شەخسى و "باو ھەين" تايبەتى خۇيان. يان ھەندىك پىاو ھەر كە زەرەيەك ھەستى مرۇفانىان لە دل و ھەروونى خۇدا شك برد، ئىدى خىرا خۇيان لىدەگۆرپ و دەگەنە ئەو قەناعەتەى كە ھىچ كەسىكى دى ئەو ھەست و سۆزەى ئەوانى نىيە و ھەر ئەوان كۆرپ مەيدان و پىشەنگى كاروانى پۆشنگەرى و پىش قەرەولى پىشكەوتنى مرۇفایەتىن. يان ھەندىكى دى ھەر كە بە رىكەوت لە كەسىكەو گۆنى لە بىرۆكەيەك بوو، يان بە رىكەوت لە لاپەرەى كىتىكىدا بىرۆكەيەكى نىو ھەچلى خويئەدەو، ئىدى ئەو "بىرۆكە" يەى لىدەبى بە ھى خۇى و بە ھەموو قەناعەتەىكەو ھەدەزانى ھەلقو لاو و زادەى

گەمزە

هزر و مېشكى خۆيەتى. ئەمە حالەتتىكى سەيرە، دەشتت بە زادەى ساويلكەيى و پووقايمى ئەو كەسانە دابىرەت. زۆر جار لە ژيانى پوژانەدا تووشى ئەم حالەتەنە دەبين. گوگۆل، ئەم حالەتەى، حالەتى كەسكى گەوجى ساويلكە، كە بە خوتو خۆپايى خۆى لىيوو بە ئەرستو و، پوودار و پوو قايم، زەپەيەك گومانى لە خۆى و گوايە لە بە ھەرى خۆى نىيە، كەردوو بە نموونە و بە شىوہەكى يەجگار جوان و ھونەرمەندانە، لە كەسكىتە بەرچاوى "ليوتىنان پروگوڤ" * دا بەرجەستەى كەردوو. ئەم پىرۆگۆفە زەپەيەك گومانى لە بلىمەتى خۆى نىيە، نەك ھەر خۆى بە بلىمەت دەزانى، بەلكو خۆى لە بلىمەتەش پى زىاترە و خۆى بە ھىچ بلىمەتەك ناگۆرپتەو. ئەو ھەندە لە خۆى دلىيايە، ئەو ھەندە لە خۆى پازيە، كە ھەرگىز پى بە خۆى نادات، كە سووكە گومانىكىش لە بلىمەتى خۆى بكات. سەرھەنجام گوگۆل، نووسەرى مەزن، ناچار دەبى وەكو سزايەك وەژىر شەلاقانى بخت تا ھەستى ئەخلاقى برىندار بووى خوينەر ساپىژ بكاتەو، بەلام كە دەبينى ئەم سزايە كارىكى ئەوتو لە قارەمانەكەى ناكات و، خىرا ھەلدەستتەو و خۆى دەتەكىنى و دەست بە خواردنى پارچەيەك شىرىنى دەكات تا ھىزى وەبەر بىتەو، ئىدى نووسەرى گەورەش ھىچى بۆ نامىننەو تەنيا ئەو نەبى كە لە سەرسامىدا شانەكانى ھەلتەكىنى و بەو جۆرە بىى بە شەرىك شعورى خوينەرەكانى. من ھەمىشە خەفەتى ئەو ھەم خواردوو كە گوگۆل، ئەو پلەو پايە بچووكەى بە پىروگوڤ داو، چونكە پىرۆگۆڤ، بە پادەيەك لە خۆى پازيە، زۆر پىنى ئاسايىيە - بە خەيالى تەرفىعى بەرەبەرە و زيادبوونى نىشانەكانى سەرشانى، بەگويرەى سالانى خزمەت - بە خەيال، خۆى بە فەرماندەيەكى سوپايى زۆر مەزن بزانىت. ئەو چىم گوت؟ بە خەيالى چى؟ بەلكو وەكو حەقىقەتتىكى راستەقىنە باوہرى پى ھەبو: ئەويك كە گەشتووتە پلەى جەنەرالى، لە چى كەمە، تا نەبى بە فەرماندەيەكى مەزن؟ چما ژەمارەى ئەو پىرۆگۆفانەى كە لەو دوايانەدا لە مەيدانى جەنگدا، شكستيان ھىتاو و بە زىوون كەمە؟ چما لەو بابەتە پىرۆگۆفانە لە ناو ئەدىبان و زانايان و مەيدىكارانى ئىمەدا كەم

گمژە

هه‌بوون؟ نه‌ک هه‌ر که‌م نه‌بوون، به‌لکو ئیستاش هه‌ن!...

گافریلا ئاردالیونوفیچ ئیفولگین، که‌یه‌کێکه‌ له‌ قاره‌مانانی ئه‌م
 رۆمانه‌مان، سه‌ر به‌ده‌سته‌ی دووه‌مه‌ "ئه‌وانه‌ی که‌ له‌ زۆربه‌که‌ زیره‌کتر و
 به‌هۆشوگۆشترن" بۆیه‌ تینو و تامه‌زرۆی ئه‌وه‌ بوو، جۆره‌ ده‌نگ و په‌نگ و
 پێگه‌یه‌کی دیار و به‌رچاوی خۆی هه‌بیت. وه‌کو پێشتر ئاماژه‌مان کردی ئه‌م
 ده‌سته‌یه‌، له‌ ده‌سته‌ی یه‌که‌م ناشادترن. هۆیه‌که‌شی ئه‌مه‌یه‌ که‌ ئه‌و مرو‌فه
 "رهمه‌کیه‌یه‌ی جۆره‌ زیره‌کیه‌کی" تیا به‌ ئه‌گه‌ر له‌ هه‌ندێ هه‌لومه‌رجا "یان به‌
 درێژایی ته‌مه‌ن" له‌ دلی خۆدا، خۆ به‌ بلیمه‌ت و گه‌وره‌ش بزانی، ئه‌وا کرمی
 گومانیک سه‌ری ژهندووته‌ ناخی و له‌ ناوه‌وه‌ کرمینی ده‌کات و به‌ره‌ و
 زه‌لکاوی نائومییدی ته‌واو هه‌لی ده‌دێری. وه‌ختی دان به‌وه‌دا ده‌نیت، که‌
 هه‌ستی غرووری په‌نگاوه‌، غرووری چه‌پینرا و له‌ ناوه‌وه‌ ژاراوی کردووه‌.
 دیاره‌ ئه‌مه‌ ده‌ره‌ق به‌ خه‌لکه‌ توندپه‌وه‌کانی ئه‌م ده‌سته‌یه‌ویه‌. ئه‌گینا
 چاره‌نووسی زۆربه‌ی خه‌لکانی سه‌ر به‌م ده‌سته‌یه‌، به‌و شیوه‌ کاره‌ساتاویه‌
 کۆتایی نایه‌ت، به‌لام ئه‌وه‌نده‌ هه‌یه‌ که‌ له‌گینه‌ له‌ ئاخ‌ر و ئۆخری ته‌مه‌نیاندا
 تووشی نه‌خۆشی به‌ده‌ه‌رسی و جگه‌ر بین، هه‌موو عه‌زابه‌کیان دیته‌ سه‌ر
 ئه‌وه‌. ئه‌وانه‌، وێرایی ئه‌مه‌ش، به‌ره‌له‌وه‌ی کۆل بده‌ن و دابم‌ریکینه‌وه‌، له‌
 ته‌مه‌نی گه‌نجیه‌وه‌ تا ته‌مه‌نی خه‌ملین و پوخته‌ بوون، که‌ریتی له‌ دوا‌ی
 که‌ریتی ده‌که‌ن و هه‌نده‌ری سه‌ره‌کیشیان بۆ ئه‌م که‌ریتی و گه‌وجیتیه‌،
 هه‌ولێ به‌ ده‌سته‌ینانی په‌سه‌نایه‌تی و ئاره‌زووی ده‌رکه‌وتن و خود
 سه‌لماندنه‌و، له‌پیتاوی ئه‌مه‌دا زۆر کارو کرده‌وه‌ی سه‌یرو سه‌مه‌ره‌ ده‌بینین.
 په‌نگه‌ پیاویکی پیاوانه‌، به‌حه‌یاو حورمه‌ت و ئابرومه‌ند، هه‌ندێ جار به‌
 ناوی ئه‌سه‌له‌تخوازیه‌وه‌ له‌پیتاوی شۆره‌ت و پێگه‌ی کۆمه‌لایه‌تیدا په‌نا وه‌به‌ر
 کارین زۆر سووک و قیزه‌ون به‌ریت. هه‌روه‌ها په‌نگه‌ رێبکه‌وه‌ی که‌ هه‌ندێ
 له‌م نه‌گبه‌ت و بێ به‌ختانه‌ (نه‌ک هه‌ر ئابروومه‌ند، به‌لکو زۆر دلاواش بن،
 سه‌ره‌پرشتی که‌سوکاری خۆ بکه‌ن، ده‌ستیان پێیانه‌وه‌ بێ، به‌ په‌نجی شان
 به‌خێویان بکه‌ن، نه‌ک هه‌ر چاویان له‌ که‌سوکاری خۆیانه‌وه‌ بێ، به‌لکو
 بێگانه‌ش به‌ خێو بکه‌ن.) تا دوا هه‌ناسه‌ ئارامی پوچی و ده‌روونی به‌ خۆوه‌

گه مژه

نه بينن! ئه وانه بهم کاره‌ی خو‌يان، که بهو ريکوپيکيه ئه نجامی دده‌ن، نه ئارامی دل و نه ئاسوده‌یی ويژدان به‌ده‌ست ناهيئن. به‌پيچه‌وانه‌وه، که بير له‌م وه‌زيفه ناسيه‌ی خو ده‌که‌نه‌وه، پشم و غه‌زه‌ب دايان ده‌گريئت. ئه‌و جو‌ره پياوه له دلی خو‌دا ده‌ليئت: "ژيانی خو‌م له‌سه‌ر ئه‌وه دانا! ئه‌وه بوو که ده‌ست و پيی به‌ستمه‌وه، نه‌يه‌شت من بارووت دابه‌يتم يان ئه‌مريکا که‌شف بکه‌م. ئه‌گه‌ر ئه‌و ئه‌رک و ئيلتزاماته نه‌بوایه دوور نه‌بوو بارووت دابه‌يتم يان ئه‌مريکا که‌شف بکه‌م. نازانم ده‌متواني چی که‌شف بکه‌م، به‌لام گومانی تيا نيه شتيکم هه‌ر که‌شف ده‌کرد!"

ئه‌وانه به خوشيان به دريژایی ته‌مه‌نيان، نازانن چ به هه‌ريه‌کی که‌شفکاريان تيندايه و ده‌بی چی که‌شف بکه‌ن، به‌لام هه‌ميشه چاوه‌پروانی ئه‌وه‌ن سبه‌يني شتيک که‌شف بکه‌ن! بارووت بی يان ئه‌مريکا! به‌لام تاسه و په‌نجی وان بو وه‌دی هينانی ئه‌م که‌شفه، هيچی له‌هی که‌سيکی وه‌کو کولومب يان گاليلی که‌م نيه.

گافريل ئارداليونوفيچ، ري‌يواری هه‌مان ريگا بوو له‌ راستيدا له‌ سه‌ره‌تای ريگادا بوو و سالانيکی زوری له‌پيش بوو تا خيال به‌و هيواو ئوميده هه‌قدزانه‌وه ليتيدات. هه‌ر له‌ مندالی و مي‌رد منداليه‌وه، زوری له‌ دل گران بوو که که‌سيکی په‌مه‌کی و ئاساييه، هه‌موو ئاواتيکی ئه‌وه بوو که قه‌ناعه‌ت به‌ خو‌ی بيتنی گوايه که‌سيکی به‌ شه‌خسيه‌ت و سه‌ربه‌خو و به‌ هه‌مه‌نده. که‌نجيک بوو به‌غيل، پر ئاره‌زوو، تينوو و تامه‌زروی ناو و ناوبانگ. زور جار به‌هه‌له ئه‌م تاسه‌مه‌ندی و ئاره‌زووه تونده‌ی ليده‌بوو به‌ هي‌ز و توانه‌مه‌ندی و به‌ هه‌رداری و ئاماده بوو له‌پيناوی ناو و ناوبانگدا، ته‌نانه‌ت په‌نا وه‌به‌ر کاری شيتانه‌ش به‌ريئت، به‌لام که‌وه‌ختی کار ده‌هات و سه‌رده‌هاته سه‌ر راستی، هه‌ميشه ئه‌قل و زي‌ره‌کی ريگه‌ی پي‌ده‌گرت و نه‌ يده‌هيتشت بريار بدات. ئه‌مه دووچاری ناو‌مي‌دييه‌کی کوشنده‌ی ده‌کرد. خو ئه‌گه‌ر ده‌رفه‌تی بو لوبا له‌وه بوو له‌پيناوی وه‌ديه‌تانی ئه‌م خه‌ون يان ئه‌و خه‌ونيا، په‌نا وه‌به‌ر سووکترين کرده‌وه به‌ريئت، به‌لام که سه‌ر ده‌هاته سه‌ر راستی و وه‌ختی برياردان، هه‌ستی ئابرومه‌ندی له‌ ناخيا ده‌وروژا و به‌

گەمژە

سەريا زال دەبوو، بەكردهوه دەيسەلماند كە لەو پياوتر و ئابروومەندترە، پەناوبەر ھەر كاريكى سووك و بچووك بەریت (لە لایەكى ترەو، لە راستیدا ھەمەيشە ئامادەبوو مل بۆ ھەر وردە خوێراتیەك بدات). بە چاوی نەفرەت و بیزارییەو دەپروانییە ھەژاری و بێتەوايی و داروخانی خانەوادەكەیان. خۆی لەوان بە گەورەتر دەزانی. تەنانەت بە لووتبەرزىیەو مامەلەى لە تەك دايكیشیا دەکرد. ھەرچەندە زۆرچاك دەیزانی كە بە ھۆى خوێشناوى و سەلارى و سەنگینی دايكییەو ئەم ژيان و كارەى ئیستای بۆ پەخساو. ھەر كە بوو بە كارگەرى خانەوادەى یەپانچین، یەكسەر لە دلى خۆیدا گوتى: "ئەگەر ھیچ چاریك نەبێ، پیاو بیهوى و نەیهوى، دەبێ كاری سووك بكات، پتووستە بە تەواوەتى ملی پتووە بنەم، بە مەرجى سوودىكى منى تیا بێ!" ھەلبەتە ھەرگیز بە تەواوەتى ملی بە كاری سووكەو نەدەنا، بەلام بۆچى پتووەختە ئەوێ خستبوو مێشكى خۆیەو كە دەبێ كاری سووك و نزم بكات؟ ھەلبەتە ئاگلایا كە پەفزی كردبوو، ترسیكى خستبوو دلیو، بەلام گانیا ھیشتا ھەر چاوی لە كیژى بوو، بە تەواوەتى دەستى لێنەشۆرد بوو. ھەر بەتەما بوو پۆژى لە پۆژان، بە پێكەوت بەخت پووى تى بكات. ھەرچەندە قەت لەو باوەردا نەبوو كە ئاگلایا، دلى نەرم بێ و جوابىكى بە خێرى بداتەو یان پوویەكى خوێشى بداتى.

پاشان، لەو ماوەیدا كە بەتەماى ناستاسیا فیلیپوفنا بوو، لەپەر گەیشتبوو ئەو قەناعەتەى كە پارە ھەموو شتیكە، بەپارە دەگەيە "ھەموو شتیك". لەو سەرو بە ندەدا پۆژ نەبوو، بە غروورىكى نێگەرانی ئامیزەو لە خۆى نەپرسیت: "ئەگەر قەرار بێ كاری سووك بكەم، با بەتەواوەتى بیکەم. گۆم تا قوول بێ مەلەى خوشە!" ھەمیشە بەو خۆى ھان دەدا كە: "خەلكى ئاسایی لەم حالانەدا، دەترسن، سەل دەكەنەو، بەلام من كۆ لە ھیچ ناكەمەو!" بەلام كاتى لە ئاگلایا ناوئۆمید بوو، بە رادەيەك وری پوخا و ئۆمید بریوو، ئەو پارەيەى، كە ژنىكى شیت و شور دابوو یەو بە سەرو چاویاو بە خۆى لە پیاویكى لەو شیت تری وەرگرتبوو، ھەلگرت و ھیتای

گه مزه

بۆ میرزاده، به لّام دواى ئه وه هه زار و يهك جنتوى سهر به كولكه و مزرى به خوى داوه كه بۆ ئه و پارهيهى گه پاندووه ته وه. هه رچهنده له ناخى خويدا ستاييشى ئه و هه لويستهى خوى ده كرد. ئه م كورپه به دريژايى ئه و سى رۆژهى كه ميرزاده له پترسبۆرگ بوو، له يه كيينه گرياوه، به لّام له ماوهى ئه و سى رۆژهدا له ميرزادهش بيزار بوو، رقى ليته لگرت، چونكه ميرزاده كه ديتبووى "ئو پاره مۆلهى گيترايه وه" به چاوى به زه بيه وه ته مه شاي كردبوو، "له كاتىكا كه م كه س كارى واى له ده ست دى."

به لّام له دلى خويدا دانى به وه دا ده نا كه هوى سهره كى ئه و هه موو په ژاره و نيگه رانييهى، برينداربوونى به رده وامى غيره ت و كه رامه تيه تى، كه ئه م هه سته زورى ئازار ده دا. دواى ماوه يه كى زۆر ئه وسا په ي به وه برد و بۆى ده ر كه وت كه دلّبه ندى وى به مروقيكى سه ير و پاك و بيگه رد و بى رپاي وه كو ئاگلايا چ ئاقيبه تىكى ترسناكى بۆ ئه و ده بيت. هه نگى په شيمانى وه كو مۆرانه دايه دلّ و ده روونى، وازى له كاره كه ي هينا و له خه م و په ژاره يه كى قوولا نقووم بوو.

ده گه ل داىك و باوكيا، له مالى پتيتسن و به خه رجى ئه و ده ژيا. وى رپاي ئه وه ش بيزارى و رقى خوى له پتيتسينى زاوايان نه ده شارده وه، به لّام به قسه شى ده كرد، ئه وه ندهى ئه قل هه بوو، هه ميشه پرس و راويژى پى بكات. ئه وهى له هه موو شتيك پتر، له پتيتسنى په ست و توورپه ده كرد، ئه وه بوو كه پتيتسن ته ماحى ئه وهى نه بوو، ببى به كه سىكى وه كو روچيلد، يانى ئه و به رزه فرييهى نه بوو ببى به روچيلدىكى دى. "ئه گه ر قه رار بى سووتخورى بكه، تا سه ر ئيسقان سووتخۆربه، مشته ريه كانت بگوشه، شيله ي روحيان بگه ر، خوئينيان بمژه، داىان بدۆشه، وه كو پاشايانى جوله كه به!"

پتيتسن، پياويكى خاكى، بيه وى و لاشه ر بوو، كه گوئى له و قسانه ده بوو، ته نيا بزه يه كى بۆ ده كرد و هيجى دى نه ده گوت، به لّام جارتيكيان هه ستي كرد زۆر زه روويه به راشكاوى قسه ده گه ل گانيادا بكات و كه نكه شه و گفتوگويه كى جيبدى ده گه ل بكات، زۆر به هيمنى و نه رم و نيانى و نه زاكه ته وه ئه و كارهى كرد. بۆ گانياى پونكرده وه و سه لماندى كه

گه مزه

خوی له هیچ کاریکی نامهردانه و ناشهریف نادات و، پتویست ناکات گانیا،
 ئه و "واتا پتیتسن" به پاشای جوله که بشوبهینن. به رزی فایده و سووی
 پارهش له ئهستوی ئه و نییه. هیچ غهلوغهشیک له مامهلهی ئه ودا نییه و ئه و
 ته نیا دهووری وهسیت دهبینن له مامهلهیه دا. ئیدی به هوی ئه وه وه که
 بابایه کی خۆش مامهله و سهر پاست و به وه عده، له ناو خه لکی به ریز و
 ناسراودا به شۆرته و ناوبانگیکی باش و فرهی پهیدا کردووه و کاره که ی
 ره و اجی پهیدا کردووه و برهوی سه ندووه. به دهم زه رده خه نه وه دهیگوت:
 "نه دهم به رۆچیلد و نه پتویستم به وه یه بيم به رۆچیلد، به لام رهنگه له
 شه قامی لیتانیدا بيم به خاوهنی خانوویه ک یان دوان و ئه وه ندم به سه!"
 و له دلی خۆیدا دهیگوت: "کی چوزانی؟ له وه یه بيم به خاوهنی سی
 خانوش" به لام قهت باسی ئه وه ی نه ده کرد و وه کو نه یه یه ک له دلی خۆیدا
 پاراستبووی. ته بیعهت ئه م جوړه، خه لکانه ی به دله و یارمه تیان ده دات،
 بنگومان یارمه تی پتیتسن ده دات، به به ختی ئه و ده گه ریت. نه ک سی خانوو
 بگره چواریشی پی ده دات، چونکه ههر له مندالیه وه له وه دلنیا بووه که
 هه رگیز نابیت به رۆچیلد، به لام ته بیعه تیش له وه زیاتری ناداتی، ههر چوار
 خانووی ده داتی و ته و او، هه موو سه روته و ساماناکه ی له چوار خانوو
 تینا په ریت.

خوشکه که ی گاقریلا ئاردا لئونوفیچ، ته بیعه تیکی جیا وازتری هه بوو،
 راسته ئه ویش ئاره زووی گه وره و به رزه فپی خوی هه بوو، ئاره زووه کانی
 ئه و ستراتیژی بوون نه ک هه نووکه یی و سه رکیشه و هه و سارچرپیوو.
 قارشارا ئاردا لئونوفیچ، که سیکی وریاو به ئاو هز بوو له به رپوه بردنی
 کاروبار اندا، که دهستی بدایه ته کاریک، به نیوه چلی به جیتی نه ده هیشت. تا
 ته وای نه کردبا وازی لینه ده هیتا. ئه له هقی ئه ویش یه کیک بوو له و خه لکه
 ره مه کی و عه وامانه ی که خه وی به شۆرته و ده رکه وتن و خۆنوینییه وه
 ده بینن، به لام ههر زوو ههستی به وه کرد که هیچ به هره یه کی داهینانی تیا
 نییه، هه لبه ته زۆریش به مه خه مبار نه بوو، به راده یه ک که خه م له خوی
 باربکات و دنیای لی ببی به چه رمی چۆله که. کی ده لی ئه وه ش خوی له

گه مژه

خۇيدا زادهى جۆره غرور خۇ به زلزانيهك نه بووه؟ به عزمى جه زمه وه
 يه كه م ههنگاوى عه مهلى خۇى ناو شووى به پتیتسن كرد، به لام لهو
 بۆنه يه دا به خۇى نه گوت: " كه كارى سووك زهرورى بئ، بۆ نه يكه م، به
 مه رجئ بمگه يه نئ به مه رامى خۆم" وه كو گافريلا ئارداليونوفىچى براى كه
 ئه گهر بكه وتايه ته حالت و هه لويستىكى واوه بئگومان ئه وهى ده گوت.
 " وه كو چۆن له راستيدا كاتئ وه كو برا گه و ره، په زامه ندى له سهر
 شوو كردنى خوشكه كهى به پتیتسن دا، شتىكى لهو بابته ي گوت". ئه مه
 جگه له وهى قارقارا ئارداليونوفنا، وه ختى بريارى شوو كردنى داو شووى
 كرد، كه دلتيا بوو، ميردى ئاييندهى پياويكه خاكى، خۆشته بيعهت و
 سازگار، نيمچه پۆشنبير و هه رگيز كارى ناشه ريف و سووكى گه و رهى
 ليتاوه شيته وه، به لام سه بارهت به كارين قۆر و تورپه هاتى بچووك، گرینگ
 نيبه، له هه موو شوينئ هه يه و كئ ده توانئ لئى دهر باز بئ؟ مه رج نيبه پياو
 بگاته به ها بالا ئايدىاله كان! قارقارا ئارداليونوفنا، سه ربارى ئه وهش ده يزانى
 كه شوو كردنه كهى په ناگايهك بۆ دايكى، باوك و براكانى فه راهه م ده كات.
 كه ليقه وماوى و به د به ختى براكهى بينى، ويپراى ناكوكى و ناته بابى
 پيشووترى خانه واده بيان، ليتبرا يارمه تى بدات. هه ندى جار پتیتسن، هه لبه ته
 به شيويه كى دۆستانه، گانياى هان ده دا كه كارو وه زيفه يه كى حكومه تى
 فهرمى بدۆزيتته وه. هه ندى جار به سوعبه ته وه پئى ده گوت: " راسته تۆ چه ز
 له جه نه پال و پا پيهى جه نه پالى ناكهى، به لام تۆ ديقهت بده، هه ر هه موويان
 له ئه نجاما ده گه نه پله و پا يه ي جه نه پالى. كه سئ نه مرئ به چاوى خۆت
 ده يبينئ!" گانيا له دلى خۇيداو به ته وسه وه ده پيرسى: " باشه ئه مانه له
 خويانه وه چوزانن من له جه نه پالان و ئه و جۆره كه سانه بيزارم و رقم لئى
 انه؟"

قارقارا ئارداليونوفنا، ليتبرا، بۆ ئه وهى كۆمه كى برايه كهى بكات،
 سنوورى چالاكى و كاريگه ريه كانى خۇى فراوانتر بكات. به هه نجهت و
 بيانوى بيره وه رى سه رده مى مندالييه وه كه وته هاتوچۆى مالى يه پانچين،
 چونكه قارقارا و براكهى، هه ر دووكيان، به مندالى هاوبازى كيژه كانى

گه‌مژه

یه‌پانچین بوون. هه‌لبه‌ته پتویسته لیره‌دا ئه‌وه له به‌رچاو بگرین که ئه‌گهر مه‌به‌ست و ئامانجی هاتوچۆی قارقارا بۆ مالی یه‌پانچین، خه‌ون و خه‌یالیکى نا ئاسایی بویه، ناچار ده‌بوو یه‌کسه‌ر خۆی له‌و دارو ده‌سته‌یه جیا بکاته‌وه که خۆی به‌ یه‌کێک له‌وان ده‌زانى و تیکه‌لاویان بووبوو، به‌لام قارقارا دووی خه‌ون و خه‌یال نه‌ که‌وتبوو. به‌لکو هاتوچۆیه‌که‌ی بۆ مالی یه‌پانچین به‌گوێزه‌ی حیساب و لیک‌دانه‌وه‌یه‌کی زیره‌کانه‌ بوو، بۆ ئه‌وه‌ بوو ته‌بیعه‌ت و چۆنیه‌تی ژيانى ئه‌م خه‌زانه‌ بزانیته‌. قارقارا، زۆر به‌وردی زه‌ینى ته‌بع و ته‌بیعه‌ت و په‌فتارو هه‌لسووکه‌وتى ئاگلایای دا، ئه‌وجا که‌وته‌ هه‌ولى ئه‌وه‌ی ئه‌و جووته، براهیه‌که‌ی و ئاگلایا له‌ یه‌کدی نزیک بکاته‌وه. پنده‌چوو له‌م باره‌یه‌وه‌ جوړه‌ سه‌رکه‌وتنیکى به‌ ده‌ست هێنای. له‌وه‌ش ده‌چوو هه‌لسه‌نگاندنى بۆ براهیه‌ی هه‌له‌بێ، چونکه‌ گانیا هه‌رگیز و به‌ هیچ شیوه‌یه‌ک توانای ئه‌نجامدانى ئه‌و کارانه‌ی نه‌بوو، که قارقارا لێی چاوه‌پوان ده‌کرد.

به‌هه‌رحال، قارقارا له‌ مالی یه‌پانچیندا، لیزانانه‌ ده‌وری خۆی ده‌بینی: چه‌ندین هه‌فته‌ی به‌سه‌ر برد بێ ئه‌وه‌ی، که‌م و زۆر له‌به‌رده‌م ئه‌واندا ناوی براهیه‌ی بێنێ، هه‌میشه‌ سه‌لار و سه‌نگین، پێزی خۆی ده‌گرت، په‌فتاری ساده‌ و ئاسایی و خۆیی بوو. قارقارا ئاردالیونوڤنا، ترسی ئه‌وه‌ی نه‌بوو، به‌ویژدانى خۆیدا بچیته‌وه، چینه‌ی لێ بکات و هه‌لێ بداته‌وه، چونکه‌ هیچ شتیکی خراپی تیا نه‌بوو که‌ مایه‌ی لۆمه‌کردن و سه‌رزهنشتی خۆی بێت، ئه‌مه‌ خۆی له‌ خۆیدا، هه‌زیکى مه‌عنه‌وی گه‌وره‌ بوو بۆ وی، تاقه‌ گله‌یی له‌ خۆی ئه‌وه‌ بوو که‌ هه‌ندێ جار پوکونی و بوغزن بووه. ئه‌ویش غوروو کبریایه‌کی بریندارو پێشیل کراوی هه‌بوو، هه‌ندێ جار، به‌ تاییه‌تی ئه‌و کاتانه‌ی له‌ مالی یه‌پانچین وه‌ده‌رده‌که‌وت، ئه‌و حاله‌ته‌ی به‌ زه‌قی له‌ خۆیدا ده‌بینی.

وا ئه‌م جاره‌ش، وه‌کو گوتمان، خه‌مبار و په‌شیو، بێحه‌واس و دلته‌نگ، له‌ مالی یه‌پانچین ده‌گه‌رایه‌وه‌ و ماکی ته‌وسیتکی تال و ناخۆش، نیشته‌بووه‌ سه‌ر سیمای.

پتیتسن له‌ پاڤلوڤسکدا، له‌ خانوویه‌کی ته‌خته‌ی ناشیرین، به‌لام گه‌وره‌دا

که مژه

دهڙيا که کهوتبووه سهر خيابانتيکی خاکی، به ته پوتوزو، بهو زوانه ده بوو به مولکی خوئی، له ئیستاو ه ئاماده بوو بیفرؤشیت. قارقارا ئاردا لیونو فنا، که به قالد رمه کانی به رده رگادا سهر ده کهوت. گوینی لی بوو له قاتی سهر وه دهنگی غه لبه غه لب و هه راو هه نگامه ی گه نگه شه و مونا قه شه یه کی توند ده هات. یه کسهر دهنگی هه راو زه نای برا گه وره که ی و باوکی خوئی ناسییه وه. که خوئی به هو له که دا کرد، سهر یی کرد گانیا به ناو هو له که دا دی و ده چیت، له تور په ییدا پهنگی بووه به جاوی سبی، چیوا ی نه ماوه بکه ویت ه پنینه وه ی قزی خوئی، که ئه م دیمه نه ی بین ی، پرو ی گرژ بوو، شه که ت و ماندوو، سهر اپا داهیزراو، بی ئه وه ی کلاوه که ی دابکه نی، به سهر ته ختی کدا داړوخا. دهیزانی ئه گهر یه ک دوو دهقیقه ی دی بهو بیته دنگییه ی بمینی و لیتی نه پرسیت ئه م به زم و په زمه چییه و بوچی بهو شیوه یه به هو له که دا دی و ده چیت، بیگومان برا که ی له ویش تور په ده بیته. بویه به له ز پرس ی:

- هه مان تاس و هه مامه که ی جاران ه؟

گانیا هاواری کرد:

- هه مان تاس و هه مام؟ نه خیر... هه مان تاس و هه مام نییه. ئه مه یان به زمیکی دیکه یه! پیره میترد هار بووه، به ته واوه تی شیت بووه، دایکه له یه کبینه دهگری، ئه وهنده گریاوه خهریکه چاوی دینه دهروه. قاریا، تو که یفی خو ته، چی ده لئی بل ی، به لام من له م ماله ده ری ده که م، فری نی ده ده مه دهروه...

وهکو بل یی له پر بیر ی کهوته وه که ئه م ماله مالی خو ی نییه و بو ی نییه کهس له مالی ک بکاته ده ری که مالی خو ی نییه، له سهر ی پویش ت:

- یان من دهروم.

قاریا له بن لیوانه وه کوت ی:

- پیو یسته سه بر و هه وسه له ت هه بی.

گانیا گری گرت:

- سه بر و هه وسه له ی چی؟ سه برو هه وسه له له گه ل کیدا؟ سه بر و

گه مڙه

حه وسه له بهرانبهر قورپاته کانيم؟ نا، نا تو چی ده لټی بیلئ... له تامی
 درکرد، مه حاله، مه حاله، شتی وا مه حاله! .. تو ته مه شا، هر چی کارو
 کرده وی هیه هر هه مووی هه له یه، خه تا خه تای نه وه و هیشتا نه و هاوار
 ده کات: "من له ده رگاوه نایه مه ژووری... دیواره که بروخینن! "، به لام قاریا
 چیه؟ زور گرژ و په ست دیاری!

قاریا به تورپی به رسقی دایه وه:

- گرژ و په ست نیم، وه کو هه می شه م.

ګانیا به دیکه ټیکي زیاتر لټی پامو له پر پرسى:

- له وئ بوویت؟

- به لئ.

- ده قیقیه سه برکه! دیسان دادو بیداد به رزبوو ته وه. چ شهرمه زاریه که!

له م کاته شا!

- له م کاته شا؟ نه م کاته جیاواز نیی له هیچ کاتیکي دی.

ګانیا، به دیکه ټیکي پتره وه، له خوشکه که ی ورد بوو وه و پرسى:

- هیچیت زانی؟

- هیچ شټیکي چاوه پوان نه کراوم نه زانی. نه وه م زانی که هه موو قسه و

باسه کان دروستن. قسه ی میړده که م له قسه ی هر دووکتان دروست تر

بوو. مه سه له که رټک به هه مان شټوه ده رچوو که نه و له سه ره تاوه

پیشبینی کردبوو هه نوکه خوی له کوئی؟

- چووه ته ده ری.

- باشه چی پووی داوه؟

- میرزاده، به فهرمی داخوازی کردوو. شته که براوه ته وه. خوشکه

که وره کانی پټیان گوتم. ټاګلایا رازی بوو. شته که له که س ناشارنه وه

(پیشتر هه موو شټیک نه ټینی بوو) زه ماوه نده که ی ټادیلایدش دواخواوه، تا

هر دوو زه ماوه نده که له یه ک رټژدا نه نجام بدرین. چند شاعیرانه یه! به

راستی نه مه شیعره! من پټم باشه، له جیاتی نه وه ی خوت شپرز به که یت و

به خورایی به هوله که دا بیټ و بجیت، شیعریکی پیروزبایی به بونه ی نه م

گه مڙه

زه ماوه نده وه بهونيته وه. ئەم ئىواره يه "دۆتمير بيلوكوفسكايا" ش دهگاته جي. خه لکى دهعوته دهکهن و ئاههنگ دهگيرن و ميرزاده به دۆتمير بيلوكوفسكايا دهناسين، ئەگەر چى ئاشنايه تيشيان ههيه. پيم وايه لهم بۆنه يه دا، هه والى خواز بينيه که راده گه يهن، به لام ترسى ئه وه يان ههيه کاتي ميرزاده وه ژوور دهکه وي و چاوى به و قهره بالغي و هه موو ميوانه دهکه وي، شتيک بريژى يان بشکينى يان خوى دريژا و دريژ بکه ويته سهر عاردى و له هۆله که دا تهخت بيت: شتى وا له و دوورنیه. گانيا، زۆر به وردى گوئى بۆ راديرا، به لام خوشکه کهى زۆرى پى سهر بوو، ئەم هه واله ناخۆشه که ده بو تووشى شوکى بکات، به رواله ت هيج کارىکى تينه کرد.

گانيا، دواى سووکه رامانيک گوئى:

- به لئى... شته که ديار بوو...

ئوسا له کاتيکا به گوشه ي چاو ده پروانيه خوشکه کهى، به ده م بزه يه کى غه ريبه وه، به شينه يه کى ئارامتر که و ته وه هاتوچو به هۆله که دا و گوئى:

- ئاوها! که واته ته واه، هه موو شتيک برپايه وه!

قاريا گوئى:

- زۆرم پى خۆشه که مه سه له که به مجۆره فهيله سوفا نه وه ر ده گريت. به راستى ئەمهم پى خۆشه.

- به لئى، له م مه سه له يه رزگار بووين، به لای که مه وه تو...

- پيم وايه من به و په رى دلسۆزى و راستگوئى خزمه تم کرديت، بن ئه وهى مونا قه شه م کرديت يان بيزارم کرديت، هه رگيز ليم نه پرسيت، به ته ماى چ خۆشه ختيه کى ده گهل ئاگلايادا.

- پيت وايه من.. به ته ماى ئه وه بووم ده گهل ئاگلايادا به خته وه ر بيم؟

- به سه، تکايه له سه رى مه پۆ. نه ده ورى فهيله سوف ببينه و نه فه لسه فه ريسى بکه! ئاشکرايه که به ته ما بووى. تازه پويشت. خه له تاي. ليتى ناشارمه وه که من قهت پۆژى له پۆژان ئەم مه سه له يه م به جيدي نه زانيوه. زياتر له بهر خاترى تو و پشت به ته بعي سه يرو غه ريبى ئاگلايا،

گه مژه

وهكو "جهرباندنی بهخت" به مهسهلهكهوه چووم. دهنأ، دهمزانی رېژهی
سهرنهگرتن و ناکامی ئهم مهسهلهیه بهلای كهمهوه لهسهدی نهوهده.
ههلبته به ئیستاشهوه حالی نهبووم كه تو بهتهمای چی بوویت؟

- ئیستا تو و میژدهكهت هانم ددهن كه کاریك، وهزیفهیهك بدۆزمهوه،
دهتانهوی وهزیفهیهکی حكومهتی بدۆزمهوه، ئامۆژگاریم دهكن كه
كۆلنهدان و سهبر، ویست و ئیراده زور باشه، مروّف دهبی بهشتی كهمیش
رازی بی، له شتی بچووكهوه دهست پی بكات و، زور ئامۆژگاری تری لهم
بابهته... ئهوهندهتان گوتووتهوه، ههر ههموویم ئهزهر كردووه!...

گانیا بهدهم ئه و قسانهوه له قاقای پینكهنینی دا.

قاریا له دلی خۆیدا گوتی: "وا دیاره نهخشهیهکی تازهی له میتشكایه!

گانیا له پیر لپی پرسى:

- ئهدی داک و بابی چۆن تهمهشای مهسهلهكهیان دهکرد؟ خوشحال

بوون؟

- نا، لهوه نهدهچوو زور خوشحال بن. بهههرحال به خۆت دهتوانی
حوكم لهسهر ئه و شته بدهیت. ئیقان فیودوروفیچ رازیه، بهلام دایکی دوو
دلّه، دهترسیت. ههموو دهزانن كه جاران گالتهی بهوه دههات كه میرزاده
خوازگاری کیژهكهی بكات و بیی به زاوایان.

- مهستم ئه مه نهبوو. ئاشكرایه میرزاده خوازگاریکی گونجاو نییه،
خوازگاریكه ئهقل نایبیرئ كه ئه مه خوازگار بیت. من مه بهستم وهزع و حالی
ئیستایه: گهییونهته كوئ؟ ئایا کیژئ به فهرمی گفتی داوه؟

- تا ئیستا نهیگوتووه "نا". ههر ئهوهنده و بهس. بهههرحال لهوهی پتر
چاوهپوانی هیچی دی لهم کیژه ناکریت. به خۆت نازانی چهند شهرمن و
كه م پرووه! به هوئی شهرمنی خۆیهوه چهند کاری سهیر و غهریبی دهکرد!
به مندالی دوو سئ سعات خۆی لهوچخانهكهیاندا دهشاردهوه، تهنیا بۆ
ئهوهی میوانان نهی بینن، پاسته به جهسته گهوره بووه، ژنیکی گهوره و
تهواوه، بهلام رهفتار و تهبیعهتی نهگورپاوه، ههر مندالهكهی جارانه. دهزانی
ههستهدهكم لهوه دهچئ شتیکی نا ئاسایی له ئارادا ههبن، پیناچیت

گه مژه

مهسه له که لای که سیان، ته نانهت لای کیژیش جیددی بیت. دهلین له به یانیه وه تا ئیوارئ، گالته به میرزاده دهکات، پیتی راده بوئری، بۆ ئه وهی ههستی راسته قینهی خوی بشاریته وه، به لام دلنیا به که هه موو پوژئ دهر فه تیک پهیدا دهکات تا به دزییه وه شتیکی به گویدا بچیینی، چونکه میرازده ئه وه نده پووی گهش و کهیفی قنجه، له تو وایه به ئاسماندا دهفرئ!... دهلین بابایه کی مه خسه رهیه! ئه م قسه یه م له خویان، له کچه کان بیستوه، ئه وه شم بۆ دهر کهوت که ههر دوو خوشکه گهره که، به ئاشکرا گالته به من دهکهن و پیم راده بوئرن.

ئه نجام گانیا، پووی گرژبوو، برۆکانی ویکه پنهانه وه. له وه دهچوو قاریا به ئانقه ست درنژ به م باسه بدات، تا بیرى براکهی کهشف بکات و بخوینیه وه، بزانی چی له میشکایه، به لام هات و هاوار و مشتومر له قاتی سه ره وه دهستی پیکرده وه. گانیا، وهکو ئه وهی بۆ که لینی بگه پئ که رقی خوی لئوه هه لبرئ، هاواری کرد و گوئی:

- دهری دهکه م. ههر ئیستا دهچم دهری دهکه م.

- ههنگی دهروات گازانده مان لئ دهکات، گلهیی دهکات، له هه موو شوینی حهیاو ئابروومان دهبات، پیک وهکو دوینی.

گانیا، به ترسه وه پرسى:

- دوینی؟ یانی چی؟ ئایا... دهشی که...

قاریا، خوی هئور کردوه و گوئی:

- په نا به خوا... یانی تو نه ترانیوه؟

گانیا که له توپهیی و شهرمه زاریدا سوور بووبوه وه، هاواری کرد:

- چون؟... مه به ست... یانی بۆ ئه ویندهر چووبوو؟ په نا به خوا!... قاریا تو که ئیستا له وئ دیته وه، هیچت زانیوه؟ هیچت بیستوه؟ بیره مینرد بۆ ئه ویندهر چووبوو؟ چووبوو یان نا؟

دوای ئه و قسانه به له ز به ره و دهرگا تاوی دا. قاریا به هه شتاو دووی کهوت، ههر دوو دهستی گرت و گوئی:

- چ دهکهی؟ به ته مای چیت؟ ئه گهر دهری بکهیت، دهروات بۆ شوینی

گه مژه

خراتر، جارمان لیده دات، سووک و پيسوای لای خه لک و خوامان دهکات!...

- باشه لهوئ چیکرددوه؟ چيگوتووه؟

- کچه کان، نه یان توانی قسه کانی نه و وهکو خوئی بگيرنه وه، چونکه تی نه گه یشتبوون مه سه له چیه. نه وهنده ده زانم که ترساندبوونی. هاتبوو ئیقان فیدوروفیچ ببینی که له مال نه بو بوو. پاشان داوای کردبوو لیزا فیتا پروکوفینا بدینی. هوهل جار تکای لیکردبوو کاریکی بۆ بدوژیته وه، له وه زیفه یه کی دهوله تیدا دایمه زرین، نه وسا که وتبووه سکالو گله یی له هه موومان، له من، له میژده کهم، زیاتر له تو.. ئیدی زوری وتبوو.

گانیا، که شیت ئاسا، له حه ژمه تاندا، ده له رزی پرسى:

- نه تزانی گله یی چی کردووه؟ چی گوتووه؟

- له کوئ بزانه؟ به خویشی نه یزانیوه چ ده لیت؟ له وه شه هه موویان بۆ من نه گیرایته وه.

گانیا، سه ری له نئو هه ر دوو ده ستنی ناو رای کرد بۆ به ر یه کیک له په نجه ره کان، قاریاش له به ر په نجه ره یه کی دی دانیش و له پر گوتی:

- نه م ئاگلایا، کچیکى مه سخه ره یه! رایگرتم و گوتی: "حورمه ت و پرزی تایبه تیم به دایک و بابت بگه یه نه. نه گه ر ده رفه تم بۆ په خسا، له چه ند پوژی داهاتوودا سه ری بابت ده دم" نه و قسانه شی زۆر به جیددی کرد. به راستی زۆر سه یه...

- یانی مه به ستنی تانه وته شه ر نه بوو؟ دلناییت به جیددی بوو؟

- نا، سه یه که له مه دایه زۆر به جیددی بوو، هیچ تانه وته شه ریک له ئارادا نه بوو.

- به حیکایه ته که ی پیره میژد نازانی؟ تو ده لئی چی؟

- نا، هیچ که سیک له مالی وان، پی نازانی. گومان له وه دا نییه، به لام تو منت خسته گومانه وه. له وه یه ئاگلایا به مه سه له که ی زانی بی. نه گه ر بزانی هه ر خوئی ده یزانی، چونکه کاتی به و جدیه ته، سلأوی بۆ بایم نارد، هه ر دوو خوشکه که ی زوریان پی سه یه ر بوو. ئاخه بۆچی به تاییه تی بۆ باوکم؟ خو نه گه ر زانیبیتی، هه لبه ته ده بی له میرزاده ی بیستی. نه و بۆی

گه مژه

گتړا بڼته وه.

- ناشکرایه که کڼې بڼې گتړا وده ته وه! د وژینه وهی ئه مه کاریکی ئاسانه!
نوبه تی ئه و قه وانه یه، هر له مهران کهم بوو. دزا! له خانه واده ی ئیمه دا! دز
و خانه واده ی ئیمه! دزیک که سرگه قاری خانه واده که مانه!
قاریا، تووړه بوو، هاواری کرد:

- قسه ی قوړ مه که! ئه مه گالته یه کی مه ستانه بووه و هیچی دی! بابایه کی
مه ست، به بڼې هوشی بڼې خوی وړینه یه کی کردووه و ته و او! ئه مه کاری
کڼیه؟ لیبدیف و میرزاده... ماشه لا له و دوو پیاوه مه زنه، سه لا له ئه قل و
ئاوه زیان! من حیسابی پوشکه یه کیش بڼې قسه ی وان ناکم. کهم و زور
باوهرم به و قسانه نیه!

گانیا، به په ستی و درودونگی له سهری پوښت:

- بابمان، پیاوړکی دزو مه ی خوړه، من سوالکه رم، میړدی خوشکه کهم
سووتخوړه. ئیدی ئاگلایا دلې به چی خوش بڼې، خوشی به چیماندا بچی: که
خانه واده و مالباتیکی خانه دانین!

- میړدی خوشکه که ت، هر ئه م سووتخوړه یه که...

- من به خپو ده کات، نانم ددها، وانییه؟ له پرودامه مینه، نکایه چیت له
دالدا یه بیلن، شهرمی ناو!

قاریا، جله وی زمانی خوی گرت، که میک هیور بووه وه و گوتی:

- بڼچی تووړه ده بی؟ تو هیشتا ده لڼی مه کته بلیت، هیچ تینا گهیت، و
ته سه ورده که ی ئه م شتانه تو له بهر چاوی ئاگلایا بچووک ده کاته وه؟ تو
نازانی ئه و کچه چ به شهریکه. چ ته بیعه تیکی هیه. ئاماده یه ده سته برداری
باشترین خوازگار بیت و به مه منوونی وه رده وی خویندکاریک بکه وی و
به برسیتی و نه داری له ژیر خانیکا له گه لیا بژی! هه موو ئاواتیکی ئه وه یه! تو
هرگیز په ی به وه نابهیت که ئه گهر بتزانییا چون به دروستی ده گه ل ئیمه دا
سازابای و قه دری خوت بگرتبا، چ پله و پایه و پڼگه یه کت له چاوی ئه ودا بڼ
خو دروست ده کرد. میرزاده به چی سهرنجی راکیشاوه؟ له بهر ئه وه ی
یه کهم، مه منوونی نه بووه و هه ولی راوکردنی نه داوه و خوی قورس

گه مژه

گرتوو، دووهم، له بهرئوهی زۆربهی خه‌لکی به گیل و گه‌مژه‌ی ده‌زانن،
بۆیه له‌زه‌ت له‌و هه‌راو هه‌نگامه‌یه ده‌بینی که له‌ خانه‌واده‌که‌یاندا به‌رپای
کردوو. ئاها! ئاخ‌ر ئێوه‌ی خێلی پیاوان هه‌رگیز له‌م شتانه‌ حالی نابن!
گانیا، به‌ په‌ستی که‌وته پرتاندن:

- باشه. که‌سی نه‌مری ده‌بینن که‌ ئاخ‌و تیده‌گه‌ین یان تیناگه‌ین، به‌لام
حه‌زم نه‌ده‌کرد، هه‌چ شتیک ی له‌مه‌ر مه‌سه‌له‌که‌ی پیره‌میرد زانیبا. وام وینا
ده‌کرد که‌ میرزاده‌ زمانی خۆی ده‌گریت و هه‌چ شتیک ناگێرێته‌وه. باشه‌ خۆ
هه‌ر ئه‌و لییدیفی ناچارکرد زمانی خۆی بگریت و هه‌چ نه‌لێت. من چه‌ندم
هه‌ول له‌گه‌لی دا، ئێستاش قاییل نه‌بوو هه‌چ شتیکم بۆ بگێرێته‌وه...

- که‌واته، هه‌مووان، به‌بێ ئه‌وه‌ی ئه‌و گو‌تیبیتی، به‌ مه‌سه‌له‌که‌یان زانیوه،
به‌لام تازه‌ ته‌واو، بۆچی ئه‌مه‌ت کردوو به‌خه‌م؟ به‌ته‌مای چیت؟ ئه‌گه‌ر
ئومێدیکت مابن، ته‌نیا ئه‌وه‌نده‌یه که‌ سیمای په‌نجاو و خه‌مینت، له‌
به‌رچاوی ئه‌ودا وه‌کو شه‌هیدیک بنوێنن.

- قسه‌ی وا مه‌که، ئه‌و "ئاگلایا" سه‌رباری هه‌موو پۆمانسیه‌تیکی،
بیگومان سل له‌ پێسوایی ده‌کاته‌وه. هه‌موو شتیک سنووری خۆی هه‌یه،
هه‌ر به‌شه‌ریکیش سنووری خۆی هه‌یه و نایه‌زینی، ئێوه‌ی خێلی ئافه‌رت،
هه‌موتان وه‌کو یه‌کن.

- ئاگلایا و ترس و سلکردنه‌وه؟

قاریا به‌ده‌م ئه‌و قسه‌یه‌وه، به‌ بی‌زاری پوانیه‌ براکه‌ی و له‌ سه‌ری
پۆیشته:

- که‌ بووده‌له‌ و نه‌فس نزمی! که‌ستان له‌ که‌ستان باشت‌ر نین. ئێوه
هه‌موتان وه‌کو یه‌کن. ده‌شیت ئاگلایا مه‌خسه‌ره و سه‌یرو سه‌مه‌ره و
عه‌جیب و غه‌ریب بێ، ده‌شیت، به‌لام له‌ پووی ته‌بیعه‌ته‌وه، له‌ پووی نه‌فس
به‌رزیه‌وه، هه‌زار هه‌تنده‌ی هه‌ر یه‌کنیک له‌ ئێمه، نه‌جیب ترو سه‌نگینه‌ره!

گانیا، دووباره، به‌ خۆ په‌سندییه‌وه، له‌بن لیوانه‌وه گو‌تی:

- ده‌ی باشه. پتویست نا‌کا تو‌ره بیت!

قاریا، له‌سه‌ری پۆیشته:

گه مژه

- من خه می دایکمه، به زه یم به ودا دیته وه. دهرسم بهم ریسواییه ی
بابمی زانیبن. به راستی خه ممه!
گانیا گوتی:

- بیگومان زانیویه تی!

قاریا، هه ستابوو تا بۆ قاتی سه ره وه، بۆلای نینا ئه لکسندروفنا برپوات،
به لام که گوئی له و قسه یه ی گانیای برای بوو، به سه ر سامی وه ستاو لینی
پرسی:

- تو بلینی کئ بۆی گیرابیته وه؟

- په نگه هپبولیت بۆی گیرابیته وه. به مه زهنده ی من خوا خوی بوو هه ر
که بگاته مالی ئیمه، زوو به زوو ئه و شته ی بۆ دایکمان بگیریته وه.
- باشه بلئی بزائم ئه و له کوئی زانیوه؟ خو لیبدیف و میرزاده
پیکه وتبوون به ردیکی بخه نه سه ر و بۆ که سی نه گیرنه وه، ته نانه ت کولیاش
ئاگای لینه...

- هپبولیت؟ به خوی پیتی زانیوه. ههستی پی کردوو، تو نازانی ئه م
کوړه چ شهتانیکه! چ له زه تیک له غه یبه ت و دوو زمانی ده بینئ! مه گه ر خوا
بزانی چ کابرایه کی به. بۆنه! له دووری دووره وه بۆنی هه ر کاریکی دزیو و
کریت، هه ر فه زیحه ت و ریسوایه ک ده کات! تو باوه ر ده که ی یان نا، که یفی
خۆته، به لام من قه ناعه تی ته واوم هه یه که جله وی ئاگلایا له دهستی
ئه ودایه، له سه ر قامکان ده یسووپیتی. ئه گه ر تا نه وژی و نه بووبی،
له مه ودا و ده بیت. (پوگوژین) ش په یوه ندی ده گه لیا هه یه. نازانم میرزاده
چۆن ئه م شتانه نابینی؟ تو نازانی چهنده ز ده کات جه زه به یه ک له من
بدات، داویکم بۆ بنیته وه! له میژه زانیومه که به دوژمنی خوینی خۆیم
ده زانی، به لام سه ر له وه ده رناکه م، که که سیکی و، ئاخه ر پیتی به لیواری
قه بره وه یه، چ سوودیک له مه ده بینئ، چ قازانچیکی پیده گات؟ تیی ناگه م،
به لام ئه مه ی بۆ ناچیته سه ر، ده بینئ چۆن له ئه نجامدا من به سه ریا
سه رده که وم، دوا قسه، قسه ی من ده بی نه ک ه ی ئه و.

- باشه که ئه وه نده ت رق لینه تی، بۆ هیئات بۆ ئیره؟ مه سه له که ئه وه دینئ

گەمژە

بە گژیا بچی و بە سەریا سەربکەوی؟

- من لە سەر ئامۆژگاری و قسەیی تۆ بۆ ئێرەم هێنا.

- پێموا بوو رەنگە بە کەلکمان بیت. باشە تۆ دەزانی حەزی لە ئاگلایا کردووە و نامەیی بۆ نووسیوە؟ چەند جارێک پرسباری ئەمە لە من کراوە... وەکو دەگێردریتەوێ چوای نەمابوو کە نامە بۆ لیزا فیتا پروکوفیفناش بنووسیت.

گانیا، بە دەم بزەیهکی ناپرسەنانهوێ گوتی:

- ئەمەیان خەتەر نییە، باوەرپیش ناکەم راست بێ، بەلام لە گینە ئاشقی ئاگلایا بووبی، هەر چییەک بێ گەنجە! بەلام مەحاله نامەیی بێ ئیمزا بۆ ئەو پیرەژنە بنووسیت. بە راستی گەنجیکی هیچ و پوچی جینگنی شەپاشوی لە خۆپازیی و لەخۆباییه!.. من دانیام وای لەو کێژە گەیانددووە کە من گەنجیکی فیلبازی بە ئۆین و ساختەچیم. من دان بەوەدا دەنەم کە کەریتی من لەوەدا بوو متمانەم پێکرد، گرتیی دلی خۆم بۆ کردووە. وام وینا دەکرد، لە رقی میرزادە، لە پیتاوی تۆلە سەندەنەوێ لە میرزادە، خزمەتی من دەکات. بە راستی کەسیکی بێ بەقايە، ئامانی نییە. ئیستا دەماریم ناسیوێ، دەزانم چ بوغزن و بوغز لە زگینکە! بەلام بۆ مەسەلەیی دزیەکە هەبێ و نەبێ لە دایکی، لە بیوژنەکەیی کاپتەوێ، پەیی بە دزیەکەیی باوکە بردووە. ئاخر باوکە لە پیتاوی ئەو ژنەدا پەنای وەبەر ئەو کارە بردووە. هیپولیت، بێ هیچ بۆنەیهک لە خۆیهوێ پیتی گوتم کە جەنەرال بەلێتی چوارسەد رۆبلی بە دایکی داوێ. بە خۆی بێ هیچ شەرم و لە پرودامانیک ئەوێ پێگوتم. ئیدی لەوەوێ لە هەموو شتیک حالی بووم. دیارە ئەمەیی بۆ دایکەش گێراوەتەوێ، لە بەر هیچ نا، تەنیا لە بەر ئەوێ سوێ بکاتە دلی دایکەوێ و لەزەت لەو کارەیی خۆی بدینی. خۆزگە دەمزانی بۆچی نامریت؟ ئەری بێزەحمەت پیم نالیی بۆ نامریت؟ ئەدی قەرار نەبوو لە زەرفی سی هەفتەدا بمریت؟ لەوەتای هاتووێتە لای ئیمە قەلە و بوو! کۆکەکەشی کەم بووێتەوێ. دویینی ئیوارێ پیتی گوتم، دوو رۆژە خویینی هەلنەهیتاوە.

قاریا گوتی:

گەمژە

- كەوايە دەرى بکە

گانیا، بە لووتبەرزیه وە بەرسفی دایەو:

- رقم لئی نییه، بە لکو حەزی لیتاکەم!

دوای توزیک، لەپەر تورپە بوو و هاواری کرد:

- با... رقم لیتەتی.. رقم لیتەتی و ئەولاتریش! ئامادەم پووبەپوو ئەمە ی پئی بلیم، ئەگەر لە سەرەمەرگیشایی پئی بلیم! خۆزگە ئیعترافنامە کەیت دەخویندەو! پەنا بە خوا، کە پووقایم و گوساخیکی ساویلکەیه! لیوتنان پیروگوفیکە لەو گۆرە، نوزدریوفیکە* بەدیوێ تراجیدیە کەیا! لەمەش خراتر مندالە، تۆلە سەگیکە لەو گۆرە! خۆزگە ئەوسا توزیکم تێهەلەدا تا بمزانیا پەرچە کرداری چ دەبێ! ئیستا دەیهوێ تۆلە ی ناکامی ئەو پۆژە ی خۆی لە هەمووان بکاتەو!...ئەرئ ئەو چییە، دیسان بەزمە کەیه لەوئ؟ دیسان لە سەرەو، دادو فریادە! مەسەلە چییە؟ ئەمە کە ی تەواو دەبێ، ئەم فەرته نەیه نەپرایەو، بەس نییه؟ ئەمە قەبوول ناکەم!

لەو هات و هاوار و بۆلە بۆلەدا بوو کە پتیتسن وەژوورکەوت. پوو ی تیکرد و لە سەری پۆیشت:

- پتیتسن ئەمە چییە؟ بۆکوئ سەری خۆمان هەلگرین؟ ئەمە... ئەمە...

هەراو هەنگامە کە بەخیرایی نزیک دەبوو وەو. لەپەر دەرگا بە توندی کرایەو، جەنابی ئیقولیگین، کە لە تورپەیدا سوور بوو بوو وەو و چاوی عاردی نەدەبینی وەژوورکەوت و بەرە و پتیتسن چوو کەوتە بۆلە بۆلە بە سەریا. پاشان نینا ئەلکسندروفنا، کولیا و، لەدوای ئەوانەو هەپولیت، دوا بەدوای پیرەمێرد وەژوورکەوتن.

پەراویژ:

* - .." بودکولیوسین.." قارەمانی کۆمیدیا ی (زەماوەندی) ی گۆگۆلە. نمونە ی تەبیعیەتی نزم و لاواز و، هەلچوونی خۆسەرەیه، لە شەوی زەماوەندە کەیدا، لە پەنجەرە کەوێ خۆی هەلەداتە خوارەو.

* - "دەبخۆ دەردت بێ جۆرج داندان.." ئەم پستەیه لە دەقە ئەسلە کەدا

گەمزە

بە فەرەنسىيە.

* - .. "پىروگوف" شا قارەمانى چىرۆكىكە بە ناونىشانى "شەقامى
نفسكى."

* - .. "نوزدریوف..." يەكىكە لە قارەمانە لىيۆك و كۆمىدى و فشەكەر و
چەنە باز و شەپانى يەكانى پۇمانى "گيانە مردووهكان" ى گۆگۆل.

فەسلە دووھەم

پێنج دانە پۆژ بوو کە ھېپولیت ھاتبوو مالى پتیتسن. دیارە بە شتوویەکی زۆر ئاسایی، بێ ھیچ قەرەشە یان گەنگەشە یان دەمەقالی، یان دووبەرەکیەک لە میرزادە جیابوو بوو، بە پێچەوانەو، بە لکو زۆر دۆستانە لێکدی جیابوو بوو، ھە. گافریلا ئاردالیونوفیچ، کە شەوی ئاھەنگ و شەویبیریەکی کە پێشتر باسماں کردوو، ئەو ھەموو دژمنایەتیەکی ھېپولیتی کردبوو، دواى پووداوە کە بە دوو پۆژان چووبوو بۆ مالاو ھە بۆلای. دیارە بە مەبەستیکی تایبەتی خۆی کە لە پەر بە خەیاڵیا ھاتبوو، ئەم سەردانەکی کردبوو. ھەروەھا (پوگوژین)ش، کەس نەیدەزانی بۆ، سەری ئەم نەخۆشەیی دەدا و ھاتوچۆی دەکرد. میرزادە لە سەرەتاو، لە دای خۆیدا وای دانابوو کە پۆیشتنی ئەو "گەنجە بیئەوايە" لە نک وی خێرو قازانجی خۆی تیا، بەلام ھېپولیت وەختی کە خواحافیزی لە میرزادە کرد پێی راگەیاندا کە دەچیت بۆ مالى پتیتسن کە لە پیاویتی خۆی "خولکی کردوو و جێی کردوو تەو". ھەرچەندە گانیا خولکی کردبوو بۆ مالاو، بەلام بەئانقەست، کەم و زۆر ناوی گانیای نە ھینابوو، وەک بلیی بەئانقەست چاکە و پیاویتیەکی گانیا بێ منەت بکات و دان بەویدا نەیت کە ئەویش خاوەن مالا. گانیا ھەستی بەمە کرد، ئیدی ئەم سووکایەتیەکی لە دلگرت.

گانیا، کە بەخوشکەکی گوتبوو، حالی نەخۆشە کە ئیستا پوو لە باشیە،

گه‌مژه

راستی کردبوو. به راستی تهن‌دروستی هیپولیت به‌ره و باشی ده‌چوو، به
په‌نگ و پوویا دیار بوو که به‌رهو باشی ده‌چیت.

هیپولیت، به‌دهم بزه‌یه‌کی ژاراوی ته‌وسامیزه‌وه، به کاوه‌خۆ، له دواي
ئه‌وانی تره‌وه، وه‌ژوور کهوت، سیمای نینا ئه‌لکسندروفنا، زۆر هه‌راسان و
ترساو دیار بوو (ئه‌م ژنه له زه‌رفی ئه‌م شه‌ش مانگه‌ی دوا‌یه‌دا، زۆر گۆپا
بوو، یه‌جگار لاواز بووبوو. له‌وه‌تای کیزه‌که‌ی به‌شوو دابوو، به یه‌کجاری
هاتبووه مالی ئه‌وان. پیده‌چوو هه‌قی به سهر مندا‌له‌کانیه‌وه نه‌بن و خۆی له
کاروبار-یان هه‌لنه‌قورتینێ). کولیا، نیگه‌ران و په‌شیو بوو. خۆی گوته‌نی
سه‌ری له زۆر شتی ئه‌م "شیتاتی‌ه‌ی جه‌نه‌پال" ده‌رنه‌ده‌کرد، چونکه به
راستی سه‌ری له هۆی راسته‌قینه‌ی ئه‌م ئاژاوه تازه‌یه‌ی که بالی به‌سه‌ر
ماله‌که‌دا کیشا بوو، ده‌رنه‌ده‌کرد، به‌لام به چاوی خۆی ده‌ی بینێ که بابی
یه‌جگار توپه‌یه، شه‌پ به‌دارو به‌رد ده‌فرۆشیت، له هه‌موو شتی‌ک به بیانوه.
له‌ناکاویکا به راده‌یه‌ک گۆپاوه، له پیاوه‌که‌ی جاران ناچێ. ئه‌وه‌ی کولیا‌ی
نیگه‌ران ده‌کرد ئه‌وه بوو که پیره‌مێرد سێ دانه پۆژی ته‌واو بوو له
خواردنه‌وه دوورکه‌وتبووه‌وه. کولیا ده‌یزانی که بابی هاتوچۆی لی‌بیدیف و
میرزاده‌ی ته‌رک کردوو، قسه‌ی لێ دابریون، ته‌نانه‌ت ده‌گه‌لیاندا به شه‌پ
هاتوو. کولیا تازه به‌خۆو نیو قاپ قۆدگاوه، که به پاره‌ی خۆی کړی
بووی، گه‌یشته مال‌ه‌وه. کاتی هیشتا هه‌مووان له قاتی سه‌ره‌وه بوون، به
دایکی، نینا ئه‌لکسندروفنا‌ی گوت:

- دایکه، دل‌نیا‌به، ئه‌گه‌ر ده‌من ته‌پ بکات باشت‌ره. سێ دانه پۆژه قه‌تره‌ی
نه‌خواردوه‌ته‌وه. په‌نگه له‌به‌ر ئه‌وه مجی‌زی تی‌ک چووبیت و دل‌ی ته‌نگ
بووبیت. بۆیه بخواته‌وه باشت‌ره. کاتی له زندانی قه‌رزارانیش بوو. من هه‌ر
قۆدگام بۆ ده‌برد.

جه‌نه‌پال، ده‌رگای خسته سه‌ر گازی پشت، له ئاستانه‌ی ده‌رگا‌که‌دا
وه‌ستا. به ئاشکرا له توپه‌بی‌دا ده‌له‌رزی. پڕ به زار هاواری به‌سه‌ر پتی‌سنی
زاوایدا کرد:

- به‌پێژ، ئه‌گه‌ر به راستی نیازت وایه پیرمێریکی به‌پێژ، باوکت، یان

گه مزه

باوکی ژنه که ت، فهرق ناکا، ئه و پیاوهی که دلسوزانه خزمه تی تزاری خوئی کردوو، بکهی به قوربانی ئه م هه تیوه خوا نه ناسه، ئه م توتله سه گه. ئه و من ئیدی له م ساته وه، دوو پیتم به ماله که تدا نایه ت. ئیدی بو خوت سه رپشک به، له ئیستا وه یه کی کمان هه لبریره. یان من یان ئه و... بزماره.. به لی.. ئه م بزماره! ئیستا، به ریکه وت ئه م وشه یه م به بیرا هات... به لام ئه م وشه یه پر به پیستی خو یه تی... به راستی ئه م هه تیوه بزماره... چونکه وه کو بزمار ی راستی خه ریکه دلم کون ده کات... بی هیچ مدارایه ک... ریک وه کو بزمار!...

هیپولت، هه لی دایه و گوتی:

- ئه دی بو وه کو ئاچه ری کردنه وه ی سه ری بوتلان نه بم؟
- نه خیر، ئاچه ری بوتلان نیت، چونکه من بوتل نیم جه نه پالم. من هه لگری نیشانان و میدالی شه ره فم، به لام تو سفری پاش فاریزه ش نیت.
دووباره، شیت ئاسا، به سه ر پیتسن دا باری:
- یا ئه و یان من، بیر ی خوت بکه وه و هه ر ئیستا قه رار بده!
کولیا، له م کاته دا کورسییه کی هیتا، جه نه پال، شه که ت و ماندوو، به ئاسته م خو ی به پیوه ده گرت، خو ی دا به کو لی کورسییه که دا.
پیتسن، که و اق ی ورمابوو، له بن لیوانه وه گوتی:
- ئه گه ر که مێک خه وتبای باشتر نه بوو...
گانیا به ئه سپایی به خوشکه که ی گوت:
- هیتستا، ئه و هه ره شه ده کات...
جه نه پال، به جار ی ده هری بوو، هاواری کرد:
- که مێک بخوم؟ من مه ست نیم به ریز، تو سووکایه تیم پیده که ی، جوینم ده ده یتی.

له جی خو ی هه ستاو دریزه ی دایه:

- ده بینم هه موو شتیک و هه موو که سیک لیره دزایه تیم ده که ن. به سه، بیزار بووم! من ده پوم... به لام جه ناب ئه وه بزانه که... پیویسته بزانت که... به لام پیش ئه وه ی قسه که ی ته و او بکات دایان نیشانده وه. لیتی پارانه وه

گه مژه

ئارام بگريت و خوى هيٽور بکاته وه.

گانيا، په ست و تور، په ناي وه بهر سووچيک برد. نينا ئەلکسندروفنا. له
حه ژمه تاندا ده له رزی و ده گريا.

هيپوليت، به ته شهروه گوتی:

- ئاخر من چ خراپه يه کم بوی بووه؟ گله یی چی هه یه؟

نينا ئەلکسندروفنا، له پر هه لی دایه و گوتی:

- هيچت نه کردووه؟ هه قه شهرم له خوت بکە، عه يبه عه يب، ئاخر پياو
چون دلی دئ پيره ميژديکی وا ئە زيه ت بدات... به تايبه تی که سيک له وه زع و
حالی تودا بی!... هه ی خوت به خوت بی!...

- وه زع و حال چيه تي خانم؟ من پژ و حورمه تی زورم بۆ تو هه یه، به
تايبه تی بۆ تو، به لام... جه نه رال، ته قيه وه:

- بزماره بزمار، خه ريکه جه رگ و دلم کون ده کات! ده يه وي بمخاته
ريزی خوا نه ناسانه وه! گوئ بگره توله باب، هه ز ده که م ئە وه بزانی،
وهختی من غه رقی شانازی و مايه ی شانازی بووم، تو هيشتا له دايک
نه بوو بوی!... تو کرمی بووی به غیلی ده بخواردیت، کرمی بوويت به
فوويه ک ده بووی به دوو له ته وه. مرخه مرخ، کۆکه کۆک، خوا نه ناس،
به دهم بوغزه وه ده مریت... نازانم گانیا بۆچی بۆ ئيره ی هينايیت؟ هه موو
هه ر دژی من، له بيگانه وه بگره تا ده گاته کورده که ی خۆم...

گانیا هاواری کرد:

- به سه، ئەم مه زلوم نوئينيه به سه! له وه ی پتر ناو زراوی لای ئاشناو
بيگانه مان مه که... به سه تا له سه رانسه ری شارا حه ياو ئابروومان
نه چووه...

- چی؟ من ناوی تو ده زرينم؟ حه يای تو ده به م؟ هه ی توله سه گ؟
تۆبه تی ئەو قه وانه يه. من حه يای تو نابهم، به پيچه وانه وه حه يای تو
کۆده که مه وه، شه ره ف و ئابروي تو به منه وه يه فه قير...

جه نه رال، به دهم ئەو قسانه وه له جی خوی راپه ری، هیز نه بوو بتوانی
هيټوري بکاته وه و دای بنيشينيته وه. پياو هه ق بلن گانیا ش سنووری

گەمژە

بەزاندبوو.

گانیا، بە پڤهوه هاواری کرد:

- پووشی دیت باسی شانازی و ئابروو بکات!
جەنەپال، پەنگی زەرد هەلگەپا، بە تورپەیی بەرە و گانیا چوو و
هاواری بە سەرا کرد:

- چیت گوت؟

گانیا، لە پپر گوتی:

- گوتم، وازبێت، با دەمم نەکریتەوه، دەنا...

بەلام پستەکە ی تەواو نەکرد.

هەنوکە هەر دووکیان، بە تاییبەتی گانیا، بەوپەڕی تورپەیی بەرانبەریان
لە یەکدی گرتبوو

نینا ئەلکسەندروفنا، بەپەله چوو تا پیش لە کورپەکە ی بگریت و هاواری
کرد:

- گانیا، دەتەوێ چ بکە ی؟

قاریا، بەوپەڕی پەستی و بیزاری هاواری کرد:

- بە راستی شەرمە بۆ ئێوه.

دایکی هینایە دواوه و گوتی:

- دایکە وازبێت، هەفت نەبێ بە سەریانەوه.

گانیا پوو لە باوکی، بەوپەڕی تورپەیی گوتی:

- من لەبەر خاتری دایکم مدارات دەکەم دەنا..

جەنەپال، کە لە تورپەیدا ئاگای لە خۆ برابوو، نەپاندی:

- بلی! بلی، شەرم مەکە، بلی تا نەفرەتی باب بتگرێ... تا خوای باوکت
بتگرێ... بلی!...

- پیف: کە لە تووک و نەفرەتی تو دەترسم! ئاخر خەتای کێیە کە یەک
هەفته پترە خۆت شیت کردووه؟ ئەمڕۆ سەری هەشتەم پۆژە. گۆیت لێیە؟
خوام نەماوه، ئاگات لە خۆبی، لەوهی پتر سەر مەکە سەرم، ناچارم مەکە
ئەوهی ژێر بەرەت بۆ بخەمە سەر بەرە. دوینی بۆچی بەلۆژە لۆژ خۆت بۆ

گه مژه

مالی یه پانچین ره کیش کرد؟ هیشتا ش دته وی خه لکی ریزی ته مهنت،
سهره سپیه کهت و کهرامه تی باو کایه تیت بگرن؟ وه لا بابیه جوانه!...
کولیا هه لی دایه:

- بیده نگ به گانکا! دهمت داخه گه وجه!

هتبولیت، به هه مان پرو قایمیه وه، هه لی دایه و گوتی:

- ئاخر من چ خراپه یه کم بوی بووه؟ له کوئی گالتهم پئی کردووه؟ بۆچی
پیم ده لی بزمار، خو هه مووتان گویتان لیبوو؟ من چی بکه م به خوی بانگی
کردم و باسی کاپیتانیکی بۆ کردم به ناوی یاروپیاگوف. من هیچ هه ز به
تیکه لاوی ئیوه مانان ناکه م جه نه پال. به خوت ده زانی من هه میشه خۆم له
تیکه لاوی ئیوه گهل دوور گرتووه. ئاخر من و کاپیتان یاروپیاگوف کوجا
مه رحه با، چی کۆمان ده کاته وه! من نایلیم، خوت بیللی! .. من له به رخاتری
کاپیتان یاروپیاگوف و به سه رهاتی وی نه هاتووم بۆ ئیره. خو کفرم
نه کرد، به ئاشکرا ره ئی خۆم ده ربیری و گوتم ره نگه ئهم کاپیتان
یاروپیاگوفه هه ر بوونیشی نه بیت. ئیدی توپه بوونی تووپه بوو ئه و سه ری
دیار نه بیت.

گانیا، گوتی:

- بینگومان وایه! ئهم کاپیتانه قهت پۆژی له پۆژان بوونی نه بووه.
جه نه پال، داچله کی، حایرو سه رسام، به چاوانی لیله وه ده یروانییه
ده ورو به ری خوی. سه ری له م قسه ره قانه ی کوره که ی سووپمابوو، زۆری
له دل گران بوو. زمانی له گو کهوت، هه رچی کرد و کوشا، وشه یه کی بۆ
نه هات که به ره رچی بداته وه. هیه ولیت که گوئی له قسه که ی گانیا بوو له
قاقای پیکه نینی داو گوتی:

- خو گویت لیبوو؟ کوره که ی خویشته ده لیت هه رگیز کاپیتانیک به ناوی
(یاروپیاگوف) وه نه بووه.

هه نگ پیره میتره، هاته زمان و به پچر پچری گوتی:

- من باسی کاپیتون یاروپیاگوفم کردووه، نه ک باسی کاپیتان... کاپیتون
یاروپیاگوف، ناوی کاپیتون بوو. ده نا خوی کاپیتان نه بوو، به لکو لیوتینان

گەمژە

کولونئیلی خانەنشین بوو... یاروپیاگوف... کاپیتون.

گانیا کە تەواو دەهری بووبوو، گوتی:

- (کاپیتون یاروپیاگوف) ش ھەرگیز نەبوو!

جەنەرال، سوور ھەلگەراو، لەبن لیوانەو ھە گوتی:

- چۆن... بۆ نەبوو؟

پتیتسن و قاریا، گوتیان:

- ئاھ دەبەسە ئیدی!

کولیا، جاریکی دی ھاواری کرد:

- گانیا بەسە، دەبیپرەو ھە ماللاو!

لەو ھەچوو، جەنەرال، بە قسەکە ی کولیا، کەمیک وەخۆ ھاتیتەو،

لەپر نەپەیکە ھەر ھەشە ئامیزی بەسەر گانیادا کرد و پرسى:

- بۆچی نەبوو؟ بۆچی ھەرگیز نەبوو؟ مەبەستت چییە؟

- لە بەرئەو ھە نەبوو! پیاوی وا ھەرگیز نەبوو و تەواو! من پیت دەلیم

نەبوو، لەو ھە پتر لە سەری مەرق.

- ئەو ھەش کۆرەکەم. کۆری خۆم کە من... پەنا بەخوا! دەوەرە دلت بە

کۆری وا خۆش بیت! .. بە ھەموو ئەقلیەو دەلێت یاروپیاگوف، یاروشکا،

یاروپیاگوف، لە ئیجادی نەبوو!

ھېپولیت، خۆی لە قسەکە ھەلقوتاند و گوتی:

- دەفەر موون! تۆزى لە مەپیش کاپیتوشکا* بوو، کەچی ئیستا بە

قودرەتی قادر بوو بە یاروشکا!

- من مەبەستم کاپیتوشکایە، کۆری باش. نەک یاروشکا! مەبەستم

کاپیتونە، کاپیتون ئەلکسیو فیچ، مەبەستم کاپیتان... لیوتینان کولونیل...

(خانەنشین...) مێردى ماریا.. ماریا پتروفنا سوو.. مەبەستم دۆست و

ھاوڕێم سووتوگوف، کە لە قوتابخانە ی سوپاییدا ھاو دەورە بووین. کە

خوینم لە پیتاویا رشتوو... بە جەستە ی خۆم دامپۆشی... بە لام کۆژرا. ئیدی

بۆچی دەبێ کەسێک نەبێ و نەبووبێ بە ناوی کاپیتوشکا یاروپیاگوف؟!

جەنەرال، زۆر بە ڕقەو ھە قسانە ی دەکرد، ھەلچونەکە ی لە ئاقلا

کەمزه

نەبوو، بەلام پیاو هەستی دەکرد کە هۆی هەلچوونەکی ئەم مشتومڕی ئیستانیان نییه، بەلکو شتیکی دیکەیه، چونکە زۆر جاری دی، چاوپۆشی لە گەنگەشە و مەسەلەین زۆر تەوهین ئامیز تر لەم مەلابەزینییهی ئیستا، کە کاپیتون یاروپیاکوف نییه و نەبوو، کردبوو. ئیدی تاوی بۆلە بۆلی دەکرد و بە خۆی بیتاقەت دەبوو و دەچوو قاتی سەرەوه و لێی دەخەوت، بەلام شەپی ئەم جارە (بەشەریش بوونەوه‌ریکی سەیرە!) تەنیا لەبەر ئەوە بوو گومان لە سەر هەبوونی پیاویک بە ناوی یاروپیاکوف هەبوو! جەنەرال ئەمەیی بە سووکایەتییهکی گەورە دەزانی، بۆیە کردی بەو پۆژەیی سیا وەحشی تیا کوژرا، پەنگی سوور هەلگەرا، دەستی بۆ ئاسمان بەرزکردنەوه، هاواری کرد:

- بەسە! بیبڕنەوه! بەر نەفرەتی من بکەن... من لێرە دەپۆم، ئەم ماله بەجی دێلم! نیکولای کوا جانتاکەم بیتە... دەرەوه. من دەپۆم!
بەوپەڕی توپەیی، بەهەشتاو لە ژوورەکە وەدەر کەوت. نینا ئەلکسندروفنا، کولیا و پتیتسن بەلەز دواي کەوتن. قاریا بە براکەیی گوت:
- ئەوە چیت کرد؟ بیگومان ئیستا دەچیتەوه بۆ ئەویندەر! چەپکە گولێکی دیکە بە ئاوا دەدات و هیندەیی دی حەيامان دەچیت! کە شەرما!
گانیا، کە لەداخا هەناسەیی تەنگ بووبوو، هاواری کرد:
- جا با دزی نەکردبا!

بەدەم ئەو قسەیهوه، لەپەر نیگای لە نیگای هیپولیت هەلەنگوت، تەزوویەکی پێدا هات و هاواری کرد:
- تۆش، بەرپێز، دەبوایه ئەوە بزانی کە لە مالی خۆتا نیت، میوانیت، راستە میوان ئازیزە، بەلام نەدەبوو ئەو پیرەمێردە، کە بە ئاشکرا ئەقڵی تیکچوو، توپە بکەیت.

(هیپولیت)ش لەزگ بوو بەو قسەیه هەلبجی و توپە ببی، بەلام زوو بە سەر خۆیا زال بوو، بە هیمنی وەلامی دایەوه:

- نا، من لەگەڵتا نیم کە باوکت ئەقڵی تیکچووبی یان شیت بووبی، ئەمە بوختانە. بە پێچەوانەوه، هەستدەکەم ئیستا لە جاران ئاقلترە. باوەرپکە من

گه مژه

واي ده بينم. باوه ږم پټناکەيت؟ ئیستا زۆر به وردی گوئ ده گریټ، قسان هه لده سه نگینن. قسه یه ک له جیی خوی نه بی نایکات، بی مه به ست هیچ قسه یه ک ناکات. که باسی کاپیتوشکای بو کردم، مه به ستینکی تایه تی خوی هه بوو: ته سه ور ده که ی ده یو یست. من بی تته قسه و باسی...

گانیا توږه بوو و گوټی:

- که یفی خوته... من نامه وئ بزنام ده یو یست باسی چی بو بکه ی! تکایه چاو و ږاوم ده گهل مه که جه ناب... جا که هوی راسته قینه ی ئه م حاله ی ئیستای ئه م پیره میرده ت ده زانی (که له زه رفی ئه م پینج پۆزه ی که لای ئیمه بوویت، ئه وه نده ت جاسووسی به سه ره وه کردوین، بیگومان په یت به م حاله ی بردووه) نه ده بوو ئه م پیره میزه داماره بهاروژینی، نه ده بوو به گه وره کردنه وه ی، ده نگویه کی مه ستانه ی بی بنجوبناوانی دوو که سی سه رخوش، به و ږاده یه دایکم ئه زیه ت بده یت، ده نگویه ک که نه بنجی هیه نه بناوان، من ئه و قسانه به پولینکی قه لب ناکړم... به لام تو به یی دوو زمانی و جاسووسی هه لناکەیت، چونکه تو... تو...

هیپولیت، به دهم ته وسخنیکه وه، رسته که ی بو ته واو کرد:

- چونکه من بزمارم.

گانیا، له سه ری ږویش ت و گوټی:

- چونکه مرقوئینکی موزیږو مه ردمازاری. تو ئه و که سه یت که نیو دانه سه عات ئه و هه موو خه لکه ت عه زاب داو یستت به سیناریوی خوکوژی، به ده مانچه ی به تال، ئه و خه لکه بترسینی و خوت کرد به گه پچار! تو فشه که ریت، دروژنی، تو ئه وه نیت بتوانی خوت بکوژی... تو توره که یه ک ږقو کینه یت به سه ر دوو لاقه وه! من له م ماله م حه وانیه ته وه، قه له و بوویت، بوژایته وه، کوکه که ت نه ماوه، په ږیوه... هیشتاش به و جوړه چاکه م ده ده یته وه! ته مه شا بزانه چوڼ...

- تکایه ږیم بده با دوو که لیمه قسان بکه م. من لیږه، میوانی قارقارا ئار دالیو قنام، نه ک میوانی تو. تو هیچ چاکه و پیاو ته یه کت به سه رمه وه نییه، تو خوتیش میوانی، جه نابی پتیتسن به خیری خو لیږه ی حه وانویه ته وه.

گەمژە

چوار پوژ لەمەپیش لە دایکم پارامەووە کە لە پاقلوڤسک شوینیکم بۆ پەیدا بکات و بەخۆیشی بیت لە پاقلوڤسک ئاکنجی ببیت، چونکە هەستدەکەم ئێرەم پێدەکەوئ و بۆ تەندروستیم باشترە، هەرچەندە نە قەلە و بووم و نە کۆکە کە شەم پەریوە. دویشە و دایکم ئاگاداری کردمەووە کە خانووی تازە ئامادەیه. بۆیه حەزم کرد زوو خەبەرت بدەم، وێرایی سوپاسی زۆرم بۆ دایک و خوشکەکەت، ئەمڕۆکە، لە ئەمڕۆ زووتر نییه دەگوازمەووە بۆ هەواری تازەم. ببورە کە قسەکەم پێبیریت، چونکە وابزانم هێشتا قسەی تەرت زۆر پێ مابوون.

گانیا، موچوڕکیکی بە سەرپادا هات و گوتی:

- ئەگەر شتەکە ئاوابێ...

هیپولیت، قسەکە ی پێبیری:

- ئەگەر شتەکە ئاوابێ... پێم بدە با دانیشم، ئاخر من نەخۆشم. ئێستا ئامادەم گویت لێبگرم و هەرچیت لە دلدایە بیلێی، بە تاییبەتی کە پەنگە ئەمە دوا گفتوگۆ و دوا دیداری نیتوانمان بیت.

هیپولیت، بە دەم ئەو قسانەووە، بەو پەری هێمنی، لە سەر کورسییەکە ی جەنەپال پوڤنیش. گانیا، لەدلی خۆیدا هەستی بە جوورە شەرمەزاریەک کرد و گوتی:

- باوەر بکە، من نەمدەویست بیتە ئەو ئاستە ی کە پاکوپیست دەگەل بکەم و حیسابت لەگەل بپێنمەووە و ئەگەر تۆ...

هیپولیت قسەکە ی بری و گوتی:

- نا، ئەو نەندەش خۆت هەلمەکیشە، ئەو نیت! منیش لەو پوژەووە کە هاتوومەتە ئێرە، بەلێنم بە خۆداووە، هەر پوژێ کە لێرە برۆم، رێک و پەوان، هەرچیم لە بیرو خەیاڵایی دەرەق بە تۆ، بەرە و پوو پیتی بلێم و داخی دلی خۆمت پێ برێژم، جا ئێستا کاتی ئەو هاتووە، هەلبەتە دوا ی ئەو ی تۆ لە قسەکانت دەبیتهووە...

-منیش لای خۆمەووە نکات لێ دەکەم. لەم ژوورە وەدەر بکەو ی.

-باشتر وایە قسە ی خۆت بکە ی. دەنا دوا یی ژێوان دەبیتهووە کە قسە ی

گەمزە

دلى خۆت نەكرد، لەدلتا دەبى بەگرئ!...

فاریا گوتی:

- هېپولیت بەسە! زۆر عەیبە. تکیە بېپرئەو!

هېپولیت، بەدەم پیکەنینەو هەستاو گوتی:

- حورمەتی خانمان واجبە، قارقارا ئاردالیونوڤنا، با بەدلی تو بی، ئامادەم لەبەر خاتری تو زۆر بە تانی قساندا نەچم، لە کورتی بېپرئەو، چونکە تازە کار لەکار ترازاو، پێویستە دەگەڵ براکەتدا ڕووبەرپوو هەر چیمان هەیه. بیلین و خۆمان ساغ بکەینەو. تا قسەکانی خۆم نەکەم، ناپۆم. گانیا هاواری کرد:

- تو کابرایەکی دووزمانیت، تا خراپ وەستایی چاک بە دەمتا نایەت، بۆیە بەبی تانەوتەشەر ناژیت، تا قسە دزیوەکانت نەکەی ناتوانی بپۆیت. هېپولیت، بە خوینساردی گوتی:

- دەفەرموو، دیسان لغاوت بەزاند، جەلەوی خۆت لەدەست دا. با پیت بلیم: ئەگەر قسەى دلى خۆت نەکەى دواى ژيان دەبیتەو. هە. حەزیش دەکەم تو یەکەم جار قسەى خۆت بکەیت، من دواى تو قسان دەکەم. گافریلا ئاردالیونوڤیچ، نیگایەکی نەفرەتباری هېپولیتی کرد و هیچ بەرسفیکى نەدایەو.

هېپولیت گوتی:

- ناتەوئ قسە بکەى! فەرموو ئەگەر راست دەکەى تا سەر لەسەر ئەم هەلوێستە بەردەوام بە! ئۆبالی خۆت بە ئەستۆی خۆت. بەهەر حال منیش بەش بەحالی خۆم تا پیم بکری لە کورتی دەبپرئەو. ئەمڕۆکە دوو سنی جار ئەم میوانداریەى ئێرەت بە چاوما کوتایەو. ئەمە زولمە، هەق نییە. تو کە خولکت کردم بێمە ئێرە و لێرە ئاکنجی بم، بە نیاز بووی ڕاوم بکەى، بمخەیتە داوی خۆتەو. وات دانابوو کە دژایەتی میرزادە دەکەم و تۆلەى لى دەستینم. هەروەها بیستبووت کە ئاگلایا ئیقانوڤناش، لوتف و میهریکى دەرەقەى بەمن نواندوو و ئیعتراڤنامەکەى خویندوومەتەو. ئیدی بە خەيالى خاوى خۆت و، بى هیچ بەلگەيەک وات زانیو ئیدی من خۆم بۆ

گەمزە

خزمەتی مەرام و بەرزەوهندییەکانی تۆ تەرخان دەکەم. بە ئومیدی ئەوە
 بوویت کە من پشتیوانیت لێ دەکەم. من لەوەی پتر لەسەری ناپۆم:
 چاوەپوانی ئەوەش لە تۆ ناکەم دان بە دروستی و نادروستی ئەم قسانەدا
 بنە. ئەوەندە بەسە کە حەوالە بەویژدانی خۆت دەکەم. ئیستا یەکتایمان
 باش ناسی.

قاریا هاواری کرد:

- پەنا بەخوا، مێشی دەکە ی بە گامێشی! ..

گانیا گوتی:

- وەکو پێم گوتبووی: "هەم منداڵە و هەم دوو زمان".

- بە یارمەتیت قارقارا ئاردا لیونوفا، با قسەکەم تەواو بکەم. هەلبەتە من
 ناتوانم میرزادەم خۆشبوی یان ریزی بگرم، بەلام ئەلەهەقی مەرفیکی باشە،
 دلپاکە، هەرچەندە هەندێ ئەتوار غەریب و بریک مەخسەرەیه... بەهەر حال
 هیچ ھۆیک لە ئارادا نییە کە من پەق لێی بێ و ببووزینم، هەر کاتی
 براکەت لە میرزادە هان دەدام و داوای لێدەکردم دژایەتی بکەم، ورتەم لە
 خۆدەبڕی، فزەم نەدەکرد. چاوەپوانی ئەنجام و کوتایم دەکرد تا پێکەنم،
 چونکە دەمزانی پۆژێ دێ براکەت خۆی کەشف دەکات و، نیشانە ناپێکی
 و، کاری دەکات ئەزێ تیا شەرمەزاربم، کە هەر واش دەرچوو. جا ئیستا
 من ئامادەم ببەخشم، هەلبەتە لەبەر خاتری تۆ، قارقارا ئاردا لیونوفا، بەلام
 پاش ئەوەی بۆت دەر کەوت کە پاوکردنی من، ئەوەندەش ئاسان نییە،
 هەنوکه ئامادەم بۆتی پوون بکەمەو، بۆچی سوور بووم لەسەر ئەوەی
 براکەت ئیجراج بکەم و ببێ بە قەشەمەر جاری خەلک و خوا.. حەز دەکەم
 ریک و پەوان پێت بێم من ئەم کارەم لە پووی پق و بوغزەو کردوو،
 چونکە دەزانم بەو زوانە دەمرم (هەلبەتە دەمرم، هەرچەندە بە گوتە ی
 ئیو قەلەوتر بووم) هەست دەکەم ئەگەر بتوانم بەلای کەمەو یەک
 کەسێش لە نوینەرانی ئەو چین و توێژە عەوام و زۆرە ی کە بە درێژایی
 تەمەنم ئەزەتیان داوم و هەمیشە لێیان بێزار و پەست بووم، کە برا بەرێز
 و سەیر و سەمەرەکە ی تۆ یەکیکی دیارە لەوانە، ئەزەت دابی و کردبم بە

گەمژە

گاڭتەجار و قەشمەر، ئەوا زۆر ئاسانتەر و ئاسوودەتر دەچمە بە ھەشت. جا گافریلا ئاردا لیونوفیچ، من زۆرم پق لیتە، بە تایبەتی لە تۆ، پەنگە پیت سەیربێ، کە تەنیا لەبەر ئەمە رقم لیتە چونکە تۆ نموونەییەکی زەق و پروودار و گۆساخ و ھەرزە و فشەکەری، خەلکانی عەوام و پەمەکی، ئەو خەلکە پۆتینبازەیی سەر پەخت و دل ئاسوودە خەمی ھیچیان، نییە. جا تۆ یەکیکی لەو پەشە خەلک و بازارپە فشەکەر و لە خۆپازیانە، تۆ نەک پۆتینباز، بەلکو خودی پۆتینی! ھەرگیز نابێ بە خاوەنی بیرى تایبەتی خۆت، ھەرگیز، تروسکەیی ئەسالت، پۆژێ لە پۆژان زەین و ھۆشت، پوح و دەروونت پرووناک ناکاتەو، بەلام لەھەنبەر ئەو، یەکپارچە بەغلیت، ھەسوودیت سنووری نییە. تۆ قەناعەتی تەواوت ھەیە کە گەورەترین بلیمەتی. کەچی وێرایی ئەو ھەش لە کاتی خەمباریدا، مۆرانەیی گومان و غەزەب و بەغلی دەداتە دل و دەروونت. ئاھ... ھیتشتا ھەندێ خالی پەش لە ئاسۆی بینینی خۆتا دەبینی، بەلام پۆژێ دێ، کاتی دەگەیتە ھەماقەتی تەواو، ئەو خالە پەشانەش ئاوا دەبن و نامیتن، دیارە ئەو پۆژە دوور نییە. دیارە تۆ ژیانیکی دوورودریژ و پڕ پیچ و ھەوراز و نشیوی ھەمە پەنگت لە پیتشە و باوەرناکەم ژیانیکی خۆش بێ، کە ئومیدەوارم خۆش نەبێ. با پیتش ھەر شتیک ئەو ھەشت پێ بلیم کە ناگەیت بەو کێژەیی کە دلت پتوہەتی. قاریا، ھاواری کرد:

- بەسە، لە تامت دەرکرد! دەمت داخە، خویچی دەمپرسی جنیوفرۆش! گانیا پەنگی زەرد ھەلگەرا بوو، ئازای دەلەرزى، بەلام خامۆش و بێدەنگ بوو. ھیبولیت ھەلوەستەییەکی کرد، بەوردی و خوشحالی پوانییە گانیا، زۆری پینخۆش بوو کە بەو شیوہیە پە شوکابوو. ئەوسا نیگای گواستەوہ بۆ قاریا، بزیەکی بۆ کرد، سەریکی بۆ دانەواند و بە بێدەنگی وەدەر کەوت. گافریلا ئاردا لیونوفیچ، نەھەقی نەبوو گلەیی لە بەخت و نیوچەوانی خۆی بکات، بە کەسەرەوہ بە ژوورەکەدا کەوتە ھاتوچۆ. قاریا، تا ماوہیەک زاتی نەکرد ھیچ قسەییەکی دەگەل بکات، تەنانەت تەماشایەکیشی نەکرد. ئەنجام گانیا چووہ بەر پەنجەرەییەک و پشتی کردە

گه مژه

خوشکه که ی. قارقارا بیرری له وه ده کرده وه که کهس نازانی چاره نووسی به شهر به کوئ دهگات. ئەو پهنده پووسییه بیر که و ته وه که ده لیت: "هەر دار عاسایهک دوو سهری ههیه". ریک له م کاته دا، دوو باره له سهری را هه راو هه نگامه و، دهنگه دهنگ، بهرز بووه وه.

گانیا، که ههستی کرد خوشکه که ی له سهر کورسییه که ههستا، له پیر ئاوپی لیدایه وه و گوئی:

- ده پویت؟ بوهسته: ته مه شایه کی ئەمه بکه!

به ره و لای قارقارا چوو، پارچه کاغه زیکی قه دکرای نامه ئاسای فریدایه سهر کورسییه که ی بهرده می. قاریا، به سهرسامی دهستی هه لیری و گوئی:

- په نا به خوا!

نامه که ده قوده ق حوت دیر بوو، حوت دیری ته واو: "گافریلا ئاردالیونوفیچ، من له نیاز پاکی و دلسوزی تو به رانه به خۆم دلنایم. بۆیه قه رارم داوه، سه باره به بابەتیک که بۆ من گرینگ و بایه خداره، پرس و پاویرت پی بکه م. هه ز ده که م سبه ی به یانی، سه عات حوت، لای ته خته که سه که. بتینم. له مالی ئیمه وه نزیکه، قاریا ئاردالیونوفنا، که ده بی له گه لتابی، ئەو شوینه باش پیده زانی. ئا. ی."

قارقارا ئاردالیونوفنا، به سهرسامی دهسته کانی لیک بلاو کردنه وه و گوئی:

- بنیاده م سهر له کاری ئەم کیژ ده رناکات! گانیا، هه رچه نده هه زی نه ده کرد خۆی بنوین و به زهقی خۆی به سهرکه وتوو بزانی، به لام نه شی ده توانی شادمانی خۆی به ته واوه تی بشاریته وه، به تایبه تی دوا ی ئەو پیشبینیه کوشنده یه که هپولیت بۆی کرد بوو. بزه یه کی پر غرووری شادمانی سیمای پووناک کرد بووه وه. قاریاش که خوشی لیده باری، گوئی:

- یانی کاتی نه دوزیه وه پوژی نیشانه کردنه که ی نه بی! ده یسا ئە گه ر ده توانی هه ول بده بزانه چی ده ویت!...

گانیا پرسى:

گه مژه

- به پای تو، دهیه وی سبهینی باسی چیم له گه لدا بکات؟
 - ئەمە گرینگ نییه. گرینگ ئەمە یە دواى شەش دانە مانگ، بۆ یەكەم
 جارە كە دهیه وی تو بدینی. گوی بگره گانیا، مەسەله كە چیه و چۆن دەبی
 و چۆن دەكهوینتهوه، ئەمە به جیتی خوی، تو دەبی چاك بزانی كە ئەمە
 شتیكى "گرینگە" یە جگار گرینگە. وشە دەوری خوی دەبینی، ئەم جارە
 نەپەشوكنی. قسەى هەلەق و مەلەق نەكەى. شەرمیش نەتگرئ. چاوت
 بكهوه! تو بلی ئاگلایا پەى بهوه نەبردبی كە لەم شەش مانگەدا بۆچی
 ئەوهنده هاتوچۆم كردوون؟ تەسەور دەكەى ئەمڕۆكە هیچی دەربارەى ئەم
 دیدارە به من نەگوت: به ئاماژەش ئاماژەى بۆ نەكرد! دەزانى من به دزى
 پیرهژنەوه، لە دەركای پشتەوه چوومه ژوورئ. نەمەشت پیرهژن پئ
 بحەسیت، ئەگەر بیزانییا لهوه بوو دەرم بکات. هەلبەتە من لهبەر خاترى تو
 ئەم ریسكەم كرد. دەمويست به هەر جۆرئ بووه بزنام كە...
 دووبارە، لە قاتى سەرەوه، دەنگى هەراو هەنگامە بەرز بووهوه. ئەوسا،
 دەنگى پنی چەند كەسیك كە بههەشتاو لە قالدەرمەكهوه دەهاتنە خوارەوه،
 هاتە گوی.

فاریا، پەشتیو پەرىشان، بهتوورەیی گوتی:
 - نابئ ئیستا رئ بەم فەرتهنە و ئاژاوهیه بدەین. نابئ هیچ فەزیهتیک
 پووبدات! برۆ بۆ لای ئاشتى بكهوه و داواى بوردنى لێكە!
 لئ سەرگەقاری خیزان گەیشتبوووه سەر جادهكه. كولیاش كە جانتاكەى
 بۆ هەلگرتبوو، لە دووی بوو. نینا ئەلكسندروفنا لە سەر قالدەرمەکانی بەر
 دەرگا وهستابوو، لەزگ بوو سەرى به هەنسكانەوه هەلکەندری، كولی
 گریانى لە جۆش نەدەكهوت. ویستبووی دووی جەنەرال بكهوی، لئ پیتیسن
 پیتی گرتبوو و پنی دەگوت:
 - لەدووی مەچۆ، شیلگیرتر دەبی. هیچ شوینئ نییه بۆی بچن، لە زەرفى
 نیو سەعاتیکا دەیگتیرینهوه. من لەم بارەیهوه قسەم دەگەل کولیا کردووه.
 وازی لئ بێتە، با كەمى شیتبازی بکات.
 گانیا، لە یەكێك لە پەنجەرەكانەوه هاواری لێكرد:

گەمژە

- ئەم بەزمە چىيە دەستت داوەت؟ بۆ وادەكەيت؟ ئاخىر بۆكۆي دەپۆي؟
خۆ هيچ شويىنىكت نىيە!
قارىاش هاوارى كرد:
- باوكە، بگەپتۆه! ئاخىر دراوسىنگان گوتيان لە دادو فریادمان دەبی!
جەنەرال، پراوەستا، ئاوپرى پاشەوہى دایەوہ، دەستىكى پاكىشا و گوتى:
- نەفرەت لەم مالا!
گانیا، پەنجەرەكەى توند داخست و كەوتە خوتەخوت:
- دەپەوئ تەمسيل بكات!
دەرودراوسىنگان ھەموو گوى قوولاغ وەستابوون. قارىيا، بەھەشتاو لە
ژوورەكە وەدەر كەوت.
ھەر كە قارىيا، وەدەر كەوت، گانیا نامەكەى لەسەر مێزەكە ھەلگرت،
ماچىكى كردو، بە زمان چەقەنەيەكى لىداو لە خۆشياندا پىتى بە عاردى
نەدەكەوت.
پەراويز:
* .. - ياروشكا.. سووكەلە ناوى (ياروم) كە بە فەرھەنسەى (جىروم)ى
پى دەگوترى.
* - "كاپىتوشكا..": سووكەلە ناوى (كاپىتون)ە.

فەسلە سىنەم

ئەگەر ئەم فەزىيەت و فەرتەنەيەي كە ژەنەپال نابووئەو، لەو خەتەي كە ديدا بوايە، زۆر بەئاسانی دادەمرکايەو. خۇ پىشتىريش دووچارى ئەم جۆرە سەرھاتانە بووبوو، بەلام بە شىئەيەكە كەمتر، زياتر كەسەي كە لاشەپى، ھىمنى، بىئەي و دلپاك بوو، دەيان جار ھەولە دابوو، خۇي لەم وەزە و پەوشە نالەبارەي، كە لەم سالانەي دووييدا دووچارى بووبوو و خۇي پىئەگرتىوو، پزگار بکات. لەناکاوا بىري دەكەوتەو كە سەرگەفارى خىزانە. دەگەل ھاوسەرەكەيدا ئاشت دەبووئەو، بەكۆل دەگريا. تا پادەي پەرسەن، پىزى نينا ئەلكسندروفناي ھا وسەري دەگرت، چونكە ئەم ژنە، كروكپ، بى ھىچ خوتە و بۆلەيەك، چاوپۆشى لە كارو كردهو دزىو و ناشىرىنەكانى دەكرد. بەو ھەموو بەدكردارى و بەدخودبىيەو كە خۇي كرددوو بە مەخسەرە و گەپچا، ھىشتا ھەر خۆشى دەويست، دەگەلى مېھرەبان بوو، بەلام ھەولە پياوانەي جەنەپال بۆ تەرككردنى ئەو خووہ خراپانەي، زۆرى بىر نە دەكرد. ئەويش لەچاوخۇيا زوو ھەلدەچوو، بەرگەي ژيانى تۆبەكارى و بىكارى ناو مال و مندالى نەدەگرت و ئىدى دەيدايە تانى سەرکىشى و ياخيگەریتی. ئىدى لەو كاتانەدا ھىندە تۆپە دەبوو، وەك دەلەين دۆو دۆشاوى تىكەل دەكرد، لە تۆپەييدا چاوى

گه مژه

دهپه پینه توقی سهری، زور ئاسایی هر له هه مان سائدا ژنیوان دهبووه وه، به لام چاری خوئی پینه دهکرا، دهه قهتی خوئی نه دههات. ئیدی که ئه و حالانه ی لیده هات، شه پی به که سوکاره که ی ده فروشت، زمانی ده کرایه وه، ئه وه ی ده یگوت نه ی ده گوته وه، داوای شتی مه حالی ده کرد، ده یویست له راده به ده ر پیزی بگرن، داوای مه حالی ده کرد، سه ره نجام له مال ده بر، ون ده بوو، جاری وا هه بوو، بو ماوه یه کی زور دیار نه ده ما. دوو سالیکی بوو، ئاگای له مال و مندال نه ما بوو، مه گهر به بیستن شتیکی له مه ر کاروباری مال بیستبایه، ده نا به دیتن ئاگای له هیه نه بوو، چونکه به ته واوه تی دهستی له کاروباری مال به رپوه بردن و خیزانداری هه لگرتبوو و تاقه تی له و کارانه چوو بوو، به لام فه زیحه ت و گهنده کاریه که ی ئه م جاره ی جه نه پال ئاسایی نه بوو. دیار بوو شتیکی پووی دابوو، هه موو پیتان ده زانی، به لام که س زاتی نه ده کرد باسی بکات، گهنه گه شه ی له سه ر بکات. جه نه پال، هه مووی سی پوژ بوو به "قه رمی" که رابوو وه بو ناو خیزانه که ی، یانی که رابوو وه بولای نینا ئه لکسندروفتنا! به لام به پیچه وانه ی جاره کانی پیشوویه وه، له جیاتی ملکه چی بنوینی و په شیمانی ده ربیریت، ئه م جاره یان زور جینگن، به دخوو، به بیانوو، زور بلن، نیگه ران، بی ئوقره و هه لچوو بوو، هر که سیکی ده سته و تبا، به قسه وه ده یگرت، سه ره تا زور به جیددی سهری باسیکی جیددی ده کرده وه و پاشان هیرشیکی نا په وای ده کرده سه ر به رانه ره که ی. ئه و بابنه تانه ی باسی ده کردن، هینده جیاواز و لیکدر بوون، مه حال بوو گوینگر بزانی ئه م پیاوه ده یه وئ چ بلن، له وساته دا چی له زهین و بیردا ده گوزهری، ئه م نیگه رانی و په ریشانیه ی له پای چیه. هه ندی جاری که می لیده رچی که توزیک وه خۆده هاته وه، هتور ده بووه وه و که میک که یفی سازده بوو، ده نا زۆربه ی کات، به بی ئه وه ی به خۆیشی هۆیه که ی بزانی، توند خو و هه واسپه رت بوو. له پر سهری حیکایه تیکی داده مه زراند، بو نمونه ده رباره ی: مالباتی یه پانچین، میرزاده، لیبدیف، ئه وس له پر بیده نگ ده بوو، تاقه یه ک وشه ی دیکه ی له زار نه ده هاته ده ر. که یه کیک پر سیاری پاشماوه ی حیکایه ته که ی لیکردبا، بزه یه کی سارد و بی

گه مژه

مانای بۆ دهکرد و ههچى تر، له تۆ وايه ههر پرسياريشى لىتهكراوه. دويشه و تا بهيانى ههر نالاندوويهتى، نينا ئه لكسندروفتا، تا بهيانى شهكەت و ماندوو به دياريه وه ئيشك دهگريهت و زامهكانى تيمار دهكات و شتى گهرمى لىدهنى و ده به ستن. جهنه پال، له به ره به ياندا، له پىر خه و ده بيات وه، دواى چوار دانه سهعات. به دهم مۆته كه و كابووسه وه، په شيوو په ريشان له خه و هه ستابوو و به وه شكابووه وه كه ده گهل هيپوليتدا به شه پ هاتبوو و نه فره تى له و ماله كردبوو. له ماوه ي ئهم سى پوژدها، هه ستيان پى ده كرد، كه زور هه ستيار و به د مه جاز بووه، هه ميشه خه مبار و دلشكا و ديار بوو، وه كو يه كيك له كبرياى درابى، به بچووكترين شت ئه زيه تى ده خوارد و توورپه ده بوو. كولىا دايكى دلنيا كرد كه ئهم خه مينى و به د مه جازيه ي (بابى) ده گه پىته وه بۆ ئه وه ي كه له مه خواردنه وه بپاوه، په نگه له بهر دوورى له (ليبيديف) ش بى كه له و دواياندا زور موتووى بووبوو و دۆستايه تيه كى سه يرى له گهل گرتبوو. به هه رحال سى پوژ له وه پيش ده گهل ليبيديفا، به شه پ هاتبوون. ئيدى جهنه پال، به وپه پى توورپه ي جى هيتشتبوو. ته نانه ت جوړه دهم بۆله يه كى ده گهل ميرزاده شدا بووبوو. كولىا داواى له ميرزاده كردبوو هوى ئه و شه په ي بۆ پوون بكاته وه، ئاقييه ت هه ستى كرد كه ميرزاده شتىكى لىده شارپته وه و نايه وى پى بلى. ئه گه ر وه كو گانيا به دلنيايه وه ته سه ورى ده كرد و ده يگوت گفتوگويه كى تايه تى له نىوان هيپوليت و نينا ئه لكسندروفتا پووى دابوو، باشه عه جايه ب ئهم كابرا كينه كيش و فيته يه كه گانيا پووبه پووى پى گوت دووزمانه، ههر بۆ خوشى خوى، ههر بۆ كه يفى دلى خوى ئهم مه سه له يه ي به كولىا نه گوتبوو! دياره ده بى هيپوليت ئه و كورپژگه به د خواو پكونيه نه بووبى كه گانيا بۆ خوشكه كى باس كردبوو، ده بى جوړه شه په نگيزى و به دخووى و به د نيهاديه كى ديكه ي له دل و دهروندا هه بووبى. جا ئه گه ر هيپوليت شتىكى به نينا ئه لكسندروفتا گوتى، مه رج نيه مه به ستى ئه وه بووبى دلى بره نجينى و سويى بكاته دله وه. با ئه وهش له بير نه كه ين، وهختى بمانه وى بچينه بنجوبناوانى ئه نگيزه ي كاره كانى موف و بخوازين هلى به سه نكينين،

دهبينين زور له وه ئالۆزتر و گونگ تره كه ويناي دهكهين. زور زهحمهته بگهينه بنجوبناواني.. هه ندى جار باشتري كار بو حيكايه تخوان و گوتيار (راوى) نه وهيه، پووداوه كان به پووتى و وهكو خويان بگيرته وه. جا ئيمه له ئيستا به دواوه هه مان پينگه و شيواز دهگرينه بهر بو گيرانه وهى ئهم به لايهى كه هه نوكه جه نه رالى تيكه وتوو و پيوه ده نالينى و ژيانى يه كسهر سه راوبن كردوو. راسته ئيمه تا ئيستا له چيروكه كه ماندا دريغيمان ده رهق بهم قاره مانه پله دووه نه كردوو، به لام هه ست دهكهين چارمان ناچاره ده بى له ئيستا به دواوه بايه خى زياترى بدهينى، جا حال و حيكايه ته كهى به پيز بهم جوړه بوو:

ليبيد، كه بو تاقيبى فرديش چينكو، بو پترسبورگ چووبوو، له هه مان پوژا، ده گهل جه نه رالدا، بو پافلوفسك، بو مال، گه رايه وه. هيج شتيكى تايبه تى به ميرزاده نه گوت. له هيج شتيكى ئاگادار نه كردوه. ميرزادهش، له راده بهر مژول و سه رقال بوو، به خه مى خويدا كه وتبوو، ده نا نه گه ر نه وه نده سه رقال نه بوايه، هه ستي به وه ده كرد كه ليبيد هه رچه نده دوو پوژ بوو گه رابوو و هيج هه واليكي به نه دابوو، خويشى لى دوور ده گرت و ده دزييه وه. كاتى ميرزاده ئاقيبته هه ستي بهم ساردى و دووره په ريزيه كرد، زورى پى سه ير بوو، چونكه بيرى كه وته وه كه له ماوهى نه دوو پوژهدا هه رجارى به پيكه وت ليبيدى ديتبوو، زور به كه يف و به ده ماخى ديتبوو، هه ميشه ده گهل جه نه رالدا ديتبووى. وهكو دوو هاوپى گيانى به گيانى ليكدى جيا نه ده بوونه وه. ميرزاده، هه ندى جار. گوئى لتيان ده بوو كه له قاتى سه ره وه، له سه ر ژووره كهى نه وه وه، به دم قسانه وه، به دم گفتوگو و گه نكه شهى گه رموگوپه وه. شادو به كه يف، له قاقاي پيكه نينيان ده دا. ته نانه ت شه ويكيان، دره نگانى درهنگ، دهنگى ئاواز و سترانيكى چاوهرپوان نه كراوى هاته گوئ، له و ئاواز و گورانيانهى كه سه ربازان به دم خواردنه وه و سه رخوشييه وه ده يلين، يه كسهر دهنگه گرو گيراوه كهى جه نه رالى ناسييه وه، به لام دهنگه كه زوو دايه كزى و پاشان به يه كجارى نه ماو براه وه. نه وسا گفتوگو و گه نكه شهيه كى گه رموگوپ و پر جوش،

گه مژه

به لām به ئاشکرا مه سـتانه، ده سـتی پـی کرد. گفتوگـویه که نزیکه ی یه ک دانه سه عات به رده وام بوو. که سـیـک گوئی گرتبا، به ئاسانی هه سـتی ده کرد که جووته هاوړینی گیانی به گیانی نهۆمی سه ره وه، دواى توژیک ده سـتیان له ملی یه کدی کردو، یه کیکیان ده سـتی به گریان کرد. ئه و جا له پر، دهنگی شه پړیکى توند به رز بووه وه و دواى که میـک دامرکایه وه.

له و ماوانه دا کولیا، زوړ خه مبار بوو، به ته واوه تی چوو بووه قاوغه که ی خویه وه. میرزاده به پوژ له مال نه ده مایه وه، ده چوو ده ره وه، هه ندی جار درهنگه شه ویکى درهنگ ده گه پرایه وه. هه موو جار پـیـان ده گوت کولیا به دريژایی پوژه که تا قیبي کردووه و هه والی پرسویه، به لām کولیا که میرزاده شی دیت، هیچ شتیکی تاییه تی پـی نه بوو به میرزاده ی بلی جگه له وه ی گله یی ئه وه له جـه نه پال و په فتاو ئه تـواری ئیستای جـه نه پال بکات و بلی زوړ " لئی په سـت و نا پازیه ". بلی " ئه و جووته، موتووی یه کدی بوون، به ناو ریگا و بانان که وتوون، له باړیکى ئه و نزیکانه ده خو نه وه، له ناوه ندی شه قامه کاند، ده سـت له ملی یه کدی ده کـن، یه کتر ماچ ده کـن، دواى توژى به به رچاوی خه لکییه وه لیان ده بی به شه ر و به جـنیوان یه کدی داده بیژن، به یه کدیدا هه لده گژین، ناشتوانن لیکدی جیابینه وه."

که میرزاده گوتی ئه وه شتیکی تازه نییه و پیشتریش هه ر وا بووه و ئه مه دووباره کردنه وه ی کرده وه کانی پیشوویه تی. کولیا نه یـتوانی هیچ پاکانه یه ک بو ئه م نیگه رانییه ی ئیستای خو ی سه باره ت به بابی بینیته وه. بو به یانی شه وی گورانیه سوپایه که و شه رکه، له کاتیکا میرزاده، له ده ورو به ری سه عات یازده دا له مال ده چوووه ده ری، له نا کاوا جـه نه پال له به رده میا قوت بووه وه، یه جگار په شیوو په ریشـان بوو، به ئه ندازه یه ک هه لچوو بوو، ده له رزی

- لیون نیکولایوفیچی به ریز، ماوه یه ک بوو له ده رفه تیک ده گه پام که به دیداری جـه نابت شه رفه مند بیم. به لئ، ده میکه، زوړ ده میکه.. جـه نه پال، به دهم ئه و قسانه وه له کاتیکا به جوړی ده سـتی میرزاده ی ده گوشتی له زگ بوو قامه کانی بشکینن، له سه ری پویشـت:

گەمژە

- زۆر زۆر دەمىكە.

ميرزاده خولكى كرد كه دانىشت.

- نا، دانانىشم. تۆ له سەر دەرچوونی، نامەوێ مەحتەلت بکەم. جاريكى دى ديمهوه. پيتم وايه هەقى ئەوهم هەيه پيرۆزبايت لى بکەم... که به ئاواتى دلى خۆت گەيشتى..

- مەبەستت کام ئاواتە؟

ميرزاده شپىزه بوو. وهكو زۆر لهو كهسانه‌ى كه له هه‌مان وه‌ز و حالى ئەودان، وايدەزانى هه‌چ كه‌سيك، هه‌چ شتيك ي نه‌ديتووه و نه‌زانيوه و نه‌بيستووه.

جەنەپال گوتى:

- دلنياه، خەيالنت پەحەت بئ! ئەرخەيان بە! بەتەمانيم هەستى ناسكت بريندار بکەم، خۆم له هەست و سۆزى ناسک و هەستيارى تۆ هەلقورتينم، خۆم بەو حالەدا تىپەپيووم، دەزانم نابى، کەس وه‌كو دەلێن، خۆى له شتيك هەلقورتينى كه كارى وى نيه، كه په‌يوه‌ندى به‌وه‌وه نيه! من هه‌موو به‌يانيه‌ك ئەمە حاله‌م، بەم حاله‌وه دەنالينم. ميرزاده، پياو راست بلێ من بۆ كاريكى دى هاتووم، كاريكى گرینگ، كاريكى زۆر گرینگ ميرزاده گيان. ميرزاده، دووباره خولكى دانىشتنى كرده‌وه و به‌خۆى دانىشت تا ئەويش له پوو دانەميتنى و چاو لهو بكات.

جەنەپال گوتى:

- قەيدى نيه، يەك تۆز دادەنیشم.. من بۆ شيرەتيك هاتووم. ئاشكرايه كه من له ژيانا ئامانجيكى پراكتيكى عەمەليم نيه، بەلام چونكه پيىزى خۆم له‌لايه و حەيام بە خۆمەو، له‌گەڵ پيىزما بۆ ئەو گيانە پراكتيكەى كه رۆوسيان بە گشتى لى بپه‌شن، گەرەكمە بۆ خۆم و بۆ ژنەكەم و بۆ منداڵەكانم... وه‌ز و حالتيك فەراهم بکەم بتوانين... به‌كورتیه‌كەى، ميرزاده هاتووم پيىنوينيه‌كم بکەيت...

ميرزاده، زۆر به‌گه‌رمى پيرۆزبايى ئەم نياز و برپياره‌ى لى كرد.

جەنەپال، قسەكەى پى بپى و له‌سەرى پويشت:

گەمزه

- ئەمانە هیچ نین. ئەلەھەقی من لە دووی شتیکی گرینگترم. بربارم داوھ گری دلی خۆمت بۆ بکەمەوھ لیون نیکولایوفیچ، چونکە تۆ پیاویکی ساغ و راستگۆیت، باوھپی تەواوم بە جووری بیرکردنەوھ و نەجابەت و جوامیزیت ھەبە، چونکە... چونکە... خۆ سەیرت بە قسەکانم نایەت، وانە میرزادە؟

میرزادە، ئەگەر زۆریش سەرسام نەبووبی، ئەوا گەلیک بەوردی و کونجکاوی دەپروانییە میوانەکە، پیرەمێرد، بڕیک پەنگ بزرکاو بوو، ھەندێ جار لیوی بەئاستەم دەلەرزێ، دەستەکانی بە بەردەوامی دەلەرزین، ھەمووی چەند دەقیقەیک بوو پۆنیشتبوو، لەم ماوھ کورتەدا دوو جار ھەستاو دانیشتەوھ، بەخۆیشی نەیدەزانی چ دەکات، ئاگای لەم شپەزەییە خۆی نەبوو. چەند کتیبیک لەسەر مێزەکە بوو، بەدەم قسانەوھ یەکیک لە کتیبەکانی ھەلگرت، کردیەوھ. تەمەشایەکی ئەو لاپەرەییە کرد کە کردبوویەوھ، ئەوسا بەلەز کتیبەکە داخستەوھ و لە جیبی خۆی دایناوەوھ. ئەوجا کتیبیکی دیکە ھەلگرت، ئەمەیانێ نەکردەوھ، بەلام بە درێژایی کاتەکە ھەر بە دەستی راستیەوھ بوو، بەدەم گفتوگۆکەوھ، بەردەوام دەیجولاند.

لەپەر ھاواری کرد:

- بەسە، با بڕۆم، لەو دەچێ ناپەحەتم کردییت.

- نا، ھەرگیز، ناپەحەت نەکردووم... تکادەکەم... قسەکەت تەواو بکە! بە پێچەوانەوھ، بە دل گویم لیگرتووی، سەراپام گۆییە، زۆر حەز دەکەم بزانم...

- میرزادە گیان، دەمەوئ پێگەیکە ئەوتۆم ھەبێ شایستیە ریز بـم، سام و تام و حورمەت ھەبێ... دەمەوئ قەدری خۆم بکرمەوھ. حورمەتی خۆم و... مافی خۆم.. بگرم...

- کەسیک ئەمە نیازو مەرامی بێ، لە ئیستەوھ شایستیە قەدر و ریزە. میرزادە، ئەم رێستە کورتە باو و بـلاوھێ لەو پوانگەوھ بەکار برد کە قەناعەتی تەواوی بەوھ ھەبوو کاریگەرییەکی دەروونی زۆر باشی لە سەر جەنەپال دەبێت. بە تەبیەت ھەستی بەوھ دەکرد، کە رێستەیکە وا بۆش و

گەمزە

بى مانا، بەلام لەگویدا خوش، ئەگەر لە کاتى گونجاو و لەباردا بەکار بىرى، دەتوانى ئوخژن و ئارامى و دلنایى بە دل و دەروونى مرقۇڤىكى وەکو جەنەرال بىهخشىت، بە تايهتە ئەگەر لە حالىكى وەکو حالى ئەودا بى. بەهەر حال میرزادە، نەیدەویست میوانىكى وەکو ئەم میوانە بە بى دلنەوایی بەرپى بکات.

جەنەرال، بە راستى بەو پرستەیهى میرزادە زۆر خوشحال بوو، دلى نەرم بوو، هەست و سۆزى جوولا، زۆر بە گەرموگورپى و هیمنى دەستى بە قسان کرد. میرزادە هەرچەندە زۆر بەوردى گوپی بۆ پادیرا، بەلام هیچ شتىک لە قسەکانى حالى نەبوو. جەنەرال زۆر بە گەرموگورپى و بەپەلە دە دەقیقەیهک قسەى کرد، لە یهکیک دەچوو، ئەوەندەى قسە پى بى کەوشە فریای دەربرینی نەکەوێت. ئەنجام پوندک کەوتە چاوانى، بەلام هەر هەموو ئەو قسانەى کردنى، هیچیان بە سەر هیچەو نەبوو، زنجیرەیهک قسەى چاوەپوان نەکراوى هەلەق و مەلەق بوون کە هیچ پەيوەندییەکیان بەیهکەو نەبوو، چۆن لەو کاتەدا بە زمانیا دەهاتن، گلى نەدەدانەو.

جەنەرال، لەناکاودا هەستاو گوتى:

- بەسە! ئەوەندە بەسە! تۆ لە مەبەستم حالى بوویت و ئیستا هەست بە ئاسوودەیی و دلنایى و ئارامى دەکەم. دلنایى وەکو تۆ، ناشیت لە مرقۇڤىكى دل بەژان، دل بەسوئ تێنەگات. میرزادە گیان نەجابهتى تۆ، نەجابهتیکى نمونەیی و ئایدیالیە! خەلکى لەچاو تۆدا چىن؟ تۆ گەنجیت، من دووعای خیرت بۆ دەکەم، بەو دووعای خیرە بى کە من بۆتى دەکەم. ئەوێ راستى بى من بۆیە هاتووم، تا داوات لى بکەم کە سەعاتیکم بۆ گفتوگۆیهکی گرینگ بۆ دیارى بکەیت کە هیواو ئومیدیکى زۆرم بەم گفتوگۆیه هیە. میرزادە من جگە لە دۆستایەتى و لیکحالى بوونى دلان هیچى دیکەم ناوێ. من هەرگیز پۆژى لە پۆژان دەرەقەتى داوایەکانى دلم نەهاتووم.

میرزادە گوتى:

- باشە بۆ ئیستا قسان نەکەین؟ من ئامادەم گویت لیتیکرم...

جەنەرال، بە توندی قسەکەى پێپى:

گه مژه

- ئیستا نا! چونکه ئیستا! من ئیستا له حالیکه خه وناسادام! مهسه له که زۆر گرینگه، زۆر گرینگ! چونکه ئه و سهعاته ی که قه راره گفتوگو ی تیا بکهین، چاره نووسی منی پتوه بهنده. چاره نووسی من وهستاوته سه ر ئه و سهعاته گفتوگو یه. ئه و سهعاته سهعاتی "من ده بی، حه ز ناکه م له ساتیکه پیرۆزی وهکو ئه و ساته دا که سیک بیت به سهراو قسه که مان پیبیریت. یه که م که سی بی چاوو پوو، پوو قایم، بیت و قسه که مان پیبیریت. لیره دا جه نه رال، سه ری وه په نا گو یی میرزاده نا، به چپه یه کی سه یر و نه یی ئامیزه وه، به مه یله و ترسیکه وه گو یی:

- پووداریکی بیحه یا که ناکاته پاژنه ی... پاژنه ی پتلاوه کانی تو، ئاه میرزاده گیان! نالیم "پتلاوه که ی من". ملاحه زه بفرموو: من باسی پتلاوه که ی خۆم ناکه م، چونکه له وه پتر ریزو حورمه تی خۆم له لایه که راسته وخۆ و بی پیچه به ده وره ناوی پتلاوی خۆم بیتم! به لام هه ر تو له وه ده گه یت که من بیژم نایه ت ناوی پتلاوه که ی خۆم ببه م، گه ره که مه شه خسیه تی خۆم بنوینم. ته نیا تو له مه حالی ده بیت، "ئه و" به تابه تی" له مه ناگات، میرزاده گیان "ئه و" هیچ شتیک تیناگات. ئه و و تیگه یشتن کوجا مه رحا! . که سیک ده توانی تییگات که خاوه ن دل بی.

میرزاده، له کوتایی ئه م ده رده دلله دا، هه سستی به جو ره نیگه رانییه کی ترسامیز کرد، قایل بوو که سبه ینی له هه مان کاتدا جه نه رال ببینی. جه نه رال، به دلی خو ش و له شی سووک وخه یالی ئاسووده وه، پو یشته. میرزاده له نتوان سهعات شه ش و هه وتی ئیواره دا، په یامیکی بو لیبدیف نارد که سه ریکی بدات.

لیبدیف، زۆر به په له هات، که وه ژوورکه وت گو یی "گه وره ییه" بو ئه و که به ده نگه میرزاده وه بیت و له خزمه تیا بوه سستی. به هیچ جو ری خو ی نه برده ئه و باره ی که له زه رفی ئه م سی پو ژده دا، به ئانقه ست خو ی له دیداری میرزاده دووره په ریز ده گرت.

لیبدیف، به ده م بزه یه کی ده سترکه وه، له قه راخ کورسییه ک دانیشته، جو ره مه راییه کی ده سترکه به سیما یه وه دیار بوو، چاو ه چکۆله کانی خه ندان، به لام کونجکا و بوون، ده سته کانی هه لده گلۆفتن، خو ی وهکو

گه مزه

که سڀکي زور ساويلکه دهنواند، که چاوه پرواني گفتوگو و هه والڼک بڼ
که لای هه مووان ئاشکرا بووبڼ و نه مېش له ميژبڼ چاوه پرواني بڼ.
ميرزاده بهم په فتره ليديدف نارححت بوو. ديار بوو هه موو نه وانه ي
دهوروبه ري بڼي شتيکيان کردبوو، چاوه چاوي نه وه بوون، پيروزيبايي
ليکهن، قسه يه ک بکهن، بزه يه ک بکهن، شوخي و سوعبه تڼک بکهن. کيللهر،
له ماوه يه کي کورتا سڼ جار به په له چووبووه ديدهنې، به ئاشکرا ديار بوو
بو پيروزيبايي چووبوو، به لام هه رسڼ جاره که زور به گهرمي سه ري
قسه ي داده مه زراند، به تاني قساندا ده چوو، له پر قسه که ي به نيوه چلي
ده بري، هه لده ستا و ده پويشت. (مايه ک بوو کيللهر، سه ري کردبووه
مه ينوشي وخه لکي له هو لکي بلياردا ده يانيني که له خوت و خوړايي
فهرته نه ي ده نايه وه). ته نانه ت کولياش، وي تري خه مباري و دلته نگی خوي،
دوو سڼ جارن، هه ولي دابوو، له قسه کانیا ئاماژه بو نه وه له گه ز و
مقومقويانه بکات.

ميرزاده، به راشکاوي و، به زمانڼکي هه ندڼ بنجبر و، که ميک تورپ له
ليديدي پرسى که په ئي به رامبه ر به و وه زع و حاله ي ئيستاي جه نه رال و
هو ي نه و نيگه رانييه ي که تني که وتووه چيه و، زور به کورتي ديداره
دوو قوليه که ي نه و به يانيه ي خوشياني بو گيړايه وه.

ليديديف، به سارد و سري به رسقى دايه وه:

- ميرزاده، که س بڼ خه م نييه، هه ر که سه و خه ميکي هه يه! به تايبه تي
له م سه رده مه سه يروسه مه ره و به خه م ژانه ي که ئيمه تياي ده ژين. هه ر
نه وه يه و هيچي دي!

ليديديف، نه وه ي گوت و، وه کو يه کڼک په نجا بيت و به ته ماي شتيک
بووبڼ و نه هاتڼيته دي، به و ئاوايه بيده نگ بوو.
ميرزاده، به دهم بزه يه کي تانه ئاميزه وه گوتي:
- که قسه يه کي فه يله سوفانه يه!

- فه لسه فه پنيويسته. له مه يداني پراکتيکي و عه مه ليدا، بو نه م سه رده مه ي
ئيمه زور پنيويسته، به لام نه گبه تيه که له مه دايه که خه لکي گوڼي ناده نڼ،
به لام ميرزاده ي به ريز، نه گهر چي له و مه سه له يه دا که به خوت ده يزاني،

گه مژه

متمانەى تەواوت بە من کرد، بە لām ئەو متمانەىە لە سنووریکی دیاریکراودا
بوو و لە سنووری هەلومەرجی ئەو مەسەلەىە دەرنەچوو... من لەمە
تێدەگەم و هیچ گەییەکیشم نییه!
میرزادە گوتی:

- لیبدیف، لەو دەچن لەسەر شتیک لە من زیزبى، وایە؟
لیبدیف، دەستى خستە سەر سینگی و بە گەرمى گوتی:
- نا، هەرگیز، بە هیچ جۆرێ. میرزادەى بەرپز، بە پێچەوانەو. من دانیام
کە من لە هیچ پوویەکەو شایستەى ئەو متمانە بەرزە نیم کە تۆ پیت
بەخشیم، نە لە پووی پێگەى کۆمەلایەتیهو، نە لە پووی زیرەکی و
ئەخلاقیهو، نە لە پووی ئەو سەرودت و سامانەو کە پێکەوهم ناو، نە لە
پووی پۆشنیرییهو. شایستەى ئەو لوتفەى تۆم. جا ئەگەر بتوانم
خزمەتیکى تۆ بکەم، وەکو تۆکەر و خولامیک خزمەت دەکەم، هیچ
مەبەستیکى دیکەم نییه. نا، من بە هیچ جۆرێ زویر نیم، بە لکو خەمبارم.
- بەسە، بەسە لوكیان تیموفیوڤیچ!

- ئەو پاستیهکەى تۆ! حالى حازر ئاوام. کە دەتبینم یان کاتى لە دلى
خۆما بیر لە تۆ دەکەمەو، بە خۆم دەلێم: "من لیاقت و شایستەى متمانە
و باوەرى دۆستانەم نییه، شایستەى ئەو نیم ئەو دۆستیک بە
دۆستیکى دەلێت، بە من بگوترێ، بە لām وەکو خانەخوێیەکی تۆ دەشیت لە
هەندى شوین و کاتدا، شایستەى هەندى شتم هەبى، شایستەى هەندى
پینوینیان یان ئاگادار بوون لە هەندى گۆرانکاری نزیک و چاوەپوانکراو
بم.."

لیبدیف، بە دەم ئەو قسانەو، چاوە چکۆلەکانى بریوونە میرزادە، کە بە
سەرسامى تەمەشای ئەو دەکرد. هیشتا هەر بە تەمابوو شتیک لە
میرزادەو بزانى.

میرزادە، بە نیمچە تورپیهکەو گوتی:
- لیت تیناگەم. نازانم مەبەستت چیه...
میرزادە بە دەم ئەو قسانەو، لە پر بە ئاشکرا و لە ناخى دڵو لە قاقای
پێکەنینى داو گوتی:

- لە ژيانما لە تۆ دوورمانتر و بە ئۆيترم نەديوه.. كە فيلبازى...

ليبيديف، يەكسەر، گوئى بە گوئى ئەو دەستى بە پيكنەنين كرد. بە نيگا گەشەكانيا ديار بوو، كە ئوميد و خۆزياكانى نەك هەر بوژانەوه، بە لكو زياتريش بوون. ميرزاده گوئى:

- لوكيان تيموفيوفيچ دەزانى دەمەوى چيت پى بلیم؟ بەلام زوير مەبە: من سەرم لە ساويلكەيى تۆ و خەلكانىكى ديكە سوورپماوه! سەرم لەوه سوورپماوه كە بە خەيالى خاوى خۆتان، بەتەمان لەم كات و ساتەدا، من هەواليتكان بدەمى، بەلام كە من هەرچى سەردیتم و سەر دەبەم، هيچم پى نيه پيتانى بلیم، هەست بە شەرمەزاري دەكەم. جا من دلنياتان دەكەم، سويندتان بۆ دەخۆم كە هيچم پى نيه پيتانى بلیم، باوهپكەن. ميرزاده، دووبارە پيكنەنى.

ليبيديف، جۆرە سەنگينى و يقار و هەيبەتيكى دەستكردى لە خۆى هيتا. راستە هەندى جار ساويلكە دەنوئى و فزوليهت و كونجكاوى خۆى ناشاريتەوه، بەلام ئەمە بەو مانايە نيه كە پياويكى خاپيتوك و،بە فيل و دەهۆ و، لە بنەوهپر نەبوو. هەندى جار زۆر فيلبازانە دەمى خۆى دەگرت و واى دەنواند لە ئيجادى هەر كەمدوو بووه. ساردو سېرى و بى مەيلى ميرزاده كردبوويه كاريك، ئەم پياوه، ميرزاده بە نيمچە دوژمنيكى خۆى بزائى، بەلام كە ميرزاده دەگەلى نەرم نەبوو، پووى نەدەدايه، لەبەر ئەوه نەبوو كە رقى لتي بوو، بەلكو لەبەر ئەوه بوو كونجكاوى و فزوليهتى ليبيديف، سەبارەت بە مەسەلەيهكى زۆر هەستار بوو. ميرزاده، تا چەند پۆژيك لەمەپيش هەندى لە خەون و خۆزياكانى خۆى بە تاوان دەزانى، بەلام لوكيان تيموفيوفيچ كە دەى بينى ميرزاده، قسەى بۆ ناكات و پووى ناداتى، ئەمەى وا ليكدەدايهوه كە گوايه نيشانەى ئەوهيه رقى ليتەتى، گوماني ليتەتى، بۆيه رەنجا بوو، حەسوودى و بەغيلي بە كوليا و كيللەر، تەنانەت بە كچهكەى خۆيشى، فيرا لوكيانوڤنا دەبرد. هەرچەندە دەيتوانى لەم ساتەدا هەوالتي گرينگ بە ميرزاده بدات و لە ناخيشەوه حەزى دەكرد وا بكات، كەچى چارهى دا بە يەكا. دايه بيتدەنگى و ورتەى نەكرد.

ليبيديف ئەنجام دواى بيتدەنگيهكى كەم گوئى:

گەمژە

- میرزادەى بەرپۆز، خێر بوو بە دووتا ناردبووم، خزمەتتکت ھەبوو بۆتى
ئەنجام بدەم؟

میرزادە، لە فکراڤاچوو، ئەوسا گوتی:

- دەمویست باسی جەنەپال بکەم و باسی... ئەو دزییەى کە بۆت
گێرا بوومەو.

- کام دزی، دزی چی؟

- کورە دە بەسە، بۆچی خۆت لە گێلى دەدەى! بە راستى لوكیان
تیموفیو فیچ تۆ ئینسانىكى سەیری! ئەم تەمسيل و نواندنەت لە چىيە و
تاکەى؟ مەبەستم پارەكەتە... پارە... ئەو چوارسەد پۆلەى کە بە
کیفەكەتەوون بوو، دیار نەماو، بەیانى ئەو پۆژەى کە دەچوویت بۆ
پترسبۆرگ، ھاتیت بۆت باسکردم. ئیستا لە مەبەستم ھالى بوویت؟

لییدیف، ھەنگى بە دەنگىكى نزم، وەكو ئەو ھى تازە لە مەبەستى
میرزادە ھالى بووبى، گوتی:

- ئا... چوارسەد پۆلەكەت مەبەستە! زۆر سوپاست دەكەم میرزادە، کە
خەمى مننە و لىم دەپرسییەو، سوپاسى ئەم خەمخۆرییەت دەكەم، بۆ من
مايەى شانازییە، بەلام... پارەكەم دۆزییەو، ماو ھەكە!

- دۆزیتەو؟ ھا... دەى سوپاس بۆخوا!

- ئەو شوكرانەى جەنابت، نیشانەى دلپاکى و خانەدانى خۆتە،
چوارسەد پۆل، بۆ بابایەكى ھەزار، کە بە پەنجى شان پەیدای کردییت و
پەشە خێزانىكى بى دایكى بە كۆلەو ھەبى، كەم نییە...

میرزادە، قسەكەى پێپى و گوتی:

- مەبەستم ئەمە نەبوو! ھەلبەتە پێم خۆشە کە پارەكەت دۆزیو ھەو،
بەلام... بەلام چۆنت دۆزییەو؟

- زۆر بەئاسانى، لەژێر ئەو كورسیەدا دۆزیمەو کە كۆتەكەمى بە
سەر ھەو ھەلواسرابوو. بىگومان دەبى كیفەكە، لە گیرفانى كۆتەكەو داخزى
بى و كەوتییتە ژێر كورسییەكەو.

- ژێر كورسى؟ مەھالە... خۆ تۆ پیت گوتم ھەموو شوینىكى بۆ
گەراویت. ئیدی چۆن لەو شوینە زەقەدا بەرچاوت نەكەوتوو؟

گەمژە

- بە پاستى ئەوئى گەپام. زۆر چاك لە بىرمە كە ئەوئى گەپام. تەنانەت
بۆى كەوتمە سەر چوار چنگۆلەش، ھەر بە تەمەشاكردنەو نەوہستام،
دەستىشم بىردە ژىر كورسىيەكە، كورسىيەكەشم جوولاند و لابرد، دەستم
بە ژىرەكەشيا گىترا، چۆل و ھۆل، ئەشتەباى لى نەبوو. جارىكى دىكەش
تەمەشام كىردەوہ. پىاو كە شتىك، شتىكى بەنرخ گوم دەكات و خەفەتى بۆ
دەخوات و سوورە، لەسەر ئەوہى بىدۆزىتەوہ، تووشى ئەو دلەپاوكنى و
وازوازيە دەبىت. سوور دەزانى ئەو شتەى كە بۆى دەگەپى لەو شوینە
نىيە، كەچى پازدە كەپەت ھەمان شوینى بۆ دەگەپىتەوہ.

مىرزادە، بە سەرسامى، لەبن لىوانەوہ گوتى:

- باشە... گریمان ئەمەوايە، بەلام دەربارەى ئەمەى تۆ، چۆن شتى وا
دەبىت؟... ھەوەل جار گوتت پارەكە لەویندەر نەبووہ، كەچى دوايى لە
ھەمان شوین دۆزىوتەتەوہ! شتى وا چۆن دەبى؟

- بەلى، لەپەر لەویندەر سەرى ھەلدا.

مىرزادە نىگايەكى گومانامىزى لىبىدىكى كرد و لەپەر لىتى پرسى:

- ئەدى جەنەپال؟

لىبىدىف، دووبارە خۆى لە گىلى دايەوہ و گوتى:

- جەنەپال؟ مەبەستت چىيە؟

- پەنا بەخوا! دەلىم كاتى جزدانەكەت (كىفەكەت) لەژىر كورسىيەكەدا
دۆزىيەوہ، جەنەپال چى گوت؟ خۆ ئىوہ بە دوو قۆلى ئەویندەر گەپابوون.
وانىيە؟

- بەلى يەكەم جار بە دووقۆلى گەپاين، بەلام ئەم جارەيان ھىچم
پىنەگوت، ھەر بەينى خۆمان بى حەزم نەكرد پىنى بلىم كە جزدانەكەم
دۆزىوہتەوہ. ھەر خۆم دۆزىوہتەوہ.

- باشە... بۆ؟... پارەكە تەواو بوو، كەمى نەبوو؟

- كە جزدانەكەم كىردەوہ، تەمەشام كرد پارەكە خشت لە جىتى خۆيەتى،

تاقە پۆبلىكى كەم نەبوو. مىرزادە، كاس و حەپەساو گوتى:

- دەبوايە بەلاى كەمەوہ، من لەمە ئاگادار بكەيتەوہ.

- حەزم نەدەكرد، ناپەحەتت بكەم، تۆش كىشە و گرفتارى خۆت ھەيە،

گه مژه

رهنگه کیشهی گهرهش بن. له لایهکی دیکه وهوام نواند که هیچ نه دوزیوه ته وه. پاش ئه وهی کیه کهم کرده وه، پاره کهم ژمارد، دلنیا بووم که که می نییه، ئیدی دامخسته وه و خسته ژیر کورسییه که.

- بۆ ئه م کارهت کرد؟

لیبیدیف، به دهم ته وسخنه نیکی کوتوپره وه، دهسته کانی به خوشییه وه لیکدی هه لسوون و گوتی:

- ئیدی بیریک بوو هات به میشکما، ههزم ده کرد بزانه دواى ئه وه چ ده بی، ده نا هیچ مه به ستنیکی تاییه تیم نه بوو.

- یانی جزدانه که له پیریه له ژیر کورسییه که که وتوه؟

- نه گیانه، ته نیا بیست و چوار سعات له ژیر کورسییه که بوو. گوی بگره، ههزم ده کرد، جه نه رالیش بیدوزیته وه. له دلی خۆمدا گوتم: که من ئاقیهت دوزیمه وه، بۆچی جه نه رالیش، ئه و شته زهق و دیاره، که له دووره وه هاوار ده کات و ده لیت ئه وه تام وام له ژیر کورسییه که، نه بینى! چهند جاریک جی گۆرکیم به کورسییه که کرد، لام برده هینامه وه جی خوی، به جۆری که کویریکیش به کویری خوی ههست به کیه کهی ژیری بکات، که چی ئه و جه نه راله، ئیستاو ئه وسا هیچی به دی نه کرد. ئه مه شه و پۆژیکى خایاند، که چی هیچ! هه ر ده تگوت له ویش نییه. ئه و پیاوه ته واو سه تحی بووه، نازانه چیه تی: سه م بۆ ده کات، جۆره ها حیکایه تم بۆ ده گیریته وه، پیده که نی، هه ندی جار له قاقای پیکه نین ده دات، که چی له ناکاوا، ده هری ده بی، لیم توپه ده بی، دۆ و دوشاو تیکه ل ده کات. نازانه بۆ! ئه نجام له ژووره که وه در که وتین به ئانقه ست ده رگا کهم دانه خست. سه یرم کرد هه ندیک دوو دلّه، هه زی لى بوو شتیک بلّی. دیار بوو که نیگه رانی جزدانه که و ئه و پاره مۆله ی ناوی بوو، به لام بی ئه وه ی باسی ئه مه بکات، له پریکا توپه بوو، سووری سوور بووه وه. هه ر که گه یشتینه سه ر شه قامه که و چهند شه قاویک پۆیشتین، له من جیا بووه وه و به لایه کی دیدا پۆیشت. ئیدی یه کمان نه بینیه وه تا شه وئى که له باردا یه کمان گرته وه.

- ئه دی، ئه نجام جزدانه کهت له ژیر کورسییه که هه لگرته وه؟

- نا، هه ر ئه و شه وه، له ژیر کورسییه که دا دیار نه ما.

گه مڙه

- ئه دى ئىستا له كوئيه؟

ليبيدیف، به دهم قاقای پيکه نينه وه، نيگايه کي دۆستانه ی ميرزاده ی کرد و
گوئی:

- ئه وه تا... ليره دايه. له پير له ژير ئه سته پري كۆته كه وه سه ري دهره يئا.
ته مه شاكه. فهرموو ئه گهر ده ته وي دلتيا بي، به خۆت ده ستي ليیده.
قه راغي چه پي بنه وه ی پالتوكه، به راده يه ك هه لتوقي بوو كه به ئاساني
هه ستي پيیده كرا. ئه گهر پياو ده ستي له و شوينه دايه، به كسه ر هه ستي به
جزدانيكي چه رم ده كرد كه له كونيكي گيرفانه كه يه وه داخزي بووه، ژير
ئه سته ره كه ی.

ليبيدیف گوئی:

- دهرم هيتاو ته مه شام كرد. پاره كه به ده قی خۆيه وه مابوو، تاقه پولیكي
كه م نه بوو. ئیدی خسته مه وه هه مان جيگا و ئه وه تا له دوينی به يانيه وه به و
جۆره پيمه و جار جاريش به ر لاقم ده كه وي.

- كه چي هه ر گوئی ناده يتي؟ ناخۆش نيه؟

- نا، هه ست به هيچ ناكه م. ها ها! ميرزاده ی به پير باوه ربكه هه رچه نده
ئهم مه سه له يه ئه وه نايه نئ سه ري جه نابتی پتوه بيه شينم به لام باوه ربكه
قه ت گيرفانی من نه دپاون، كه چي ئهم جاره له شه ويكا ئه و كونه ی تيبوو!
كه به وردی ته مه شام كرد له تو وايه به كيک به قه له مېر دايد پيوه. ناچيته
ئه قله وه، وانیه؟

- ئه دى... جه نه رال!

- دوينی و ئه مړ، له به يانيه وه تا شه وي هه ر تووړه بوو، تووړه بوو
ئهمما توړه، به لام كه خيال ده بي و نه شه ده يگرئ ئیدی كه يفی ساز ده بي،
ده كه ويته مداراو مجامه له، زمانى ده پژئ و گورانی ده ليت. به راده يه ك
هه ستي ناسك ده يته وه خوړ خوړ پوندك به گوناكانيا ديته خواري، كه چي
له پير شيت ده بي، توړه ده بي، ليی ده ترسم. به خۆت ده زانی من پياوی شه پ
نيم. دوينی كه به دوو قولى له بار بووين، به پيکه وت داوينی پالتوكه م
گرمۆله بوو و ئه ويش بينی، ئیدی جه نه رال، به تيله ی چاو ته مه شايه کي
کرد، توړه بوو. ئىستا ماوه يه كه فير بووه، رووبه روو ته مه شام ناکات،

گەمژە

مەگەر مەست و كەيف سازىڭ، بەلام دويىڭى دوو جار تەمەشاي كىردىم،
تەمەشاي چى! ئاگر لە نىگاي دەبارى، باوەربكە تەزوويەكى سارد بە
مۆرەغەي پىشما ھاتووە. من بە نيازى سبەيىنى جزدانەكە دەريىڭىم، بەلام بەر
لەوھى دەرى بىڭىم، ھەز دەكەم شەويكى دىكەش پىي رابويىڭىم.

مىرزادە ھاوارى كىرد:

- بۆچى ئەوھندە ئەزىيەتى دەدەي؟

لىبىدەف، بە گەرمى گوتى:

- ئەزىيەت؟ نا، مىرزادە، ئەزىيەتى نادەم! بە پىچەوانەو ھەمەشاي دەوئ، لە
دەو ھەمەشاي دەوئ و پىزى دەگرم. باوەربكە، من ئىستا لە جاران
خۆشترم دەوئ و ئىحتوبارىكى زياترى لەلام پەيدا كىردووە.
لىبىدەف، بە پەوالەتتىكى ھىندە جىددى و راستگويانە ئەو قسانەي كىرد، كە
مىرزادە تەواو پەست بوو، لە لىبىدەف پىرسى:

- ئەمە خۆشت دەوئ ئەو ھەموو ھەزەبەي دەدەي، ئەگەر خۆشت
نەويستبا چى؟ گويى بگرە، كە جزدانەكەي بۆ لە شوپىنىكى بەرچاو
دانائەتەو، يەكەم جار لەژىر كورسىيەكە و دووھم جار لە پالتوكەتدا،
ماناي وايە دەگەلتا بە قىل نىيە، بە ئاشكرا داواي بوردنت لى دەكات.
تەدەگەي؟ عوزر خوايى دەكا! ماناي وايە بە ئومىدە كە بە لوتقى خۆت
بىيەخشىت، باوەر و مەمانەي بە دۆستايەتت ھەيە. ئىدى چۆن پى بە خۆت
دەدەي، مەوئىكى وا، بەو ھەموو پاكي و ئەمانەتدارىيەو، بە پادەيەك
عەزىيەت بەدەي كە خۆي لە بەرچاو بکەوئ؟

لىبىدەف، بە چاوانى كراوھەو گوتى:

- مىرزادەي ئابرومەندو بە پىزا! ئەي وەچاغزادە و خانەدان، تەنيا تۆ
توانىوتە بەم ھەموو پاستىيەو، بەم ھەموو ئىنسافەو، قسە بکەيت،
ستايىشى ئەو پىاو بەكەيت. ھەر بۆيەش بەم پادەيە ھەمەشاي دەوئى و
خۆمت لەدەور دەگىڭىڭىم، ھەرچەندە من سەراپام گەندەكارىيە، ئەوساش تا
پادەي پەرسىن ھەمەشاي دەوئى! تەواو بىريارى خۆم دا، ھەر ئىستا جزدانەكە
دەريىڭىم، ناخەمە سبەيىنى. تەمەشايەكە، ئىستا لە بەرچاوي خۆتا دەرى دىڭىم.
ئەو پەرەكەيە، يەك ھەمەشاي كەم نىيە، فەرمو مىرزادەي مەرد و پەند

گه مژه

بيگره، با تا سبهينى لای توئين. سبهى يان دوو سبهى ليتى وهر دهگرمهوه. دهزانی ميرزاده، دوورنيه ئهم پارهيه يه کهم شهو له باخه چکوله کهى خۆماندا، کراييته ژير بهردیکهوه، تو دهلتى چى؟

- ئاگاداربه راسته وخۆ و پرووپهروو مهلتى که پاره که دوزراوتهوه، مهیده به پروويا، به لام کارىکى وه ها بکه، که ههست بکات، ئهسته پى پالتوکته هيجى تيانه ماوه. به تال بووتهوه، ههنگى به خوى تیده گات.
- تو وات پى باشه؟ ئه دى چۆنه بلیم جزدانه کهم دوزيوتهوه و وا بنوینم پيشتر پيم نه زانیوه؟

ميرزاده، به دهم هزرينه وه گوتى:

- نا، باش نييه، تازه درهنگه. رهنگه زور خراتر بينت. باستر وایه هيج نه لى! دهگه لیا ميه ره بان به، به لام... نابى زور پيته وه دياربى که تو... دهورىكى پيشوهخته ئاماده کراو ده بينى،...و... و.. به خوت ده زانی...

- ده زانم، ميرزاده، ده زانم. ده زانم که ئهم کاره ناکه م، ئهم کاره به من ناکريت، چونکه کارى وا دلئىکى وه کو دلى توى گهره که. ئهو حالى حازر زور بهد مه جاز بووه، له خویه وه هه لده چى. هه ندی جار له بنى پيمه وه تا تو قى سه رم به نيگا داده بيژى، جارى به دهم هو پزنى گريانه وه باوه شم پتاده کات و ماچم ده کات، جارى ده مبوغزینى و به رقه وه ره فتارم ده گهل ده کات... له ساتىکى وه هادا به ئانقه ست داوینى پالتوکمه نیشان ده دهم تا بيدینى... ها، ها! .. دهیسا خوا حافیز ميرزاده... پيموايه مه حته لی شم کردیت، به گوته يه کى دى ناسکترین سۆزم شتواندیت...

- به لام بۆ خاترى خوا ئهم نه ئينيه پياريزه، وه کو چۆن پيشتر پاراستبووت.

- زور به پاريزه وه ره فتار ده که م، به بى خشپه.

هه رچه نده مه سه له که ته واو بوو بوو، به لام ميرزاده له جاران نيگه رانتر بوو، به په رۆشه وه چاوه پوانى سبهينى ده کرد که قه رار بوو جه نه رال بدینى.

فەسلە چوارەم

قەراری دیدارەکیان نیتوان سەعات یازدە و نیو و دوازدە بوو، بەلام میرزادە، لەبەر ھۆیەکی چاوەپوان نەکراو، دواکەوت. کە گەییەو مائی، سەیری کرد جەنەرال چاوەپوانیەتی. لە یەکەم نیاوێ ھەستی کرد جەنەرال پەستە، لەو دەچوو پەستی ئەو چاوەپوانییە زۆرەبی.

میرزادە پۆزشی بۆ ھینایەو، بە لەزو ترس و سەلکردنەوێکی زۆر سەیرەو، وەکو ئەوێ میوانەکی چینیەکی شکستۆک بی و خەمی ئەوێ بی نەشکیت، دانیشت. بە ەمراتی بەرانبەر بە جەنەرال، ھەستی بەو جۆرە ترسە نەکردبوو، ھەر ویناشی نە دەکرد ئەو جۆرە ھەستە لا دروست بی. میرزادە ھەر زوو بۆی دەر کەوت ئەو پیاوێ کە ھەنوکی لە بەردەمیایە ئەو نییە کە دویتی دیتبووی، زۆر جیاوازی: ئەو پیاوێ ئالۆز و سلۆک و سەراسیمەیی جارێ نییە، بەلکو پیاوێکە بە سام و بە ھەیبەت و ویقار، وەکو ئەوێ قەراری یەكجارەکی دابیت و نیازی ژێوان بوونەوێ نەبیت، بەلام ئەم مەندی و مەنگییە زیاتر پوالتی بوو تا واقعی و راستەقینە بی. بە ھەر حال، پەفتاری جەنەرال سەنگین و قورس و لەبەردلان و پڕ نەزاکەت بوو. بەرخوردی دەگەل میرزادەدا خاکیانە بوو، لە پەفتاری کەسانیک دەچوو، کە بە ناھەق و ناڕەوا لە غروورو کبریایان درایی و سووکایەتیان پیکرابی، بە زمانیکی نەرم و دۆستانەیی خەمامیز دەدوا. ئەوجا بە دەم ئاماژەو بۆ میژەکی بەردەمی، زۆر بە ویقارەو گوتی:

گه مژه

- ئەو گۆقارەم بۆ ھېتاوئیتەو ھە ئەو پۆژە لیرە بردم. سوپاس.
- ئا، بەلێ، ئەو گوتارەت خوئندەو ھە ئە پال؟ چۆن بوو بەلاتەو ھە؟ جوانە،
ھا؟

میرزادە زۆری پێخۆشبوو، ھە ئەم دەرفەتە ی بۆ قسەکردن بۆ پەخسا،
قسەکردن لە بارە ی شتیکەو ھە، ھە هیچ بارگەزێکی دەروونی یان سۆزداری
لێنەدە ھەوئەو ھە.

ھە ئە پال بەرسفی دایەو ھە و گوتی:

- پەنگە جوان بێ، وتاریکی سەرنجراکێش بێ، بەلام زۆر خراب
نوو سراو ھە، بێ ناو پۆکە، تەنانت دەتوانی بلی سیخناخە لە درۆ.
ھە ئە پال، زۆر بە متمانەو ھە ئەو قسانە ی دەکرد، لەو دەچوو
بە ئانقەست، بەو ھواشیە قسان بکات.
میرزادە گوتی:

- بەلێ، چیرۆکیکی زۆر سادە ھە! سەربازیکی پیر ھە بەخۆی، سوپای
داگیرکەری ھەرسای دیتو ھە، ھە ھاتو ھە ناو مۆسکۆ و لەوئندەر
ئۆردوبەزی کردو ھە، ئیدی ھەندێ شتی خۆش دەگیریتەو ھە. ھەلەتە
بیرەو ھەری شایەدحال بایەخی گەورە ی ھە یە، ئیدی نووسەرە ھە ی ھە
کێک دەبێ با بێ. وانییە؟

- ئەگەر من لە جیاتیی سەرنووسەرە ھە بام، ئەو نووسینەم بلۆ
نەدەکردو ھە، بەلام سەبارەت بە بیرەو ھەری شایەدحالان، خەلکی زیاتر
باو ھە بە کابرایەکی درۆزنی، فەشەکەری، لەخۆبایی، بەلام لێزان و
سەرگەرمکەر دەکەن تا بە پیاویکی ھێژای، شایستە ی، بە سەنگ و
ئێحتوبار. من ھەندیک لە رووداو ھەکانی سالی ۱۸۱۲ دەزانم ھە...

- میرزادە، من لێبراوم لێرە، لەم مالا برۆم - مالی ئاغای لیبیدیف.
ھە ئە پال، بەدەم ئەو قسە یەو ھە، نیگایەکی ماناداری، بەسامی میرزادە ی
کرد.

میرزادە، ھە تیامابوو، نەیدەزانی چی بلی، ھە ھات بەزاریاو گوتی:

- شوینی تو لە باقلوفسکە لای... لە مالی کچەکەت.

گه مڙه

له و کاته دا بیرى که و ته وه، که جهنه پال بڼو مه سه له یه کی گرینگ،
مه سه له یه ک که چاره نووسی (جهنه پال) پیوه ی بهنده، هاتووه بڼلای ئه و تا
پینوینییه کی بکات.

جهنه پال گوته:

- لای ژنه که م، یانی له مالى خوم و مالى کیزه که م.

- ببوره: من...

- میرزاده گیان، من له مالى لیبدیف نامینم، ده پوم، چونکه په یوه ندیم
ده گه لى بریوه. دویشه و ده گه لى تیچچووم، مخابن که زووتر ئه م کاره م
نه کرد. من خوم خوش دهوئ، حه ز ده که م پیزم بگیرئ، به حورمه ته وه
مامه له م له ته کدا بکریت، ته نانه ت ئه وانه ش که دلیان ده ده مئ، دلى خومیان
بو ده که مه وه، دوستایه تیان ده که م، حه ز ده که م پیزم بگرن، دوستایه تی
به پیزه وه خوشه. میرزاده، من زور جار دل به خه لکی ده ده م، متمانیه یان
ده ده مئ، به لام زوربه ی کات، هه ست ده که م فریوم خواردووه، به هه له
چووم. په شیمانی حاصل ده که م. ئه م پیاوه شایسته ی دوستایه تی من
نه بوو.

میرزاده، به پاریزه وه گوته:

- راست ده که ی، پیاویکی هه ندئ رت بلاوه، هه ندئ سوخته تی هه یه که...
به لام دلکی میهره بانی هه یه، بو حالى خوی زیره که، هه ندئ جاریش
که سینکی روح سووک و خوشه ویسته.

ئه م قسه هه لېژارده و پر نه زاکه تانه ی که میرزاده به کاری برد، ئه و
زمانه نهرم و نیان و پر له قه در زانیه، سووکناییه کی ته وایان به دل و
دهروونی جهنه پال به خشی. هه رچه نده هه ندئ جار نیگایه کی گومانوای تیژ
تیپه پری میرزاده ی ده کرد، به لام حاله تی میرزاده به راده یه ک ئاسایی و
جیددی بوو که هه موو گومانیکى له لا ده سپریه وه.

جهنه پال، دووباره، ده ستی به قسان کرده وه:

- سه باره ت به وه ی که خه سله تی باشیشی هه یه، من یه که م که سم که
دانم به وه دا ناوه، کاتى لئی نزیك بوومه وه و ویستم دوستایه تی بکه م، له

گهڙه

دلی خودا گوتم هه لبه ته لایه نی ئه ریتی خویشی هه یه. ئاخر خو من به نان و ئاوی ئه ونیم، نه پتویستم به مالی ئه وه نه به میوانداری ئه و، چونکه به خویشم مال و حال و خیزانی خویم هه یه. من نامه وی پاکانه بو خویم بکه م و عیب و عاره کانی خویم په رده پوښ بکه م. من پیاوړکی ئه وه نده سالیخ نیم. له هه موو شتیګدا توندپه وم، میانپه وی نازانم. من بووم به هاوپیا له ی ئه م پیاوه، که خوزګه ئه و غه له ته م نه ده کړد! به لام ته نیا له به رخاتری مه شرووب نه بوو که دوستایه تیم ده کړد، (بپوره میرزاده که به م زمانه کالو کرچه قسان ده که م، پیاوی دل بریندار لینی ناگیرئ!) به لکو دل به ندی سوخته ته باشه کانی بوو بووم، ئه و سوخته تانه ی که خو ت ئاماژه ت کړدنئ، به لام هه موو شتیګ سنووری خو ی هه یه، وه ک ده لین هه موو شتی به خو ی و خویش به مانا، ته نانه ت سیفه تی باشیش. یانی پروقایمی بگاته راده یه ک، بئ هیچ سلګردنه وه یه ک، بئ هیچ شهرمیک له پرو به راشکاوی بلئ که به مندالی، له سالی ۱۸۱۲ دا، پی پی چه پی له ده ست داوه و له ګورستانی فاګانکوفو* ی قه راخ مؤسکو ناشتوویه تی، ئیدی ئه م قسه یه له تام ده رده چئ، نیشانه ی بئ حورمه تیه، به لګه ی پرووداری و ګوساخیه.

- په نګه سوعبه تی کړد بیت، بو پیکه نین ئه و قسه یه ی کړد بیت.

- من له مه به ست ده که م. درو یه کی سپی که خاوه نه که ی بو پیکه نین بیګات، ئه ګر هه ندئ زبرو ناخو شیش بئ، دلی بنیاده م نایه شینئ. ئاساییه پیاو بو پیکه نین و دلخو شئ به ران به ره که ی درو یه کی زه قیش بکات، به مه رجئ درو که ی دوستانه و بئ غه ره زبئ، به لام ئه ګر ئه م درو یه شه قلنکی بی حورمه تی تیابئ و، ئه م بئ حورمه تیه به و مه به سته بئ که به هیماو ئاماژه تیت بګه یه نی که له دوستایه تیت بیزاره، بووی به بار به سه رییه وه، له م حاله دا پیاوی نه جیب و خانه دان، هیچ چاریکی نامیتئ، جګه له وه ی خو ی دوور بخاته وه و هه موو په یوه ندییه ک ده ګل ئه و که سه دا بپریت و بیخاته قالبه که ی خو ی و سنووری خو ی بئ نیشان بدات.

جه نه رال، به ده م ئه و قسانه وه سوور بوو بووه وه.

میرزاده ګوتی:

گەمژە

- نا، لیبیدیف، لە ساڵی ۱۸۱۲دا قەت لە مۆسکۆ نەبوو، چونکە تەمەنی
لەو بچووکتەرە کە لەو ساڵەدا لە مۆسکۆ بووبی. ھەر لەدایک نەبوو. ئەم
قسە یە مایە ی پیکەنینه!

- ئەمەیان ھەر نەیسە، وازی لێنێت. گریمان لەو پۆژگارەدا، ماوہیەک
بوو لەدایک بوو. ئاخەر بە چ پوویەکەو دەلی سەربازیکێ فەرەنسی
لوولە ی تۆپەکە ی کردووە تە ئو، ھەر بۆ کە یف بە گوللە تۆپیک قاچیک
پەراندوو، گواہ ئەمیش خیرا لاقە پەرپوہکە ی ھەلگرتووہ تەو، بۆ مالی
بردووہ تەو و پاشان لە گۆرستانی فاگانکوفو ناشتوویەتی، ئاخەر بە چ
پوویەکەو شتی وا دەلێت؟ ھەر بەوہندەشەو ناوہستی، دەلێت گۆرپیک
بۆ ھەلبەستووہ کە لە دیوکی نووسراوہ: "لاقیکی لیبیدیفی کارمەندی
دەولەت لێرەدا نێژراوہ." و لە دیوہکە ی دیکە ی نووسراوہ: "ئە ی ئیسکو و
پروسکی بەنرخ و ئازیز، تا پۆزی ژیانەوہ ئاسوودە بنوو." ھەر بەمەشەوہ
ناوہستی، دەلێت ھەموو سالتیک پێوہ پەسەمی سالیادی بۆ دەگێریت (کە
ئەمە خۆی لەخۆیدا کوفرو ناشوکریە) و گواہ ھەموو سالتیک بەو بۆنە یوہ
سەفەری مۆسکۆ دەکات. جا بۆ سەلماندنی ئەم ئیدعایە ی خۆی دەعوہتی
کردووم کە دەگەلی بڕۆم بۆ مۆسکۆ تا گۆرپەکە ی قاچیم نیشان بدات، لە
کرمیلندا ئو تۆپە فەرەنسییەم، کە لە دژمن گیراوہ، نیشان بدات، دەلێت کە
لە دەروازەکە ی کرمیلن دەچیہ ژوورەوہ، لە ریزی یازدەمیندا، تۆپیک
چکۆلە ی کۆنی فەرەنسیہ.

میرزادە، لە قاقای پیکەنینی داو گوتی:

- خۆ بە بەرچاوی ھەمووانەوہ ھەر دوو لاقی ساغ و سەلامەتن. دلنیا بە
گالته ی دەگەل کردویت، لە دلی مەگرە، زویر مەبە...

- بەلام بە یارمەتیت با منیش قسە یەک بەکەم: کە ھەر دوو قاچی دیارن و
بە بەرچاوی خەلکەوہن، ئەمە مانای وا نییە کە چیرۆکەکە ی فەری بە
راستییەوہ نییە، چونکە بەخۆمی گوتووہ کە لاقیکی دەستکردە، عەمەلییە،
چرنوسفیتوف بۆی دروستکردووہ.

- دروستە دەلێن لاقیک چرنوسفیتوف دروستی کردبێت، ھێندە بی عەبیە،

گه مزه

خاوه نه که ی ده توانی سه مای پتوه بکات.

- ده زانم، چونکه کاتی چرنوسقیتوډ، لاقه ده سترکه ده که ی داهینا، یه که م که س به منی نیشان دا، به لام ئه م داهینانه ی چرنوسقیتوډ، زور له و میژووه تازه تره... ئه مه جگه له وه ی لیبدیف. سویندی بو خوار دووم که په حمه تی هاوسه ری، به دریژایی ژیانی هاوسه رییان، قهت پوژئ له پوژان هه سستی به وه نه کردووه که لاقیکی ته خته یه. که که و تمه موناقه شه ی حیکایه ته که ی و بوم سه لماند که ئه مه هه مووی دروی شاخداره و له هیه پوویه که وه ناچیته ئه قله وه و مه حاله شتی وا پرووی دابیت، به رسقی دامه وه و گوتی:

"جا ئه گهر بو تو راست بی که له سالی ۱۸۱۲ دا یه کیک بووی له دهربارییانی ناپلیون، با بو منیش راست بی که لاقیکم له گورستانی فاگانکوفو بنیژم."

میرزاده، به سه رسامی گوتی:

- چون؟ چما تو...

جه نه پال، شله ژا، به لام زوو به سه ر خویدا زال بوو، به نیگایه کی گله یی ئامیز و، نیمچه بیزاری و ته وسیکه وه له میرزاده ی پروانی و به هیمنی و ئه سپایی گوتی:

- میرزاده قسه که ت ته واو بکه، ته واوی بکه، قهیدی نییه من پیاویتی لیبوردهم. هه موو شتیک بلن. له وه ده چی به لات وه سه یربی، که سیک به م دامای و به له نگازی، به م که ساسی و بیکاریه له به رده م خوتا بدینی، که شایه دحالی پووداو و پیشهاتی زور گوره بووه. باشه "ئه و" تا ئیستا له لای تو هیه زه میکی منی نه کردووه، له عه له بیم نه پویوه، له پاشمله ی نه گوتووم؟

- ئه گهر مه به سست له "ئه و" لیبدیف بی، نه خیر هیچم لئی نه بیستووه.

- ئم، ده یسا من ته سه وریکی دیکه م هه بوو. موناقه شه که ی دوینی نی ئیمه له سه ر ئه و وتاره سه یرو سه مه ریه بوو که له گوڤاری ئه رشیف* دا بلاو بووه ته وه. له و موناقه شه یه دا من باسی نادروستی ناوه پوکی وتاری

گەمژە

گۆرىنىم كرد، چونكە من بەچاوى خۆم ھەموو ئەو پرووداوانەم دىتېوون كە باسى دەكردن. ميرزادە چىيە، تەمەشام دەكەيت و زەردە دەتگرى، ھا؟
- نا، نەخىر.. من...

جەنەپال، زۆر بە ھىمنى لەسەر قسبەكەى پۆيشت:

- پەنگە من بچووكتر لە تەمەنى خۆم بنوینم، بەلام بە پوالتەم دەسخەر پۆ مەبە، لە راستیا پیرترم. من لە سالى ۱۸۱۲دا دە، دوازدە سالان بووم. من تەمەنى خۆم بە تەواوەتى و بە دروستى نازانم. دیارە لە تۆمارى خزمەتگوزاریاندا كەمیان كەردووەتەو، بەخۆیشم لە لاوازیدا قاییل بووم، چەند سالىكى لى كەم بكړیتەو.

- جەنەپال باوەر بكە ھىچ بەلامەو ە سەیر نییە ئەگەر ئەو پۆژگارە، یانى لە سالى ۱۸۱۲دا لە مۆسكو بووبى، و... ئاساییە كۆمەلىك بىرەوهرى ئەوسات لە یاد مابى بیگړیتەو...و ەكو ەهر یەكك لەوانەى كە لەو پۆژگارەدا ەبوون و لەوى بوون و پرووداوەكانى ئەو سەردەمەیان بىرماو. یەكك لەوانەى كە بىرەوهرى ژيانى خویان گىراوەتەو كىتیبكى نوسیوو ەللى كە لە سالى ۱۸۱۲دا مندالىكى بەرمەكە بوو ە فەرەنساىەكان لە مۆسكو خواردنیان داوەتى.

جەنەپال، بەدەم سەلماندى ئەو قسانەى میرزادەو، بە ھىمنى گوتى:

- جا میرزادە بە خۆت دەبینى كە ئەو شتەى بەسەر من ھاتوو ە نا ئاسایی بوو، بەلام ھىچ شتىكى نا واقیعی تىدا نییە.زۆر جار ەقیقەت لە خەيال سەیرترو باوەر ەكردەنى تر دىتە بەرچاو. گارد و ھاودەمى ئىمپراتور! ەلەبەتە ئەمە ەندىك سەیر دەنوینى.

بەھەرچال كە مندالىكى دە سالان، پرووداوىكى نا ئاسایی بەسەربىت و بیگړیتەو ە ھىچ سەیر نییە، لى وەردەگىرئ، چونكە دەگەل تەمەنەكەیدا دەگونجىت، بەلام شتى وا لە كورپكى یازدە سالان قبول ناكړیت، جا بەم پنیە ئەگەر من ئەو پۆژەى ناپلیون ھاتوو ە مۆسكو پازدە سالان بووبم، ەركیز نەم دەوئرا لە مالاەدارینەكەى خۆمان، لە شەقامى "باسمانى كۆن" بىمە دەرى. نەمدەتوانى لە قسەى دایكم دەرچم كە خۆى لە كونى ژوورەو ە

گه مژه

قايم كردووه و له ترسى فهره نسيه كان نه ويراوه پهل بيزوئ، نا، ئه گهر
پازده سالان بوايه م نه مده ويرا بيمه دهري، منيش ده ترسام، به لام دياره
هر ده سالان بووم، بويه ماناي ترسم نه زانيوه. ئيدي خوم به نيو ئاپوراي
خه لكه كه دا كرد، درم به قهره بالغيه كه دا، ئه و ساته ي كه ناپليون له
ئسپه كه ي دابه زي، من گه يشتمه بهر قالد رمه كانى بهردهم كوشك.

ميرزاده، نار ه حهت له وه ي كه له زگ بوو سوور بيمه وه، به شه رميكي
ناچاري ئاميزه وه گوئي:

- بيگومان، قسه ي تويه، ئه و سه رنجهت به جيتيه كه مروف له ته مه ني
ده ساليدا، ماناي ترس نازاني و زور بيناك و بئ په روايه ...
جه نه رال گوئي:

- هه لبه ته ... مه سه له كه زور ئاساي وه كو هر پوودايكي ديكه ي ژيان
هات و پويشت. ئه گهر پوماننو سيك ئه م چيروكه ي نووسييا، كه س
باوه ري پينه ده كرد، ده يانگوت درو و ده له سه يه و ناچيته ئه قله وه و ده گهل
واقيعدا تيك ناكاته وه.

ميرزاده گوئي:

- ئا! زور راسته. منيش توژئ له مه پيش له دلي خومدا بيرم له مه
ده كرده وه. من ئاگام له تاوانيكي كوشتن هه يه كه له بهر خاتري دزيني
سه عاتيكي بهر باخه ل كراوه. له پوژناماندا بلاو كراوه ته وه. ئه گهر
پوماننو سيك شتي واي نووسييا، هه نكي خويندكاراني بواري
سوسيولوجياو په خنه گران لئي ده هاتنه دهنگ و ده يانكرد به هه للا و هه را
كه شتي وا نابيت و ناواقيعيه و ئيدي ده يانكرد به كئوا، به لام كاتي ئه م
بابه تانه له پوژناماندا ده خوينته وه، هه ست ده كه ي له ريگه ي ئه م شتانه وه،
په ي به حه قيقه ته كانى ژياني رووسيا ده به يت.

ميرزاده، شادمان به وه ي كه ده موچاوي سور هه لنه گه رابوو، له كو تايي
قسه كانيا گوئي:

- جه نه رال، ئه مه نيشانه ي وردى سه رنجى تويه، كه توانيو ته هه ست به م
ديارده يه بكه يت!

گه مژه

جه نه رال، كه چاوه كانى له خوشيانا ده بریسكانه وه، هاوارى كرد:

- ئه دى وانیه؟ ئاسایه مندالێك، كورپژگه یه ك. بى ئه وهى ههست به ههچ مه ترسییه ك بكات، سل له ههچ بكات وه، به تۆبزی خۆى بخزینته ناو جه ماوه رى خه لکه وه، تا شكۆو جه لالی كاروان و سام و هه بیه تی جلوه رگی سوپایی و ئه و پیاوه گه وره یه بدینى كه بووبوو به وێردى سه ر زارى خه لکی و له سه رانسه رى دنیا دا باس هه ر باسى ناپلیۆن بوو. یانى ده توانم بلیتم من ناوى ئه وم به شیرى دایکمه وه مژتوووه. له و کاته دا كه له دوو هه نگاوى منه وه رته ده بوو به رپکه وت نیکای له نیکام هه له نگوت. جله کانم، جلکی مندالی ده وله مند بوون، كه سوکاره کم جوانترین جلیان له بهر ده کردم. له نێو ئه و هه شاماته زۆره دا، من تاقه كه س بووم كه جلکی ئاوهام له به ربى، جا ئیدی بۆ خۆت ته سه وری بکه كه ده بى ئه و دیمه نه چه ند کارى له دل و ده روونى کردبى...

- بینگومان، سه روسیمای تۆ سه رنجى راکیشاوه و سه لماندویه تی كه خه لکی شار هه موو چۆلیان نه کردوه، خه لکانێك، له وانه هه ندی ئه رستوكرات، به خۆو منداله كانیانه وه له مۆسكۆ ماونه ته وه.

- ده قاووده ق! نیازى ئه وه بوو، ئه رستوكراتان به لای خۆیدا رابکیشیت! کاتى چاوه هه لۆ ئاساکانى به من كه وت، هه لبه ته ده بى منیش به چاوانى پرشنگذاره وه ته مه شام کردبیت. گوتى: "ئه مه كورپێكى وریا به. كورپى كیتى؟" (به فه ره نسى). من به ده نگى كى پر هه لچوونه وه یه كسه ر وه لامم دایه وه: "كورپى جه نه رالێكم كه له مه يدانى شه رپكا، له پیتاوى نیشتماندا گیانى خۆى به خت کردوووه." هه نگى ئه و گوتى: "كورپه خانه دانه، هه م خانه دان و هه م بوێرو ره شید! من خانه دانانم خوش ده ویت! تۆ منت خوش ده وى بچكۆل؟" (به فه ره نسى). پرسیاره كه زۆر خیرا و كوتوپر بوو، هه لبه ته منیش به هه مان خیرایى ئه و وه لامم دایه وه و گوتم: "گیانى رووسى، ده توانى گه وره یى و دلاوه رى گه وره پیاوان، ئه گه ر دژمنى ولاته كه شى بن، كه شف بكات!" ئه له هه قى دلنیا نیم كه وه لامه كه م ده قاووده ق هه مان ئه و وشانه بوون یان نا... ئاخه ر زۆر مندال بووم... به لام ناوه پۆكى قسه كانم هه مان ئه و

گەمزە

ناوەرۆكە بوو! ناپلیۆن سەری سوورما، كەمىك لە فكران راچوو و پاشان بە دارو دەستەكەى گوت: "من غروور و كبرىای ئەم منداڵەم پى خۆشە! بەلام ئەگەر هەموو ڕووس وەكو ئەم منداڵە بىربەكەنەو ئەوا.." قسەكەى تەواو نەكرد و خۆى بە كۆشكا كرد. منىش خێرا بەگەل دەست و پێوەندەكەى كەوتم. بەغار دووى كەوتم. پیاوێكەنى پێیان دەدام، چونكە لەو كاتە بە دواو، بە دۆست و خۆشەویستى ئەویان دەزانیم. هەر هەموو ئەمانە لە چاوتروكانى كەدا ڕووى دا... بەلام ئەوێك لەبەر دەم لەبەر ماوێ كاتى ئىمپراتۆر گەيشتە هۆلى یەكەم، لەپەر لەبەر دەم وینەكەى ئىمپراتۆرە كاتریندا وەستا، نىگایەكى قوولەى كرد، تاوێك لە فكران راچوو. ئەنجام گوتى: "ئافرهتێكى گەورە بوو!" و بەپێكەوت. لە زەرفى دوو پۆژا، هەرچى لە كۆشك و كرمىلىندا بوون، دەیان ناسیم. هەموو بە "ئەشرافە چكۆلە" (بە فەرەنسێ) ناویان دەبردم. تەنیا شەوان بۆ ماڵ دەگەرەمەو. كەسوکارم واقیان لەو وەرما بوو. دواى دوو پۆژ بارۆن بازانكوى گاردى ناپلیۆن كۆچى دواى كرد، بە هۆى شەپو شۆپ و هێرش و پەلامارەكانەو، تەندروستى تێك چوو بوو و مرد. ناپلیۆن منى بىربەكەوتبوو، دواى كردبوو. هاتن دۆزىیانمەو، بى چەندو چوون برىیانم، جەلەكانى، یارۆى كۆچ كردوویان، كە نۆلاوێكى دوازدە سالان بوو، لە بەركردم. بەو جالانەو برىیانم بۆ لای ئىمپراتۆر. بەئاستەم سەرىكى بۆ دانەواندم، دواى ئەو پێیان راگەیاندم كە ئىمپراتۆر ڕازى بوو. بە پلەى یارەرى (مراقق) خاوەن شكۆیان دا بنریم. ديارە زۆرم پىخۆش بوو، چونكە لەمێژ بوو، لە دلى خۆدا جۆرە مەحەبەتێكم بەرانبەرى هەبوو.

... ئەوجا... بە خۆت دەزانى كە ئەو جلكە ئالا و والاىە بۆ منداڵێك چەند خۆشە. ئىدى چاكەتێكى كەسكى تۆخم لەبەر دەكرد، دوگمەكانى زىر بوون، پشیتىن و پىشووێ درىژى پێدا شۆپ بوو بوو، سەرى قۆلەكانى بە قەیتانى سوور ڕازابوو، هەموو پەراوێز و قەراخ و سەرقۆل و یەخەكەى ئالدىزى بوو. یەخەكەى بەرزو ڕەق و كراو بوو. پانتۆلەكەى تەنگ و بەدەن چەسپ، سىپى بوو، لە شاموا دروست كرا بوو، ئێلەكێكى

گمزه

ٺاوريشمي سڀيم به سهر پانتڦله ڪه ڊا له بهر ده ڪرد، ڳورهه ويه ڪانيشم ٺاوريشم
 بوون، پٺلاوي به دوگمه و بهر ه زوانه دارم له پڻ ده ڪرد. ڪه ٽيمپراتور ٻو
 ٺه سڀ سواري ده رده چوو، منيش له ده سته ڪه ڍا ده بووم. ڇه ڪمهي مل
 دريژم له پڻ ده ڪرد. هه ڇه نده وه زع و حال و رهوشه ڪه باش نه بوو،
 پيشبيني ڪاره ساتي گه وره ده ڪرا، به لام دابونه ريتي ده رباري به ڳوي ره
 توانا، زور به توندي ره چاو ده ڪرا. ڇه نده ٺه گهري ڪاره ساته ڪه زياتر بوايه،
 زياتر دابونه ريتي ده رباري (ديوه خانداري پاشايه تي) ره چاو ده ڪرا.

ميرزاده، ڪه به ته واوه تي نيگه ران و شپ رزه ديار بوو، له بن ليوانه وه و
 به نيمچه نائوميديه ڪه وه گوئي:

- به لي هه ليه ته، بيره وه ريه ڪاني تو بايه ڇي خويان ده بي، زور سهرنج
 ڀاڪيش ده بن.

ديار بوو جه نه ڀال، هه مان ٺه و شته ي ٻو ميرزاده ده گنڀرايه وه ڪه دويئي
 ٻو ليبيديفي هاوڀي گنڀرايو وه وه. ٻويه قسه ڪاني زور ره وان و بي گري
 بوون، به لام لي ره ڊا دووباره نيگايه ڪي به گوماني ميرزاده ي ڪرد. ٺه وسا به
 غرور و ڪبريايه ڪي زياتر وه، له سهر قسه ڪاني پويشت:

- بيره وه ريه ڪاني من؟ مه به سته ٺه وهيه ڪه بيره وه ريه ڪانم بنو سمه وه؟
 جاري نه بووه به خوليام ميرزاده! خه مت نه بي، حازر و ٺاماده يه، له
 ٽيستاوه خراوه ته سهر ڪاغهن، به لام له ڇه ڪمجه ي ميژه ڪه ما دام ناوه و به
 ڪليل ڪليلم داوه، با ڪه ي گل ه باني چاو انم ڪرا هه نڱي بلاو بيته وه. بزانه چوڻ
 ٺه وسا ڪه ٻو ڇه ندين زمان پاڇه ده ڪريٽ، هه ليه ته نه ڪ له بهر بايه ڇه
 ٺه ده بيه ڪي، به لڪو له بهر گرينگي ٺه و پو و داوانه ي ڪه من، هه ڇه نده بسته
 منڊالنيڪ بووم، به چاوي خوڻم ديتوومن. ده توانم بلنم ڪه بچو و ڪي ته مه نم
 ده رفه تي ٻو ره خساندم ڪه بتوانم بچمه بنجو بناواني نه ٽيئي ترين نه ٽيئي
 ژووري نوو سته ڪه ي ٺه و گه وره پياوه وه! شه وان گويم له ٺاهو ناله ي
 ٺه و ديوه خه منا ڪه ڪڙله ده بوو. هيچ پتي شهرم نه بوو له حوزوري
 منڊالنيڪا به ٺاڪرا بگري و فرميسڪان بريژي. هه ڇه نده من پيم به وه برد
 بوو ڪه هوي عه زابي ٺه و، بيده نڱي ٽيمپراتور ٺه لڪساندره.

گەمژە

میرزادە، بە شەرمیکەو گوتی:

- بەلێ راستە. نامەی بۆ ئیمپراتۆر دەنووسی و پێشنیازی سولح و نأشتی بۆ دەکرد.

- ھەرچەندە ئێمە ھیچ لەمەڕ ناوھەرۆکی نامەکانی نازانین، بەلام ھەموو پوژێ، ھەموو سەعاتی، نامە لەسەر نامەی دەنووسی! یەجگار پەشیوو پەڕیشان بوو. شەوێکیان کە ھەر ھەر دوو کمان بووین، بەپەلە خۆم گەیاندی، فرمیسک ھۆن ھۆن بەچاویا دەھاتە خوارێ (ئاه کە خۆشم دەویست!) ھاوارم کرد: "داوای بوردن لە ئیمپراتۆر ئەلکساندر بکە، بەلێ داوای بوردنی لێیکە." ھەلبەتە دەبوا بەمگوتبایە: "سولح دەگەڵ ئیمپراتۆر ئەلکساندر بەکە" بەلام چونکە منداڵ بووم ئیدی ئاوا سادە و ساویلکانە بۆچوونی خۆم دەردەبەری. لە کاتیکیا کە بە ژوورەکەدا سەروو خواری دەکرد گوتی: "ئاه کۆرەکەم! (لەو دەچوو بیری چوو بیت کە من بستمە منداڵێکی دەسالانم، بە لەزەتێکی زۆرەو قسەی دەگەڵ دەکردم)... .. ئاه کۆری خۆم! من ئامادەم پێی ئیمپراتۆر ئەلکساندر ماچ بکەم، بەلام سەبارەت بە پاشای پروسایا قەرالی نەمسا، پقیکی ئەبەدیم لێیان ھەلگرتوو، و... بەھەر حال... تۆ ھیچ شتێک لە سیاسەت نازانی." ئەوجا وەکو ئەوێ لە پەڕ بیری کەوتییەو کە دەگەڵ منداڵێکدا قسان دەکات، بیدەنگ بوو، بەلام تا ماوێەک گڕ لە چاوانی دەباری. جا تەسەور بەکە ئەگەر بمەوێ ھەموو ئەم واریقاتە بنووسمەو (کە شایەدحالی گەورەترین پووداو بووم و بەچاوی خۆم دیتووم) و بلاوی بکەمەو، ھەنگی دەبینی کە ئیرادگران و ئەدیباانی لەخۆبایی، ھەسوودان و بەغیلان، لاگران، چ فەرتەنەیک بەرپا دەکەن! نا... نا... ئەو خێرەم ناوی... زۆر زۆر سوپاست دەکەم!

میرزادە کەمێک لە فکران پاچوو، ھەنگی بە ھێمنی و ناسکی گوتی:

- سەبارەت بە لاگران و لاگری، قسەی تۆیە، ھەق بە تۆیە، سەدی سەد لەگەڵتم. ماوێەک لەمەپیش کتیبەکە (چاراس) * م دەربارە شەپری "واترلۆ" خۆیندەو. بەگوێرە بۆچوونی شارەزایان کتیبەکە، کتیبیکی باش

گەمژە

و جدیه، بە قسەى پسیۆپان، نووسەرەکەى شارەزاییەکی زۆری لەسەر بابەتەکە هەیە، بەلام هەر لاپەرەیهکی هەڵدەدەیتەو. بە زەقی شادمانی نووسەرەکەى بە نوشوست و کەوتنی ناپلیۆن بەدی دەکەى، یانی نووسەرەکەى هەولێ داوێ کەمترین بەهرە و توانای جەنگی بۆ ناپلیۆن، لەشەرەکانی دیکەشیدا نەیهێتەو. ئەمە بۆ کتییکی وا جیددی زۆر خراپە، لە بایەخی کتیبەکە کەم دەکاتەو، چونکە ئەم کارە زادەى لاگرى و تەرەفداریه. باشە تۆ بە حوکمی وەزیفە، هەموو کات هەر لەگەڵ...

ئیمپراتۆردا بوویت؟

جەنەرال، لەزگ بوو لە کەیفان بال بگرێ، جدیەت و سادەیی و بێ ریایی قسەکانی میرزادە، هەموو گومان و دوودلییەکی لەلا سپری بوووەو.

- چاراس! ئا... کە پەستی کردم! هەر ئەو کاتە شتیکم بۆ نووسی، بەلام (هەنوکه بە جوانی بیرم نەماوێ کە دەقاودەق چیم بۆ نووسیبوو). پرسیت ئایا کارەکەم، هەموو کاتەکەى گرتبووم؟ نا، نا! من بە عینوانی یاوهری(مراقق) ئیمپراتۆر دامەزرا بووم، بەلام من لە هەوێلەو، ئەوساش شتەکەم زۆر بە جیددی نەدەگرت، ئەمە جگە لەوێ کە ناپلیۆن هەر زوو ئومێدی ئەوێ لا نەما کە بتوانی ڕووسەکان بەلای خۆیدا ڕابکێشیت. ئیدی ئاساییە لەو حالەدا بەرەبەرە من فەرامۆش بکات، چونکە لە بنەرەدا بە مەبەستی سیاسى منى لای خۆى گل دابوووەو. خۆ ئەگەر خۆشى نەویستبام.. هەر بە تەواوەتی فەرامۆشی دەکردم. من ئیستا بە ڕاشکاوی ئەو دەلیم، بەلام من بەدل خۆشم دەویست. یانی کاریان لە من نەدەویست: هەر ئەوەندە بوو کە دەبوايە ناو بە ناو سەریکی دەربارم دابا و خۆم نیشان بدایە، یان ئیمپراتۆر بچوايە بۆ ئەسپ سواری بەگەڵی کەوتبام، هەموو ئیشەکەى من ئەوەندە بوو.

من سوارچاکیکی کارامە بووم. ئیمپراتۆر عادیەتی وابوو پیتش نانی ئیوارێ ئەسپ سواری دەکرد. ئەوانەى لەگەڵی دەچووین بریتی بوون لە: داڤوت، مەملوک ڕوستن و، من..

میرزادە، هەر هات بەدەمیائو گوتی:

- کونستانش.

جهنه پال گوتی:

- نا، کونستان له دهستهی ئیمه نه بوو. کونستان ئه و دهمه له هندهران بوو... نامهیهکیان پيدا نارد بوو بۆ شاپانو جوزفین. ئیدی دوو ئهفسهري ئهفسه رانی پاسدار و چهند نیزه داریکي پولانديیان له جیي دانابوو. ئیدی ههموو دهست و پتوهندهکانی ئهمانه بوون - ههلبهته - جگه له و جهنه پال و مارشالانهی که ناپلیۆن ههمیشه له گهڵ خۆی دهبردن، تا راویژ و شیرهتیاں پێ بکات و شوینی لادان و، دابهشبوونی قۆشه و سوپاکانی بۆ دیاری بکه. ئهوهندهی له بیرم ماب، له ههموو کهس زیاتر متمانهی به دافوت ههبوو، به زۆری ئهوی ده گهڵ خۆی دهبرد: دافوت، یهکیکی کهتهی، قهلهوی، توندو تۆل، کهسیکی هیمن و خوینسارد و به حهوسه له بوو، عهینهکی له چاو دهکرد، نیگا و نۆرینیکی سهیری ههبوو! .. ئیمپراتۆر زۆربهی کات شیرهت و راویژی بهو دهکرد، راوبۆچوونی ئهوی بهدل بوو. بیرم دیت جارێک چهندین رۆژی یهک له دووی یهک ههر خهريکی راویژ و تهگبیر بوون. دافوت بهیانی و ئیواره دهوامی دهکرد، گهنگهشه و مجاده له یان دهکهوته بهینهوه، ئه نجام وادیار بوو ناپلیۆن هاته سه ر بۆچوون و رایهکهی ئه و. ئهمانه له نووسینگه و ئۆفیسه کهی ئیمپراتۆردا پتیکه وه کاریان دهکرد. منیش لهوئ بووم، به لام هیچ ئاگیان له من نه بوو، به لام ناپلیۆن له پڕ سه ری ههلبێری، نیگای له نیگای من ههلهنگوت، بیروکهیهکی سهیر له چاوانیا پرشنگی دا، له ناکاوا لیبی پرسیم: "کورۆ، تۆ چیده لئی؟ ئه گهر من بێمه سه ر مه زه بی ئه رسه دوکس و په عیهت و کۆیله کانتان ئازاد بکه م، عه روسان (رووس) دووم دهکهون؟ من به په سته و هه لامم دایه وه: "ههرگیز دوات ناکهون!" ناپلیۆن واقعی له وه لامه که م و پرم. گوتی: "دافوت فایدهی نییه، ئه مه هه مووی خه یال پلاوه، کوا پرۆژه و نه خشه کهی ترتم پێ بلێ، من له میانهی پرشنگی نیشتمانپهروه ری، چاوانی ئه م منداله وه، بیروبۆچوونی هه موو گه لی رووسیام خوینده وه. فایدهی نییه، ئه م خه یال پلاوه شم که پرووی هه له ئینا!"

گه مژه

ميرزاده به بايه خيكي زوره وه گوتي:

- به لام ئه وه نه خشه يه ش كه وازى ليهيتا، نه خشه يه كى زور باش بوو. تو به نه خشه ي دافوتي ده زانيت؟

- هه رچيه ك بى پيگه وه گه لاله يان كرد، به لام بيره كه، بيرى ناپليون بوو، بير كردنه وه يه كى هه لويانه بوو، به لام نه خشه و پرورده ي دووهميش زور باش بوو، بيريكى مه زنى تيا بوو... يانى ناپليون گوتنه ي نه خشه ي "نهنجوومه نى شيران" * بوو. ئه مه يان بيروكه ي دافوت بوو. نه خشه كه بريتي بوو له مه ي كه ناپليون به خوو قوشه ن و سوپا كه يه وه، له كرملين هه وار بخه ن، خانووى دارين دروست بكه ن، مه ته پيزى قايم ليه دن. توپخانه به پيز دابمه زرين، زورترين ژماره ي ئه سب بكوژنه وه و گوشته كه ي بكه ن به قاورمه و هه رچى دانه ويله و ئازووقه ي خه لكى هه يه ده ستي به سه ردا بگرن و تا به هار دى، له ويندەر بمينه وه و نه جوولين. كه به هار هات به دهم قوونه شه په وه، خويان له پروسان ده ربا زبكه ن و له پروسيا وه ده ربكه ون. ناپليون ئه م نه خشه يه ي به دل بوو، ئاهيكي تازه ي وه بهر هاته وه. ئيدي هه موو پرورتي به ئه سب سواري، فه په يه كمان به ده وري هه سارو شوره كاني كرمليندا ده كرد. ئيدي ئه وه فه رمانى دها كه چى دروست بكرى و چى بيته پوخاندن، له كوئى قولله ي ديه واني دروست بكرى، ئيشكگر له كوئى دابنري و كوئى قايم بكرى. پياويكى وردبين و چاو تيژ و به سه رنج و ئه قلمه ند بوو، يه كسه ر بريارى خوئى دها. ئيدي به وه جوړه هه موو شتيك سازكرا، دافوت، به تاسه وه چاو هرواني فه رمانى يه كجاره كى بوو. دوو باره به دوو قوللى كه وتنه وه گفتوگو، كه س له وي نه بوو، جگه له من. ناپليون هه ر دوو ده ستي له سه ر سينگ تيك ئالاند بوون و به ژووره كه دا ده هات و ده چوو. هه رچيم ده كرد نه مده توانى چاو له سيماي بگوازمه وه. دلم ليكدا ليكدا به توندى لئى دها. دافوت گوتي: "من مه رuxe س ده بم ده چم ده ست به كارده بم" ناپليون گوتي: "بو كوئى؟" دافوت گوتي: "فه رمان ده دهم كه ده ست به قاورمه ي ئه سپان بكرى."

ناپليون راجفري. ئيدي ساتى برياردان بوو. ناپليون، له پى له منى

گه مژه

پرسی: "کورم، تو رات چیه دهر باره ی نه خشه که مان؟" هه لیه ته ئهم پرسیاره ی، لهو پروانگه یه وه له من کرد که راستی و دروستی له شیت یان له مندا ل بزانه، به کورتی پرسیاره که وه کو ئه وه بوو که پیاویتی به ئاوه ن، له دواساتدا، بۆ دوا بریار په نا وه بهر شیر و خهت به ریت. هه لیه ته من له جیاتی وه لای ناپلیون بده مه وه، وه کو یه کی ک ئیلهامی بۆ هاتنی پووم به لای دافوتا وه رگیزا و گوتم: "جه نه رال، که قه رارین برۆن، تا زووتر بۆ ولاتی خو بگه رینه وه درهنگه". نه خشه هه لوه شایه وه. ریه که یان بووه وه به خوری.

دافوت، شانه کانی هه لته کاند و به دهم خوته و بۆله وه وه دهر کهوت! "سهیره. بووه به کابرایه کی خورافاتی" *. بۆ سبهینی فرهمانی پاشه کشه دهرچوو.

میرزاده، به دهنگیکی زۆر کز گوتی:

- هه ره موو ئهم شتانه جوانن.. زۆریش سه رنجرا کیشن.. ئه گه ره به راستی وابووبن...

ئه وجا به له ز قسه که ی خۆی راستکرده وه:

- مه به ستم... ده مه وئ بلیتم...

جه نه رال، به راده یه ک ئاویتیه ی حیکایه ته که ی خۆی بوو بوو که له زه قترین درۆش نه ده پرینگیه وه. بۆیه گوتی:

- ئاه... میرزاده... حه یفت نه کرد... ئه وه ده لینی "ئه گه ره به راستی وابووبن.. به لام باوه ربکه، ئاماده م سویند بخۆم. درۆ ناکه م. باوه ربکه ئه وه ی بۆم گیزا یته وه له واقعیه که متر بوو، له حه قیه ته که متر بوو، زۆر له حه قیه ته ی سه ربورده که که متر بوو. جا من جاریکی دی دوو باره ی ده که مه وه که من به چاوی خۆم دیتومه که ئه و پیاوه مه زنه ده گریا، فره میسکی هه لده رشت، ئه مه شتی که جگه له من که سی دی نه دیدیتوو! راسته له ئاخو و ئۆخر دا ئیدی نه ده گریا، کانی فره میسکانی هیشکی کردبوو، ته نیا ناو به ناویک ناله یه کی بۆ ده کرد. پۆژ به پۆژ چاره ی گرژتر ده بوو، رهنگی تاریک ده بوو، دهنگوت له ئیستاه ئه به دیهت بالی رهشی به سه ریا کیشا

بوو. هه ندی شهو به سه عاتان، به دوو قۆلی ده ماینه وه، قور و قهپ، ورته له كه سمانه وه نه ده هات، كه چی مه ملوك پوستن له ژووره كه ی ته نیشه وه له غورابی خهوا بوو. ته حا كه ئه م پیاوه خهوی گران بوو! كه باس ده هاته سه ر ئه و، ناپلیۆن ده یگوت! وزای لی بینن، خهوی گرانه، گرانه! به لام دلسۆز و گیان فیدای خۆم و ده رباره كه مه! "جاریکیان زۆر خه مبار و دلته نگ بووم، ئیمپراتۆر له پر سه یری کرد، روندک له چاوانم قه تیس ماون. نیگایه کی پر میهری کردم و به سه ر سامی گوتی: "تۆ خه می منته، له دوا ی کوره كه ی خۆم، پاشای پۆما، تۆ یه كه م كه سیت كه هاوسۆزیم ده گه ل ده كه یت، هاوخه میم ده كه یت. ئه وانی دی هه موو رقیان لیته. هه ر هه موویان، ته نانه ت براکانیشم، هه ر كه گۆله م بکه ویته لیژی، به خت پشتم تی بکات، به به رچاوی دژمنه کانمه وه پشتم تیده که ن. ئیدی خۆم پینه گیرا، له هۆپژنی گریانم داو به له ز به ره و رووی چووم، ئیدی ئه ویش دلی پر بوو، خۆی پینه گیرا، ده ستمان له ملی یه کدی وه رینا و گریان و فرمیسکمان تیکه ل بوو. به ده م گریانه وه گوتم: "بنووسه، ئا، نامه یه ک بۆ شابانو جۆزفین بنووسه." ناپلیۆن راجفری، كه میک له فکران راجوو، ئه وسا گوتی: "تۆ سییه مین دلسۆزت وه بیره یتامه وه، زۆر مه منونی تۆم، هاوپی! "هه ر له ویدا و له و کاته دا نامه یه کی بۆ جۆزفین نووسی كه بۆ سه به ینی به کونستان دا ناردی. میرزاده گوتی:

- کاریکی زۆر چاکت کردوو، له گه رمه ی په شیوی و دلته نگیدا، سۆزیکی جوان و ناسکت له دلایا بیدار کردوو ته وه. جهنه رال، به جۆشوخرۆشیکی زۆره وه گوتی:
- ده م خۆش! زۆر جوانت گوزارشت لی کرد، ریک په نگدانه وه ی دلی خۆته!

سه یر ئه وه بوو، فرمیسکی راستی زاییه چاوانی جهنه رال و له سه ر قسه که ی به رده وام بوو:

- به لی میرزاده، به راستی ئه و دیمه نه هه بیته و شکوی خۆی هه بوو. ده زانی خه ریک بوو له گه لیا برۆم بۆ پاریس؟ ده زانی ئه گه ر له گه لیا

۲۲.

گه مژه

ئاھ... ئەو ھەخۆ سەعات دووی پاش نیوہ پۆیہ!... میرزادەوہ ختیکی زۆرم
لینگرتی! بمبورہ، بە راستی غەدرم لئ کردیت. جەنەرال بەدەم ئەو قسە یەوہ
ھەستا.

میرزادە لەبن لیوانەوہ گوتی:

- بە پیچەوانەوہ... زۆر دلخۆشت کردم. بە راستی جوان بوو، منەتبارت
کردم، زۆر سوپاس بۆ تۆ!

جەنەرال، دووبارە، بە جۆری دەستی میرزادە ی گوشتی، کە ئیشی
گەیانەیی. بە چاوانی پرشنگدارەوہ لێی پوانی و وەکو ئەوہ ی لەپەر
وہ خۆبیتەوہ و شتیکی کوتوپری بە میتشکا ھاتبی گوتی:

- میرزادە، تۆ بە پادە یەک دلپاک و سادەیت کە من ھەندێ جار بەزەبیم
پیتادیتەوہ. کە تەمەشای تۆ دەکەم دلەم خۆش دەبیت. ئەو خوا یە
پاوہ ستاوت بکات و دەست بە باڵەوہ بگریت! دوو عای خیرت بۆ دەکەم،
ھیوادارم ژیا نت ھەر گولزاری ئەشق و مەحەبەت بێ. تازە ژیا نی من تەواو!
ئاھ... بمبورہ! تکیا یە لیم ببورہ!

بەپەلە وەدەر کەوت، ھەر دوو دەستی بە دەموچاویەوہ گرت. میرزادە
ھیچ گومانێکی لە راستی ھەلچوون و سۆزو گودازەکە ی جەنەرال نەبوو.
پیرەمێرد بە ئاشکرا بەم سەرکەوتنە ی خۆی دل خۆش بوو، بەلام میرزادە
ھەستی دەکرد ئەم پیاوہ یەکیکە لەو درۆزانە ی کە بێ پەرە درۆ دەکەن،
بەدەم لەزەتی درۆوہ خۆیان لە بیر دەکەن، بەلام لە ھەر پەتی نەشە و لەزەتی
درۆکردنیشا، لەناخی ناخوہ ترسی ئەوہ یان ھە یە کە خەلکی باوہ پریان
پیتەکەن و، ناتوانن قەناعەت بە خەلکانیک بکەن کە باوہ پریان پیتەکەن.
پیرەمێرد، بەو وەزە و حالە دەروونیەوہ کە تیا ی بوو، لەگین بوو
وہ خۆبیتەوہ و ھەست بکات دنیا یەک درۆی زەق و حەیا بەرە ی کردوہ و
میرزادە لە پووی بەزەبیەوہ گویی بۆ پادیراوہ، ھەنگی ھەست بەوہ بکات
کە سووکایەتی پیکراوہ. میرزادە بە نیگەرانی لە خۆی دەپرسی: "باشە من
کاریکی خراپم نەکرد کە جلەوم بۆ شل کرد، بەو ھەموو جۆشخورشەوہ،
ئەو ھەموو درۆیە ھەلپێژی؟ بەلام میرزادە، لەپەر، کۆنترۆلی خۆی لە

گه مژه

دهست داو له قاقای پښکه نینی دا. پښکه نینی که ده دانه دهقیقه ی ته و او دريژهی کيتشا. دواى ئه وه خهريک بوو له سهر ئه و پښکه نينه زورو به کوله سهرزه نشتی خوی بکات، به لام ههر زوو ههستی کرد ماداميتکی ئه و هه موو سوزهی دهرهق به جه نه پال هه یه و ئه وهنده به زه یی پيدا دیته وه، هيچ ههق نيه سهرزه نشتی خوی بکات.

مه زهنده که ی ميرزاده راست دهرچوو. ههر ئه و ئيواره يه نامه يه کی سهیری له جه نه پاله وه پښ گه يشت. نامه يه کی کورت به لام توند. جه نه پال له نامه که دا پښی راده گه ياند که بۆ هه ميشه په يوه ندي ده گه لی بريوه، تا ئيستاش ريزی ده گريت و سوپاسگوزاريه تی، به لام ههرگيز ناتواني ئه و به زه ييه له ميرزاده قه بوول بکات. که خوی له خويدا شکاندي که رامه تی مروفيکه که تا ئيستا جوړه ها نه گبه تی و به دبه ختی و مهينه تی ديتووه.

کاتى ميرزاده بينی که جه نه پال چوو ته وه لای نينا - ئه لکسندروفنا و کونجی گوشه گیری گرت، ئیدی خه می ئه و ی له دل نه ماو نيگه رانييه که ی سراپه وه. به لام، وه کو پيشتتر گوتمان جه نه پال که ليزا فيتا پروکوفيتناى ديتبوو، چه پکه گوليکی دی به ئاوا دابوو. هه لبه ته ليره دا ناكرئ به دوورودريژی باسی ئه وه بکه ين. ته نيا به کورتی و به دوو که ليما ن ئاماژه بۆ ئه و مه سه له يه بکه ين. جه نه پال دواى ئه وه ی چه نه بازی و ههره زگو ييه کی زوری له حوزوری ليزا فيتا پروکوفيتنا کردبوو، سه ری په شانند بوو، که هاتبووه سهر باسی گانيا، زه ميتکی زوری کردبوو. خانم زور توپه بووبوو. ئیدی ئه مری کردبوو به پال بيکه نه دهرئ و به سووک و پيسوايی دهر يان کردبوو. بۆيه ئه و شه و و پوژهی زور به نيگه رانی و ئالوژی به سهر بردبوو، کو نترولي خوی له دهست دابوو شيت ئاسا به ناو جاده و بانان که وت.

کوليا، هيتشتا به دروستی نه يده زانی چ باسه. به هوميتدی ئه وه بوو ههرچونى بى بابى هتور بکاته وه. به بابى گوت:

- دهی! هه نوکه بۆ کوئ بچين؟ جه نه رال ده ليتی چی؟ ناته وي سهری ميرزاده بدهی؟ قسه ت ده گه ل ليبيدفا نيه. پاره ت پښ نيه. خو منيش

گه مزه

هه میشه بی پارهم و ئیستاش ویل و سهرگهردان که وتینه سهر ئهم جادهیه،
چ نه گبه تیه که!

جه نه پال له بن لیوانه وه گوتی:

- پیاو ده گهل ژنا بی، نهک ویل و سهرگهردان لیره و له وی بسوو پیتیه وه
ئهم جیناسه (په گه ز دۆزی) * کاتی خوی باش فریام که وت... له یانه ی
ئهمسهران سالی چل و چوار... به لی هه زار و ههشت سه د...و چل و چوار!...
ئوه چیه به ته واهتی بیرم ناکه ویتیه وه.. ئاه. بیرم ناکه ویتیه وه... بیرم
ناکه ویتیه وه... ئهمم بیر مه خه وه. "هتی گه نجیتی، گه نجیتی من له کوئی؟
یادت به خیر!" ئه ری کولیا ئهمه قسه ی کن بوو؟

کولیا، نیگایه کی له زو نیگه رانی بابی کرد و به رسقی دایه وه:

- باوکه، له "گیانه مردووه کان" ی گوگوله وه وه رگیراوه.

جه نه پال گوتی:

- گیانه مردووه کان؟.. ئا.. به لی... مردووه کان!.. که به خاکت سپاردم،
له سهر کیلی گوپه کهم بنوسه: "گیانکی مردوو لیره دا نیژراوه!"
ئهدی کولیا ئهم قسه یه هی کتیه: "بو ههر کوئ ده پۆم شهرمه زاری له
دوومه؟"

- نازانم، باوکه

جه نه پال له ناوهندی شه قامه که دا وهستا، شیت ئاسا هاواری کرد:

"یاروبیاگوف ههر نه بووه! یاروشکا یاروبیاگوف!.."

ئه وسا له سهر قسه کانی پویشیت: "کوپه کهم وا ده لی. کوپه که ی خۆم
باوه پم پیناکات، به درۆم ده خاته وه. ئه و یاروبیاگوفه ی به دریزی یازده
مانگ وه کو برای پاستیم وا بوو، له برا براتر بوو، ئه و پیاوه ی که من
له بهر خاتری وی به شداری ئه و دوئیلهم... کرد... جاریکیان که
ده مانخوارد وه، به پر سه که مان میرزاده فیکورتسکی پیی گوت: "ئه ری
یاگریشا * پیم نالی تو ئهم خاچت، خاچی قه دیسه ئانایه ت له کوئ بوو؟
به رسقی دایه وه و گوتی: "له مهیدانی جه نگدا، جه نگ له رای نیشتمان که مدا،
وهرم گرتووه!" من هه لمدایه: "ئافه رین یاگریشا!" ئهمه بوو به باعیه سی

گه مژه

دوئيټليڪ. پاشان ٿو ڙني هٽيا... ماريا پتروفنا سوسووتوگيني خواست و
دواي ٿو وه له مهيداني جهنگدا کوڙرا.. گوللهيهڪ هات، بهسهر خاچهڪهي
سهر سينگي منا، تيغي کرد و ڀيڪ به ناوچهواني ٿو كهوت و کوشي. بهر
لهوهي بمريت گوتي: "هرگيز لهبيرم ناچي" ٿو وچا هر لهوي كهوت و
گياني دهچوو. کوليا من، من به دلسوزي خزمهتي نيشتماني خوم کرد...
به دل و به گيان خزمهتم کرد... به لام پرو دهکمه هر کوييهڪ
"شهرمه زاري له دوومه! ليتم نايتهوه!" جا تو و دايکت دينه سهر
گوڙههکم... "نيناي داماو". کوليا من جاران، زوو زوو، له سهرهتاوه ٿاوام
گاز دهکرد، زوري پتخوش بوو. نينا! نينا! تو چيت به خوت کرد؟ چون
توانيت خوت بويم. تو ٿي روح و گيان به سهبرو هه دارهکه! کوليا گيان
دايکت گياني فريشتهي ههيه، گويت ليهه کوليا، فريشته!

کوليا، بهدم گريان و ماچکردني دهستي باوڪيهوه گوتي:
- دهزانم باوکه گيان! دهزانم! با بگه پيئنهوه بو مال، بو لاي دايکه! دهنا
به دووماند ديت! به غار شوينمان دهکوهي. بوچي ليرهوه ستاويت؟ دهليي
نازانيت... بهسه باوکه گيان! بوچي دهگريت؟
بابي گوتي:

- تو دهستم ماچ دهکهي؟ دهستي من؟
- به لي دهستي تو، دهستاني تو! بو سهيرت پيئي؟ بهسه، بهسه! بوچي
لهم ناو جادهيه دهگريت، لاي خوي جهنه پاليت، جهنگاوهريت، پياويکي
سوپايت! وهره با بروين!
- باريکه لا کوڙه چکولهکم، ٿافهرين بو خوت و شيرت که ٿو هه موو
ريزه له پياويکي ناوزراو، سهراپا عيب و عار، دهگريت! لهخوا دهپاريمهوه
که ببي به خاوهني کوڙيکي وهکو خوت... "پاشاي پروما" * ... "دهيسا
نه فرهتي خوا لهم ماله!" ..

کوليا، به هه لچوونهوه هاواري کرد:
- بهسه، چي بووه؟ بو ناتهوي بو مال بگه پيئنهوه. ٽيک چوويت، ٿه قلت
له دهست داوه؟

گه مڙه

- پهله مهكه، بۆتى باس دهكهـم... ئا باسى دهكهـم... ههموو شتيكت بۆ باس دهكهـم. هاوار مهكه، با خهـلكى گوييان ليـمان نهـبى... "پاشان پۆما" * .
ئاھ چەند بيزارم، چەند دلم تەنگە.

"ئەي ئەو كەسەي شيرت داومەتني گۆرت لەكوێه؟"

ئەري كوليا ئەمە قسەي كێه؟

- نازانم، نازانم قسەي كێه! خيراكه با هەر ئیستا بچینهوه مالى! ئەگەر دەرتهوی گانیات بۆ مارههـنجن دهكهـم... ئاخر دیسان كێوه دەرپۆیت؟
جەنەپال، خۆی بەره و قالدەرمەي بەر دەرگای دەرەوهي مالىكي ئەو نزيكانه پەكيش دەکرد.

- بۆ كۆي دەرپۆیت؟ ئەمە مالى خۆمان نییه!

جەنەپال، لەسەر یەكەم پلەي بەر دەرگای مالهـكه پۆنیشـت. دەستی كولیای گرت و بەره و خۆي رایكیشا، لەبن لیوانهوه گوتی:
- خۆت دانەوینە، زیاتر، زیاتر، گۆیت بینە... ههموو شتيكت پیندهـلیم...
ههموو نهـنگ و عەيب و عاریکی خۆمت... خۆت دانەوینە... گۆیت بینە، با ههموو عەيب و عاریکی خۆمت بە گۆیدا بچپینم.

كولیا، بەدەم گۆیگرتهـوه، بەلام بە ترسهـوه هاواری کرد:

- چیتە؟

جەنەپال، كه وهـكو بی ناو ئاو دهلەرزى، لەبن لیوانهوه گوتی:

- "پاشای پۆما..."

- ئەوه چ دهلێ، مەبهـستت چیهـ؟ خیرهـوا بە پاشای پۆماوه گرتوتهـ؟...
مەبهـست لە "پاشای پۆما" چیهـ؟

جەنەپال، توندتر شانی كولیای گرت و لەبن لیوانهوه گوتی:

- دە... دە... دەمهـوئ... دەمهـوئ ههموو شتيكت پی بلیم.. ماریا.. ماریا..

پتروفا.. سو..سو..سو..

كولیا، خۆي لە دەستی دەرھینا، شانی جەنەپالی گرت و بە سەرسامی و حەپەساوی لیی پاما، پیرەمێرد سووری سوور بووبوووه، لیوهـکانی شین هەلگەپابوون، پەنگ و پرووی بەرهـبەرە دهـگۆپا و گرژ دەبوو. لەپەر

گه مژه

خاو بووه وه و به ئه سپایی به سهر بازووه کانی کولیا دا پوخا.
کولیا، پپ به زار، پوو له شه قامه که هاواری کرد:
- سه کته، مه رگی مفاجا.
ئهوسا حه قیقه ته که ی بۆ ده رکه وت.

په راوین:

- * - ". فاگانکوفو...": گه ره کێکی قه راخ شاری مۆسکویه.
- * - ". ئه رشیف...": گوڤاریکی میژوویییه له سالی ۱۸۶۲ دا یارتینوف دایمه زران دووه. هه رچه نده تیراژه که ی که م بووه، به لام هه میشه به باشتترین بلاقوکی ئه و بواره دانراوه
- * - ". کتیه که ی چاراس...": ئه م کتیه بریتیه له "میژووی شه پی واترلو ۱۸۱۵، که له لایه ن لیوتینان کولونیل چاراسه وه نووسراوه، کتیه که له سالی ۱۸۶۴ دا له پاریس بلایو بووه ته وه.
- * - ". ئه نجوومه نی شیران...": له ده قه که دا به فه ره نسیه.
- * - ". بووه به کابرایه کی خورافات...": له ده قه که دا به فه ره نسیه.
- * - ". دوپگه گهرم و ته ریکه که ی...": له ده قه که دا به فه ره نسیه.
- * - ". که واته کچیکی بچوکه...": له ده قه که دا به فه ره نسیه.
- * - "هه رگیز درونه که ی، هاوپی دلسۆزت...": له ده قه که دا به فه ره نسیه.
- * - ". پیاو ده گهل ژنا بیت نه ک ویل و سه رگه ردان" جه نه پال لیته دا سوودی له په گه زدۆزی نیوان هه ر دوو وشه ی: babami و bobomi (که مانای ژنه) وه رگرتووه.
- * - ". گریشا...": سووکه له ناوی گریگوری یه.
- * - ". پاشای پوما...": له ده قه که دا به فه ره نسیه.
- * - "پاشای پوما...": له ده قه که دا به فه ره نسیه.

ئەسلى پىنچەم

ئەلھەقى قارقارا ئارداليونوڧنا، كە دەگەل براكەيدا باسى خوازگارى
ئاڭلايا يەپانچىناي لە لايەن ميرزادەوۋە كوردبۇو، ھەندى موبالەغە لە قسە و
زانيارىيەكانيا ھەبوو. پەنگە لە داخا، لە داخى ئەوۋى خەون و ئاواتەكەى
خۇى نەھاتبۇوۋە دى (خەونىك كە خۆيشى ھەرگىز باوۋەپى بەوۋ نەبوو بىتە
دى) ئەو موبالەغەيەى كوردبىت، چونكە مروڧ زاتەن، كە نەگبەتيەكى
بەسەر دىت، يان كارەساتىكى لىدەقەومى ھەز دەكات گەورەى بكاتەوۋە و
خۇى گوناح بنوئىن. ئىدى بۆ ئەوۋى كەمىك بارى دەروونى پىر ھەسرەتى
خۇى سووك بكات، ويستىتى، ھەندى لەو تالاوۋە بە براكەشى، ھەرچەندە
زۆرى خۆش دەويست، بنۆشيت. بەھەرھال قارقارا نەى توانىبوو زانيارى
وردى لە كىژانى يەپانچىن دەست بكەوئ. تەنيا چەند ھىمايەكى گۆنگ،
چەند رىستەيەكى پىچر پىچر، ھەندى قسەى مەتەل ئاساى لىتەلكراند بوون و
ھىچى تر. لەوۋەشە خوشكەكانى ئاڭلايا، بەئانقەست، ھەندى قسەيان فرئ
دابى، بۆ ئەوۋى زمانى قارقارا تاقي بكەنەوۋە و رايكىشە ناو قسانەوۋە و
شتىكى لىدەرىيىن. دووريش نىيە ھەر بۆ كەيف و لەزەتى ژنانەى خۇيان
نەيان ويستى سەربكەنە سەر قارقارا، ھەرچەندە ھاوپى مىندالىيانىش
بوو، پىي رابوئىرن، ئاخى ژنان بە تەبىئەت ھەز دەكەن بە يەكتر رابوئىرن و

گه مژه

سهر بکهنه سهر يه کدی با دوست و هاوړتی مندالیش بن. هه لېته دواى ئهم هه موو هاتوچويه، هه ستیان به نیازو مهرامه کانی ئهم ژنه گه نجه کړدبوو، یان به لای که موه هه ستیان به هه ندی له مهرامه کانی کړدبوو.

له لایه کی دیکه شه وه، په نگه میرزاده ش، له وده هه لې بووې که هه رچه نده له نیاز پاکي خویه وه به لیبیدی گوتبوو هیچ شتیکی تازه ی پنی نییه که پنی بلې یان بوی بگریته وه و هیچ گورانیکي تایه تی به سهر ژیانیا نه هاتوو. هه ریه که و خوی له هه نهر دیارده و پروداوینکی سهریدا ده بیني یه وه. هیچ پیشهات و پروداوینکیش له ئارادا نه بوو، به لام جه وه که ی له وه ده چوو، هه ندی پروداوی گرینگ له ئارادا بی. قارقارا به غه ریزه ی ژنانه ی هه لې ناپه زیری خوی بونی پروداوه کانی کړدبوو. زور زحمه ته له پرووی لوزیکیه وه په ی به وه ببریت که چوڼ هه موو ئه ندامانی مالباتی یه پانچین، له یه ک کاتدا گه یشتبوونه ئه و قه ناعه تی که گورانیکي گه وره و چاره نووس ساز له ژیانې ئاگلایادا به ریویه، به لام هه ر که ئهم بیرۆکه یه یان له هزرا چتیبو، هه موو یه کسهر، په یان به وه برد، که ده میک بوو، پیشینی ئهم پروداوه یان، که ئهمړو به ته وای زه ق بووه ته وه، کړدبوو. پروداوینک که له پوړی سوارچاکه لاته که وه و بگره له پیشتریشه وه، دیار بوو، به لام ئه وساکه نه ک هه ر گالته یان به و پروداوه ده هات و باوه پریان پینه ده کړد به لکو به سه خافه تیشیان ده زانی.

خوشکه کانی ئاگلایا به ئاشکرا ئه وه یان ده گوت. هه لېته لیذا فیتا پروکوفیتنا، له پیش هه موو که سیکدا پیشینی هه موو شتیکی کړدبوو و له هه موو شتیکی حالی بوو بوو (ته نانه ت له سونگه ی ئه وه وه دلی هاتبووه ژان). به هه ر حال زوو هه ستی پنی کړدبوو یان درهنگ، ئه مه یان گرینگ نییه. وای لیها تبوو به ناو و ناوبانگی میرزاده ش په ست و بیتار ده بوو، هه رچی ده کړد ئهم بیرۆکه یه ی پنی قووت نه ده چوو، سهری لیدهر نه ده کړد، ئه قلی نه ی ده بری. پووه پرووی پرسیاریک بوو بووه وه که ده بوا به زووترین کات وه لامه که ی بدوزیته وه، به لام لیذا فیتا پروکو-فیقنای بیتنه و هه رچی ده کړد و ده کوشا نه ک هه ر وه لامی بو نه ده دوزرایه وه، ته نانه ت نه یده توانی و

گه مژه

نهیده زانی به پروونی و پهوانی پرسیاره که له خۆیشی بکات. فه قیره تیا مابوو، مهسه له که، مهسه له یه کی دژوار بوو: "ئایا میرزاده میتردیککی گونجاوه بۆ کیژێ یان نا؟ ئایا ئەمه پرۆژه و بیرۆکه یه کی باشه یان خراپه؟ ئەگەر خراپه (زاهیری، بێ چهندو چوون خراپ بوو) خراپیه که ی له چیدایه؟ ئەگەر باشه (دوور نییه باش بێت) باشیه که ی چۆنه و له چیدایه؟" سه رگه قاری خیزان، ئیشان فیدوروفیچ، له سه ره تاوه سه ری سوورما، پاشان ئیعترافی کرد و گوتی: "باوه ر بکه ن، به درێژایی ئه و ماوه یه ناو به ناو ههستم به وه ده کرد که شتیک له ئارادایه!" به لام که چاوی به نیگای زهبری هاوسه ره که ی کهوت، خیرا زاری گرت و هیچی دیکه ی نه گوت. به درێژایی ئه و پۆژه هه ر بێدهنگ بوو، به لام شه وێ که ده گه ل هاوسه ره کهیدا به دووقۆلی مانه وه، ههستی کرد، ده بێ گریی دلی خۆی بکاته وه و قسه یه ک له و مهسه له یه دا بکات، له پڕ زاتی وه به رخۆی ناو چهند بۆ چوونیککی چاوه پوان نه کراوی ده ربړی. گوتی: "مهسه له که چییه؟..." (ساتیک بێدهنگی)... "هه لبه ته ئەگەر ئەمه راست بێ سهیره..." (ساتیک بێدهنگی دی). له لایه کی دیکه شه وه، ئەگەر که میک واقعیبنانه بروانینه مهسه له که و به رخودیککی دروستی ده گه لدا بکهین، هه ر به ینی خۆمان بێ، میرزاده پیاویکی زۆر زۆر باشه، و... و... و... بۆ مهسه له ی ناویش، هه لگری هه مان ناو و شۆره تی مالباته که ی ئیتمه یه.. ئەمهش خۆی له خۆیدا، ناومان له کۆمه لگه دا به رزتر ده کاته وه... هه لبه ته له پوانگه ی کۆمه لگه وه... چونکه.. به هه ر حال.. کۆمه لگهش ده یه وئ!.. سه رباری هه موو ئەمهش میرزاده، هه رچییه ک بی، داراییه کی هه یه، سهروه تیککی هه یه، با زۆریش نه بێ..

ئیشان فیدوروفیچ، لێره دا، له ده ماوه ری و وته پاراوی کهوت، بێدهنگ

بوو.

لیزا فیتا پروکوفیفا که بیینی میترده که ی به و شیوه یه له مهسه له که ده پوانی، خاوی نه ما، به جاری ده هری بوو. به پای لیزا فیتا پروکوفیفا، هه ر هه موو ئەوه ی پرووی دابوو "گه وجیتی یه کی بێ مانا و له به خشین نه هاتوو بوو، به لکو تاوانیککی ناماقوول بوو، خه یالپلاویکی که رانه و پووج

گه مڙه

بوو. يه ڪه م ٽه م "ميرزاده نه عله تيه پيا ويڪي نه خوشه، دوو هم بنياده ميڪي گه مڙهيه و فري بهم دنياوه نيهيه و نه ڪومه لگه دهنا سٽ و نه دهڪاريٽ شوينيڪ بڙ خوي بڪاته وه: ٽاخر بڙ ڪوي بهرين و به ڪي نشان بدهين؟ بابا يه ڪي ديموڪرات مه شره بي بي سهروبهره، هيچ پلهو پايه يه ڪي فهرمي دهوله تي نيهو... و... ٽاخر دوتمير بيلوڪونسڪايا چمان پيڊه لٽ و چوڻ له گلهي ٽه و دهرده چين؟ باشه ٽه مه ٽه و ميڙدهيه ڪه بڙ ٽاگلایي ڪيڙمان، به ٽاواتمان دهخواست؟

هه لبه ته ٽه م ٽه م ناره زايه ي دواي، له هه مو ناره زاي و پرسياره ڪاني دي پتر دلي ليزا ڦيتايان، وهڪو دايڪ دهيه شان. ٽه و ناره زاي و پرسياره ي زور به جيدي بوو. هه رچند بيرى له م مه سهلهيه دهڪرده وه دلي دايڪانه ي دههاته ڙان و پوندڪي خه مباري به چاواندا دههاته خوارڻ. هه رچنده له وه دهچو هه ر له قوولايي هه مان دلوه، دهنگيڪ به چپه بلٽ: "ٽاخر بڙ ميرزاده هه مان ميڙ نه بي ڪه خهويان پيو دهيني، ميرزاده عه يي چيه؟" هه ر ٽه م ناره زايه ي دلي خوي بوو ڪه ليزا ڦيتا پروڪوفيڻا ٽازار دهدا. لي خوشه ڪه ڪاني ٽاگلایا، ميرزاده يان پي خراپ نه بوو، ٽه م ڪاري خيره شيان پي سهير نه بوو. هيچ دور نه بوو له ڪوتوپريڪا و زور به جيدي تهره فداري له ميرزاده بڪن، به لام هه ر دوڪيان ليپرا بوون ڪه هيچ شتيڪ نه لين. ده بي ٽه وهش بلين له ميڙ بوو له مالباتي يه پانچيندا ٽه وه ساغ بوو بووه وه ڪه گهنگه شه و ناره زاي ليزا ڦيتا پروڪوفيڻا دهر باره ي هه ر پروڙه و بابه تيڪي خانه واده يي، چهنديش سه سه ختانه و بنجيڙ بيت، هه ر ٽه گهري ٽه وه هه بوو هه ندي جار بيته په داو قه ناعت به دروستي بابته ڪه بيني. ياني له سه ره تاوه پيداگري زوري دهڪرد، به لام زور جاريش دلي نهرم ده بوو و دههاته په دايه.

به هه رحال، (ٽه لڪسندرا ٽيفانوڦنا) ش نه ده بوو تا سه ر بيدهنگ بي، ده بوايه هه رچوڻي بووه شتيڪ بلٽ. دايڪي له ميڙبوو وهڪو پازگرو مه حره مي پازي خوي هه لي بڙارد بوو، پرس و پايڙي پي دهڪرد، هه نوڪهش به رده وام پايڙي پي دهڪرد، په ٽي ده پرس، به تايه تي ڪه چي له و بارهيه وه له لا

گه مژه

بوو: "ئەم مەسەلەيە چۆن دەستی پێ کرد و چۆن گەيشته ئێره؟ بۆ کەس
 ھەستی بە ھیچ نەکرد؟ بۆ ئەوسا ھیچ قسەيەکت نەکرد؟ ئەو سیناریۆ
 توپەھاتەي "سوارچاکی لات" مانای چی بوو؟ ئاخەر بۆچی من، دایکتان، لیزا
 ڤیتا پروکوفیڤنا، لەجیاتیی ھەمووتان، ئەم باری قورسی خەمە ھەلگریت، لە
 بری ئێوہ بیربکاتەوہ، پێشبینی ھەموو شتێک بکات و ئەوانی دیکەش،
 ھەموو، نان خۆر و جیگر، بی خەم و خەیاڵ، دەست لە سەر دەست دانیشن
 و بەو پەپی خۆیتساردی بروانتە مەسەلەکە؟... ھتد. ئەلکسندرا ئیفانوفنا، لە
 سەرەتاوہ بە پارێز بوو. تەنیا ئەو ھەندەي گوت کە بیرکردنەوہ کەي بابی بە
 دروست دەزانئ: لە پووی کۆمەلایەتی و لە روانگەي کۆمەلگەوہ،
 ھەلبژاردنی میرزادە میشکین کە لە بنەمالەي بە ناوبانگی میشکینەکانە،
 وەکو زاواو میردی یەکیک لە کێژانی خانەوادەي یەپانچین، پەنگە کاریکی
 یەجگار پەسەندبێ. ئەلکسندرا، پاشان بەرەبەرە زاتی پەیدا کرد، گەرم بوو،
 لەسەر قسەکانی بەردەوام بوو و گەيشته ئەوہي گوتی کە میرزادە پیاویکی
 "گەمژە" نییە و قەتیش پۆژی لە پۆژان گەمژە نەبووہ، بەلام سەبارەت بە
 مەقام و پێگەي کۆمەلایەتی، ھەر خوا دەزانئ، لە چەند سالی ئاییندەدا
 پایەوشایستەي کۆمەلایەتی پیاویک بە چ پێوہر و/پێوانەيەک لەم
 پرووسیایەدا دیاری دەکریت، بەو پێوہرە پێوانە دەکریت کەوہزیفەيەکی
 فەرمی دەولەتی ھەيە یان بە پێوہریکی دی. لیزاڤیتا پروکوفیڤنا، نەک ھەر
 ئەو قسانەي ئەلکسندرای پێ قووت نەچوو، بەلکو زۆریش تووہرە بوو و
 گوتی ئەلکسندرا کێژیکی "ئازادیخوازە، ھەر ھەمووشی ئەنجامی ئەو دۆزە
 شوومەيە کە ناویان ناوہ دۆزی ژنان". دواي نیو سەعاتیک، لیزاڤیتا
 پروکوفیڤنا چوو بۆ شار، لەویندەرەوہ چوو بۆ کامنی ئوستروف* تا خانم
 بیلوکونسکایا بدینی کە بە ریکەوت ھەر لەو کاتەدا لە پترسبۆرگ بوو،
 بەلام قەرار بوو بەو زوانە بۆ سەفەر بپوات. ئەم خانمە پیرە، دایکی
 تەعمیدی ناگلایا بوو.

پیرەژن، بەوردی گوتی لە دەردە دل و گلەيەکانی لیزاڤیتا پروکوفیڤنا
 گرت، بەلام لەجیاتیی ھەسرەت و داخ و کەسەر و فرمێسکی گەرمی

گه مژه

ليزافيتا ڪاري تي بڪات و ببي به شهريڪي خه مي، ته نيا نياگيه ڪي ته وساميڙي ڪرد. بيلوڪونسڪايا، ئافرهه تيڪي به سام و زهبر و زهنگ بوو. قهت كه سي به هاوتاي خوي نه ده زاني، ته نانهت نه وانه شي به هاوتاي خوي نه ده زاني كه دوستايه تي و ناسياوي ڪوني ده گه لياندا هه بوو. ئيستاش ليزافيتا پروكوفيئناي به سايه نشيني خوي ده زاني، ده قاودهق به هه مان نه فه سي سي و پينچ سال له وهه پيش كه دالده ده ري * ليزافيتا بوو، مامه له ي له ته ڪدا ده ڪرد. هه رگيز به خووي توندو ته بعي سه ربه ستانه ي ليزافيتا پروكوفيئنا رازي نه بوو. يه ڪيڪ له تپيني و سه رنجه ڪاني نه وه بوو كه نه م "خانمانه، عاده تيان وايه شته ڪان گه وره ده ڪن، ميتشي ده ڪن به گاميتشي، ڪايه ده ڪن به گايه". نه وه ي كه هه نوڪه له ليزافيتا پروكوفيئناي بيستبوو، نه وه قه ناعه ته ي لا دروست نه ڪرد كه پروداويڪي گه وره و ناخوش پروي دابي. باشه نه گهر سه بر بگرن و چاوه پروان بڪن بزائن ثابينه چي پنيه، باشتر نيه؟ به بچوون و قه ناعه تي وي ميرزاده، گه نجكي شايسته يه، هه رچه نده نه خوش وسه يروسه مه ره و خه يالاتيه، له وهش خراتر به ئاشڪرا ماشوقه يه ڪي هه يه و خه رجي ده ڪيشيت.

ليزافيتا پروكوفيئنا، زور چاڪ ده زاني كه دوتمير بيلوڪونسڪايا ڪوتي ديشيت و له چي زويره، له ناکاميه ڪه ي يه فگيني پاقلوفيج ريز بوو، چونكه ده سته بڙيري خوي بوو.

ليزافيتا پروكوفيئنا، له جاران توره تر و بيزارتر، بو پاقلوفسڪ گه رايه وه. نه مه له كه سوڪاره ڪه ي شاراوه نه بوو، به تاييه تي وهختي پني گوتن "هه موويان نه قلپان له ده ست داوه" كه س له دنيا دا بهو شيوه يه ڪاروباري خوي به پتوه نابات، شتي وا له مالي ڪه سا نيه، ته نيا له مالي نه واندان بهي "نه هه موو پهله پهله له پاي چي! چي قه و ماوه، خو دنيا ئاخر نه بووه؟ هه رچي سه ر دينم و سه رده بهم، هه ست ناکه م هيچ پيشهاتنيڪ له گورپي بي! سه بر بگرن، چاوه پروان بڪن، بزائن پورڙگار چي پنيه! پهنگه ئيفان فيودوروفيج زور شتي به خه يالدا بي! بچي ميتش له خو بڪه ين به گاميش؟" ... هتد.

گه مزه

نه نجام به وه شکایه وه که پیویسته سه بر بگرن، به خوینساردی پرو به روی پرو دواو و پیتشهاته کان بینه وه و چاوپروان بکهن. لی حه یفی، ئەم ئارامیه ده دهقیقه شی نه خایاند، دویتشه و که دایکیان له مال نابن، له کامنی ئوستروف ده بی، پرو دواویک پروی دابوو، پسه که ی دایکیانی، که بریتی بوو له ئارام گرتن و چاوه پروانی، کرده وه به خوری. (لیزا قیتا پرو کوفیتنا دانی به یانی چووبوو بۆلای بیلوکونسکایا. بۆ شه وه که ی میرزاده، دوا ی نیوه شه، به و خه یاله ی که سهعات دهیه چووبوو بۆ مالیان). که دایکیان به گه رمی ده که ویتنه تاقیب و پرسیار له کچه کانی، جووته خوشکه که ی ئاگلایا زۆر شتی به دوورودریژی بۆ ده گێر نه وه. له هه وه له وه گوتیان که له ماوه ی سه فهره که ی ئەودا "هیچ شتیک پروی نه داوه". پاشان که وتنه گێرانه وه ی ئەوه ی پروی دابوو. گوتیان میرزاده هاتوو، به لام ئاگلایا ماوه یه کی زۆر، نزیکه ی نیو دانه سهعات، خۆی نیشان نه دا، ئەویش هه ر چاوه پروانی کرد. دوا ی ئەوه ئاگلایا له نهۆمی سه ره وه هاته خوار ی و پیتشنیازی کرد که شه تره نج بکهن. میرزاده، شه تره نجی نه ده زانی و ئاگلایا یه کسه ر کش ماتی کرد. ئاگلایا زۆری دل به م سه رکه و تنه ی خۆی خۆش بوو، به که مالی ئاره زوو که وته رابواردن به میرزاده که گوايه یاری نازانی، ئەوهنده ی گالته پیکرد، وه کو که و چوو، پیاو به زه یی به حالیا ده هاته وه. ئەوسا ئاگلایا پیتشنیازی کرد که به وه ره ق گه مه ی "گه وجبازی" simpleton بکهن، ئەم جاره یان به پیتچه وانه وه ده رچوو: میرزاده زۆر به له د بوو. وه کو وه ستایه کی کارامه و لینه اتوو ئەم گه مه یه ی ده کرد. ئاگلایا که وته گزی و فیلبازی، به دزییه وه وه ره قه کانی ده گۆپی، سه یری دهسته که ی میرزاده ی ده کرد، وێرای ئەمه ش هه ر خۆی به "گه وج" ده رده چوو... ئەمه پیتنج شه شه که رته دووباره بووه وه. ئاگلایا، زۆر تو ره بوو، کوئترۆلی خۆی له ده ست دا، تانه و ته شه ری هینده زیرو ناشرین و قیزه ونی به سه ر میرزاده دا هه لپشت که له پیکه نینی خست، له کوتاییدا که ئاگلایا پیی گوت: "تا ئەو لیتره بیت، دوو پپی نایه ته ئەم ژووره و، هاتنه که شی به م نیوه شه وه، دوا ی ئەو هه موو شته ی که پروی دا"، خۆی له خۆیدا نیشانه ی بی ئەقلی و گوساخیه

گه مژه

پهنگی زهره هه لگه پرا، بوو به زه عفه رانی زهره. ئاگلایا دواى ئه و قسه یه له ژووره که وه دهر کهوت و شریق دهرگا که ی له دواى خۆیه وه دا به یه کا. میرزاده، هه رچه ند خوشکه کانی ئاگلایا ژوریان دلنه وایی کرد و دلخوشیان دایه وه، پهنگ زهره و لیو به بار وه کو مردوو، خۆی په کیش کرد و پویشیت.

دواى پویشیتى میرزاده، به چاره کیک ئاگلایا هینده به هه شتاو له سه رپرا هاته بالکونه که، که فریا نه که وتبوو فرمیتسه کانی، که به زه قی دیار بوون، بسپړئ. بویه به و په له پروژیه هاتبووه خواری، چونکه کولیا به خۆی و ژیکه که وه هاتبوو. هه موو که کان که وتنه ته مه شاگردنی ژیکه که. لینیان پرسى ئه و ژیکه ی له کوئ بوو، له وه لامدا کوتى هی خۆی نییه. به لکو هی هاو پوئیکی خۆیه تی به نیوی کوستیا لیبیدی، له ریگه به جووتیاریکی دیتوو و لینیان کریوه، هه روه ها ته وریکیشمان له هه مان جووتیار کریوه. جا کوستیا له دهر وه، له سه ر جاده که وه ستاوه، له پروی نه هات به و ته ور وه بیته ژووره وه. جووتیاره که له هه وه له وه کوتبووی هه ر ژیکه که ده فروشیت و داواى په نجا کوپیکی کردبوو، به لام دواى قه ناعه تیان پئ کردبوو که ته وره که شیان پئ بفروشیت، چونکه پتویستیانه، ته وره که ش، به راستی ته ور بوو نه گالته.

ئاگلایا، ژور به مکوپى که وته پارانه وه له کولیا که یه کسه ر ژیکه که ی پئ بفروشیت. به جوړی وه جوئ هاتبوو که به کولیای کوت: "کو په که گیان" کولیا ماوه یه کی ژور نه هاته په دا و ملی نه دا، به لام له کوتاییدا ملی داو، کوستیا لیبیدی گازکرد، کوستیا به خۆی و ته وره که یه وه سه رکه وت، له شه رما نه یده زانی چ بکات. له م که ی و به ینه دا له پپ دهر که وت که ژیکه که هی ئه وان نییه، به لکو هی هاو پییه کی دیکه ی قوتا بخانه یانه به نیوی (پتروف) که توژی پاره ی دابوونی تا کتیبی "میژوو" ی شلوسه ری، له هاو پییه کی چواره میان بۆ بکپن، ئه م هاو پییه یان گوايه پتویستی به پاره بوو و کتیبه که ی به هه رزان ده فروشت. که چوو بوون بۆ کرینی کتیبه که، له ریگا تووشی کابرای جووتیار ده بن و که لکه له ی کرینی ژیکه که یان

گه مژه

دهکه ویتنه سهرو دهیکرن، ئیدی پتوه بوون، له جیاتی کتییی "میژوو" هکهی شلوسهری دیرۆکنووس، ژیزک و تهوور بۆ بتروفي برادهریان بهرنهوه. لى ئاگلایا، به پادهیهک پتی داگرت، که کورپژگهکان ناچار، ملیان دایه خهت و ژیزکهکهیان پتی فروشت. ئاگلایا که بوو به خاوهنی ژیزکی خۆی، به کومهکی کولیا له تلیانهیهکی ناو، به پارچهیهک سهری بهست و تکای له کولیا کرد که یهکسهرو و بئ ئهوهی له رینگا، له هیچ شوینیک لابادت، بیبات بۆ میرزاده و پتی بلیت ئهوه، ئاگلایا "به دیاری وهکو ریزو حورمهت بۆی ناردوه". کولیا به خوشحالیهوه ئهم ئهرکهی قهبول کرد و وهعدی دایه که به جوانترین شیوه بیگه نیتنه دهستی، به لام یهکسهرو له ئاگلایای پرسى ئهم دیاریه چ دهگهیهنی و، ژیزک پهزمی چیه، ئاگلایا وهلامی دایهوه که ئهمه ئیشی ئهوه نییه و ههقی بهسهرو ئهمهوه نهبن. کولیا گوتی دلنیا به که ئهم کاره راز و پهزمیکی تیا به. ئاگلایا توپه بوو و پتی گوت که مندالکی کهله شهقی فشهکه ره. کولیا وهلامی دایهوه: ئهگهر ژن نهدهبوو، حورمهتی خۆی نهدهگرت، پتی نیشان دها چ وهلامیکی ئهوه ئیهانهیهی دهدهیهوه، به لام ئهجام کولیا، به خوشحالیهوه ژیزکهکهی ههگرت و میرزاده خۆت بگهروا هاتم، کوستیا لیبیدفش بهغار دووی کهوت. ئاگلایا هیچ رقیکی لیهانهگرت. که بینی به توندی تلیانه که دههژین، هاواری لیکرد: "کولیا گیان، بیزهحمهت ئاگادار به تلیانه که له دهست نهکهوی!" کولیاش، وهکو ئهوهی تۆزئ له مهپیش لییان نهبووبی به شهرو، له جی خۆی وهستا، به رووخۆشی وهلامی دایهوه و گوتی: "نا، خهمت نهبن، نایهلم تلیانه کهم له دهست بهربیتتهوه ئاگلایا ئیقانوفا، دلنیا به!" ئهوجا به پهله ملی رینگای گرت و پویش. ههنگی ئاگلایا بهدهم قاقای پیکه نینهوه، سهرکهوت بۆ سهروهوه و بهوپهری شادی و خوشحالی بهره و ژووره کهی خۆی پویش. ئیدی به درێژی ئهوه پوژه ههرو شادو شهنگول بوو.

ئهم ههواله لیزا قیتا پروکوفیتنای بهجاری ئالوزاند. ههرحهنده پتویستی بهوه ههموو نیگهرانی و ئالوزبوونه نهدهکرد، به لام ئیدی باری دهروونی ئهوه پوژگارهی وابوو، زهینی لهوه زیاتر بری نهدهکرد. نیگهرانی خانم یهپانچین

گەمژە

گەيشته لوتكه، زياتریش له بهر ژيژكه كه ننگه ران بوو. ژيژك! ئاخر ناردينی ژيژك بۆ ميرزاده مانای چى بوو؟ ئەمە پەرلەى بەينى خۆيان نەبوو؟ ئەمە نهينى يەكى بەينى خۆيان نەبوو؟ ئاخر ئەمە چ مانایەكى هەبوو؟ يانی جۆره بروسكه يەك نيينه؟ جەنەرال يەپانچينى بەلەنگاز، كه بەدل پاکی خۆی و لەسەر نیازی خۆی وەلامی ئەو هەموو پرسياره‌ی دایه‌وه كه ناردينی ژيژك بە پای ئەو نە پەرلەيه و نە بروسكه‌يه و نە هيچ پەيامێكى پيشوه‌خته‌ی تيايه. باشتەر وایه شته‌كه زۆر ئاسایی وەربرگيرين و بلتين ژيژك، ژيژكه و ته‌واو، رەنگه نيشانه‌ی دۆستايه‌تی بێ و هەولێك بێ بۆ ئاشت بوونه‌وه، بۆيه ناردينی ژيژكه‌كه ته‌نیا سووعه‌ت و شوخيه‌کی پاک و بيگه‌رد بووه و هيچى دى. هەلبە‌ته ليزا قيتا بروكوفيشنا به‌و وەلامه هينده‌ی دى ده‌هرى بوو.

هەلبە‌ته پتيويسته به‌لەز ئەوه بلتين كه رافه و شروقه‌كه‌ی جەنەرال زۆر دروست بوو. ميرزاده، دواى ئەوه‌ی ئاگلایا ئەو هەموو سووكايه‌تييه‌ی پى كرد و ده‌رى كرد، گە‌رايه‌وه بۆ ماله‌كه‌ی خۆی، مات و خەمبار، وه‌كو ئەوه‌ی خۆل و دۆی به‌سه‌را كرابی، به‌ تاقي ته‌نیا دانیشتبوو. كه دواى، نیو سه‌عاتێك له‌و هەموو خەم و په‌ژاره‌يه، چاوی به‌ كوليای كه‌وت كه به‌ خۆی و تليانه‌يه‌كه‌وه وه‌ژوور كه‌وت، دنيای تاريکی له‌ به‌رچاو پوون بووه‌وه، ده‌تگوت ئاسمان درزی تيبووه و كوليای لى به‌ربووه‌ته‌وه. به‌ راده‌يه‌ك گە‌شايه‌وه، له‌ تۆ وایه له‌ نوێ له‌دايك بووه‌ته‌وه، مردووه و زندو بووه‌ته‌وه. ئیدی به‌ پرسياران كوليای دايژت، هەر پرسيارێكى ده‌ كه‌په‌ت لى دووباره ده‌كرده‌وه. به‌ده‌م هەر وشه‌يه‌كه‌وه كه له‌ زارى ئەو كوپرژگه‌يه ده‌هاته ده‌رى، وه‌كو منداڵ ده‌گرژيه‌وه، ده‌گە‌شايه‌وه، ئازای نقومی پي‌كه‌نين ده‌بوو، هەموو ساتيك ده‌ستى ئەو دوو منداڵه مه‌كته‌بلييه‌ی ده‌گوشى. كوپره‌كانيش گوى به‌گوێى وى پي‌ده‌كه‌نين، شادو دلخۆش ته‌مه‌شايان ده‌كرد. ئەوه‌ی لای ميرزاده ساغ بووه‌وه و چه‌سپى، هيچ گومانێكى تيا نه‌ما ئەمە بوو كه: ئاگلایا به‌ خشيويه‌تی، هيچ رقيكى لى هەلنه‌گرتووه، ئیدی ده‌توانى هەر هەمان شه‌و بروات و بيدينيت. بۆ ميرزاده ئەمە نه‌ك هەر گرینگ و

گەمزە

مەبەست بوو، بەلكو ھەموو شتتەك بوو، مان و ژيان بوو!
ئەنجام بەدەم ئەوپەرى شادىيە ۋە ھەكو يەككەك حال گرتى ھاۋارى كرد:
- كولىا، ئىمە تاكو ئىستاش ھەر مندالين! چەند مندالين!... و... و چەند
باشە پياو ھەر مندال بى و بە مندالى بىمىتتە ۋە!... كولىا، بەوپەرى متمانە ۋە،
ۋەكو پياۋىكى گەورە بەرشقى دايە ۋە:

- ميرزادە، مەعلومە كە خۇشى دەۋىتى... ھەزى لىكردۋىت... ئەمە ھىچ
چەندو چوونىك ھەلناگرىت و براۋەتە ۋە!

ميرزادە، سوور بوۋە ۋە، بەلام ئەم جارەيان ھىچى نەگوت. لە كاتىكا
كولىا بەدەم پىكەننە ۋە چەپلەي لىدەدا، دۋاي تۈزىك ميرزادەش گۈى
بەگۈى ئەو دەستى بە پىكەننە كرد. ئىدى لەوساتە ۋە تا شەۋى، ھەر پىنج
دەقىقە كەرەتى دەپروانىيە سەعاتەكەى تا بزاني كات چەندە و دەبى چەندى
دى چاۋەپروان بكات.

با بىننە ۋە لاي لىزافىتا پروكوفىفنا. بارى دەروونى ئەو لەو ساتەدا
گەشتبۈۋە لوتكەى پەشتۋى و پەرىشانى. خۋى پى كۆنترۆل نەدەكرا،
خەرىك بوو تىك دەچوو. ئەۋەتا وىراى نارەزايى مىردەكەى و كىژەكانى،
دەنترىت بە دوۋى ئاگلایادا، تا دۋا پرسىياری لى بكات و ۋەلامىكى پروون
پەروانى دەست بکەۋى. "پىۋىستە يەك كەرەت ئەم مەسەلەيە يەك لايى
بکەينە ۋە. تا بىرپىتە ۋە و جارىكى دى نەيەينە ۋە سەرى و باسى نەكەين."
بەدەم ئەو قسەيە ۋە لەسەرى پۋىشت: "ئەگەر ئەۋە نەكەم ناگەمە شەۋى،
دەمرم!" ھەنگى ھەموو زانىان كە مەسەلەكەيان چەند لە خۇ گەورە
كردۈۋەتە ۋە، بەلام ھەرچيان كرد و كۈشا ئاگلایان بۇ نەھاتە قسان، جگە
لە دەربىرنى سەرسامى و گالتە كردن و پىكەننە بە ميرزادە، ھىچيان لە
زارى ئاگلایا بۇ دەرئەھتىرا. گالتەى بە ھەموو ئەۋانە دەكرد كە پرسىياريان
لىدەكرد.

لىزافىتا پروكوفىفنا، چوو بۇ سەر جىگاكەى تا تۈزى پال بکەۋى،
ئەۋسا نەگەپايە ۋە تا ۋەختى پىگەشتى چاي كە قەرار بوو ميرزادەش بۇ
ئەۋ كاتە بگاتە جى. لىزافىتا پروكوفىفنا، بە پەرۋشە ۋە چاۋەپروانى ھاتنى

گه مزه

ميرزاده بوو، کاتي ميرزاده هات، ليزاښتيا پروکوفيتنا خهريک بوو شيت ده بوو.

ميرزاده، به شهرم و ترسه وه و ژورور کهوت. به جوړئ ههنگاوی دهنه له تو وایه له تاریکي دایه و بهرپتی خوئی نابینئ. بزه به کی غه ریب نیشتبوه سهر لیوی، به جوړئ چاوی به هه موواندا ده گیترا وهک بلیی لیان بپرسیت ئه دی ټاگلایا کوا، بو له م ژورره نییه. هه لبه ته زوری پی سهر بوو که ټاگلایا له وئ نه بوو. ئه و شه وه، هه ر خویان بوون، که سی بیتگانه یان له گهل نه بوو. ته نانه ت ميرزاده (س...) ش له وئ نه بوو. به هوئی مردنی مامی یه ټگینی پاقلوښچه وه، له پترسبورگ مابووه وه. ليزاښتيا پروکوفيتنا حه زی ده کرد ئه ویش له ویتیا، له دلئ خویدا ده یگوت: "خوئی لیره با، هه ر نه با ئه ویش شتیکی ده گوت!" .. ئیقان فیدوروفیچ، خه مین و خه مبار دانیشتبوو، زور نیگه ران و په شینو دیار بوو. خوشکه کانی ټاگلایا ټاقل و ئاغر، کړوکپ دانیشتبوون، له تو وایه، پتسوه خته بریاریان داوه بیتدنگ بن و قسان نه که ن.

ليزاښتيا پروکوفيتنا، تیا مابوو له کوپوه سهری قسان بکاته وه. ټاقیبه ت به زه می خزمه تگوزاری هیلی ئاسن دهستی به قسان کرد و به بیتزارییه وه موره ی له ميرزاده ده کرد.

مخابن! ټاگلایا هیشتا نه هاتبوو، ميرزاده په شوکابوو! ههستی به په شتیویه کی زور ده کرد، هه رچوئی بی له بن لیوانه وه گوتی هیلی ئاسن ئه گه ر چاک بکړئ و نژهن بکړیته وه، په ننگه سوودیکی زور باشی هه بیت، به لام که ئادیلايد، له ناکاوا له قاقای پتکه نیني دا، ميرزاده، به جارئ نه تره ی به ردا، ریک له و کاته دا ټاگلایا، هیدی و هیمن، سه لارو سه نگین، به هه بیه ت و ویقاره وه و ژووکه وت، به وپه ری ئه ده ب و نه زاکه ته وه و لامی سلاره که ی ميرزاده ی دایه وه، ئه و جا به کاوه خق، مهندو مه نگ، چوو له دیارترین شوینی میزه خپه که دانیشت. ئه و جا نیگایه کی پرسیار ئامیزی ميرزاده ی کرد. ئیدی هه موو زانیان که کاتي ئاشتبونه وه هاتوه. کاتي ئه وه هاتوه گشت به دحالی بوونه کان پاک بکړینه وه.

گه مژه

ئاڭلايا، به زمانىكى پر متمانه و نيمچه زبر پرسى:

- ژيژكه كه مت پى گه يى؟

ميرزاده، سوور بووه وه، شپرز و په شيو، به رسقى دايه وه:

- به لى.

- دهى پيمان بللى تو ئوه به چى ده زانى! چو نى ليكده ده يه وه. ئه مه بو

ئاسوده يى دايكم و هموو خيزانه كه مان پيويسته.

له پر جه نه پال، به شپرز يى و نيگه رانى هلى دايه:

- ئاڭلايا... ئه م قسه يه چييه؟

ليزافيتا پروكوفيچنا، كه به خوږايى خوى شپرز كردبوو، گوتى:

- له هدى خوت دهرمه چو!

كيژى، يه كسهر و به توندى وه لامى دايكى دايه وه:

- دايكه، ئه مه په يوه ندى به هدى حدده وه نيه. ئه مږو ژيژكيكم بو

ميرزاده نارد بوو، جا هز ده كه م بزانه ره ئى چييه. دهى شازاده گويم ليته.

ميرزاده پرسى:

- ئاڭلايا ئيفانوفنا، مه به ست له وشه ي "ره ئى" چييه و دهر باره ي چى؟

- مه به ستم ره ئى تويه دهر باره ي ناردنى ژيژكه كه!...

- ئاڭلايا ئيفانوفنا، من پيم وايه، به ته قدبرى من، ده ته وى بزانيت من

چون پشوازيم له بيروكه ي ناردنى ژيژكه كه بو من... يانى چون ته مه شاي

مه سه له كه م كردوو... يانى چون له مه سه له ي ناردنى ژيژكه كه حالى

بووم... له م باره يه وه، من پيم وايه.. به كورتى...

هه ناسه ي سوار بوو، بيدهنگ بوو.

ئاڭلايا، نزيكى، پينج سانويه كه له سه رى وه ستاو گوتى:

- دهى... خو تو هيچت نه گوت!.. دهى باشه.. با واز له مه سه له ي

ژيژكه كه بيتين. من زور هز ده كه م سنوريك بو هر هموو ئه م گوته

گوت و قسه و قسه لوكانه دابنيم كه تانها له سه ر يه كه كه له كه بوون. به

يارمه تيت، هز ده كه م له ده مى خوتى بزانه ئايا تو گه ره كته خواز بيتنى من

بكه يت يان نا؟ ليزافيتا پروكوفيچنا هاوارى كرد:

گەمژە

- پەنا بەخوا!!

میرزادە، مچۆرکینکی پێدا هات و سەری لە بەرخۆی نا. ئیفان
فیدوروفیچ، لە سەرسامیدا لە جێی خۆی وشک بوو. جووتە خوشک برۆیان
وێک هێنایەوه و برۆیان گرژ بوو.

- درۆ نەکەئێ میرزادە. راستی بێ! ئەمانە لەسەر تۆ، بە پرسباری
سەپرو سەمەرە مێشکیان بردووم. ئایا ئەم پرسوجۆیانە هیچ رەگ و پێشە
و بنەمایەکیان هەیە؟ قسە بکە!

میرزادە، لە پەر پشووێکی وەبەرھاتەوه و گوتی:

- ئاگلایا ئیفانوفنا، من داخوای تۆم نەکردووه، بەلام بەخۆت... بە خۆت
دەزانی چەند خۆشم دەویی و چەندم باوەر و متمانە پێت هەیە... تەنانەت
بەم ساتەشەوه...

ئاگلایا گوتی:

- من دەمەوێ بزانم ئایا تۆ خوازگاری منیت یان نا؟

میرزادە، بە دەنگێکی کز گوتی:

- بەلێ خوازگارتم.

ئیفان فیدوروفیچ، زۆر بە توندی و هەلچوونەوه هاتە زمان:

- ئەم شتانە بەو جۆرە چارەسەر ناکرێ برادەری ئازیز! تۆش گلاشا*
گیان، ئەگەر هەر ئەمەت مەبەستە، وانابێ... ببورە میرزادە ببورە دۆستی
ئازیز.

ئەوسا وەکو یەکیکی لێ قەومابێ، پەنای بۆ ژنەکەئێ برد:

- لیزاڤیتا پروکوفیفنا... پێویستە... پێویستە بزانین...

لیزاڤیتا پروکوفیفنا، بە دەم دەست بادانەوه، کەوتە هاوار:

- نا، من قەبوولم نییە... من قەبوولم نییە..

- دایکە، بە یارمەتیت، بامنیش قسەئێ خۆم بکەم. پێم وایە هەقی خۆمە
لەم مەسەلەیدە. حیسابینکم بۆ بکری و قسەئێ خۆم هەبێت: ئاخەر ئەمە
پەيوەندی بە چارەنووسی منەوه هەیە (ئاگلایا دەقاردەق بەو شتوێهە هاتە
قسان) دەمەوێ پەنای خۆم بێم و خوشحالم کە هەمووتان لێرە ئامادەن و

گەمزە

گویتان لیبی... دەى میرزادە بە یارمەتیت، کە تۆ بە نیازى خوازگارى منیت،
چۆن شادمانى من مسۆگەر دەکەیت؟
میرزادە گوتى:

- ئەلەهەقى ئاگلايا ئیقانوڤنا، من نازانم چۆن وەلامى پرسىيارەکەت
بدەمەو!... چ وەلامىک پر بەپىستى ئەم پرسىيارەه؟... پاشان... ئايا ئەمە بە
راستى پىويستە؟

- وا ديارە زۆر نىگەرانت، هەناسەت سوار بوو، بىزەحمەت نەفەسى
تازە بکەو و وەخۆبىزەو، قومى ئاو بخۆو. نا، هەنوکه چايت بۆ دىنين.
- ئاگلايا ئیقانوڤنا، خۆشم دەوئى، زۆرم خۆش دەوئى... هەر تۆم خۆش
دەوئى، کەسى ترم خۆش ناوئى. تکايە شتەکە بەگالتە مەگرە. من زۆرم
خۆش دەوئى.

- بەلام ئەمە مەسەلەيەکی هەستيارە. ئىمە منداڵ نين، پىويستە بە جىددى
تاوتوئى بکەين... بىزەحمەت پىم نالئى سەرۆت و سامانەکەى تۆ چيە و
چەندە.

ئىفان فیدوروفىچ، بەواقى وپەو و لەبن لیوانەو گوتى:
- بەسە، بەسە ئاگلايا! ئەو چيە، ئاخىر ئەمە راست نىيە، وا نابى... نا..
نا... بە راستى ئەمە راست نىيە!...

ليزافىتا پروکوفىنا، بە ئەسپايى، بەلام بە دەنگى کە بىيسترى گوتى:
- ئەيە پۆ لەم حەياچوونە!

ئەلکسندراش، لای خۆيەو، هەلى دايەوبە ئەسپايى گوتى:
- شىتە.

میرزادە، بە سەرسامى گوتى:

- سەرۆتەکەم؟ مەبەستت پارەه؟

- بەلى، دەقاودەق.

میرزادە، سوور بوو، بە دەنگىکى نەوى گوتى:

- حالى حازر.. ئا لەم ساتەدا سەدو سى و پىنج هەزار پۆبلم هەيە...

ئاگلايا، بى هېچ لە پوودامانىک، بە دەنگى بەرز و بە سەرسامى گوتى:

گه مزه

- هر نه وهنده؟

هه لبه ته كه م و زور رهنگي نه گورا بوو. له سهري پويشت:

- خراپ نيه، به تاييه تي يو كه سيك كه دهست بلاوي نه كات... باشه به

نياز نيت، كاريكي دهوله تي به دهست بيتي؟

- ده مويست، ئيمتيحانيك بدهم و بيم به ماموستاي تاييه تي.

- بيروكه يه كي زور باشه. كه هه لبه ته ده بيته پالپشتيكي باش يو

دهرامه تمان. ئه دي حه زناكه يت ببی به يه كيك له پله داران و پياواني ده ربار؟

- پياواني ده ربار؟ تا ئيستا بيرم له شتي وا نه كردووه ته وه، به لام...

خوشكه كاني ئاگلایا، له وه پتر به خويان نه وه ستان و له قاقاي

پيكنه نينيان دا. ئه لكسندرا، ماوه يه ك بوو كه له رزه يه كي سووكي به سيمای

ئاگلایا وه ده بيني كه نيشانه ي ته قينه وه ي پيكنه نينيكي كوتوپري پتوه ديار

بوو و ئاگلایا هه ولي دها به توبزي خه فه ي بكات. ئاگلایا كه چاوي به

پيكنه نيني خوشكه كاني كه وت، نيگايه كي هه پرشه ئاميزي كردن كه پينه كه نن،

به لام به خويشي هر دواي ساتيك به خوي نه وه ستاو له قاقاي پيكنه نينيكي

شيتانه و بگره هيستريانه ي دا. ئه و جا هر هه ستاو به غار له ژووره كه

وه ده ر كه وت.

ئاديليد گوتي:

- من له هه وه له وه ده مزاني ئه م به زمه به پيكنه نين ده شكيتته وه. هر له

هه وه له وه، له حيكايه تي ژيزكه كه وه، پيشيني ئه مه م كردبوو.

ليزاقيتا پروكوفيئنا، له پر گري گرت و هاواري كرد:

- نا، نه خير، ئه مه تان لي قه بوول ناكه م، شتي وا قه بوول ناكه م. به غار

دووي ئاگلایا كه وت. كيژه كانيش به هه شتاو دووي كه وتن. ميرزاده و

سه رگه قاري خانه واده، به دوو قولي له ژووره كه دا مانه وه.

جه نه رال، له ناكاوا، بن ئه وه ي به خويشي به ته واي بزاني چي ده ويت،

گوتي:

- گوي بگره ليون نيكولا يوفيچ، تو ته سه وري شتي وات ده كرد؟... ها؟

ميرزاده، به خه ميني به رسقي دايه وه:

گه مژه

- ٺهوهنده دهزانم كه ٺاگلایا ٺیٺانوقنا، پٺم رادهبویٺی، پٺم پٺدهكهنی.
- برادهری ٺازیز، كه مٺكهیهك سهبر بگره. با بچم بٺلایان تٺ لیٺره به...
چونكه.. تٺ پٺم بٺلی لیون نیکولایوفیچ، پٺم بٺلی ٺمه چ بوو، چ مانایهکی
ههیه؟ برادهری ٺازیز باوهٲ دهكهی كه من، وهكو باوکی - ٺاخر ههر هیچ
نهبن من باوکیم، وٲرای ٺهوهی باوکیم، ٺاگام له هیچ نییه، سهر لهم بهزم و
رهزمه دهرناکهه! بهلای كه مهوه تٺ بٺم بگیٺهوه، تٺ بٺم باس بکه!
- من ٺاگلایا ٺیٺانوقنام خوٺشدهوی، بهخویشی دهزانن.. پٺم وایه لهمیٺه
دهیزانی.

جهنهٲال، شانهمانی ههٺهکاندو گوتی:

- سهیره... سهیره! زٲورت خوٺشدهوی؟

- زٲور زٲور.

- سهیره. زٲورم بهلاوه سهیره. مه بهستم، یانی شستیکي غافلگیرانهیه،
باوهٲ نهکردهنیه... خوٺهویستییهکی وا کوتوپٲ... گوٲ بگره برادهری
ٺازیز... من سهروهت و سامانم بهلاوه گرینگ نییه (ههرچه ند وام وٲنا
دهکرد، سهروهت و سامانهکته زٲور لهوه زیاتر بن کهوتت)... بهلام من بیر
له ٺاییندهی کیٺهکهه دهکه مهوه... به کورتیهکهی... یانی تٺ دهتوانی،
بهختهوهری ٺهو دابین بکهیت؟ و... ٺهو چی دهلیٺ؟ ٺایا ٺهه شته بهلای
ٺهوهوه گالتهیه یان جدیه؟ بهلای ٺهوهوه نهک تٺوه؟

ٲیک لهم دهمه دا، دهنگی ٺهٺکسندرا ٺیٺانوقنا لهٲشت دهرگاکهوه بهرز
بووهوه، که باوکی گاز دهکرد.

جهنهٲال، پهله پهلی ٲیکهوت و گوتی:

- برادهری ٺازیز به یارمهتیت. تٺ دانیشه، بیربکهوه، ههر ٺیستا دیمهوه.
به پهله ٲروزی و ههراسانی به دهنگی کههکهیهوه چوو. سهیری کرد
دایک و کیٺ، لهوٲندهر، دهستانین له ملی یهکدی وهریناوه و وهکو بارانی
بههار، ٲووندکان بهسهر یهکدیدا دهبارٲتن. فرمیٺسکهکانی، فرمیٺسکی شادی،
سٲز و ٺاشتی و ٺاشتهوایی بوو. ٺاگلایا لیٺکدا لیٺکدا دهست، گٲنا، گهردن و
ٲوومهتی دایکی رادهمووسی. بهدل و بهگیان یهکتریان بهخووه دهگوشی.

گەمزە

لیزاقیتا پروکوفیتنا، پرووی کردە میژدەکە ی و گوتی:

- ئیقان فیدوروفیچ تەمەشاکە. ئەمە خۆیەتی، ئەمە ئاگلایای راستەقینەیه!
ئاگلایا، پوخساری شادو فرمیسکاوی خۆی لەسەر سینگ دایکی
هەلبەری و پوانییە بابی. بەدەم نەرمە پێکەنینکی خوشەو، بەرە و بابی
چوو، بە گەرمی باوەشی پێدا کرد و چەند جارێک ماچی کرد. ئەوسا بەلەز
بۆلای دایکی گەرایەو و سەرلەنوێ سەری نا بە سینگ و بەرۆکی
دایکیەو، تا کەس نە ی بین، ئەمجا ما بگری ئەمما گریان. دایکی بەلکە ی
شالەکە ی دایپۆشی.

دایکی گوتی:

- بزانه چیمان پێدەکە ی؟ بە راستی تۆ کچیکی دلپەقی، بزانه چیت
پێکردین، فەرموو من نایلیم تۆ خۆت بیلێ!
بەلام لیزاقیتا، ئەم جارەیان بە جۆرە شادیەک ئەو قسانە ی کرد.
پێدەچوو پشوو ی خوشتر بێ.

ئاگلایا، لەناکاوا ھاتە قسان، گوتی:

- راستە! من واھیم! کچیکی شەپەنگیز و دلپەقم، بێ کەلک و ھیچم، من
منداڵیکم نازو نازداری کوشتوومی، کەلکی ھیچی پتووە نەھێشتووم! ئەمە بە
باوکە بلێ! ..

بەدەم گریان و پێکەنینەو گوتی:

- ئا. بەخۆشی لێرەیه. ئەو لێرە ی بابو؟ گوت لێ بوو؟
جەنەرال، بە کەیف خۆشی، کەوتە لستەو و بۆن کردنی دەستی
ئاگلایا. ئاگلایاش دەستی خۆی نەکێشایەو. بەخۆشچالەو گوتی:

- کێژە ئازیزەکەم... پوچەکەم! دیارە.. تۆ ئەم گەنجەت خۆش دەوی؟

ئاگلایا، لەپەرگری گرت، سەری ھەلھێنا و ھاواری کرد:

- نا، نا، نا!... من تاقەتی ئەوم نییە... یەک زەرەش ئەم گەنجە ی تۆم
خۆش ناوی! توخوا ئەمەش بوو بە پزق! خوام لەو خواپە جاریکی دی
شتی وام پێ بلێی باوکە... ئەم قسە یەم زۆر بەجدیە ھا، گوت لێیە؟ بە
راستیمە ھا!

گه مڙه

ئاڭگلايا، به راستى بوو، ئاگر له چارهى دهبارى، چاوانى ئاگرىان لى
دهبووه وه.

بابى، سهرى له بهرخوى نا، چووه وه قاوغه كهى خوى، به لام ليزاڤيتا
پروكوفيتنا، له پشت ئاڭگلايوه، ئاماژه يه كى بۆ كرد، يه كسهر زانى مه به ستي
ئه وه يه كه "هيچى لينه پرسيت".

گوته:

- جا ئه گهر وايه فرشته كه م، به خوت سهرپشكى، چيت پيخوشه وابكه،
به لام له وى به تهنى دانيشتووه و چاوهرپوان دهكات، باشه نابى به
پروخوشى و ئارامى تىي بگه يه نين كه برپوات؟ جهنه پاليش، له لاي
خويه وه، چاويكى له ژنه كهى داگرت.

ئاڭگلايا گوته:

- نا، نا، پتيويست به وه ناكات. پتيويست به روبيني و مجامه له ناكات. تو
برق بۆلاى، منيش دواى تو يه كسهر ديم، ده مه وى عوزر خوايى بۆ ئه م...
كه نجه بيتمه وه، چونكه هه ستيم بريندار كرد.

ئيڤان فيدوروفيچ، به جيديدى گوته:

- وايه، زوريش نه هه قيت ليكرد.

- كه واته... ئيوه هه مووتان ليتره بن. من يه كه م جار به تهنيا ده چم بۆلاى،
دواى چهند سانيه يه ك، ئيوه ش يه كسهر به دووما بيتن. وا باشتره.

هر كه گه يشته به رده گا، له پر گه پايه وه و به خه مينيه وه گوته:

- پيكنه نين ده مگريت! هه ست ده كه م تامه زرؤى پيكنه نينم!

به لام دووباره، به هه شتاو به ره و لاي ميرزاده باى دايه وه.

ئيڤان فيدوروفيچ، به په له له هاوسه ره كهى پرسى:

- ها؟ چى له مه حالى بوويت؟ ئه مه چيه؟ چى لى تيده گه ي؟

ليزاڤيتا پروكوفيتنا، به هه مان په له په لى ميرده كهى وه لامى دايه وه:

- من ناويزم ره ئى خوم بليم، به لام وه كو پۆژى پوون عيانه.

- منيش پيم وايه، هه مان ره ئيم هه يه. وه كو پۆژى پوون عيانه. ئاشقه.

ئه لكسندرا ئيڤانوفناش هه لى دايه:

گه مژه

- بلین شهیدایه! نهک هر خوشی دهوئ، به لکو شیت و شهیدای بووه،
به لام ناشقی چ شتیکی بووه، لهو باشتی نه دوزییه وه؟
لیزاقیتا پروکوفیتنا، به دهم خاچ کیشانه وه گوتی:
- نه گهر ئه مه قهدهرو چاره نووسی کیژده کهم بی، دهیسا خوا لیبی
موبارهک بکات!

جه نه پال، بوی سه لماند و گوتی:
- دیاره ئه مه قهدهریتی، ئینسان ناتوانی له قهدهری خوی هه لئ!
ههنگی، هه موو گه پانه وه بۆ هۆله که، که مو فاجه ئه یه کی تازه یان بۆ
له که مینا بوو.

ئاگلایا، که چوو بۆلای میرزاده و پووبه پرووی بووه وه، نهک هر
پیکه نین نه یگرت، به لکو له نیمچه شهرمی کیشه وه پتی گوت:
- له کچیکی سه رشیت، گهوج، له مندالیک که ناز خووی شه پکردوو
ببووره، لیبی مه گره (به دهم ئه و قسانه وه دهستی میرزاده ی گرت)، باوه ر
بکه، ئیمه هر هه موومان، بی ئه ندازه ریت ده گرین، لاما ن به ریزی. جا
ئه گهر من ریم به خۆدایی، گالته به دلپاکی و ساکاری و میهره بانی تۆ بکه م.
بمبوره، لیم مه گره، به شوخی و لاساری مندالیک حه ساو بکه. ببوره که
ئه وهنده پئ داگریم له سه ر شتیکی بی مانا کرد، که هیچ بایه خیکی نییه و
نابن، ببوره. هه لبه ته نایه ته دی..

ئاگلایا، به تاکتیکیکی تایبه تیه وه دوا پرسته ی گوت.
هه موو، باوک و دایک و هر دوو کیژده که یان، ریک له کاتی خۆیدا
وه ژوورکه وتن، که گوئیان له پرسته ی "... شتیکی بی مانا کرد، که هیچ
بایه خیکی نییه و نابن..." بوو، حه په سان به سه رسامی که وتنه نیگا کردنی
یه کدی. زیاتر حه په ساوی جدیه تی وتنه که ی ئاگلایا بوون، به لام له وه
نه ده چوو میرزاده تیگه یشت بیت، له پاده به ده ر خوشحال بوو.
میرزاده له بن لیوانه وه گوتی:

- بۆچی ئه م قسانه ده که یه ت؟ بۆچی... تۆ... داوای بوردن له من ده که ی؟
ته نانه ت ده یویست بلن که ئه و (میرزاده) شایسته ی عوزرخوازی ئه و

گه مزه

(ئاڭلايا) نيه. كئ چوزانى؟ له وه شه له ماناي ئه و پرسته يه "شتيكي بئ مانا كه هه لبه ته مه حاله بيته دي" حالي بووبئ، به لام چونكه ته بيهت و بير كردنه وه يه كي سه يري هه بوو، به و قسانه نه ك قه لس نه بوو بوو، به لكو خوشحالئيش بوو بوو. به وه خوشحال بوو كه به مه زنده و خه يالي خوي بوي هه بوو و ده يتواني، بچي ته ديده ني ئاڭلايا، گفتوگوي ده گه ل بكات، ده گه ليا دابنيشيت و پنيكه وه بچنه پياسه و گه ران.. ئه مه بئ ميرزاده ئه و په ري خوشي بوو، خوشي و شاديه ك بوو به شي سه رانسه ري ژياني ده كرد! (له وه ده چو و ليزا فيتا پروكوفيچنا له م خوشي و شاديه بترسييت، به غه ريزه هه ستي به و ته بيه ته ي كردبوو. زورشته هه بوو كه له ناخا لني ده ترسا و نه يده تواني بيدركيني.).

زور زهمه ته پياو بتواني وه سفي ئه و كه يف و خوشيه بيته ندازه يه بكات كه ئه و شه وه دژواره ميرزاده ي تيا بوو. پاشان خوشكه كاني ئاڭلايا گي رايانه وه، ئه و شه وه ميرزاده ئه وه ند ه سه ر حال و شادمان بوو، كه بينه ر ده ييني خو به خو كه يف ي ساز ده بوو و ئوخژن له دل و ده رووني ده گه را. ئيدي هه ژده ر هه ژده ر قساني ده كرد، كه له وه تاي شه ش مانگه وه كه س شتي واي لينه دي بوو، واته له و به يانيه وه كه بئ يه كه م جار ته عاروفي ده گه ل مالباتي يه پانچيندا كردبوو. ديار بوو له وه تاي بئ پترسيبورگ گه رابووه وه، به ئانقه ست برياري دابوو كه هه ندئ ته ري ك و كه م دوو بيت. ته نانه ت پيش ئه و ئيواره يه به ماوه يه كي كه م به به رچاوي هه مووانه وه، به ميرزاده (س...)ي گوتبوو، كه هه ست ده كات پئويسته بيته نگ بيت، چونكه شيوازي ده رب رين و گوزارشتي خراپه و به و شيوازه خراپه له به هاو نرخی ئه و بيرانه كه م ده كاته وه كه ده يه وي ده ريان ببريت، به لام ئه و شه وه، له هه مووان پتر قسه ي كرد، قسه كه ري سه ره كي هه ر ئه و بوو، ئيدي زماني پژابوو، هه ر پرسسياريكي لينده كرا، زور به رووني و تامه زرروي و دوو رو دريژي به رسفي ده دايه وه، به لام هيچ قسه يه كي كؤن و سواو وپواو و بازا ري له قسه كانيا نه بوو. له سه ره تاوه ئه و بيرو ئه نديشانه ي كه ده ري ده برين زور قوول و په سه ن و جيدي و بگه ر قورس و گؤنگش بوون.

گه مژه

ته نانهت هه ندی سهرنجی زور شه خسی و، بۆچوونی تاییه تی عهرز کرد، که پاشان تیکرای گویگره کان پایان وابوو که ئه گهر بهو زمانه خو شهبه یان و بژاردیه ده ری نه بریبان له وه بوو، بیتیه مایه ی ته وس و توانج و تانه وته شهر و پیکه نینی خه لکه که.

هه رچه نده جه نه پال، هه زی له جدیه تی گفتوگویه کان بوو، به لام هه م ئه و و هه م لیزا فیتا پروکوفیتنا، پیتان وابوو قسه کانی میرزاده، له پاده به ده ر جدین و هه لقوولاوی فره زانیارین، بویه له ئاخر و ئوخری شه ونشینیه که دا هه ستیان به بیتاقه تی ده کرد.

به لام میرزاده له کوتاییدا، به جۆری گهرم بووبوو و گوپی به ستبووه وه که که وته گێرانه وه ی چیرۆک و حیکایه تی کۆمیدی و نوکته ی پیکه نیناوی که خۆی له پیتش هه مووانه وه پیده که نی، ئیدی ئه وانی دیکه ش به دوویا پیده که نین، نه ک هه ر له بهر ئه وه ی حیکایه ت و نوکته کان کۆمیدی بوون، به لکو زیاتر په تای پیکه نینه که ی میرزاده بۆ ئه وانی ش سیرایه تی ده کرد.

به لام ئاگلا یا، به دریزایی شه وه که، مه گهر به ده گمه ن، ده نا نه زاری هه له پیتا و نه بزه یه کی که وته سه رلیو، به لام به تاسه وه گویی بۆ لیون نیکولایوفیچ رادیرا بوو ته نانهت به تامه زرویییه وه لیتی ده روانی و چاوی تی بریبوو.

لیزا فیتا پروکوفیتنا، دوا ی توزیک به میرده که ی گوت:

- ته مه شای چۆن چاوی تی بریوه! چاوی لی ناگوازیته وه. چاوی بریوه ته ده م و زاری ئه و و وشه به وشه ی قسه کانی قووت ده دات. ده لینی ئه فسوون کراوه. ئه گهر یه کێکش پینی بلێ ئه وی خو ش ده وێ، دنیا ژیر و ژوور ده کات، خیرا له هۆرژنی گریانێ ده دات و خۆی له هه میژت داویت.

جه نه پال شانیککی بۆ هه لته کاند و گوتی:

- چار چییه؟ شه پ ده گه ل قه ده را نا کریت!

جه نه پال، تا ماوه یه کی زور له وه دواش، زور جار ئه و پرسته یه ی دووباره ده کرده وه، له وه ده چوو زه یینی ئه فسوونی ئه و ده سته واژه یه

گه مزه

بووبی.

هه لبه ته ده بی ئه وهش بلیین که جه نه پال، وه کو بزسمانیک، له زور پرووه وه، له م وه زعه رازی نه بوو، دلی پی خوش نه بوو، به تایبه تی له و پرووه وه که گونگ و ناروون بوو، به لام برپاری دابوو که زمانی خوئی بگری و هیچ نه لیت و سه بر بکات تا بزانی لیزاقتا پروکوفیتا چ ده لیت.

ئه م خوشی و شادیه زوری پینه چوو، بۆ سبه یی ئاگلایا شه پیتی دیکه ی ده گه ل میرزاده دا به رپاکرد، که له پوژه کانی دواتریشدا هه مان تاس و هه مان هه مام به رده وام بوو. ئیدی ئاگلایا به رده وام گالته ی به میرزاده ده کرد، پی راده بوارد، وه کو لیتیوکتیک رهفتاری ده گه ل ده کرد.

راسته هه ندی جار پیکه وه له باخه که دا پیاسه یان ده کرد، یه ک دوو سه عاتیک له ژیر که پریکی پشت باخه که وه داده نیشن، به لام ئه وه ی بینرا بوو ئه وه بوو که میرزاده له و حاله تانه دا، زور به ی کات پوژنامه یه ک یان کتیبکی به ده سه ته وه ده گرت و به ده نگی به رز بۆ ئاگلایای ده خوینده وه.

پوژنیک، کاتی پوژنامه ی بۆ ده خوینده وه، گزوگومه ت پی بری و گوتی:
- سهیره! ده زانی ده میکه بۆم ده رکه وتوووه که مخابن زور نه خوینه واری.
پرسیاری هه ر شتیکت لیکه ن، وه لامی ته واوت پی نییه، ئیدی چ ده رباره ی کاراکته ر و که سیتیان بی، چ ده رباره ی واریقات و پرووداوان، چ ده رباره ی نیوه پوک و بابته تی ئه م کتیب یان ئه و کتیب بی، یانی به راستی پیاو دلی به حاله ت ده سووتی.

میرزاده به رسقی دایه وه:

- خو من پیم گوتبوویت، خوینه واریم که مه.
- که واته تو چیت هه یه؟ شانازی به چیه ته وه بکه م، پیزی چیت بگرم؟ ده ی بخوینه وه، نا، نا به سه، واز له خوینده وه بیته.

هه ر ئه و شه وه، ئاگلایا رهفتار و هه لویتستیکی مه ته ل ئاسای نواند. به لای هه موو ئاماده بوانه وه، له له گه ز ده چوو. تیی نه ده گه یشیتن. لوتفیکی زوری به رانبه ر به میرزاده (س...) که له پترسبۆرگ گه رابوو وه، نواند، زور شتی ده رباره ی یه فگینی پاقلوفیچ، لی پرسی. (هیشتا میرزاده لیون

گه مژه

نيکولايوفیچ نه هاتبوو). ميرزاده (س..) پښه په خوی دا که ئاماژه بؤ "ئو
گورانه بکات که پیده چوو له و نزيکانه دا، له خانه واده که ياندا پروو بدات"
باسی ئو بيرؤ که يه ی کرد، که لامسه رلايی له زاری ليزاښتا پروکوفیچناوه
داکه و تېوو، که گوايه له گينه دیسان زه ماوه نده که ی ئاډیلايد که ميک
دوا بخریت، تا به کجاری هر دوو زه ماوه نده که يه ک بخری و يه ک ئاههنگ
بگيرن. ئاگلایا که گویي له و قسانه بوو، گری گرت، به جوری ده هری بوو،
که ته سه ور نه ده کرا، هر هه موو ئه و شتانه ی به " قسه ی قور" وه سف کرد،
به لکو له وه شی تپه پاندا، هر هات به زاریا و گوتی: "هیشتا بریاری نه داوه
جیگه ی ماشقه ی هیچ که سینک بگریته وه".

ئهم قسانه ته نگه ی هه مووانی گرت، به تایبه تی هی دایک و باوکی.
لېزاښتا پروکوفیچنا، له کوبوونه وه یه کی نه یتیدا ده گهل میړده که یا، پيشنیازی
کرد که باسی مه سه له ی ناستاسیا فیلیپوښنا ده گهل میرزاده دا بکه نه وه و به
ته واوه تی بیپرینه وه.

ئیښان فیدوروفیچ، سویندی خوارد که ئو قسه یه ی ئاگلایا، ته نیا
"هه لچوونیک ی کوتوپر بووه و زاده ی هه ست کردن به "شهرم" بووه و
هیچی تر. خو ئه گهر میرزاده (س..) باسی زه ماوه ندی نه هینا پيشی ئو
"هه لچوونه" ش پروی نه ده دا، چونکه ئاگلایا. زور چاک ئاگاداره که
په یوه ندی نیوان میرزاده و ناستاسیا فیلیپوښنا، هه مووی بوختان و درؤ و
ده له سه ی خه لکی به دخوايه، ناستاسیا فیلیپوښنا به ته مایه شوو به پروگوژین
بکات. جه نه پال ئه وه شی گوت که میرزاده هیچ گونا هینکی له م مه سه له یه دا
نییه، ئو په یوه نډیه ش که به درؤی خه لکی گوايه له نیوان ئو و ناستاسیا
فیلیپوښنا ده بووه، ئیستا نه ماوه، نه ک هر نه ماوه، به لکو ئه گهر راست
ده وی، هه رگیز پوژئ له پوژان په یوه ندی وا له نیواناندا نه بووه.

به لام میرزاده، له سه ر که یف و شادیی خوی بوو، هیژ نه بوو بتوانی
سه رو دلی بگریت و نارحه ت و نیگه رانی بکات. راسته هه نډی جار ته نکه
ته میکی خه م و بی ئو قهری ی له چاوه پروانی ئاگلایا دا به دی ده کرد، به لام
ئهمه ی بؤ هوی دیکه ده گپرایه وه، ئهم ته مه خو به خو له به رچاوی

گه مژه

دهر په ويښه وه. ئيدى متمانه و قه ناعهت و دلنځايه كى جيگير و نه گوري له لا چي بووبوو، هيچ شتيك نه بوو ئو قه ناعهت و باوه په ي بگوږيت. ئيدى له وه ده چوو زياد له پټويست سهر په حهت و ئاسوده و دلنځاييت، به لاي كه موه ئه م سهرنج و بوچوونه له لاي هيپوليت چي بووبوو كه پوژي له پوژان له باخه كه دا تووشى بووبوو.

ئو پوژه، هيپوليت، ميرزاده ي پاگرت و، پني گوت:

- ها! بيرته ئه وساكه پيم گوتيت ئاشق بوويت، قسه ي من دهر نه چوو؟

ميرزاده ته و قه ي ده گهل كرد، پيرؤزبايي لي كرد كه پهنگ و پووي خوښه و پوو له چاكيه. له وه ده چوو هيپوليت به خوښى هيو او گورو تينيكي وه بهر هاتبيته وه، كه نه خوښاني سيل، زور جار تووشى ئو حاله ته دهن.

هيپوليت، كه چوو بولاي ميرزاده، به و نيازه چوو كه بهر تانه و ته شهري بدات كه ئو كه يف و خوښيه ي له چييه، به لام په كسهر ئو بيره ي له ميتشكي خو ي دهر كرد و كه و ته باسي خو ي و گله ييه كي زور، دوور و دريژ، بي سهر و بهري هه لپشت.

له كوتاييدا گوتي:

- ناتواني ته سهر و بكه ي، كه هر هه موويان، چهند بچووك، بي ئه قل، له خورازي، خو هه لكيش و نه فس نزم و هيچ و پووچن. باوه په ده كه يت بويه قه بووليان كرد دالدهم بدن، چونكه به خه يالي خويان به زووترين كات دهمرم. ئيستا هه موويان تورهن چونكه نهك هر نه مردم، به لكو حالم باشتهر توخوا ئه مه مه خسه ره نيه! گره و ده كه م كه باوه په قسه كانم ناكه يت!

ميرزاده، حهزي نه كرد به رسقي بداته وه.

هيپوليت، له سهر ي پويشت و گوتي:

- ته نانهت هه ندي جار بير له وه ده كه موه بگه پيمه وه بولاي تو و ده گهل تودا دانيشم! چونكه تو به لاي كه موه تو له و باوه په دانيت كه ئوان به و مه رجه جتي كه سيك بكه نه وه كه به زووترين كات بمريت، وانيه؟

گه مژه

میرزاده گوئی:

- من وام ویتا ده کرد که به مه به سستیکی دیکه ده عوه تیان کرد بیت.
- ها، ها! تو نه وهندهش ساویلکه و سا نه قل نیت که خه لکی ته سه وری
ده که ن! هیتا وختی نه هاتوو، دهنه هندی شتم دهر بارهی ئه م گانیا
چکوله، نه خشه و نیاز و خولیاکانی بو ده گیتراپته وه. ئه مانه پیلانت دژ
ده گیترن، نامردانه داوت بو دهنه نه وه. گهره کیانه، کولت پی بدن، وره
به ربدهی و ههرهس بیتی... بویه پی او حه یفی لی دی که نه وهنده غافل و بی
خه م و خه یال پالی لیده ده یه وه و ده خه وی، به لام نه فسوس تو ههر نه وه بیت
و ناگوریت!

میرزاده به پیکه نینه وه گوئی:

- یانی له بهر ئه مه دلت به حاله ده سووتی! یانی پیت وایه ئه گهر نیگه ران
و نارپه حهت بام، خوشالتیر ده بووم؟
- پی او کلؤل و به به ختیکی به ئاگا بی، نهک دلخوش و شادمانیکی
خاپیتراو... گوايه نازانی له و ماله دا هه فرکیکی سهر سه ختت هه یه!
- نه وهی سه بارهت به ره قیب و هه فرک ده یلیت، زادهی به دگومانیه
هیپولیت. مخابن هه قی نه وه م نه وه لامت بده مه وه، به لام سه بارهت به
گافریلا ئاردا لیونوفیچ، بیگومان له من باشتر ده زانیت که دوا ی نه وه موو
شکست و دورانه، ناتوانی به ئاسانی خوی بگریته وه و بی خه م و خه یال،
سهر ره حهت و ئاسووده دل بژی، نه گهر شتیکی له باره وه ده زانی،
له مه وه یه. پیم وایه هه قه له م روانگه یه وه ته مه شای نه و شتانه بکری. هیتا
ده رفه تی له بهرده مدایه که خوی چاک بکات. هیتا سالانیکی زوری به
به ره وه ماوه، ژیان یه کپارچه په ندو عییره ته... که... که...

میرزاده، لیره دا، مینگه مینگی پیکه وت و له نا کاو زنجیره ی بیره کانی
پسایه وه، گوئی:

..- سه بارهت به دژایه تی و پروو خاندنی من... ههر نازانم باسی
چیده که ی، ته قه ی سهر م دی. هیپولیت، تکایه با واز له م قسه یه بیتن و نه م
مه وزوعه بگورین.

گه مژه

- باشه، وازی لی دینین، دهیگۆرین. به تایبه تی که تو ناتوانی دهسبهرداری که رهه و لیئوردیهی دهروونی خۆت بییت. به لی میرزاده، تو تا به خۆت شته که له بنجوبناوان نه که ی سووکناییت نایه. که له بنجوبناوانیشت کرد، به چاوی خۆت بینیت ههنگی باوه پرت نایه، ها، ها! ئه ری پیم بلی ئیستا زور لیم بیزار نیت، پقت لیم نابیته وه؟
- له بهرچی؟ له بهرئه وهی له هه موومان زیاتر ئازارت چه شتووه و ئازار ده چیژیت؟

- نا، به لکو له بهرئه وهی لیاقه تی ئه و ئازارهم نییه.
- هه ر که سینک بتوانیت تهحه مولی ئازاری زیاتر له خه لکی دی بکات، ئه مه خۆی له خۆیدا لیاقه ت و شایسته ییه. که ئاگلایا ئیقانوفا، ئیعترافنامه که ی خویندبوو و ته وه، خۆزیای دهخواست که بت بین، به لام...
هیپولیت، وهکو ئه وهی بیه وی به په له پیره وی ئه م گفتوگویه بگۆریت، قسه که ی پی بری و گوئی:

- دهیه وی دواي بخات بۆ... مه حاله بتوانی... تیده گه م، تیده گه م!... ئه ری به راست وهکو بیستوومه، گوايه تو به دهنگی بهرز ئه و هه موو وراوه بی سه رو به رت بۆ خویندوو و ته وه. ئه له قی هه موویم به دهم و پینه وه نووسیوو. هه رچی ده که م و ده کۆشم ناتوانم باوه ر بکه م که که سینک هه بی ئه وهنده - نالیم دلره ق - (چونکه ئه گه ر وا بلیم بۆ خۆم شه رمه زاریه)، به لام ده لیم ئه وهنده مندالانه و سائهل و کینه کیش بی، که گله یی ئه و ئیعترافنامه یه م لی بکات و وهکو چه کیک دژی من به کاری بین! مه ترسه، باسی تو ناکه م، مه به ستم تو نییه...

- به لام هیپولیت، به راستی مایه ی داخه که ده بینم خه ریکه ئه و بیره وه ریانه ت به درۆ ده خه یه وه و حاشایان لیده که ییت، چونکه راستگویییه کی ته وایان پیوه دیاره! ته نانه ت سه خیفترین په ره گراییشی که زۆرن (لیره دا هیپولیت چاره ی دا به یه کا) ره گی له ئازاردايه، ره نگدانه وهی ئازاره، که فاره تی ئازاره، چونکه ده ربیرینی ئه و ئیعترافه، خۆی له خۆیدا رووبه روو بوونه وهی ئازار و ره نگه بویری و ئازایه تییه کی گه وره ش بییت.

گەمزە

هەلبەتە روالەتە ئىعتىرافنامەيە ھەرچىيەك بى، ھاندەرىكى روى و دەروونى رەسەنى لەپشتە. باوەرم پىيەكە تا زياتر بىرى لى دەكەمەو، زياتر قەناعەتم پىنى دىت. ھەلبەتە من نامەوى داوهرى دەربارەى تۆ بکەم. بۆيە رابوچوونى خۆمت پىدەلیم، چونکە بەداخەوهم کە ئەو کاتە قسەم نەکرد...

دەموچاوى ھىپولیت سوور بوو. وای دەزانى میرزادە گالتەى پى دەکات، بەتەمايە داویک یان تەلەيەکی بۆ بنیتەو، بەلام کە بەوردی زەینى دەموچاوى دا، بۆی دەر کەوت نەخیز بە راستیەتى و ھىچ پرووبینیەک لە سىمايدا بەدى ناکریت. ئیدی پرووی گەشایەو و گوتی:

– ھەر دەبى بمرم!

لەزگ بوو لەسەرى بېروات و بلی: "چۆن دەبى پیاویکی وەکو من بمریت؟"

بەلام زمانى خۆی گرت. ئەوجا لەسەرى پۆیشت و گوتی:

– تەسەور ناکرئ ئەم گانیايەى تۆ چ ئازاریکم دەدات. ھەر بە مەبەستى دزایەتى من، پۆژئ یەخەى گرتووم، دەلیت ئەوانەى کە گوئیان لە ئىعتىرافنامەکەى من بوو، لەوہیە سى چوارىکیان لە پىش مندا بمرن! توخوا ئەمە قسەيە! وا دەزانى من بەمە خوشحال دەبم. ھا ھا!... یەکەم ھەموویان ھىشتا زندوون و کەسیان نەمردووە، گریمان ھەر ھەمووشیان لەپىش مندا مردن، ئەمە چ بارسووکىەک دەبى بۆ من؟ پىم وایە تۆش لەمەدا لەگەل بۆچوونەکەى مندايت. لەچاوى خۆیەو تەمەشای خەلکی دەکات، وا دەزانى منیش خۆیم. ھەر بەوئەندەشەو نەوہستا، بەلکو شولى لى ھەلکیتشاو و ھەنوکه پەناى وەبەر جنىوان ھىتاو و ریک و رەوان دەلیت: ھەر کەسیک حورمەتى خۆی بگریت، لەو حالەدا بە بیدەنگى دەمریت، گوايە ئەم کارانەى من لە پرووی خۆپەرستى یەو بوو! توخوا ئەو بوو بە قسە، ھا؟ خوا ھەقە خۆی خۆپەرست نییە! خۆ پەرستى لەوہو بۆ خەلکی ماوہتەو! جا خۆپەرستى ئەو جۆرە خەلکانە چەند چرو خەستە! خوش ئەوہیە لە ھەموو کەس خۆپەرست ترن و ھەست ناکەن کە خۆپەرستن!... ئەرى میرزادە تۆ ھىچت دەربارەى (ستىپان) گلیبوف ناویکی سەدەى ھەژدەيەم

گه مژه

خویندوو ته وه؟ من دویښی بهر ښکته ووت شت ټیځم له باره یه وه بهر چاو که ووت و خویندومه وه...

- ئه م ستيپان گلیوفه کښه؟ *

- ئه مه پیاوښکه له سهرده می په تروسی گه ورده دا خرایه سهر قازوخ.
- ئا... به لږ! ئیستا بیرم که و ته وه! پارزه دانه ساعات له سه هۆل به ندان ټیځی به تره فدا، له سهر قازو څیک مایه وه، ته نیا یه که فره نجی به سهر شانه وه بوو، به راستی که سیځی کولنه دره بوو، بهو حاله وه مرد. به لږ ئه مه م خویندوو ته وه... به لام مه به ست چیه؟ ده ته وئ چی بلږی؟

- هیچ ته نیا ئه وم له خوا ده وئ که ئه جوړه مرگه به نسیمی هندی که سان بکات، به لام به نسیمی ئیمه مانانی نه کات. تو پیت وایه من ته حه مولی مرگیځی وه کو مرگه که ی گلیوف ناکه م؟

میرزاده، به شپړزه یی گوتی:

- نا، نا، هرگیز... ته نیا مه به ستم ئه وه بوو که پیت بلږم... مه به ستم ئه وه نه بوو بلږم ناتوانی وه کو گلیوف بیت، به لام تو... زیاتر له که سیځی تری ئه و سهرده مه ده چیت که...

- ئا، دوزیمه وه: ده ته وئ بلږی وه کو "ئوسترمان" * ی ئه و سهرده مانه ده چیت نه که له گلیوف. ده تو یست وا بلږی؟

میرزاده، به سهرسامی پرسى:

- کام ئوسترمان؟

هیپولیت، به وای وره وه گوتی:

- ئوسترمان، دیپلوماته که ی سهرده می په تروسی گه وره.

بیده نگى و په شوکان بؤ ساتیک بالی به سهردا کیشان.

میرزاده، دواى رامان ټیځی که م، به ئه سپایى گوتی:

- نا، نا، مه به ستم ئه مه نه بوو. باوه ناکه م بتوانی وه کو ئوسترمان بیت.

هیپولیت، چاره ی دا به یه کا.

میرزاده که ده یو یست مه به سته که ی پروون بکاته وه، خیرا گوتی:

- به هر حال، ده زانی بؤ ئه و قسه یه م کرد، بؤ یه ئه و قسه یه م کرد چونکه

گەمزە

خەلکی ئەو زەمانە (باوەر بکە ھەمیشە بیر لەمە دەکەمەو) زۆر جیاواز بوون لە خەلکی ئەم سەردەم و پۆژگاری ئێمە. وەکو ئەوێ لە پەگەزێکی دی بووبن، وەکو ئەوێ ئەسل و نەژادێکی دیکە بووبن. خەلکی ئەو زەمانە مێشکیان ساف و ئارام بوو، بە یەک بیرەوێ مژول بوون، بەلام خەلکی سەردەمی ئێمە، خەلکی ئەمڕۆ مێشکیان جەنجالتەر، پێشکەوتووترن، ھەستیارترن و دەتوانن لە یەک کاتدا پەیگیری دوو سێ بیروکان بکەن، یانی سەریک و ھەزار سەودان... خەلکی ئەمڕۆ مەیدانی دیدی زۆر فراوانتر، پەتی بلالو، بۆ ھەزار و یەک لاپەل دەھاری. دڵنیام ھەر ئەمەشە نایەلێت وەکو خەلکی ئەو پۆژگاری یەکپارچە بن، من مەبەستم لەو قەسە تەنیا ئەمە بوو نەک...

- من دەزانم، تۆ زۆر لە خۆت دەکەیت تا دڵنەوایی من بکەیت. ھا، ھا!... تۆ بە راستی منداڵی میرزادە! ئاخر من دەزانم ئێو، ھەر ھەمووتان بە جۆری پەفتارم دەگەڵ دەکەن وەکو ئەوێ فینجانێکی چینی بم... ئێو بەمە من بچووک دەکەنەو... بەلام گرینگ نییە! زویر نابم. بەھەر حال گفتوگۆیە کەمان ھەر نەبێ بڕیک سەرگەرمکەر بوو! .. میرزادە، بە راستی تۆ ھەندێ جار دەبیتەو بە منداڵ. جا با ئەو ھەشت پێ بلێم میرزادە لە دلی خۆدا تەماحی ئەو ھەبوو کە زۆر لە ئۆستێرمان باشتریم. خۆ بوونە ئۆستێرمان لە ناو خێلی مردوواندا کاریکی ئاسانە... بەھەر حال پێم وایە تا زووتر بمرم بۆ خۆم باشتر، دەنا وام لێدیت بە خۆم خۆزیا بخوازم کە... وازم لێ بێنە! بەدووعا! بەلام پێم بلێ: باشترین جۆری مردن کامە یە؟ مەبەستم ئەو یە... شایستەترین مردن بە بۆچوونی تۆ کامە یە؟ عەجیب! بۆ وەلام نادەیتەو؟

میرزادە، بە دەنگێکی نەرم و خۆش گوئی:

- بەلامانا بپۆ و بەختەو ھەریمان پێ پەوا بدینە!

- ھا ھا ھا! رێک چاوەروانی ئەم قەسە بووم! بەھەر حال تۆ... تۆ... تۆ... دە... دە... زۆر باشە! عەجەب پیاویکی قەسەزانی! خودا حافیز، بە دووعا!

گه مژه

په راویز:

* ..- کامنی ئوسترف...: دورگه یه که له پووباری نیفای باکوری پترسبورگ.

* ..- دالده دهری لیزافیتا بوو...: له ئه سلی دهقه که دا به فهره نسیه

* - .. دواي ئه وه موو شته ی پووی دا...: له دهقه که دا به فهره نسیه.

* .. میژووی شلوسه...: فریدریک شلوسه (۱۷۷۶ - ۱۸۶۰)

دیروکنوسیکی ئه لمانیه کتیبیکی هه یه به ناویشانی "میژووی گشتی".

* - .. گلاشا...: سووکه له ناوی ئاگلایاه.

* - .. ستیپان گلیبوف... (عه شیقی) ئودوکسیای یه که م ژنی په تروسی

گه وره بوو که ته لاقی دا. به شداری ئه و شوپشه ی کرد که پیاوانی ئابین

دژی ئه م ئه میره یه و ئه لکسی کوپی به رپایان کرد، گلیبوف له سالی ۱۷۱۸

دا له کینین دادگایی کراو حوکمی خستنه سه ر قازوخ درا.

* - .. ئوسترمان...: ئاندري ئیفانوفیچ ئوسترمان (۱۶۸۶ - ۱۷۴۷) کوپی

قه شه یه کی خه لکی فستفالیای بوو، له ته مه نی هه ژده سالی دا هات بۆ پرووسیا.

پتروسی گه وره له وه زاره تخانه ی دهره وه دا دایمه زراند، له گفتوگۆی سولخی

نیستاد، سالی ۱۷۲۱ و په یمانی سالی ۱۷۲۳ دا ده گه ل ئیران، به شداری کرد.

له سه رده می ئانا ئیفانوفنادا بوو به سه روکی حیزبی ئه لمانیا، له قه بی کونت

و پۆستی راویژکاری وه رگرت. دواي پوخانی ئیفانی چواره م له لایه ن

ئیلیزابت پتروفناوه، بۆ سبیریا نه فی کرا.

فەسلە شەشەم

سەبارەت بەو ھەوالەى كە قارقارا بۆ براىەكانى گىرەبوو، ھەوالىكى تەواو دروست بوو: ئاھەنگ و شەونشینیەك لە فیتلاکەى مالى یەپانجیندا ساز دەکریت كە لە گینە دۆتمیر بیلوکونسکایاش ئامادە بیت و بەشداری تیدا بکات. قەرار بوو میوانەكان ئەو شەو بەگەنەجی، بەلام قارقارا وەكو خووی ھەمیشەیی خوئی، مەسەلەكەى زیاد لە پتویست بە ئاو و تاوتر گىرەبوو. دروستە كە ئاھەنگ و شەونشینیەكە پەلە پەل و شپرزەیی پتوہ دیار بوو، بەلام ھۆیەكەى ئەمە بوو " كە ھیچ شتیكى ئەم خیزانەوہكو خیزانانى دى نەبوو، لیزاڤیتا پروكوفیڤنا، لە نىگەرانی و بى سەبرى خوئا دەیویست شتەكە لەوہى پتر دوانەكەوئ و زوو یەك دل ببی و بىرپتەوہ. دایك و باوكەكە خەمى بەختەوہرى كىژەكەیان بوو.

ئەمە جگە لەوہى قەرار بوو دۆتمیر بیلوکونسکایا، بە زووترین كات بیت و بگاتە جى، بە تاییەتى كە بیلوکونسکایا، سەنگ و ئیحتوبارىكى كۆمەلایەتى گەورەى ھەبوو، ئیڤان فیدوروفیچ و لیزاڤیتا پروكوفیڤنا، ئومىدى زۆریان بەو ھەبوو كە خانم بیلوکونسکایا میرزادە بەگەن بکات، كە ئەمە خوئی لە خویدا بەمانای كرانەوہى دەرگای كۆمەلگەى

گەمزە

ئەرسىتوكرات بوو لە دەزگىرانەكەى ئاگلايا، بۆيە ئەگەر لەم زەماوئەندەدا شىتىكى ئائاسايى ھەبوايە، ئەوا سەنگ و ئىحتوبارە كۆمەلايەتتە گەرەكەى دۆتمىر بىلوكونسكايا دەيشاردەو و پاكانەى بۆ دەكرد. كىشەى ھەرە گەرەى داىك و باوكەكە ئەمە بوو كە ئايا لەم زەماوئەندەدا ھىچ شىتىكى ئائاسايى ھەيە، ئەگەر ھەيە تا چ پادەيەكە؟ يان شتەكە زۆر ئاسايىيە و ھىچ شىتىكى ئائاسايى و ناخۆشى تيا نىيە؟ بۆيە رەئى و بۆچوونى ئاشكرا و دۆستانەى خەلكانى بە سەنگ و ئىحتوبار و لىزان، لەم كاتەدا، كە بە ھۆى ھەلوئىستى نادىارى ئاگلاياو، مەسەلەكە بە تەواوئەتى يەكلايى نەكرابوئەو و نەبزابوئەو، يەگجار گرىنگ و پىويست بوو.

بە ھەرحال، دەبوايە، بە ھەر جۆرى بوو، درەنگ يان زوو، مىرزادە تىكەلاوى كۆمەلگە و خەلكانىك بىت كە تا ئىستا ھىچ شارەزايىيەكى لىيان نەبوو. بە كورتىيەكەى دەيانويست مىرزادە نىشانىدەن و بخەنەبەر چاو. بە ھەرحال ئەم دەعوەت و زىافەت و ئاھەنگە، كۆبوونەو ھەيەكى سادە بوو، زياتر دۆستانى مالىباتەكەى لە خۆگرتبوو كە ژمارەيان كەم بوو. جگە لە دۆتمىر بىلوكونسكايا، تەنبا يەك خانمى دىكە دەعوەت بوو كە ھاوسەرى يەككىك لە ئەشرافە گەرە و خاوەن پاى بە ناوبانگەكان بوو. لەننىوان گەنجانىشا ئەو ھى ديار بوو ھەر يەككىنى پاقلوفىچ بوو كە قەراو بوو وەكو يەككىك لە ياوئەرانى دۆتمىر بىلوكونسكايا بىت.

مىرزادە سى پۆز بەر لە ئاھەنگەكە بە ھەوالى ھاتنى ئەم خانمە پىرەى زانى بوو، بەلام سەبارەت بە سازدانى ئاھەنگەكە تەنبا يەك پۆز پىش شەونشينيەكە پىنى زانى بوو. ھەستى بەجم و جۆل و سەرقالى ئەندامانى خانەوادەكە كەردبوو. ھەندى ورتەورت و ئاماژەى ئەندامانى خىزانەكە ئەو ھىيان دەنواند كە دلىا نەبن لەو ھى مىرزادە بەدلى ئامادەبووان بى و بچىتە دلىانەو و بەگەنى بكن، بەلام تىكرائى ئەندامانى خىزانەكە باوئەريان وابوو كە مىرزادە بەو گىلى و ساويلكەيىيەى خۆيەو، ھەست بەو ناكات كە بە ھۆى ئەو ھەو، ئەوئەندە نىگەرەن. بۆيە لە ناخى خۆياندا، بە ترس و گومانەو سەيرىيان دەكرد. پەنگە نەھەقىاناش نەبووبى، چونكە ئەم ئاھەنگ

گەمژە

و میوانداریه بە لای ئەو وەه گرینگ نەبوو، بیرو خەیاڵی ئەو بەشتیکی ترەو و مژول بوو، خەیاڵی ئەو لای ئاگلایا بوو کە سەعات بە سەعات پەست ترو توپەترو گرژتر دەبوو، ئەمە دلی میرزادەیی بەجاری کرمی کردبوو. هەموو ساتیک دەمرد و دەژیایەو. کە بیستی یەڤگینی پاڤلوفیچش دەعوەتە، زۆر خۆشحال بوو و گوتی لەمێژە خوازیاری دیتنی بوو، بەلام ئەم قسەیه، بەخۆیشی نەیزانی بۆ، بەدلی کەسیان نەبوو، ئاگلایا بە توپەیی لە هۆلە کە وەدەر کەوت، بەلام درەنگانیکى شەو، دواى سەعات یازدە. کاتی میرزادە دەیویست بپرواتەو بۆ مالهەکی خۆی. ئاگلایا فرسەتی هێتا، کە لە دەرەو، بە دوو قۆلی چەند قسەیهک دەگەل میرزادەدا بکات:

- حەز دەکەم سبەینێ بە پۆژەو نەیهی بۆ مالمەن، شەو وەرە، کاتی هەموو میوانەکان کۆدەبنەو، ئاگاداری کە سبەیی شەو دەعوەت و زیافەت و ئاهەنگمان هەیه و میوانمان دین؟

ئاگلایا، ئەو قسانەیی هەندێ بە توندی و زۆر بەجیددی کرد. یەکەم جار بوو کە باسی "شەونشین" دەکرد، چونکە ئەویش ئەم قەرەبالغی و بەزمەیی لە گیان خۆش نەبوو. هەموو ئەندامانی خێزانە کە پەیان بەو بردبوو. لەو دەچوو ئاگلایا. زۆری حەز لێ بێ لەسەر ئەم بەزمە، لەگەل دایک و بابیا بیکات بە شەڕێ ئەو سەری دیار نەبێت، بەلام غروور و شەرم پێگەیان پێنەدا. میرزادە یەکسەر بۆی دەر کەوت کە ئاگلایاش، جۆرە ترسیکی لە بارەیی ئەو وەه هەیه، بەلام دەری نابڕیت و دانى پێدا نانی. بەخۆیشی لەپەر هەستی بە جۆرە ترس و نیکەرانییهک کرد.

میرزادە بەرسفی دایەو:

- بەلێ، منیش دەعوەت کراوم.

ئاگلایا، بە ئاشکرا تیا مابوو کە چۆن بەردەوام بێت. بەتوپییهکی کوتوپرەو، کە بەخۆیشی هۆیهکەیی نەدەزانی و نەیدەتوانی جلهوی بگریت گوتی:

- دەکرێ ئینسان بۆ تاقە جارێک لە ژیاقتا، بەجیددی قسەت دەگەل

بکات؟

گەمژە

- بەلى دەتوانىت، بۆت ھەيە. ھەرموو گۆيم لىتە. زۆرىشم پىن خۆشە.
مىرزادە بە ئەسپايى و لەبن لىوانەو ھە قسەيەى کرد.
ئاگلايا، بۆ ماوھى چرکەيەك ھىچى نەگوت، ئەوجا بە بىزارىيەكى
ئاشکراو ھاتە قسان:

- من نامەوى لەم بارەيەو ھەنگەشەيان دەگەل بکەم، چونکە ھەندى جار
ھەيە ئىنسان ناتوانى ناچارىيان بکات گوى لە دەنگى ئەقل بگرن. من
ھەمىشە لە ھەندى دابونەرىتى کۆمەلگەى ئەرستوكراتى كە دايكم تا رادەى
پەرستىن پابەنديانە، بىزار بووم. من باسى بابە ناکەم، چونکە ئەو ھى گلەيى
نەيە. ھەندى شت ھەيە لەو چاوھەروان ناکرىت. دايكەش بە دەستى خۆى
نەيە، زاتەن پابەندى دابونەرىتانە. تۆ بېرۆ داواى شتىكى تورەھاتى لىيە،
ھەنگى بەچاوى خۆت دەيىنى! بەلام وىراى ئەو ھەش پابەند و گۆپرايەلى ئەم
کۆمەلگا بۆش و بەتالەيە، كە دەكاتە کۆمەلگەى ئەرستوكراتى!... دۆتمىر
بىلوكونسكايە؟ نامەوى زەمى بکەم: ئەمە پىرەژنىكى جىنگنى، بەد پەفتارى
ناجسەن، بەلام زىرەكە، دەزانى چۆن ھەموويان لەسەر قامكى خۆى
بخولىتەو، بەلاى كەمەو، ئەم خەسلەتە بە ھىزەى تيايە. بە راستى
سەيرە، مەخسەرەيە. ئىمە ھەمىشە سەر بەچىنى مامناوھندى بووين و، لە
رووى چىنايەتییەو بەقەد بەرەى خۆمان پىمان پاكىشاو. ئىدى بۆچى
دەبى ھەل بەدەين خۆمان بە کۆمەلگەى بالاى ئەشرافانەو ھەلواسىن؟
خوشكەكانىشم تىنو و تامەزرۆى ئەمەن. ھەمووشى خەتاي ئەم مىرزادە
(س...)يە كە ئەو شتەى بردووەتە مېشكىانەو. باشە بۆچى كە زانىت
(يەفگىنى پاقلوفىچ)ش دەعوەتە، ئەو ھەندە خۆشحال بوويت؟
مىرزادە گوتى:

- گوى بگرە ئاگلايا، من ھەستدەكەم تۆ زۆر ترسى ئەو ھەت لە دلە كە
نەبا من سەبەينى لەبەرچاوى ئەو خەلكە، لە مەجلىسى ئەرستوكراتاندا،
پۆتىك بشكىنم و چەپكە گۆلىك بە ئاوا بەدم، وانىيە؟
ئاگلايا، سوور بوو ھەو، گوتى:

- ترسى تۆ؟ جا من بۆ ترسى تۆم بى؟ خۆ ئەگەر خۆت بکەى بە

گه مژه

مه خسه ره و گه پچارپیش، ئه مه چ په یوه ندییه کی به منه وه هه یه؟ باشه تو چون ئه مه دهسته واژه یه به کار ده به ی؟ وشه ی "پوت شکان" مانای چیه؟ ئه مه وشه یه کی زور عه و امانه ی کریت و بازاریه.

- وشه ی سه رزاری... مه کته بلیانه.

- به ئی.. وشه ی سه رزاری مه کته بلیانه، بازاریه. ناشرینیشه. وا دیاره به ته مای سبه ینی ئه و جو ره وشانه له ئاخاوتندا به کار به ری. که چوو یته وه بو مال، له قاموسا بگه ری، هه ر وشه و زاراوه یه کی له م بابه ته ت بین ی ئه ز به ری بکه. ئیدی به مه ده توانی هه ستنکی زور باش له لایه ن منه وه بو خوت مسوگر بکه ی!... حه یفی گوايه به له دی چون به ریکوپینکی خوت به مه جلیساندا بکه یه ت، ئه مه له کویره فیربووی؟ ئه دی ده توانی له و کاته دا که هه مووان لیت ده روان، فینجانی قاوه وه ربگری و به نه زا که ته وه بیخو یته وه؟ - پیم وایه ده توانم.

- به داخه وه م: وانه بوایه تیر پیده که نیم و رابواردنه که م ده رده چوو. به لای که مه وه گولدانه چینی یه که ی هولی میوان بشکینه! زور گران به هایه. تکایه بیشکینه، له بهر خاتری من. دیارییه، بیشکینه و بزانه چون دایکه خه مبار ده بیت و به بهر چاوی هه موانه وه له حه ژمه تاندا، ده ست به گریان ده کات، زوری خوش ده ویت. وه کو عاده تی هه میشه یی خوت ده سته کانت بجوولینه و به ری بده وه و پارچه پارچه ی بکه. هه ول بده به ئانقه ست له جیگایه کی نزیک گولدانه که وه دانیشه.

- به پیچه وانه وه. هه ولده دم به گویره ی توانا له دووری دانیشم. سوپاس که ئاگادارت کردم وه.

- مانای وایه تو له ئیستاوه ده ترسیت ده سته کانت بجوولینی! من ئاماده م گره و بکه م که به نیازی "بابه تنکی" جدی، زانستانه ی به رز بکه یته وه و ده ست به شهرح و راڤه و شرۆفانی بکه یه ت و ئاستی پۆشنییری خوت بنوینی. خوزیا ئه وه ت ده کرد، چه ند خوش ده بوو!

- پیم وایه ئه مه کاریکی گه و جانه ده بیت... ئه گه ر له جتی خو یا نه بیت و ده گه ل مه جلیسه که دا نه گونجیت.

گه مژه

ئاگلایا له ئەنجامدا به تهواوهتی بیتاقت بوو، گوتی:

- گوی بگره. بزانه چیت پێدهلێم. یهك كه پهرت و بۆ هه میسه پیت دهلێم: ئەگەر باسی بابەتیکە وەکو سزای ئێعدام، یان باری ئابووری رووسیا، یان ئەو تیۆریە ی که دهلێت (جوانی دنیا پرزگار دهکات... دیاره ئەمەم پێ خوش دهبیت، چونکه گالته و پێکه نینه کهم دهردهچێ، به لام له ئیستاوه پیت دهلێم، ئاگادارت دهکه مەوه: ئەگەر شتی وات کرد، نه خه له تابێ جاریکی دی خۆتم نیشان بدهیت! حالی بوویت؟ به راستیمه ها، گالته ناکه، ئەم جاره یان به راستی به جدیمه!

به راستی، هه ره شه که ی جدیه تی پتوه دیار بوو. تۆنی وشه کانی نا ئاسایی بوون، پرشنگی چاوانی هه ره شاوی بوون، میرزاده پشتر قهت شتی وای لێ نه دیتبوو. هه رگیز له وه نه ده چوو شوخی بکات و به گالته ی بیت.

- ده زانی رهفتاری تۆ جوړیکه، وام لێده که ی ناچار بـم "بکه ومه چه نه بازی" و زۆر نزیکه گولدانه کهش بشکێنم. تۆزێ له مه پیش هه ستم به هێچ ترسێک نه ده کرد، به لام ئیستا له هه موو شتیک ده ترسم. دلنیا م به دلی ئاماده بوان نابم.

- که واته هێچ قسه یه ک مه که، بۆ خۆت به پێدهنگی دانیشه.

- مه حاله، ناتوانم. دلنیا م که ترس هانم ده دات باخفم، ترس دهکاته کاریک گولدانه که بشکێنم. دوور نییه پیم بخزیت و تخیلی سه ر زهوی بـم یان هه ر که وجیه تیکێ دیکه ی له م بابه ته م لیسادر بیت و هکو پشتر شتی وام به سه ر هاتوو. ئەمشه و تا به یانی خه و به شتی واوه ده بینم، ئاخه بۆ ئەم بابه ته ت هتیا هه گۆری؟

ئاگلایا، نیگایه کی خه مناکێ کرد.

میرزاده، به جیددی گوتی:

- ده زانی چارچییه؟ باشتترین شت ئەوه یه که سبهینی له بنی نه یه م! خۆم بکه مه نه خوش و براهه وه!

ئاگلایا لاقی کیشا به زه ویداو له تو ره پیدایه رنگی سپی بوو، گوتی:

گه مژه

- په نا به خوا! که س شتی وای دیتووه؟ دهیه وئ نهیه! هر هه موو ئهم
 ئاهه نگ و شه ونشینی و میوانداریه له بهر خاتری ئه و سازدراوه، ئه ویش
 دهیه وئ نهیه! به خوا بابه جوانه! ئاه... خودایا! شا به تاقه تی ئه و که سه ی
 مامه له ده گه ل به به یه کی چکوله ی وه کو تودا ده کات!

میرزاده، به په له قسه که ی پښ پری و گوتی:

- باشه.. باشه.. دیم.. دیم.. شهرت بی به شهرتی پیاوان به دریژی شوه
 نشینیه که دانیشم و فزهم لیوه نهیه. ئهم کاره ده که م.

- باشتړین کارئ که بیکه ی ئه ویه. ئه رئ تو توزئ له مه پیش گوتت "خوم
 ده که مه نه خوش" تو ئهم ده سته واژانه له کوړی دینی؟ یانی تو به ئانقه ست به و
 جوړه من ده وینئ؟ ده ته وئ عینا دیم ده گه ل بکه ی، وانیه؟

- بیوره. ئه مه ش وشه یه کی عه ماوانه ی مه کته بلیانه یه. جاریکی دی
 دووباره ی ناکه مه وه. من ده زانم ترسی تو دهر باره ی منه (تکایه دیسان
 توړه مه به). من ئه مه م زور زور پښ خوشه. تو نازانی من چند دهرسم و
 قسه کانی تو چندم شاد ده که ن، به لام دلنیا ت ده که م، که هر هه موو ئهم
 ترس و نیگه رانیه نا به جییه، هیچ مانایه کی نییه. خوا شایه ته ئاگلایا ته نیا
 شادی ده میتیته وه. زورم پښ خوشه که به م راده یه مندالیت، مندالیکي
 میهره بان و دل و دهر وون پاک و بیگه رد! ئاه ئاگلایا... چند جوانی!

هه لبه ته ئاگلایا له سهر پښ بوو که توړه بیت، که چی له ناکاوا، هه ست و
 سوزیکي سهر، که خویشی نهیده زانی له کوړه هات، به جاری پوچی فه تح
 کرد و گوتی:

- باشه تو، له سهر ئهم سهرنجه زبرانه ی که هه نوکه پیمدایت،
 سهر زه نشتم ناکه یت؟ قهت، له ئایینه شا؟

- واز بیتنه، ئه مه قسه یه! چوڼ پښ به خو ت ده ده ی شتی واپرسیت؟
 بوچی دیسان خه ریکه سوور ده بیتته وه؟ دیسان پروت تاریک بوو، خووت
 به وه وه گرتووه که هه ندی جار پروتال بیت! جاران وانه بوویت... من
 سهر چاوه ی ئه مه ده زانم...

- بیده نگ به! .. زارت داخه! ..

گه مژه

- باشتر وایه باسی بکهین. زور له میژده دهمه وی باسی ئه مهت ده گهل
بکه م. پیشتیش له گه لم باس کردویت... به لام بهس نه بوو، چونکه تو
باوه پت پینه ده کردم. ناحه زیك له نیتوانماندایه...

ئاگلایا به له ز قسه که ی پئ بری:

- وس، وس. بیده نگ. قسه نه که ی!

توند دهستی گرت و به سیمای ترساوه وه له سهراپای پوانی. پیک
له وساته دا یه کیک بانگی لی کرد. به ئاسوده یی دهستی میرزاده ی بهرداو به
پاکردن پویش.

میرزاده، به دریزایی شه وه که ئارامی نه بوو، تایه کی گهرمی لیهاتبوو.
سهیر ئه وه بوو ماوه یه ک بوو هه موو شه ویک تایی لیده هات. ئه م جاره یان
گه یشتبوو نیمچه وراوه یه ک، به دهم نوره تاوه و پینه ی ده کرد و بیرى له وه
ده کرده وه: باشه ئه گهر سبه یی له بهرده م ئه وه موو میوانه دا فیتی لی بی چ
بکات؟ چ دهقه ومی؟ خو پیشتر به بهرچاوی خه لکیه وه تووشی ئه وه حاله ته
بوو بوو.

که بیرى له مه ده کرده وه خه ریک بوو له ترسا هه تره شی بچیت.
به دریزایی ئه وه شه وه، به خه یال خو ی له شه و بیریه کی سهیر و له نیتو
خه لکانیکی بیگانه دا ده بینیه وه. له هه مووی خراتر ئه وه بوو که شانی له
قسان قایم کردبوو، ئه وه ی دهیوت نایوته وه. له کاتیکا که دهیزانی پتویسته
بیده نگ بیت، پژدتر ده بوو له سه ر قسان. به دریزایی ئه وه ماوه یه هه ول ی
ده دا بۆچونه کانی به سه ر ئاماده بواندا سه پتتی. یه فگینی پافلوفیچ و
هیپولیتش له دهعه و تکراره کان بوون، له وه دهچوو زور کوک و ته با بن.

دوای سهعات هه شت، به دهم ژانه سه ره وه له خه و پابوو، زهین و
میشکی سیخناخی خه یالی په ریشان و هزرین غه ریب بوو. پر به دل، حه زی
ده کرد پوگوژین بدینی. بۆچی؟ نهیده زانی. ئه وسا لیبرا، بی ئه وه ی هیچ
ئه نگیزه یه ک له ئارادا بی، بچن بۆلای هیپولیت. به پاده یه ک په شیو و
په ریشان بوو، که تیکرای رووداوه کانی ئه م به یانیه، ویرای ئه وه ی کاریکی
زوریان له دل و دهروونی کردبوو، به تهواوه تی سه رنجیان پانه کیشا بوو،

گه مژه

که یه کیک لهو پرووداوانه هاتنی لیبدیف بوو بۆ لای.

سهروسه کوتی لیبدیف زوو پهیدا بوو، توژیک دواى سهعات نو، بریک مهست و خومار بوو. میرزاده ههچهنده لهو دوايانه دا، زهین و ديقهت و سهرنجی سست بوو بوو، به لام ههستی به گۆرانی کوتوپری لیبدیف کرد، ئەمه ئەوهنده زهق بوو، پیویستی به ديقهتی زۆر و سهرنجی ورد نه بوو. لیبدیف له وهتای جهنه رال ئیقولگین لی تورا بوو و له مالى وی رۆیشتبوو، که هه مووی سى پۆژ بوو، زۆر گۆرا بوو، شرو شه پریو، چلکن و پلکن، جله کانی یه کپارچه په له و له که، بۆینباخه کهى هه میشه خوار و خێچ، یه خه ی پالتوکه ی درآ بوو. ته نانهت له مالىشه وه نه ده حه وایه وه و شه پری به دارو به رد ده فروشت، به گژ سینیه ری خۆیدا ده چوو، دهنگه دهنگ و هاواری له حه وشه بچوکه که یانه وه دهاته ده ری. پۆژیک قیرای کیزى به گریان وه بۆلای میرزاده هاتبوو و زۆر شتی بۆ گێرآبووه وه.

لیبدیف، ئەم جارهیان به شیوه یه کی سهر قسانی ده کرد، به سینگی خۆیدا ده کیشاو سهرزه نشتی خوی ده کرد که کاریکی خراپی کردوه، گوێگر نهیده زانی ده بی ئەو کاره خراپه چی بی...

ئه نجام به دهنگیکی خه مناک گوتی:

- ته واو، کار له کار ترازا سزای خیانهت و بوده له یی خۆم وهرگرت... شه قه زله ی خۆم خوارد!

میرزاده گوتی:

- شه قه زله؟ کئ لی دایت؟... جا بهم به یانی زووه؟

لیبدیف، به ده م ته وسخه نیکه وه گوتی:

- به یانی زوو؟ ئەمه هه قی به سهر کاته وه نییه... خۆزگه سزایه کی به ده نی بوايه... به لام سزایه کی مه عنه وی و ئەخلاقیه... ئەم سزایه ی من سزایه کی سایکۆلۆژییه نه ک به ده نی!...

لیبدیف، به ده م ئەو قسه یه وه، بی هیچ مجامه له یه کی دی له پر لینی دانیشت و که وته گێرآنه وه ی به سهرهاته که ی، به سهرهاتیکی زۆر بی سهر بهر بوو. میرزاده به بیزاری سهر وچاوی دا به یه کاو خوی بۆ

گه مژه

پوښتن ټاماده كړد، به لام له پر هه ندي له قسه كاني لبيديف له زهينيا دهنگيان دايه وه، شپږزه و هه راسان له جي خوي په ق راوه ستا... ټاغاي لبيديف باسي شتي سه يري ده كړد.

وابزانم له هه وه له وه باسي نامه يكي كړد، ناوي ټاگلایا ټيقانو فناناش برا. ټه و جا لبيديف، بڼ په روا و بڼ هيچ پيشه كييك به زمانكي زور ټال كه و ته تاوانبار كړدني ميرزاده، گوايه ميرزاده سووكايه تي پي كړدوه، چونكه له سه ره تاوه سه بارهت به "كه سيك" (مه به ستي ناستاسيا فيليو فنانايه) متمانهي ته واوي پي كړدوه و به مه حره مي زانيوه، كه چي پاشان په يوه نديي ده گهل بريوه و به شيوه يه كي ټيهانه ټاميز فهرانوشي كړدوه و له خوي دور خستوه ته وه و ته نانهت خوي له وه لامی ټه و پرسياره ساده يه ش دهر باره ي ټه و گورانه خانه واده ييه ي كه به ريوه بوو دزيوه ته وه. لبيديف به دهم هه لږ شتنی فرميسيكي مه ستانه وه ټيعترافي كړد كه له دواي ټه و ټيهانه يه وه ټوقره ي لتي پراوه، سه بري سواوه، به تايه تي له بهر ټه وه ي زور شت ده زاني... زور شت دهر باره ي پروگوژين، ناستاسيا فيليو فنانا، ده سته خوشكيكي ناستاسيا، دهر باره ي قارقارا ټاردا ليونوفنانا... و ته نانهت دهر باره ي خودي ټاگلایا ټيقانو فناناش. "باوه پر ده كه ي من ټه مه م له قير اوه، له ټاقه كه چه شهرعيه كه مه وه زانيوه... به ټي به ټي... ټاقانه نييه، چونكه سي كچي وام هن. باشه كي نامه ي بو ليزا فنانا پروكوفيتنا ناردوه و له م نه ينيانه ي ټاگادار كړدوه؟ ها ها! كي له م هه لس و كهوت و په فتار و كردار و په يوه ندييانه ي ناستاسيا فيليو فنانا ټاگادار كړدوه؟.. ها ها ها! ده بي ټه و نامه نو سه بي ناو و نيشانه كي بي؟ ټو ده يزاني؟ ټه گهر ده يزاني ده كړي پيم بلتي كيه؟

ميرزاده هاواري كړد:

- خو ټو نيت؟..

لبيديف، مه ست و مه ستانه به رسفي دايه وه:

- به ټي منم! ټا ټه مړو. سه عات هه شت و نيو، ياني نيو سه عات پيش ټيستا... نه وه لا سي چاره ك له مه پيش. به و دايكه به پريزمه پراگه ياند كه

گه مژه

دهمه وئ له شتيكي زور گرینگ، ههستيار ئاگاداري بکه مه وه. له پارچه کاغه زیکدا بۆم نووسی دهمه وئ بۆ کارێکی گرینگ بیدینم. به یه کێک له کاره که رهکاندا بۆم نارد. ئه ویش بانگی کردمه ژووره وه.

میرزاده، به نه باوه پرییه وه پرسى:

- يانى تو ئیستا، تۆزى له مه پيش لیزاقتا پروکوفیقات بینى؟

- بینیم و شهقه زلله یه کی مزیشم خوارد، هه لیه ته شهقه زلله یه کی مه عنه وئ. نامه که ی دامه وه، نهک هه ر دایمه وه، به لکو به نهکراوه یی دای به سه روچاوما، توند یه خه ی گرتم و به پال له ژووره که وه ده ری نام... هه لیه ته به مانا مه عنه ویه که ی پالنان و وه ده رنان. ئه گه ر چی چیاوای نه مابوو به مانا به ده نیه که ش وه ده رم بنیت، هه ر زور نزیک بوو.

- باشه ئه و نامه یه کامه بوو که به نهکراوه یی دایه وه به سه روچاوتا؟

- باشه... ها ها ها! باشه پیم نهگوتوویت؟ به خه یالی خۆم بۆم باس کردبوویت... نامه یه ک بوو که دابوو یانه من تا بیگه یه نه مه...

- نامه که له کێوه بۆ کئ بوو؟

به لام هه ندئ له قسهکانی لیبدیف زور بئ سه روبه رو نامه فهورم بوون. زهحمهت بوو پیاو بتوانی ههچیان لئ هه لئنجئ. ئه وه ی میرزاده له قسهکانی هه لئنجا ئه مه بوو که لیبدیف، ئه م به یانیه نامه یه ک له لایه ن کاره که ری ماله که وه درابوو به قیرالیدیقا به و مه به سه ته ی که قیرا وه کو جاران، وه کو جاران له هه مان که سیتییه وه بیگه یه نیته هه مان که س. لئزه دا من به ئانقه ست هه ر بۆ جیاوازی و جیاکردنه وه یه کێک له م دوو نه فه ره به "که سیتی" و ئه ویتریان به "که س" ناو ده به م، چونکه جیاوازییه کی زور له نیوان کیزیکى پاک و زور نه جیبی جه نه پالیک و ژنیکى هه رزه دا هیه. به هه ر حال نامه که له هه مان که سیتییه وه بوو که ناوه که ی به پیتی "ئا" ده ست پئ ده کات.

میرزاده به سه رسامی پرسى:

- چۆن؟ شتی واده یی؟ يانى نامه ی بۆ ناستاسیا فیلیپوفا ناردوو؟ شتی وا مه حاله!...

لیبدیف، به ده م زه رده خه نه یه کی گه وچانه وه گوتی:

گه مژه

- ناردويه تي و ئه ولاتريش. ئه وهنده ههيه ئه گهر راسته خۆ بۆ خودی ناستاسيا فيليپوفناش نه بووبی، بۆ پوگوژین بووه، كه فهرقیان نییه... ته نانه ت ئه م كه سیتییهی كه ناوه كهی به (ئا) دهست پی دهكات، نامهیه کی دیکه ی بۆ ئاغای تیرنیتف ناردووه تا بیگهیه نیت.

لیبیدیف، به ده م چاوداگرتن و بزهیه کی به ماناوه ئه و پرستهیه ی دواپی کوت.

چونكه لیبیدیف، هه ر ساته ی ده چووه سه ر باسینک و، باسه که ی پیشتری خۆی له بیر ده چووه وه. میرزاده به بیدهنگی به دیاریه وه دانیش ت هه رچی له هه گبه ی دایه هه لی پیرژی، به لام لیبیدیف به خۆیشی نهیده زانی چ ده لیت. له پری ده کرد نهیده گرت له به تالی ده کرد پر نه ده بوو، ئیستاش ئه وه ساغ نه بووه وه كه ئایا نامه کان له ریگه ی ئه وه وه ده نیردران یان له ریگه ی قیراوه؟ کاتی کوتی ئه و نامهیه بۆ پوگوژین بووبی یان بۆ ناستاسیا فیلیپوفنا، عهینی شته، چونكه فهرقیان نییه، گوینگر به مه دا ئه وه ی بۆ ده رده که وئ که ئه م نامانه، ئه گهر نامهیه ک له ئارادا بووبی، له ریگه ی ئه وه وه نه نیردراون. گریمان ئه م جوړه نامهیه هه بووه، چۆن چۆنی، به چ ریگه وئی که وتبووه دهستی ئه و. ئه گه ری زال ئه وه بوو، که رهنگه به هه ر شیوهیه ک بووبی، له قیرای دزی بی و به مه بهستیکی تاییه تی بۆ لیزا فیتا پروکوفینای بردبیت. ئه مه مه زهنده و ئه نجامگیری میرزاده بوو.

میرزاده زۆر نیگه ران بوو هاواری کرد:

- تۆ شیت بوویت!

لیبیدیف، به ده م بزهیه کی فیتا لویه وه کوتی:

- به ته واوه تی نا میرزاده ی مه زن... ئه له هقی له پیتشا ده موست بیده م به تۆ، بیده مه دهستی خۆت تا به وه خزمه تیکم کردبیت... دواپی بیرم گوپی و له دلی خۆدا گوتم ئه م خزمه ته به وان بکری باشتره. باشتر وایه راسته وخۆ ئه و دایکه به ریز و زۆر نه جیبه له هه موو شتیک ئاگادار بکه مه وه. وه کو چۆن جاریکی تر به مانایه کی بی ناو و ئیمزا ئاگادارم کردبووه وه. ئه م جاره ش ئه م کارته ی ئه م به یانیه ش، سه عات هه شت و نیو بۆم نارد، به

گمزه

ناوی "هه والنیری نهینی تو" ئیمزام کرد، ئیدی به له ز له ده رگای پشته وه، له ده رگای خزمه کاره کانه وه کردیانمه ژووره وه و خزمه تی ئه و دایکه هه ره به پریز و نه جیبه گه یشتم.

- ئی، چیترا؟

- خۆت ده یزانی: خه ریک بوو، لیم بدات. یانی لیتی دابام زۆر پیاوانه تر بوو. ئه وه ی به منی کرد له لیدان خراتر بوو. نامه که ی دا به سه روچاوما. هه وه ل جار وام هه ست کرد له گینه نامه که لای خۆی گل بداته وه... دوا ی بیرکردنه وه یه کی که م دیقه تم دا که بیرى گوڤری، نامه که ی تووڤدا و گو تی: "مادامیکى پیاویکی وه کو تو یان پاسپاردووه بیگه یه نی، ده ی برۆ بیگه یه نه!" .. دیار بوو زۆری له بهر گران بوو، ئه گه ر وانه بوایه شه رمیکی ده کردو به و جۆره ڤووبه ڤوو ته ریقی نه ده کردمه وه. به راستی ژنیکی توڤه و ته ڤویه،

- ئیستا نامه که له کو نییه؟

- به منه: ئه وه تا!

لیبیدیف به ده م ئه و قسه یه وه، نامه که ی دا به میرزاده. نامه ی ئاگلایا بوو بۆ گاڤریلا ئاردا لیونوفیچ. هه مان ئه و نامه یه بوو که ده بوا گاڤریلا دوا ی دوو سه عات سه رکه وتوانه بیگه یاندا خوشکه که ی.

- نابى ئه م نامه یه لای تو بیت.

لیبیدیف. هاته خرۆش و به گه رمی گو تی:

- هى تویه، داومه به تو. بۆ تو م هیتاوه. وا جار یکی دی دیمه وه خزمه تی تو، به دل و به گیان فه رمان به رداری تو م. دوا ی خیانه تیکی نه خوازراو، ده گه پیمه وه خزمه تی تو، نوکه رتم! به ده ردی توماس موری* ئینگلیزی، له به ریتانیای مه زن، گو تی دلم به رخه نجه ر بده، به لام واز له پيشم بینه. یان باوکی ڤوما، واتا پاپای ڤوما، که من ناوم ناوه باوکی ڤوما، گو ته نی ئه مه تاوانی خۆمه* .

میرزاده، به مکۆری گو تی:

- ده بى ئه م نامه یه ده سته جى بنێردى، خۆم مشوورى ده خۆم.

- باشه میرزاده ی هه ست ناسک، نموونه ی وێل و ماریفه ت، باشتر نییه

گه مزه

که...

ليبيديف به دهم ټو قسانه وه، چروچاوی خوۍ به جوړه ها شيوه دهگوړی، مهرايي و ړيا فروشييه کي دهکرد، هر مه پرسه. له پر له سره کورسييه کهۍ راپهړی وهکو ټه وهی دهرزييه کي پيدا کراييت. به دهسته کاني ټامارهي بو شتيک دهکردو له هه مان کاتدا، به شيويه کي کوميدiane چاوی داده گرت.

ميرزاده، به توپه يی و مهيله و هره شه وه گوتي:

- مه به ست چييه؟

ليبيديف، به دهم مهرايي و کلکه سووتيوه و به ټه سپايي گوتي:

- پټويسته بهر له ههر شتيک بيکه يته وه.

ميرزاده، به توپه بوونيکي ټه وتووه بوۍ چوو که ليبيديف بهره و ده رگا که هه لات، به لام که گه يشته بهر ده رگا که هه لوه سته يه کي کرد، به ټوميدی ټه وهی ميرزاده لوتفنيک بفهرمووي و بييه خشيت.

ميرزاده، به خه م و په ژاره يه کي قووله وه گوتي:

- ټاخ ليبيديف! پټم نالۍ چوۍ پياو ده گاته ټم ټاسه نزمه؟

ليبيديف، گه شايه وه، يه کسه ر له ميرزاده هاته پيشه وه، ليکدا ليکدا

دهيکيشا به سينکي خویدا و به دهم فرميټسک هه لړشته وه گوتي:

- من که سيکي نزم! سوو کم!

- ټمه خوړپاتييه.

- به راستي وايه: خوړپاتييه، وشه يه کي پر به پيستی ټم حاله ي منه.

- باشه ټم ره فتاره سهيره چييه؟ چما تو سيخوړ و جاسووسي! بوچی

نامه ي بي ټيما و ناو دهنوسيت، تا ټم ټنه زور نه جييه، ټم ټنه په سهن و خانه دانه بترسينيت؟ بوچی ټاگلایا هه قی ټه وهی نه بي به که مالی ټاره زوو، بو هر که سينکي بوۍ، نامه بنوسيت؟ ټه مړو بو ټه وه چوويت بو ټه ويندهر تا شکاتي ليکيهيت؟ به ته ماي چی بوويت له م کارهت؟ چ شتيک هانی دایت که برويت ټم دووزمانيه دژي که سينک بکهيت؟

ليبيديف به دهم منجه منجه وه گوتي:

گه مژه

- تهنیا له پرووی فزولیهت و کونجکاویه کی خیرخوازانه وه ئه مه م کرد،
ههروه ها ویستم خزمه تی ژنیک ی په سه نی خانه دان بکه م که شایسته ی
خزمه ته. به لی...

ئه و جا له سه ری رویش ت:

- ئیستاش ئه مه ملی من و ئه وه شمشیری تو، ملم له موو باریکتره.
ئاماده ی هه موو سزایه کم. ئه گه ر حه ز ده که ی هه لمواسه!
میرزاده، به بیزاریه وه پرسی:

- به م حاله وه چوویت بو لای لیزافیتا پروکوفیتنا؟

- نا، نا، پاکو خاوینتر و سه رحالتر بووم. هیدی ترو به ئه دهب تر بووم.
دوای ئه وه ی ئیهانه ی کردم و ترو ی کردم، ئه وسا ئه م وه زع و حاله م به
سه رها ت.

- زور باشه، فه رموو برۆ و وازم لیبینه!

میرزاده، چه ند جاریک ئه و داوایه ی دووباره کرده وه. ئه و جا میوانه که ی
لیبرا که برپاوت. ته نانه ت وه ختی که ده رگا که شی کرده وه که برپاوت،
جاریکی دی له سه ر نووکی پنیان گه پایه وه ناوه ندی ژووره که، به ئاماژه ی
ده موچاو داوای لیکرده وه که نامه که هه لچریت، به لام زاتی نه کرد به ده می
پنی بلی، ئه و جا به ده م نه رمه بزه یه کی میهرئامیزه وه وه ده ر که وت و
رویش ت.

له هه ر هه موو چه نه بازیه بی سه روبه رو نامه فهورومه که یه وه حه قیقه تیک
خوی ده نواند که بریتی بوو له وه ی ئاگلایا له گیزاویکی تووشی نیگه رانی و
سه رسامی و په ریشانیدا ده ژیا. شتیک له ناخی ناخه وه زوری عه زاب ده دا.
میرزاده له به رخویه وه گوئی: 'غیره و حه سوودیه'. له مه وه دیار بوو که
خه لکانیکی به دخواو به د په سه ن ده نووکیان له سه ری تی و تووشی ترس و
دوو دلی ده که ن، به لام سه یرکه له وه دا بوو که به و ئه ندازه یه متمانیه ی پی
کرد بوون. بیگومان هه ندی خه یالی ویرانکه ر و شووم. دزه ی کرد بووه ناو
ئه و سه ره بچووک و بی ئه زموونه وه، بی ئه زموون به لام گه رم و پر له
کبریا...

که مزه

ئەم ڕاڤە و شرۆڤە و ئەنجامگیریانە، میرزادەیان نقومی ترستیکی بێ ڕەزا کردبوو، بە ڕادەیهەک پەشتۆ و پەریشان بوو نە یدەزانی چ بپاریک بدات. هەستی دەکرد لەبەردەم کارەساتیکدا یە کە دەبێ بە هەر نرخێ بوو نە یەلێ ڕووبدات. جاریکی دی تەمەشای ئەدرەسی سەر نامە مۆرکراوەکە ی کرد: ئاھ... لەلای ئەووە هێچ جێی گومان نەبوو، چونکە باوەڕ و متمانە ی پێی هەبوو. ئەو ترسە ی کە ئەم نامە یە دە یخستە دلێووە ئەو بوو کە باوەڕ و متمانە ی بە گاڤریلا ئاردا لیونوفیچ نەبوو. وێرایی ئەو هەش لێرێ کە بە خۆ ی نامەکە ی بگە ی نیتێ. هەر بەو نیازە شەووە لە مالا وەدەر کەوت و ڕۆ یشت، بەلام لە ڕیگا بیری گۆری. بە ڕیکەوت لە نزیک ی مالی پتیتسندا تووشی کولیا بوو. ڕای سپارد کە نامە کە بگە ی نیتە براکە ی، بەلام وابووینێ کە نامەکە ی ڕاستەوخۆ لە ئاگلایاوە بۆ براکە ی هێناو. کولیا هێچ چەند و چوونیک ی نەکرد و نامەکە ی گە یاند. هەرگیز ئەو هەشی بە بیرا نە هات کە ئەم نامە یە ئەو هەموو دەستە ی کرد بیت.

میرزادە کە بۆ مالا گە ڕایەو، ناردی بە شوین ڤیرا لۆکیانوڤنادا کە بیت بۆ لای، هەموو شتیکی بۆ گێ ڕایەو، تا هێدی و هێمن ببیتەو و خەمی نەبێ، چونکە کێژە ی داماو بە دوای ئەو نامە یە دا بە دەم گریانەو، مالا کە ی ژێرو ژوور کردبوو. کە زانی بابی نامەکە ی دزیو زۆری پێ سەیر بوو. (ئەسا ئیعترافی بۆ میرزادە کرد کە پیشتریش چەند جاریک بە نهینی نامە ی لە نیوان ڕوگوزین و ئاگلایا ئیقانوڤنادا هێناو و بردووە. هەرگیز بە بیرا نە هاتووە کە لە گینە ئەم کارە بە قازانجی میرزادە نە بیت...) میرزادە، بە ڕادە یهەک مشەو هەش بوو کە کولیا بە پە لە جوابی بۆ نارد بوو جە نە ڕال نە خۆ شە بە زەحمەت لە مە سە لە کە گە یشتبوو، بەلام ئەم ڕووداووە بۆ میرزادە بە خێر گە ڕا، وەخۆ ی هێنا بوووە و ڕۆژە کە ی تا ئیوارێ لە مالی نینا ئەلکسندر وڤنادا (کە هەلبە تە نە خۆ شە کە یان بۆ وێندەر هێنا بوو) بە سەر بردبوو. حوزوری لە وێندەر لە ڕووی پراکتیک ییەو هێچ سوودیکی نەبوو، بەلام سەرباری ئەو هەش خەلکانیک هەن پیاو حەز دە کات لە کاتی لێقە ومان و تەنگانە دا، لە نزیک ی بن. کولیا زۆر پەشتۆ و پەریشان بوو، هێندە بە کول

گه مزه

ده گريا له تو وايه ټيک چوو، به لام به رده وام هر خه ریک بوو، ده هات، ده چوو، مشووری ده خوارد: چوو به دووی پزیشکا و له جياتی په کيک سيانی دوزييه وه، پاشان چوو به دواي دهرمانسازا، نه وجا برؤ زه روو په یدا بکه. جه نه رال، که ميک ژيايه وه، به لام وه هوش نه هاته وه. پزیشکه کان رايانگه ياند که "حالی باش نييه و له غه ر غه ردايه". قاريا و نينا نه لکسندروفتا به دياريه وه بوون و غافلایان نه ده کرد. گانيا نيگه ران و په ريشان بوو، ده تگوت سام گرتوويه تي، نه یده ويست بچيته نهومي سهره وه، ته نانه ت دهرسا بابی بدینی. به نيگه رانيه وه ده سته کانی ټيک ده نالاند. له ميانه ی گفتوگويه کی بې سهر و به روه، ده گه ل ميرزاده دا، توانی بلیت: "چ نه گبه تيه کی گه وره يه. به تايبه تيش له م کاته دا!". ميرزاده، به خه يالی خوی له هيم و ثامازه کانی نه و قسانه گه يشت.

ميرزاده، هيپوليتی له مالی پتيسندا نه بينی. ليبيديف شهوي به هه له داوان خوی گه يانده نه وينده ر. له به يانيه وه، له دواي "پوونکردنه وه کانی" نه و به يانيه وه، تا نه م کاته خه وتبوو. ته قريبه ن مه ستي به ری دابوو، هينده به کول و دل به ديار نه خوشه که وه فرميسکی دهرشت له تو وايه برای دايکی و باوکیه تي. به دهنگی به رز خوی سهرکونه ده کرد، بې نه وهی هویه که ی بلې. ناوبه ناو داویني نينا نه لکسندروفتای ده گرت و گله یی له خوی ده کرد، که له م کاره ساته دا هر نه و (ليبيديف) که مته رخه م و خه تاباره، خه تا هر خه تاي نه وه و به س... هه رچييه کی کرد بې له پووی فزوليته و کونجکاويه وه بووه... "په حمه تي.. (که س نه یده زانی بوچی ليبيديف به په حمه تي ناوی جه نه رالی دهربر، له کاتيکا هيشتا زندو بوو). پياويکی هيزاو بليمه ت بوو!" ليبيديف، تاکيديکی زور زوری له سهر بليمه تي جه نه رال ده کرد، له وه ده چوو و ته سه وربکات که نه م وشه يه له م کاته دا و بو نه م ساته زور گرینگ و به سوود بيت. نينا نه لکسندروفتا، که چاوی به راستگووی فرميسکه کانی که وت، بې هيچ گله يه ک و بگره به زمانیکی مهر ثاميزه وه پتي گوت: "به سه، به سه، مه گری! خودا سه بر و هه دارت بدات، خوا دهرت به خشيت!" نه م قسانه ی نينا نه لکسندروفتا، کاريکی نه وتویان له

گەمژە

ليبيديف كرد، كه نه يتوانى تا كۆتايى شهو، نه خۆشه كه به جى بىلى
(پۆژهكانى دواتريش، تاكو جەنەرال مرد، له به يانيه وه تا ئىوارى له مالى
وان دەمايه وه). ليزاڤيتا پروكوفيفنا، ئەو پۆژه دووجاران پەيكى نارد بۆ
هه والپرسىنى حالى پيره ميژد. كاتى ميرزاده سعات نۆى ئەو شه وه، خۆى
به هۆله كهى مالى يه پانچيندا، كه له وساته وه پڕ بوو له ميوان، كرد، ليزاڤيتا
پروكوفيفنا، به گهرمى ئەحوالى جەنەرالى لى پرسى، ديار بوو خەمى بوو.
كه دۆتمير پيلوكونسكايا لى پرسى: "ئەم نه خۆشه كىيه؟ و نينا
ئەلكسندروفنا كىيه؟" ليزاڤيتا پروكوفيفنا زۆر به نهزاكەت و ويقارە وه وهلامى
دايه وه. ميرزاده ئەو هه لۆيستەى زۆر خۆش لىهات. ميرزاده به خۆيشى له
وهلامى ليزاڤيتا پروكوفيفنادا زۆر به جوانى و پىكوپىكى وهلامى دايه وه.
وهلام و دەم و دووى هينده پەسند بوو كه پاشان خوشكهكانى ئاڭلايا
باسيان كردبوو و گوتبوويان: "زۆر خاكيانه، به دەنگى نزم، بى هىچ جرت
و فرتىك. مەنگ و بهويقار، بى هىچ قسەيهكى زياده، بى ئەوهى بهخۆپايى
و بيهوده دەست بجووليتى قسانى دەكرد. به هەيبەتە وه ژووركەوت، زۆر
سەرکەوتوانە بوو، جلهكانى ئاسايى، بهلام شىك بوون!" هەلبەتە وهكو
دوينى دەرئەس، نەك هەر لەسەر كاشيه لووسەكه نهخزى و نهكەوت!...
بهلكو بوو به مايەى خۆشحالى و پەزنامەندى ئامادهبووانيش.

ميرزادهش لای خۆيه وه، پاش ئەوهى دانىشت و تەمەشايەكى
دەورو بهرى خۆى كرد، يەكسەر ئەوهى كهشف كرد كه ئەم كۆمەلە، ئەو
جروجاوه رانه نين كه ئاڭلايا پۆحى لى بردبوون، ئەو پەموژن و
ديوه زمانەش نين كه دويشه و هاتبوونه خەوى. ئەمە يەكەم جارى بوو له
ژيانىا گۆشهيهكى ئەو شتە بهسام و هەيبەتە كهشف بكات كه پتيان
دەگوت: "كۆمەلگەى ئەرستۆكرات". لەميژد بوو، بهگويەرى نياز و حەز و
پۆژهكانى خۆى، به تاسە وه بوو كه خۆى بهم دنيا ئەفسووناويه دا بكات،
بۆيه له دلى خۆيدا دەپيرسى كه ئاخۆ دەبى يەكەم تيبينى و سەرنجى،
يەكەم هەستى بۆ ئەم كۆمەلگەيه و لەناو ئەم كۆمەلگەيه دا چى و چۆن بىت.
هەلبەتە يەكەم بهرخوردى زۆر باش بوو. يەكسەر ئەو هەستەى لا دروست

گەمژە

بوو که ئەم خەلکە ھەر بۆ ئەو خولقاون که له دەوری یەک خەربینەو، مائباتی یەپانچین خویان به خاوەن دەعوەت و زیافەت نازانن، ھەموو ھەر یەک خانەوادەن و ھیچ "غەوارە" و بیگانیەکیان تیا نییە و ئەویش له ناو میواناندا نییە، بەلکو لەنیو دۆستانی "دڵسۆز" دایە، لەپیاویک دەچیت که یەکتە بێ لەوان و دواى دابراى کورت، بەھەمان نەفس و بیرو بۆچوونی ئەوانەو دەگەریتەو ناویان، ھەلس و کەوتی جوان و ناسکیان، سادەیی و راستگویی پوولەتیا، گشت ئەمانە جۆرە کاریگەرییەکی ئەفسووناویان له دل و دەروونیا دروست کرد. نەیدەتوانی به خەیاڵیش گومانى ئەو بەرئى که ئەم ھەموو خۆشڕەفتارى، سادەیی، نەجابت، ھۆشمەندى و ھەست بەرزى و پێزدارى و پێز پەرورە، پەنگە تەنیا سیناریۆیەکی پوولەتی بێ نێو پۆک بێ. وەکو دەلێن ناوی زل و دینی وێران بێ. ئەلھەقى زۆربەى میوانەکانی، وێرای پوولەتی به ھەیبەت و شکویان، تا پادەییەکی زۆر خەلکانی بێ ناو پۆک و بۆش و بەتال بوون، به ھۆی خو پەسەندییەو لەو غافل بوون که جگە له پوولەت و پوولەتبازی ھىچی تریان نەبوو، پوولەت و پوولەتبازیەکیان ئازایەتی خویانی تیا نەبوو، چونکە به میرات له پێشینانی خویانەو بۆیان ما بوو وەو و لێیان بوو بوو به عادەت و خو. میرزادە له ھەوڵەو به پادەییەک ئەفسوون بوو بوو، که نەیدەویست به خەیاڵیش بیر له شتی وا بکاتەو و پێگەى کەمترین گومان به خۆی بدات. بۆ نمونەى بەچاوی خۆی دەیبینی که پیرە میژدیکی بەشەخسەت و پێ ھەیبەت که له تەمەنى باپیری ئەودا بوو، قسەکەى خۆی دەبێرێ تا گوێ له قسەى گەنجیکی باپری ناپوختەى وەکو ئەو بگریت. دەیبینی ئەو پیرە میژدە نەک ھەر گوێی دەگرت، بەلکو لەو دەچوو پێزیش له راو بۆچوونەکانی ئەو بگریت. زۆر به لوتف و میھرەو، به پرووخواشی و پرووگەشیەکی راستگويانەو مامەلەى دەگەل دەکرد، وێرای ئەوێ که پێشتریش یەکیان نە ناسیو و ئەمە یەکەم جارە که یەکتەر بدین. لەو دەچوو ئەم نەزاکەت و ناسکی و خۆش مەشرەبیە کاریان له تەبع و تەبەعتی ھەستیار و گەرمی میرزادە کردبیت. یان پەنگە پێشووخە له

گه مژه

باری دهروونیه وه بۆ ئەم گه شیبینییه ئاماده بوویی یان خۆی ئاماده کردبیت.

ئەلههقی په یوهندی هەر هه موو ئەمانه، هه چهنده به پوالت دهگهڵ مالباتی یه پانچین و دهگهڵ یه کتریدا دۆستانه و توند و تۆل دهینواند، به لام له راستیا له وه کزتر بوو که میرزاده له هه وه له وه و له سه رهتای ته عار و فکردنی دهگه لیاندا، ویتای کردبوو. هه ندیکیان به هیچ جوړی مالباتی یه پانچینیان به هاوته راز و هاوتای خویان نه ده زانی. هه ندیکی تریان له ناخی دله وه رقیان له یه کدی بوو. بۆ نمونه دۆت میر پیلوکونسکایا به و پیری و زور هانییه ی خۆیه وه، به درێژی ته مه نی "رقی" له ژنی ئەو پیره میره بوو که یه کیک بوو له گه و ره فرمان به رانی دهو له تی. که ژنی پیره میره که ش له لای خۆیه وه چه زی به چاره ی لیزا قیتا پروکوفیقا نه ده کرد. ئەم "گه و ره فرمان به ره" که یه پانچین و خانم یه پانچینی له سه رهتای گه نجا یه تیانه وه، گرتبوو و ژیر بالی خۆی و پشتیوانی لینه کردن، ئیستا میوانی شه رهف بوو. ریزیک یه جگار زۆری لای یه پانچینه کان هه بوو. جهنه پال یه پانچین به ئەندازه ی خواجه ک ریز و حورمه تی ده گرت. ئەوه نده له لای گه و ره و پیروژ بوو، ئەگه ر خوا نه خواسته، بۆ تاقه ساتیک، به خه یالی خۆی به هاوته راز و هاوتای ئەو زانییا، یان به که متر له زیوسی گه و ره ی خاوانی ئۆله می زانییا، به دل سه رزه نشتی خۆی ده کرد.

ژماره یه کی دیکه هاتبوون که چه ندين سال بوو یه کتریان نه بینبوو، ئەمانه خه مسارد و بی موبالات، له ناخی خویانا هیچ سۆزیکیان به رانه ر به یه ک نه بوو، ئەگه ر نه لێن دوژمن بوون، که چی، خۆش و بیشیکی وا گه رموگوریان دهگه ل یه کدا ده کرد، له تو وایه دوینی له کوپ و ئاهه نگیکی شاد و دۆستانه دا یه کیان دیتبوو.

به هه رحال، ئاهه نگه که گه و ره نه بوو، ژماره ی ئاماده بووان زۆر نه بوو. جگه له دۆت میر بیلوکونسکایا و "که سیتییه پیره که" و ژنه که ی، که به راستی پیاویکی به سام و هه یبه ت بوو، پیاویکی دیکه شی لی بوو که زۆر به شه خسیه ت دیار بوو، ئەمه جهنه پالیک بوو به له قه بی بارۆن یان کۆنت و

گه مزه

ناویکی ئه لمانی هه بوو. پیاویک بوو تا چه زکهی که مدوو و بیدهنگ، گوايه
شاره زایه کی زۆر گه وره له کاروباری دهوڵهت، به یه کیک له زاناکان
دهژمیردرا، لهو کارگیره دهگمه نانه بوو که "جگه له پووسیا" له هه موو
شتیکی دی ده زانن. لهو پیاوانه بوو که هه ر پینچ سال جاری قسه یه کی
نه سته قی هینده قوول و پر مانا ده کهن، که دهنگ ده داته وه و ده بن
به ویردی سه ر زاران و ده گاته وه گوینی گه وره به رپرسانی ولات. گوايه
یه کیکه لهو پایه به رزانه ی، دوا ی ته مه نکی دريژ له خزمه تی
وه زیفیدا (ته مه نکی بی ئه ندازه دريژ و گونگ) که ده بن به خاوه ن پایه ی
زۆر به رز، میدال و نیشانان و، سه روه ت و سامانیکی زۆر، ئه وسا ده مرن،
له کاتیکا نه ک هه یج کاریکی دیار و به رچاویان نه کردوه، به لکو رقیانیش لهو
جۆره کاره دیار و به رچاوانه یه.

ئهم جه نه پاله، له وه زیفه دا، سه روکی راسته وخۆی جه نه پال ئیقان
فیدوروفیچ یه پانچینی له مه ر خۆمان بوو. بۆیه چ وه کو نه کناسی و
وه فاداری، چ وه کو ته بیعه ت هه سته ده کرد، چاکه ی زۆری سه روکه که ی
به سه ره وه یه و به وه لی نیعه ته ی خۆی ده زانی. هه رچه نده ئهم جه نه پاله
سو پاییه به هه یج جۆری خۆی به وه نه ده زانی که چاکه ی به سه ر ئیقان
فیدوروفیچ شه وه هه بن یان وه لی نیعه ته ی ئه و بیته، ته نانته ئه وه نده
گویشی نه ده دایه. ئهم پیاوه و پرای ئه وه ی لهو خزمه تانه رازی بوو که ئیقان
فیدوروفیچ پیشکه شی ده کرد، که چی ئاماده بوو، هه ر کاتیک پینویست بکات
و له باربی بی چه ندو چوون بیگۆرپه ته وه به که سیکی دی.

یه کیکه دی له میوانه کان، که سییتییه کی گرینگی پیر بوو، له وه ده چوو
بۆره خزمایه تییه کی ده گه ل لیزافیتا پروکوفیئادا هه بیته، به لام له راستیدا
هه یج خزمایه تییه کی دوور یان نزیکه ی له گه لیا نه بوو. پیاویکی خاوه ن پله و
پایه ی به رز بوو، له مالبات و تایه فه یه کی خانه دان و ده وه له مه ند بوو، که ته
و توندو تول و سه رحال و شه نگول بوو. پیاویکی ده ماوه ر و به ده م و پل
بوو، به وه ناسرابوو که له وه زع و حاله ی رۆژ نارازی بوو، ره فتار و
ئه ته کیتی بابایه کی ئه رستوکرانی ئینگلیزی هه بوو، زه وق و سه لیه قه شی هه ر

گەمژە

ئىنگىلىزىيانە بوو (بۇ نموونە ھەزى لە خواردنى ڤو ۋستى ناسك دەکرد، ھەزى لە گالىسكە و گارى گەورە بوو، ھەزى لە خزمەتكارانى پياو بوو بە جلكى فەرمىەو). ئەمە پەيوەندىيەكى خۆشى دەگەل كەسیتیپە پیرەكەدا (گەورە فەرمانبەرەكە) دا ھەبوو و، ھەولە دەدا بە ھەموو شتوہیەك سەرگەرمى بكات. لەو لاشەوہ لیزا ڤیتا ڤروكوفیتنا، خەيال و بیرۆكەيەكى سەیر ختووكەى میتشكى دەداو وای خەيال دەکرد لەوہیە ئەم بارۆنە كە (زۆر پابەندى فەزىلەت نەبوو گوايە ئەھلى ھەوہس و میتباز بوو) لەوہیە ڤوژى لە ڤوژان بیتە خوازگارى ئەلكسندرا. لەخوار ئەو میوانە گەورە و دەستڤویانەوہ، كۆمەلە میوانىكى كەم تەمەنتر لەوان ھەبوون، ئەمانەش خەلكانىكى زۆر شایستە و بەسەنگ و ئىحتوبار بوون. لەوانە: میرزادە "س...", یەڤگینی ڤاڤلوفیچ، میرزادە "ن..." كە كاتى خۆى لە ئەوروپادا ھەر خەرىكى ڤاوہ ژن بووہ. ئیستا تەمەنى لە دەورووبەرى چل و پینج سالیدا بوو، بالا بەرزىكى بەژن ڤىكوپىك بوو. يانى ھىشتا بەشى خۆى قوت و قوز بوو، دەم و زمانىكى گەرم و ڤاراوى پتوہ بوو. تواناو بە ھەریەكى سەیری حىكایەت خوانى و چیرۆك گىڤانەوہى ھەبوو. ھەرچەندە سەرۆت و سامانەكەى كەمىك لە كزى دابوو، ھىشتا مەیلی ئەوروپای دا نە نابوو و زیاتر لە ھەندەران دەژیا.

گروپی سییەمى میوانەكان ئەوانە بوون، كە ھىشتا نەگەشتبۇونە ناو (بازنە داخراوہكەى) كۆمەلگەى ئەرستوكراتەوہ. يانى بە ئەرستوكرات نەدەھاتنە ژماردن، بەلام جاروبار لە ھەندى بۆناندا، لە كۆڤو مەجلىسى تووژە بالاكانى كۆمەلگەى ئەرستوكراتا دەبىنران، بۇ نموونە مالباتى یەپانچىن بە خۆيان لەو تووژە كۆمەلایەتیپە بوون. مالباتى یەپانچىن، لەو ئاھەنگ و میواندارىە كەمانەدا كە سازيان دەکرد، بە ھوكمى زەھوق و سەلیقەى جوان و دروستى خۆيان بژاردەترین كەسیتی تووژى بالايان دەگەل بژاردەترین كەسیتی تووژى خوارتر يانى دەستەبژىرى "چینی ناوہرست" دەعوەت دەکرد و ئاھەنگىكان ساز دەکرد بەدلى ھەموولایەك. خەلكەكە لەم ڤوہوہ زۆریان ستاییش دەکردن و دەیانگوت مالباتى

گه مژه

یه پانچین، خه لکانیکن قه درزان و سنووری خویان ده زانن، دیاره مالباتی یه پانچین شانازیان بهو رهئی و بوچوونه وه ده کرد.

یه کیک له نوینه رانی چینی ناوه راست که ده عوه تی نهو ئاههنگه بوو، ئەندازیاریک بوو به پلهی کولونیل، پیاویکی جیددی و له دۆستانی نزیکي میرزاده (س...) بوو، میرزاده (س...) به مالباتی یه پانچینی ناساند بوو وله رینگه ی نهو وه تیکه لاوی ده گه لایندا پیدا کردبوو. ئەم پیاوه له کۆر و قهره بالغیدا کهم دوو بوو، ئەنگوستیله یه کی نگین درشتی ئاودار له قامکی شادهیدا بوو، که پیده چوو دیاری شاهانه بئ، به بۆنه ی خزمه ته کانیه وه.

که سیکي دیکه ش له نیتو میوانه کاندا بوو که ئەدیبیکي شاعیری ئەلمانی نه ژاد بوو، به لام به رووسی شیعی ده نووسی. پیاویکی زۆر به ریز، نزیکه ی سی و ههشت سالیک ده بوو، پووی کۆر و مه جلیسی ئەرستوکرانی هه بوو، پیاویک بوو خوش دیمه ن، ئەگه رچی به ده موچاو خوشه ویست نه بوو ونه ده چوو ده وه. زۆر بایه خی به جلوبه رگ و پوواله تی خوی ده دا، له مالباتیکي ئەلمانی بۆرژوا بوو، به لام جینگه ی ریز و حورمه ت بوو. پیاویک بوو هه لپه رست. خوا خوای بوو ده رفه تی بۆ هه لکه وئ خوی له خه لکانی ئەرستوکران و پایه به رز و ده سرۆ به ریته پیتشی و دالده و پشتیوانیان به ده ست بیتن. کاتی خوی کتیبی شاعیریکی ئەلمانی گه وره ی له زمانی ئەلمانیه وه بۆ زمانی رووسی پاچقه کردبوو، کتیبه که چاپ بوو بوو. زۆر زیره کانه باسی دۆستایه تی خوی ده گه ل شاعیریکی به ناوبانگی رووسیدا ده کرد که شاعیره که مرد بوو. (گه لیک له نووسه ران زۆر هه ز ده که ن به درۆ خۆ به وه وه پابنه ن که ده گه ل فلان نووسه رانی گه وره و به ناوبانگا، به تایبه تی ئەگه ر مرده ی، دۆستایه تیان زۆر خوش بووه) هاوسه ره که ی (شه خسیه ته پیره پایه به رزه که وه) ئەم شاعیره ی به مالباتی یه پانچین ناساند بوو و ناسیاوی و تیکه لاویان پیدا کردبوو، ئەو خانمه به وه به ناوبانگ بوو که دالده و پشتیوانی ئەدیبان و زانایانه.

ئهلله قی توانیبوو، له رینگه ی خه لکانی خاوه ن پله و پایه ی گه وره وه که

گەمژە

كارىگەرى بەسەريانەو ھەبوو، مووچە بۆ يەك دوو نووسەريش بېرىتەو ۋە دابىن بىكات. ئەم ۋنە لە راستىدا ئەو دەسلەتات ۋە كارىگەرى ۋە سەنگەى ھەبوو. لە تەمەنى چل ۋە پىنچ سالىدا بوو (يانى لەچاو مىردەكەيدا كە پىرەمىر بوو، گەنج بوو) ۋىنكى جوان بوو ھىشتا (وەكو زۆربەى ئەو ۋنانەى دەگەنە تەمەنى ئەو) ھەزى لە جلكى فاخىر ۋە ئالا ۋە والا بوو. لە پرووى ھۆشوگۆشەو مام ناوھەندى بوو، شارەزايى ۋە پۆشنىرى دەربارەى ئەدەبىيات جىگەى گومان بوو، بەلام زۆرى ھەز دەكرد ھەمەتى ئەدەبىيان بىكات ۋە دالەدە ۋە پەنايان بەدات، بە قەد جلى جوان ھەزى لەم كارە دەكرد. زۆر كىتىب ۋە بەرھەمى نووسراو ۋە تەرجمەكراوى پىشكەش دەكرا. دوو سى نووسەر، دواى ئەو ھەى ئىزنيان لى خواستبوو، ئەو نامانەيان، كە لەمەپ بابەتى گرىنگ بۆ ئەو نووسىبوو، بىلاو كىردبوو ھە.

ئەمە ئەو كۆمەلگەى ھەبوو، كە مىرزادە لى بووبو ھە زىوى خالىسە يان زىپى بى غەلوغەش. جا بە پىكەوت ھەر ھەموو ئەمانە ئەو شەو، زۆر خۆشحال ۋە شاد ۋە شەنگۆل، گەشپىن ۋە شايبان بەخۆ بوو. ھەمووشيان لەو ھە ئاگابوون كە ھاتنى ھەر يەككىيان، شانازىەكى گەورە بوو بۆ مالىباتى يەپانچىن، بەلام مىرزادە (مخابن) ئاگاي لەم وردەكارىانە نەبوو. ھەرگىز ئەو ھەى بەبىرا نەدەھات كە بۆ نمونە مالىباتى يەپانچىن لە نەخشە ۋە پلانكىكى ۋە گرىنگدا، لە بىريارىكى ۋە ھەستىاردا كە ئايىندەى كىژەكانى پىتو ھەند بوو، زات نەكەن ۋە پرويان نەيات كە ئەو، واتە لىون نىكولايوفىچ بە كەسىتپىيە پىرەكە، كە بەدالەدە ۋە پەناى خانەوادەكەيان دەھاتە ژماردن، بناسىن. لە كاتىكا لەو دەچوو ئەم پىرەمىردە ئەگەر گەورەترىن كارەسات بەسەر خانەوادەى يەپانچىندا بىت بەوپەرى خەمساردى ۋە بى موباللاتى ۋەرى بگرىت ۋە ھەر گوئى نەداتى، كەچى ئەگەر كچەكەيان بەبى پرس ۋە پرواىژى ئەو، تۆ بلى بەبى پەزنامەندى ئەو بەشوو بەدن، نەك ھەر زویر بىت، بەلكو بەسووكايەتپىيەكى گەورەشى بۆ خۆى بزائىت، بەلام مىرزادە (ن..) ئەم پىاوە قۆز ۋە مەحبوب، وریاو ھۆشن، پرووخۆش ۋە زىتەلە، قەناعەت ۋە باوهرى تەواوى ھەبوو كە ئامادە بوونى ئەمشەوى ئەو لە ھۆلەكەى مالى يەپانچىندا، ۋەكو ھەلاتتى پۆژە. ئەوانى زۆر لە خۆى

گه مژه

به که متر ده زانی. به هوی ئه مه وه بوو که به وجوره کراوه و بیپه روا، شادو شنگول. مامه له و رهفتاری ده گهل خانه واده یه پانچین ده کرد. زور چاک دهیزانی که ده بی له و ئاههنگ و شه ونشینیه دا، شتیک بۆ سه رگه رمی و خوشی ئاماده بووان بگیریته وه و گه رموگوریه ک به ئاههنگه که بیه خشیت. زور باش خوی بۆ گیرانه وهی ئه و حیکایه ته ئاماده کردبوو، ئیدی قه ریحی کرابووه وه و ئیلهامی بۆ هاتبوو.

میرزاده لیون نیکولایوفیچ، دوی تۆزیک که گویی له و حیکایه ته بوو که ئه م گه نجه گیرایه وه، ههستی کرد به عه مراتی حیکایه تیکی و جوان و خوش و ساده ی گوی لئ نه بووه، به راستی هه ر له زاری دۆن جوانیکی وه کو میرزاده (ن...) ده هات، له زاری وی جوان بوو. میرزاده نهیده زانی، ئه م چیرۆکه، حیکایه تیکی زور کۆنه، ئه وهنده کاویژ و، دووباره کراوه ته وه که تامی تیا نه ماوه، مه گه ر هه ر خانه واده ی ساده و ساویلکه ی یه پانچینه کان، به شیکی جوان و تازه یان زانیبا، به داهینانی راستگویانه و خۆ به خوی خه یالی ده ماوه ریکی به توانای هونه رمه ندیان زانیبا، ده نا له کۆر و شه ونشینیه کانی دیکه ی شار، نه ک که س گویی لینه ده گرت، به لکو مایه ی بیزاری و بیتاقه تیش بوو. ته نانه ت شاعیرۆکه ئه لمانییه که ش، به هه موو خاکیتییه کی خۆیه وه، ده یویست و بنوینئ که هاتنی بۆ ئه و ئاههنگه، شانازیه کی گه وره یه بۆ ئه م خانه واده یه، به لام میرزاده ته نیا پووه دیار و باشه کانی ئه م هه لویستانه ی ده بیینی، پوه کانی دیکه ی نه ده بیینی. بۆ نه گبه تی ئاگلایاش پێشوه خته پێشبینی ئه م شتانه ی نه کردبوو. ئه و شه وه یه جگار جوان و شه نگول بوو. هه رسی کیزه که جلکی زور جوانیان له به رکردبوو، به لام زیده پۆییان نه کردبوو، ته سریحه ی قزیان زور جوان و تازه بوو، پێشتر به و ته سریحانه وه نه بینرابوون، ئاگلایا لای یه قگینی پاقلوفیچه وه دانیشتبوو و خه ریکی گفتوگو و گالته و سوعبه تان بوو له گه لیا. یه قگینی پاقلوفیچ، له جاران به و یقار و سه نگیتتر ده ییواند، دیار بوو ئه مه ی له به ر میوانه ئه رستوکراته کان بوو، به لام له میژ بوو له کۆر و مه جلیسانی کۆمه لگه ی ئه رستوکراتا ندا ناسرا بوو، وه کو یه کیک له خویان ته مه شایان ده کرد، ئه ویش و پیرای ئه وه ی گه نج بوو، ئه و مه جلیسانه ی پێخۆش بوو،

گه مژه

ههستی به ئاسوودهیی دهکرد. ئەو شەهوە که هات بۆ ئاھەنگەکه، نەوارێکی
پەشی لە شەپقەکهی دابوو، ئەمە بوو مایەیی سەرئەنج و پەزنامەندی دۆتەمیر
بیلوکونسکایا. هەموو گەنجیکی سەر بە کۆمەلگەیی ئەرسەتۆکراتی لەم جۆرە
بۆنانەدا، بە بۆنەیی مردنی مامێکی وەھاوہ ئەم کارەیی نەدەکرد. لیزافیتا
پروکوڤیفناش ئەمەیی پێخۆش بوو، بەلام سەرقالی و جەنجالی و مژولیهکی
فرەیی پێوہ دیار بوو.

میرزادە بینی که ئاگلایا یەک دووجاران زۆر بەوردی تەمەشای کرد،
لەوہ دەچوو لە میرزادە پازی بێ. وردەوردە دلی کرایەوہ و ئۆخزنی لە دل
و دەروون گەرا. لەپەر هەستی کرد که ئەو ترس و خەیاڵاتەیی که بالی
بەسەرا کیشا بوو (بەتایبەتی دواي گفتوگۆیەکهی لیبدیف)، تەنیا خەون و
خەیاڵاتی ناواقیعی بوو، خەون و خەیاڵاتی ناماقوول و بگرە کۆمیدی و
پێکەنیناوی! (لە راستیدا بە درێژایی ئەو پۆژە لە هەول و تەقەللای ئەوہدا
بووبوو که قەناعت بە خۆی بینی، که ئەمە هەمووی خەیاڵاتی پووجە و
فریان بەواقیع و راستیەوہ نیە) زۆر کەم قسەیی دەکرد، لە سنووری
وەلامدانەوہی ئەو پرسیارانە دەر نەدەچوو که لێی دەکران. ئەنجام بە
بێدەنگی دانیش و کەوتە گوێگرتن، زۆر خۆشحال و کەیفخۆش دیار بوو.
بەرەبەرە جۆرە ھاندەرێکی دەروونی لاچن بوو، هەموو ترسێکی پەویبەوہ
و ئامادە بوو لە ھەر ساتیکی گونجاودا بێتە قسان... بەرێکەوت، بەوہلامی
پرسیارێک ھاتە قسان، که گەرم بوو لەوہ نەدەچوو بەو زووانە...

پەراوێز:

* - "تۆماس مۆر...": دەلێن تۆماس مۆر که حوکمی ئێعدام درا، لە
جەلادەکهی دەپارایەوہ که ئاگای لەپیشی بیت. پێی گوت: "من خەمی ئەوہم
نییە. پێشم ئاسیوی بگات، بەلام بۆ تۆ گرینگە که خەلکی پێت بلێن بە
راستی لە کارەکهیا کارامە و لێھاتووە، چونکە دەقی قەرارەکه ئەوہیە که
لەملم بەدیت نەک لە پێشم."

* - "ئەمە تاوانی خۆمە..." لە ئەسلی دەقەکهدا بە فەرەنسیە.

گه مڙه

فہرستی جہوتہم

له کاتیکا میرزاده، چاوانی به جوانی و جه مالی ناگلایا زاخاو دها که به شادیوه سهرگه رمی گفتوگو بوو ده گهل میرزاده (ن...) و یه فگینی پاقلوفیچ دا، گویی له کابرا به ته منه ئینگلیز مه شره به که بوو، له و به ری هؤل که وه، قسه ی بو (گه وره فه رمانبه ره که) ده کرد، له گه رمه ی قسه کانیا ناوی نیکولا ئاندریوفیچ پاقلیچوفی هیتا. میرزاده به له ز پرووی کرده لای ئه وان و که و ته په یگیری گفتوگو یه که یان.

قسه و گفتوگو یه که یان ده رباره ی سیستمی تازه ی دابه شکردنی مولکی مولکدارانی ده قهری "ز..." بوو که هه راو هه نگامه یه کی زوری نابووه وه. دیاره ده بن قسه کانیا کابرای ئینگلیزی مه شره ب مایه ی پیکه نین بووبن، چونکه یاروی "گه وره فه رمانبه ر" که بینا هاو پیکه ی به و شیوه یه داخی دلای خوی هه لده ریژی، له قاقای پیکه نینکی به کولی دا. کابرای ئینگلیز په فتار، به پروونی و په وانی، به کاوه خو قسه ی ده کرد، به ئانقه ست له درکاندنی وشه کاندنا ده می خاو ده کرده وه، باسی ئه وه ی ده کرد که چوئن له سایه ی ئه م سیستمه تازه یه دا، ناچار بووه یه کیک له مولکه هه ره باشه کانیا خوی، له م ده قهره دا، به نیوه قیامت بفروشی، له کاتیکا هیچ پیویستی به پاره ی کاش نه بووه، هه روه ها چوئن له سایه ی هه مان سیستمدا ناچار بووه،

گه مژه

مولکيکي دیکه، که بیابانیکي کاکي به کاکي بی خيرو بیره و له دادگادا مهحکه مه و دهعواي لهسهره هه لگريته وه، مولکي که زياني هه يه، خيري نييه. "جا بۆ ئه وهی خۆم له گنچه لي دهعوايه کي دیکه لهسهر ئه و زه ويانه ي له ميراتي بافيلچوف ماوه، بپاريزم وام به باش زاني ئه سلهن دهستبه رداري ئه و به شه ميراته بيم. به م پينه ئه گهر يه ک دوو ميراتي له و ميراته به گنچه لانه م پي بپري، به جاري مالم ويران ده بي و ده کهومه سهر ساجي عه لي. له کاتيکا قه رار بوو سي هه زار (هيکتار) زه وي ده رجه يه که م پي بپري!"

ئيقان فيدوروفيچ، ديقه تي دا که ميرزاده زۆر به جيدي گويي بۆ ئه و گفتوگويه هه لخستوه، لي نزيک بووه وه و به ئه سپايي به گوئي دا چپاند:

- گوئ بگه... ئيقان پتروفيچ، خزميه تي ده گه ل نيكولا ئاندریوفيچ بافيلیوفيچ هه يه... وابزانم تۆ تاقيبي خزمه کاني ئه وت ده کرد، وانیه؟

ئيقان فيدوروفيچ، تا ئه و کاته ده ربه ست له خزمه تي جه نه رالي سه روکي راسته وخۆي، خوي دا بوو، له بهر ئه و ئاگاي له که سي دي نه بوو، به لام له پړو توژي له مه پيش هه ستي کرد که ليون نيكولا يوفيچ به ته واوه تي فه رامۆش کراوه، بۆيه هه ستي به جۆره نيگه رانيه ک کرد. که بيني ميرزاده هه ندئ دووره په ريزه، ويستي بيه يتيته ناو گفتوگۆکانه وه جاري کي دي به شه خسياته کاني ناساند و خسته بهر سه رنجي وان. که نيگاي ئيقان فيدوروفيچ له نيگاي ئيقان پتروفيچي ئينگليز مه شره ب هه له نگوت، هاته قسه و گوئي:

- ئه مه ليون نيكولا يوفيچه که دواي مردني دا يک و باو کي، نيكولا ئاندریوفيچ پاقلچوف گرتيه خۆي و خسته ژير بالي خۆي. ئيقان پتروفيچ گوئي:

- خۆ... ش... حال م. من تۆم جوان له بيره. ئيستا که ئيقان فيدوروفيچ ته عاروفي پيکردين، يه کسه ر ناسيميه وه. زۆر نه گۆراويت، ئاخير جار که تۆم بيني، ته مه نت هه ر ده، يازده سال ده بوو. که چي زۆر نه گۆراويت... ميرزاده، به نيمچه سه رساميه ک پرسي:

گه مژه

- به مندالی منت دیتووه؟

ئیقان پتروفیچ له سهر قسه که ی پویشیت:

- ده میکه، زور ده میکه!... له زلاتوفرخوفو بوو، یانی له و شوینه دا که تو له مالی دۆتنامه کانی من ده ژبای. من ئەو سهرده مه زوو زوو بۆ ئەویندهر ده چووم... تو بیرت نایهت؟ پهنگه بیرت نه یهت. تو ئەو کاته نه خوشییه کت له گه لا بوو، ئیستا نازانم چی بوو... ئیستاش له بیرمه که بینیمیت زور سهرم سوورما...

میرزاده، به گهرمی سهری بۆ له قاند و گوتی:

- من هیچ شتیکم بیر نایهت!

ئیقان پتروفیچ، زور به جیددی چهند وشه یه کی تری له و باره یه وه گوت که زور کاریان له میرزاده کرد. گوتی ئەو دوو پیره کچه ی که خزمی پاقلیشچوفی پهحمه تی بوون و له مولکه که ی ئەوا، له زلاتوفرخوفو ده ژبان و ئهرکی به ختیوکردنی میرزاده یان پی سپیردرا بوو، ئەوانه له هه مان کاتا خزمی ئەمیش بوون (خزمی ئیقان پتروفیچ). ئیقان پتروفیچش وه کو خه لکانی دی سهری له وه سوورما بوو که بۆچی پاقلیچوف ئەو هه موو بایه خه ی به میرزاده ددها، بۆچی خوی کردبوو به سهر وه گردی ئەو کوپه و خستبوویه ژیر په ر و بالی خوی. "ئه وه ی راستی بی ئەوساکه ئەقلم به وه نه ده شکا پرسیار ی ئەوه بکه م". ئیقان پتروفیچ وای گوت، به لام به و قسه یه سه لماندی که زه یینکی زور پۆشنی هه یه، چونکه ته نانه ت ئەوه شی بیرما بوو که دۆتنامه گهره که ی، واته مارتانیکیتشینا، زور له گه ل میرزاده دا سه ختگیر بوو، ئیقان پتروفیچ له سهری پویشیت و گوتی: "ته نانه ت جاریکیان له سهر تو له گه لی به شه ر هاتم، چونکه شیوازی ته ربیت و په روه رده کردنه که یم به دل نه بوو.. ئاخه ماقوله مندالیکی نه خوش به زه بری شه لاقان په روه رده بکریت... باوه ر ده که ی... به لام خوشکه چکوله که ی واته ناتالیا نیکیتشینا، به پیچه وانه وه، پۆچی به سهر ئەو منداله داماو وه دهرده چوو، له راده به دهر ده گه لیا میهره بان بوو..." ئیقان پتروفیچ له سهری پویشیت: "ده بی ئیستا هه ر دووکیان له ده قهری (ز) دا بژین، چونکه

گه مژه

پاڦليچوف مولکيکي چکوله، به لām زور نايابي له ويندەر به ميرات بۆ جي هيشتبون، هرچنده دنيانيم که مابن. پيم وايه مارتا نيکيتشينا به ته مابوو بچيته دير، به لām له وهش دنيانيم. وabزانم ئه و قسه يه م دهر باره ي ژنيکي دي بهرگوي کهوت... ئا... بيرم کهوته وه... دهر باره ي ژني دکتوريک بوو..

ميرزاده، به دهم گويگرته وه، پر ده بوو له نه شه و سوز و ميهره باني و، چاو هکانی بريقه بريق، له شاديدا دهره وشانه وه. ئه ويش لای خويه وه زور به گهرمي پايگه ياند که هرگيز له خوي خوش ناييت، چونکه به دريژايي ئه م شهش مانگه له ناو ولاتا سوورپاوه ته وه و قهت بييري له وه نه کردو وه ته وه، دهر فته تي به ده ست بيتي و سوور اخيکي کونه پهروه رده کارهکانی خوي بکات و سهريکيان بدات. هه موو پوژي نيازی بووه ئه و کاره بکات، به لām هر جار ه ي له بهر هويه ک بوي پينه کهوتو وه، به لām ئه م جار ه يان به جيدي برياري داوه که بپروات بۆ ده قهري (ز)... ميرزاده له سهري پويشت: "که واته تو ناتاليا نيکيتشينا ده ناسيت؟ که ژنيکي چاکه، فريشته يه! ئه دي مارتا نيکيتشينا بۆ نالي ي... ببوره ئه گهر بليم پهنگه جه نابت دهره ق به مارتا نيکيتشينا، هه ندی ده ست داگرتبي... دروسته سه ختگير بوو، به لām نه هه قی نه بوو، ئاخو کي ده گهل مندالتيکي گه مژه ي وه کو ئه وسای مندا، تاقه تي نه ده چوو؟ (ها ها!).. ئه مجا.. تو خوت ئه و سه رده مانه به چاوي خوت منت ديوه و... به لām بوچی من توم بير ناکه ويته وه؟ ئه مه خوي له خويدا نيشانه ي ئه وه نيه که من... ئاه... په نا به خوا! يانی به راستي تو خزمي نيكولا ئاندریوفیچ پاڦليچوفيت؟

ئيقان پتروفيچ، به دهم بزه يه که وه، سهراپاي ميرزاده ي دايه بهر نيگاو گوتي:

- ئا.. ئو.. دانيات ده که م!

- ببوره... ئه و قسه يه م بۆ ئه وه نه بوو که خوا نه خواسته گومانم له قسه کانت هه بي!.. کي هيه بتواني، (ها ها!) زه په يه ک گوماني هه بي؟ به ئي، تاقه زه په يه ک؟ (ها ها!).. مه به ستم ئه وه بوو که بليم، په حمه تي نيكولا ئاندریوفیچ پاڦليچوف پياويک بوو پياوانه، دلپاک، جا جوامير! دانيات

گه مژه

دهکه م...

ئادیلاید، بۆ سبهینی به دهزگیرانه کهی، میرزاده (س..) ی گوت: "نالیم
میرزاده هانکه هانکی پیکه وتوو، به لام له خۆشیا ئه وکی گیرا بوو."
ئیقان پتروفیچ به پیکه نینه وه گوتی:

- باشه بۆچی نابێ من خزمی پیاویکی دلپاک و دلواو جوا... میریم؟
میرزاده، شپرزه بوو، ههستی به شهرمیکی زۆر کرد، خیرا و به گهرمی
ههلی دایه:

- من... من... ئه مهش گهوجیتیهکی دی... ئه مهش قۆریاتیکی دی... چونکه
من.. من.. چونکه من.. باوه پیکه ته ته لهی زمان بوو! من نایلیم تۆ بیلێ، من
له چاو ئه م شتانه دا دهکه مه چی، به تایبه تی به به راورد دهگه ل ئه م کاره
که ورانه دا؟ به به راورد دهگه ل جوامیتریکا به و دلواویه! خوا شایه ده پیاوی
وهکو خۆی نه بووه، له هه موو پروویه که وه... وانیه؟ وانیه؟

سه راپای میرزاده ده لهرزی. کهس نهیده زانی بۆچی وا هاتیوه جۆش و،
ئه م هه موو سۆزو گودازه بالی به سه راکیتشا بوو، که هیچ دهگه ل ره وتی
گفتوگویه که دا تیکێ نه ده کرده وه، کهس ئه مه ی بۆ هه لئه ده هات، به لام
ئه وه ند هه یه ده توانین بێ چهن دو چوون بلێین، به جۆری هه لچوو بوو، که
له ناخی دله وه، زۆر راستگو یانه ده یویست سوپاس و منه تباری و
ئه مه کداری خۆی له هه ن به ر که سیک و سه باره ت به شتیک ده ربهری،
ته نانته ئه گه ر به رانه به به هه موو ئاماده بوانیش نه بیت، به رانه به به ئیقان
پتروفیچ بێ. میرزاده، شادی لیده چۆرا. ئیقان پتروفیچ زیاتر لێی راما.
کابرای "گه وره فه رمان به ر" ش به وردی نیگای ده کرد. دۆت میر بیلوکونسکایا
به وه پهری تورپهی و بیزاری ته مه شای ده کرد و لێوی خۆی ده کرۆشت.
میرزاده (ن..) و یه قگینی باقلوفیچ، میرزاده (س..) و کیزه کان و هه موو
ئاماده بووان، قسه کانیا ن به ری و که وتنه گو یگرتن. ئاگلایا زۆر به خه مه وه
بوو، ترسی دنیا ی لیه اتیوو، لیزاقیتا پروکوفیتنا به راستی خوای نه مابوو.
ره فتاری دایک و که هکانی سه یر بوو: ئه وان به خۆیان پێشنیازیان کرد بوو
که میرزاده له شه ونشین یه که دا کړوکپ و بیده نگ بۆ خۆی له لایه که وه

گەمژە

دانیشت، بەلام کە دیقەتیان دا، بە تاقی تەنیا لە سووچیکا دانیشتوو و زۆر بەکەیف و بەدەماخە، یەكسەر ترسیان لیتیشت، تەنانت ئادیلاید، دەبیست لەو سەری ھۆلەکەو، بێ خشپە بە ناو خەلکەدا بیت بۆلای و بییات بۆلای گروپەکە ی خۆیان کە میرزادە (ن..)شیان دەگەلا بوو، یانی بییات بۆلای گروپەکە ی دۆتمیر بیلوکونسکایا، بەلام کە ھەنوکی بە کەمالی ئارەزوو مژولی قسەکردن بوو، ترس و نیگەرانییەکیان زیاتر بوو.

ئیفان پتروفیچ، زۆر بەجدی، بێ هیچ بزە و پیکەنینیک گوتی:
- تۆ راست دەکە ی، پیاویکی یەجگار جوامیر و دلایا بوو... بەلێ لە ھەموو پوویەکەو، مرقۆنکی بێ وینە بوو.

دوای ھەلۆستەیکە کورت لەسەری پۆیشت:

- پیاویکی باش و شایستە و بە ئیحتوبار.

دوای تۆزیکە دی گوتی:

- یانی بە راستی شایستە ی ھەموو پۆزیک بوو. بە راستی پیم خۆشە کە دەبینم تۆلای خۆتەو...

(گەرە فەرمانبەرەکە) وەکو بلێی شتیکی وەبیر خۆی دینایەو، پرسى:

- پافلیچوف ئەو پیاو ھەبوو کە حیکایەتیکە تاییەتی... لەگەل قەشەیکە... لەگەل قەشە... ناوہکەیم بیرچووہو، بەلام کیشەکە ی کاتی خۆی ھەراو ھەنگامە و ژاوەژاویکی زۆر نایەو؟!

ئیفان پتروفیچ گوتی:

- قەشە گۆروی یەسوعی بوو. بەلێ بەرزترین و شایستەترین پیاوانی کۆمەلگەش ئەو پیتشەاتانەیان لێ پوودەدات! بەلام پافلیچوف خانەدان و ئەسلزادە، دەولەمەند و بە راستی پیاویکی پیاوانە بوو. فەرمانبەری دەربار بوو... ئەگەر لەوەزیفە یا بمابایەو لەو ھەبوو کە... بەلام لەپەر وازی لەم وەزیفە یە و ھەموو شتیکی ھینا و چووہ سەر مەزەبی کاتولیکی و بوو بە یەسوعی، جا بەچ شەوق و زەوقیکەو! . ئەلھەقی لەکاتیکی باشدا مرد. بەلێ کە مرد ھەموو کەس وایان دەگوت.

میرزادە، وای و پمابوو، ھەرچی دەکرد جلەوی خۆی پینەدەگیرا، بە

گه مڙه

ترسه وه هاواری کرد:

- بافیلچوف... بافیلچوف بوو به کاتولیک؟ مه حاله!

ئیفان پتروفیچ، به دنیایی و به کاوه خو گوتی:

- چون مه حاله؟ میرزاده گیان پیویست به هه لچوون ناکات. ده بی دان به ودها بنه ی که... به لام تو زورت په حمه تی خوشده وی... به پاستی پیاویکی دلپاک و خوشباوه پ بوو، من پیم وایه هر نه م دلپاکیه بوو که کردیه کاریک نهو قه شه فیلبازه تهره ی بدات. تو وهره له من بپرسه، که له دوا ی نهو مه سه له یه چ دهرده سهری و کیشیه کم تووش بوو... به تاییه تی ده گه ل هه مان گورودا!

ئیفان پتروفیچ، ناوړی له پیاوه که دایه وه و له سهری پوښت:

- باوه پ بفرموو ده یانویست ئیعتراز له وه سیتنامه که شی بگرن و ئیدیعابکه ن که به شه میراتیان ده که وی. نهو بوو من ناچار بووم که په نا بهر مه بهر توندترین ئیجرائات- تا بیان هینمه وه سهر نه قل- چونکه له م کارانه دا زور لیزان بوون، ده یانزانی چی ده که ن. به پاستی نه وانه خه لکیکی سه یرن! به لام.. شوکر بو خوا، کیشیه که مان له مؤسکو بوو، بویه یه کسه ر خوم گه یانده کونت و ئاقلمان کردن.

میرزاده، دووباره هاواری کرد:

- ناتوانی ته سه ور بکه ی که چند دلم گوشرا!

- به داخه وم، به لام نهو هی پاستی بی نه مانه هیچی گرینگ نین، زوو له بیر ده چینه وه، من له م پرووه وه دنیام.

نهو جا دیسان پرووی کرده وه پیره میترده که و له سهری پوښت:

- وه کو ده لین کونتیس ک، هاوینی پابردوو، له هه نده ران چووه ته دیریکی کاتولیکی. له وه ده چی هاوالاتیانی ئیمه که ده که ونه چنگی نهو ته له که بازانه، ئیدی هیچ توانایه کی بهرگریان نامینی، به تاییه تی له هه نده ران.

کابرای پیره میترد، به متمانه وه گوتی:

- من پیم وایه هویه که ی ده که پینه وه بو سستی خومان. جگه له وه ی

گەمزە

شەتووزى تەبشیری ئەوانەش یەجگار ناسک و کاریگەرە... بەخۆشیان خەلکانیکى بە سام و ھەیبەت و بەشەخسیەتن، دەزانن چۆن دەتترسینن و دلت نەرم دەکەن و دەتھیننە پەدا، لەمەدا بە راستی وەستان. لیتانی ناشارمەوہ ئەمەیان لەگەل خودی خۆمان کردووە. ترساندومیان، ئەمەیان لەسالی ۱۸۳۲دا، لە فینا لەگەل کردم، بەلام من ملم نەدا، خۆم لەچنگیان دەرباز کرد، بە ھەلاتن ھەلھاتم. ھا ھا! باوەربکەن ھەلاتم!...

لێرەدا دۆتمیر بیلوکونسکایا، لەپەر ھەلی دایە و گوتی:

- برادەری ئازیز ئەوہی من بیستوومە، تۆ ھەنگی دەگەل ژنیکی جواندا، لەگەل کۆنتیس لیفیتسکی دا، لەپیتاوی ئەو ژنەدا لە فیناوە بۆ پاريس ھەلاتبوویت و، دەستبەرداری خزمەت بووبی، دەنا خۆدزینەوہ و دوورکەوتنەوہ لە یەسوعیەت لە ئارادا نەبووہ.

پیرەمیر، کە ئەو یادگارییە خۆشەیی بیرکەوتەوہ، بزەییەکی بۆ کرد و بەرسفی دایەوہ:

- ئی... مەسەلەکە ھەر دەچیتەوہ سە یەسوعیەتەکە، چونکە ئەم مەسەلەییەش پەیوہندی بە یەسوعیەتەکەوہ ھەبوو.

ئەوسا، پووی کردە میرزادە کە بەواقی وەرەوہ گوئی ھەلخستبوو و حایرو سەرسام دەمی کردبووہوہ، بە زمانیکی شیرین و نەرمەوہ گوتی:

- لەوہ دەچیت تۆ کەسیکی زۆر مەزەبی بیت، کە ئەمە لەنیو گەنجانی ئەمپۆدا زۆر کەمە.

دیار بوو کە پیرەمیر، ھەزی دەکرد زیاتر میرزادە بناسیت و مەبەستی تایبەتی خۆی لەم بایەخ پێدانیدا، ھەبوو.

میرزادە لەناکاودا گوتی:

- بافیلچوف، پیاویک بوو ئاقل و ھۆشن. مەسیحیەکی بی غەلوغەش و پایەدار. چۆن دەیتوانی بچیتە سەر مەزەبییک... کە غەیرە مەسیحی یە؟ خۆ کاتولیگەری پۆمی، فپی بە مەسیحیەتەوہ نییە!

بەدەم ئەو قسانەوہ، چاوانی دەدرەوشانەوہ، بە جۆری چاوی بە دەورووبەری خۆیا دەگێرا، وەک ئەوہی بیەوی بە نیگایەک ھەر ھەمووان

گەمژە

بدینی.

پیره میرد، نیگایه کی پر سهرسامی، ئیقان پتروفیچی کرد و له بن
لێوانه وه گوتی:

- ئەمه، دهکاته توندپهوی.

ئىقان پتروفیچ، له سهر کورسییه که ی وهرچه رخا و پوو له میرزاده
گوتی:

- بۆچی کاتولیک فری به مهسیحیه ته وه نییه؟ ئەگەر مهسیحیه ت نه بن
ئەدی چیه؟

میرزاده بهوپه پری هه لچوون و زۆر به توندی گوتی:

- یه کهم مه زه بێکی غهیره مهسیحیه. دووهم مهسیحیه تی پۆمانی به لای
منه وه له خاوه ناسی خراتره! به لێ ئەمه بۆچوونی من! خاوه ناسی ته نیا
بانگه شه بۆ نه هلیزم دهکات، به لام کاتولیکیه تی پۆمانی له وهش هیه تر
ده پوات: بانگه واز و بانگه شه بۆ مهسیحیک دهکات، شینا و، قه لب، ساخته و
دهستکرد، که ریک پیچه وانه ی مهسیحی راسته قینه یه. باوه ربکه ن من زۆر
دهمیکه گه یوومه ته ئەو قه ناعه ته و زۆریش عه زابم پێوه کیشاوه..
کاتولیکیه تی پۆمانی، قه ناعه تی وایه که کلێسا به بێ موماره سه ی ده سه لاتی
سیاسی، به بێ هێزیکه پتهوی ده وله ترانی، ناتوانی خۆی بگریته و بمینی.
به ئاشکرا هاوار دهکات: "ناتوانین" *. به رای من کلێسای پۆمانی ئایین نییه،
به لکو درێژه ی ئیمپراتۆریه تی پۆمانی پۆزا وایه. هه موو شتیکی له خزمه تی
ئەو بیرو که یه دایه، ته نانه ت دین و باوه رپه که شی. پاپا قه له مپه و و تهخت و
تاجی دنیایی بۆ خۆی کوئترۆل کردووه و شمشیری خۆی لێهه لکیشاوه.
ئیدی له وساو هه روا هاتوو و هیه شتیکی نه گۆراوه، له سایه ی شمشیردا
نێره نگ، درۆ، فریو، خورافات و توپه هات په رستی زیادی کردووه. ئەوانه
گه مه یان به پیرو زترین، پاکترین، راستگوترین، گهرمترین هه ست و سۆزی
جه ماوه ری خه لک کردووه، به لێ گه مه یان به هه موو شتیکی کردووه، هه موو
شتیکیان له پیتاوی سه روت و ساماندا، له پیتاوی ده سه لاتیکه ئه هره یمه نی
کاتیذا، فرۆشتوو. ئایا ئەم باوه رپه پیچه وانه و دژی مهسیحیه ت نییه؟ ئیدی

گەمژە

چۆن كاتولىكىيەت نابىي بەسەرچاۋەى خوانەناسى؟ خوانەناسى لە خودى كاتولىكىگەرى پۇمانىۋە سەرى ھەلداۋە! ئەسلەن خوانەناسى لە كاتولىكىيەتەۋە دەستى پىي كەردوۋە، بۆچى ئەوانە بە خۆيان باۋەريان ھەبوۋە؟ ئىدى خەلكەكەيان بە جۆرىي بىزاركرد كە تەۋاۋ پىشتيان كەردە ئايىن و خوانەناسى كەوتە پەرەسەندەن. خوا نەناسى بە ھۆى درۆ و دەلەسە و بى ئەخلاقى ئەوانەۋە پەرەى سەند. خوانەناسى! خوانەناسى لە ولاتى ئىمەدا تەنيا لەنىۋ ھەندى توڭزى زۆر كەمى كۆمەلگەدا دەبىنرى، يەڭگىنى پافلوفىچ كوتەنى لەنىۋ توڭزە "بى رەگورپىشەكاندا" دەبىنرى، كە ئەلھەقى ناۋىكى پىر بەپىستى لىناۋن، بەلام لەۋىندەر، لە ئەۋروپا، جەماۋەرىكى زۆرى خەلكى ئىمانيان لە دەست داۋە و پۆز بە پۆز لە زىادبوۋندان. بى ئىمانى جارانيان بە ھۆى نەزانى و درۆۋە بوو، بەلام بى باۋەرى ئىستايان زادەى نەفرەت و بىزارىيە لە كلىسا و لە مەسىحيەت!

مىرزادە، ھەلۋەستەيەكى كرد تا نەفەسىك تازە بكانتەۋە، چونكە زۆر بەپەلەۋ يەكېنە قسانى كرد، رەنگى زەرد ھەلگەرا بوو و ھانكە ھانكى پىكەوتبوو. ئامادەبوۋان بە سەرسامىيەۋە تەمەشايەكى يەكيان كرد. ئەنجام پىرەمىرد كەوتە پىكەنەن. مىرزادە "ن..." چاۋىلكەكەى دەرھىنا، لە چاۋى كرد و كەوتە رۋانىنى مىرزادە لىون نىكولايوفىچ. شاعىرۆكە ئەلمانىيەكە، كە تا ئەو كاتە بە بىدەنگى لەسوۋچىكا خۆى كزكردبوو، بەدەم بزەيەكى تەۋسامىزى دژمانەۋە، ھەستاۋ لە مېزەكەى وان نىزىك بوۋەۋە.

ئىفان پىروفىچ، كە تا رادەيەك پەستى و بىزارى پىۋە ديار بوو. بە دەنگىكى كىشار گوتى:

- تۆ. ز. ۆ. پ، مو. با. لە. غە دەكەى، ئەم مەزەبەش پەپرەۋانىكى زۆرى ھەيە. پىاۋى بە حورمەت و شايستە و زاناۋ دانای گەۋرەى تىايە...

- من باسى پەپرەۋانى ئەم مەزەبەم نەكردوۋە. باسى نوپنەرانى ئەم مەزەبەم نەكردوۋە. باسى كلىساي پۇمانىم ۋەكو خۆى كەردوۋە، باسى رۇمام كرد. ماقولە مەزەبىك بە يەكجارەكى لە ناۋ بچى و نەمىنى؟ من شتى وام ھەرگىز نەگوتوۋە!

گه مژه

- راست دهکەى، به لām ئەوهى تۆ دهيلتي، هه موو کهس دهيزانن و پتيوست به باس کردن ناکات. ئەمه جگه له وهى... ئەمه کارى زانستى ئاينناسى و خواناسيه...

- نا، نا، ته نيا کارى زانستى ئاينناسى و خواناسى نيه، دلنياه وانبيه!
به لکو زۆريش په يوه ندى به ئيمه وه هيه، راسته وخۆ پرووى ئيمه ش ده گريته وه. جا هه له کهى ئيمه له مه دايه: هيشتا نه گه ييوينه ته ئەو قه ناعه تهى که ئەمه هه ر مه سه له يه کى لاهوتى پرووت نيه! ئەوه ش بزانن که سوسياليزميش به رهنجامى کاتوليکه. سوياليزميش، وه کو خوانه ناسى برائى له نا ئوميديه وه سه رى هه لداوه. کار بۆ وه رگرتنى ئەو ده سه لاتە پوحيه ده کات که ئاين و مه زه ب له ده ستى داوه، کار بۆ شکاندنى تينويه تى ده روونى به شه رى ده کات، ئاشتى له مه سيحدا نايينى، به لکو له زه بروزه نگدا دهى بينى! جا ليتره دا ده بينين ئەمانه ش، به هه مان نه فەسى کاتوليکه گه رييه وه، گه ره کيانه ئازادى به هۆى عونقه وه دابينکه ن، گه ره کيانه يه کيتى به زه برى شمشير و خوین وه دى بينى! نابى ئيمانته به خوا هه بى، نابى مولک و مالى تايبه تيت هه بى، نابى پياو هه ر خه مى خووى بى، يان برايه تى يان مردن، ئەگه ر دوو مليون سه ر بيته برين! "له کۆنه وه گو تراوه: "به کاره کانينا ده يان ناسن! "وا خه يال نه که ن که هه ر هه موو ئەمانه زه ره ريان بۆ ئيمه نه بووه، هيج هه ره شه يه کيان بۆ سه ر ئيمه نيه! نه خير... ده بى فريا بکه وين، کار بکه ين.. به و په رى توانا وه کار بکه ين. پتيوسته که مه سيحه که مان، ئەو مه سيحه ي ئيمه پاراستوومانه و ئەوان هه ر گيز نه يان توانيوه بيناسن، پتيوسته ئەو مه سيحه دووباره له هه نبه ر پۆژئاوا دا، بگه شيته وه، بدره وشيته وه. پتيوسته پروبه پرويان بينه وه، نه ک کۆيله ئاسا چه شه ي يه سوعيه تى وان بخوين و به که مالى ئاره زوو راومان بکه ن، نا.. پتيوسته ژيارو شارستانيه تى پرووسى خۆمانيان له ناوا بلاوبکه ينه وه. با ريگه نه ده ين له به ينى خۆمانا، وه کو توزى له مه پيش يه کيک گو تى، بلين شتوازى وان له بلاوکرده وهى ئاين دا شتوازيكى ناسکه...

ئيغان پتروفيچ، که به و په رى نيگه رانيه وه ده يروانيه ده وره برى خو

گەمژە

و تەنانت جۆرە ترسیکیشى پتوھ دیار بوو گوتی:

- بە یارمەتیت، بە یارمەتی خۆت... ھەلبەتە بۆچوونەکانت مایەى ستاییشن، پېن لە ھەستى نیشتمانپەرۆرى، بەلام زۆر توندن توند، باشتەر وایە لەوھى پتر لەسەر ئەم مەسەلەيە نەرۆین...

- نەخیر، ھیچ توندیەکی تیانیه، بگرە ئەوھى من دەیلیم زۆر لە حەقیقەت کەمترە، چونکە من ناتوانم وەکو پتیویست گوزارشت لە ھزر و مەبەستى خۆم بکەم، بەلام...

- ئا... بە یارمەتیت.. پێگەم بدە!

میرزادە، بێدەنگ بوو، بى جۆلە لەسەر کورسییەکەى دانیشتبوو، سەرى بەرز گرتبوو، بەچاوانى پېر پېر شنگەوھ لە ئیقان پتروفیچی دەپوانى. پیرەمێردى بە شەخسیەت، بە زمانىكى نەرم و دۆستانە، ھىدى و ھیمن گوتی:

- وا ھەست دەکەم ئەو واریقاتەى لە سەر وەسیتەکەت پووی دابوو، زۆر کارى تیکردوویت و وەکو کارەساتىک وەرت گرتووە. زۆر خۆت پى مشەوھش کردووە... پەنگە ھۆى تەنیاى بى. ئەگەر زیاتر تیکەلاوى خەلکى و کۆمەلگە بیت (ئومیدەوارم کە کۆمەلگەى ئەرستوکرات، بە باشى و گەرمى پیشواى لە گەنجىكى زۆر باشى وەکو تۆ بکات) ئەم ھەلچوونەت دادەمرکیتەو و بۆت بە دیاردەکەوئ کە مەسەلەکە زۆر لەوھ سادەترە کەوینای دەکەى!... جا ئەم حالەتانە زۆر دەگەنن... بە پای من ھەندىكى دەگەریتەوھ بۆ تیرى خۆمان و ھەندىكى دیکەى دەگەریتەوھ بۆ... بیزارى..

میرزادە گوتی:

- دەقارودەق... وایە، زارخۆش، جوانت پێکا! بە راستى لە سۆنگەى 'بیزارییەوھ'! دەگەریتەوھ بۆ (بیزارى خۆمان). ھۆیەکەى تیرى نییە، بەلکو بیزارییە! من لێردا نەم پێکا، بۆچوونەکەم دروست نەبوو. ئیمە خەلکانىکى تینوین، تینوێتیمان نەشکاوھ. نەک ھەر تینو، بەلکو تیفەرۆین!... جا وامەزانن ئەم دیاردەيە ئەوھندە سادە و بچووک بى، کە بە پیکەنین بەرپى بکرى. بمبۆرە.. پیاو دەبى پیشوھختە، پیتشبینى بویەر و پروداوان بکات.

گەمزە

خەلکی ڕووس، ھەر کە پیتی دەگاتە کەنار، ھەر کە دانیایا بوو پیتی ناوەتەوشکانی، ئیدی ملی پتووە دەنیت و دەروات، شادو خۆشحال گۆر دەبەستیتەو. بۆچی وایە؟ ئتووە سەرتان لە کارەکە ی پافیلچوف سووڤدەمین، پیتان وایە، ئەوێ لە شیتی یان لە دلسافی بوو، بەلام لە راستیدا وانیە، چونکە عاتیفی بوونی ڕووسیایی لەم مەسلانەدا ھەر لای خۆمان بگرە لای ئەوروپایەکانیش مایە سەرسامیە. کە ڕووسیایەک دەبی بە کاتولیک و کاتولیکگەری قەبوول دەکات، یەکسەر دەبی بە یەسوعی و لە ھەر یەسوعیەک یەسوعیتەر دەرەچن. ئەگەر باوەر بە خوانەناسی بیئ، داوا دەکات بە زەبری شمسیر ھەر جۆرە خواناسیەک لە ناو بەرئ! ھۆی ئەم توند ڕەوییە چییە؟ سەرچاوەی ئەم شیتایەتیە کوتوپرە چییە؟ نازانن؟ ھۆیەکە ئەمە یە کە پیتی وایە نیشتمانیک تازە ی پەیدا کردووە، کە لێرەدا ئەو نیشتمانە ی نەبوو، یان پە ی بەو نەبردووە کە ئێرە نیشتمانە تی، ئیدی بەم دۆزینەو تازە یە بە ڕادەیکە خۆشحال دەیت کە لە پستی خۆی ناھێورئ. بەخە یالی خۆی گە یووە تە کەناری ئارام، پیتی گە یشتووە تەوشکایی، خیرا دادەنەویتەو و ماچ بارانی دەکات! دیارە ئەمە ی لە گە وجیتی نییە، ڕووسەکان لە گە وجیتی یان لە غرورەو ڕووناکەنە خوانەناسی و یەسوعیت، بەلکو لە ڕووی تینویە تی سایکولوژیەو، تینوی دنیا یەکی بالاترن، تینوی زەوی و خاکیک یایە دار و پتەون. تینوی نیشتمانیکن کە جی ئەو نیشتمانە یان بۆ بگێریتەو کە نەک باوەریان پی نەماو، بەلکو لە بنەردا و ھەرگیز ڕۆژی لە ڕۆژان نە یان ناسیو و قەدریان نە زانیو! گەلی ڕووسیا زۆر بە ئەسانی ڕوو لە ئیلحاد و خوانەناسی دەکات، ئاسانتر لە ھەر گەلیکی ئەم دنیا یە. ھاوڵاتیانی ئیمە ھەر بەووە ناوەستن ببنە خوانەناس، بەلکو بە جۆرئ ڕوو لە ئیلحاد و خوانەناسی دەکەن و باوەری پیدینن وەکو ئەوێ ئایینیک تازە بی، غافلن لەوێ کە ئەمە خۆی لە خۆیدا باوەرھێنانە بە نەھلیم و پوچگەرای. ئیمە تا ئەم ڕادە یە تینوو و تامە زرو ی ئیمان و باوەرین. " ئەوێ خاکی نە بی خواشی نییە. " ئەمە قسە و بیرۆکە ی من نییە، بەلکو لە سەفەرێکا بازارگانیک سەر بە مەزەبی کۆنە

گه مژه

دینان پنی گوتم. هه لبه ته به هه مان دهق به کاری نه برد، به لکو گوتی: "ئه وهی نکولی له نیشتمانی خوی بکات، نکولی له خواش دهکات". ته سه ور بکه ن له م پروسیایه ی ئیمه دا خه لکانی زور خوینه وار و پۆشنیر هه بوون که په پیره وی ته ریه ته ی (خلیسته کانیاں) * کردووه... لیره دا پرسیار ئه مه یه بۆچی ئه م ته ریه ته له نه هلیستی و یه سوعی و خوانه ناسه کان به خراتر بزانی؟ خو رهنگه بیرو باوه ری ئه مان له هی ئه وان قوولتر بی! نیگه رانی دهروونی بۆ ئه وی کیشاون!... که نارهکانی "دنیا ی تازه، یهنگی دنیا" به هاوریانی تینوو و تیفه پۆی کولومبس نیشان بدن، "دنیا ی پروسیا" به تاکی پروسی نیشان بدن، زه مینه ی بۆ خوشبکه ن که زیر بدوژیته وه، ئه و گه نجه که شف بکات که له ژیر خاکدایه و له و په نهانه، پیشانی بدن، تی بگه یه نن، که چون ئایینه ی تیره ی به شهر به فه زلی هزری پروسی و خوی پروسی و مه سیحی پروسی، تازه ده بیته وه و ده بوژیته وه، ههنگی ده بینن چ زه به لاحتیکی داد پهروه ر، چ هه کیمیکی هه لیم و بهرده بار له بهر چاوی حیره تزه دی دنیا دا، حیره تزه ده و هه راساندا، قوت ده بیته وه، چونکه ئه وانه جگه له شمشیر، له شمشیر و عونف، چاوه پروانی هیچ شتیکی دی نین له ئیمه. به پنی پیوه ری وان، ئیمه له کومه له خه لکیکی هۆفی زیاتر هیچی دی نین، تا ئیستاش وا سه یرمان ده که ن. دیاره ئه م بۆچوونه هه له یه، له ئایینه دا زیاتریش ده بی! و...

لیزه دا، بۆیه ریک رودی دا که به شیوه یه کی چاوه پروان نه کراو کۆتایی به قسهکانی میرزاده هینا.

ئه م گوتاره دوورودریژه، ئه م گوتاره گه رموگوره، ئه م لیژمه ی وشه بی سه رو به رانه ی که رهنگدانه وه ی گێژاویکی فیکری، هه لچووی، شیواوی، هه قذر بوو، که هه ر هه موو نیشانه ی ده رکه وتنی حاله تیکی زهینی شپه رزه و په شیوی کورپکی گه نچ بوو که کوتوپر، به و ئاوایه و، بی هیچ ئه نگیزه و سۆنگه یه کی ئاشکرا، هاتبووه جۆشوخرۆش.

هه ر هه موو ئه وانه ی که له ئاههنگه که دا بوون و میرزاده یان ده ناسی، که چاویان به م هه لچوونه کوتوپره ی میرزاده که وت نه ک هه ر هه په سان

گەمژە

(بەلکو ھەستیان بە تەریقی و شەرمەزاریش کرد) سەرسامی ئەو بون، کە ئەم ھەلچوون و جۆشخورۆشە دەگەل تەبیعیەتی ئارام و شەرمناھی ئەودا، دەگەل زیرەکی و نەرم و نیانی و پابەندی خۆرسکی ئەودا بەدابونەریتەو، نەدەگونجا. نەیان دەزانی بۆچی لە خووی ئاسایی خۆی دەرچوو، بۆ ئەم حالەتە لێھاتوو. نە دەچوو ئەقلەو بە ھۆی ئەو ھەوالەو بووبن کە لەمەر پاقیلچوف بیستی.

ژنەکان، لای خۆیانەو، بەو چاو سەیریان دەکرد کە ئەقلى لە دەست داو و شیت بوو. دۆت میر بیلوکونسکایا پاشان ئیعترافی کردبوو کە " ئەگەر ئەو دیمەنە یەك تۆزی دی بەردەوام با. ھەلدەھات. " دوو میوانە پیرەکە، لەسەرسامیدا واقیان و پەما بوو. جەنەرال (گەورە فەرمانبەرەکە) سەرۆکی یەپانچین، بە گرژ و پەستی لەسەر کورسییەکە خۆی بێ جوولە دانیشتبوو. کۆلۆنیل ئەندازیارەکە. بێ خەم و خەیاڵ، ھیدی و ھیم، لە جینی خۆی دانیشتبوو، وەك دەلێن ھەر میتیشیش میوانی نەبوو. کابرای ئەلمانی پەنگی زەرد ھەلگەرا بوو، بەلام بەدەم بزیەکی ساختە و فریوکارانەو، دەپراوانیە دەورو بەری خۆی تا بزانی کاردانەو ئەوانی دی چۆنە و چی دەکەن، بەلام لەگین بوو ئەم فەزیحەتە، ئەم پەشیویە ھەر ھەمووی بە شتوویەکی زۆر ئاسایی، لە یەك دوو دەقیقەدا بیریتهو و کۆتایی پێ بیت. تەنانەت ئیقان فیدوروفیچ کە لەوانی دی بە ھەوسەلەتر بوو، تەواو ھەپەسابوو، چەند جارێک ھەولیدا میرزادە کۆنترۆل بکات و سنووریکی بۆ دابنن، بەلام فایدە نەبوو، بۆیە بەرەو لای وی چوو تا چاریکی بکات. خۆ ئەگەر یەك دوو دەقیقە تری پێ چووبا و، پتویستی کردبا لە گین بوو بە قسەى خوش و دۆستانە، بە بیانووی ئەوێ کە نەخۆشە لە ھۆلەکە بیباتە دەری و دەری بکات. لەو ھەش دەچوو بە راستی نەخۆش بیت، بەھەر حال ئیقان فیدوروفیچ لەلای خۆیەو قەناعەتی تەواوی بەو ھەبوو کە نەخۆشە و ھۆی ھەلچوونەکەشی ئەمە یە... بەلام پیرەوی رووداو ھەکان ئاراستە یەکی تری وەرگرت!...

میرزادە، ھەر کە لە ھەوڵەو، خۆی بە ھۆلەکەدا کرد، دوورترین

گه مژه

شوئیتی له و گولډانه چینی یه وه هه لېژارد که ئاگلایا زوری تاکید لیکردبو وه که ئاگاداربڼ نه شکینتی. دواى ئه وهى ئاگلایا دویښى ئه و قسه یه ی پڼ گوتبوو، ئیدی جوړه پیشبینیه کی باوهړ نه کړده نی له می شک و زهینا چه سپی بوو، که سبه یښی چه ند خوی دوور بگریټ، چه ند خوی له هه له بپاریزیت، له دلی چه سپیوه ئه و گولډانه هر ده شکینتی و مه حاله له و فزیه ت و کاره ساته بخله سیت، هه لېته ئه مه ترس و پیشبینیه کی باوهړ نه کړده نی بوو. دهیسا با بزانیڼ چ قه وما: شه وځ، له کاتی شه ونشینه که دا، هه سستیکى دیکه، هه سستیکى توند و له هه مان کاتدا به له زهت، دل و دهر وونی داگرت، هه مان ئه و هه سته ی که پیشتر باسما ن کرد. ئه م هه سته هه موو ترس و نیگه رانییه کانی تری له بیر برده وه، که گوڼی له ناوی پافلیچوف بوو ئیقان فیدوروفیچ بردی بۆ لای ئیقان پتروفیچ و به یه کتری ناساندن، میرزاده له میزه که نزیک بوو وه و له سهر قه نه فیه کی نزیکی گولډانه چینیه گه وره که دانیشست، گولډانه که له سهر ته پله کیک دانرابوو که له ئاستی ئانیشکی ئه م وکه میک له پشتیه وه بوو.

هر که هاته سهر دوا وشه کانی وتاره دوورودریژه که ی، له پڼ هه ستایه سهر پیان، ده سته کانی به توندی راوه شانندن و شانی هه لته کاندن، له پڼ... فریادی ئاماده بوان به رز بوو وه! گولډانه که که و ته له ره لهر، له هه وه له وه له وه ده چوو بکه وځ به سه یه کیک له دوو پیره میړه به ریزه که دا، به لام باش بوو له پڼ به م دیواو به لای کابرای ئه لمانیدا پیچی خوارده وه. کابرای ئه لمانی له ترسا به لهن هه ستاو خوی لادا. گولډانه که به ته ق و هوړ که و ته سهر زهوی و شکا، دهنگی شکاندن و فریادی خه لکه که تیکه ل بوو. پارچه گرانبه ها کانی، به سهر مافوره که دا په خش و بلاو بوو وه! ترس و سهر سامی بالی به سهر ئاهه نگه که دا کیشا. سه باره ت به میرزاده، که س حالی به حالی ئه و نه بی! زور زه حمه ته که س بتوانی ئه و حاله به رجه سته بکات که ئه وی تیکه و تبوو، به لام هر چوڼی بی، ئه گهر به شیوه یه کی ره و ته نیش بوو، پتویسته ئاماژه یه ک به و هه سته تاییه تیبه بکه یڼ که له و ده مه دا بالی به سهر اکیشا، هه سستیک بوو به ئاشکرا له هر هه سستیکى

گەمژە

دیکەى بە ژان يان ترسناک زەقتەر و دیارتر بوو. ئىدى ئەو ھەستەى کە لە ھەر ھەستىكى دى زیاتر ھەپەساندبووى، ھەستى شەرم، تەریق بوونەو، ھەپەچوون يان ترس و غافلگىرى نەبوو، بەلکو ھەستى ئەو بوو، ھەر پىشبینىەک کە کرابوو، کوت و مت، وەکو خۆى ھاتە دى! ئەگەر لىت پرسىبا، ئەمە چ ھەستىک بوو، چۆن پىشبینى ئەو وەزەى کردوو، نەیدەتوانى ھىچ وەلامىک بداتەو، بەلام ھەستى دەکرد، کە ھىزىكى گۆنگ گەمارۆى دلى داو و بەخۆشى کەوتوو تە چنگى ترستىكى پەنھان و مەیلەو غەیبانى. دواى تۆزىک وای ھاتە بەرچاو کە ئاسۆیەكى فراوان لە بەردەمیا دەگریتەو و ترسەکەى بەرەبەرە دەپەوینتەو و ھەستىكى پەر لە پروناكى و خۆشى و جەزمە جى دەگریتەو و ئەم ھەستە نەفەسى تەنگ دەکرد و... بەلام ئەو ھەش ماوہیەكى زۆر کورتى خایاند. سوپاس بۆ خودا کە ئەمە ھەمان ئەو شتە نەبوو کە لى دەترسا. ھەناسەىەكى قوولى ھەلکىشا و، پوانىیە دەورو بەرى خۆى.

تا ماوہیەكى زۆر لە یەكىک دەچوو ئاگای لەو ھەراو زەنایەى دەورو بەرى نەبىت. يان بە گوتەىەكى دى زۆرباش لە ھەموو شتىک تىدەگەى و بەروونى ھەموو شتىكى دەبینى، بەلام وای ھەست دەکرد لە دەرى پووداوەکانداىە و لە ھىچ شتىکدا بەشدار نییە، وەکو کاراکتەرىكى پەنھان و نادىارى حىکایەتە خورافىەکان چووتە شوینى پەرە لە خەلگانی نامۆ غەوارەو، ورد ورد تەماشایان دەکات و، ھەز دەکات بزانی چ دەکەن. سەبرى کرد پارچەى گۆلدانەکە کۆدەکەنەو، گوێى لى بوو، بەپەلە قسان دەکەن، ئاگلایای بینى کە چاوى بریووتە ئەو: ئاگلایا زەرد ھەلگەپابوو، شکل و بیچمى غەریب، زۆر غەریب بوو، بەلام زەرپەیک نەفەت يان توپەى لە نىگایدا نەبوو، بەلکو سۆز و مەحەبەت لە چاوانى ھەلدەقوولان. کاتى تەمەشای ئەوانى تری دەکرد چاوانى دەردەوشانەو... لەپەر ئۆخزەنىكى خۆش، لە دل و دەروونى میرزادە گەرا.

ئەنجام کە سەبرى کرد ھەمو ئامادەبووان نەک ھەر لە جى خۆدانىشتبوون، بەلکو بە جۆرى پىدەکەنین وەکو ئەو ھىچ شتىک پرووى

گەمزە

نەدايىت! زۆر حەپەسا! دەقىقەيەكى دىكەش تىپەپى، دەنگى پىكەنن بەرزتر بوو، سەيرى ئەويان دەکرد و پىدەكەنن، بە شىپىزە بوون و حەپەسانەكەى ئەو پىدەكەنن، بەلام پىكەنننىكى خوش و دۆستانە. گەلىك لە ئامادەبووان زۆر بە لوتف و مەحەبەتەو دەيان دواند، بە تايبەتى لىزاقىتا پروكوفىفنا، كە زۆر بە مېھەربانى و پروخوشى و پىكەننەو قسانى دەکرد، لەپەرەستى كرد ئىقان فېدوروفىچ دۆستانە دەستى دا بە شانیا، بەلام لە ھەمويان مېرەبانتەر، پروخوشتر، بە لوتفتر، پىرەمىرە چكۆلەكە بوو! دەستىكى مىرزادە گرت، بە نەرمى گوشى، بە دەستەكەى ترى بە ئەسپايى پىيدا دەكىشا، داواى لىدەكرد ئارام بى و گوئى نەداتى. ھەكو چۆن كەسىك دلخوشى مندالىكى ترساو بداتەو. مىرزادە ئەمەى زۆر پىخوش بوو. ئەنجام واى لى كرد كە لاى ئەو ھەو دابنىشت. مىرزادە بە شادىيەو كەوتە نىگاكدنى سەروچاوى پىرەمىرەكە. بە جورى ھەناسەى سواربوو، كە نە ىدەتوانى تاقە وشەيەك بلى. ئەنجام، بە ھەر مىنگە مىنگىك بوو ھاتە قسان!

-چۆن؟ يانى ئىو دەمبورن؟و... تۆش لىزاقىتا پروكوفىفنا؟

دەنگى پىكەنن بەرزتر بوو، ھەو. لە خوشيانا فرمىسك زايىنە چاوانى مىرزادە. شادىيەكى ئەوتو سەراپاى داگرتبوو كە خۆشى باوھەرى نەدەكرد. ئىقان پتروفىچ گوتى:

- ھەلبەتە گولدانىكى جوان بوو. لە بىرمە لەوھەتاي پازدە سالە لىرەيە... بەلى... پازدە سال...

لىزاقىتا پروكوفىفنا، بە دەنگى بەرز گوتى:

- چ قەوماو، خۇ دنيا ئاخىر نەبوو! مروڤ بە خۇ دەمرى، چ پىويست دەكات خەفەت بۇ گۆزەيەكى چىنى بخوات!

ئەوسا، بە نىگەرانىيەكى كەمەو لەسەرى رۆيشت:

- زۆرت لەبەرگران بوو لىون نىكولاىوفىچ؟ ھەرە گيانەو ھەرە! ھەر گوينى

مەدەيە! پىم ناخوشەوا خۆت سەغلەت كردو ھە!

مىرزادە گوتى:

گه مژه

- باشه ئىنوه دهمببون، "له همموو شتيك" دهمبورن؟ هر له شكاني
گولډانه كه نا، بهلكو له "همموو شتيك"

ميرزاده دهيوست هستيت، لى پيره ميره كه دهستي گرت و نه يهشت
بروات. له سه رميره كه وه، به دهنگيكي نزم، به لام به باشى دهبيسترا، به
ئيقان پتروفيچى هاوړي گوت:

- سهيره، شتيكي زور سهيره!

ميرزاده گوتى:

- ياني من كه ستانم نه په نجان دووه؟ ئوخه ى خوشحالم نه گهر هستي
كه ستانم بريندار نه كردي! خو هر ناشي شتي وا بكم، ئاخر من چ حدم
هه يه خهلكى وهكو ئىنوه بره نجينم؟ ته نانهت بير كردنه وهش له شتي وا
دهكاته ناماقوولى!

- دوستى ئازيزو وه خو وهره وه، پتويست بهو موباله غه كاريه ناكات. هيچ
پتويست بهو همموو منه تباريه ناكات، نه مه هستيكي جوانه، به لام موباله غه
ناميره.

- من ته نيا منه تبار نيم بهلكو دل به ندى ئىوهم، شادو خوشحالم به ديتنتان.
په ننگه هه ندى گه وچانه هستي خوم دهر بېرم، به لام هه سته كه م پتويسته،
ته نانهت نه گهر هر له بهر خاترى خو يشم بووه، قسه بكم، گريى دلى خوم
بكه مه وه، ئوه ى له ناخما په نگاهه ته وه، هه لى پيرم. په فتارى ميرزاده،
هه لچوون و نيگه رانييه كى زورى پىنوه ديار بوو، له وه ده چوو نه توانى
به وشه مه به سته كاني خو ى بگه يه نى، ئوه ى له ناخيا په نگا بووه وه به وشه ى
بسپيريت. به چاوانيا ديار بوو كه دهيوست يارمه تى بدن تا قسان بكات.
چاوى به دوتمير خانم بيلوكونسكاي كه وت.

خانمى پير گوتى:

- خوت سه خلت مه كه گيانه، قسه بكه، قسه كه ت ه واو بكه. شهرم مه كه.
توزى خوت هتور بكه وه، بى هيچ ترس و دوودليكه قسه ى خوت بكه. نه م
به ريزانه ى كه ليرن شتي زور سه ير تريان له تو ديتووه، نه م شتانه يان
به لاوه ئاساييه، هيچ شتيك نه بووه، گولډانيكت شكاندووه و خه لكه كه توزى

گەمژە

ترسان.

میرزادە کە بە زەردەخەنەوێ گوتی لە دۆتمیر دەگرت، لەپەر ئاوپر لای
پیرەمێرە کە ی دایەوێ و پرسى:

- ئایا تۆ نەبووی کە سێ مانگ لەمە پیش خویندکار پۆدکوموف و
فەرمانبەر شقابرین-ت لە نەفی کردن بۆ سیبیریا، پزگار کرد؟
پیرەمێر، کەمیک سوور بوو، لەبەن لێوانەوێ داوای لێ کرد کە خۆی
هێور بکاتەوێ.

میرزادە، لەپەر پوو لە ئیقان پتروفیچ لە سەری پۆشت:
- دەربارەى تۆش بیستووێ کە ژمارەیک لەو جووتیارانەى کە کۆنە
رەعیەتێ تۆ بوون، وێرەى ئەوێ داوای ئازاد بوونیان، خراپەشیان دەرەق
کردبوویت، کاتێ مالهکانیان سووتا بوو، تۆ بە خۆپای داری دابوونێ تا
خانوو بۆ خۆ دروست بکەنەوێ.

ئیقان پتروفیچ، بە شەرمیکەوێ گوتی:
- ئاها! ئەمە راست نییە! موبالەغەیه!

بەلام ئاسوودەیی و رەزامەندی بە سیمایەوێ دیار بوو. ئەلەهەق
پاستگۆ بوو لەوێ کە باسی درۆو موبالەغەى کرد، چونکە مەسەلەکە
درۆیک بوو بەر گوتی میرزادە کەوتبوو.

میرزادە، جارێکی دی ئاوپر لای دۆتمیر بیلوکونسکایای دایەوێ و
بەدەم زەردەخەنەوێ گوتی:

- ئەدی هەر تۆ نەبوویت، کە شەش مانگ لەمە پیش، لە مۆسکۆ، کاتێ
نامەیکم لە لیزافیتا پروکوفیچناوێ بۆ هێنای، بە مەحەبەتێکی واوێ پیشوازیت
کردم وەکو ئەوێ کورێ خۆت بم؟ کۆمەلێک ئامۆژگاری دایکانەت کردم
کە تا ماوم لە بیرم ناچیت؟

خانمی پیر، بە پەستی وەلامی دایەوێ:

- ئەم هەموو مجامەلەیه چییە؟ راستە تۆ کوپێکی باشی، بەلام
مەخسەرەى. هەر کەسێک دوو قرۆشی دایتی، ئەوێندەى سوپاس و
ستایش دەکەى وەکو ئەوێ گیانی پزگار کردییت. بە خەیاڵی خۆت ئەمە

گەمژە

کارئیکی باشه؟ له راستیا ناپهسهنده.

دۆتمیر بیلوکونسکایا خەریک بوو توپە بیت، بەلام لەپەر دەستی بە پێکەنین کرد، ئەم جارەیان شادمانی بە پێکەنینەکیهوه دیار بوو. سیمای لیزافیتا پروکوفیتنا و ئیقان فیدوروفیچش پووناک بوونەوه.

جەنەپال، شاد و دلخۆش، لەبن لیوانەوه، هەمان قسەکانی دۆتمیری، که زۆریان کارتیکردبوو، دووبارە کردەوه و گوتی:

- من هەمیشە گوتومە که لیون نیکولایوفیچ پیاویکە که... پیاویکە لهوهیه... بە مەرجی وەک دۆتمیر گوتی... له قسەکردنا خۆی نەپەشۆکێتی... تەنیا ئاگلایا لهوه دەچوو خەمین بێ، بەلام پووخساری هێشتا سوور بوو، لهوه دەچوو سووری تووپە بوون بێ.

پیرەمیرە چکۆلەکه لەبن لیوانەوه بە ئیقان فیدوروفیچی گوت:

- بە راستی، کورئیکی ناسکە.

میرزاده، که سات بە سات نیگەرانی تر دەبوو، دەستی بە قسان کردەوه. قسەکردنەکهی سات بە سات خێراتر و سەیرتر دەبوو، خۆ بە خۆ جۆشی دەسەند، بەدەم ئەو حالەوه گوتی:

- من بەوپەڕی دوو دلێوه هاتم بۆ ئێرهو... من... من له ئێوه دەترسام، له خۆم دەترسام، زیاتر له خۆم دەترسام. وەختی بۆ پترسبۆرگ گەرامەوه. بە ئێنم بە خۆ دا که بە هەر نرخێ بووه دەبێ خەلکانی ئەرستوکران، خەلکانی خانەدان و وەچاخزاده که منیش بە بنهچه یهکیکم لهوان و مالباتی من یهکیکه لهو بنهمالهوه چاخزادانه، بدینم و بناسم. جا ئیستا من لهنیو کۆمهڵیک میرزادانی وەک خۆمدام، وانیه؟ حەزم دەکرد تەعاروفتان دەگەڵ بکەم... له نزیکهوه ئاشناتان بـم... ئەمە کارئیکی پێویست بوو، زۆریش پێویست بوو. زۆر شتی خراپم دەربارەتان بیستوو، ئەوەندە خراپم دەربارەتان بیستوو، چاکەم دەربارەتان نەبیستوو. یانی خراپەتان زیاتر دەلێن تا چاکە، زۆر شتیان له بارەتانهوه بۆ گێراومەتەوه: له بارەیی بچووکی خەم و خولیاکانتانهوه، خۆپەرستیتان، پاشقەرپۆیی بیرو بیرکردنەوهتان، کهمی خوێنهواری و پۆشنبیریتان، دابونەریتی توپههات و

گەمزه

ناپەسەندتانەوہ. ئاھ... جا چیتان لەبارەوہ نەگوتراوہ و نە نووسراوہ! ناگوتری و نانوووسری! بۆیە ئەمڕۆکە کە هاتم بۆ ئێرە هەم کونجکاو بووم هەم نیگەران. حەزم دەکرد بە چاوی خۆم شتەکان بدینم، بە ئەقڵی خۆم بیربکەمەوہ و وەلامی ئەم پرسیارە بدۆزمەوہ: ئایا راستە چینی بالای کۆمەلگەی ڕووسی، چینیکی پوچەلی تورپەهاتە و بە کەلکی هیچ نایەت. کۆن بووہ و سەرەدەمی بە سەرچووہ، زەرپەیک گورپو تینی تیا نەماوہ، لەگیانەللادایە و تەنیا بۆ مردن باشە. کەچی هیشتا لە ڕووی بەغیلییەوہ، لە ڕووی حەسوودییەوہ دزاییەتی پیاوان... پیاوانی ئاییندە دەکات و کۆسپیان دەخاتە ڕینگاو، غافلە لەوہی کە خۆی لە دوا ھەناسە و لە گیانەللادایە: ھەلبەتە من جارانیشت زۆر قەناعەت و باوەڕم بەو ڕاو بۆچوونانە نەبووہ، چونکە لە ولاتی ڕووسیای ئێمەدا ھەرگیز چینیکی ئەرسۆکراتی راستەقینە نەبووہ. ئەوہی ھەبووہ، ئەو دەربارییانە بوون کە بە جلکی دەربارییەوہ دەناسران یان ھەندێ کەس بەرپەیکەوت و خوا بەختەکی و، خۆو بەخت ھاتبوونە ئاراوہ، بەلام ئەو چینە ئەمڕۆکە بە تەواوہتی لە ناوچوون و نەماون. ئەوہ راستیەکەیت، وانییە؟

ئیقان پتروفیچ، بەدەم تەوسخەنیکێ تانە ئامیزەوہ گوتی:

- واز لەو قسانە بیتە! مەسەلەکە یەجگار واش نییە!

دۆتیر خانم بیلوکونسکایا، کە گەشتبووہ تینی، لەبن لیوانەوہ گوتی:

- دیسان پەتی پچری...

بیرەمێرە بچکۆلەکە گوتی:

- وازی لێ بیتن با قسە بکا! سەرپای دەلەرزێ!

میرزادە، بە راستی جلەوی خۆی لەدەست بەر بووبوو، گوتی:

-چی ببینم باشە؟ خەڵکانیکێ بیر ناسک، راشکاو، قسە لە ڕوو، بە ھۆش

و زیرەک. من لێرە پیاویکی بەرپیزی کۆنسال دەبینم کە بەدل و بەگیان

گوێ لە منداڵیکێ بی ئەزموونی وەکو من دەگریت، سۆز و مەحەبەتی

لێدەبارێ. خەڵکانیک دەبینم کە لێت دەگەن، ئامادەن لێت ببورن. ئەمانە

ھەموو ڕووسی دلپاک و دلوان، بە ئەندازەیی ئەو خەڵکانەیی کە لە

گەمژە

هەندەران دیتوومن، میهرەبان و دلۆڤان و پاستگۆن، بەهەر حال هېچیان لەوان کەمتر نییە. ئاخەر هېچ غافلگیریهک لەم غافلگیریه خۆشتر دەبی؟ ئاھ... بە یارمەتیتان با ئەم هەستەیی خۆم دەربرم! زۆرم لەم و لەو دەبیست، دەیانگوت کۆمەلگەیی ئەرسەتوکراتی، تەنیا کۆمەلێک دابونەریتی پڕوالەتی سواو و پواوی کۆنی، پوچەلی، بێتاوهرپۆکە. وەک دەلێن ناوی زل و دیتی وێرانە. زۆر جاریش قەناعەتی تەواوم بەو قسانە دەکرد. کەچی ئێستا بە چاوی خۆم دەبینم کە شتی وا لە ولاتی ئێمەدا نییە.

ماقوولە پیاو باوەر بەو بکات کە ئێوە هەمووتان یەسوعی و درۆزن و دەغەلبازین؟ تۆزێ لەمەپیش گویم لە سەربردەکەیی میرزادە "ن..." بوو: ئایا نوکته و تەنزیکێ سادە و ساکاری دڵسافانە نەبوو؟ چاک و دڵپاکییەکی راستەقینەیی تیا نەبوو؟ یانی دەشیت ئەم جۆرە قسانە لە زاری پیاویکی مردوووەو هەبێتەدەری، پیاویک کە دلی وشکی کردبێ و هېچ بە هەریەکی تیا نەمابێ؟ ئایا مردوان دەتوانن ئەو پیشوازیە گەرمەیی کە ئێوە لە منتان کرد لە کەس بکەن؟ ئایا ئەمە خۆی لە خۆیدا هەوێن و ئامیانی ئاییندە نییە؟

ماقوولە خەلکانی وەک ئێوە تینەگەن؟ و لەپاش بدەن؟

"گەورە فرمانبەرەکە"، بەدەم بزهیهکی بریک بە ماناوه، گوتی:

- تکایە، خۆت هێور بکەوه دۆستی ئازیز. پۆژیکێ دی بە دوورودریژی باسی ئەم بابەتە دەکەین. زۆر خوشحال دەبم ئەگەر...

ئیقان پتروفیچ، کۆکەیهکی بۆ کرد و لەسەر کورسییەکەیی خۆیەو هە ئاوپی دایەو. ئیقان فیدوروفیچ پەشتوو پەڕیشان بوو. جەنەرالی سەرۆکی ئیقان فیدوروفیچ، دەگەڵ هاوسەرەکەیی "گەورە فرمانبەرە" دا سەرگەرمی قسان بوو و میرزادەیی فەرامۆش کرد. لی هاوسەری "گەورە فرمانبەرە" سەگە بەدەم گوێگرتهو هەو، زۆر جار تەمەشای میرزادەیی دەکرد.

میرزادە، بە نەفەسیکی تازەتر و گەرموگۆرترەو، بەو پەری متمانە و تەنانەت هەڤدلی یەو، پوو لە پیرەمیزە بچووکهکە، درێژەیی بە قسان دا.

- نا، نا، باشتر وایە قسان بکەم! دویستی ئاگلایا ئیقانوڤنا قسەکردنی لێقەدەغە کردم، تەنانەت ئەو بابەتەنەشی دیاری کرد کە نابێ قسەیان تیا

گه مژه

بکه م، چونکه ده زانی که بیتمه سهر باسی ئه و بابەتانه. خۆم ده که م به گه پچار! من ته مه نم بیست و ههوت ساله، به لام ده زانم، پهفتار و ئه داو ئه توارم، پهفتاری منداله. بۆم نییه گوزارشت له هزر و بیرى خۆم بکه م. زۆر له میژه ئه مه م گوتوو. من ته نیا له گه ل پروگوژیندا، به راشکاو، بى په رده، به دلی کراوه وه قسه م کردوو، ئه ویش له مۆسکو... پیکه وه به ره مه کانی (پوشکین) ههر هه موویمان خوینده وه. پروگوژین، هیچی ده رباره ی ئه م شاعیره نه ده زانی، ته نانه ت ناوه که یشی نه ده زانی. من هه میشه و، تا ئیستاش ترساوم و ده ترسم بیره کانم بینه قوربانی سه روسه کوتی کۆمیدی و مه خسه ره م. جووله و ئاماژه کانم نا سه رکه وتوون. پێچه وانیه ی مه به ست و بۆچوونه کانم ده گیه نن که ده بینه بایسی پیکه نین و له بار بردنی بیرو بۆچوونه سه ره کیه که م. ئه مه جگه له وه ی که هه ستی میان په ویشم نییه، وهخت و ناوهخت نازانم... هه لبه ته ئه مه خالیکى گرینگ و هه ستیاره، زۆریش گرینگه... من چاک ده زانم باشتترین کار بۆ من ئه مه یه بى جووله له جیى خۆ دانیشم و ده م لیک بیه م و فزه نه که م. کاتی داده سه کنم و قسه ناکه م، په نگه زۆر ئاقل و ئاغر بیتمه به رچاوی خه لکی، ئه مه جگه له وه ی ده رفه تی بیرکردنه وه م بۆ ده ره خسی، به لام بۆ ئیستا و باشتره قسان بکه م. چونکه ئیوه زۆر به مه حبه ته وه ته مه شام ده که ن... بۆیه لیبراوم که قسان بکه م. سیماتان جوانی لیده بارى. دوینى به لێنم به ئاگلایا ئیقانو قنادا که به درێژایی ئاههنگه که دانیشم و قسه نه که م...

پیره میژه چکوله که به ده م زه رده خه نه یه که وه گوتی:

- به راست؟

- هه ندی جار به خۆم ده لیم ئه م بیرکردنه وه یه هه لیه، ئاخیر راستگویی راسته قینه یه کسانه به جووله ی سه رکه وتوو. وانیه؟ تۆش پیت وانیه؟
- هه ندی جار با.

- ده مه وئ هه موو شتیکتان بۆ شه رح و شرۆفه بکه م، هه موو شتیکی هه موو شتیکی! ئا... به لئ!... ئیوه پیتان وایه من پیاویکی خه یالیم؟ ئایدیالیم؟

گه مژه

نا، نا، باوه پښکېن بیره کانم هر هه موویان سادېن، زوړیش سادېن... باوه پښکېن؟ بزه تان دئ؟ گوئ بگرن... من هه ندی جار ترسنوکم، قهله زراوم، چونکه باوه پښکې به خو نامینئ، هه موو متمانیه که له ده ست ددهم. توژئ له مه پېش، کاتئ بؤ ئیره ده هاتم. له دلی خوډا ده مگوت: "باشه چوڼ سهری قسان ده گهل نه واندې بکه مه وه؟ ده بی چوڼ ده ست پی بکه م تا به لای که مه وه توژیکم لی تیگه ن" زور ترسام. زیاتر له ئیوه ترسام. پیوړستی به وه موو ترسه ده کرد؟ یانی ئه م ترسانه بؤ من عه یب نه بوو؟ ئاخر بؤ بابایه کی پیشکوه تو خواز، جه ماوه ریکی پاشقه پوی ناپه سېن چ بابیه خیکی هیه؟ جا ئیستا خوشحالی من له وه دایه که گه یشتوومه ته قه ناعه تی ته واکه ئه و جه ماوه ره له واقعدا بوونی نییه، ئه وه ی هیه خه لکانیکن که ژیانیان لیده چوړئ، پښ له ژیان! ئیته نابی به ته سه وری ئه وه ی که خو مان غه ریب و سه یرین، نیگه ران و ناپه حه ت بین، وانیه؟ چونکه به راستی ئیته مه خسه ره و سا ئه قل و شیت و ویلین، ئیته خو و خده ی سه خیفمان هیه، بیزار و بیتاقه ت ده بین، نه ده توانین له هیچ بگه ین و نه هیچ ده بینین. ئیته هه موومان واین، هه موومان، ئیوه، من و، نه وانیش. خو لیم زویر نابن که پووبه پو پیتان ده لیم ئیوه مه خسه ره و گه پچارپن؟ ئه گه ره مه سه له که وه هابی، ئایا ئه مه به و مانایه نییه که بشیت به وه ستای پیشکوه تن دابنرین؟ ده زانن، به رای من ئه گه ره پیاو هه ندی جار مه خسه ره و گه پچارپی باشته ره، خه لکی له و حاله دا خاکیتر و لیبورده تر ده بن. به هره و توانای ئه وه مان نییه به که ره تی هه موو شتی حالی بین، مروف به که ره تیگ ناگاته که مال! بؤ گه یشتن به که مال، پیوړسته مروف زور شت تینه گات. تیگه یشتن و ده رکی خیرا، عاده تن نوستان و پر له کیماسی ده بیت. من ئه م قسانه بؤ ئیوه ده که م که ئه م هه موو شته ده زانن ده زانن... بی ئه وه ی تی بگه ن. ئیستا وام لیها تووه که هیچ ترسیکم له ئیوه نییه. هیوادارم له مندالیکي وه کو من، که به و شیویه ده تان دوینی، زویر نه بن، ئایا ده بی؟ هه لبه ته! ئاه... ده توانن که... ده توانن له و که سانه بیورن که خراپه یان ده ره ق کردوون، هه روه ها له وانه ش که خراپه یان ده ره ق

گەمزە

کردوون. بوردنی ئەو کەسانەى هیچ خراپەیهکیان بۆتان نەبوو قورسترە، لەبەر ھۆیەکی زۆر سادە، ئەوەش ئەوەیە کە هیچ "تاوانیک" یان دەرھەق نەکردوون، بۆیە ھەر گلەیی و سکاڵایەکیان لێکەن لە خۆراپیە. من چاوەڕوانی ئەوەم لە کۆمەلگەى ئەرستوکراتی دەکرد، کاتی بۆ ئێرە دەھاتم پەلەى وتنى ئەو شتەم بوو، دەمویست بەپەلە ئەو بلیم، بى ئەوەى پیشووخەتە بزانم دەبى بە چ شیواز و زمانیک گوزارشت لەو مەبەستە بکەم...

میرزادە، کە تەواو ھاتبوو جۆش، ھەر سا نا ساتى بزەییەکی بۆ دەکرد، لەپەر بە دەم پێکەنینیکی گرژووە ڕووی لە ئیقان پتروفیچ کرد و بەردەوام بوو: ئیقان پتروفیچ چییە، بزەت دیتى؟ لات وایە من کابرایەکی دیموکراتم، ھەواداری یەكسانیم، من لێرەدا پارێزەرى "ئەوانم" و "خەمى" ئەوانمە، وانییە؟ دلایبە من خەمى ئێوەمە، خەمى ئێوەمە، خەمى ھەموومانمە. من بەش بە ھالى خۆم میرزادەیکەم سەر بە بنەمالەییەکی ڕەسەن و وەچاخزادە و ھالى حازر لە کۆپى میراندا دانیشتووم. من ئەم قسانەم بۆ بەرژووەندى و ڕزگارى ھاوبەشى خۆمانە، تا چینی ئێمە، بە خوت و خۆراپی تیانەچیت و مەحو نەبیتەو. لەبەرئەوێ پێشبینى ئایىندەى نەکردوو و بە دەم شەرەو ھەموو شتیکی لە دەست داو، تیانەچیت. ئاخر کە بتوانین لە ڕیزی پیشەوێ کۆمەلدا بین و عیزەتى خۆمان بپارێزین بۆچی مەحو بینەو و جیتی خۆمان بۆ خەلکی دى چۆل بکەین؟ جا با پیشقەرۆبین بۆ ئەوێ لە پیشەوێ بین، با خزمەتگوزار بین، تا گەرە و سەروربین.

میرزادە، لەپەر لێبڕا ھەستى، بەلام پیرەمیرەکە نەپهتشت. بەو پەرى نیکەرانى چاوى لە دور چاوانى برى.

- گوی بگرن! من دەزانم قسە بە تەنیا فایدەى نییە. کردار شەرەتە کردار، با بە کردار بانگەوازی چاکە بکەین، با ببین بەسەر مەشق، با دەست بەکار بین... من لای خۆمەو لە ئێستاو دەست بەکار بووم... و... و... یانى دەشیت مرقوف بەدبەخت بى؟ ئاخر بەدبەختى من کەى جیتی خەمە، ئەگەر

گه مژه

من تواناو لياقه تي ئه وهم هه بي كه به خته وه ريم؟ باوه پيكه ن من ناچيته ئه قلمه وه ئه گهر كه سىك به ژير درهختيكا پهت بى و به ديتنى ديمه نه كهى خوشحال نه بيت، يان قسه ده گهل كه سىكا بكات و به خوشه ويستى ئه و شاد نه بيت... ئاه! ناتوانم ئه مه به په يقان دهر بريم، وشه م لى چوونه ته قاتى... به لام شتى جوان يه جگار زورن، هه ر هه نكاوى دهنه ين، شتىكى جوان به روكى ديدهمان ده گريت، ئه وهنده جوانه كه نزمترين ئينسان هه ست به جوانيه كهى ده كه ن! ته مه شاي مندا ل بكه ن، سه يرى سپيدهى خوايى بكه ن، بپرواننه مهرگ و شيواز و ته رزى ژيانه وهى گيا، چاو له و چاوانه بكه ن كه به خوشه ويستيه وه ليتان پاده ميتن...

ميرزاده، موده تىكى زور بوو به پتوه ئه و قسانهى ده كرد. پيره ميترده چكوله كه، به ترس و نيگه رانيه وه ته مه شاي ده كرد. ليزا قيتا پروكوفينا به نا ئوميديه وه ده ستيكى هه لته كاند و هاواري كرد: "ئاه... خودايا!..." چونكه له پيش هه مووانه وه ده يزاني چ كاره ساتى به پتوه يه. ئاگلایا، به هه شتاو له كاتى خویدا، گه يشته ميرزاده تا بيگريت و نه يه لى بكه وى. سيمای ترساوى ئاگلایا له خه مينيدا، ته واو شيواو بوو. گووى له هاواري هوڤيانهى پوحيك بوو كه "په لامارى ئه و گه نجه به له نكازهى داو كوتاي به عارديدا". ميرزاده يهك ته خته له سه ر مافوره كه كه وت. يه كيك به په له سه رينيكي گه ياندئ و خستيه ژير سه رى.

كهس چاوه پوانى ئه م كوتاييه نه بوو. دواى چاره كه سه عاتيك، ميرزاده "ن.." و يه فگيني پاڤلوفيج و پيره ميترده چكوله كه، هه وليان دا به گويرهى توانا، گيانيك وه بهر ئاهه نكه كه دا بكه نه وه و په ونه قىكى تازهى پى ببه خشن، به لام دواى نيو سه عاتيك، ميوانه كان به دهم دهر بپىنى هاوخه مى و داخ و په ژاره و ورده ته عليقانه وه بلاوه يان لى كرد. ته عليقى ئيفان پتروفيج ئه مه بوو كه "ئهم گه نجه هه وادارى سلافيه كان* يان شتىكى له و باب ته يه، به هه رحال، كه ستيكى ترسناك نيه". پيره ميترده كه هيج قسه يه كى نه كرد، تا قه وشه يه كى نه گوت. دروسته كه پاشان، واته بۆ سبهى و دوو سبهى، هه موويان كه م تا زور زوير و نارپه حهت بوون. ته نانه ت (ئيفان پتروفيج) ش په نجا بوو، به لام

گه مژه

زۆر نا. جهنه پال، سهرۆكى ئىفان فیدوروفیچ، تا ماوهیهك له ئیفان فیدوروفیچ زویر بوو. "گه وره فرمانبهرهكه" كه پشت و پهناى خانه وادهى به پانچین بوو، له لای خۆیه وه، چهند ئامۆزگارییهكى به گونى سهرگه قارى خیزانه كه دا چپاند و زۆر به راشكاوى و به لوتفه وه خه مخورى و پهروشى خۆى بۆ ئاگلایا و چاره نووس و ئاییندهى ئاگلایا دهربرى. به راستى پیاویكى دلسۆز بوو، به لام ئه وهى له و شه وه دا، سه بارهت به میرزاده پتر سهرنجى راكیشا بوو، ئه وه بوو كه بیستبووى سهروسپرىكى ده گهل ناستاسیا فیلیپوفنادا ههیه. ئه و شته كه مهى له و بارهیه وه بیستبووى، سهرسامیان كردبوو. ته نانهت ویستبووى چهند پرسىاریك له و بارهیه وه بكات.

دۆت میر خانم بیلوكونسكایاش، دواى ئاههنگهكه، له ههستانا به لیزافیتا پروكوفیتناى گوت:

- چیت پى بلیم؟ هه م باشه و هه م خراپ، ئه گه ر رهئى منت دهوئ، زیاتر مایله به لای خراپا تا باش. به خۆت دهیبینی چتو پیاویكه: نه خۆشه!
ئیدی لیزافیتا پروكوفیتنا له دلى خۆیدا بریاری کوتایى دا كه میرزاده بۆ ئه وه ناشیت ببی به میردی ئاگلایا. بۆیه ئه و شه وه به لیتنى به خۆى دا كه "تا من له ژيانا بم نایه لم ئاگلایا شوو به میرزاده بكات." به یانى به هه مان عه زمى جه زمه وه له خه و را بوو، به لام له کاتى نیوه پۆژده دا، دواى نیوه پۆ به ماوهیهكى كه م، له ناخى خۆیا تووشى كیشماكیشیكى نااسایی بوو.

ئاگلایا له وهلامى پرسىاریكى هه ر دوو خوشكه كهیدا، به شیوهیهكى گونگ و زیرهكانه، زۆر به پاریزه وه، به ساردییهكى پر ئیفاده وه گوتی:
- من هیه به لیتیکم نه داوه تئ، قه تیش پۆژئ له پۆژان به ده زگیرانى خۆم نه زانیوه. وه كو هه ر كه سیكى دیکه ته مه شام كردووه و ته مه شای ده كه م.

لیزافیتا پروكوفیتنا له پر هه لى دایه و به خه مینی گوتی
- چاوه پوانى قسه ی وام له تو نه ده كرد! من ده زانم كه ئه و به كه لكی

گه مژه

ئەو نايە بىي بە مېردت، سوپاس بۆ خوا كە شتەكە بەم شىئەيە بىرايەو و
كۆتايى ھات! بەلام ھەرگىز چاوەپوانى ئەو ھەم نەدەکرد ئەم جۆرە قسانە لە
تۆ بىيستم! تۆ لە خەيالى مندا شتىكى جياواز تر بووى لەمەي كە ئىستا
دەتبینم. زۆر جياوازتر بوويت. من بەش بەحالى خۆم ئەو بە ھەموو ئەو
ميوانانەي دوينى ناگۆرمەو، ھەموو ميوانەكان بەلايەك ئەو بە تەنيا
بەلايەك. ئامادەم دەستبەردارى ھەموويان بېم، بەلام دەستبەردارى ئەو
نايم. ئەو پەئى منە بە پانبەري!...

ليزافيتا پروكوفيئنا كە لەو قسانە بوو، لەپەر وەكو ئەوئەي لە
قسەكانى خۆي ترسابى، بێدەنگ بوو. ئاھ... نەيدەزانى لەو ساتەدا چ بى
مېھريەكى دەرھەق بە كچەكەي خۆي كردوو! ئاگلایا لە دلى خۆيدا دوا
برياري داو. ئەويش چاوەپوانى ئەو كاتە بوو كە كۆتايى بە ھەموو
شتىك بىنى و ھەر ئاماژەيەك، ھەر كىنايە و تەشەرىك، زامىكى قوولى
دەكردە دلى.

پەراوین:

* - "ناتوانين...": لە دەقەكەدا بەلاتىنيە.

* - "خلىستهكان...": تەرىقەتىكە دەگەریتەو بۆ كۆتايى سەدەي
ھەژدەيەم. تىكەلەيەكە لە تەسەوف و... داروخانى...

* - "وازی لى بىنن با قسە بكات...": لە دەقەكەدا بە فەرەنسىيە.

* - "ھەوادارى سلافیەكان...": ئەو پىياز و بانگەوازە سلافیەي كە
دۆستویفسكى كاری تیا دەكرد، ھەر پىيازىك نەبوو بە مەبەستى بوژانەو
و ژيانەوئەي سیاسى ھەموو سلافیەكان، بەلكو فەلسەفەيەكى
ناسیونالیستیش بوو بۆ چارەسەرى گشت كیشە جفاكى و ئاكارىيەكانى
رووسیا.

فەسلە ھەشتەم

سەرەتای ئەو بەیانیه بۆ میرزادە زۆر ناخۆش بوو، گىرۆدەى كۆمەلەك ھەستى بە سوئ و ژان بوو. دەكرا ھۆى ئەمە بگەپنریتەو ھە بۆ نەخۆشییەكەى، بەلام سەرچاوەى خەم و پەژارەكەى زۆر گۆنگ و ناديار بوو، بەئاسانى ديارى نەدەكرا، ئەمە لە ھەموو شتىكى دى پتر ئازارى دەدا. راستە پووبەپووى كۆمەلەك وارىقات و پووداوى ناديار، زۆر بە ئازار و بەسوئ بوو، بەلام خەم و پەژارەكەى وى، زۆر لە سنوورى بىر و تەسەورى ئەو، ھىوئەتر دەپۆشت. ھەرچى دەكرد بۆى بەرھەق نەدەكرا. دەيزانى، بەتەنیا ناتوانى نىگەرانى خۆى بپرەوینتەو ھە ھىورى بكاتەو. بەرەبەرە ئەو ھى لە دل و دەروون چەسپى كە ئەو پۆژە پىشھاتىكى نائاساىى و پىزپەپى لى پوودەدا. تۆرەفیتەكەى دوى شەوى، لە چاو خۆیدا سووك بوو. تەنیا كەمىك سەرى قورس بوو و، تۆزىك گيانى دەپەشا. ھەرچەندە لە ناخا نەخۆش و برىندار بوو، بەلام مېشك و زەينى بە جوانى كارى دەكرد. زۆر درەنگ لە خەو رابوو، يەكسەر وارىقاتەكانى دوى شەوى، بەپوونى وەياد ھاتنەو. تەنانەت ئەو ھىشى وەبىر ھاتەو كە نىوسەعات دواى تۆرە فیتەكە، بۆ مالاوھيان ھىتابووەو.

زانى، كە پەيكىك لەلايەن خانەوادەى يەپانچىنەو ھە بۆ ھەوال پرسینى

گەمژە

نۆزدرارە. پەیکىكى دى لە سەعات يازدە و نىودا دووبارە بۆ ھەوال پرسىنى ھاتبوو. بەمە خۆشحال بوو. ڧىرا لىبىدفا، لە پىش ھەموو كەسىكا ھاتبوو دىدەنى و ھەوالپرسىنى. ھەر كە چاوى بە مىرزادە كەوتبوو، لە ھۆرژنى گريانى دابوو، بەلام كاتى مىرزادە دلخۆشى دايەو و ھىورى كردهو، گريانەكەى بوو بە پىكەنين. مىرزادە كە ئەو ھەموو سۆز و ھاوخەمىەى لە كىژى بىنى، زۆر مۆتەئەسىر بوو، پەلامارى دەستى دا و ماچى كرد. كچە رەنگى سوور ھەلگەرا، خىرا دەستى راپسكاند و بە نىگەرانيەو گوتى:

- ئاھ.. نا، نا، ئەو چى دەكەى؟

كىژى كە زۆر پەشوكابوو، زوو وەدەر كەوت، بەلام پىش ئەوەى برۆات، ئەوەى بۆ مىرزادە گىزايەو كە بابى بەيانى زوو چوو بۆ مالى "رەحمەتى" (ڧىرا بەو شىوہىە ناوى جەنەرال ئىڧولگىنى برد). تا بزانى ئاخۆ شەوئ مردووہ يان ھىشتا ماوہ. دەلەين جەنەرال زۆر نەخۆشە و زاهىرى بەو زوانە دەمرىت.

كاتى لىبىدفا پىش نىوەرۆ بۆ مال گەرايەو، بە خۆى ھاتە دىدەنى مىرزادە و پىى گوت: "پەلەيەتى وتەنيا و بۆ يەك دەڧىقە ھاتووہ تا ھەوالى تەندروستى و سەلامەتى بەرېزىان بېرسىت". ھەروەھا يەكجارەكى چاويك بە "گەنجىنە چكۆلەكەى دا" دەگىرېت. لەو ماوہىەدا بەردەوام ھەر نال و نك و پەكوپۆى بوو، بۆيە مىرزادە يەكسەر دەرى كرد، بەلام لىبىدفا بەو ھالەشەوہ دەويست لە چۆنىەتى نۆرەڧىيەكەى دويشەوى مىرزادە بېرسىت، ھەرچەند ديار بوو كە لەوسەرى مەسەلەكە دىتەوہ و بەورد و درشتى زانىوہ.

دواى لىبىدفا، كوليا ھات، ئەويش تەنيا بۆ يەك دەڧىقە ھاتبوو، بەلام ئەو بە راستى پەلەى بوو، زۆر نىگەران و خەمبار و ناؤمىد بوو. داواى لە مىرزادە كرد كە ھەر ھەموو شتەكانى بە راشكاوى بۆ بگىرېتەوہ، ئەوەشى گوت كە دوينى تەڧرىبەن ھەموو شتىكيان بۆ گىراوہتەوہ و زۆرى خەم بووہ.

مىرزادە، بەوپەرى لوتف و دلپاكى و مەحەبەتەوہ، ورد و درشتى حال

گه مزه

و حيكايه ته كه ي بؤ گيژايه وه. واريقاته كانى له سيري تا پيازي بؤ باس كرد. كوپيژگه ي تاين به جوړئ حه په سا، كه زاري له گو كه وت و تاقه وشه يه كي بؤ نه هات، به بيدهنگي كه وته پوندك پژان. ميرزاده، هه ستي ده كرد، ئه م هه سته يه كي كه له و ئيتي باعاتانه ي كه قهت له بير ناچنه وه و له دل و دهر وون ناسرپينه وه و ده كه نه وهرچه رخانه يك له ژيانى ميردمنداليك. بؤچوونى خو ي له سهر مه سه له كه و چؤنيه تي چاره سهرى مه سه له كه بؤ باس كرد و ههنگى گوتى كه به نوپيني وي، مه رگي پيره ميږد، پهنگه بگه پيته وه بؤ ئه و ترسه ي كه دواى ئه و كاره خراپه ي ليى سادربوو، كه وته دليه وه، ئه مه گالته نييه، هه موو كه س به رگه ي ناگريت. كاتى ميرزاده له قسه كانى بو وه وه، چاوانى كوليا پرشنگيان دا و گوتى:

- گانيا و قاريا و پتيتسن زور توپه هاتن! به ته مانيم ده گه ليان به شه پ بيم، به لام له مړو به دواوه ته واو، هه ر كه سه و به پيى خو ي. پيمان جيا ده بيته وه! ئاه ميرزاده، له دوينيوه زور شتى تازهم بؤ ده ركه وتو وه. ئه مه ده بيى به په ند و دهرس بؤ من! له ئيتستا به دواوه ئه ركي به خيوكردنى دا يكم ده گرمه ئه ستوى خؤم، له سهرمه، هه موو پئويستيه كي بؤ دابين بكه م. هه رچه نده ژيانى له نك قاريا مسؤگه ره، به لام ئه مه شتيكى...

كوليا، له پر بيريكه وته وه كه چاوه روانين، به په له هه ستا، له حالى ميرزاده ي پرسى، كه گو يى له وه لامى ميرزاده بوو، به تاسه وه گوتى:

- هيجى تر نييه؟ بيستم كه دوينى... (هه رچه ند ئه مه په يوه ندى به منه وه نييه، هه قى ئه وه م نييه هيج بل يم)... به هه ر حال هه ر كاتى پئويست به خزمه تكارى كي ئه مه كدار بوو، بؤ هه ر كارى ك، ئه وا به نده له به رده ستا و له خزمه تندايه. پيم وايه ئيمه، نه تو و نه من، شتاقمان به خته وه ر نين، وانيه؟ به لام... من ليت ناپرسم... ليت ناپرسم...

كاتى كوليا روشت، ميرزاده به تاقى ته نيا ده بيره وه چوو، ئه م ما ده بيره وه چوون! . هه موو هاوپى كانى پيشيني به دبختى و كلؤ ليان بؤ ده كرد. هه موو كه ييوونه ئه نجام گيرى خويان، هه موويان له وه ده چوو شتيك بزنان كه ئه م نه يده زانى. ليبيد يف، هه ندئ پرسى يارى گو نكي ده كرد،

گه مژه

کولیا هه ندى ئاماژانى ده کرد، قيرا ده گريا. ميرزاده، ئه نجام به تور په ي ده ستىكى ته كان دا و ئه و مه سه له يه ي له مي شكى خوى وه ده رنا: "نه فره ت له گومان و دوودلى. نه خو شيه!". ده وروبهرى سه عات دوو، ميرزاده كه بينى مالباتى يه پانچين "بو ده قيقه يه ك" هاتوونه ته ديده نى. رووى گه شايه وه و هتور بووه وه. ههر به راستى به سهر دانيكى يه ك ده قيقه يى هاتبوون. ليزا قيتا پروكوفيتنا دواى فراڤين را يگه يان دبوو كه به كومه ل ده چنه پياسه و گه ران. ئه و قسه يه ي وه كو فه رمان، بنجي ر و بى چه ند و چوون و هيج روونكر دنه وه يه ك كر دبوو. هه موو وه در كه وتن، واته ليزا قيتا و كچه كان و ميرزاده "س...". ليزا قيتا پروكوفيتنا به ريگايه كدا رووى ريك پيچه وان ه ي ريگاي پوژانى ديكه يان بوو. هه موو زان يان به نيازى چييه، به لام له ترسى ئه وه ي دا يكيان تور ه نه بيت، بيده نكيان لى كرد، ئه و يش، وه كو ئه وه ي بيه وئ خوى له گله يى و گازانده ي وان بپاري زئ، له پيشه وه ده رو يشت و ههر ئاو ريشى نه ده دا يه وه. ئا ديلا يد، له ئه نجاما ئا گادارى كرد كه پياسه و گه ران، ئه و را كه را كه يه ي ناوئ، ئه گه ر و ابروات به پيدا ناگه ن.

ليزا قيتا پروكوفيتنا، ئاو ريكي پاشه وه ي دا يه وه و گو تى:

- ئيمه ئيس تا له نزىكى ماله كه ي ئه و دا ين، ماله كه ي له سهر ريگه مانه. ئا گلا يا هه ر چييه ك ده لئ با بو خوى بيلئ، ئه م كور ه بيگانه نييه، خرمى خو مانه، به تا يبه تى كه هه نو كه نه خو شه. جا من سه رى ده دم، كئ دئ له گه لما با بيت، كيش به دلئ نييه با بجي ته پياسه ي خوى.

هه لبه ته هه مو وان ده گه لئ چوون. ميرزاده، يه كسه ر و به شي وه يه كى زور له بار، داواى بور دنى كرد كه دو يشه و گول دانه كه ي شك اندوه و ئه و فه ز يحه ته ي نا وه ته وه...

ليزا قيتا پروكوفيتنا گو تى:

- ههر باسى مه كه، گر ينگ نييه. من خه مى شك انى گول دانه كه م نييه، به لكو خه مى تومه. كه واته ده زان يت چ قه وما: كه ئه و شتانه روو ده دا پياو بو سبه ينئ به ته وا وه تى هه ستى يئ ده كات!... به لام گو يئ مه ده يه. هه موو كه س ده زانئ كه تو به ئانقه ست ئه وه ت نه كر دووه. ده ي، ئيمه ده رو يئ! ئه گه ر به

گه مژه

خوتا راده په پرمووی و تاقه ت هه یه، به قسه ی من بکه و بچو پیاسه یه ک بکه و وهره وه، دووباره بخه وه. خو ئه گهر ویستت وه کو جاران سهردانمان بکه یت، ههر کاتی دبی وهره، مالی خوته. دلنیا به، ههر شتیک پروو بدات، تو ههر دؤستی خانه واده ی ئیمه یت، به لای که مه وه دؤستی منیت. دهسه لاتی که سم نه بی، دهسه لاتی خوم هه یه...

هموو به دحالی بوون و ناکوکیه ک وه لانرا، ئه وانی دیکه ش پشتیوانیان له دایکیان کرد و ههمان ههستی ئه ویان دهر بری. پاشان ههستان و پویشتن، به لام ئه و په له کردنه ساکارانه یه ی ئه وان، له دل دانه وه ی ئه و به له نگاره داماره، هینده ی دی دهر دی میرزاده ی گران کرد، ئه مه شتیک بوو لیزا فیتا پروکو فیتنا، په ی پی نه دهر برد. خولک کردنی بو سهردانیان "وه کو جاران" و دهسته واژه ی "به لای که مه وه دؤستی منیت" ژارای نه شتهر بوو و در له جهرگی. بونی جوړه هوشداریه کی لیده هات.

میرزاده، وه زع و حالی ئاگلایای هینایه وه به رچاوی خو ی. دروسته، ههم له هاتندا و ههم له پویشتندا، بزه یه کی دلرفینی به پرویادا، به لام تاقه وشه یه کی له زار نه هاته دهر ی، ته نانه ت ئه و کاته ش که ئه وانی دی دؤستایه تی خویان بو دووپات کردبو وه وه، ئاگلایا ههر هیچی نه گوتبوو. وپرای ئه وه ش یه ک دوو جار به دیقه ت ته ماشای کردبوو. په نگی ئاگلایا له ههموو کاتی پتر بزپکا بوو، له وه ده چوو شه ویکي ناخو ش گوزهراند بی. میرزاده لیبرا ههر ئه و ئیواره یه "وه کو جاران" سهریان بدات، به تاسه وه روانیه سه عاته که ی.

دوای پویشتنی په پانچینه کان به سی دهقیقه یه ک، فیرا خو ی وه ژورا کرد و گوتی:

- لیون نیکولایه فیچ، ئاگلایا ئیقانو فئا، توژی له مه وپیش رای سپاردم که په یامیکی نه یتیت بگه یه نمی.

میرزاده، به راده یه ک هه لچوو که ئازای که وته له رزین. گوتی:

- په یامی نووسراوه؟

- نه خیر، په یامیکی زاره کیه، ته نانه ت بو ئه مه ش وهختی ته وای نه بوو.

گه مژه

داوات لئ دهکات که ئه مپوؤ بؤ دهقیقه کیش، تا سعات حهوت یان نو له مال نه چیه ده ری. جوان تینه گه یستم سعات حهوتی گوت یان نو.

- ئاخر بؤ؟ مه بهستی چییه؟

- نازانم، به لام به ئه مر، ئه مری پئ کردم که ئه م په یامهت بگه یه نمئ.

- یانی ده قاوده ق به ئه مر، ئه مری پئ کردیت؟

- یانی ده قاوده ق به و شیوه یه نا، چونکه له سه ر پئ بوو و کاتی نه بوو، باش بوو من به غار خۆم گه یاندئ، به لام چونکه به دهم قسه وه سه ری بؤ ئه و دیو وه رگێرا، هه ر له ناوه رۆکی قسه که ی نه ک له ده قی قسه که ی، حالی بووم، به لام به ده موچاویا دیار بوو که زۆر به جدیه تی. نیگایه کی ئه وتۆی کردم که دلم داخوړپا...

میرزاده، دوو سئ پرس یاری دیکه ی کرد، به لام له وه زیاتری هه لته کراند. زیاتر نیگه ران و شپه رزه بوو. که قیرا پویشت و به ته ئی مایه وه، له سه ر ته خته خه وه که ی پاکشا و له فکران پاچوو، به ناو خه یالات و لیکدانه وه کانی خۆی که وت: 'له وه یه تا سعات نو میوانیان هه بیت و بترسیت پویتیکی دیکه بشکینم'. به دهم ئه و بیر و خه یالانه وه، بئ سه بر و ئوقره، به دهم ته ماشا کردنی سه عاته که یه وه، چاوه پروانی هاتنی شه وی ده کرد.

به لام ئه م مه ته له به ماوه یه کی زۆر پشیش پوژئاوا، ده گه ل هاتنی میوانیکی دیدا، که بووه مایه ی ده رکه وتنی مه ته لئکی تازه ی گۆنگ ترو نیگه ران ئه نگیزتر له هی یه که م، پروون بووه وه. دوا ی پویشتنی مالباتی یه پانچین، به نیوسه عات، هپولیت خۆی به ژوورا کرد. ئه وه نده شه که ت و ماندوو و بیتاقه ت بوو، بئ ئه وه ی بتوانی تاقه قسه یه ک بکات، وه کو که سیک بیوریه وه، خۆی دا به کۆلی کورسییه کدا، کۆکه یه کی وشک و توند گرتی، ئه وه نده کۆکی تا خوینی هه لئنا. چاوه کانی ده بریسکانه وه، په له ی سوور که وتته سه ر گۆناکانی. که میرزاده له بن لیوانه وه چه ند قسه یه کی ده گه ل کرد، هپچ وه لامیکی نه دایه وه، ته نیا به ئاماژه ی ده ست تئێ گه یاند که جاری وازی لئ بیئنی تا هه ناسه ی وه به ر بیته وه. ئه نجام وه خۆ هاته وه، به

گه مزه

دهنگيكي قرخن و به زهحمه تيكي زور گوتي:

- من ده پوم!

ميرزاده هستا و گوتي:

- ده گه لت بيم؟

به لام له پر بيرى كه و ته وه، كه توزئ له وه و پيش پيى راگه يه نرابوو كه نه چيته دهره وه، بويه ئيدى بیدهنگ بوو.

هيپوليت ده ستي به پيکه نين کرد. به هانکه هانک و قرخه قرخ گه روى پاک کرده وه و گوتي:

- من خوم له تو دوور ناگرم. به پينچه وانه وه، به پيوستم زانى كه بيم سه ريكت بدهم و باسى شتيكت ده گه ل بکه م... وانه بووايه نه زيه تم نه ده دايت. من لای نه وان ده پوم. بيم وايه ئه م جار هيان مه سه له كه جديه، كارم كراوه! ته واو. باوه ربكه بو سوالی به زه يی ئه م قسه يه ناکه م... ته نانه ت ئه م به يانيه سه عات ده، له سه ر جيگا كه م پال كه وتم و ليبرام تا هاتنى "ئه و ساته" هه لئه ستم، به لام دوايى ره ئيم گوړى، جاريكى دى هه ستمه وه تا بيم بو ئيره، بولای تو، چونكه پيم واجب بوو.

- زور لاواز دياريت. ده بووايه بنيريت به دوما من بيم بو لای تو، نهك تو نه زيه ت بكيشى و بو لای من بى.

- ئى، دهى ئه م قسانه به سه. به گوړه ي پيوست و به پيى ئه ته كيكي كومه لايه تى، هاوسوزى خوتت ده گه ل نواندم. ئا... بيرم چوو: سيحه تت چونه؟

- سيحه تم، ئيستا باشه. دويني باش نه بووم...

- بيستم، بيستم. بويان گيرامه وه. گولدانه چينه كه سه رودلى گرتيت. حه يفى من له وي نه بووم! به لام باييمه سه ر ئه و شته ي كه بوى هاتووم. ئه مرؤ به ديدارى گاقرىلا ئارداليونوفيچ شاد بووم كه ده گه ل ئاگلایا ئيفانوفيچدا، له لای ته خته كه سكه كه ژوانى هه بوو... به راستى كه وجايه تى هه ندى كه سم زور پى سه يره. كه گاقرىلا ئارداليونوفيچ روشت، ئه م سه رنجه م به خودى ئاگلایاش گوت.

گەمزە

ئەوجا ھېپولیت، كە بە گومانەو دەپروانییە سیمای میرزادە، كە
گوزارشتی لە ھیچ شتێك نەدەکرد و، لەسەری پۆیشت:

- پێم وایە میرزادە تۆ ھیچ شتێك پێ سەیر نییە. دەلێن كە مەروڤ
سەری لە ھیچ شتێك سوور نەمیتێ، ئەمە نیشانی ئەوپەری بە ھۆشیە،
بەلام بە پای من پەنگە ئەمە نیشانی گەوجیتییهکی قوولیش بێ!... ھەلبەتە
مەبەستم تۆ نییە... ببورە... ئەمە قسەم بە جوانی و بەگۆیرەیی مەبەستی
خۆم بۆ نایەت.

میرزادە ھاتە قسان و گوتی:

- لەدوینیو دەمزانێ كە گاڤریلا ئاردالیونوفیچ...

بەلام لەپەر، بە نینگەرائی و پەشتیوییهکی ئاشکراو، بێدەنگ بوو. تەنانەت
(ھېپولیت)ش لەو نەرەحەت بوو كە نە ی توانیوو وەكو پتویست تیژی
بكات.

- دەمزانێ! ئەمە نەزانی بوو!... بەھەر حال، پتویست ناکا بۆمی
بگێریتەو... ئەدی دیدارەكە ی ئەمەروشیان نەبینی؟
- ئەگەر راست بێ خۆت لەو بۆی، ھەلبەتە دەتزانێ كە من لەو ئ
نەبووم.

- گوتم ئێ لە پەنا دەوھنیکا، لە شوینیكا خۆت مات دابوو بێ. بەھەر حال،
من خۆشحالم، چونكە خەمی ئەو دەم بوو كە نەبا گاڤریلا ئاردالیونوفیچ، دلی
كچەكە ی دزی بێ و جینی توی لای ئەو، گرتییەو.

- تەكایە ھېپولیت باسی ئەو شتە بۆ من مەكە، بە تاییەتی بەم شیوازە.

- بە تاییەتی كە بە خۆت ھەموو شتێك دەزانێ...

- تۆ ھەلە ی. من تەقربەن ئاگام لە ھیچ نییە، ھەلبەتە ئاگلایا ئیقانوڤنا،
چاك دەزانێ، كە من ھیچ شتێك لەم بارەییەو نازانم. تەنانەت ئاگام لەو
ژوانەشیان نییە. تۆ نالێ ژوانیان ھەبوو؟ زۆر باشە... ئێمە ھیچ کاریكمان
بەمە نییە...

- پیاو سەر لە تۆ دەرناكات! جارێك دەلێنی دەتزانێ، جارێك دەلێنی ئاگات
لە ھیچ نییە، ئیستاش دەلێنی: "زۆر باشە... ئێمە ھیچ کاریكمان بەمە نییە..."

گەمزە

بەلام نا، نابى ئەوەندەش خوشباوەپىت! بەتايىبەتى دەربارەى شتى كه نهيزانى! هۆى ئەم هەموو خوشباوەپىت ئەوەيه كه ئاگات له شتەكان نىيه. باشه تۆ دەزانى ئەو جووتە خوشك و برايه چ نهخشەيهكيان بەدەستەوہيه؟ ڕەنگە سووسەى شتىكت كەردبى، ها؟

ههپوليت كه چاوى به جم و جوول و ناپهههتى ميرزاده كهوت، خيرا لهسهري ڕويشت و گوتى:

- زۆر باشه، باشه... واز له مه دينم... من بۆ كارىكى تايىبەتى خۆم هاتبووم، دەمهوئى بۆتى باس بكەم!... خوامه‌رگ... بۆ نهگبهتى زۆريش دوورودريژە... هه‌وسه‌له‌ى گوينگرتنت هه‌يه؟
- فەرموو، گويم لیتە.

- چاكه، بەلام ديسان ڕه‌ئى خۆم گوپى: له‌باسى گانياوه‌ دەست پى ده‌كه‌م. ته‌سه‌ور ده‌كه‌ى، منيش ئەم‌ڕۆ، له‌وينده‌ر، لاى ته‌خته‌كه‌سه‌كه‌ مه‌وعيدم هه‌بوو؟! جا بۆ ئەوه‌ى به‌ درۆزن ده‌رنه‌چم، ده‌بى ئەوه‌ت پى بلیم كه من به‌ زۆرى خۆم ئەو دیداره‌م ساز كرد، به‌ به‌لێنى كه‌شفكردى ڕازيک ئەو دیداره‌م سازكرد. نازانم ئاخۆ زۆر زوو ڕويشتبووم يان نا (پيم وايه زۆر زوو بوو)، بەلام تازه‌ له‌ته‌نيشت ئاگلايا ئيقانوقناوه‌ دانیشتبووم، ديقه‌تم دا گاڤريلا ئارداليونوفيچ و ڤارقاريا، قۆل له‌ قۆلى يه‌كترا، وه‌كو ئەوه‌ى پياسه‌بكه‌ن، گه‌يينه‌ ئەوينده‌ر. كه‌ چاويان به‌ من كه‌وت په‌شوكان، هه‌په‌سان، غافلگيربوون، ته‌نانه‌ت پيشيان ناخۆش بوو، چونكه‌ چاوه‌ڕوانى ئەوه‌يان نه‌ده‌كرد من له‌وينده‌ر بم. ئاگلايا ئيقانوقنا، سوور سوور بووه‌وه‌، باوه‌رم پى بكه‌. به‌ ڕاده‌يه‌ك په‌شوگا، خه‌ريك بوو كو‌نترولى خۆى له‌ده‌ست بدات، ئيدى نازانم له‌به‌ر ئەوه‌ بوو كه‌ من له‌وئى بووم يان هه‌ر له‌به‌ر ديتنى گاڤريلا ئارداليونوفيچ بوو، كه‌ به‌ ڕاستى پياويكى قۆز بوو. به‌هه‌رحال ئاگلايا سوور سوور بووه‌وه‌، له‌ زه‌رفى چه‌ند سانيه‌يه‌كدا، مه‌سه‌له‌كه‌ى يه‌كلایى كرده‌وه‌. چاويكى داگرت، نيوه‌ ئاخيزيكي بۆ كرد، به‌ سه‌ر سلاوه‌كه‌ى گاڤريلا ئارداليونوفيچ و بزه‌ پى مه‌رايه‌كه‌ى ڤارقاراي خوشكى سه‌نده‌وه‌. له‌پى گوتى: "من ته‌نيا بۆ ئەوه‌ هاتووم كه‌ سوپاسى هه‌ست و

گەمژە

سۆزى راستەقىنە و راستگويانەى ئىتوھ بکەم. دۇنيا بن ھەر کاتى پىتويستم بەو ھەست و سۆزە بى، پەناى بۆ دىنم "ھەنگى بەئامازەى سەر بەرپى کردن، بە دوو قۆلى پۆيشتن، ئىدى نازانم بە ژىرکەوتووى پۆيشتن يان بە سەرکەوتووى...

بەلام سىماى گانيا، گەوجىتىلى لى دەبارى. سەرى لەم دىمەنە دەر نەکرد، دەموچاوى سوور سوور بوو ەو (ھەندى جار دەموچاوى سەیر دەگۆپى!) بەلام قارقارا ئارداليونوڧنا، پىم وایە يەكسەر تىگەيشت بوو، کە تا زووتر بړون و لەوناوھ نەمىنن، درەنگە. پەفتارى ئاگلایا ئىڧانوڧنا لەھەنبەر واندا بە رادەيەك ئاشکرا بوو، کە خىرا برايەکەى دواى خۆى خست و بردى. قارقارا لە برايەکەى ئاڧلتەرە، من دۇنيام ئىستا سەرکۆنەى دەکات، بەلام من بۆ ئەو چووبووم کە دەگەل ئاگلایادا باسى تەرتىبى ئەو دیدارە بکەم کە قەرار بوو دەگەل ناستاسيا فيليپوڧنادا بىکات.

مىرزادە ھاوارى کرد:

- دەگەل ناستاسيا فيليپوڧنا؟

- ھىواش، ھىواش! لەو دەچى سەبرت سوابى، خەريکە سەرت سووڧدەمىن. ھا؟ زۆرم پى خوشە کە دەبينم خەريکە لە بەشەران بچيت. جا بەو بۆنەيەو نوکتيەکى خوشت بۆ دەگىرمەو. دەزانى من لەھەنبەر چاکە و خزمەت بە کچىکى گەنجى ئاڧل و ئاغر چ پاداشتيکم وەرگرت؟ ئەمڧ شەقازللەيەکى مزرم بە دەستى خواردا!

مىرزادە، بە خۆى نەوہستا و پرسى:

- ھەلبەتە، شەقازللەيەکى مەع...نەوى؟

- بەلى، مەعنەوى نەک بەدەنى. باوہرناکەم کەس ھەبى دەست لە کەسيکى وەکو من بکاتەو. تەنانەت ژنيش دەست لە من ناکاتەو. گانياش، رى بە خۆى نادات لە من بدات. کەچى دوينى، ھەر لە خۆمەو وام بە خەيالدا ھات کە لەگىنە پەلامارم بدات و تا دەجووليم بمجوولينى، تير و پرم دارکاری بکات... نا... باوہرپکە. دەزانم ئىستا بير لە چى دەکەيتەو. لە دلى خوتا دەلى: "پىم وایە ناشيت لى بدرى، بەلام دەشيت و پىويستە، لە کاتى

گه مژه

خهوا سهرينک يان پارچه پهړويه کي تهړ بخړيته سهر دهمی و خهفه بکړئ... " تائيسټا ټو بيرهت له مېشکايه. به ئاشکرا ټوه له دهموچاوتا دهخوښمه وه.

ميرزاده، به ناره زاييه وه گوټی:

- هرگيز شتی وام به بيردا نه هاتوه. نازانم... به لام دويشه و له خهوما يه کيک خهريک بوو به پهړو کونه يه کي تهړ دهخنکاندم... پيت ده ليم ټو که سهم کي بوو. ته سه ور ده کي پړگوژين بوو! ره نيت چييه؟ باشه ده شيت مړوځيک به پهړو کونی تهړ بخنکينړئ؟
- نازانم...

- وه کو بيستوومه شتی وا ده شيت. دهی باشه، با واز له مه بيتين و باسی نه که ين. ئيسټا دهمه وي ټم پرسياره بکه م: من به چيا و چون دوو زمانم؟ بچی ټه مړوکه به دوو زمان ناوی بردم؟ ته سه ورکه، دواي ټوهی گوټی له هه موو قسه کانم گرت، دواي ټوهی هه موو پرسياریکی خوی کرد، ټه و جا ټو قسه يه ی پي گوتم... بو ژن ئاوان! خو من له بهر خاتری ټو په يوه ندیم ده گهل پړگوژيندا به ست و که و تمه هاتوچوی (به هه رحال پياويکی خو شمه شره فه). بو قازانجي ټو ديداريکم ده گهل ناستاسيا فيليپوښادا بو ريکخست. تو بلتي که پيم گوت له خو شی "پاشماوه"ی ناستاسيا فيليپوښا پتي به عارد ناکه وي، هه ست و غرووري بريندار بووبی؟ من نکولی له م حه قيقه ته ناکه م. چه ندين جار ټو قسه يه م به گوټيدا دا، حاشای لي ناکه م، به لام له بهر خاتری ټو و له قازانج و بهر ژه وه ندي ټوا ټم شتم هه ميشه به گوټيدا ده دايه وه. دوو نامه م به م مانا و بام ناوه پړوکه وه بو نووسی، له ديداری ټه مړوکه شماندا به هه مان شيوه ره نی خو م بو دهر بری... به ټه رکي خو م زانی که پتي بلیم ټه مه بو ټو شووره ييه. ټه مه جگه له وهی که ټم وشه ی "پاشماوه"يه. داهينانی من نييه، به لکو من له خه لکی دیکه م وه رگرتووه، خو هه رنه بی هه موو مالی گانيا به کاری ده بن، ئاگلایا به خو شی ټوهی سه لماند. ئیدی بو ده بی پيم بلن دوو زمان؟ ده بينم، زور به پرونی ده بينم، له نيگا کردنه که تا دياره. که له

گەمژە

ناخی ناخەو، گالتەت پێم دئ، خەریکە لە پیکەنینا دەکولێ، دڵنیام لە دلی
خۆتا ئەم بەیتە سەخیفانە* بە بالام دەبڕیت:

لە پوژی خەمناکی

مالاوايي منا

با ئەشوق

لە شیوەی زەردەخەنە

مالاوايدا

لەسەر لیوانم هەلبێ...

ها، ها، ها!

بەو جۆرە لە قاقای پیکەنینکی تورپی دا، ما بەدوايا بکۆکێ. بەدەم کۆکە
کۆکەو، بە دەنگی قرخن لەسەری پویشت:

- تۆ تەماشای ئەم گانیاوە چۆنە: لەلایەکەو بە باسی "پاشماو" دەکات،
لەلایەکی ترەو بە خۆی لە هەول و هەلپەیی بە دەست هێنانی "پاشماو"؟
میرزادە، قەدەرێکی تەواو بێدەنگ بوو. شوک بووبوو، ئەنجام لەبن
لیوانەو گوتی:

- باسی دیداریکت دەگەڵ ناستاسیا فیلیپوفنادا کرد، وانیه؟

- واز لەو باسە بێنە، خۆ خاوەنخواستە ناتەوێ بڵێی بە راستی ئاگات
لەو نییە کە قەرارە ئەمڕۆ ئاگلایا، ناستاسیا فیلیپوفنا بدینی؟ بە هۆی
هەولێ منەو، پۆگوزین، لەبەر داوا و دلی ئاگلایا ئیقانوفا، ناردووەتی بە
شوین ناستاسیا فیلیپوفنا، کە بە تەبەتی لە پترسبورگەو بە ئێرەبیت، حالی
حازر دەگەڵ پۆگوزیندا، لە نزیکی مالهەکی تۆدایە، لە کۆنە مالهەکی
جارانیایە، یانی لای داریا ئەلکسیفنا... یانی دەستە خوشکە ناوزراو و
بەدناوەکە... جا قەرارە ئاگلایا ئەمڕۆکە بچێ بۆ ئەو مالهە بەدناوە و بۆ
چارەسەری هەندێ گێروگرفتەن، گفتوگۆیەکی دوستانە دەگەڵ ناستاسیا
فیلیپوفنادا بکات. گەرەکیانە بە زمانی بیرکاری قسان بکەن. تۆ شەرەفت،
ئەمەت نەدەزانی؟

- ماقوول نییە! ناچیتە ئەقڵەو!

گه مڙه

- زور باشه! با ماقوول نه بئ، با باوه پکرده نی نه بئ! به لام تو له کوئ ده زانیت؟ هرچه نده، له م کاوله تنگ و ته سکه ی که ئیمه ی تیادا ده ژین، نه گهر می شیکیش بفریت هموو خه لکی پتی ده زانن! به هر حال من وا پیم گویت... توش هه قه مه منوونی من بیت. ده ی به هیوای دیدار! که رهنگه بکه ویته ئه و دنیا! قسه یه کی دی! ده شیت دهره ق به تو په فتاریکی خراپ و ناشایسته م کردبئ، ئه مه یان... چونکه ماقوول نییه، به پرژه وهندی خوم بکه م به قوریانی به رژه وهندی تو، ماقوله؟ تو خوت داوهره. ئاخر بوجی به رژه وهندی تو پیش به رژه وهندی خوم؟ من "ئیعترافنامه کی" خوم پیشکش به، به ئاگلایا کرد (ئه وهت نه ده زانی؟) به مه منوونیه وه قه بوولی کرد! ها ها! من هیچ په فتاریکی نا شایسته یان هیچ به د په فتاریه کم له هه نبر ئه و نه کردووه. هیچ هه لیه کم دهره ق به و نه کردووه. به لکو ئه و داوی بؤ من ناو ته وه و ئیجراجی کردووم، که چی هیشتا ئه و سووکایه تیم پی ده کات و ده مبوغزینی! من هیچ غه له تیکم دهر باره ی توش نه کردووه، هرچه نده ریگم به خومدا که سه بارهت به و ئامازه یک بؤ "پاشماوه" و ئه و شتانه بکه م. بویه پوژ و سه عات و شوینی دیداره کت بؤ دیاری ده که م، ئه وه ی ژیر به رت بؤ ده خمه سهر به ره!... هه لبه ته من ئه مه له پووی بق و کینه وه ده که م نه ک له پیاوه تی و جوامیرییه وه! به دووعا! من به قه د که سیتی زمانگر یان سیلاوی چه نه بازم. جا چاو بکه وه، خیرا فریا بکه وه، نه گهر خوت به پیاو ده زانی، هه ولویست بنویننه. دلنایام ئه مشه و ئیوه یه کتر ده بینن.

هیپولیت، به ره و دهرگا که چوو، به لام چونکه میرزاده له دواوه گازی کرد له ئاستانه ی دهرگا که دا وه ستا. میرزاده لئی پرسى:

- یانی به قه ناعه تی تو، ئاگلایا، ئه مرق، به خوی ده چیت بؤ لای ناستاسیا فیلیپو قنا؟

چه ند په لیه کی سوور که وتنه سهر ته ویل و گوناکانی. هیپولیت، ته مه شایه کی دواوه ی خوی کرد و به رسقی دایه وه:

- به ته واوه تی نازانم، به لام دوور نییه. زیاتر وا ده بئ، چونکه ناستاسیا

گەمزە

فیلیپوڤنا ناچى بۆلای ئەو، وانىيە؟ خو له مالى گانياش نابى، چونکە جەنەپال، خەريکە گيان دەدا، له حالى مردندايە. پەئيت بە جەنەپال، چيە؟
ميرزادە، قسەکەى پى بېرى:

- گوى بگرە. هەر ئەم ھۆيە، بۆخۆى، بەتەنيا بەسە کە ئەو شتە سەر نەگریت، تەنانەت ئەگەر بشيەوى بېروات، چۆن دەتوانى بچیتە دەرى؟ تۆ عادەتى باوى ئەو ماله نازانیت. مەحاله بتوانى بە تەنيا بچى بۆ لای ناستاسيا فيلیپوڤنا. چما گالتەيە!

- تەمەشا ميرزادە: بە خۆت دەزانی کەس لەپەنجەرەو بەز نادات، بەلام ئەگەر ئاگرىک بکەویتەو، بەشەخسیەترین پیاو و سەنگیتىرین ژن ئەم کارە دەکەن. ئەگەر هیچ چارىک نەبیت و پتويست بکات، ھەنگى ئاگلایاش ناچارە ئەم رینگەيە بگریتە بەر، بېروات بۆ لای ناستاسيا فيلیپوڤنا. باشە کچانى يەپانچىن، هیچ کاتى بۆيان نىيە لە مال بىتە دەر و بېرۆن بۆ شویتان؟
- نا، مەبەستم ئەمە نەبوو...

- باشە، جا ئەگەر مەبەستت ئەو نىيە و مەسەلەکەوانیە، ھەر ئەو ھەندەى زەحمەتە تا لە دەرگای مال دیتە دەرى، ھەنگى بۆ خۆى ملی رینگا دەگریت و مەرج نىيە جارىکى دى بۆ مال ھەر بکەریتەو. وەک دەلین چوون بە دەست خۆتە، ھاتنەو بە دەست خۆت نىيە. ھەندى جار ئینسان ناچار دەبیت، پردى گەپانەو ھى خۆى بروختیت و بۆ مالى داک و بابى خۆى نەگەریتەو. ژيان، ھەر فراھین و شینو و ميرزادە "س" نىيە!... لەو دەچى، تۆ ئاگلایا تەنيا بە کچۆلەيەکی مەکتەبلى نازدار بزانی و ھیچی تر. من ئەمەم بە خۆى گوتوو، بەخۆیشى ھاو پەئى من بوو. چاوەپوانى سەعات ھەوت يان ھەشت بکە.. ئەگەر من لەجياتى تۆ بام، يەکتىم دەنارد چاودىزى بکات تا بزانی کەى لە مال وەدەر دەکەویت. دەتوانى کولیا بنێرى. سەرى پتوہ نىيە بۆ جاسووسى، ھەلبەتە بۆ تۆ و لەپیناوى تۆدا، چونکە ھەموو ئەم شتانە پێژەيىن... ھا ھا!...

ھېپولیت، دواى ئەو قسەيە وەدەر کەوت و پۆیشت. ميرزادە ھەرچى سەرى دیناو دەبرد، پتويستى بە جاسووسى کەس نەبوو، ئەگەر شتى

گه مژه

واشی له دهست هاتبا و لئ بوه شاباوه، ههر پتووستی به جاسووسی کهس نه بوو. ئیستا ته قریبه ن بوی دهرکه وتبوو که ئاگلایا بۆچی داوای لیکردبوو که له مال وه دهرنه که ویت. پهنگه به نیازبووبی له دووی بنیریت، یان ویستبیتی، له مال وه بمیتی، تا ئه و به ئیسراحت ژوانی خوی بکات. پهنگه هویه که ی ئه مه بووبی.

میرزاده، سهری ده سووړا، وای هه ست ده کرد هه موو ژووره که به چوارده وریا ده خولیته وه. له سهر ته خته که پراکشاو چاوانی لیک نان. مه سه له که به ره و ئه وه ده چوو، به یه کجاره کی و به ههر شیوه یه ک بووه، یه ک لای بیته وه. نا، ئه و ئاگلایای به کیژوله یه کی مه کته بلی نازدار نه ده زانی. ئیستا ههستی ده کرد که زۆر له میژه. له م پۆزه، له شتیکی له م بابه ته، ده ترسا، به لام بۆچی ئاگلایا ده یه وئ ئه و ببینی؟ ته زوویه کی پیدا هات و هه موو گیانی که و ته سهر ئاو. تایه کی توندی تازه ی لیتات.

نا، میرزاده، به کچوله یه کی مندالی نه ده زانی! هه ندئ له و راوبوچوونانه ی که له و دوا یانه دا دهری بریوون، هه ندئ له و قسانه ی له و دوا یانه دا کردبوونی، میرزاده یان ته و او شپرز و نیگه ران کردبوو. هه ندئ جاری دی ههستی ده کرد ئه م کیژه له پاده به دهر هه ولده دا خوی زهوت بکات، هه لچوونه کانی جله و بکات، میرزاده ئیستا بیرى ده که و ته وه که چه ند له و حاله ی ده ترسا. پاسته له م پۆژانه ی دوا ییدا هه ولى دده دا ئه و بیره وهریانه بیدار نه کاته وه و ئه م په شبینی یه له خوی بتارینی، به لام چ شتیک له قوولایی ئه و روح و دهر وونه که نه جده ده گوزره؟ ده میک بوو به ده م ئه و پرسیاره وه ده تلایه وه، ئه گه ر چی زۆریش متمانه ی به ئاگلایا هه بوو. به هه ر حال، که سی نه مرئ، ئه م ئیواره یه، هه موو گریکان ده کرینه وه، مه سه له کان یه ک لایى ده بنه وه و هه موو شتیک پروون ده بیته وه! که بیرۆکه یه کی سامناکه! دیسان "ئه و ژنه"! بۆچی هه میشه وای وینا ده کرد که ئه و ژنه، له دوا ساتا په یدا ده بیته و داوی چاره نووسی، وه کو په تیکی پسوکی قرچوک ده پچرینیته وه؟ هه رچه نده گیژ و کاس له حالى نیمچه وپینه دا بوو، هه نوکه ئاماده بوو سویند بخوات، که هه میشه ئه و

گه مژه

ترسه ی له دلدا بووه. ئەگەر له دوايانه دا ههولئ دابوو، فهرامۆشی بکات و بیرى خۆى بباته وه، ته نیا له بهر ئەوه بوو که لئى ده ترسا. ئەدى ته گبیر؟ ئایا ئەو ژنه ی خوش دهویست یان لئى بیزار و وه ره ز بوو؟ به دريژایى ئەو پوژه بۆ تاقه جاریکیش ئەو پرسیاره ی له خۆى نه کرد. له و باره یه وه یه ک دل بوو. ده یزانی کتئ خوش دهوئ... ترسى ئەو له دیدارى ئەو جووته یان له غه ریبه ی ئەم ژوانه نه بوو، ههروه ها ترسى له ناديارى ئەنگیزه ی دیداره که، له ئەنجامه کانی ئەو دیداره، چاکى یان خراپى، نه بوو، به لکو له خودى ناستاسیا فیلیپوڤنا ده ترسا. دواى چهند پوژیک، بیرى که وته وه که چۆن به دريژایى ئەو سه عاتانه ی که به دهم ورینه ی تاوه به سه رى برده بوو، به رده وام چاوان و نیگای ناستاسیا فیلیپوڤنا ی له بهر چاو بووه، دهنگى ناستاسیای له گویدا بووه که قسه ی سه یرو سه مه ره ی کردووه، به لام دواى به سه رچوونى ورینه تايه که ی ته نیا شتیکی که مى ئەو شتانه ی بیر مابوون. بۆ نمونه به حال ئەوه ی بیر مابوو که ڤیرا شتۆى بۆ هینابوو و خوارد بوو، به لام بیرى نه مابوو و نه یده زانی که دواى شیوه که خه وتبوو یان نا، ته نیا ئەوهنده ی ده زانی کاتئ ئاگلایا له ناکاوا هاته بالکونه که، ئەم له سه ر ته خته که پاپه رى، تا ناوه پاستى ژووره که به پیریبه وه چوو، ئیدی به ته واوته ی وه خو هاته وه و شته کانی له لا روون بووه وه. سه عات نزیکه ی حه وت و چاره گ بوو. ئاگلایا به تاقى ته نیا هاتبوو. یه جگار ساده پۆش بوو، له وه ده چوو له په له په لیدا ئەو جله ساده یه ی له بهر کردیئت. پهنگى وه کو جارن، وه کو کاتئ دوا دیداریان سپیواژ بوو، به لام چاوانى گهش و مه ندو درهخشان بوون. میرزاده قهت چاوانى ئاگلایای به و ته عبیره وه نه بینیبوو.

ئاگلایا به دقهت سه رنجى دا. ئەوسا به دهنگى نزم و به پوالهت ئارام گوتئ:

- چیه حازرو ئامادهیت، خۆت گوپیوه و کلاوه کهت به دهسته وه گرتوه. وا دیاره که سیک خه به رى داویتئ. ده زانم کئ خه به رى داویتئ: هه بئ و نه بئ ئیشى هپولیته، وانیه!

میرزاده، که له گیانى خۆى بیزار بوو و له نیوه مردوو ده چوو، له بن

گه مزه

لئونانه وه گوتی:

- به لئی... ئەو پیتی گوتم...

- باشه... که واته با برۆین: هه لبه ته ده بی له گه لما بی بی بۆ ئەو ئی. خۆ توانای هاتنه دهره وه ت هه یه، وانیه؟

- ده توانم... به لئی... به لام... باشه ئەمه ده بی؟

له پر بیده نگ بوو، چونکه نهیده توانی تاقه وشه یه کی دیکه بلێ. ئەمه تاقه هه ولێ ئەو بوو، بۆ ئەوه ی پینگه له م کیژه سه رسه خت و که له وه کیشه بگریت و ژییوانی بکاته وه. ناچار وه کو کۆیله یه کی ئەلقه له گوێ، دووی ئاگلایا کهوت. هه رچه نده بی ری په رت و می شکی جه نجال بوو، ده یزانی که ئاگلایا، به بی ئه ویش (میرزاده) هه ر بۆ "ئه وئ" ده پوات، ناوه للاً باشتر وایه به گه لێ بکه ویت. ده یزانی کیژێ بریاری خۆی داوه و به هیه چ کلۆجی له که ری شه ی تان نایه ته خواری و به م ژییوان نا کریته وه. به دوو قۆلێ، به بیده نگ، وه ریکه وتن، به درێژایی پینگا، مه گه ر به ده گمه ن، دهنه ورته له که سیانه وه نه هات. میرزاده هه ستیکرد، ئاگلایا ته واو شاره زای پینگایه. کاتی پیتش نیازی کرد، که پینگا که یان بگۆرن و به شه قامتیکی چه په ک ترا، به لام هه ندی دورتره برۆن، ئاگلایا به وردی گویی گرت، وه کو ئەوه ی پیتش نیازه که ی تاوتوئ بکات و هه لێ بسه نکینن، له پر و به کورتی گوتی: "هیه چ فهر قینک ناکات! یه ک شته!"

گه یینه نزیک ماله که ی داریا ئەلکسیفنا (خانویه کی گه وره ی کۆنی ته خته بوو) سه یریان کرد خانمێکی پۆشته و په رداخ و کچۆله یه کی تازه سال، له قالدرمه کانی پیتشه وه دابه زین و سواری گالیسکه یه کی که شخه بوون که له بهر قالدرمه کانی بهر ده رگادا چاوه پوانیان بوو. به ده م پیکه نینه وه، به ده نگي بهر ز قسانیان ده کرد و هه ر سه یری ئەم جووته شیان نه کرد که بهر به ره نزیک دبوونه وه، له تو وایه هه ر نه شیان ده یینن. هه ر که گالیسکه که دوور که وته وه، دووباره ده رگا کرایه وه، پوگوژین که چاوه پوانی ئەوان بوو، میرزاده و ئاگلایای بردنه ژووره وه و ده رگا که ی له دوا یانه وه داخست. پوگوژین نیگایه کی پر سه سامی میرزاده ی کرد و به

دهنگی بهرز گوتی:

- ئیستا جگه له ئیمه، هه چوارمان، کهس له ماله دا نییه!

ناستاسیا فیلیپوفنا، له یه کهم ژوورا چاوه پوانیان بوو. ئه ویش جلیکی زۆر ساده ی سهراپا رهشی پۆشی بوو. له بهریان ههستاو پیتشوازی کردن، به لام نه پیکه نی و نه تهوقهشی دهگه ل میرزاده دا کرد. به بی قهراری و نیگه رانی چاوانی برپیوونه ئاگلایا. جووته ئافرهت دوور له یه کدی دانیشتن: ئاگلایا له سووچیکی ژووره که دا، له سه ر تهختیک دانیشتن و ناستاسیا فیلیپوفنا له نزیکی په نجه ره که وه دانیشتن. میرزاده و پروگوژین به پتوه وه ستابوون، کهس خولکی دانیشتنی نه کردبوون. میرزاده نیگایه کی ویل و په ریشانی پروگوژینی کرد، نیگای چی، سه رپیژ بوو له عه زاب، به لام پروگوژین، سووکه بزه یه کی به سه ر لیوه وه بوو، هه ر ئه و بزه یه بوو و نه ده گۆرا.

ئه نجام ته میکی شووم به سه ر سیمای ناستاسیا فیلیپوفنا دا گوزه ری کرد. نیگای ناسازگار، نیمچه توپه، زیر، رقن و، بوغزنی له میوانه که ی نه ده گواسته وه. ئاگلایا به ئاشکرا ناره حهت بوو، به لام به هیچ جوژی ترسی پتوه دیار نه بوو. کاتی که وه ژوور که وت، به حال ته مه شای هه ق که که ی خوی کرد، ماوه یه ک به چاوانی داخرا وه وه دانیشتن، وه کو ئه وه ی ده بیریکی قووله وه چوو بی. به ک دوو جار نیگای ته وسامیزی، وه ک بلنی به ریکه وت، به ژووره که دا گیرا. جوړه بیزاریه ک نیسته سه ر سیمای، وه ک ئه وه ی بترسیت له شوینیکی وادا بله وتی. به هه واس په رتی جله کانی ریک خسته وه، ته نانه ت جاریکیش به ناره حه تی شوینه که ی خوی گوپی و چوو له وه سه ری ته خته که دانیشتن. له وه نه ده چوو وه کو پتویست ئاگای له هه موو جم و جووله کانی خوی بیت، به لام هه ر ئه م بی ئاگییه خوی له خویدا نیشانه ی شه رفروشی و مایه ی ئه زیه تدانی هه ست و بریندار کردنی که رامهت بوو.. ئه نجام عه زمی جه زم کرد و لیبرا، راسته وخو، چاو ببریته دوړ ئه و چاوه پرشنگدارانه ی ناستاسیا فیلیپوفنا برپیوونه ئه و، که یه کسه ر و به ئاشکرا پق و بوغزی دژایه تی و هه ق کی تیایاندا خوینده وه. هه ر دوو

گه مزه

ئافره ته كه له فكهى خويان حالى بوون. ئاگلایا ته زوويه كى پيدا هات، دواى
توزيک هاته زمان و به ئه سپايى گوتى:

- بىگومان، ده زانيت بۆچى داوام كردووه بۆ ئيره بىي.
له ماوهى ئه و پرسته كورته دا، يهك دوو هه لوه ستهى كرد.
ناستاسيا فيليپوفنا، به زمانىكى وشك و فهرمى به رسقى دايه وه:
- نه خير، هيچ شتيك له م باره يه وه نازانم.

ئاگلایا، سوور بووه وه، پيڊه چوو له پر هه ستي كرديت كه بوونى
ده گهل ئه م ئافره ته دا و له مالى "ئه و ژنه" دا، زور نه شازو باوه پر نه كرده نى
بى، نه چيته ئه قله وه. كه گوئى له يه كه مين سه داى ناستاسيا فيليپوفنا بوو،
ته زوويه كى ساردى به سه راپادا هات، ده تگوت يهك كونده ئاوى ساردى
پيدا كردووه. دياره "به رانه ر" كه شى هه ستي پى كرد و په يى به هه موو
شتيک برد.

ئاگلایا، به په ستي چاوى برينه ئه رزه كه و له پر و به ده نكيكى ني مچه
نزم گوتى:

- تو هه موو شتيك ده زانيت... به لام به ئانقه ست خۆت له گيلى ده ده ي.
ناستاسيا فيليپوفنا، به ده م ته وسخه نيكي كاله وه به رسقى دايه وه:
- بۆچى خۆم له گيلى ده ده م؟

ئاگلایا به شيويه كى ناشيانه و تا ئه ندازه يهك مايه ي پيگه نين، له سه رى
رؤيشت:

- ده ته ويى خۆت بنويى، هاتنى من بۆ ئيره، بكه ي به چه كيک و له
سييه رى ماله كه ي خۆتا دژى من به كارى بىنى، خۆتم به سه را بابه ده ي..
ناستاسيا فيليپوفنا، له پر وه جۆش هات و به توندى گوتى:

- خۆت ئه م وه زعه ت بۆ خۆت دروست كردووه. تو هاتوويت، من به
شوينا نه ناردوى، به لكو تو داواى ئه م ديداره ت له من كردووه، كه
تائيستاش نازانم بۆ چييه و به چ مه به ستيكه. ئاگلایا، به لووتبه رزى و
خۆپه سه ندييه وه، سه رى هه لپرى و گوتى:

- ئاگات له زمانت بى، من بۆ شه ره قسان نه هاتووم بۆ ئيره، چونكه

گه مزه

ئەو چەکی من نییه، چەکی تۆیه...

- ئاوا.. کەواتە تۆ هەرچۆنی هاتبی، بە نیازی شەپ هاتوویت!... من وام تەسەور دەکرد. زۆر لەمە دلپاکتر و زرنگ تر بیت! ..

ئەو جووتە بە ڕقینکی ئاشکراوێ چاویان بڕیووێ چاوانی یە کدی. یە کینک لەم دوو ئافەرەتە، ئەو هیان بوو کە ئەو نامە پڕ سۆزو ڕیزو دۆستایەتیە ی بۆ ئەمی تریان نووسیوو، کەچی لە گەل یە کەم دیدارو یە کەم دەم هەلەتاند، هەر هەموو ئەو سۆز و ڕیز و دۆستایەتیە ڕەویەوێ و هەلەم ئاسا چوو بە ئاسمانا و نەما. ئەمە چۆن لێک بدەینەو؟ لەو کاتەدا، هیچ یە کینک لەو چوار کەسە ی کە لەویندەر بوون، ئەمە یان بە لاوێ سەیر نەبوو. میرزادە کە تا دوینی، ئەم وەزعی لە خەویشا دیتبا باوێ نە دەکرد، هەنوکە بێخەم و خەیاڵ وەستابوو و تەمەشای دەکرد، لە تۆ وایە لە مێژە پیتشبینی ئەوێ کردوو. خەیاڵی ترین خەون لە پڕیکا بووبوو بە واقعیکی زەق و زندوو. یە کینک لەو دوو ژنە، لەو کاتەدا، هەستی بە ڕقینکی ئەوتۆ لە ڕەقیبە کە ی دەکردو هیندە بە تاسەوێ ئەو ڕقە ی دەبرێ (بە دەردی ڕوگوزین ڕۆژی دوا ی گوتی لەوێ دەچوو بە تاییەتی بۆ ئەو مەبەستە و بۆ ئەو جوابە جەنگیە هاتبی) کە بە رانبەرە کە ی، سەرباری خەیاڵپەرەری خۆی، هەر نیازو مەبەستیکی پیتشوەختە ی لە دل و دەروونا بوو، بە گشت مجیزیککی سەیری خۆیەو، بە هەموو نیگەرانییە ککی فیکریەو، بە هەموو نەخۆشییە ککی دەروونی خۆیەو، نەیدەتوانی تەحەمولی ئەو تانەوتە شەرە ژەهرای و ژنانە یە بکات کە ڕەقیبە کە ی دەری دەبرێ. میرزادە دلنیا بوو کە ناستاسیا فیلیپوڤنا، بە خواستی خۆی نایەتە سەر باسی نامەکان. یە کسەر بە گری چاوەکانیا بۆی دەر کەوت، کە ئەو نامانە لەو کاتەدا چەندیان ئەزیت دەدا، بە لام ئامادەش بوو، نیوێ تەمەنی بدات، بەو مەرجە ی ئاگلایاش باسی ئەو نامانە نە کات. کەچی ئاگلایا لە ناکاوا، وەخۆ هاتەوێ و بە دەم خۆ زەوت کردنەوێ گوتی:

- تۆ لە من نەگەیشتی. من بۆ ئەوێ نە هاتووم بۆ ئێرە... تا شەرت دەگەل بکەم، هەرچەندە زۆرم خۆش ناوێ. بە لکو هاتووم.. تا وەکو دوو مەروڤ

گەمژە

پێكهوه گهفوگو بكهين. من كه داواى ئەم دیدارەم لێكردبوویت، پێشوهخته، بابەتى دیدارەكەم دیاری كردبوو و دامنابوو دەربارەى چى قسە بكەم، جا ئەگەر بە تەواوەتیش لێم تێنەگەیت، من لە بێبارى خۆم ژێوان نابمەوه، قسەى خۆم هەر دەكەم. ئەگەر بتهوئ لێم تێنەگەیت و خۆت لە گێلى بدەیت، تۆ زەرەر دەكەیت نەك من. من دەمویست وەلامى نێوه پۆكى ئەو نامانەت بدەمەوه كە بۆت نووسیویوم. وەلامەكەشم پوو بەروو، راستەوخۆ لە دەمى خۆمەوه بژنەوى، نەك لە پێگەى نامە و نامەكارییەوه، چونكە ئەمەم پێ باشتر و پەسەندترە. جا وەلامى من بۆ نامەكانت ئەمەیه. من لەیەكەم پۆژەوه كە میرزادە لیون نیکولایوفیچم بینی و ناسی، جۆره سۆز و بەزەییەكم دەرھەق بەوى لا دروست بوو. كە بەواریقاتى ئاھەنگ و شەونشینیەكەى تۆشم زانی، ئەم سۆز و بەزەییەم هێندەى دى لە لا تۆخ بوو. بەزەییەم بەویدا دەھاتەوه كە مەزۆفێكى هێندە داساف و سادە بوو وای وینا دەكرد دەتوانی بەختەوەر بێت... لەگەڵ ژنێكا... بەم خوو خەسلەتەنەوه. ئەوێ من لێی دەرسانم پڕوى دا: تۆ نەتوانی خۆشت بوئ، دەسى دەسیت پێكرد، عەزاییكى زۆرت داو پاشان بەجێت هێشت. تۆ بۆیە نەتوانی خۆشت بوئ، چونكە زۆر شاییت بەخۆ بوو... نا... شایى نا... باشم نەگوت، بەلكو مەغرور بوویت... نا، مەغروریش نا، ئەمەش زاراوەیەكى گونجاو نییە.. باشتر وایە بڵێم خۆپەرستى. تۆ تا پادەى.. شیتاتیى خۆپەرستى. باشترین بەلگەشم ئەو نامانەیه كە بۆ منت نارد بوون. تۆ نە تەدەتوانی ئەوت بەو هەموو سادەییەى خۆیەوه خوش بوئ، پەنگە لە دلى خۆتا لێشی بێزار بووبى و گالەتە پێى كرديت و پیت پابواردیت. تۆ نە تەدەتوانی جگە لە نەنگى و عەیبوعار و بەدناوى پابردوى خۆت هیچى تەرت خوش بوئ، تۆ لەزەتت لەو سووكى و نەنگى و ناوژپاوییهى خۆت دەبینى. خۆ ئەگەر ئەم بەدناوى و نەنگیەت كەمتر بوايه، یان هەر نەتبوايه، پەنگە بەدبەخت تر باى...

ئاگلايا، كە پێشوهخته ئەو وشە و دەستەواژانەى ئامادە كردبوو، زۆر جار، تەنانەت بەر لەوێ بە خەویش تەسەورى ئەو دیدارەى كرديى، لەبەرخۆیەوه گوتبوونیەوه، پڕۆقەى لەسەر كردبوون، بۆیە زۆر بەپەوانى

گه مژه

وخیرایی بوی دهات، به له زه تیکی زوره وه به کاری دهردن. ژیراو ژیر به نیگای بوغزنه وه ده پروانییه ناستاسیا فیلیپوڤنا، تا کاریگه ریی قسه رهقه کانی خوی له سیمای په شیو و نیگه رانیا بخوینیتته وه. ناگلا، له سهر قسه کانی رۆیشت و گوتی:

- ئەوانامه یهت بیره که ئەو کاتانه بوی نووسیوووم؟ به خوی پئی گوتم که تۆ ئاگات له و نامه یه هه بووه و ته نانهت خویندووته وه؟ من که ئەو نامه یه خوینده وه ئیدی هه موو شتیک حالی بووم. هه موو شتیکم به پروونی بۆ دهرکهوت، مه زهنده و بۆچوونه که شم دروست بوو. به خوی ماوه یه که له مه پیش هه ر هه موو ئەو وشانه ی بۆ سه لماندم که ئیستا من پیم گوتیت. ئیدی دوا ی ئەو نامه یه چاوه پروانم کرد. پیمو ابوو تۆ ناچار ده بی بئی بۆ ئیره، چونکه تۆ به یی پترسبۆرگ ناتوانی بژی: تۆ له وه گه نچتر و خشیگتریت که له شارۆچکاندا هه لیکه ی و بژیت...

له کاتیکا که سوور سوور ببووه وه، (تا ئەو کاته ی که له قسه کانیشی بووه وه، ئەو سووریه له سیمای نه ره و ییه وه) له سه ری رۆیشت:

- ئەمانه ش قسه ی من نین! .. که جاریکی دی میرزاده م بینیه وه، زۆرم خه فته بۆ خوارد، هه ستم کرد، سووکایه تی پیکراوه. پئی مه که نه، چونکه پیکه نینه کهت خوی له خویدا نیشانه ی ئەوه یه که توانای دهرکهردنی ئەمهت نییه...

ناستاسیا فیلیپوڤنا، به خه مینی و زۆر به توندی وه لامي دایه وه:

- به خۆت چاک ده بینی که پیناکه نم.

- گرینگ نییه، بۆ من فه رق ناکات، به ئاره زووی دلی خۆت پیکه نه. کاتی به خۆم پرسیارم لی کرد، پئی گوتم که ده میکه خوشی ناوی، ته نانهت یادو یادگاری تۆش نا په حهت و دلگرا نی ده کات، به لام دلی به حالت ده سووتی. هه ر کاتی بیر له تۆ ده کاته وه، هه ست ده کات دلی "بۆ هه تا هه تایه بریندار ده بی". هه ز ده کهم ئەوه ش بلیم که من به عه مراتم، پیاوی وانه جیب، دلساف و، له راده به دهر خوشبا وه پم نه دیتووه. پاش ئەوه ی گویم له قسه کانی بوو. هه ستم کرد هه ر که سیک به یه وئ، ده توانی فریوی بدات، هه ر که سیکیش فریوی بدات، زۆر دلناییه له وه ی که ده یبوریت. من له بهر ئەوه

گەمزە

خۆشم ویست..

ئاڭلایا، لە پەر بێدەنگ بوو، دەتگوت حەپەسا، لە تۆ وایە لە خۆی دەپرسی چۆن توانیت ئەو قسەیه بکە. باوەری بە خۆی نەدەکرد ئەو قسەیهی کردبیت، بەلام لە هەمان کاتدا کبریاو غرورێکی بێ ئەندازە، لە نیگایا پرشنگی دا. لەو دەچوو ئیدی دواى ئەو ئیعترافی که بە دەمی خۆی کردی، بەلایەوه گرینگ نەبی "ئەو ژنە" پێیکەنئ. گوتی:

- من هەموو شتیکی خۆم گوت، بێگومان دەبی ئیستا بزانیست که چاوەروانی چیم لە تۆ، ها؟

ناستاسیا فیلیپوڤنا، بە هیمنی و ئەسپایی گوتی:

- پەنگە بزانی، بەلام حەز دەکەم بەدەمی خۆت بلیی. لەدەمی خۆتی بییستم.

ئاڭلایا، لە تورەیدا گری گرت. بە توندی و بە شیوەیهکی بنجەر گوتی:
- من دەمەوئ لە دەمی خۆتەوه بزانی، تۆ بە چ هەقی یاری بە هەست و سۆزی وی دەرەق بەمن دەکە؟ بە چ هەقی پڕکێشی ئەوەت کردووه نامە بۆ من بنووسیت؟ دواى ئەوەی جیت هیشت، بەو شیوە نەنگین و بەو بێ ئابرووییە رەدوکهوتیت، بە چ هەقی هەرسا نا ساتی چ بەو و چ بە من دەلیی، خۆشت دەوئ؟

ناستاسیا فیلیپوڤنا، بە زەحمەت وەلامی دایەوه:

- من نەمگوتووه، خۆشم دەوئ، نە بەو و نە بە تۆم نەگوتووه خۆشم دەوئ،

ئەوجا بە دەنگێکی نزم، که بەئاستەم دەبیسترا لەسەری رۆیشت:

- بەلام... بەلام راست دەکە... من جیم هیشت.

ئاڭلایا، بە سەر سامی پرسى:

-چۆن؟ قەت نە تگوتووه خۆشت دەوئ، "نە بە من و نە بەوت" نەگوتووه؟ ئەدی نامەکانت؟ کئ لیت پاراپایەوه که ببی بە دەلالی زەماوهند و هەولێ ئەوه بەدی من هان بەدی که شوی پئ بکەم؟ ئەمە نیشانهی خۆشهویستی نییه، ئەمە خۆی لە خۆیدا ئیعتراف نییه؟ تۆ هەقی ئیمەت چییه؟ بۆ دەکهوئیت بە ییمانەوه؟ لە سەرەتادا وام وینا دەکرد دەتەوئ بەم

گەمژە

كارەت بەنيمان تىك بەدەيت، بە تۆبىزى لەبەر چاومى بخەيت، تا پەيوەندى دەگەلدا بېرم. پاشان لە نيازت گەيشتم: تۆ وات خەيال دەکرد، بەم چاو و راو. پىابازى و پەتيازى كاريكى گەورە دەكەيت و ئەمە بۆ تۆ گەورەيە... بەلام تۆيەك كە ئەوەندە خۆپەرست بىت، لەكوێ دەتوانى ئەوت خۆش بوئ؟ بۆچى لەجياتى نووسىنى ئەو نامانە بۆ من، دەستبەردار نەبوويت و بەدەردى خۆتەو دانە سەكنايت؟ ئىستا بۆچى شوو بەم پىاوە شەرىفە ناكەى كە زۆرى خۆش دەوێ و شانازى خوازگارى پى بەخشىويت؟ ھۆيەكەى وەكو پۆزى پروون عەيانە: كە شووت بە پروگوزىن كرد، ئىدى ھىچ بيانوويەكت بەدەستەو نامىنى كە گلەيى لە بەختى خۆت بكەيت و مەزلۆميەتى خۆت بەدەى بە پرووى خەلكىدا. ئىدى ھىچ پاكانەيەكت بەدەستەو نامىنى كە پكونى وكىنە كىتشيەكانتى پى پىنە بكەيت. بەپىچەوانەو: شووكرەنت بە پروگوزىن، شانازىيەكى ئەوەندە گەورەت بۆ دابىن دەكات كە سەرو زىادە لىت! . يەڤگىنى پاڤلوفىچ سەبارەت بە تۆ دەلىت كە شىعەرىكى يەجگار زۆرت خويندوووتەو، لەچاو خۆتا زۆر خوينەوارو پۆشنىيرىت... ئەوەندەى حەزت لە خويندەو، حەزت لە كار نىيە، يانى تەمەلى و بىكارىت كردوو بە پىشە، خۆپەرستىيەكەشت لەولاو بەستى...

- ئەدى خۆت، تۆش بىكارو دەست بە تال نىت؟

رەوتى قسەكانت، خۆ بە خۆ و زۆر گەوجانە بە ئاراستەيەكى چاوەرپوان نەكراودا دەپۆيشت. ئەم پرووداوە بۆ ناستاسيا فيليپوفنا زۆر چاوەرپوان نەكراو بوو، چونكە كاتى بۆ پاڤلوفىسك ھاتبوو، وىرپاى ئەوھى زياتر چاوەرپوانى شەپ بوو تا خىر، ھىشتا ھەندى ھىوا و ئاواتى لە خەياللا ھەبوو، دلى خۆى بە ھەندىك خەون و خەيالان خۆشەدەكرد. ئاڭلايش، سەرى لە خۆى سوور مابوو، وەكو يەكەك لە قەدپالەيكى پكەو داگەرپى و غل بىتەو و نەتوانى خۆى بگريتەو، بەو ئاوايە بەرلىشاوى لەزەتى بى رەزاي تۆلەتەستىنى كەوتبوو و بۆى رام نەدەكرا. تەنانت ناستاسيا فيليپوفناش، زۆرى پى سەير بوو كە ئاڭلايى بەو حالەو دەبينى، ھىندە بە حەپەساوى وسەرسامى و نىگەرانيەو سەيرى دەكرد وەك بلىتى باوەر بە

گه مژه

چاوی خۆی نهکات. ئایا ئەمه هه مان ئه و ژنه بوو که به ته سه وری یه څگینی پاڅلو فیچ، خوینه ریکی پشوو در یژی دیوانه شیعر و کتیبان بوو یان ئه و ژنه بوو، که به قه ناعه تی میرزاده، شیت و په تیاره بوو؟ به هه ر حال ناستاسیا فیلیپو فئا، هه ر چه ند هه ندی جار ره فتاری ناشایسته و گۆساخانه ی هه بوو، به پاستی زۆر له وه به حه یاتر، ناسکتر، ئارامتر و خۆشباوه پتر بوو که ته سه و ده کرا. پاسته، زۆر شتی هه بوون که زاده ی کتیبان و خه و ن و خه یالانی ده روو نیینیوون، به لام که سیکی پر سۆز و به شه خسیهت و یاخیش بوو. میرزاده ئه وه ی تیا به دی کرد: ئیستا ئازاریکی توند، به سیمایه وه خۆی ده نواند. ئاگلایا ئەمه ی به دی کرد. له که رب و کینا له رزی، به غرووریکی له وه سف نه ها تو وه وه، وه لامی تیینییه که ی ناستاسیا فیلیپو فئا ی دایه وه:

- چۆن زات ده که ی به م شیوه یه قسه ده گه ل من بکه ی؟

ناستاسیا فیلیپو فئا به سه رسامی پرسیی:

- دیاره به باشی گویت لیم نه بووه، مه گه ر چم پێ گوتوویت؟

ئاگلایا، له پڕو، بێ هیچ مدارایه ک، به ته وه سه وه گوتی:

- ئەگه ر ژنیکی شه ریف و پاک بووی، ئەگه ر حورمه تی خۆت ده گرت، بۆچی سووک و ئاسان، په یوه ندی خۆت ده گه ل ئه و پیاوه شه روا ل پیسه دا، ده گه ل توتسکی دا، نه بړی، چ پتویست به م سیناریۆ و سیناریۆکارییه بوو؟ ناستاسیا فیلیپو فئا، که وته له رزین، په نگ له پوویا نه ما، گوتی:

- تۆ چی ده رباره ی وه زعی من ده زانیت، تا پێ به خۆت بده ی سه بارهت به من داوه ری بکه ی؟

- ده زانم، تۆ له جیاتی برۆی کاریک بدۆزیته وه و به په نجی شان، رزقو پۆزی خۆت په یدا بکه ی، په گه ل پوگوژینی ده و له مه ند که وتی، تا پاشان ده وری فریشته یه کی به دنا و بگێریت. هیچیش به لاه وه سه یر نییه که توتسکی خه ریک بوو له به ر خاتری ئەم فریشته به دنا وه خۆی بکوژیت!

ناستاسیا فیلیپو فئا، که زۆر بریندار بوو، به بیزاریه وه گوتی:

- به سه! تۆش هه ر به قه د ئه و کاره که ره ی داریا ئەلکسیفئا له من که یشتوویت، که له م چه ند پۆژه ی پیشوودا ده زگیرانه گه نه که ی را کیشایه

گەمژە

بەر دادگا. کارەکرەکەى داريا ئەلکسیفنا، باش لە تۆ و لە زمانى تۆ دەگات...

- پێم وایە کچىكى شەریفە و بەرەنجى شانى خۆى دەژى. بۆچى بەو سووکىە باسى کارەکرەران دەکەى؟

- من عەيب لەو کەسانە ناگرم کە کار دەکەن، کارکردن عەيب نىيە، بەلکو تۆ بە سووک دەزانم کە باسى کار دەکەى!

- ئەگەر بتویستايە، شەریفانە بژیت، جلشۆریت دەکرد.

جووتە ئافرەت، هەر دووکیان پەنگزەرد و لیۆبەبار هەستانە سەرپێیان، بە ڕقەووە دەیانروانییه یەکدى.

میرزادە، بەپەشۆکاوی هاواری کرد:

- ئاگلایا بەسە، خۆت ھێور بکەو! عەيبە!

ڕوگۆژین، لە بزە کەوتبوو، بەدەم لیۆ هەلقورتاندنەو، دەستی لەسەر سینگ تێک ھالاند بوو و گوێی دەگرت.

ناستاسیا فیلیپوڤنا، کە لە تورەیییدا سەرپای ھاتبوو لەرزین گوتی:

- تەمەشا، تەمەشا! تەمەشای ئەم کچە بکە! کە بێ ئەقلم! وام دەزانى فریشتەیه! ئاگلایا ئیڤانوڤنا، ئاخى تۆ چۆن بە بى دایەنەکەت، بۆ ئێرە بۆلای من ھاتوویت؟...دەتەوئ... دەتەوئ... ھەز دەکەى ڕێک و پەوان، بى پێچ و دەوران، بەراشکاوی پێت بلێم، بۆچى بۆلای من ھاتوویت؟ چونکە لە من دەترسیت. بۆیە ھاتوویت بۆلام!

ئاگلایا. دەھرى و تورە، لەوھى کە چۆن ئەم ژنە، ئەم ڕەقیبەى زاتدەکات بەو گۆساخى ئەو بدوینى، پرسى:

- من لە تۆ دەترسم؟

ناستاسیا فیلیپوڤنا وەلامى دایەو:

- بەلئى لە من! بۆیە لیبراوێ کە بۆ ئێرە بێى، چونکە لە من دەترسیت. مەرۆڤ لە کەسیک ترسا، بە سووکى نازانى، سووکایەتى پێناکات. تۆ سەیری نەزانى من کە تا ئیستا ڕیزم گرتوویت؟ و دەزانى بۆ لە من دەترسیت؟ تۆ دەتەوئ بەچاوى خۆت ببینی و بزانیات ئایا منى خۆشتر دەوئ یان تۆ، چونکە تۆ غیڕە دەکەیت، کەسیكى ھەسوودیت، زۆریش

گه مڙه

حه سوودیت...

ئاگلایا، له بن لیوانه وه گوتی:

- پنی گوتووم که له تو بیزاره، رقی لیته...

- ده شیت، پهنگه من شایسته ی ئه و نه بم... به لام تو درو ده که ی! چونکه ناتوانی رقی له من بئ. مه حاله قسه ی وای کردیت! وپرای ئه وهش ئاماده م بتبورم... له بهر ئه و وه زعه ی که تیایای... من راو بوچوونیکي باشترم دهر باره ی تو هه بوو! .. وام ته سه ور ده کرد که زیره کتر و جوانتر بی له مه ی که هه ی! باوه ربکه ئه وه ته سه وری من بووه!.. به هه رحال، فهرموو گه نه که ی خوت ببه... بیبه... ته مه شاکه.. بزانه چوئن ئه بله ق بووه و، ئاگای له خو نه ماوه و خه ربکه به نیگا ده تخوا.. بیبه و، برقو، به لام به مه رجی، یه کسه ر لیره برویت! ئا، ئیستا، برویت!...

ناستاسیا فیلیپوڤنا، به دهم ئه و قسانه وه، به سه ر یه کیک له قه نه فه کانا داروخا و که وته فرمیسک هه لږشتن، به لام له ناکاوا بیروکه یه کی تازه ی به میشکا هات و له چاوانیا بلاچه ی دا، به وردی چاوی بریبه ئاگلایا و هه ستا، گوتی:

- ده ته وئ ئه مر... ی پنی بکه م... ئا ئیستا... ئه مری پنی بکه م... چ ده لیتی؟ ئه مری پنی بکه م تا یه کسه ر وازت لی بیتن، تا هه تا هه تایه له گه ل منا بئ و بمخوای؟ ده توانم به ئاماژه یه که ئه مه ی پنی بکه م. هه نگی تو به ده ستی به تال، به ږاکردن، به تاقی ته نیا، ږی و ږی بو مال بکه ږیته وه... ده ته وئ ئه م کاره بکه م؟ ده ته وئ؟

ناستاسیا فیلیپوڤنا، وه کو شیت به دهم ئه و قسانه وه هاواری ده کرد. له وه ده چوو به خویشی باوه ږ نه کات بتوانی ئه و قسانه بکات. ئاگلایا په شوکاوو شپړزه به ره و ده رگا چوو، به لام وه کو ئه وه ی له ږ له ویدا بچه قی له ئاستانه ی ده رگا که دا ویستاو که وته گوینگرتن. ناستاسیا فیلیپوڤنا، له سه ری ږویش و گوتی:

- ده ته وئ ږوگوژین تږو بکه م؟ واتده زانی من له بهر خاتری تو شوو به ږوگوژین ده که م؟ ده توانم ئا ئیستا، له به رده می تودا به ده نگی به رز بلیم: "ږوگوژین بو دهره وه!" و به میرزاده بلیم: "له بیرته به لیتی چیت به من دا؟"

گه‌مژه

خودایا! چۆن خۆم به‌دهم ئەمانه‌وه سووک کردووه؟! ئەرێ میرزاده هەر تۆ نه‌بووی. که به‌لێنت دامی، بۆ هەرکوی برۆم دووم بکه‌وی، هەرچی‌یه‌کم به سه‌ربێ، وازم لێ‌ناهیتی؟ خۆشت ده‌ویم و قه‌ت پۆژی له پۆژان ده‌ستبه‌ردارم نابیت و چاو پۆشی له هه‌موو خه‌تاو هه‌له‌کانم ده‌که‌یت؟ ریزو حورمه‌تم ده‌گریت.. وات نه‌گوت؟ به‌لێ.. گوتت، به‌دهمی خۆت گوتت، به‌لام من که لیت هه‌لاتم، ته‌نیا به‌و مه‌به‌سته بوو که ئازادت بکه‌م. حورپی خۆت بی، به‌لام ئیستا ژینانم له‌وه، رینگه‌ت ناده‌م برۆیت! بۆچی ئه‌م خانمه‌وه‌کو ئافره‌تیکی قه‌حبه مامه‌له‌م ده‌گه‌لدا ده‌کات؟ فه‌رموو له‌ روگوزین بپرسه‌ ئایا من ئافره‌تیکی خۆفروشم؟ له‌و بپرسه، پێت ده‌لێت!... ئیستا که به‌هه‌رچاوی تۆوه‌ ئه‌و هه‌موو سووکایه‌تییه‌ی پێکردم، ده‌ته‌وێ پشت بکه‌یه‌ ته‌ من و قۆل به‌ قۆلی ئه‌وا بکه‌یت و برۆیت؟ ده‌یسا به‌ر نه‌فه‌رت که‌وی گه‌ر به‌ته‌مای شتی وایت، چونکه تۆ تاقه‌ پیاویکی که متمانه‌م داوه‌تی.

هه‌نگی، شینئاسا هاواری کرد:

- روگوزین، برۆ ده‌ره‌وه، پێیستم به‌ تۆ نییه!

هانکه هانکی پێکه‌وتبوو، به‌ زه‌حمه‌تیکی زۆر ئه‌و قسانه‌ی له‌ ده‌م ده‌رده‌چوو. ده‌موچاوی شیواو و لێوی وشک بووبوون، دیار بوو که ئه‌مه ته‌نیا لاف و گه‌زاف و خۆ پانانه، ده‌نا به‌خۆشی باوه‌ری به‌یه‌ک وشه‌ی ئه‌و قسانه‌ی خۆی نه‌بوو، به‌لام ده‌یویست ئه‌گه‌ر بۆ ساتیکیش بووه‌ درێژه به‌ خۆشخه‌یالیه‌کانی خۆی بدات، خۆی فریو بدات. به‌ جۆری ده‌هری بووبوو، میرزاده‌وای ته‌سه‌ور ده‌کرد، دوورنیه‌ خۆی بکوژیت. ناستاسیا فیلیپوفنا، له‌ کاتیکا ئاماژه‌ی بۆ لای میرزاده‌ ده‌کرد، پوو له ئاگلایا هاواری کرد:

- ئه‌وه‌تا لێره‌وه‌ سستاوه. ته‌مه‌شای بکه. ئه‌گه‌ر یه‌کسه‌ر بۆلای من نه‌هات، ئه‌گه‌ر له‌ پێتای منا ده‌ستبه‌رداری تۆ نه‌بوو، هه‌نگی بۆ خۆتی بیه. من ده‌ستبه‌رداری ده‌بم، حاشا له‌ ته‌رح و دیداری!...

جووته ئافره‌ت، هه‌ر دووکیان کړوکپ، حایرو ئه‌بله‌ق، چاویان بربیبوووه میرزاده‌وه‌کو ئه‌وه‌ی چاوه‌پوانی وه‌لامی ئه‌و بن، به‌لام میرزاده‌ له‌وه نه‌ده‌چوو وه‌کو پێیست له‌م ته‌حه‌دا تونده‌ گه‌یی بیت، بیگومان لێی

گه مژه

نه گه یشتبوو. به سهر و سیمایا دیار بوو که لئی نه گه یشتبوو. نه وهی نه و
له به ردهم خویا دهی بینی، ته نیا دهموچاویک بوو، که ناو میدی و شیتاتی
لئ هه لده قوولا، دیمه نیک بوو، وهکو پیتشریش به ئاگلایای گوتبوو. "بؤ هه تا
هه تایه دلی زامدار کرد". ئیدی توانای دیتنی ئهم دیمه نهی نه ما، له کاتیکا
ئامارهی بؤ لای ناستاسیا فیلیپوفا ده کرد، پوو له ئاگلایا گوتی:

- چۆن دلت دیت؟ حه یفت نه کرد. نابینی چهند به دبە دخته، زۆر به دبە دخته.
زۆر!

نهیتوانی یهک وشه ی دی بلیت. ئاگلایا ته مه شایه کی وای کرد که زمانی
لال بوو. ته مه شا چی ته مه شا پر له پهنجان و ته ژئی له کهرب و کین.
هیچی بؤ نه مایه وه. ههر دوو دهستی له سینگی تیک ئالاند، هاواری کرد و
به هه شتاو به ره و کیژئی چوو، به لام تازه کار له کار ترازو بوو. ئاگلایا،
نهیده توانی یهک ساتیش چاوه پروانی بکات و له سهری بوهستی. دهستی
به دهموچاویه وه گرت، هاواری کرد: "ئاھ... خودایا!" و له ژووره که وه در
کهوت. پوگوژین دووی کهوت و ده رگای دهروهی بؤ کرده وه.

میرزادهش، به غار دووی کهوت، به لام له ناو ده رگا کهدا دوو دهست
توند گرتیان. ناستاسیا فیلیپوفا، به روخساری خه مبار و شیواوه وه، چاوی
له دوپ چاوانی بری و به لیوانی شین هه لگه پراوه وه پرسی:

- دوا ی نه و ده کهوی؟ ده تهوئ دووی بکهوی؟

ناستاسیا فیلیپوفا، به سهر میرزاده دا بورایه وه. هه لی گرت وه، بردی
بؤ ژووره کهو، له سهر قه نه فه یه کی دانا، به حه په ساوی و شپزه یی به
دیارییه وه وه ستا. په ردا خیک ئاو له سهر میژیکی چکوله بوو. پوگوژین که
گه پرایه وه، په رداخه ئاوه که ی هه لگرت و سه روچاوی ناستاسیای ئاو پرژین
کرد. چاوانی هه لهینان، بؤ ماوه ی ده قیقه یه که هیچی نه بینی، دنیا له
به رچاوی تاریک بوو، به لام پاشان وه خو هاته وه، ته مه شایه کی ده وروبهری
خوی کرد، ته زوویه کی پيدا هات. به هه شتاو به ره و میرزاده تاوی دا و
هاواری کرد:

- تو هی منی، بؤ منی! کوا نه و کچه لوتبه رزه رویی؟ ها ها ها!

به شیوه یه کی هیستریانه پیده که نی، به دهم پیکه نینه وه له سهر قسه کانی

گه مژه

پۆیشت:

- ها ها ها! خۆ خه‌ریک بوو به خوتوخۆپایی، پێشکەش به‌و کچه‌ی بکه‌م!
بۆچی ئه‌وه‌م کرد؟ بۆچی؟ شیت بووم!... پوگوزین تۆ برۆ، برۆ به‌لای
کاری خۆته‌وه... برۆ! ها ها ها!...

پوگوزین، به‌وردی ته‌مه‌شای ئه‌و دوانه‌ی کرد. به‌ بێده‌نگی بێ ئه‌وه‌ی
تاقه‌ وشه‌یه‌کی له‌ زار بێته‌ ده‌ر، کلاوه‌که‌ی هه‌لگرت و پۆیشت. دوا‌ی ده‌
ده‌قیقه‌ میرزاده، له‌ته‌نیشته‌ ناستاسیا فیلیپوڤناوه‌ دانیشته‌ بوو، له‌ هه‌میزی
نیگای خۆی گرتبوو، وه‌کو چۆن مندالیک ده‌لاوینرێ، به‌و ئاوايه‌ به‌ هه‌ر
دوو ده‌ست سه‌روچاو و قژی نه‌وازشته‌ ده‌کرد. قاقا به‌ده‌م پێکه‌نینی
ناستاسیاوه‌ پێده‌که‌نی. که‌ بیدیا ده‌گری، ئه‌میش گرژ ده‌بوو، گریان ئه‌وکی
ده‌گرت و له‌ گین بوو له‌ ئان و ساتا له‌ هۆپژنی گریان بدات. میرزاده،
کروکپ، ورته‌ی نه‌ده‌کرد، به‌لام به‌وردی، به‌دل و گیان گوێی بۆ و پێنه‌
نامه‌فه‌هوومه‌کانی ناستاسیا ده‌گرت. به‌ده‌گمه‌ن تاقه‌ وشه‌یه‌کی لێ حاڵی
ده‌بوو، به‌لام به‌ده‌م ناسکه‌ بزه‌وه‌، بۆی ده‌گرژییه‌وه‌ و گوێی لێده‌گرت. هه‌ر
که‌ به‌ئاسته‌م گه‌ردی خه‌م و فرمێسک و گله‌یی سکالاو بیتاقه‌تیه‌کی
به‌سیمایه‌وه‌ دیتبا، یه‌کسه‌ر ده‌ستی به‌ سه‌رو زولفیا دیناو، به‌وپه‌ری میه‌رو
مه‌حه‌به‌ته‌وه‌ ده‌ستی به‌ گۆنایدا دیناو به‌ جوړی نه‌وازشته‌ ده‌کرد و نازی
ده‌دايه‌ وه‌کو ئه‌وه‌ی مندالیک بیت.

په‌راوین:

* - "ئه‌م به‌یته‌ سه‌خیفانه‌..": ئه‌م به‌یتانه‌ به‌شیکن له‌ چامه‌یه‌کی پوشکین
به‌ ناوینیشانی "دامرکانه‌وه‌ی شادیی پۆژانی شیتاتی" که‌ به‌ یه‌کیک له‌ چامه‌
لیریکییه‌ هه‌ره‌ جوانه‌کان دیته‌ ژماردن. په‌نگه‌ هیپولیت لێرده‌دا له‌ ژێر باندۆر
و کاریگه‌ریی ئه‌و په‌وته‌ په‌خنه‌یه‌دا بسووبی که‌ له‌و پۆژگاره‌دا
به‌رییه‌رایه‌تی پیساروف و هاوڕێکانی، باوی په‌یدا کردبوو و دژایه‌تی
شیعه‌ره‌کانی پوشکینیان ده‌کرد.

فەسلى نۆبەم

دوو ھەفتە بە سەر ئەو پرووداوانەدا بوری که له فەسلى پيشوودا گيراماننەو. وەزە و حالى قارەمانانى چيرۆکه که مان، له زەرفى ئەو دوو ھەفتەيەدا، بە جۆرى گۆپا، که زۆر زەحمەتە بەيى ھەندى پروونکردنەو ھى پتويست، بتوانين دريژە بە گيرانەو ھى بدەين. بە خويشمان زۆر جار ھەست دەکەين، له ئاستى ليکدانەو ھى ئەنگيزەي ئەم پرووداوانەدا دەسەوستانين، بەلام بە ئەرکى خۆمانى دەزانين که بەگۆيرەي توانا، پرووداوەکان، بى ھيچ رتوش و رازانەو ھىک، وەکو خويان بگيرينەو.

پەنگە، ئەم تيبينيه بەلاى خوينەرەو ھەم غەريب و ھەم نامەفھووم بى. ئاخر چۆن دەکرى پياو شتيک بگيريتەو که رۆشنينى يان بيرۆکەيەک يان بۆچوونىکى تايبەتى و شەخسى دەربارەي نەيتت؟ جا بۆ ئەو ھى گومانى زياتر نەيەنينە سەر خۆمان، ھەول دەدەين بيرۆکەيەى خۆمان بە نموونەيەک پروون بکەينەو، بەلکو خوينەرى دلوفان، ھەنگى پەي بەو بەريت که دژواريى کارەکەي ئيمە له چدايە و گيرۆدەي چ ئاستەنگيکين. باشى نموونەکەشمان لەو ھەدايە، که ئەو نموونەيەي ھەلمان بژاردو، نە دريژدادرپيه و نە خۆدزينەو ھىە له بابەتەکە، بە پينچەوانەو دريژەي راستەوخۆي چيرۆکەکەيە.

گه مژه

دواى پازده پوژ، يانى له سهره تاكاني مانگى ته مووزدا (له زهرفى ئهم دوو ههفته يه دا)، چيروك و به سهره هاتى قاره مانه كه مان، به تاييه تى دوا پروداوى چيروكه كه، بوو به داستان و كهوته سهر زارى خه لكى، داستانيكى نه نگيني سهير، كوميدى، باوه رنه كرده نى و له هه مان كاتدا ترسناك، كه به ره به ره له گشت كوچه و كوژان و شه قامه كاني دهو روبه رى فيلاكاني لبيديف و پتيتسن و داريا نه لكسيقاو مالى يه پانچيندا بلاو بووه وه، يانى له هه موو شارو دهو روبه رى شاريشدا بلاو بووه وه. هه موو خه لكه كه، يان زوربه ي خه لكى (خه لكى شاروچكه كه، خه لكى فيلاكان، گه شتياراني هاوينه و نهو خه لكانه ي بو گوينگرتن له موزيك دههاتن) هه مان چيروكيان، به هه زارو يهك شيوه ي جياواز ده گيرايه وه. هه موو گيرانه وه كان نهو هه يان ده گيرايه وه كه چون ميرزاده يه كي ناسراو له مالىكى، ناسراوى، به ريزدا، پوتى شكاندووه، وازى له كيژيكى نهو مالباته، كه ده زگيران و ماره برپيووه، هيناوه و دواى ئافره تيكى سوزانى كه وتووه و په يوه ندى ده گهل هه موو كونه دوست و ئاشناكاني برپوه و هه ر هه موو دابونه ريتيكى كومه لايه تى وه ژير پتيان ناوه و ليبرپاوه، بى گويدان به گله يى و گازانده ي خه لكى، له زهرفى چهند پوژيكدا، له باخ و پاركه كه ي پاقلو فسكدا ده گهل نهو ئافره ته سوزانيه دا، بى هيج شهرم و شوره يهك، بى هيج له پرودامانيك، بى منه ت و بى په روا، وهك نهو هه ي نه باى ديبى و نه باران، به به رچاوى خه لكيه وه، زه ماوه ند بكات.

زور شاخ و بالى نه نگين له م چيروكه ده نا. ناو و ناوبانگى زور كه سى ناودار و به ريزى تيوه گلنرا بوو، هه ر كه سه و لاي خو يه وه شتيكى تازه ي پيوه ده نا، راسته شه قلىكى خه يالى و نه فسووناويى وه ر گرتبوو، به لام له لايه كي ديكه شه وه كومه ليك حه قيقه ت و راستى حاشا هه لنه گرى نه وتوى تيا بوو، كه هه م مايه ي سهرنجى خه لكى بى و هه م مقو مقويه كي زور بنيتيه وه.

ئيدى ئهم چيروكه بلاو بووه وه، بوو به داستاني سهر زاران، به زور شيوه هاته گيرانه وه و باسكردن و ليكدانه وه، ناسكترين و هونه ريانه ترين

گه مژه

به مه به سستی خۆنواندن و دهر بپینی ته رزی بیر کردنه وهی خۆی له بهرچاوی ئاماده بووان، سووکایه تی به هه ندیک له و که سی تییه گه و رانه ده کات، به بهرچاوی میوانه کانه وه، به شیوه یه کی ناشرین و به ئانقه ست ده زگیرانه که ی ده رده کات. که خزمه تکار و خزمه تچیه کان، ده یانه وی له ماله که ده ری بکه ن، بهرگریه کی توند ده کات، خۆی راده پسکینی و له و بگره و به رده یه دا گولدانیکی چینی زور جوانی ده گمهن و به نرخ ده شکینی. به دهم گیرانه وهی ئهم چیرۆکه وه، باسی یه کیک له و خه سه له ته ئه خلاقیانه ش ده کرا که له م سه رده مه ی ئیمه دا مۆدی په یدا کردبوو، ئه ویش ئهمه بوو که ئهم گه نجه سه رشیته، به راستی ده زگیرانه که ی، واته کیزه که ی جه نه پالی خۆشده و یست، که چی ته نیا بۆ ئه وهی نه هلیستیته تی خۆی بنویتی، ده ست له ده زگیرانه که ی به رده دات وته حه دای کۆمه لگه ده کات و به بهرچاوی خه لکیه وه، زه ماوه ند ده گه ل ژنیکی به ره لالی سۆزانی دا ده کات، تا بیسه لمینی، که شتیک نییه به ناوی ژنی داوینته پ یان ژنی داوینپاک. ته نیا ژنی ئازاد هه یه و ته واو. ئه و باوه ری به و پۆلینکاریه کۆن و سواو پواوانه نییه که کۆمه لگه ی ئه رستوکران دای ناوه و پابه ندییته تی، ته نیا باوه ری به 'دۆزی ژن' هه یه و ته واو، بگره ژنی سووکی پی باشته ره له ژنی سه لار و داوینپاک.

ئهم بۆچوونه، ماقولیه تیکی تیا بوو، ده چووه ئه قله وه، زۆربه ی گه شتیارانی پاقلوفسک، قه بوولیان بوو، به تایبه تی که ده گه ل پیشهاته رۆژانه کاندای تیکی ده کرده وه. هه لبه ته زۆر لایه نی سه ربورو چیرۆکه که هه ر گۆنگ و نادیار بوو: ده یانگوت کیزه ی به له نگاز، ئه وه نده شه یدای ده زگیرانه که ی (هه ندی که س به هاو خه وه که ی ناویان ده برد) ده بی، که رۆژی دوا ی ده ست لیک به ردانه که یان، دوا ی کۆنه ده زگیرانه که ی، که له مالی ماشقه که یدا ده بیت، ده که ویت. هه ندیکی دی ده یانگوت، گوایه کۆپه که، به ئانقه ست و ته نیا له روانگه ی پوچگه رای ی و نه هلیستی خۆیه وه، بۆ مالی ئه و ژنه ی کیشاوه، تا تووشی ناو زپان و ئابرو چوونی بکات. به هه رحال، ئهم واریقات و چیرۆکه رۆژ به رۆژ زیاتر بلآو ده بووه وه

گه مژه

و دهکوته سهر زاران. به تاييه تي که ئه وه ساغ بووبووه وه که ئه و
زه ماوهنده نهنگينه خهريکه سهر دهگريټ و له ئان و ساتدايه.

جا ئيستا ئه گهر يه کيک پرسيار بکاو داواي پروونکردنه وه مان لي بکات
(نهک ده رباره ي لايه ني نه هليستي چيرۆک و پروداوه که ...) به لکو ده رباره ي
ئه وه ي که ئه م زه ماوهنده چه ند به دلي ميرزاده بووه، چه ند دهستي خوي
تيا بووه، له و کاتانه دا له چ باريکي ده روونيدا بووه.. هتد، ئه و ده بي دان
به وه دا بنه ين که وه لامي ئه سه حمان پي نيه و زوريش ئي حراج ده بين.
ئه وه ي ئيمه له مباره يه وه ده يزاني، ته نيا ئه وهنده يه که برياري
زه ماوهنده که درابوو. ميرزاده، ليبيد و کيللهر و براده ريکي ليبيدي، که
به و بۆنه يه وه ده عوه ت کرا بوو، پاسپارد، که هه موو ته رتيا تيکي پتويست
چ له ماله وه و چ له کلپسا، به و بۆنه يه وه فه راهه م بکه ن. ئۆکه ي دابووني که
سل له مه سره ف و خه رجا ي نه که نه وه. ناستاسيا فيليپو فئا، سوور بوو
له سه ر ئه وه ي به زووترين کات زه ماوهنده که ساز بکريټ. کيللهر، سوور
بوو له سه ر ئه وه ي ميرزاده بيکات به برازا وا، ميرزاده قه بوولي کرد،
ناستاسيا فيليپو فئا لاي خويه وه بوردوفسکي بۆ خزمه تي خوي هه لبارد،
بوردوفسکي به خوشحالييه وه ئه م خزمه ته ي قه بوول کرد. قه رار درا که له
يه کي ته مووزدا، ئاههنگي زه ماوهنده که بگيردرئ. جگه له م زانياريه وردو
دروست و حاشا هه لئه گرانه. هه ندئ باس و خوا سي ديکه مان لايه که پياو
سه ري سوور ده مينئ، چونکه ریک پيچه وانه ي زانياريه کاني پيشووه. بۆ
نموونه به مه زنده ي ئيمه، ميرزاده، وه ختئ که ليبيد و ئه واني دي
پاسپارد بوو که هه موو ته رتيا تيکي پتويست فه راهه م بکه ن، ئيدي بيري
چووبوو که مه سه له ي زه ماوهند و بووک و زاوا و برازاوا و ئه و شتانه
له ئارادايه. رهنگه هه ر بۆيه ش به و په له په له ئه وانه ي پاسپارد بووبي تا
خوي به و شتانه وه مژول نه بيت و بيريان ليتنه کاته وه يان هه ر به ته واهه تي
فه راموشيان بکات و له ميټسکي خوي بيان سرپيټه وه.

باشه ئه گهر ئه مه راست بي، ئه و پرسياره ديته گۆرئ که له و ماوه يه دا
بيري له چ ده کرده وه؟ چ که لکه له و سه ودايه کي له سه را بوو؟ به نيازي چي

گه مژه

بوو؟ بئگومان ميرزاده هيچ گوشاريكي له سهر نه بوو (بؤ نمونه له لايه ناستاسيا فيليپوښناوه) راسته ناستاسيا فيليپوښنا، حهزي دهكرد به زووترين كات زه ماوهنده كيان سازبكریت و، ئهم زه ماوهنده پيشنيزي ئه و بوو نه ك ميرزاده، به لام ميرزادهش به كه مالي ئازادي، په زامه ندي له سهر دابوو، كه س ناچاري نه كړدبوو، به لام په زامه ندي كه ي لامسهر لايي بوو، وهكو ئه وه ي بؤ كاريكي ئاسايي بئ و هيچ ثاقيبه تيكي خرابي له دوو نه بيت.

زور بابته ديكه ي له م بابته سهيره مان لايه، به لام پيمان وايه، ئهم بابته و پرووداونه نه ك هيچ تيشكيك ناخه نه سهر چيروكه كه مان، به لكو ئالوز تريشي دهكړن. به هرحال با نمونه يه كي دي بگيرينه وه.

ئيمه دلنيان كه ميرزاده، له ماوه ي ئهم دوو ههفته يه دا شه وو پوژ دهگل ناستاسيا فيليپوښنا دا بوو. دهگه لي دهچووه پياسه و گهړان، پيكه وه دهچوونه كوري موزيك و گويگرتن له موزيك. هه موو پوژي دهگه لي دهچووه گاليسكه سواړي. ئه گه ر بؤ سعاتيك ليتي دابرا، نيگه ران و بيتاقت ده بوو. (هه موو نيشانه و قهرينه كان و ايان درده خست كه به راستي خوشي ده ویت). به سعاتان به ديار ناستاسيا فيليپوښناوه داده نيشت و به دل و گيان گوتي لينده گرت، ناستاسيا عاده تي و ابوو، باسي هه ر شتيكي كړدبا، به دهم بزه و پيكه نينه وه ده يگيرايه وه، ميرزادهش به دريژايي كاته كه گويي لي ده گرت و به ده گمن قسه يه كي ده كړد.

هه روه ها ئه وهش ده زانين كه هه ر له و ماوه يه دا، ميرزاده زور جار، له ناكوا دهچوو بؤ مالي يه پانچين، بئ ئه وه ي ئهمه له ناستاسيا فيليپوښنا بشاريته وه كه زوري خهفت به مه ده خوارد. هه لبه ته ئه وهش ده زانين كه مالباتي يه پانچين تا ئه و كاته ي له پاقلوفسك بوون، پرويان نه ده دايه و ريگه يان نه ده دا كه ئاگلایا بديني. ميرزاده، به بيدنگي، بئ ئه وه ي وشه يه كي له زار بيته ده ري، ده پوښت، كه چي پوژي دوايي وهكو ئه وه ي بيري چووبي كه دويني جوايان كړدووه، دهچووه وه بؤ ماليان. هه لبه ته ديسان قوايان ده دايه وه. ئه وهش ده زانين كه ميرزاده، به سعاتيك يان كه ميك كه متر دواي هه لانتی ئاگلایا له مالي ناستاسيا فيليپوښنا، يه كسهر چوو بؤ

گه مزه

مالی یه پانچین بهو خه یال و ئومیده ی که ئاگلایا له ماله وه ده بینئ. چوونی میرزاده بۆ ئه وئ خیزانه که ی مشه وهش کرد، چونکه ئاگلایا هیشتا بۆ مال نه گه رابوو وه. خانه واده که یه که م جار له زاری ئه وه وه بیستیان که ئاگلایا ده گه ل ویدا چووه بۆلای ناستاسیا فیلیو فئا. ده لئین گوايه لیزا فیتا پروکوفی فئا، کچه کانی و ته نانه ت میرزاده (س...) ش زۆر به ره قی و نادۆستانه ره فتاریان ده گه ل کردبوو. به قسه ی ناخۆش پێیان گوتبوو، نه ده یناسن و نه بیان ناسیت و نه جاریکی دی هاتوو چۆیان بکات، به تایبه تی که له و کاته دا قارقارا ئاردالیو فئا له ناکاوا خۆی گه یاند بووه ئه وئ وخه به ری به لیزا فیتا پروکوفی فئا که ئاگلایا نزیکه ی سه عاتی که له مالی ئه وه و زۆر شپړیو و شپړزه و هه راسانه و دوو دلّه له وه ی بۆ مال بگه ریته وه.

ئهم هه واله که لیزا فیتا پروکوفی فئا زۆر هه راسان کرد. خیلافی تیا نه بوو، ئه له هه قی ئاگلایا که له مالی ناستاسیا فیلیو فئا وه در که وتبوو، مردنی پێ خۆشتر بوو له وه ی جاریکی دی رووبه رووی که سوکاره که ی ببێته وه. بۆیه به له ز په نای بردبووه به ر نینا ئه لکسندرو فئا. قارقارا ئاردا لیونو فئا، به پێویستی زانی بوو، به په له و بێ دواکه وتن هه وال بۆ لیزا فیتا پروکوفی فئا به ر ئ و له هه موو شتیکی ئاگادار بکاته وه. دایک و جووته کچ، به هه شتاو به ره و مالی نینا ئه لکسندرو فئا ده بنه وه، ئیفان فیدرو فیچش که تازه ده گاته وه مالی، یه کسه ر، دوايان ده که ویت... میرزاده لیون نیکولایو فیچش وێرای ئه وه ی ده ریان کردبوو، قسه ی سارد و سووکیان پێ گوتبوو، به په له دوا ی ئافره ته کان که وتبوو، به لام له وئ قارقارا ئاردالیونو فئا یان پاسپاردبوو که نه یه لئ ئاگلایا بدینئ.

مه سه له که به م جوړه کو تایی هات: ئاگلایا، که بین ی دایکی و خوشکه کانی بۆ ئه وه ده گرین و هیچ سه رزه نشتیکی ناکه ن، خیرا به سه ر ده ست و پێیاندا که وت و به ره و مال به گه لیان که وت.

ده لئین (هه رچه نده ئهم ده نگویه زۆریش مه علوم نیه) ئهم جاره ش به خت یاری گا فریلا ئاردا لیونو فیچ نه بوو: کاتی قارقارا ئاردالیونو فئا

گمزه

دهچيت بۆلاي ليزاقتا پروكوفيتنا، گافريلا به تهنيا لاي ئاگلایا دهمنيتهوه، وای بهخه يالا ديت كه مردوو لهوه پاكتر ناشوردري و باشتري دهرفتهي بۆ هه لکه وتوو، كه ئە شقی خۆی بۆ ئاگلایا ئاشکرا بکات. كه ئاگلایا گویی لیده بیت، خەم و فرمیسکه کانی خۆی فه رامۆش دهکات و له قاقای پیکه نین ده دات و ئەم پرسیاره ی لی دهکات: ئایا ئاماده یه، بۆ سه لماندنێ ئەم خۆشه و یستی و ئە شقی خۆی، ئا ئیستا و له م شوینه دا، قامکی خۆی له سه ر گری مۆمیک رابگریت و بیسووتینی؟ ده گێر نه وه ده لێن كه گافریلا ئاردالیونوفیچ کاتی گویی له و پێش نیازه ده بیت له سه رسامیا بهنج ده بیت، كه ئاگلایا به چاره ی چه په ساو واقی و په وه ده بیینی، له قاقای پیکه نینکی هیهستریان ده دات و به غار به ره و نهومی سه ره وه، بۆ لای نینا ئە لکسندروفنا ده روات، كه كه سوکاره که ی دواي توزیک له وئ ده بیینه وه.

میرزاده، بۆ سه به یینی ئەم واری قاته ی له ریگه ی هیپولیت وه زانی و بیست، هیپولیت، كه له بهر نه خۆشی نه ی توانی بوو له جیگا هه ستیت، به په له نارد بووی به شوین میرزاده دا تا ئە و سه ربورده ی بۆ بگێر یته وه، كه ئیمه نازانین هیپولیت چۆن به م سه ربورده ی زانی بوو، به لام كه میرزاده، گویی له باسی قامک و مۆمه كه ده بیت، له قاقای پیکه نینکی ئە وتۆ ده دات كه هیپولیت سه ری سوور ده مینی. پاشان سه راپای ده که ویته له رزین و ده ست به گریان و هه نسک هه لدان دهکات...

میرزاده، له و پۆژانه دا، به شیوه یه کی گشتی زۆر بیه ره رار و شپړیو، له راده به ده ر نیگه ران بوو. ته نانه ت هیپولیت، به راشکاوی گوتبووی، كه میرزاده له یه کتیک دهچیت ئە قلی تیک چووبیت، به لام ئەم بۆچوونه، تا ئە و کاته ش جیی باوه ر نه بوو.

ئیمه کاتی ئەم سه ربوور و واری قاتانه ده گێر نه وه و خۆمان له هه ر پرونکردنه وه و شرۆفه یه کی دوور ده گرین، نامانه وئ پاکانه بۆ قاره مانه که مان بکه یین و کاریکی وا بکه یین خۆینه ر په فتاره کانی به ئاسایی بزانی و لئی قه لئس و توور په نه بیت. به پێچه وانه وه، ئاماده یین له و بیزاری و ناره زاییانه شدا به شداریین كه میرزاده له ناو دۆسته کانی نابویه وه. ته نانه ت

گه مزه

(فیرا لیبدیف)ش تا ماوهیهک لیتی زویر بوو. کولیا و کیلله ریش ناره زایی خویان دهربری. کیللهر وهختی دهگه لیا ناشت بووه وه که میرزاده کردی به برازاوا بق زهماونده کهی. توپهیی و زویر بوونی لیبدیف هر مه پرسه! به رادهیهک جیددی بوو، که کهوته داوانانه وه بق میرزاده، پاشان دینه وه سهر باسی.

ئیمه له پرووی مه بده ئیه وه، بی هیچ دوو دلیهک، پشتیوانی له هندی قسانی توند و غه ریب، به لام له پرووی سایکولوژی وه قوول و به چی ده که یین. مه به ستم ئه و قسانیه که یه فگینی پاقلوفیچ، پوژی شه شه م، یان حه وته می دواي پروودا وه کهی مالی ناستاسیا فیلیپو فئا، پرو به پروو، به راشکاوی، به میرزاده ی گوتبوو. جا لیره دا پیویسته ئه وه بگوتری که هه موو ئه و که سانه ی راسته وخو ونا راسته وخو په یوه ندیان به خانه واده ی یه پانچینه وه هه بوو، پتیان وابوو، که پیویسته، هاوخه می ئه و مالباته بکه ن و په یوه ندیی خویان ده گه ل میرزاده دا ببرن. بق نمونه میرزاده (س...) که ده بیینی، پرووی لیوه ده گپرا و سلاوه کهی نه ده سه نده وه، به لام یه فگینی پاقلوفیچ ترسی ئه وه ی نه بوو که به هاتوچو کردنی لای میرزاده، گله یی بیته سهر، هه رچه نده تازه که وتبووه وه هاتوچوی خانه واده ی یه پانچین و هه موو پوژی سهری ده دان و به پواله ت زور له جاران گه رموگوپتر پیشوازیان ده کرد.

پوژی پاش پویشته وه ی خانه واده ی یه پانچین له پاقلوفسک، یه فگینی پاقلوفیچ چوه دیدنه ی میرزاده. که چوه لای میرزاده، ئاگای له هه موو ئه و قسه و قسه ئو کانه بوو که له شارا، ده ماوده میان ده کرد، په نگه ئه ویش ده وری له بلاو کردنه وه ی ئه و قسانیه هه بووی. میرزاده، به دیتی زور خوشحال بوو، یه کسه ر باسی مالی یه پانچینی هیتایه گوپی. کردنه وه ی ده رگای ئه م بابه ته به و راشکاوی و راسته وخویی، یه فگینی پاقلوفیچی ئاسووده کرد، گرتی زمانی کرده وه که راسته وخو بچیته ناو باسه که وه.

میرزاده هیتا به پویشته وه ی مالباتی یه پانچینی نه زانی بوو. که ئه م هه واله ی له یه فگینی پاقلوفیچه وه زانی، زور ناره حه ت بوو، به نج بوو،

گه مژه

رهنگی له پروا نه ما، به لام دواي دهقيقه يه ک به شپړزه يي و په شوکاوي
سهریکی له قاند و گوتی: "هه قی خوځانه، ده بوايه وا بکه ن؛" ته وسا به له ز
پرسی: "کيوه چوون؟"

به فگینی پاقلوفیچ، که به ديقه ت سهرنجی میرزاده ی ددها، زوری پی
سهریر بوو که بینی تهو پرسیاره خیرایانه ی لی دهکات. تهو پرسیاره
سادانه، که بینی چند په شیو و پهریشانه، به چ راستگو ییبه کی غه ریبه وه
قسان دهکات، که بینی له چ نیگه رانی و پهریشانی و بیثوقره ییبه کدایه. و پرای
تهو هس یه فگینی زور به لوتف و میهره بانی، میرزاده ی له هر هه موو تهو
دهنگو باس و پرووداوانه ناگادار کرد، که هیچی دهر باره نه ده زانین. یه فگینی
پاقلوفیچ، یه کهم کهس بوو له هه وال و دهنگو باسی خانه واده ی یه پانچینی
ناگادار کرد.

یه فگینی دلیای کرد که ناگلایا به راستی نه خوش که وتووه و سی دانه
شهو ی تهواو به دم له رزو تاوه تلاوه ته وه و خه نه چووه ته چاوی، به لام
هه نوکه باش بووه و له خه ته ر خه له سیووه، به لام هیشتا هر شپړزه و
شپړیوه... له سهری پویش ت: "به لام باشه نیستا نارامی تهواو بالی به سهر
ماله که دا کیشاوه و هه موو شتیک هیور بووه ته وه!" هه ولده دن، له به بینی
خوشیاند ا باسی رابردو و نه که ن، چ جای پرووبه پرووی ناگلایا. دایک و
باوکی به دهستیانه وه یه، یه کسهر دواي زه ماوه نده که ی ئادیلاید، به خیزانی
سه فهری هه نده ران بکه ن، ناگلایا، سه باره ت به م پروژده یه و یه کهم ئاماژه
به م پروژده یه، هیشتا بیده نگه و هیچی نه گووتوه. به لام تهویش، واته
یه فگینی پاقلوفیچ، په نگه سه فهری هه نده ران بکات. ته نانه ت میرزاده "س.." و
"ئادیلاید" یس ته گهر دهر فه تیان بؤ بره خسی ت و کاروباران پریان بده ن،
به ته مان سه فهریکی دوو سی مانگی هه نده ران بکه ن. یانی جه نه رال به ته نیا
له مال ده میتی ته وه. هه نوکه به خاوخیزانه وه چوون بؤ مولکه که ی
(کولومینو) یان که که وتووه ته بیست فهرسه خی پترسبورگه وه، له وی
خانویه کی گه وره یان هه یه. دؤتمیر بیلوکونسکایا، هیشتا بؤ مؤسکو
نه گه راوه ته وه، له وه ده چی به ئانقه ست لیتره ماییته وه. لیزا فیتا پروکوفیثنا،

گەمزە

سوور بوو كە دواى ئەو پىششەات و پووداوانە، ئىدى مەحالە بتوانن لە پاقلوئسك بمىتنەو، بۆيە دەبى برون. يەڭگىنى پاقلوئيچ، پوژ بە پوژ ھەر ھەموو ئەو قسە و قسەئۆك و دەنگۆيانەى لە شارا بلاو دەبوونەو، بۆ لىزاقىتا پروكوفىقنا دەبرد. ئىدى خانەوادەى يەپانچىن، ھەستىيان كرد، ناتوانن لە فيلاكەى (ئىلاگىن) شياندا بژىن.

يەڭگىنى پاقلوئيچ لەسەرى پوئىشت:

- ھەلبەتە ميرزادە، بە خۆت دەزانى كە ئەو وەزە بۆ ئەو مالە زۆر ناخۆش بوو، نەياندەتوانى بە حالەو ھەلبكەن، بە تايبەتى كە ھەموو سەعاتى دەيانزانى چ لە مالەكەى تۆدا دەگوزەرى و تۆش كۆل نادەيت و، ھەرچەند پرووت نادەنى و جوابت دەكەن، ھەموو پوژى ھەر بۆ ئەوئ دەچىت.

ميرزادە، سەرىكى بۆ لەقاند و بەرسقى دايەو:

- بەلى، بەلى، ھەق بە تۆيە. من دەمويست ئاگلایا بدىنم.

يەڭگىنى پاقلوئيچ، لەپەر بە دەنگىكى خەمىن ھاوارى كرد:

- باشە ميرزادەى ئازىز، تۆ چۆن پىت دا، ئەو شتانه پوو بدەن؟ ھەلبەتە دروستە كە تۆ چاوەپوانى ئەو شتانهى نەبوويت... غافلگىر بوويت.. كە ئەو ت دىتووە ھەپەساويت، ئەقلت بە ھىچ كۆى را نەگەشتووە. نەتوانیو ەپى لەو كىژە كەللە پەقە بگريت، ئەو لە توانای تۆ بەدەر بوو! بەلام دەبوايە جىددى بوونى عاتىفە و سۆزى ئەو كىژە دەرھەق بە خۆت دەرک بكەى.. ئەو تۆى خۆش دەويست، ھەزى نەدەكرد، كەسى دى لەو خۆشەويستىيەدا شەرىك بى، بەلام وىراى ئەمەش تۆ ئەم گەنجەت لە دەست دا، وىرانت كرد!

ميرزادە، بە خەمىنى گوتى:

- بەلى، بەلى، ھەق بە تۆيە. گۆى بگرە: ئاگلایا تاقە كەسىك بوو لەو پوانگەيەو و بەو چاوە سەيرى ناستاسيا فيليپوفناى دەكرد! جگە لەو ھىچ كەسىكى دى ئەو بۆچوونەى دەربارەى نەبوو، بەو چاوەش سەيرى نەدەكرد...

گه مژه

یه څښکني پاڅلوفيچ که هاتبووه جوش گوتي:

- ئاخر قه باحه ته که له مه دايه، پياو له مه په سته. مه سه له که زه په يه ک
جديه تي تيا نه بوو... بيوره ميرزاده... به لام من... بيرم له مه سه له که
کردووه ته وه، زوريش به ديقه وړدم کردووه ته وه. من ټاگام له هه موو
ئو که ين و به ين و پيشهات و پروداوانه ي ټم شش مانگه ي دوايه هه يه.
مه سه له که زه په يه ک جديه تي تيا نه بوو! ته نيا گه واله خه يالتي که په وته ني،
خه وي، خو زيايه ک و، دوو که ټيک بوو. که مه گهر هر غيره و حه سوودي
ترسناکي کيژيکي بن ټه زمون، تواني ياي بيگوريت بو بابه تيکي جدی!

ليړه دا يه څښکني پاڅلوفيچ، هه ستي به ئاسووده ييه کی ته واو کرد، بي هيج
مدارايه کی ميرزاده، جلّه وي بو زما ني خو ي شل کرد و بيزاري و توپه يي
خو ي به راشکاري هه لپشت. به پرووني و په واني و بي گري. ته نانه ت به
شيوايکي سايکلوزي قوول و په سه نده وه، به به لگه وه، وينه يه کی
به رجه سته ي په يوه ندييه کاني ميرزاده ي ده گهل ناستاسيا فيليو فنادا، خسته
به رچاوي ميرزاده، يه څښکني پاڅلوفيچ که که سيکي قسه زان و زمان پاراو بوو،
ټم جاريان گه يشتبووه لووتکه ي به لاغت و دهماوهری. گوتي:

- تو له سه ره تاوه به درويه ک ده ست پيکړد، هر شتيک به درق ده ست
پي بکات، به درق کوتايي دي. ټوه ياساي ته بيعه ته. من له و که سانه نيم که
به گيلت ده زانن، نه ټو قسانه م قه بووله و نه پيم خوشه. تو له وه
زيره کتري به گه مژه دابنري، به لام هه لبه ته به خو تيش ده زاني که هه ندی
شتت هه ن له خه لکاني تر جيايه. له خه لکاني دی ناچيت. من گه يشتوومه ته
ټم ټه نجام گيري يه که سه رچاوه ي هر هه موو ټم شتانه ي پرويان داوه،
يه که م: "بي ټه زموني زاتييه" (ميرزاده، سه رنجي ټم وشه يه بده "زاتي"
دووم: ساده دلي و ساکاري بي ټه ندازه ي خو ته. ټم جگه له وه ي که پيم
وايه هيج هه ستيکي ميان په ویت نييه (ټم يه کيکه له و ټافه تانه ي که زور
جار خو تيش دانت پيدا ناوه) هه لبه ته نابي ټوه شمان له بير بجيت که يه ک
دنيا چه مک و بيروپاي سه ير و ناواقيعي و ټه بستراکت وهر گرتووه و له
مي شکتا که له که بووه و تو له دلسوزي و خوشباوه ي خو ته وه، به

گەمژە

راۋبۇچوون و بىرو باۋەرى پەسەن و ئاسايى ۋەرت گرتوون! جا مىرزادە
تۆ دەبى دان بەۋەدا بنەيت كە پەيوەندىت دەگەل ناستاسيا فيليپوفنادا، لە
سەرەتاۋە، (بەكورتىەكەى) لە سەر بنەماى بىرۆكەى "دىموكراتىكى
رېفۇرمىستى" و (بەكورت و موختەسەرى) "دۆزى ژنان" بوۋە كە تۆى
ئەفسوون كەردبوو. مەن بەۋەردى ئاگام لەۋ دىمەنە سەير و پووداۋە
حەيابەرەيە ھەيە كە لە مالى ناستاسيا فيليپوفنادا، كاتى پوگوژىن پارەكەى
دەگەل خۆيدا ھىتابوو، ھەيە. ئەگەر حەز دەكەيت و دەتەۋى، جۆرى
بىر كەردنەۋەى خۆتت بە تەۋاۋەتى بۆ وردو شىدەكەمەۋە و ۋەكو ئاۋىنە
دەيدەمە دەست و تەمەشاي خۆت بكە، چونكە زۆر بەۋەردى ئاگام لە
حەقىقەتى مەسەلەكە ھەيە و دەزانم چۆن و بۆ بەۋ ئاقارەدا پۆيى! كاتى بە
گەنجى لە سويسرا دەژىاي، زۆر بىرى ۋلاتى خۆت دەكرد، ھەستت بە
غوربەت دەكرد، خەرىك بوو بۆ پووسيا، ۋەكو بە ھەشتىكى نادىار،
پەپوبال دەر بكەى. زۆر كىتبانەت دەر بارەى پووسيا خويندەۋە. پەنگە لە
جۆرى خۆياندا كىتتى ناياب بوۋىن، بەلام زەرەريان لى دايەت. كە گەپرايتەۋە
بۆ زىدو زاگەى خۆت تىنۋوتامە زىرۆى كارو چالاكى بوۋىت، بە ۋەيەكى
دى كەۋتتە كارو كۆشش. لە يەكەم پۆژى ھاتنەۋەتەۋە، گوۋىت بە حىكايەت
و بەسەرھاتى خەمناك و بە ژانى، مەۋقەكى لە خىشتەبراۋى گومرا كراۋى
غەدر لىكراۋ ئاخىترا. ئەۋ سەربورە بۆ تۆ، بۆ تۆى پاك و بىگەرد،
شەھلەۋەند و جوامىر گىپرەدرايەۋە. ئەۋ مەۋقەش كە بەسەرھاتەكەى بۆ تۆ
گىپرەدرايەۋە ژن بوو! ھەر ئەۋ پۆژە دەيىنى و ئەفسوونى جوانى و
شۆخىيەكەى دەبىت. جۈا نىەكى خەيالىئەنگىزى ئەھرىمەنى (بزانە چۆن دان
بە جوانىەكەيدا دەنەم). جا ۋەرە، شەكەتى مىشك و فى و نەخۆشىيەكەى
خۆتتەش بكە بەسەربارى ئەمە. ئەدى تۋانەۋەى سەھۋلەندانى خەمئەنگىزى
پەرسبۆرگ بۆ نالىى كە بە پاستى تاقەتەبەرە. ئەمە جگە لەۋەى كە ھەر لەۋ
يەكەم پۆژەتا، ھام و ھەيران بە ناۋ شار كەۋتەۋى، شارىكى بى
سەروبن، نادىار، كە بۆ تۆ نىمچە ئەفسانەيى بوو. زۆر دىمەنى تازە و
خەلك و كۆرۈ مەجلىسانت بىنى. پۆژىك بوو پەر لە ئاشنايى پووداۋى

گەمژە

چاۋەپروان نەكراۋ. پۇژىك بوو كە سى كىژى جوانى خانەۋادەى
(يەپانجىن) ت كە يەككىيان ئاگلایا بوو، بىنى و ناسى.. ئەدى ماندوو بوون و
سەرەگىژىكى خۆت بۇ نالئى، ئەوجا ۋەرە ھۆلى پىتشۋازىيەكەى ناستاسىيا
فېلېپوفنا و ئەو بەزم و رەزمەى لەۋىدا بەرپا بوو... و... لەو ۋەزەع و حالەدا،
دەتتوانى چاۋەپروانى چى لە خۆت بكەيت؟ بىزەحمەت پىم نالئى؟.

مىرزادە سەرىكى لەقاند و دەموچاۋى سوور بوو ۋە گوتى:
- بەلئى، بەلئى، تەقريبەن وا بوو. دەرزانى شەۋى پىشتەر و پىشتىش لە
قىتاردا نەنوستىبوم... ھەستم دەركد ۋەزەم تەۋاۋ نىيە...
يەڭگىنى پاقولفېچ لەسەر قسەكەى پۇيشت:

- منىش دەمەۋى لەسەر ئەم بابەتە بېرۇم. ديارە تۆ لەژىر باندۇرو
كارىگەرى جۆشوخروشى خۆتا بوويت. بە گوتەيەكى دى بە دەرڧەتت
زانىۋە، تا لەبەردەم خەلكىدا، بە ئاشكرا و بى پەروا، پاي بگەيەنيت،
كەۋىپراى ئەۋەى بابەل باب مىرزادەيت، ۋىپراى ئەۋەى پىۋاۋىكى لە پەپەى
گول پاكتر، قەت ژنىك كە بەخۋاستى خۆى پىگەى بەدكارى
ھەلنەبژاردوۋە، بەلگو پىۋاۋىكى داۋىن پىسى قىزەۋنى سەر بە چىنى
ئەرسىتۇكرات، لە خىشتەى بردوۋە، بە بى ئاپروو نازانى. ئەمە شىتىكى
مەفھوۋە و چەند و چوون ھەلناگرئ! بەلام جەۋھەرى مەسەلەكە ئەمە
نىيە مىرزادەى ئازىز. ئەۋەى گرىنگە و پىۋىستە بىزانىن ئەمەيە: ئايا ئەم
سۆز و ھەستەى تۆ ھەقىقەت، راست، ئاسايى بوو، يان ھەر
جۆشوخروشىكى زەنى بوو؟ ژنىكى لەم جۆرە لە بارى ئايىنىيەۋە
دەبەخىشئى، بەلام ئايا پاشان كەس پىي دەلئىت كارىكى چاكت كردوۋە، ئايا
شايىستەى ھەر رېز و حورمەتتەك؟ ئايا ھەر خۆت، ھەر ئەقلى خۆت، دواى
سى مانگان بە مەسەلەكاندا نەچۋەۋە؟ گرېمان ھىچ خەتايەكى نىيە، لە
پەپەى گول پاكترە (نامەۋى زۆر لەسەر ئەم مەسەلەيە بېرۇم). ئايا ئەمە
دەبىتە پاكەنە بۇ ئەۋ ھەموو غروور و لەخۇبايىبوونە ئەھرىمەنىيەى ھەيەتى،
بۇ ئەۋ ھەموو گۇساخى و لوتبەرزىيە بى مانايە، بۇ ئەۋ ھەموو خۇ
پەرسىتە زەقەى ئەۋ. بېورە مىرزادە، كەۋاھى گەرم بووم، بەلام...

گه مڙه

ميرزاده، دووباره، له بن ليوانه وه گوتی:

- به لئ، پهنګه وای. له وهیه هق به تویی... به راستی له پاده به دهر، هه لچووه. هه لته ته تو راست ده کی، به لام...

- ده ته وی بللی که شایسته ی به زه ییه، ميرزاده گیان؟ ئایا ئه مه ئه و مافته دداتی له پروی به زه ییه وه و هر بو دلخوشی ئه و وله بهر خاتری ئه و، ئافره ټیکی دیکه، کچیکي نه جیب و پاک و خانه دان، له بهرچاوی پر کهر ب و کینه ی ئه و ته ریق بکه یته وه و بیشکینیت؟ ئاخر ئه مه چ به زه یه که؟ هه ست ناکه یت ئه مه زیده پوییه کی له ئه قل به دهره؟ ئاخر تو که ئه م کچه ت خوش ده وی، چون توانیت به بهرچاوی ره قیبه که یه وه به و جوړه بیشکیني، له بهر خاتری ژنیکي دی ده ستبه رداری بیت، دوا ی ئه وه ی که به فهرمی له بهر ده م دا ک و باب و خوشکه کانی خوازگاریت کرد، وانییه؟ جا لیتره دا پرسیار ئه مه یه (بپوره) ئایا ده شیت له م حاله دا، به پیاویکی شریف و ئا برومه ند دابنریتی؟ دوا ی ئه مه ش... ئایا که به م کچه ت گوتو وه خوشت ده وی کچیکي شایسته ی په رستن، دروت ده گهل نه کردو وه، فریوت نه دا وه؟ ميرزاده، په ست و غه مگین، به ته ریقیه وه گوتی:

- به لئ، به لئ هق به تویه. ئاه! ئیستا ده زانم که چند خه تابارم، موسته هه قی تیرو تانم!

یه فگینی پاقلو فیچ به تورپه یی هاواری کرد:

- به لام هر به وهنده ته واو ده بی؟ به وهنده ده بریته وه که بللی: "ئاه.. که خه تابارم!" تو خه تاباری، شایسته ی سهر زه رنشتی و که چی له سهر هه له و خه تایه کانت به رده وامی! باشه هه نگی دلت له کوئ بوو، دلی "مه سیحیانه ی تو؟ ئه و کاته ده موچاویت ده بیني، وانییه؟ باشه ئه و په نج و ئازاره ی به سیمای ئه مه وه بوو، که متر بوو له هیی "دوسسته که ی" تو؟ ئاخر چون توانیت ئه م بدینیت و پیگه ش بده ی ئه م به زمه پروو بدات، پیم نالنی چون توانیت؟

ميرزاده ی به له نگاز له بن ليوانه وه گوتی:

- ئاخر... من پیگه ی هیچ شتی کم نه دا وه...

گەمزە

-چۆن رینگەى ھىچت نەداو، مەبەستت چىيە؟

- باوهر بکە، من بايسى ھىچ پرووداويک نەبووم!... تا ئىستاش نازانم ئەمە چۆن پرووى دا... من... لە کاتيکا کە خەريک بوو بەغار لە دووى ئاگلایا ئىفانوڤنا دەچووم، رېک لەو کاتەدا ناستاسيا فيليپوڤنا بورايەو، لە ھۆش خۆى چوو، ئىدى لەو کاتە بەداوھە رېيان نەدام ئاگلایا ئىفانوڤنا بدینم.

- دەبوايە دواى ئاگلایا بکەوى و ئەوى تەرت بە بوراويى بەجى ھىشتبا!
- بەلئ، بەلئ، دەبوايە من... ھەنگى ئەو دەمرد! خۆى دەکوشت، تۆ نايناسيت، چ بەلایەکە، ھەموو شتيكى لەدەست دئ... و.. بەھەرھال ھىچ فەرقىكى نەدەکرد، چونکە پاشان ھەموو شتيکم بە ئاگلایا دەگوت و... تەمەشا يەڤگىنى پافلوفىچ: ھەست دەکەم تۆ ئاگات لە ھەموو شتەکان نىيە. پىم نالئى بۆ نايەلن ئاگلایا بدینم؟ ئەگەر رېگيان دابام بيدینم، ھەموو شتيکم بۆ باس دەکرد. دئنايە خەتای ھەر دووکیان بوو، کەسيان باسى ئەو مەسەلەيان نەکرد کە دەبوايە باس بکريت، ئەمە ھۆى راستەقىنەى ئەو فەزىحەت و فەرتەنەيە بوو. من مەحالە بتوانم، ئەمە بە پروونى و رەوانى بۆ تۆ شەرح بکەم، بەلام رەنگە لە ئاگلایای بگەيەنم.. ئاھ. خودايا! خودايا! تۆ لىم دەپرسيت لەو کاتەدا دەموچاوى چۆن بوو، ھەلات... ئاھ. خودايا، زۆر چاک لە بیرمە کە لەو کاتەدا دەموچاوى چۆن بوو!...

مىرزادە لەپەر ھەستايە سەرپيتيان، قوئى يەڤگىنى پافلوفىچى گرت و بەکەسەرەوھە گوتى: "... وەرە با برۆين... وەرە برۆين..."

- بۆ کوئ؟

- بچين ئاگلایا بدینين.. وەرە يەکراست بچين بۆلاى ئەو!...

- پىم گوتيت، لە پافلوفسک پۆيشتن.. چ بکەين لای ئەو؟

مىرزادە، بەو پەرى بیدەسەلاتیەو، دەستەکانى لىکدى ھەلسوون و لەبن لىوانەوھە گوتى:

- ئەو تیدەگات، ئەو تیدەگات! تیدەگات کە مەسەلەکە "ئەمە" نىيە، بەلکو

شتيکى تەواو جياوازترە!

- چۆن جياوازتيرە؟ تۆ دەگەل ئەو ژنەدا زەماوھەند دەکەى! وانىيە؟

گه مزه

هيشتاش هر عینادی دهکەى... به ته‌ماى زهماوه‌ندى يان نا؟

- به‌لێ... با... زهماوه‌ند دهکەم... دهیکەم!...

- ئەدى ئیتر چۆن ده‌لێى که مه‌سه‌له‌که "ئه‌مه" نییه؟

- نا، مه‌سه‌له‌که ئه‌مه نییه، مه‌سه‌له‌که ئه‌مه نییه... زهماوه‌ندى من گرینگ

نییه... زهماوه‌ندى من هیچ نییه!...

- باشه چۆن قسه‌ى وا دهکەى، چۆن گرینگ نییه؟ خو ئه‌مه گالته‌ى منداڵ

نییه، وانیه؟ تو زهماوه‌ند ده‌گه‌ل ژنیکدا دهکەى که خوشت دهوێ، بویه

زهماوه‌ندى ده‌گه‌ل دهکەى تا به‌خته‌وه‌رى بکه‌یت. ئاگالیا ئه‌مه به‌چاوى

خوێ ده‌بینى، ده‌یزانیت، ئیدى چۆن ده‌لێیت، گرینگ نییه، هیچ نییه؟

- به‌خته‌وه‌رى بکه‌م؟ نا، نا. هر زهماوه‌ندى ده‌گه‌ل دهکەم و هیچى تر..

ته‌نیا ئه‌وه‌نده‌ى لێ ده‌ویم که بیخوایم. ئیدى ئه‌م زهماوه‌نده‌ى من ده‌کاته

چى؟ ئیدى ئه‌مه بو من هیچ گرینگ نییه. خو ئه‌گه‌ر ئه‌مه نه‌کردبايه

بیگومان ده‌مرد. ئیستا ده‌زانم که بیروکەى شووکردنى به‌ روگوژین،

شیتایه‌تى بووه! ئیستا له‌و شته ده‌گه‌م که جارێ لێ تینه‌گه‌یشتم. گوێ

بگره‌ بزانه چى ده‌لێم: کاتى ئه‌و دووه سه‌نگه‌ریان لیکدى گرت و کردیان به

شه‌پ، من به‌رگه‌ى دیتنى ده‌موچاوى ناستاسیا فیلیپوڤنا نه‌ده‌گرت...

ئه‌وجا میرزاده‌وه‌کو ئه‌وه‌ى بیهوێ نه‌تییه‌که بدرکێتى، ده‌نگى نزم

کرده‌وه و گوێ:

- یه‌فگینی پاڤلوفیچ.. من ئه‌مه به‌ هیچ که‌سیک نه‌گوتوه‌، ته‌نانه‌ت به‌

ئاگالیاشم نه‌گوتوه‌، به‌لام راست ده‌وێ نه‌مه‌توانی ته‌حه‌مولی دیتنى

ده‌موچاوى ناستاسیا فیلیپوڤنا بکه‌م... تو زور به‌ دروستى باسى ئه‌و

ئاهه‌نگ و شه‌ونشینیه‌ت کرد که له‌ مالى ناستاسیا فیلیپوڤنادا ساز کرا بوو،

به‌لام چونکه ئاگادار نیت، شتیکت په‌راند: من سه‌یرى "ده‌موچاویم" کرد.

ته‌نانه‌ت پیشستریش، ئه‌و به‌ یانیه‌ى که‌وینه‌که‌یم بینى، ته‌حه‌مولی

گوزارشتى ئه‌و ده‌موچاوهم هر نه‌کرد... تو ده‌موچاوى ڤیرا، کیژده‌کەى

لییدیڤ بیتنه‌ به‌رچاوى خۆت: چاوى زور له‌ چاوانى ناستاسیا فیلیپوڤنا

جیاوازن..

گه مزه

- ميرزاده به ترسيكى ئاشكراوه، به م پرستهيه قسه كه ي ته واو كرد:
- من له ده موچاوى ناستاسيا فيليپوڤنا ده ترسم.
- يه څگينى پاڅلوفيچ لنى پرسى:
- له ده موچاوى ده ترسيت؟
- ميرزاده، پهنكى تينكچوو، به چپه گوتى:
- به لى، شيتته.
- يه څگينى باڅلوفيچ، به وپه پرى كونجكاويه وه پرسى:
- تو له مه دلنيايت؟
- به لى، دلنيام. ئيستا ته واو دلنيام. له م چهند پوژهى دواييدا ئه مه م به ته واوه تى بۇ ساغ بووه ته وه.
- يه څگينى پاڅلوفيچ به ترسه وه هاوارى كرد:
- باشه تو به ته مائى چ به لايه ك به سهر خوت بينى، هه ي نه گبه ت؟ يانى تو له ترسا زه ماوه ندى ده گه لدا ده كه ي؟ سه يره، ناچيته ئه قله وه!... پهنكه خوشيشت نه وئ!
- با با، به دل و به گيان خوشم ده وئ! ئه و قسه يه چپيه تو ده يكه ي!...
- ئو ژنه منداله، ههر به ته واوه تى منداله!... تو هه ست به مه ناكه يت!
- وئپراي ئه مه ش، ئاگلايات خوش ويست؟
- به لى، به لى، به راستى خوشم ده وئ!
- باشه چون ده بئى؟ يانى ده ته وئ بلئى له هه مان كاتدا ههر دووكيانته خوش ده وئ؟
- به لى، به راستيش وايه.
- ميرزاده، بۇ خاترى خوا، جوان بىر بكه وه، ئه وه تو چ ده لئى؟
- من به بئى ئاگلايا... ههر چوئى بووه ده بئى بيدىنم... ده نا به و زووانه ده مرم، دواي تو زىكى دى كه ده خه وم به ده م خه وه وه و له خه وا ده مرم...
- وام دانابوو دوئشه و له خه و راست نه بمه وه و بمرم. ئاه... خوزيا ئاگلايا ده يزاني، هه موو شتيكى ده زاني... مه به ستم ئه وه يه ههر هه موو شتيكى به ته واوه تى ده زاني! چونكه لي ره دا زانينى هه موو شتيك پئويسته، زه رووريه

گەمزە

پیاو ھەموو شتیک بزانی! نازانم بۆچی ئەو توانایەمان نییە، ئەو بە ھەریەمان پێ پەوا نەبینراوە کە "ھەموو شتیک" دەربارەیی کەشتیکی دی بزانی، لە کاتیک ئەم زانیە زۆر پێویست بێ، بە تاییەتی دەربارەیی کەشتیک کە بە تاوانباری بزانی! ؟. بە ھەر حال، ھەموو شتەکانم لێ تیکەل بوو، وام لێ ھاتوو ھۆشیم نازانم چ دەلیم. بە راستی خستیمتە گێژاویکی ترسناکەو... ئاخۆ دەموچاوی ھێشتاش ھەر وەکو ئەو کاتە کە بە غار لە ژوورە کە چوو دەری؟ ئاھ... بە لێ... ھەر ھەمووی تاوانی منە! بیگومان ھەموو تاوانەکان لە ئەستۆی منە، من بە تەواوەتی نازانم خەتاو گوناھەکانم چی بوون، بە لام ھەر ھەمووی لە ئەستۆی منە!... یەڤگینی پاڤلوفیچ، شتیک ھەبە کە من ناتوانم بۆتی شەرح بکەم، چونکە وشەم لێچوو تە قاتی و ئەو شتەم بۆ نایە تە دەربەری بە لام... ئاگلا یا ئیفانوڤنا، تێدەگات! ھەمیشە متمانەم پێی ھەبوو کە تێدەگات...

- نەخیر میرزادە، تیناگا! ئاگلا یا ئیفانوڤنا لە پروی ئینسانەو تۆی خوش ویستوو، وەکو ئافرەتیک... نەک وەکو روحتیکی پروت. دەزانی چییە میرزادەیی داماو، بە مەزەندەیی من، لەو دەچیت کە تۆ لە حەقیقەتدا، کەسیانت خوش نەویستبێ، نە ئەمیان و نە ئەویان!

- نازانم... دەشتیت... دەشتیت!... زۆربەیی ھەرە زۆری ئەوقسانەیی تۆ کردنت، راستن یەڤگینی پاڤلوفیچ. تۆ پیاویکی یەجگار زیرەکی یەڤگینی پاڤلوفیچ. ئاھ. دیسان سەرم کەوتەو ژان. وەرە با برۆین بۆ لای ئاگلا یا، توبی خوا وەرە با برۆین... ببینین، توبی خوا! .

- پێم گویت لە پاڤلوفسک نییە! چوون بۆ کولمینو.

- دەیسە با برۆین بۆ کولمینو. وەرە با ھەر ئیستا، یەکسەر برۆین!

یەڤگینی پاڤلوفیچ ھەستا. بە دەنگیکی کشدار گوتی:

- مە.. حا.. لە!

میرزادە گوتی:

- دەیسە شتیکیی دی. من نامە یەکی بۆ دەنووسم، تۆ بۆی ببە!

- نەخیر میرزادە، نا! ببورە، لەم ئەرکە بمبەخشە، من ناتوانم ئەم کارە

بکەم.

ئیدی لە یەکدی جیا بوونەوه.

یەقگینی پاقلوفیچ، بە جۆرەها هەست و بیرى سەیرەوه پۆشت.
گەیشته قەناعەتى تەواو کە ئەقلى میرزادە کەمىک پارسەنگى دەوئ. "چ
رازىک لەو دەموچاوەدا هەبوو کە میرزادە لە هەمان کاتدا هەم زۆرى لى
دەترسا و هەم زۆرى خۆش دەویست؟ دووریش نییه لە داخى دوورى
ئاگلایا دىق بکات و بمریت، بەم جۆرە ئاگلایا هەرگیز نەزانیت کە میرزادە
بە چ جۆشوخروشیکەوه خۆشى وىستوو، چەند شىت و شەیدای بوو! ها
ها!... ئاخىر پیاو چۆن دەتوانى دوو ئافەرەتى خۆش بوئ؟ هەر یەکەشیانی بە
جۆرىکى جیاواز لەوێتر خۆش بوئ؟ بە پاستى سەیرە... دىوانەى بەلەنگاز!
ئاخۆ ئیستا لە چ حالىکا بى؟..."

فەسلە دەيەم

بەھەر حال میرزادە، کە لای یەڭگینی پاڤلوفیچ پیتشبینی مەرگی خۆی کردبوو، لەپیش زەماوەندە کەیدا، نە لەبەنداریاو نە لەخەوا نەمرد. پەنگە خەوی خۆش نەبووبی، پڕ لە مۆتەکە و کابووس بووبی، بەلام بە پۆژەو، لەناو خەلکید، بە کەیف و سەر حال و بگرە دلخۆشیش دەی نواند. پاستە ھەندئ جار زۆر دلتەنگ و خەمبار دەبوو، بەلام تەنیا لەو کاتانەدا ئەو حالە ی بە سەر دەھات کە تەنیا بایە.

بەپەلە تەدارەکی زەماوەند فەراھەم دەکرا، قەرار بوو نزیکە ی ھەفتە یەک، دوای دیدارە کە ی یەڭگینی پاڤلوفیچ، ئەنجام بدریت. نزیکان و دۆستانی دلسۆزی میرزادە، ھەرچەندە کەسی وای بە دەورەو نەما بوو، کە چاویان بەو پەلە پەلە کەوت، ئیدی ھیچ ئومیدئیکیان بەو نەما کە بتوانن ئەم بەلەنگازی نەگبەتە، ئەم قەلپیاو، ژێوان بکەنەو و لەو گێژاوە ی پزگار بکەن. دەنگۆیە ک بلآو بوو وە کە گوا یە جەنە پال ئیفان فیدوروفیچ و لیزاڤیتا پروکوفیڤنای ھاوسەری، (یەڭگینی پاڤلوفیچ)یان پاسپارد بوو کە فریای میرزادە بکەوئ. جا ئەوان کە لە چاکە و دلسۆزی خۆیان حەزیان کردبوو، ئەم دێوانە داماو، لەو قۆرتە ی، کە تێی کەوتبوو پزگار بکەن، نەیان دەتوانی لەو ی پتری بۆ بکەن، چونکە نەباری دەروونی نەباری سۆزداریان ئەو ی ھەلنە دەگرت (کە ئەمەش زۆر ئاسایی بوو) لەو زیاتری

گه مژه

بۆ بکه‌ن و خۆی لیبکه‌ن به‌ خاوه‌ن. وه‌کو پیشتر ئاماژه‌مان کردی، زۆربه‌ی ئه‌وانه‌ی له‌ میرزاده‌ خربوونه‌وه، پشتیان تیکردو دژی وه‌ستان. فیرا لیبیدیفا، هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی له‌ ده‌ست ده‌هات که ته‌نیا ده‌بوو ده‌گه‌ریا، به‌ زۆریش له‌ مال نه‌ده‌چوو ده‌ری و له‌ جاران که‌متر ده‌چوو دیداری میرزاده‌.

کولیا، له‌و کاتانه‌دا مژولی پێ و په‌سمی پرسه‌ و تازیه‌ی باوکی بوو، پیره‌مێرد، هه‌شت پوژ دوا‌ی سه‌کته‌ی یه‌که‌م، سه‌کته‌ی دووه‌می دڵ، لینی دابوو و ئه‌م جاره‌یان به‌رگه‌ی نه‌گرتیوو و مرد بوو. میرزاده‌ به‌شداریه‌کی زۆری له‌ پرسه‌که‌یاندا کرد. له‌ پوژانی یه‌که‌می پرسه‌که‌دا، پوژی چه‌ند سه‌عاتیکه‌ی لای نینا ئه‌لکسندروفتا به‌سه‌ر ده‌برد. له‌ ناشتنی جه‌نازه‌که‌ و پێو په‌سمی چوونه‌ کلێسادا به‌شداریه‌ی کردبوو. زۆر که‌س هه‌ستیان کردبوو، که‌ له‌ کاتی چوونه‌ کلێسا و گه‌رانه‌وه‌ له‌ کلێسا، خه‌لکانیک که‌ دیتبویان، خۆ به‌خۆ له‌ به‌ینی خۆیاندا که‌وتبوونه‌ چه‌ چه‌پ، هه‌مان شت له‌ باخی گشتی و له‌ جاده‌وباندا پووی دابوو. ئیدی میرزاده‌ به‌ هه‌ر کوینه‌که‌دا پویشتا، چ به‌ پیاده‌ و چ به‌ سواری گالێسکه‌، بازاری چه‌ و قسانی خه‌لکی گه‌رم ده‌بوو، به‌ یه‌کیان نیشان ده‌دا، ناویان دینا و ناوی (ناستاسیا فیلیپوشتا)شیان ده‌برد. له‌ پرسه‌که‌ی جه‌نه‌پال دا چاویان بۆ ناستاسیا فیلیپوشتا گیرابوو، به‌لام له‌وئ نه‌بینزا بوو. "بیوه‌ژنه‌که‌ی کاپتن ش، له‌ پرسه‌که‌دا نه‌بینرابوو. لیبیدیفا، زوو فریا که‌وتبوو و نه‌ی هه‌شتبوو له‌ مال بیته‌ ده‌ری. پێوپه‌سمی نوێژی مردوو، کاریکی زۆری له‌ میرزاده‌ کرد، زۆری خه‌فه‌ت خوارد. که‌ لیبیدیفا هه‌ی ئه‌وه‌ی لێ پرسه‌ی بوو، له‌ وه‌لاما گوته‌بووی که‌ ئه‌وه‌ یه‌که‌م جاره‌ له‌ پێوه‌په‌سمی ئه‌رته‌دۆکسیدا به‌شداریه‌ی بکات، هه‌رچه‌نده‌ به‌ناسته‌م بیرێ ماوه‌ که‌ به‌مندالی له‌گه‌ندا پێوه‌ په‌سمیکه‌ی له‌و بابته‌ی دیتوو.

لیبیدیفا، به‌ ئه‌سپایی، به‌گوێی میرزاده‌یا چیاند:

- ئێ ی دنیا، پیاو باوه‌رناکات که‌ ئه‌م پیاوه‌ی له‌م تابوته‌دایه‌، هه‌مان ئه‌و پیاوه‌یه‌ی که‌ ماوه‌یه‌ک له‌مه‌پیش به‌ ده‌مپراست هه‌لمان بژارد، له‌ بیرته‌ میرزاده‌؟ چاو بۆ کێ ده‌گیرێ؟

- چاو بۆ که‌س ناگیرم، به‌لام وام هاته‌ خه‌یال که‌...

گه مژه

- له ږوگوژین دهگه پټی؟

- چما لیږهیه؟

- به لئ، له کلټسایه.

میرزاده، په شینو پهریشان له بن لیوانه وه کوتی:

- ده لیم! وام هاته بهرچاو که دیتم. باشه چوڼ... چ شتی گه یاندویه تییه

نیره؟ ده عوه ت کراوه؟

لیبیدف به رسقی دایه وه:

- نه خیر که س ده عوه تی نه کردوه، ناشنایه تی ده گهل شم مالبا ته دا نییه.

هموو که سینک بوی هیه بیته کلټسا، بوچی پیت سهیره؟ من له م ږوژانه دا زور ده بیینم. ههفته ی رابردوو چوار جار لیږه، له پاقلوفسک دیتم.

میرزاده، له بن لیوانه وه کوتی:

- من ته نانه تاقه جاریکیش نه مدیوه... له و ږوژه وه.

هه لبه ته ناستاسیا فیلیپو فئا، به میرزاده ی نه گوتبوو که له و "ږوژه" به

دواوه، ږوگوژینی بو جاریکیش نه دیوه. بویه میرزاده له بهر ږوشنایی نه وه،

گه یشتبووه قه ناعت که میرزاده، به ثانقه ست خو ی له و ده شارپته وه.

میرزاده به دریژایی نه و ږوژه، نقومی بیرو خه یالټکی قوول بوو، له کاتیکا

ناستاسیا فیلیپو فئا، زور شادو به که یف بوو، شم شادمانیه ی تا شه ویش

هر دریژه ی کیشا.

کولیا، پیش مردنی بابی، ده گهل میرزاده دا ناشت بوو بووه وه، پیش نیازی

بو کردبوو، که کیلله و بوردوفسکی وه کو شاید بو زه ماوه نده که ی

ده عوه ت بکات (نهمه کاریکی گرینگ و به په له بوو.) کولیا زه مانه تی

خوشره فتاری کیلله ری کردبوو و گوتبوو ی رهنکه ناماده بوونی "باش" ش

بیت، به لام سه باره ت به بوردوفسکی پتویستی به پالاوتن نه بوو، چونکه

پیاوټکی "هیمن و خاکی یه". نینا ته لکسندروف فئا و لیبیدف، هر دووکیان

میرزاده یان ناگدار کردبووه وه که نه گهر به جیددی به ته مای زه ماوه نده و

په شیمان نابیته وه، به لای که مه وه با لیږه، له پاقلوفسک و به و ناشکراییه،

ناهنگ و به زم نه گپړی، به تایبه تی له م قهره بالخی و جه نجالیه ی وهرزی

گه مژه

هاویندا، که وه رزی گه شتیارانه، باشتر وایه ئهم زه ماوه نده به ریتیه پترسبورگ و له مالدای بیگی پیت. میرزاده دهیزانی ئهم هه موو ترسه یان له بهر چییه، به لام زور به کورتی وه لامی دانه وه که ناستاسیا فیلیپوئنا، قهراری داوه ئاهه نگه که لیره سازیکریت. بۆ سبهی، وهختی کیلهر زانی که بۆ شایه دی و برازاوایی هه لێژێردراوه، هاته دیدهنی میرزاده. له ئاستانهی ده رگا که دا وه ستا، ههر که میرزاده ی بینی، که له موسستی له هه وادا به رزکرده وه و وهکو یه کیک سویند بخوات و به لێن بدات، هاواری کرد:

- من ئیدی هه رگیز ناخۆمه وه

ئه وجا له میرزاده چووه پیشی. ههر دوو دهستی به گهرمی و به توندی گوشین و گوتی که به هه وایی زه ماوه نده که ی زانی، له سه ره تادا زۆری له به رگران بووه و ته نانه ت له هۆلی بلیارده که دا نا په زایی و تو په یی خۆی به ئاشکرا گوتووه و ده رب پویه، به لام ئهم تو په ییه ته نیا له پووی دۆستایه تی و دلسۆزیه وه بووه، چه زی کردووه میرزاده، ژنیک بیتنی که به لای که مه وه هیهی له دۆتمیریکی بنه ماله ی پوهان یان مالباتی شابو که متر نه بیت، به لام ئیستا بۆی ده رکه وتووه که بیرو بیرکردنه وه ی میرزاده، دوا زده هینه دی بیرکردنه وه ی (تیکرای) ئه وانه ی ده ورو به ری، په سه نتر و شه ری فتره! چونکه میرزاده له خه می شۆره ت و ناوبانگ، سه ره وت و سامان و خۆ نواندن و ئه و شتانه دا نییه، ته نیا حه قیقه ت و پاستی له نک وی گرینگه! هه لبه ته په ئی گه وره پیاوانی پایه به رز گرینگ نییه، میرزاده بۆ خۆی به جۆری په و ره ده بووه و له ئاستیکی خوینه واری و پۆشنییری ئه و تۆدایه که نایه وی خاوه ن پایه یی، به لام خه لکانی گه جه ر و گوجه ر و بازا ری، پاو بۆ چوونی زۆر جیاواز و پێچه وانه یان هیه. له سه رانسه ری شاردا، له مالا نا، له کۆرو مه جلیسانا، له قیلاکانا، له کونسیرت و ئاههنگی مۆزیکا، له مه یخانهکانا، له هۆلی بلیاردا. ئهم مه سه له یه، وهکو پرو داویکی گه وره ی باوه رنه کردنه ی بووه به وێردی سه ر زمانان. ته نانه ت بیستوومه که خۆیان ئاماده ده که ن، بیته ژێر په نجه ره که تان و به مۆسیقایه کی ناساز و ناخۆش، نا په حه ته ت بکه ن، ئه ویش که ی! له شه وی یه که می

زه ماوهنده که تا!... جا میرزاده ئه گهر پتو یستت به ده مانچه ی پیاوئیکی شهریفه، ئه وَا من ئاماده م، بۆ به یانی شهوی زاوایه تی، بهر له وهی له نوینی زاوایه تی بیتته ده ری، دوا زده فیشه کی پیاوانه بته قینم.

کیللهر، ئامۆژگاری میرزاده ی کرد، که ترومپایه کی ئاو پرژینتی ئاگر کوژینه وه، له حه وشه دا دابنی، تا بیکات به و خه لکه فزوله دا، که ره نگه له کاتی گه رانه وه یان له کلێسا، لێیان خر بینه وه و نار هه تیان بکه ن، به لام لیبدیف ئه م پێشنیازه ی ره فز کرد و گوئی: "ئه گهر کاری وایان له گه لدا بکری، خانووه که ژیر و ژوورده که ن".

کیللهر گوئی:

- میرزاده. دلنیا به که ئه م لیبدیفه له گه لتا به فیله! ئه مانه ده یانه وئ سهر وه سیتت بۆ دابنه ن. باوه ر ده که ی؟ هه نگی ده ستت ده به ستنه وه، هه م له ئازادی و هه م له به کاره ی تانی پار ه و پولی خۆت مه حروومت ده که ن. یانی له و دوو شته ت مه حرووم ده که ن، که هه ر هه موومان له چوار پێیان جیا ده کاته وه! من ئه مه م به گوئی خۆم بیستوه، چۆنت بۆ ده گێر مه وه، خیلانی نییه!

میرزاده، بیر ی که وته وه، بیر که وته وه یه کی گۆنگ، که پێشتر شتیکی له م باب ته ی بیستبوو، که هه لبه ته به هه ندی نه گرتبوو. ئیستاش که گوئی له سه ر نه که ی کیلله ر بوو، که میک به ده میه وه پێکه نی و ئیدی مه سه له که ی فه رامۆش کرد.

ئه له هه قی لیبدیف، ماوه یه ک بوو، به م مه سه له یه وه خجل (سه رقال) بوو، جرت و فرت ده هات و ده چوو. ئه م کابرایه عاده تی وابوو، که ده ستی ده دایه هه ر کاریک هینده ی ورد ده کرده وه و هینده هه لپه ی جی به جیکردنی ده کرد، ئه م لاو ئه ولای ده کرد، مه سه له که ی به ته واوه تی له خۆی ده ئالۆزاند، که به ته واوه تی له و مه به ست و ئامانجه دوور ده که وته وه که له سه ره تاوه نه خشه ی بۆ دانا بوو. یانی کابرایه ک بوو تا بلینی هه له شه، هه ر بۆیه ش له ژیا نا زۆر سه رکه وتوو نه بوو. پاشان ته قریبه ن له رۆژی زه ماوهنده که دا هات بۆلای میرزاده و ئیعترا فی بۆ کرد که (لیبدیف عاده تی

گەمژە

وابوو پىلانى دژى ھەر كەسنىڭ گىژاپا، دەچوو بۆلای، پەشىمانى خۆى دەردەبېرى و تۆبەى دەکرد، بە تايىبەتى ئەگەر لە پىلانەكەيدا سەرکەوتنى بەدەست نەھىتابا) ئەو، واتە لىبىدىف بۆ ئەو خولقا بوو كە بېئى بە تالىران، بەلام لە نەگبەتى و بەدشانسى خۆيدا، ھەر بە لىبىدىف ئى ماوەتەو، ئەوجا ھەموو داو و پلانەكەى خۆى بۆ مىرزادە باسکرد كە بە راستى مايەى سەرنجى مىرزادە بوو. گوتى كە سەرەتا كەوتبوو گەران بە دواى كەسانى ئەرستوكراتى دەستېرۆ، تا لە كاتى تەنگانەدا پىشتى بگرن. بۆ ئەو مەبەستە چووبوو بۆلای جەنەپال يەپانچىن، بەلام جەنەپال، مىلى نەدابوو، گوتبوى " ھەرچەندە ھىواى بەختەوھرى بۆ ئەو گەنجە دەخوازىت و چەندىش ھەز بىكات پزىگارى بىكات، ناتوانى خۆى لەو كارە بىكات بە خواھەن، چونكە دابونەرىت پىگەى نادات. لىزا قىتا پروكوفىقنا، نەيوىستبوو ھەر بىيىنى يان گوئى لە باس و خواسى بى. يەڭگىنى پاڭلوفىچ و مىرزادە (س...)ش پەفزىان كەردبوو و دەستىان پىتوھ نابوو. لىبىدىف ھەر كۆلى نەدابوو: راوئىژى بە پارىزەرىكى بە تەمەنى كارامەى پىسپۆرى، لە زەبىرى، دەولەمەندى، دۆستى نزيكى خۆى، كە تارادەيەك خۆى بە قەرزارى ئەو دەزانى، كەردبوو. ئىدى ئەم پىرە پارىزەرە گوتبوى دەشىت ئەم " ھەجرە " بخرىتە سەر مىرزادە و لەم كارە قەدەغە بىكرىت، بە مەرجى چەند شاھەدىكى بە ئىحتوبار شاھەدى لەسەر بدەن كە لە پووى ئەقلىيەو تەواو نىيە، شىتە. بەھەر حال گرىنگ ئەوھىە خەلگانىكى پاھ بەرز و دەستېرۆ، پىشتىوانى لەم نەخشە و تەگبىرە بىكەن. لىبىدىف، بەمەش ھەر كۆلى نەدا، پۆژىك دىكتورىكى بۆ مالى مىرزادە ھىتابوو. ئەم دىكتورەش پىرە پىاويكى بەرپىز بوو، بۆ گەشتوگوزار ھاتبوو پاقلوفسك و ھەلگىرى ميدالى سانت ھەننە بوو. ئەم دىكتورەى بەو ناوھە ھىتابوو كە گوايە مالەكەى خۆى پى نىشان بدات، ژىراو ژىرىش دەگەلى رىكەوتبوو، كە زەمىنە خۆشبىكات تا مىرزادە معاينە بىكات و، بە شىوھىكى نافەرمى و گوايە لە پووى دۆستايەتەو، لە نەخۆشىيەكەى مىرزادە ئاگادارى بىكات.

مىرزادە، ھاتنى ئەو دىكتورەى بىر كەوتەو. ئەوھى بىر كەوتەو كە

گه مژه

پوژى پيشوو، ليبيدیف ويستبووى به توڅزى قه ناعهت به ميرزاده بيتنى كه نه خوښه، واته ميرزاده نه خوښه، دواى ئه وهى ميرزاده به هيچ جوړى قه بوولئ نه كړدبوو كه خوئ پيشانى دكتوره كه بدات، سه يري كړدبوو ليبيدیف له گهل دكتوريكدا خويان به ژووره كيدا كړد. ليبيدیف، واى له ميرزاده گهياند، كه گوايه به دوو قولئ لاي "تيرنتيف" وه، كه حالئ زور خراپ بووه، دين و، دكتور هاتوو كه سه بارهت به نه خوښيه كهى "تيرنتيف" شتيك به ميرزاده بلئت. ميرزاده، ستايشى هلويسى ليبيديفى كړد و به گهرمى و پوو خوښى پيشوازي له دكتوره كه كړد. يه كسهر كه وتنه باسكردنى هيپوليت. دكتوره كه داواى له ميرزاده كړد كه به وردى باسى ديمه نى خو كوژيه كهى هيپوليتى يو بكات. ميرزاده هينده به ئاوو تاو كه وته گيترانه وه و شروقه ديمه نه كه، كه به راستى كارى له دكتوره كه كړد. ئه وسا باس و خواس هاته سهر كه شوه واى پترسبورگ، نه خوښى ميرزاده، سويسرا و شنايدهر. دكتوره كه به جوړى دلبندى شتوازي ماليجهى شنايدهر و سهر بورو به سهر هاته كانى ميرزاده بوو بوو كه نزيكه دى دوو دانه سعات به دياريه وه دانيشت، به دهم كيشانى جگهره نايابه كانى ميرزاده و خواردنه وهى بيراندى به تام و له زه تى ليبيديفه وه كه فيرا بوى هينابوو، راده يه ك سهر خوش بوو، كه ويراى ئه وهى خاوه ن ژن و مندال بوو، هينده گوساخانه كه وته ستايش و پياهلداني فيرا، كه كچهى تاينى زور توږه كړد. ئه وسا به شيوه يه كى زور دوستانه دهعا خوازي كړد و له ميرزاده جيابوو وه.

پزيشكه كه پاش ئه وهى له لاي ميرزاده وهدر كه وت، به ليبيديفى گوت: "ئه گهر بمانه وئ سهر وه سئت بو خه لكى وه كو ميرزاده دابنه ين، چ كه سيك بو سهر وه سئتى باشه؟ كاتى ليبيديف لايه نى تراجيدى ئه و پووداوهى بو شروقه كړد كه له پوودانا بوو، دكتوره كه به دهم بزه يه كى تانه و ته شه راوييه وه سهر يكي له قاندو گوتى: "هر پياويك بوى هيه هر كه سيك بخوازي، ئازاده! ئه و ژنه، كه به قسه ي تو ميرزاده، به ته مايه زه ماوه ندى ده گهل بكات، نه ك هر جوانه، بگره يه جگار جوانه، ئه مه خوئ

گه مژه

له خۆیدا، فاکتەرێکە بۆ ئەوەی پیاویکی دەوله‌مه‌ند رابکێشیت، ئەمه جگه له‌وه‌ی وه‌کو بیستوو مه‌ سه‌روه‌ت و سامانیکی زۆری له‌ توتسکی و روگوزینه‌وه‌ ده‌ستکه‌وتوو، که بریتییه له‌ مله‌ مرواری و ئەلماس و شال و مۆبیله‌مانی (که‌لوپه‌لی) ناو مال، که‌واته‌ ئەمه‌ خۆی له‌ خۆیدا به‌ هیچ جوړی ناکاته‌ نیشانه‌ی گێلی و گه‌مشوکی میرزاده، به‌لکو به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ نیشانه‌ی ئاقلی و زیره‌کیه‌، هه‌مان زیره‌کی و بیرکردنه‌وه‌ی پۆله‌ی کۆمه‌لگه‌ی ئه‌رستۆکراتی هه‌یه‌، به‌ پژه‌وه‌ندی خۆی ده‌زانی و حیسابی ورد بۆ به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی خۆی ده‌کات!

ئیدی دکتۆره‌که‌ پێی وابوو، ده‌بێ له‌به‌ر پۆشنایی هه‌موو ئەوانه‌ شایه‌دی به‌ قازانجی میرزاده‌ بدات نه‌ک دژی..

ئهم ئه‌نجامگیریه‌ی دکتۆره‌که‌، رېسه‌که‌ی له‌ لیبدیف کرده‌وه‌ به‌ خوری و ته‌واو نا ئومیدی کرد، لیبدیف له‌ کۆتایی ئیعترافه‌که‌یدا به‌ میرزاده‌ی گوت: "له‌ ئیستا به‌ دواوه‌ جگه‌ له‌ دلسۆزی و فیداکاری هیچ شتیکی دی له‌ من نابینی، ئاماده‌م له‌ پیتاوی تۆدا خۆم به‌ کوشه‌ت بده‌م، بۆیه‌ هاتووم بۆلات تا ئهم قسه‌یه‌ت پێ بڵێم.."

میرزاده، له‌م چهند پۆژه‌ی دوايه‌دا زۆر خجل و مژولی (هېپولیت)ش بوو. هېپولیت زوو زوو له‌ دووی ده‌نارد. خانه‌واده‌ی هېپولیت. له‌ نزیکي ئەو و له‌ خانویه‌کی بچووکدا ده‌ژيان. مندا له‌ کانیا (واته‌ خوشک و برایه‌که‌ی هېپولیت) ژيانى هاوینه‌ واریان زۆر لا خوش بوو، چونکه‌ به‌ لای که‌مه‌وه‌ ده‌یان توانی له‌ برا نه‌خۆشه‌که‌یان تۆزێ دوور بکه‌ونه‌وه‌ و بچن له‌ پارکه‌که‌دا باى بالێکی خۆیان بده‌ن و هه‌وايه‌ بگۆڤن، به‌لام دایکه‌ بینه‌واکه‌ی، "بێوه‌ژنه‌که‌ی کاپتن". به‌ ته‌واوه‌تى دیل و ئەسیری ئەو بوو، میرزاده به‌رده‌وام خه‌ریکی ئاشتکردنه‌وه‌ و سولحی ئەو دوانه‌ بوو. هېپولیت، سوور بوو له‌ سه‌ر ئەوه‌ی میرزاده به‌ دایه‌نی خۆی بزانی و هه‌ر به‌ "نو نو"ی ناو ده‌برد. هه‌رچه‌نده‌ زۆریشی پق لی بوو که‌ ده‌وری کۆتری ئاشتی و ناوژیوانی له‌ نیتوانیادا ده‌بینی هېپولیت زۆر له‌ کۆلیا پر بوو، چونکه‌ مه‌گه‌ر به‌ ده‌گمه‌ن، ده‌نا سه‌ری نه‌ده‌دا، له‌ هه‌وه‌له‌وه‌ به‌ بۆنه‌ی نه‌خۆشی بابیه‌وه‌ که‌

گه مژه

له جینگادا که وتبوو و له حالې مردندا بوو، پاشانیش له بهر ئه وهی دایکه بیوه ژنه که ی به ته نیا بوو. سهره نجام هیولیت، که وته گالته کردن، به زه ماوه ندی بهو نزیکانه ی میرزاده ده گهل ناستاسیا فیلیپوښا. میرزاده، زور تورپه بوو، تورا و وازی له هاتوچوی هینا. دواى ئه وه به دوو پوژ "بیوه ژنه که ی کاپتن" به یانیه کی زوو، به هله داوان و چاو به گریان، هات بو مالی میرزاده و تکای لی کرد که سهردانیان بکات، دهنه کورپه که ی خوینی جگهری (دایکی) ده خواته وه. هر وه ها گوتی هیولیت ده یه وی نه نییه کی گهره ی بو که شف بکات. میرزاده هاته په داو یه کسهر به گهل بیوه ژن که وت. هیولیت به دهم گریان وه داوای ناشتیبوونه ی له میرزاده کرد، به لام هر که فرمیسه که کانی وشک بوونه وه، بایدایه وه سهر هه مان پوکینه کیشیه که ی جارانی خوی، به لام نه ده ویرا وه کو جارن جلّه و بو خوی شل بکات. حالې زور خراپ بوو، هه موو نیشانه کان ئه وه یان ده گوت که مردنی نزیکه. هه لبه ته هیچ نه نییه کیشی لا نه بوو بو میرزاده ی که شف بکات، به لام به وپه پری پیداکرییه وه، به هه لچوونیکې زوره وه، که ویده چوو ده سکر دبی، میرزاده ی له وه زه نی پوگوژین ئاگادار ده کرده وه: "ئاگاداری پوگوژین به، پیاویکه ده سته ررداری شتی خوی نابی، له قوماشی ئیمه نییه میرزاده، خواردنی ئیمه مانان نییه. خوا نه کا به شتی که وه بیگری، هر ده بی بیگانی، هینز نییه پیتی بگری." میرزاده بهو مه به سته ی بگاته ئه نجامیکې دیارو تایبه ت له پرسپاری گرت. هیولیت هیچ به لگه یه کی واقعی پی نه بوو، جگه له سوزو سهرنجی شه خسی، ئه نجام زور خوشحال بوو به وه ی ترسیکی زوری خستبووه دلی میرزاده وه. میرزاده له سهره تاوه خوی له به رسقی هندی له پرسپاره کانی هیولیت ده دزییه وه، که هیولیت گوايه به ناوی ئاموژگارییه وه پتی ده گوت: "ئه گهر پیویستی کرد. برپو بو هه نده ران، هه لی. قه شه ی ئه رته دوسکی پووسی له هه موو شوینی هه ن، ده توانی له ویش ژن بینی." میرزاده ته نیا بزه یه کی بو ده کرد و هیچی نه ده گوت. ئه نجام هیولیت گوتی: "ئه له هقی من ته نیا خه می ئاگلایا ئیقانوښا، له و ده ترسم. پوگوژین، ده زانی تو چهندت خوشده وی. چاو له توله ی چاو، دان له توله ی دان و،

گەمزە

ئەشق لە تۆلەي ئەشق، تۆ ناستاسيا فيليپوفئات لى ھەلگەراندەو، ئەویش
لە تۆلەي ئەو ھەدا ئاگلایا ئیقانوفئا دەکوژیت. ھەرچەند ئاگلایا ئیدی ھیچ
پەيوەندییەکی بە تۆوہ نییە، بەلام بیگومان کوشتنی ئەو بۆ تۆ یەجگار
ناخۆشە، وانییە؟

ھیپولیت، گەیشتە مەبەست و ئاواتی خۆی: میرزادە بەوپەری نیگەرانی
و پەریشانى لە نک وی رۆیشت.

ئەم ھۆشدارى و وریاکردنەوانەى میرزادە لە پروگوژین، بە ماوہیەکی
کەم پیش زەماوہندەکەى، پرویان دا. میرزادە ئەو شەو، ناستاسیا
فیلیپوفئای، بۆ دواجار بەر لە زەماوہندەکەیان بینی. ناستاسیا نە یدەتوانی
میرزادە ھێور بکاتەو، بەپێچەوانەوہ لەم دوایانەدا، زیاتر نیگەرانی دەکرد.
پیش ئەوہ بە چەند پۆژیک، لە دایداریکی دوو قۆلى خۆیاندا، ھەستى بە
خەمیکى زۆر بە سیمای میرزادەو، کردبوو. ھەموو توانایەکی خۆی
خستبووہ کار کە دلخۆشى بداتەوہ و شادی بکات، تەنانەت گۆرانیشى بۆ
دەگوت. زۆر جار چینەى لە یادگەى خۆی دەکرد کە پێگەیک بدۆزیتەوہ و
دلخۆشى میرزادەى پێ بداتەوہ. میرزادە زۆر جار وای دەنواند کە لە
کانگای دلەوہ پێدەکەنئ. تەنانەت ھەندى جاریش کە ناستاسیا فیلیپوفئا
بەوپەری جۆشوخروش، بە ئاو و تاو ھیکایەتى بۆ دەکرد و نوکتەى خۆشى
بۆ دەگێرپایەو، بە راستى و لە دلەوہ پێدەکەنئ. ناستاسیا فیلیپوفئا کە
دەیبینی میرزادە پێدەکەنئ و زۆر دلى خۆشە، زۆرى کەیف بە خۆى
دەھات و لەخۆشیان لە پێستى خۆى نەدەھیتورى، بەلام ئیستا وانەبوو،
سەعات بە سەعات خەمبارتر دەبوو. پەئى میرزادە سەبارەت بە ناستاسیا
فیلیپوفئا، پەئى یەكجارەکی بوو، خۆى ساغ کردبووہو، چونکە ئەگەر
وانەبوايە ھەنوگە ھەموو شتیکی ئەو ژنەى لەلا دەبوو بەلەگەز و مەتەلۆکی
لە ھەلھێتان نەھاتگ. بەھەر حال میرزادە، قەناعەتى تەواوى بەوہ ھەبوو، کە
دەتوانرئ بەھێریتەوہ تایمى خۆى. لە نوێ بونیات بنریتەوہ. ھەلبەتە
میرزادە، کاتى بە یەقینی پاقلوچی گوت کە ناستاسیا فیلیپوفئای لە ناخى
دلەوہ خۆش دەوئ، راستى دەکرد، بەلام خۆشەویستیەکەى بەرانبەر بە

ناستاسيا، وهكو خوشه ويستی دايكيك بوو بهرانبهر به مندالتيكي نه خوشي، دهغه زاري، خه مين، كه نه تواني دهستبه رداري بيي. ميرزاده ههرگيز بو كه سي باس نه ده كرد كه چ هه ست و سوزيكي بهرانبهري هه يه، ته نانه ت نه گهر ناچاريش بوايه له و باره يه وه قسان بكات، بهوپهري بيزاري و نه به دلي باسي ده كرد. كه به ته نياش به يه كه وه ده بوون ههرگيز باسي سوز و ههستي خويان نه ده كرد، وهكو نه وه ي به ليتيان به يه كدي دابي باسي شتي وا نه كه ن. هه موو كه سيك دهيتواني به شداري له گفتوگوي ئاسايي و، خوش و زندوي وان بكات. پاشان داريا نه لكسيقنا گيرابوويه وه كه ههرچه ند له و پوژانه دا نهواني ده بيني، سهراپا له شادي و كه يف و خوشيا نقوم ده بوو.

نه و پراو بوچوونه ي كه سه باره ت به باري دهرووني و نه قلي ناستاسيا فيليپو قنا، له زهيني ميرزاده دا چه سبي بوو، زور حيره ت و سه ره گيژكي له كول كرد بو وه. ناستاسيا فيليپو قنا، ئيستا ژنيكي دي بوو، زور جياواز تر له و نه نه ي كه ميرزاده سي دانه مانگ له وه پيش ده يناسي. هه چ به لايه وه سه ير نه بوو، كه جاران به گريان و نه فرين و جنيوه وه ره فزي ده كرد شوو به م بكات و هه نو كه نه و په له ي بوو كه به زووترين كات زه ماوه نده كه يان بكه ن. ميرزاده له دلي خويدا ده يگوت: نه مه نيشانه ي نه وه يه كه وه كو جاران له وه ناترسيت، كه شوو كردني نه و، بيته مايه ي نه گبه تي و به دب ختي من. به لاي ميرزاده وه، نه م متمانه به خو پيدا كردنه كو توپر و له ناكاوه، ئاسايي نه بوو. ماقووليش نيه ته نيا زاده ي رق و نه فره ت بي له ئاگلايا، هي نه وه ش نه بوو، له وه بترسيت كه نه تواني ده گه ل روگوژيندا هه لبكات. هه لبه ته په نگه نه م فاكته رانه و فاكته ري ديكه ش ده وريان هه بوو بي، به لام نه وه ي لاي ميرزاده له هه موو هوو فاكته ريكي ديكه ي نه م هه لگه رانه وه و گوړانه له ناكاوه ي ناستاسيا فيليپو قنا پرووتر بوو، نه و هو يه بوو كه ده مي بوو پيش بيني كرد بوو، روح و دهرووني شه كه ت و داماو و نه خوشي نه و، له وه ي پتر ته حه مولي مه ينه تي نه ده كرد. ههرچه نده نه م راځه و شروقه يه، تاراده يه كه هه نديك حيره ت و په شيوي و په ريشاني له كول ميرزاده ده كرد وه، به لام به دريژايي نه و كاتانه نه هه چ ئاسووده ييه كي

گه مژه

خه يالئ و نه هيچ سووکناييه کي دهروونی پئ نه به خشي. هه ندي جار هه وئى دهدا بير له هيچ شتيک نه کاته وه. سه بارهت به ژن هينان و زهماوهنده که شي، ته نيا وه کو کاريکي پواله تي پوتيني وهري گرتبوو. چاره نووسي ميرزاده به بچووني خوئ، هه ر ئه و بيرکردنه وه يه ي هه لده گرت نه ک زياتر. سه بارهت به و جوړه گل ه ي و ناره زايي و ئيرادانه ي که يه فگيني پاقلوفيج و خه لکانى وه کو ئه و ه يان بوو، ميرزاده، ده سه وه ستان بوو، هيچ وه لام يکي پئ نه بوو، بويه خوئ له هه ر گه نگه شه يه کي له و جوړانه، ده دزييه وه.

ئه وه شي بؤ ده رکه وتبوو که ناستاسيا فيليپوڤنا، زور چاک ده يزاني، ئاگلایا چ پايه يه کي له دلي ئه ودا (ميرزاده) هه يه. ناستاسيا فيليپوڤنا، باسي ئه مه ي نه ده کرد، به لام له پوژاني سه ره تادا. هه ر کاتي ميرزاده ليده برا بچي بؤ مالي يه پانچين، ناستاسيا به ئاشکرا "پروى" گرژ ده بوو، ميرزاده ئه مه ي له سيمايذا ده خوينده وه. بويه کاتي خانه واده ي يه پانچين، پاقلوفسکيان جي هيشت و له وينده ر پويشتن، ئيدي ئوخژن که وته دل و دهروونی ناستاسيا و پرووى گه شايه وه و که يفي کوک بوو. ميرزاده ويپراي هه موو خه مساردى و بي موبالاتى و سه رنج کويړيه کي خوئ. له دلي خويدا گوماني ئه وه ي ده کرد که نه بادا ناستاسيا فيليپوڤنا، ژيراو ژير کاريکي دزيوى وه ها بکات که ئاگلایا ناچار بيت پاقلوفسک به جي بيلى. ئه م گومان و به دگومانيه زورى ئه زيه ت ده دا. بينگومان ئه و باس و خواس و ده نگويانه ي که له قئلاکاندا ده رباره ي زهماوه ندى وان بلاو بوو بووه وه و که وتبووه سه ر زاران، دوو به شي له لايه ن ناستاسيا فيليپوڤنا وه بلاو کرابووه وه تا ديق به خه نيم و په قيبه که ي (ئاگلایا) بکات. جا چونکه ديتنى مالي يه پانچين زور زهمه ت و دژوار بوو، ناستاسيا فيليپوڤنا، پوژيک ميرزاده ي نايه ناو گاليسکه که ي خوئ، ده ستورى به گاليسکه چيه که دا که ريک به بهر په نجه ره کاني مالي يه پانچيندا تپه ريت. ئه مه غافلگيري که ترسناک بوو بؤ ميرزاده، کاتي به مه ي زاني، تازه کار له کار ترازابوو، گاليسکه که گه يشتبوو بهر مالي ئه وان و خه ريک بوو تپه په رى. هيچي نه گوت، به لام

گەمژە

تا دوو پوژ ئاگای له خۆی نه‌بوو، نه‌خۆش كه‌وت. ناستاسیا فیلیپوڤنا. جاریکی دی ئەم کارە‌ی دووبارە نه‌کرده‌وه.

ناستاسیا له‌و چەند پوژە كه‌مه‌ی به‌ر له‌ مه‌وعیدی زهماوه‌نده‌كه‌، زۆر خه‌مین و مات بوو، ده‌بییریکی قووله‌وه‌ ده‌چوو. راسته‌ هه‌میشه‌ به‌سه‌ر خویا زال ده‌بوو، خه‌م و په‌ژاره‌كه‌ی له‌ خۆی ده‌پوانده‌وه، هه‌ولێ ده‌دا شادو به‌كه‌یف بنوینێ، به‌لام هه‌ر فایده‌ی نه‌بوو، نه‌ده‌گه‌پایه‌وه‌ سه‌ر كه‌یف و سه‌فاكه‌ی جارانی. میرزاده له‌ جاران زیاتر مدارای ده‌کرد و به‌ ده‌وریا ده‌هات و بایه‌خی ده‌دايه. میرزاده سه‌ری له‌وه‌ سوورما بوو كه‌ ئەم ژنه‌ به‌ هه‌چ جوړی باسی روگوژینی له‌گه‌لدا نه‌ده‌کرد، به‌لام جاریک پینچ پوژ به‌ر له‌مه‌وعیدی زهماوه‌نده‌كه‌، داریا ئەلكسیڤنا، ناردی به‌شوینیا كه‌ به‌په‌له‌ فریای ناستاسیا فیلیپوڤنا بکه‌وێت، چونكه‌ حاڵی زۆر خراپه‌. كه‌ میرزاده‌ گه‌یشه‌ ئه‌وینده‌ر، سه‌یری کرد، له‌ حاڵیکایه‌، زیاتر له‌ شیتی ده‌چیت تا له‌ نه‌خۆشی: هاواری ده‌کرد، ده‌له‌رزی، ده‌گریا و هاواری ده‌کرد كه‌ روگوژین له‌ باخه‌كه‌ی ته‌نیشته‌ ڤیلاكه‌ خۆی هه‌شارداوه. تۆزێ له‌مه‌پیش به‌ چاوی خۆی بینی، ئەمشه‌و دیته‌ سه‌ری و ده‌یکوژیت... به‌چه‌قۆ دایده‌دورێ و ده‌یکوژیت! به‌ درێژایی ئەو پوژە ئوقره‌ی نه‌گرت. هه‌ر ئەو شه‌وه‌، کاتی میرزاده‌ چوو به‌ سه‌ر پتوه‌ هه‌والێکی هه‌یولیت به‌رسیت، "بیتوه‌ژنه‌كه‌ی کاپتن" كه‌ بۆ هه‌ندی کاروباران چووبوو پتر سه‌بۆرگ و تازه‌ گه‌پابوووه‌، پتی راگه‌یاند كه‌ له‌ پترسه‌بۆرگ روگوژینی دیتوو و پرسیا‌ری بارودۆخی پاڤلوفسکی کردوو. کاتی میرزاده‌ له‌ "بیتوه‌ژنه‌كه‌ی کاپتن"ی پرسى بوو چ سه‌عاتیک روگوژینی دیتوو. سه‌عاتیکی پێ گوتبوو، پێک، پێکه‌وتی ئەو سه‌عاته‌ بوو، كه‌ ناستاسیا فیلیپوڤنا، ته‌سه‌وری ده‌کرد روگوژینی له‌ ناو باخی ڤیلاكه‌ی خۆیدا دیتبوو. كه‌واته‌ گومان له‌وه‌دا نه‌بوو ئەوه‌ی ناستاسیا به‌ خه‌یالی خۆی دیتبووی، ته‌نیا واهیمه‌ بووه‌، تارمایی بووه‌ و هه‌چی ترا! .. ناستاسیا فیلیپوڤنا به‌ خۆی چوو بۆلای "بیتوه‌ژنه‌كه‌ی کاپتن" و دواى پرسوجۆیه‌کی ورد، کۆمه‌لێک وه‌لامی دلخۆشکه‌ری وه‌چنگ كه‌وت و به‌وپه‌ری ئاسووده‌یی و دلنیایی گه‌پایه‌وه‌.

گەمژە

پوڭى بەر لە زەماوەندەكە، میرزادە، ناستاسیا فیلیپوڤناى لەو پەرى شادى و خۆشحاڵیدا بىنى: خەیاتەكەى لە پترسبۇرگەو جلكى بوكىنى و ھەموو تەدارەككى دىكەى زەماوەندى، وەكو سەرپۆش و تاراو ئەو شتانەى بۆ فەراھەم كەردبوو. میرزادە ھەرگىز تەسەورى نەدەكرد، ئەوەندە بەو جالانە دلى خۆش بىنى، بەلام میرزادە، ستایشىكى زۆرى جەلكانى كرد و بەمەش ھىندەى دى دلى خۆشكرد، بەلام ناستاسیا فیلیپوڤنا، شتىكى لەدەدا بوو، ھەرچى كرد و كۆشا نە يتوانى دەرى نەبڕى: بىستىبویەو ھەمە گوايە خەلكى پاڤلوفسك زۆر نارازى و تورەن و دەيزانى كە جەماعەتتىكى سەرسەرى و بەرللا لىبراون بىكەن بە فىك و ھۆر، ھەراو فەرتەنە و ئازاوە و بەزم و موسىقا و تەنانەت شىعەرىكىشيان بەو بۆنەيەو دانابوو. گوايە خەلكەكەش، يانى خەلكى پاڤلوفسك، پشتيوانيان لىدەكەن. ھەر لە پقى ئەمە لىبرا بوو كە لە جاران زياتر پۆز لىدات و خەلكەكە بە شكۆ و جەلالى خۆى و سەلىقەى جوان و جلوبەركى فاخىرەو توشى شووك بكات: "دەيسا، ئەگەر ئازان و دەوێرن با بىكەن بە ھاوار و فىكە لىدان!" ھەر كە ئەو بىرەى بە مېشكا ھات، چاوانى كەوتنە پرشنگ دان. خۆزىايەكى دىكەشى لەدەلا بوو، بەلام بە دەنگى بەرز و ئاشكرا دەرى نەبڕى: پەر بەدل ھەزى دەكرد كە ئاڭلايا يان بەلاى كەمەو نوینەرىكى ئەو، لە ئاھەنگەكەدا يان لە كلىسادا ئامادەبوايە و بە دزىيەو سەيرى ئەوى كەردبا. لە ناخى خۆیدا خۆى بۆ ئەگەرىكى لەو بابەتە ئامادە دەكرد. كە میرزادە، بەدەم ئەو خەيالانەو جى ھىشت، سەعات يازدەى شو بوو. ھىشتا سەعات بە تەواوى نەبووبو بە دوازدە، كە لاى داريا ئەلكسىڤناو ھەوالى پىڭەيى كە بەپەلە فرىا بكەوئ "چونكە ديسان وەزعى تىكچوو"، كە میرزادە پۆيى سەيرى كرد دەزگىرانەكەى دەرگای توند لەسەر خۆى داخستوو و شىت ئاسا دەگرى و بەدەم ھەنسك ھەلدانەو فرمىسك ھەلدەپۆژىت. ماوہيەكى زۆر لەپشت دەرگاكو ھەقسەيان دەگەل كرد. ئەوجا دەرگاكو لىكردنەو، تەنيا پىڭەى میرزادەى دا كە بچىتە ژوورەو. پاشان بەپەلە دەرگاكو داخستەو و لەبەردەم میرزادەدا كەوتە سەرچۆك. (ئەمە ھەندىك بوو لەو دىمەنەى كە داريا ئەلكسىڤنا، توانىبوى بىدىنى و پاشان گىراپوويەو).

گه مزه

ناستاسيا فيليپوڦنا، به ترسه وه باوه شي به ئه ژنوي ميرزاده دا ده كردو
هاواري ده كرد:

- چي ده كه م؟ ئه مه چي به توي ده كه م؟

ميرزاده، سه عاتيكي ته او به دياريه وه بوو. ئيمه نازانين ئه و دووه له و
ماوه يه دا چيان گوت و چيان نه گوت، به لام داريا ئه لكسيڤنا گيڤايه وه كه
دواي ئه و سه عاته به خو شي و ئارامي لينكي جيا بوو بونه وه. ميرزاده هر
ئو شه وه و جاريكي ديكه په يكيكي نارد بوو بۆ هوالې ده زگيرانه كه ي و
ناستاسيا فيليپوڦنا نوستبوو. بۆ به ياني بهر له وه ي له خه و رابي، دوو په يكي
ديكه له لايه ن ميرزاده وه بۆ مالي داريا ئه لكسيڤنا، نيردرا بوون، په يكي
سيته ميسي به دوو دا نارد بوو، په يكي سيته م خه بهر بۆ ميرزاده ديتنه وه
كه: "يهك له شكر له خه يات و ئارايشگر له پتر سيورگه وه هاتوون و
دهوري ناستاسيا فيليپوڦنايان داوه و به خو شي وه زعي باشه و به جوړي
سه رقالي جلوه رگ و خو جوانكردن و پازاندنه وه يه، كه له هر ژنيكي
شو خ و شهنگي وه كو ئه و بيت. ئيدي كۆبوونه وه يه كي گه و ره ي سازداوه و
خه ريكي ته گييري ئه وه يه كه چ جوړه جه واهير و ئه لماسيك به خويدا
بكات."

ميرزاده به ته واهوتي ئاسوده بوو.

ئو وه ي ليره به دواوه له مه ر ئه م زه ماوه نده ديتنه گيڤانه وه له لايه ن
كه سانتيكه وه هاتووه ته گيڤانه وه، كه به خويان ديمه نه كانيان ديتووه و له وه
ده چي ئو وه ي گيڤاويانه ته وه دروست بي: قه رار بۆ سه عات هه شت
رپورهم سم و ئاهه نكه كه ده ست پي بكات، ناستاسيا فيليپوڦنا، له سه عات
هوتا ئاماده بوو. له سه عات شه شه وه خه لكي به ره به ره له ده و روبه ري
مالي ليبيد يف و داريا ئه لكسيڤنا دا كۆبوونه وه. له سه عات هوتا گيڤاش پي
بوو له خه لكي. قيرا ليبيد يف او كولا خه مي دنيايان ليها تبوو، نيگه راني ميرزاده
بوون. زور سه رقالي بوون، راسيږدرا بوون قيتلاكه ي ميرزاده ريك بخه ن بۆ
پيشوازي ميوان و نان و خوان، هر چه نده قه رار نه بوو كه دواي رپورهم سم
و ئاهه نكي ئاييني له گيڤا، ئاهه نكيكي گه و ره ساز بكري و ميواني زور
بميتنه وه. ليبيد يف، جگه له وانه ي كه ده و هه تكدن يان بۆ ئاهه نكه كه پتيوست

گه مژه

بوو، پتیتسن و ژنه که ی، گانیا و ئو دکتوره ی که هه لگری میدالی سانت
 هه نه بوو، داریا ئه لکسیفتنا ی ده عوه ت کردبوو. میرزاده که سه ری له
 ده عوه تکردنی دکتوری گۆرین دهر نه ده کرد و هوی ئه مه ی له لیبدیف
 پرسى، لیبدیف به که شوفش و خۆپه سندیه وه گوتی: "که سیکی خاوه ن
 میدال، که سیتییه کی به ریزه، گولی ئاهه نگه که یه، ئه دی چۆن!" میرزاده به و
 وه لامه هاته پیکه نین.

کیللهر و بوردوفسکی هه ردوکیان پالتویان له بهر کردبوو. زۆریان لئ
 جوان بوو. کیلله ر، زۆر به رقه وه ده پروانییه ئه و گه جه رو گوجه رانه ی له
 ده وروبهری ماله که کۆبوونه وه، نیگای نه فره ت و شه ری لیده باری، ئه مه
 جۆره ترس و نیگه رانییه کی خستبووه دلی میرزاده و ئه وانه ی ده وروبهری.
 ئه نجام میرزاده، له سه عات هه وت و نیودا به سواری گالیسکه یه که چوو بۆ
 کلێسا. هه لبه ته پتویسته لیره دا ئه وه ش بلێن که میرزاده سوور بوو له سه ر
 ئه وه ی که هیچ دابونه ریتیکی باو فه رامۆش نه کریت. پتویسته هه موو شتیک
 به بهرچاوی خه لکییه وه و به ئاشکرا "وه کو چۆن باوه" ئاوا ئه نجام بدریت.
 میرزاده، به زه حمه تیکی زۆر دپی به ئاپۆراکه دا و به نیو چه چه و
 ورته ورت و غه لبه غه لبی خه لکه که دا به ره و ناو کلێسا که رۆیشت. کیلله ر
 له پێشه وه ده رۆیشت، به توپه یی و هه په شه وه چاوی به راست و به چه پدا
 ده گیرا و که کیلله ر رۆی تا بوو کئ بین، میرزاده به شیوه یه کی کاتی خۆی
 دایه پشت هه یکه له که وه (میحرا ب، په رستگه) دیار نه ما. که کیلله ر گه یشته به ر
 مالی داریا ئه لکسیفتنا، ئاپۆرایه کی یه جگار زۆری بینى، دوو هینده ی ئه و
 ئاپۆرایه ی بهر مالی میرزاده ده بوو، سئ ئه وه نده ش له وانه ی بهر مالی
 میرزاده، سه رکیشتر و گوساختر بوون. هه ر که پتی نایه سه ر پلیکانه کان،
 که و تنه ته شه ران و هوراکیشان، له زگ بوو ده هری بی و له ئاپۆراکه
 بگه ریته وه و ئه وه یان پئ بکات که به که س نه کرابی، به لام باش بوو،
 بوردوفسکی و داریا ئه لکسیفتنا که به پیری وه هاتبوونه سه ر قالدیره کان،
 فریا که وتن و مه سه له که به خیر گه را. به دوو قۆلی ده ستیان گرت و بردیانه
 ژووره وه. کیلله ر توپه بوو، په له ی رۆیشتنی بوو. ناستاسیا فیلیپوفا رابوو،
 چووه بهر ئاوینه، دوا ته مه شای خۆی کرد. وه کو کیلله ر پاشان

گەمزە

گىرپابوويەو. بە دەم پىكەننىكەو بە خۆى گوتىو "رەنگى مردووى
لنىشتو". ئەوجا، ملكەچ و خاكسار كرىنۆشى بۆ ئىكۆنەى سووچى
ژوورەكە برد، ئەوسا ھاتە بەر دەرگای مالاكە. ھەر كە بە ديار كەوت.
غەلبە غەلب و ھەراو ھەنگامە دەستى پى كرىد. ئەلھەقى غەلبە غەلبەكە لە
ھەوئەو زياتر پىكەننى و تەشەر و چەپلە و فىكەكىشان بوو، بەلام دواى
تۆزىك دەنگى دى بەرز بوونەو:

- جوان نىيە!

- نە يەكەم كەسە و نە دوا كەس دەي!

- شووكرىن، ھەموو شتىك پەردەپۆش دەكات گەوجىنە!

ھەندىكى دى كە لىوئەى نزىكتر بوون، ھاوارىيان كرىد:

- جوانى وا لە دنياىدا نىيە. ئەشەدو جوانە!

فەرمانبەرىكى فەرمانگايان ھاوارى كرىد:

- دۆتمىرە بە شەرت! من ئامادەم گىيانى خۆم لە پىتاوى دۆتمىرىكى وادا

بەم. ژيانى خۆم بۆ تاقە شەوىكى دەفرۆشم! *

ناستاسيا فېلىپوڤنا كە ھاتە دەرەو، رەنگى سىيى ھەلگەرا بوو، بەلام
چاوانى درشتى، دوو كەلە پشكو بوون و، بە فزولياندا دەچزان. ئاپۇراكە،
بەرگەى ئەم چاوانەى نەگرت، تۆرەيەكەيان گۆرا، بوو بە ھوراي پىدا
ھەلدان. دەرگای گالىسكەكە كرابووەو، كىللەر دەستى درىژ كرىد كە
يارمەتى بووكى بدات تا سوارى گالىسكەكە بىيىت، بەلام بووكى لەپر
ھاوارىكى كرىد، يەكراست بەرە و ئاپۇراكە چوو. ئەوانەى كە دەگەل بووكى
دابوون، بەجارى ھەپەسان. خەلكەكە لە بەردەميا لاکەوتن. لەپر پوگوزىن،
لە پىنچ شەش مەترى بەر دەرگاكدە، پەيدا بوو. بووكى لەنىو ئەو
حەشاماتە زۆرەدا چاوانى ئەوى بەدى كرىدبوو. وەكو شىت بەرە و ئەو
غارى دا، ھەر دوو دەستى توند گرت و گوتى:

- رىزگارم بكە! بمبە! بۆ كۆيم دەبەى بمبە! خىرا بمبە! ..

پوگوزىن، لەبالى ئەوى و ھەر بەرفاندن پفاندى و، يەكسەر گەياندىە
گالىسكەكەى. پوگوزىن، لەچاو تروكانىكا، ئەسكەناستىكى سەد رۆبلى لە
جزدانەكەى دەرھىتاو داىە گالىسكە چىيەكە و گوتى:

گه مژه

- بۆ وئستگه‌ی قیتار! ئه‌گهر به‌ر له‌ ده‌رچوونی قیتاره‌که‌ بمانگه‌یه‌نیته‌
ئهوینده‌ر سه‌د رۆبلی دیکه‌شت ده‌ده‌می! به‌له‌ز خۆی هه‌لدایه‌ ناو گالیسکه‌که‌
و له‌ته‌نیشته‌ ناستاسیا فیلیپوفناوه‌ دانیشته‌ و، ده‌رگای گالیسکه‌که‌ی داخسته‌.
کابرای عاره‌بانچی، یه‌کسه‌ر قامچییه‌کی سه‌ره‌وانده‌ ئه‌سه‌په‌کان و به‌په‌له‌ بۆی
ده‌رچوو.

کیلله‌ر، پاشان که‌ پووداووه‌که‌ی گنیزابووه‌وه‌، داوای بوردنی کردبوو که‌
گوایه‌ چه‌سه‌او و تووشی شوک بووه‌، ده‌نا نه‌ی ده‌هیشته‌ شتی وا پوو
بدات. گوته‌بوی: "ئه‌گهر یه‌ک ساتی تری به‌ده‌مه‌وه‌ بوایه‌، وه‌خۆ ده‌هاتمه‌وه‌
و نه‌م ده‌هیشته‌ ئه‌م شته‌ پوو بدات!" خۆی و بوردوفسکی خه‌ریک بوو،
گالیسکه‌یه‌ک، که‌ به‌ ریکه‌وت له‌وینده‌ر وه‌ستابوو، بگرن و به‌په‌له‌ دوايان
بکه‌ون، به‌لام هه‌ر زوو ژێوان بوونه‌وه‌، به‌و هه‌نجه‌ته‌ی "تازه‌ نایانگه‌نی و،
ناشکری به‌ تۆبزی بووکی بگنینه‌وه‌".

بوردوفسکی که‌ زۆری له‌به‌ر گران بوو، گوته‌ی:

- ئه‌مه‌ جگه‌ له‌وه‌ی که‌ میرزاده‌ تازه‌ نایه‌وینته‌وه‌!

پوگوژین و ناستاسیا فیلیپوفنا، له‌ کاتی خۆیدا گه‌یشته‌وه‌ئستگه‌ی قیتار.
داوای ئه‌وه‌ی له‌ گالیسکه‌که‌ دابه‌زین، له‌و کاته‌دا که‌ خه‌ریک بوو سواری
قیتاره‌که‌ ببن. پوگوژین به‌په‌له‌، کیژیکێ که‌ به‌ویدا په‌ت ده‌بوو، راگرت.
کیژێ سه‌رپۆشیکی له‌سه‌رو بالاپۆشیکی په‌شباوی کوئی، به‌لام هیشته‌اش
باش و به‌که‌لکی له‌به‌رکردن ده‌هات، له‌به‌را بوو، په‌نجا رۆبلی بۆ ده‌ره‌یتناو
گوته‌ی:

- ئه‌م بالا پۆشه‌ت نافروشی، په‌نجا رۆبلی ده‌ده‌می؟

به‌رله‌وه‌ی کیژێ وه‌خۆ بیته‌وه‌ و بزانی مه‌سه‌له‌ چیه‌، پوگوژین په‌نجا
رۆبلی که‌ی په‌ستایه‌ ده‌سته‌یه‌وه‌ و سه‌رپۆش و بالا پۆشه‌که‌ی له‌به‌ر داکه‌ندو
دای به‌سه‌ر سه‌رو شانی ناستاسیا فیلیپوفنادا، چونکه‌ جلوه‌رگه‌ ئالو والو
فاخیره‌که‌ی ناستاسیا زۆر به‌رچاوی و سه‌رنجراکیش بوو، له‌گین بوو،
له‌وئستگه‌که‌ و له‌ ناو قیتاره‌که‌دا هه‌ندێ سه‌ریه‌شه‌یان بۆ دروست بکات.
هه‌نگی کیژێ تیه‌گه‌یشته‌ که‌ بۆچی ئه‌م پیاوه‌، ئه‌م جله‌ کۆنانه‌ی به‌و پاوه‌
زۆره‌ له‌و کپیوه‌.

گه مژه

هه والی ئەم ږووداوه، وهکو بروسکه گه یشته کلێسا. لهو کاته دا که کیلله ږی به حه شاماته که ده دا تا خوی بگه یه نیته میرزاده. ژماره یه کی زوری خه لکی، که هیچانی نه ده ناسی، پایانگرت تا پرسپاری ږووداوه که ی لیکه ن. به دهنگی به رز قسانیان ده کرد، سه ریان ده له قاندو پیده که نین. که س نه یده ویست له کلێسا که بینه ده ری. هه موو ده یانویست بزانی، ئاخو زاوا چون ئەم هه واله وه ده گریت و چ هه لویستیکی ده بیت.

میرزاده، خه به ره که ی له بهر گران بوو، به لام خوی شپزه نه کرد، به دهنگیکی نزم که به ئاسته م ده بیسترا گوتی: "من له م مه سه له یه ده ترسام، به لام ویناشم نه ده کرد که ږوو بدات..." دوا ی که میک بیدهنگی له سه ری ږویشته: "به هه ر حال... ئەمه ږ به پیستی ئەم حاله ی ئیستای بوو.. بۆ ئەم حاله ی ئیستای زور ئاساییه و هیچ جینی سه رسوورمان نییه." پاشان کیلله ږه وه لویست و نه جامگیرییه ی میرزاده ی به "فه لسه فه یه کی ده گمه ن" وه سف کرد.

ده لێن میرزاده، به کاوه خو، بی ئەوه ی خوی شیلو بکات له کلێسا که وه ده ره که وتبوو. ئەمه قسه و ږه ئی گه لیک لهو که سانه بوو که لهو کاته دا دیتبوویان. پاشان ده یانگێږایه وه که له وه ده چوو میرزاده حه زبکات به ږه له بچیته وه بۆ مال و به ته نیا ده گه ل خویدا بژی. به لام ئەو ده رفه ته ی بۆ نه لوا. گه لیک لهو میوانانه ی که ده عوه ت کرابوون، له وانه پتیتسن و گاڤریلا ئاردا لیونوفیچ و کاڤرای دکتور که ئەویش وه کو ئەوانی دی به نیازی ږویشتن نه بوو، دوا ی میرزاده که وتن. ئەمه جگه له وه ی که دنیا یه ک خه لکی سه ر سه ری و گه جه رو گوجه ر ده وری ماله که یان دا بوو و له ئان و ساتا بوو ږه لاماری بده ن. میرزاده گوئی له کیلله و و لیبدیف بوو زور به توندی و توږه یی قسانیان ده گه ل چه ند که سیکی بیگانه و نه ناسدا ده کرد، که ده یانویست به توږزی سه ربکه ون و بینه بهر هه یوانه که، به ږواله ت له کارمه ندو فه رمانبه ری ده ولته تی ده چوون. میرزاده چوو به لایانه وه تا بزانی مه سه له چییه، زور به ئەده ب و نه زا که ته وه لیبدیف و کیلله ری لادانه لاه. ئەوجا به زمانیکی ږ له ږیزو حورمه ت ږوی کرده یه کتیک لهو بیگانانه، که له پیش کومه لیکه وه ها تبووه سه ر قالد رمه کانی به رده رگا. ږیاو یکی توکمه ی

گه مزه

سهر و قز بوز بوو، تکای لی کرد ته شریف بینیته سهره وه و گهره ی بکات. کابرا هه لوه سسته یه کی کرد، وهک بلئی خه جالته بوو، به لام دهعه ته که ی قه بوول کرد، له گهل دوانی دیکه دا هاتنه بالکونه که. تیکرا حهوت هه شت که سیک له ئاپورا که دابرا و بی هیچ له پرو داما نیک هاتنه سهره وه. که سی دیکه چاوی لینه کردن و به دوویاندا نه هاتن. ئهوانه ی له دهروه بوون، به ئاشکرا سهرزه نشتی ئهوانه یان ده کرد که هاتبوونه ژووره وه.

کورسی بو ئهوانه ی که هاتبوونه ژووره وه دانرا، خو لکی دانیشن کران، خیر هاتن کران، گفتوگو دهستی پیکرد، چایان درایه. هر هه موو ئه مه یان به وپه پی نه زاکهت و پرو خو شیه وه ده گهلدا کرا. ئه م میوانانی ناوه خته سهریان له م هه موو عیزهت و حورمه ته سوورما. هه لبه ته چهند جاریک هه ولدرا. تا ده کرئ گفتوگو و قسه کان به هیمنی به ریوه بچن و ئاراسته یه کی "له بار" وهر بگرن. زور پرسیار ی ناخوش و زهق کرا، زور سهرنجی حه رامزادانه هاتنه دهر برین، به لام میرزاده، به وپه پی پرو خو شی و ساده یی وه لامی هر هه موو خه لکه که ی ده دایه وه. دیاره وه لامه کانی له هه مان کاتدا هیته ده ماقوول و قه ناعه تبه خشبوون که خه لکه که خو به خو ده سته ردار ی پرسیاره نه شازو نابه جیه کانی خویان بوون. به ره به ره گفتوگو کان هاتنه سهر باس و خواسی جدی. له پر یه کیک له و جه ماعه ته، یه کیک زور بلئ، به و بونه یه وه که باسیک هاتبووه ئاراهه، وه کو فیشه که شیته چوو به ئاسمانا، که وته سویند خواردن که هه رگیز مولکه که ی (زهوی) نافرو شیت، دنیا ش خرابی نایفرو شیت. چاوه پروان دهکات، خوی ده گریت، چونکه "مولک له پاره باشته ره، ئه وه پربازو باوه پی ئابووری منه، ئه گهر نایزانی جه ناب." جا چونکه پرووی ده می له میرزاده بوو، میرزاده زور به گهرمی پشتیوانی له و قسه و بوچوونانه ی کرد، بی ئه وه ی گوی به لیبدیف بدات که به گویندا ده چپاند که ئه م به ریزه چاوه خانوویه کی خوی نییه، چ جای مولک و زهوی. به عهراتی پوژئی له پوژان مولک و زهوی نه بووه.

نزیکه ی یهک سهعات به م شیوه یه تیپه پی، میوانه کان له چا خواردنه وه بوونه وه و هه ستیان ده کرد کاتی رویشن هاتووه. دکتوره که و کابرای

گەمزە

سەر و قژ بۆز، خواخافیزییه کی گەرمیان لە میرزادە کرد. ئەوانی دیکەش بە گەرمی خاترخوازیان لە میرزادە کرد و بە دەم پۆیشتنەوه، بەم جۆرە گوتانە دلخۆشیان دەدا یەوه: "گوێ مە دەیه، خێری پێوهی، کەس نازانی خێر لە چیدا یە.. هتد. هەندێ لە میوانە گەنجەکان داوای شامپانیان کرد، بەلام ئەوانە ی لەوان گەورەتر بوون، خێرا پەشیمانیان کردنەوه و ئەوهیان بە کاریکی نابەجێ زانی.

کاتی هەموو میوانەکان پۆیشتن، کیللەر دەمی لە پەنا گوێی لیبدیف ناو گوتی:

- ئەگەر ئێمە بواین، یانی من تۆ، دەمانکرد بە هەراو هەنگامە و جێنودان، دەمانکرد بە شەر و فەرتەنە، ئابرووی خۆمان دەبرد و پۆلیسمان دیتایە سەر خۆمان. کەچی ئەو بە پێچەوانەوه کۆمەڵیک دۆستی تازە ی بۆ خۆی پەیدا کرد، جا دۆست نە گالتە! من دەیانناسم!

لیبدیف، کە تازە خەیاڵ بووبوو، ئاهێکی هەلکێشاو گوتی:

"-تۆ ئەوهی لە زانیان و دانیانت وەشاردوو، لە منداڵانت عەیان کردوو، بەلێ ئە ی باب، چونکە ئیرادە ی تۆ وابوو." (بروانە ئینجیلی لوقا، بابی دەیهەم). من زۆر دەمیکە هەستم کردوو کە ئەو قەولە رێک پەر بە پێستی ئەوه، جا ئێستا دووپاتی دەکەمەوه کە خواو هەموو ئەولیا ی پیروژ ئەم جارە ئەم منداڵەیان پاراست و لەم قۆرتە بێ بنەیان پزگار کرد.

دەوروبەری سەعات دە و نیو بوو، دەوری میرزادەیان چۆل کرد. سەری دەیهشا. کولیا لە دوا ی هەمووان پۆیشت. دوا ی ئەوهی یارمەتی میرزادە ی دا کە جلەکانی داکەن، جلی زاوایەتی. بە گەرمی خاترخوازیان لێکدی کرد. تۆ بە خێرو من بە سەلامەت، لێکدی جیا بوونەوه. کولیا هیچ باستیکی پووداوهکانی ئەو پۆژە ی نە کردبوو، بەلام بەلێنی دابوو میرزادە کە سارەزی سەری بدات. پاشان کولیا گێرایەوه کە میرزادە هیچ ئاماژە یهکی نە کردبوو کە ئەمە دوا دیداریان دەبیت. ئیدی لە ماوێهکی کەمدا ئەو ماله تەواوچۆل بوو، کەسی لێنەما، بوردوفسکی چوو بۆ لای هیپولیت، کیللەر و لیبدیف کەس نەیدەزانی کێوه چوو بوون. کەس لە مالهوه نەما بوو تەنیا قیرا لیبدیف نەبیت، پاش پاک کردنەوه و پێکخستەوه ی

گه مژه

ماله که و، له کاتی رۆښتندا چووبوو بزانی میرزاده چ دهکات، سهیری کردبوو، هر دوو ټانیسکی له سهر میزه کهی داداوه و سهیری له نیتو هر دوو دهستی ناوه. څیرا به ئه سپایی لینی چووبووه پیتش، دهستی خستبووه سهر شانی. میرزاده چاوانی هله ده بری، سهر سام و حایر چاوی تیده بری، دواي نزیکه ی ده دهقیه که ئه و جا وه خو هاتبووه و هه موو شتیکی وه بیر هاتبووه و، ههنگی په شیوو په ریشان تکای له څیرا کردبوو که به یانی سهعات هوت بی له ده رگای ژووره کهی بدات و خه بهری بکاته وه، به لکو فریای یه که مین قیتاری پترسبورگ بکه وئ. څیرا قه ولی ده داتی که خه بهری بکاته وه. پاشان میرزاده سویندی ده دات که ئه م شته به که س نه لیت. به لیتنی ئه وهشی ده داتی. ئه نجام کاتی څیرا ده رگای کرده وه تا بروات، میرزاده بو جاری سیته م رایگرت، دهسته کانی خستنه نیتو دهستی خو، هه وه ل جار دهستی و پاشان نیتوچه وانی ماچ کرد، به دهنگی غه ریب پتی گوت: "تا سبه ی!" ئه مه ئه وه بوو که څیرا به خو ی گپرابوویه وه. کیژ به خه مینی له لای ئه وه وده رده که وئ، زوری خه فته بو ده خوات، به لام به یانی هیور ده بیته وه، له سهر وده ده کهی خو یان سهعات هوت له ده رگا کهی ده دات و ده لیت که قیتاری پترسبورگ نزیکه ی چاره کیکی دی ده رده چی، کاتی میرزاده ده رگا کهی کرده وه، څیرا ههستی کرد حالی میرزاده باشه و ته نانه ت پیده که نئ. شه وئ جله کانی دانه که ندبوو، به لام هر به جله کانی وه بریک خه وتبوو.

گوتی په نگه بو ئیوارئ بگه رپته وه. به گویره ی هه موو قه رینه و نیشانه کان وا دیاره څیرا تاوه که سیک بووه که میرزاده به پتویستی زانیبی، له سه فهره کهی خو ی بو پترسبورگ، ئاگاداری بکات.

په راوینز:

* .. - ژیا نی خو م بو تاقه شه ویکي ده فروشم: دیره شیعریکي پوشکینه (شه وانی میسر).

فەسلە یازدەپەم

میرزادە، دوای سەعاتیک گەیشتە پترسبۆرگ، لەنێوان سەعات نۆو دەدا، لە زەنگی دەرگای مائی پوگکوژینی دا. لە دەرگای حەوشەوژوورکەوت، ماوەیەکی زۆری پیچوو، کەس دەرگای لێنەکردەو. ئەنجام دەرگای مائی پیرەژنەکە دایکی پوگکوژین درزی تیکەوت. کارەکەریکی پیری پۆشتە و پەرداخ و، جلۆبەرگ خاوین، پەیدا بوو، هەر لە بەردەگاکیو و بێ ئەوێ بە تەواوەتی بیکاتەو، گوێ:

- پارفیون سیمیونوفیچ لە مال نییە، تۆ کێت دەویی؟

- پارفیون سیمیونوفیچ.

- لە مال نییە.

کارەکەرەکی زۆر بە کونجکاوی لە میرزادە پوانی.

- باشە دەکری بزانم دویشە و لە مال بوو یان نا؟ دوینی بە تەنیا، هەر

خۆی بۆ مال گەپایەو؟

کارەکەرەکی، بێ ئەوێ وەلامی بداتەو، هەر بەو دەقەو بەواقی

و پەو تەمەشای دەکرد.

- دوینی... دوینی ئیوارە ناستاسیا فیلیپوڤنا ی لەگەڵ نەبوو؟

- تکیە جاری پیم بلی تۆ کێی؟

- من میرزادە لیون نیکولایوفیچ مشکینم. پارفیون دەناسم و دەمناسیت.

گه مزه

- له مال نيبه.
- پيره ژن به دهم نهو قسه يه وه چاوانی داخست.
- نه دی ناستاسيا فيليپو فنا؟
- نازانم. هيچ شتيك له م باره يه وه نازانم.
- دهقيقه يه ك، پوگوژين كه ي دهگه پريته وه؟
- نه مه ش نازانم.
- دهرگا داخرا. ميرزاده ليبرا دواي سه عاتيكی دی بگه پريته وه. چاويكي به
- حه وشه كه دا گيړا. نيگای له نيگای دهرگاوانه كه هه له نگوته.
- نه ری پارفيون سيميونوفيچ له ماله؟
- به لي، له ماله.
- نه دی بو توژي له مه پيش پييان گوتم له مال نيبه؟
- له فيلاكه ي خويا وایان پينگوته؟
- نه، كاره كه ره كه ي دايكي گوته، به لام كه له دهرگای ماله كه ي پارفيون
- سيميونوفيچم دا، كه س دهرگای نه كرده وه.
- دهرگاوانه كه گوته:
- په ننگه چوويپته دهره وه. كه دهچپته دهره وه به كه س نالي. ته نانه ت
- هه ندي جار كليلى ماله كه ش ده بات، سي دانه پوژي پينده چي.
- تو دلنيای دويني له مال بووه؟
- به لي، له مال بوو. هه ندي جار له دهرگای پيشه وه و به قالدومه
- كه وره كه دا سه رده كه وي و ناي بينم.
- باشه دويني ناستاسيا فيليپو فناي له گه لدا بوو؟
- نازانم. به ده گهن بو ئيره ديت. نه گهر هاتبا له وه بوو بيدنين.
- ميرزاده پويشت، موده تيك، هايم و حهيران به شوسته كه ي بهر
- ماله كه ياندا پياسه ي كرد. هه موو په نجره كاني فيلاكه ي پوگوژين
- داخرا بوون. كه چي هه موو په نجره كاني شوقه كه ي دايكي كرابوونه وه.
- پوژيكي هه تاوي گهرم بوو. ميرزاده په ريبه وه بو سهر شوسته كه ي
- به رانه ر ماله كه، تا جاريكي دي، له ويند هره وه ته مه شاي په نجره كان بكات،

گه مژه

نهک خپر داخرا بون، به لکو پرده سپيه کانی پشت په نجره کانیش
دا درابوونه وه.

ميرزاده، نزيكې دهقيقه يه ك له وږي وهستا. شتيكي سهر: له پر وای هاته
به رچاو كه سووچيكي پاينې يه كيك له پرده كان هلدرايه وه، ده موچاوی
پوگوژين دهر كهوت و پاشان ون بوو. ميرزاده كه ميگ چاوه پوانی كرد،
خهريك بوو بروت و دووباره له زهنگي دهرگا بداته وه، به لام په نئ گوري
و برياری دا دواي سعاتيكي دی بگه پيټه وه " كي ده زانی؟ په ننگه من وام
وينا كړې...؟"

به لای ميرزاده وه، چار هر نه وه بوو به په له خوی بگه يه نيټه گه په کی
ئيسما عيلوفسکی، دوا نشيمه نی ناستاسيا فيليپوفنا. ميرزاده دهيزانی، کاتي
ناستاسيا فيليپوفنا، سې هغه له وه پيش پاقلوفسکی جی هيشتبوو، هاتبوو
بو ئه م گه په كه و چووبووه مالی يه كيك له دهسته خوشكه نزيكه کانی
خوی، مالی بيټه ژنی ماموستايه کی قوتا بخانه، كه ئافره تيكي به پريز و به
حورمهت بوو، له شوقه كه يا ژووری موبيله مانی هه بوو و به كړی ددان،
سهرچاوه ی سهره کی بژيوی و ژيان و گوزهرانی نهو ئه م كړيانه بوو.
بويه پي تيده چوو، کاتي ناستاسيا فيليپوفنا بو پاقلوفسک گه رابووه وه، نهو
ماله ی چول نه كړې. هه روه ها له گين بوو پوگوژين، دويشه و ناستاسيا ی
بو ئه ويندهر برېې. ميرزاده، گاليسكه يه کی به كړی گرت. به دهم پيگاوه به
خوی دهگوت ده بوايه له ويټه دهست به كاري، چونكه نه ده چووه نه قله وه
ناستاسيا فيليپوفنا، يه كسرو له شهوی يه كه ما بو مال كه ی پوگوژين بچي.
قسه كه ی كابرای دهرگاوانی بير كه وته وه كه ناستاسيا فيليپوفنا به ده گمن
بو ئه ويندهر ده چي. جا نه گهر له کاتي ئاساييدا وابووبی، چون پني
تيده چي، نه م جارهيان لای پوگوژين، له مالی پوگوژين لايدايی و مابيتنه وه؟
ميرزاده، كه بهو ليكدانه وه و خه يالانه دلخوشي خوی ده دايه وه و وړی
خوی بهرز ده كرده وه، هيلاك و نيمچه مردوو گه يشته گه په کی
ئيسما عيلوفسکی.

كه گه يشته نه وې، سهر له ودها بوو كه بيټه ژنی ماموستايه كه هيچ

گه مزه

هه والټكى نه ئه مړو، نه دويټي ناستاسيا فيليپوښاي پي نه بوو. له وه ش سهرتر ئه وه بوو: هر هه موو خيزانه كه ټيكر هاتنه ته مه شاي ميرزاده وه كو ئه وه ي تاږويه كي سهر و عه جيب بي، هه موو منډاله كان، كه ټيكر كيژ بوون، ته مه نيان له نيوان هه وت سال و پازده سالډا بوو، شير به شير له دايك بوو بوون، ياني يه كي يه ك ساليان به ين بوو. هه موويان به دووي دايكيانا هاتبوون، دهوري ميرزاده يان دابوو و به زاري به شه وه ته مه شايان ده كرد. دواي ئه وان پووره لاوازه په نگزه رده كه يان هات، كه سهرپوشكي په شي به سهر يا دابوو، ئه وسا نه نكيان هات، ئه مه پيره ژنيكي زور هاني عه ينه ك له چاو بوو.

بيوه ژني گورين، زور به ويقاره وه خو لكي ميرزاده ي كرد كه بچيته ژووره وه و دانيشي. ميرزاده ش قه بوولي كرد. ميرزاده هر زوو بوي دهر كه وت كه گشتيان ئه و زور باش ده ناسن و ئاگيان له و زه ماوه نده هه يه كه ده بوايه دويټي ئه نجام بدرئ. هه ستي كرد، تينوو تامه زرو ي ئه وهن هه والي ئه و زه ماوه نده ي ليپرسن، پرسيا ري ئه وه ي لي بكن، خيره كه هاتوه تاقيبي ژنيك له وان ده كات، كه به هه موو حال و حيسابنيك، ده بوايه ئيستا ده گهل ئه ما له پاقلو فسك بي، به لام له بهر به ئه ده بي و به پيزي خويان پر كيشي ئه و پرسيا رهيان نه ده كرد.

ئيدي ميرزاده، بو ئه وه ي به مه راقي سهر بوري زه ماوه نده كه وه نه ميننه وه، به چهند وشه يه كي كه م و به كورتي هه ندي شتي له و باره يه وه بو گيژانه وه، به لام كه بيني هر هه موويان، هه په ساون و سهر يان له م شته سوو پ ماوه و پتيان ناخوشه، ناچار بوو به شيوه يه كي گشتي شته كه يان بو بگيژيته وه. ئه نجام ئه م كومه له خانمه به ريز و ئاقلانه، پيشنيازيان كرد، كه هه رچوني بووه، به له ز بچيته وه بو مالي روگوژين، له دهر كا بدات و واز نه هيني تا لي ده كه نه وه و هه موو شتيك له روگوژين خويه وه ده زاني. ئه گهر روگوژين له مال نه بوو (كه ده بي به ته واوه تي تاكيد له مه بكات) يان نه يو يست قسه بكات، هه نكي ده بي بروات بو گه په كي سيميونوفسكي، له وي بچي بو لاي خانميكي ئه لماني كه ده گهل دايكي له و گه په كه ده ژي، ئه و

گه مژه

خانمه له دۆستانی ناستاسیا فیلیپوڤنایه، ئیدی دوور نییه ناستاسیا، که له باریکی دهروونی ناخوشایه و دهیهوئ خوی له خه لکی وه شیرئ، هه لاتین و چووبئ بۆلای ئه و دوو خانمه.

میرزاده که ههستا، زۆر بیتاقهت دیار بوو، له گیانی خوی بیتزار بوو، وهکو ئه و دوو خانمه پاشان گتړابوو یانه وه "پهنگی بووبوو به جایی سپی". لاقی له دووی نه دهچوو. میرزاده ئه نجام به قسه کانیا ئه وهی بۆ دهه کهوت که ئه مانه گه رهکیانه یارمهتی بدهن و تاقیبی ناستاسیای بۆ بکهن، دهیانهوئ ئه درهسی ئه م له شاردا بزانن، تا ئه گهر سؤراخیکیان دهست کهوت، ئاگاداری بکهن، پێشنیازیان کرد که ئه گهر ههچ شویتیک له شارا شک نابات، له ئوتیلیکدا ژووړیک به کرئ بگرئ. میرزاده توژیک بیرى کرده وه، ههنگی ئه درهسی ئه و ئوتیلهی دانی که ماوهیه که له وه پێش لیبی دابهزی بوو و لهوئ فیه کهی بۆ هاتبوو. ههنگی به ره و مالی پروگوژین وه پیکهوت. ئه م جار ههش نه ده رگا کهی دیوی لای پروگوژین و نه ده رگای دیوی لای دایکی پروگوژینی لئ نه کرایه وه. میرزاده به ناو هه وشه کهوت، کهوته تاقیبی ده رگاوانه که، دواى زهحمه تیکی زۆر دۆزییه وه. کابرا مژولی کاری خوی بوو، به حال وه لامی پرسیاره کانی میرزادهی ده داوه، مه گهر به ده گهن، ده نا هه ر سه یریشی نه ده کرد، به لام به جیددی تی گه یاند که پارفیون سیمیونوفیچ "به یانی زوو چووه بۆ پاڤلوفسک و مه علوم نییه ئه مپۆ بگه پیته وه".

میرزاده گوتی:

- چاوه پوانی ده که م. بلئی بۆ ئیواره بگه پیته وه؟
- کئ ده زانی، له وهیه تا ههفتهیه کی دی نه گه پیته وه؟
- یانی به م پیته دویشه و لیره بووه، وانیه؟
- به لئ... به لام! ..

ئه م قسانه جیبی باوه پ نه بوون. زۆر نزیک بوو که ئه م ده رگاوانه فه رمانی تازهی وه رگرتین. جاران زۆر سویره قسه بوو، که چی ئیستا، به کێردیش زاری لیک هه لئه ده پچرا، پرووی له میرزاده وه ر ده گتړا. وێرایی

گه مزه

ئەو ەش میرزادە لێبڕا دوای دوو سەعاتی دی، جارێکی دی بێتەو ە و ئەگەر پێویست بکات چاودێری مالهکەش بکات، بەلام ئیستا دەبوو بپروات بۆ لای ژنە ئەلمانییەکە، ئی بەلکو خوا بەختەکی ەهوالێکی ناستاسیا بزانی. بەپەلە بەرەو گەرەکی سیمینوفسکی ەهپێ کەوت.

بەلام لەوئ نەیتوانی ژنە ئەلمانییەکە حالی بکات کەچی دەوئ. لە ەندئ قسەئ لامسەرلای ژنە ئەلمانییەکەو ەو ەئ دەوئ بۆ دەر کەوت کە گواپە بەر لە پازدە پۆژیک دەگەل ناستاسیا فیلپوفنادا لێیان بوو بە دەمەقائ و لەوساو ەئیدی ئاگای لێی نییە و بپیری داو ە بە ەپ جۆرئ خۆئ تینەگەینئ "خوای دەکرد شووی بە ەموو میرزادانی دنیا دەکرد". میرزادە، بەلەز خاترخوای لئ کرد. لەپ ەو ەئ بە خەیاڵدا ەات کە لەگینە ناستاسیا فیلپوفنا چوو بیت بۆ مۆسکو، چونکە جارێکی دیکەش، وای کردبوو. ەلەتە لەم حالەدا پوگوژین، ئەگەر لەگەلشی نەچووبئ، دوای کەوتوو، دوور نییە لەوئ بە یەکەو ەن. لەدلی خۆیدا گوئی: "خۆزیا بەلای کەمەو ە شوین پێیەکی دەدۆزییەو..."

لەپ بیری کەوتەو، کە دەبئ لە ئوتیلێکدا ژوورئ بەکرئ بگرئ. بەلەز بەرە و شەقامی لێتانیایا ەهپیکەوت. لەوئ یەکسەر ژووریککی گرت. کە بۆیەکە، لێی پرسی خواردنی دەوئ یان نا، بە ەواس پەرتی ەلامی دایەو "بەلئ" بەلام ەهرکەو ەخۆ ەاتەو، بە تورپیی کەوتە گلەیی لە خۆئ کە بۆچی داوای خواردنی کردوو، چونکە ئەم خواردنە بەلای کەمەو ە بە خۆپایی نیو سەعاتی دواوەخست، دواپی بیری کەوتەو ەخۆ کەس زۆری لئ نەکردوو کە ەەر دەبئ ئەم نانە بخوات. لەو پارپەو ەتەنگ و تاریکەدا ەستیککی غەریب و سەیر دایگرت، ەستیک کە لە ژان و ژاری ئەو ەدا بوو ببئ بە بیروکەیک، بەلام میرزادە نەیدەتوانی تەسەوری ئەو بکات کە ئەم بیروکەیکە چۆن دەبیت و چۆن دەکەوێتەو. بەوپەری نیکەرانی و پەڕیشانی لە ئوتیلەکە ەدەر کەوت. سەری گێژی دەخوارد. تیامابوو کە کێو ەچیت؟ دیسان بەهەشتاو بەرە و مالی پوگوژین ەهپیکەوت. پوگوژین، نەگەرپابوو ەو. میرزادە، ماو ەیکەکی زۆر زەنگی لێدا، کەس بەدەنگی ەو

گه مژه

نه هات. ئەوسا لە زەنگی دەرگای مالی دایکی ڕوگوزینی دا. دەرگا کرایه وه. گوتیان پارفیون سیمیونوفیچ لە مال نییه و لەگینه تا چەند پۆژی دی نەیه ته وه. میرزاده زۆر ناپه ههت بوو، کاره که ره که به گومانه وه سه یری ده کرد. ئەم جاره یان دەرگاوانه که له هیچ شویتیکه وه دیار نه بوو، هه رچی کرد و کوشا نه یوانی بیدۆزیته وه.

میرزاده، ئەم جاره ش، وه کو جاری پیتشوو په پیه وه بۆ شوسته که ی ئەوبه ر، موده تیک چاوی بریه په نجه ره کان، دوا یی به و قرچه ی گه رمایه، نزیکه ی نیو دانه سه عات و بگره پتریش به و سه ر شوسته یه دا هاتو وه و چوو. ئەم جاره نه په نجه ره کان کرانه وه و نه په رده سپیه کان جوولانه وه. ئیدی میرزاده گه یشته قه ناعه تی ته و او، جاره که ی دیکه ییش چاوی پیتشکه و پیتشکه ی کردو وه، چونکه دیار بوو په نجه ره کان له میژبوو پاک نه کراونه ته وه و ئەوه نده ته لځ و تۆزاوی بوون، ئەگه ر که سیکیش له و دیوانه وه بوه ستابا نه ده بینرا. ئیدی دانیایا بوو که س له مال نییه. یه کسه ر به ره و گه ره کی ئیسماعیلوفسکی بۆ مالی بیوه ژنه که ی مامۆستایه که، وه پیکه وت. له و ئی چاوه پوانی بوون، ئەم بیوه ژنه سه ری به سی-چار شویئا کردبوو، ته نانه ت بۆ مالی "ڕوگوزین" ش پۆیشتبوو، به لام هیچ سه روسۆراختیکی ده ست نه که وتبوو. میرزاده له به رده رگا گوئی له قسه کانی گرت، ئەوسا وه ژوورکه وت، له سه ر ته ختیک دانیشیت. ئەوسا به واقی و په وه، وه کو یه کتیک تینه گات باسی چی بۆ ده کری، که وته نۆپینی چوارده وری خۆی. شتیکی سه یر بوو: جاری زه ینی ته و او ده مه زه رد ده بو وه و جاری به جوړی په ریشان ده بوو و خاو ده بو وه که خۆیشی باوه پی نه ده کرد. پاشان خه لکی ماله که گێرا بوویانه وه که میرزاده ئەو پۆژه "زۆر سه یر و غه ریب بووه". ئەنجام هه ستا، داوی کرد ئەو ژوورانه ی پی نیشانبده ن که ناستاسیا فیلیپوفا کاتی خۆی لیی به کری گرتبوون. شوینه که ی ناستاسیا دوو ژووری به رزو پووناک و هه تاوگیر بوو، زۆر جوان موبیله مان کرا بوون، به ئاشکرا دیار بوو که کرییان گران بووه. خانمی ئەم ماله پاشان گێرا بوویانه وه که میرزاده ته مه شای هه موو

گه مزه

کهل و پهله کانی ناو شووقه کهی کردووه. که له سهر میژیکي چکوله چاوی به پښتانيکي فره نسی، پښتاني "مه دام بوقاری" که وتیوو، که ناستاسیا فیلیپوفا له کتیبخانه یه که به ئه مانه ت هینابووی، وبه کراوه یی له سهر میزه که بوو، سووچیکي لاپه ره کراوه کهی نوشتانده وه، مؤلتهی لیخواستن که بیبات، هه رچند گوتیان ئه مانه تیه، له کتیبخانه هینراوه، فایده ی نه بوو، هه لی گرت و نایه گیرفانی. له قهراخ په نجه ریه کی کراوه دا دانیشته. که له سهر میژیکي یاری کردن، چند ژماره و هیلیکی بینی که به دهباشیر نوسرا بوون، پرسى کی له سهر ئه م میزه یاری کردووه، وه لامیان دایه وه که ناستاسیا فیلیپوفا، هه موو شه ویک لیره ده گهل ږوگوژیندا جوړه ها یاری وهره قی ده کرد. هه ر جاره ی جوړه یارییه کیان ده کرد. زیاتر له م دواپانه دا خوویان دابووه ئه م وهره قبازیه، له وساوو که ناستاسیا فیلیپوفا، له پاقلوفسک گه رابووه وه تا له پترسبورگ ئاکنجی بی و بژی. ناستاسیا فیلیپوفا گلهمی ئه وه ی ده کرد که شه وان بیکاره و "ږوگوژین"ش تا حوت نیوه شه و قه و قه پ داده نیشت و مته قی لیوه نایه ت و، ناتوانی باسی هیچ مه وزو عیک بکات و سهرگرمی بکات. ناستاسیا فیلیپوفا زور جار ده گریا. ږوگوژین بو سبه یی که هات له پږ دهسته یه که وهره قی له گیرفانی ده ر هینا. ناستاسیا فیلیپوفا، زوری پیخوش بوو، له که یفان دهستی به پیکه نین کرد، ئیدی به دوو قولی دهستیان به گه مه کرد. میرزاده پرسى وهره قه کان کوان، خانمه کان چند گه ران وهره قه کانیان نه دوزییه وه چونکه ږوگوژین هه موو ږوژن وهره قه کونه کانی ده برد و بو ږوژن دواپی دهسته یه که وهره قی تازه ی ده گهل خویدا دینا.

خانمه کان، میرزاده یان هاندا که جاریکی دیکه ش بچینه وه بو مالی ږوگوژین و توندتر له ده رگا بدات، به لام نه که ئیستا، به لکو "سهری شه وئ به شکو خوابه خته کی له مال بی." بیوه ژنه که به میرزاده ی گوت ئاماده یه سبه ی به ږوژه وه بچی بو پاقلوفسک و له وینده ر داریا ئه لکسیفا بدینی، به لکو ئه مه خوابه سوراخیکیان دهست بکه وئ. ئیدی پیشنیازیان کرد که میرزاده سهعات دهی شه وئ بکه ریته وه بو مالی ئه وان تا نه خشه یه که بو

گەمژە

سەبەينى دابنەن. سەربارى ئەم ھەموو دلدانەو ۋە پىشتىوانىيە گەرمەى لە مىرزادە دەکرا. نائومىدىيەكى تەواو بالى بەسەر دل ۋە دەروونىا كىشا بوو. لۆژ لۆژ، بەوپەرى خەم ۋە پەژارەو، بە پىيان بەناو شەقامە تۆزاوى ۋە گەرمەكانى پىترسبۆرگا بەرەو ھوتىلەكەى پەل بوو ۋە. بەدەم رېو ەشانى بەر شانى مەست ۋە سەرخۆش ۋە سەرگەردانان دەكەوت. لىيان ورد دەبوو ۋە، تەمەشای دەکردن، بە خۆيشى نەيدەزانى بۆ، پەنگە لەبەر ئەو ە بوو، كە زۆرى پىكرەبى، ماندوو بوو. دەمەو ئىوارى كە گەيشتە ژوورەكەى خۆى لىپرا پشووۋىەكى كەم بدات ۋە ئەوسا بچى بۆ مالى پروگوزىن. لەسەر كورسىيەك دانىشت، ھەر دوو ئانىشكى دادانە سەر مېزىك ۋە لە فكران پاچوو.

مەگەر خوا بزانی چەند بەو دەقەو ەمايەو ۋە بىرى لەچى دەكرەو ە. لە زۆر شتان دەترسا، بە خۆى ھەستى بە زيادبوونى ئەم ترس ۋە نىگەرانىيە دەکرد، بەداخەو ەتلايەو ە. فىرا لىبىدفاى بىركەوتەو ە، لە دلى خۆيدا گوتى بلى لىبىد ف شتىك لەم بارەيەو ەزانی. خۆ ئەگەر نەشزانی، لە من زوو ترو ئاسانتر، سۆراخى دەست دەكەوئ. ئەوجا ھىپولىتى بىركەوتەو ە، بىرى كەوتەو ە كە لىبىد ف سەرى دەدا. ئەنجام پروگوزىنى بىر كەوتەو ە كە چۆن لەو دوايانەدا بىنىبووى: جارىك لە تازى ە جارىك لە باخى گشتىدا، جارىكىش لە ژوورەكەى خۆيدا بىنىبووى، كە لەم پارەو ە تارىكەدا، بە چەقۇيەكەو ە خۆى لى مەلاس دابوو. چاوەكانى بىر كەوتەو ە، كە لە جەرگەى تارىكى يەكەو ە تەمەشای ئەو دەکرد. تەزوويەك بە سەراپايدا ەات. ئەو بىرۆكەيەى تۆزى لەو ەپىش لە زەين ۋە مېشكىدا گىژى دەخوارد، لەپر لە بەرچاويە بەرجەستە بوو، قالى خۆى ەرگرت...بىرۆكەكەش تەقريبەن بەم جۆرە بوو: ئەگەر پروگوزىن، لە پىترسبۆرگ بى، چەندىش خۆى بشارىتەو ە، درەنگ يان زوو ھەر تاقىبى ئەم، مىرزادە، دەكات ۋە چ بە نياز پاكى ۋە چ بەد نيازى بى، بە خۆى دىت بۆلاى، ەكو چۆن جارى ەو ەل ەاتبوو بۆلاى. جا ئەگەر پروگوزىن، بە ھەر مەبەستىك تاقىبى ئەم، مىرزادە بكات، ەلەتە لەم ئوتىلەدا، لە ەمان پارەو ە بۆى دەگەپئ.

گەمژە

“چونکہ ئەو پەسەمی من نازانی، وا وینا دەکات وەکو چارەکە ی دی له هەمان ئوتیل لام داو. ئیدی ئەگەر پتووستی بە دیتنی من بێ لێردا بۆم دەگەرێ. ئیدی کیش دەلی وادەبێ؟ لەوێ زەرورەتی ئەم دیدارە ناچاری بکات.”

میرزادە بەو جۆرە بیرى دەکردەو، ئەگەری ئەم بیرکردنەوێشی بەدوور نەدەزانی. خۆ ئەگەر داوات لێکردبا هۆی ئەمەت بۆ پوون بکاتەو کە بۆچی پێی وایە پوگوژین لەپڕیکا هەست بە زەرورەتی دیتنی ئەم، میرزادە، دەکات، یان بۆچی ئەگەری ئەو دانانی کە مەحاله ئەو دووانە جاریکی دی یەکدی بدین. هیچ وەلامیکى پێ نەبوو، بەلام بیرۆکەکە خۆی له خۆیدا بە سوێ بوو، ئازاری دەدا. میرزادە له دلی خۆیدا دەیگوت: “ئەگەر دلی خۆش بێ و وەزەکە ی بەدل بێ نایەت. ئەگەر وەزعی خراپ بێ دیت، کە بێگومان وەزعی خراپە و ئاسودە نییە.”

هەلبەتە کە ئەو قەناعەتی بوو، دەبوا یە له ئوتیل له ژوورەکە ی خۆی وەمینی و چاوەروانی هاتنی پوگوژین بکات، بەلام وادیار بوو، نەیدەتوانی تەحەموولی ئەم بیرە تازە یە ی خۆی بکات، بۆیە دەستی دایە کلاوێکە ی هەستاو بەهەشتاو وەدەر کەوت. پارەوێکە تەواو تاریک بوو. کە میرزادە گەیشتە نزیکى ئەو شوینە شوومە ی کە چارەکە ی دی، پوگوژینی بە چەقوی پووتەو، لێ بینیبوو، له دلی خۆیدا گوتی: “چۆنە لەناکاوا، لەو سووچەوێ بێتە دەرێ و له سەر قالدەرمەکان تووشی یەکتر ببین؟” بەلام کەس دەر نەکەوت. له دەرگا چوو دەرێ، گەیشتە سەر جادەکە، خۆر له ئاوابوونا بوو، جادەوبان زۆر قەرەبالغ بوو، له خەلکیا جمە ی دەهات (ئەمە دیمەنى باوی ئیوارانی هاوینی گەرمى پترسبۆرگ بوو) ئیدی بەره و شەقامی گوروخوفا یا بە ریکەوت. نزیکە ی پەنجا شەقاویک له ئوتیلەکە دوور کەوتبوو، له یەکەمین دوو پێاندا، لەناو قەرەبالغی یەکەدا. هەستی کرد یەکیک قۆلی گرت، گوێی له دەنگیک بوو کە بە گوێیا چپاند:

– لیون نیکولایوفیچ، وەرە برا، وەرە دەگەلم، خێراکە دەگەلم بێ.

پوگوژین بوو.

گه مزه

شتيکي سهير بوو: ميرزاده يه کسه ر، به خوښي و شادي يه وه، به په له و تامه زړويي ه که وه، که زور جار به ته واوه تي داني به وشه کانا نه دنا، که و ته گيرانه وه ي ته وه ي که چوڼ چاوه پواني ته وه بووه له راپه وي ئوتيله که دا بيديني.

پوگوژين خيرا گوتي:

- خو له وي بووم وهره با برؤين!

ميرزاده، سهري له م وه لامه سوور ما، دوو ده قيقه يه ک ده بير يکي قووله وه چوو. هه ستي به ترسيکي گونگ کرد، چاواني برييه پوگوژين. پوگوژين، نيو هه نگاويک له پيش ته وه وه ده رويشت راسته وخو ته مه شاي پيش خوي ده کرد، ئاوپي ته م لاو ته ولاي نه ده دايه وه، گوتي به و پيوارانه نه ده دا که پووبه پووي ده هاتن، هر که لي تي نزیک ده بوونه وه، به شيوه يه کي ميکانيکي خويان لي لا ده دا.

ميرزاده، له پر پرسى:

- باشه که له ئوتيله که بووي، بوچي ليت نه پرسيم؟

پوگوژين پاره ستا، ته مه شايه کي کرد، له فکرا ن راپوو، ته وسا وه کو ته وه ي به باشي له پرسياره کي حالي نه بووي گوتي:

- گوي بگره ليون نيکولايوفيچ. ليره وه يه کراست برؤ تا ده گيه ماله کي من، خو ده يزاني؟ من له و به ري جاده که وه ديم، به لام ئاگدار به، که پيکه وه بين...

پوگوژين، دواي ته و قسانه په برييه وه بو ته و به ري جاده که، ته مه شايه کي کرد تا بزاني ميرزاده به هه مان پيکه دا که پتي نيشان دابوو ده روات يان نا، که بيني ميرزاده راپوه ستاوه و زه ق زه ق ته مه شاي ته وه ده کات، به ده ست ئاماژه ي کردئ که به ره و شه قامي گوروخوفايا بروات. ته و جا ده ستي به رويشتن کرده وه، به رده وام، ته مه شاي ميرزاده ي ده کرد و ئاماژه ي ده کردئ که شان به شاني ته و بروات. که زاني ميرزاده لي تي تيگه يشتو وه، له شه قامه که ناپه ريته وه که دواي ته و بکه وي، ئيدي که ميک هيور بووه وه و ئاسووده بوو. ميرزاده واي هه ستر کرد که پوگوژين،

گه مژه

به ته مای که سیکه و بویه چووه ته ئه و بهری شه قامه که، تا لئی گوم نه بیت. له دلی خۆیدا گوتی: "باشه روگوژین بۆ پیتی نه گوت به ته مای کتیه؟" نزیکه ی پینج سهد شه و قاویک به و جوړه پینان کرد، که میرزاده به خوت و خوږایی، بی ئه وهی خویشی بزانی بۆ، سهراپای که وته له رزین، ئه ممما له رزین! . روگوژین هیشتا هر ئاوړی لی دهادیه وه، به لام وهکو جارن زوو زوو ئاوړی لینه دهادیه وه. به لکو ناو به ناو ئاوړی لیند دهادیه وه. میرزاده که به ته واو هتی تاقه تی چوو بوو، وهستا و دهستیکی بۆ روگوژین هه لته کاند که بیت بۆلای ئه و. روگوژین به هه شتاو له شه قامه که په ربیه وه بۆلای ئه م. میرزاده لئی پرسى:

- ناستاسیا فیلیپوڤنا له مالی ئیوهیه؟

- به لئ.

- ئه وه تو بووی که له پشت په رده که وه ته مه شای منت کرد؟

- به لئ...

- ئه دی... بۆ...

میرزاده، نه یده زانی چۆن پرسته که ی ته واو بکات و، چ پرسیاریکی دی بکات. ئه مه جگه له وهی که دلی به جوړی لئی دها، به زهحمهت دهیتوانی قسان بکات.

" روگوژین ش بیدهنگ بوو، وهکو یه کتیک خهون بدینی، به و ئاوايه ته مه شای ده کرد... ئه وسا، له کاتیکا خوی ئاماده ده کرد، جاریکی دی بۆ ئه و بهری شه قامه که بیه ریته وه، له پر گوتی:

- دهی با برۆین. من بۆ ئه وی ده پۆم. تو پیش بکه وه. با به جیا برۆین...

من له و به ره وه و تو له مبه ره وه. واهی باشته... دوايی تیده که ی بۆ.

کاتی گه یشتنه شه قامی گوروخوفايا و له ماله که ی روگوژین نزیک بوونه وه، میرزاده ههستی کرد، لاقه کانی له ژیریا سست بوون، به زهحمهت له دووی ده هاتن. سهعات، نزیکی دهی شه و بوو. په نجه ره ی ئه و به شه ی که پیره ژن تیای ده ژیا، هیشتا کرابوونه وه. په نجه ره کانی شوقه که ی روگوژین، هه موو داخرابوون، په رده کان دادرابوونه وه و له تاریکیه که دا

گه مژه

سپی تر ده یاننواند. میرزاده گه یشته سهر شوسته که ی به رانبر مال که، که بینی پوگوژین له دهستی خو یه وه، گه یشته سهر قالد رمه کانی بهر دهرگا و ئاماژهی ئه م دهکات که بجی بۆلای ئه و، خیرا په ریبه وه و خوی گه یانده لای ئه و.

پوگوژین، به دهم بزه یه کی فیلاری و تانه ئامیزه وه، به ئه سپایی به گوئی میرزاده یدا چپاند:

- دهرگاوانه که نازانی که من بۆ مال گه راومه ته وه. پیم گوتوو ده چم بۆ پاقلوفسک، ئه مه م به کاره که ره که ی دایکیشم گوتوو. بۆیه که ده چینه ژووره وه نابی که س گوئی له دهنگمان بی.

پوگوژین، کلله که ی له گیرفانی دهره ینابوو، به دهستی وه بوو. که به قالد رمه کانا سهر که وت، ئاو پیکی له میرزاده دایه وه و به ئاماژه یتیی گه یاند که زۆر به بیده نگه سهر بکه وئی. به ئه سپایی دهرگای ژووره که ی کرده وه، میرزاده ی وه پیش دا، به خویشی زۆر به پاریزه وه دووی که وت، دهرگا که ی توند داخسته وه و کلله که ی نایه گیرفانی.

به ئه سپایی گوئی: - له دووم وه ره!

پوگوژین له وسا وه که میرزاده ی له شه قامی لیتا ینایادا بینیبوو، به دهنگی به رز قسه ی نه کرد بوو. پیاو یه کسه ر ههستی ده کرد که و پیرای پوواله تی هیمن و ئارامی، له ناخا زۆر نیگه ران و شیرزه یه. که چوونه ژووری میوانه وه، له به رده رگای ژووری کار کرد نه که یدا، چو وه بهر په نجه ره که، به سیمایه کی راز ئامیزه وه، ئاماژهی بۆ میرزاده کرد که بجیته پیشتره وه. ئه و جا گوئی:

- گوئی بگره ئه م به یانیه کاتی له دهرگات دا، من لیتره بووم، یه کسه ر زانیم که تو یت. به ئه سپایی و له سهر نووکی پتیا ن خو م گه یانده پشت دهرگا که، گویم لیت بوو که قسه ت ده گه ل پافنوتیقنا، کاره که ره که ی دایه دا ده کرد. به یانی زوو ئاگادارم کرد که ههر که سیک له زهنگی دهرگا که ی منی دا، وه لامی نه داته وه. ئیدی ئه و که سه ههر کاریکی هه بی، یان ههر کتیه ک بی، تۆبی یان ههر که سیک بی تو نارد بیتت، یان ههر که سیک دی بی.

گه مژه

هه لښته زياتر مه به ستم تُو بوو، ته نانه ت ناوی توشم پيگوت. پاشان که کولت داو پوښتی، وام هه ست کرد ده چیت له سهر جاده که وه ته مه شا ده که یت، هه نگی هاتمه بهر ئه م په نجه ریه، گوشه یه کی په رده که م لادا تا ته مه شایه ک بکه م، سه یرم کرد تُو له وینده ر وه ستا بوویت و پیک ته مه شای منت ده کرد. مه سه له که واهی بوو.

میرزاده، به ئه وکی گیراوه وه گوتی:

- ئه دی.. ناستاسیا فیلیپو فئا کوا، له کوښه؟

پوگوژین، دواي سووکه هه لوه سته یه ک، به ئه سپایی گوتی:

- ئه و... لیږه یه.

- کوا؟

پوگوژین، چاوی هه لږی و، نیگای برییه میرزاده. ئه و جا گوتی:

- وهره. له گه ل منا بن.

هیشتا هه به چپه، هینواش، حایرو سه رسام، قسانی ده کرد. ته نانه ت که باسی ئه وه شی کرد که چوَن له سهر نووکی پشیان چووه ته بهر په نجه رکه و به دزییه وه سه یری ئه وی، میرزاده ی کردووه، هه رچه ند راستگوښه کی پواله تی به قسه کانییه وه دیار بوو، به لام پاز و په مزیک له پشت قسه کانییه وه په نهان بوو.

خویان کرد به ژووری کاردا. هه ندی گورانکاری به سهر ژووره که دا هاتبوو، له چاو دوا دیداری میرزاده دا، هه ندی گورانکاری تیا کرابوو. په رده یه کی ئه ستووری ئاوریشمی که سکی گولدار، به بن میچه که وه هه لواسرابوو و ژووره که ی کردبوو به دوو به شه وه، ئوفیسه که ی پوگوژینی، له شوینی نووستنه که ی جیا ده کرده وه. ناو ژووره که زور تاریک بوو. شه وانی 'سپی' پترسبورگ به ره و کوتایی و تاریکبون ده چوو. خو ئه گه ر تریفه ی مانگی چوارده نه با، پیاو نه یده توانی هیچ شتیک له م فیلایه ی پوگوژیندا، به تاییه تی که هه موو په رده کانی دادرابوونه وه، بدینی. ئه له هقی هیشتا پیاو ده یتوانی ده موچاوی یه کدی بدینی، به لام دیتنیکي هه ندی لیل. چاره ی پوگوژین وه کو هه میسه زهره بوو. چاوانی

گه مژه

بریبوونه میرزاده و نهیده گواستنه وه.

میرزاده گوتی:

- باشتر نه بوو مؤمیک داگیرسیتی؟

پوگوژین، دهستی گرت، له سهر کورسییه ک دای نیشانندو گوتی:

- نا، پتویست ناکات...

ههنگی له هه نهر میرزاده دانیشته. کورسییه که ی هینده له کورسییه که ی میرزاده نزیک بوو، خهریک بوو ئه ژتوکانی له ئه ژتوی وی گیربن. میژیک ی چکوله ی بازنه بیان له تهنیسته وه بوو.

پوگوژین، وهکو ئه وه ی هانی بدات بمیثیته وه، گوتی:

- دانیشه، با توزی ئیسراحت بکهین.

بیتهنگیه کی یه ک دهقیقه یی بالی به سهر کیشان. ئه و جا وهکو یه کی که خوی له مه سه له یه کی جیددی بدزیته وه و بکه ویته په راگهنده گویییه کی دوورودریژی بی سهر و بهر، بهو ئاوايه هاته قسان:

- دلنیا بووم که بۆ هه مان ئوتیل ده پۆیت. ههر که پیم نایه ناو پاره وه که، له دلی خۆدا گوتم په نگه له وئ چاوه پوانم بیت. باشه بۆ مالی بیته ژنه که ی مامۆستاش پۆیشتی؟ میرزاده، که خهریک بوو دلی شوق بهرئ، به زحمه ت هاته قسه و گوتی: - به لئ...

- ته سه ورم ده کرد. له دلی خۆدا گوتم له وئ زۆر چه نه بازی ده کهن...

بۆیه بیرم له وه کرده وه که بته پیم بۆ ئیره و شه وئ پتکه وه بین...

میرزاده، به دهم هه ستانه وه له پر گوتی:

- پوگوژین! ناستاسیا فیلیپوفا له کوئییه؟

به دهم ئه و قسانه وه سه را پای ده له رزی. (پوگوژین) یش هه ستا به سهر ئاماژه یه کی بۆلای په رده که کرد و به ئه سپایی گوتی: - ئه وه تا له وئ.

میرزاده، له بن لیوانه وه پرسى: - خه وتوه؟

- ده ی... با جارئ بچینه ژووره وه... به لام تۆ... ده ی با وه ژوورکه وین...

په رده که ی لادا، هه لوه سته یه کی کرد، پووی کرده میرزاده، به ئاماژه ی

سهر پتی گوت:

گه مڙه

- بچو ڙوورئ!

ميرزاده وه ڙوور كهوت گوتی: - ئيره زور تاريخه.

روگوڙين، له بن ليوانه وه گوتی: - ده توانی ده ورو بهری خوت بدینی.

- ته نیا ته خته خه وه كه ده بینم.

روگوڙين، به ئه سپایی گوتی: - بچو نزيكتره وه.

ميرزاده، ههنگاو يك چووه پيشتره وه، ئه و جا ههنگاو يكي ديكي نا. يهك دوو دهقيقه يهك بن جووله، رهق له جي خوی وهستا. ئه م دوو پياوه كه له قهراخ ته خته خه وه كه وهستا بون، به دريژايی ئه و ماوه يه ي كه وهستا بون، شتاقيان مته قی ليوه نه هات. دلی ميرزاده، هينده به توندي لئی دده له وه بوو، له و بيدهنگييه مهرگناكي كه بالی به سهر ڙووره كه دا كيشابوو، گویت له دهنگی بن. به ره به ره چاوی به تاريخی ڙووره كه راهات، دهيتواني ته خته خه وه كه بدینی، يه كيك دريژا و دريژ، يهك ته خته، بن جووله له سهر ته خته خه وه كه نوستبوو. نه كه مترين دهنگ و نه هه ناسه ي ليوه نه ده هات. ياروی نوستوو، له ته پلی سهر يه وه تا نووکی پیی، به چه رچه فيکی سپی داپوشرا بوو، ئه ندامی له شی به باشی نه ده بينرا. ئه و سوو كه به رزی و نزميه ي له ژير چه چه فه كه وه ده بينرا، ئه وه ي ده نواند كه ئينسانيك دريژاو دريژ له ژيريا نوستوو. به هر چوارده وری ته خته كه دا، له ژيريا، له سهر ئه و كورسييه ي به رانه ریا، هر جلوه رگ بوو و به تيكه ل و پيكه لی فری درا بوو: ديزداسه يه كي فاخيري ئاوريشمی سپی، گول، نه وار. له سهر ته پله كيكي چكوله ي لای سهروی ته خته كه بری جواهر و هپرو ئه لماس، كه به خه مساردی و بن موبالاتی دانرا بوو، دهره وشايه وه. له کوتايی ته خته خه وه كه وه، له سهر كومه ليك پارچه ي گرموله بووی توپی، کوتايی ته خته خه وه كه وه، سهری پييه كي پروت دهره كه وتبوو، له تو وایه له مهر مهر تاشراوه، پييه كي بن جووله ي ئه وتو كه ساميكي كوشنده ي ده خسته دله وه.

ميرزاده، ههستی ده كرد، تا زياتر ورد ده يته وه و سهرنج دده ات. ئه م بيدهنگييه زياتر له بيدهنگی گورستان ده چیت تا ڙووريكي ئاوه دان. له پر

گەمژە

میشیک لە شوێنیکەو هەلفری، بە گیزە گیز هەندیک بەسەر تەختە
خەوێکەدا سوورپایەو، پاشان هات لەسەر تەپڵەکە چکۆلەکەى تەنیش
تەختە خەوێکە نیشتهو. میرزادە تەزوویەکی سەرپاگیری پێدا هات.
پوگوژین، قۆلى گرت و گوتى: - با لێرە برۆین

بە دوو قۆلى لە ژورى نووستەکە وەدەر کەوتن. جاریکی دی لەسەر
هەمان ئەو کورسیانەى تۆزى لەوێش لەهەنبەر یەکدا، دانیشتن. میرزادە،
سات بە سات پتر دەلەرزى، بە هیچ کلۆجى نیگای پرسىار ئامیزى لە
پوگوژین نەدەگواستەو.

پوگوژین، ئەنجام گوتى:

- لیون نیکولایوفیچ دەبینم دەلەرزى، رێک وەکو ئەو کاتانە دێیە بەرچاو
کە فێیهکەت بۆ دیت. لە بیرتە چۆن لە مۆسکۆ فێت لێدەهات؟ یان بیرتە بەر
لە هەر نۆرە فێیهک چیت لى دەهات؟ باشە ئەگەر ئێستا نۆرە فێیهکەت بۆ
بیت من چیت لى بکەم...

میرزادە زۆر بەوردی گوێی لى دەگرت، هەلێدەدا بە تەواوەتى لى
تییگات. نیگای پرسىار ئامیزى لى نە دەگواستەو. میرزادە ئەنجام بەسەر
ئاماژەى بۆ لای پەردەکە کرد و گوتى:
- ئەمەشت کرد؟

پوگوژین، سەرى داگرت و بەچپە گوتى: - بەلى.

نزیکی پینچ دەقیقەیهک شتاقیان مەقیان لێو نەهات. پوگوژین، لەپەر
وەکو ئەوێ کەس قسەکەى پێتەبرى بیت، لە سەر قسەکەى پێشووی خۆى
پۆیشت و دووبارە بە میرزادەى گوت:

- ئەگەر نۆرە فێیهکەت بۆ بیت، بکەویتە هاوار، هەنگى خەلکى لەسەر
جادهکە یان لە حەوشەدا گوێیان لە دەنگت دەبى، ئیدی دەزانن خەلکێک لە
شوقەکەدا، ئیدی بە دەنگ هاوارەکەتەو دین و وەروردەکەون... چونکە
هەموان وا دەزانن من لێرە نیم. من بۆیە تەنانەت مۆمیکیشم
دانهگیرساندووه، تا کەس لە سەر جادهکەو یان لەنێو حەوشەو هیچ
نەبینى. کە دەچمە دەریش کلیلەکە دەگەل خۆدا دەبەم، جارى وا هەیه

گه مژه

به سنی چوار پوژ جاری کهس نایهت ئیره خاوین بکاته وه. ئیدی تا ئیستا وام کردو وه. بویه نابی کهس بزانی که ئه مشه و لیره ده بین... میرزاده کوتی:

- ده قیقه یه ک. خو من له ده رگاوانه کهش و له کاره که ره کهشم پرسنی ئایا دویشه و ناستاسیا فیلیپوفا لیره بو وه... که واته ده زانن که بۆ ئیره هاتو وه.
- ده زانم. به پافنوتیفای کاره کهرم گوت که ناستاسیا فیلیپوفا، دوینی بۆ ده ده قیقه یه ک هاته ئیره و پاشان بۆ پافلوفسک گه پراوه ته وه. کهس نازانی که شه وئ لیره ماوه ته وه. دوینی وه کو چون ئه مپۆ به دزییه وه ده گهل تۆدا وه ژوور که وتم، به و ئاوايه ده گهل ئه وشدا وه ژوور که وتم. له ریگادا وام خه یال ده کرد که پهنگه نه یه وئ به دزییه وه وه ژوور بکه وئ، به لام وا ده رنه چوو! مه زنده کهم دروست ده رنه چوو! به چپه قسه ی ده کرد، له سه ر نووکی پی ده رپوشت، داوینی کراسه که ی هه لده کرد، تا خشه خش نه کات، ته نانه ت له سه ر قالد رمه کان به قامکان ئاماژه ی کردم ی که بیده نگ بم... هیشتا له تو ده ترسا، که له قیتاره کهدا بووین ترسه که ی له ودا نه بوو، چیوا ی نه مابوو شیت بیت. خو ی داوا ی کرد که شه وئ لیره بمینیته وه. من هه وه ل جار وام دانابوو بیبه م بۆ مالی بیتوه ژنه که ی ماموستا، به لام به قسه ی نه کردم. کوتی: "ئه گه ر بۆ ئه وینده ر بچم ساره زی میرزاده ده گاته سه رم و ده مدۆزیته وه. له ماله که ی خو تا بمشاره وه، سه به یی له گهل گه ردی به یانیدا بۆ مۆسکو سه ره له ده گرم!" به نیاز بوو له مۆسکو وه بۆ ئوریل "orel" بپروات. تا ئه و کاته ی چوو وه ناو جیگاشه وه هه ر ده یگوت و ده یگوته وه سه به ی ده رپوین بۆ ئوریل...

- ده قیقه یه ک جا ئیستا به ته مای چ بکه ی پارفیون؟
- من، جاری خه می تۆمه! له م له رزینه ت ده ترسم! ئه مشه و پیکه وه لیره ده بین. ته نیا ئه و ته خته خه وه م هه یه، به لام پشتیه کانی سه ر هه ر دوو قه نه فه که ده بین، له سه ر ئه رزه که، له نزیک ی په رده که پایان ده خه یین و هه ر دوو کیان به ته نیشته یه که وه له سهریان ده نووین. ئه گه ر هاتن و ژووره که گه ران، دۆزیانه وه، ههنگی پرسیار له من ده کن، ده لیم ئه مه کاری منه و،

گه مژه

یه کسەر ده مبهن، به لām جارځ با لیره، له نژیکی ئیمه، تو و من بخهوئ!...

میرزاده، به خوښی و گهرموگوږیه وه گوئی: - باشه، باش!

- که واته هیچ نالین و نایه لاین کهس بیبات.

میرزاده گوئی: - نا، به هیچ جوړئ! نا، نا! ..

- منیش وام نیاز بوو کوږی باش... نه یه لم بیبهن! ئیدی ئه مشه و تا به یانی خومان مات ده کهین. من به دریژایی ئه مږو به دیاریه وه بووم، لای به یانیه که ی بو ماوه ی سه عاتیک چوومه ده ری، دانی ئیوارش چوومه ده ری تا تو بدوژمه وه و بو ئیرهت بینم، به لām من له یهک شت ده ترسم: ده ترسم جه نازه که، به هو ی ئه م گهرما به تره فه وه بون بکات. تو بونی هیچ ده که یت؟

- ده شیت. نازانم، به لām تا به یانی بون ده کات.

- له مشه ماوه م پینچاوه، مشه مایه کی ئه مریکی زور نایاب، چه رچه فیکیشم به سه ریا داوه. چوار شووشه بون بره ی جیدانو قم به کراوه یی له ده وری داناوه، شووشه کان هیتشتا له وین..

- به لئی... وه کو ئه وه ی له وئ کردیان... له مؤسکو..

- بو ئه وه ی بون نه کا براده ر. خو زیا ده تبینی چون راکشاوه!... سبه ی که هه تاو هه لاهات، دنیا پووناک بووه وه، ته مه شایه کی بکه..

پوگوژین لیره دا که بینی میرزاده وه کو بیی ناو ئاو ده له رزی و ناتوانی هه ستی و خوی به پیوه بگریت، به نیگه رانی و سه رسامی پرسى:

- چیه؟ ناتوانی هه ستیت؟

میرزاده گوئی: - لاقم له دووم نایه ن... هیی ترسه.. ده زانم... که

ترسه که م په ویه وه هه نگئ ده توانم هه ستم..

- سه یرکه... با جیگا که مان چاک بکه م، ئیدی بو خوت پال بکه وه... منیش لای تووه پالده که وم... هه نگئ بو خو گوئ هه لده خه ین... چونکه من براده ری ئازیز.. نازانم.. برای ئازیز.. هیتشتا هه موو شتیک نازانم... بویه ناگادارت ده که م... تا پیشوخته هه موو شتیک بزانت..

پوگوژین، به دهم ئه و قسه بی سه روبه رو پچر پچرانه وه که وته

گه مژه

چاککردن و پراخستنی جیگا. دیار بوو، که له به یانی زووه وه بیرى له وه
کردبووه وه که چۆن و به چى جیگه ی نووستن فه راهم بکات. دویشه و له
سه ر قه نه فه که نوستبوو، به لام قه نه فه که ی جیى دوو که سی له سه ر
نه ده بووه وه و ئه ویش سوور بوو له سه ر ئه وه ی که له ته نیشته یه که وه
بنوون. بویه هر هر ه موو پشتی و گوشه کانی سه ر هر دوو قه نه فه که ی به
پاکیش پاکیش له م سه رى ژووره که وه بۆ ئه و سه رى ژووره که برد،
له ته نیشته پهرده که وه جیگایه کی فه راهم کرد. به هر حال ی بوو، جیگه ی
ته رتیب کرد، ئه وسا چوو به لای میرزاده وه، به ئارامی و دلوقانی چوو ژیر
بالى و هه لى ساندو گه یانددیه سه ر جیگا که. که سه یری کرد میرزاده
ده توانی به پپی خو ی بروت. له دلی خویدا گوتی: "که واته ترسه که ی
په ویوه ته وه، به لام میرزاده هیشتا هر ده له رزی.

پوگوزین، میرزاده ی له ده سته راسته وه، له سه ر جیگه باشه که،
پالخت. به خویشی هر به جله کانی به رییه وه، له ده سته راسته وه،
پالکوت و هر دوو ده سته تیک په راندو نانیه ژیر سه رى. له پر که وته وه
قسان و گوتی:

- دنیا گهرمه، بیگومان بۆن ده کا... به لام ده ترسم په نجه ره کان بکه مه وه.
له دیوه که ی دایکم گولدانى پر له گولی هه مه جور هه ن، زۆر بۆنیان خوشه.
بیرم له وه کرده وه که بۆ ئیره یان بینم، به لام ئه و پیره ژنه، پافنوتیفنا،
هه سته یی ده کات، زۆر فزول و کونجکاوه.

میرزاده بۆی سه لماند: - به راستی وایه، زۆر فزوله.

- ده کرا، چهند چه پکه گولتیک بکړین و به چوارده وریا دای بنه ین، به لام
ره نگه پیاو به و هه مو گوله وه و به م حاله وه، زۆر خه مبار بی و ته حه مولی
ئه و دیمه نه نه کات!...

میرزاده گوتی: - پیم بلی...

هه نگى میرزاده، وپوکاس، وه کو یه کیک له زه ینی خو یا بۆ پرسیاریک
بگه ړئ و بیرى نه که ویته وه یان بیرى بکه ویته وه و یه کسه ر بیرى بچیته وه،
له سه رى پویشته:

گه مژه

- پيم بلئي... به چي ئەم کارهت کرد؟ به چه قو؟ به هه مان چه قو؟

- به لئي، به هه مان چه قو.

- سه يركه! پارقيون دهمه وي شتيكي ديكهت ليپيرسم... پرسيارم زورن...
دهرباره ي هه موو شتي... به لام له پيش هه موو شتيكا پيم بلئي با بزنام: ئايا
به ته مابووي، بهر له زه ماوه ندي ده گهل منا، ياني بهر له پتوه پرهمي
فه رمي، له بهردهم كلتساكه دا بهر چه قو ي بدهيت و بيكوژيت؟ به ته ماي شتي
وا هه بووي يان نا؟

پوگوژين، به سه رسامي و توپه يي، وهكو ئه وه ي باش له پرسياره كه ي
حالي نه بووي، گوتي:

- نازانم به ته ما بووم يان نا...

- كه دههاتي بو پاقلوفسك قهت چه قوت ده گهل خو دينا؟

- نه خير، قهت.

دواي سووكه بيتهنگيهك له سهري روشت:

- سه بارهت بهم چه قويه، ليون نيكولا يوفيچ، تاقه شتيك كه بتوانم پيتي
بليم ئه مهيه: ئەم به يانيه له چه كمه جيه كي كليدراوم دهرهينا، چونكه
هه موو شتيك له نتوان سهعات سي و چواردا پرووي دا. من هه ميشه له
تويي كتيبي... و... دام دهنه. جا با شتيكي سهيرت بو بگيرمه وه:
چه قوكه م كرد به ژير مهكي چه پيا، هه رهوت ساتتيمه تريك روشت...
هه ره ئه وه تا خويئي لتهات هه ره نيو كه وچك ده بوو كه به سه ره ژير
كراسه كهيدا پژا. زياتر نه ده بوو...

ميرزاده، به دهم هه لچوونيكي ترسناكه وه له جتي خوي هه ستاو گوتي:

- ده زانم... ئەمه ده زانم.. شتم له بارهيه وه خويندوه ته وه... پيني ده لين
خويندريزي ناوه وه... جاري وا ريك ده كه وي ته نانهت يه كه دلۆپه خوينيشي
لتهيهت... ئەمه له كاتيكا پروو ده دات، كه چه قوكه يه كه راست و راسته وخو له
دل بدريت...

پوگوژين، له پر به ترسه وه له جيگه كه ي خوي دانيشت و گوتي: - وس!

گويت ليه؟ گويت له دهنگيه؟

گمزه

ميرزاده، كه دهپروانيه پوگوژين، به هه مان ترس و دلپراوكتي تهوهوه
 گوتي: - نهخير، گويم لي نيه! ..
 - دهنگي پينه! گويت لينه؟ له ژووري ميوانه...
 به جووته گوښان هه لځست. ميرزاده، به متمانهوه، به لام به دهنگي
 نزم گوتي:

- گويم له دهنگه!
 - دهنگي پي؟
 - به لي.
 - باشه دهركاكه كليل بدهين؟
 - به لي...

- دهركاكيان له ناوهوه شيش دا، دووباره پالكهوتنهوه. بيدهنگيهكي
 دوورودريژ بالي به سهراكيشان. ميرزاده له ناكاوا، به هه مان پهريشاني و
 شپرزهييهوه، وهكو تهوهي شتيكي بيرهاتييتهوه و بترسيت دووباره له
 بيري بچيتهوه، له سهرجيگهكه ي پاپه پي و گوتي:

- ئا... به لي... دهمويست داواي وهرهقهكانت لي بكهم! وهرهقي ياري..
 دهيانگوت گوايه ياري وهرهقت دهگل دهكرد.
 پوگوژين، كه ميگ له فكران پاچوو و گوتي: - وايه.
 ميرزاده پرسى: - له كوښه.. تهو وهرهقانه؟

پوگوژين، پاش بيدهنگيهكي زور گوتي: - لاي منه... فهرموو..
 به دهم تهو قسه يهوه، دهسته يهك وهرهقي پيچراوهي كوني له گيرفاني
 دهرهينا و بو ميرزاده ي دريژ كرد. ميرزاده لني وهركرت. به خويشي
 نه يدهزاني چي دهكات. ههستيكي پر خهم و په ژاره، چنگي نايه دلي، دلي
 دهگوشي. يهكسهر ههستي كرد، كه نهك هه ره له وساتهوه، بگره له ميژه
 هه رچي كردارو گوتاري هه بووه، غه لهت بووه، بو نمونه تهو وهرهقانه ي
 كه هه نوكه به دهستيهوه و زوري ههز دهكرد به دهستيان بيني، له ئيستا
 به دواوه به كهلكي هيچ شتيكي تهو نايه، پولكي قهلب نايه، ههستاو به
 داخ و كهسهرتيكي بي پايانهوه، دهستهكاني هه لگلوften. پوگوژين، بي جووله

گه مژه

پاکشاپوو، له وه نه ده چوو، ئه م جووله يه ي ميرزاده ي بينى بيت، به لام چاوه كانى كرابوونه وه و له تاريخيه كه دا كسكه كسك ده بريقانه وه. ميرزاده له سهر كورسيه ك دانىشت و نيگاي پر ترسى برييه پوگوژين. نيو سه عاتيك بهو جوړه تپه پرې. له پر پوگوژين به دهم قاقاي پتكه نينه وه، وهك بلى بىرى چووبوو كه نابى به دهنكى به رز قسه بكات، هاوارى كرد:

- ئه و ئه فسه ره... ئه و ئه فسه ره ت له بيره؟.. له بيرته له شوينى ئوكستراكه دا چون به بنا گويا كيشا؟ ها ها ها!.. له بيرته؟ ئه دى خويندكاره سوپايه كه... خويندكارى كوليجى سوپايى... كه بازى دا..

ميرزاده، به دهم شه پوله ترسيكى تازه وه له سهر كورسيه كه پاپه پرې. كه پوگوژين، له پر هتور بووه وه، ميرزاده به سوزه وه به سهر يا دانه وييه وه، له لايه وه دانىشت، دلى به توندى لى لى دها، هه ناسه ي سوار بووبوو، چاوى برييه سه روسيماي پوگوژين و نيگاي لينه ده گواسته وه.

پوگوژين، سه بىرى ميرزاده ي نه ده كرد، له وه ده چوو ميرزاده ي له بىر چووبى، به لام ميرزاده به دهم نيگه رانى و چاوه پوانيه وه هر سه بىرى ده كرد. كات به خيراى ده پويشت. دنيا به ره به ره پووناك ده بووه وه. ميرزاده ناو به ناو، له پر ده كه وته وپينه، هاوارى ده كرد، قاقا پتده كه نى. ميرزاده هه نكي به ئارامى، دهسته له رزكه كانى به سه رو قزو ده موچاوى دينا! و په يتا په يتا نه وازشتى ده كرد! هر ئه وهنده ي له ده ست ده هات، له وه زياترى پتده ده كرا. ميرزاده ديسان له رزى لينه اته وه، لاقه كانى له ژير يا دهنووشتانه وه. هه ستيكى تازه، زور تازه داي به سهر دليا، تووشى نيگه رانيه كى بن پاىان بوو.

له و كاته دا پوژ بووه وه. ميرزاده ئه نجام له سهر جتگه كه ي پاكشا. ماندوويه تى و داخ و كه سهر زه يفيان لى سه ندبوو. ده موچاوى خوى نا به ده موچاوى په نگه پيووى بن جووله ي پوگوژينه وه. پوندوكى چاوه كانى، به سهر گوناكانى پوگوژيندا هاتنه خوارى، به لام له وه ده چوو هه ست به فرميسكه كانى خوى بكات...

به هه رحال، وه ختايه ك دواى چهند سه عاتيك ده رگا شكينرا و خه لكى.

گه مژه

وه ژووركه وتن، سه يريان كرد بكوژه كه، به دهم وړينه و تاوه ټاگای له دنيا نيه. ميرزاده، له نزيكى ټه وه وه، له سهه جیگه كهی خوی، كړو كپ دانیشته وه. هر جاري كه يارو هاواری كړدبا، يان بكه وتبا وړينه، ميرزاده به په له دهگه يشته سه ری، به دهسته له رزوكه كانی، سه روقژ و ده موچاوی نه وازشت ده كړد، به لام ميرزاده ئیستا، هر پرسياړيكيان ليده كړد ليی تينه دهگه بی، هېچ كه سيكي لهو خه لكه ی كه رږابونه ژووره وه و دهوريان دابوو، نه ده ناسيه وه. ټه گهر شنایده، له م كاته دا به خوی له سويسراوه بهاتبايه تا كونه نه خوښه كهی جارانی خوی معايه نه بكات، يه كسه ر ټه و حاله ی بيرده كه وته وه كه نه خوښه كهی له سالی يه كه می معاله جه كړدنې له سويسرا، تياى بوو، له نا ئوميديدا دهستی ليك بلاو ده كړده وه و وه كو چون ټه وسا گو تېووی، ئیستاش دهیگوته وه: "گه مژه يه!"

فەسلە دوازدهم

كۆتايى

بىئەژنەكەي مامۇستا، ھەر كە گەيشتە پافلوفسك، خىرا پۆيى بۆ مالى داريا ئەلكسىفنا. ھەر چىيەكى دەزانى بۆي ھەلپشت، ئىدى بەمە ترسيكى وای كەوتە دلەو بە ھىچ شتى ئارام نە دەبوو. ھەر دوو ئافرەت، لىپران يەكسەر بچن بۆ لای لىبديف، لىبديف، چ وەكو دۆست و چ وەكو خاوەنى ئەو خانووەي بە ميرزادەي بە كرئ دابوو، زۆر نىگەرەن بوو. قىرا لىبديف، ھەر چىيەكى دەزانى پىي گوتن. ئىدى (بە تەگىيرى لىبديف) وایان بە باشزانى كە بە سى قۆلى بپۆن بۆ پترسبورگ تا نەيەلن ئەوئەي لىنى دەترسان پوو بدات. بەو جۆرە بۆ سبەي، دانى بەيانی، سەعات يازدە، پۆلىس، دەگەل لىبديف و خانمەكان و سىمون سىمونفېچى براى پوگوژىندا، كە لە بەشيكى ترى ھەمان خانوو دەژيا، ھاتن و پۆلىس دەرگای مالەكەي پوگوژىنى كردهو. ئەوئەي زياتر ھانى دان كە دەرگا بشكىتن، ئەوئەي بوو كە كابراي دەرگاوان گەواھى دا گوايە دويشە و پارفېون سىمونفېچى ديتووە، بە دزىيەو، بە ماتە مات، گورگ ئاسا، دەگەل ھاورپىيەكيدا، لە دەرگای پىشەو، لە قالدەرمەكانى بەر دەرگاكوە چوونەتە ژوورەو. ئىدى ئەمە بيانوويەكى باش بوو، دواي ئەوئەي زۆريان لە دەرگا داو نەكرايەو، دەرگا بشكىتن و خو بە ژوورابكەن.

پوگوژىن، تووشى ھەوي مېشك بووبوو، بۆ ماوئەي دوو دانە مانگ لە

گه‌مژه

نه‌خۆشخانه‌خه‌وێترا. که چاک بووه‌وه یه‌کسه‌ر درایه‌ دادگاوه به‌ تاوانی قه‌تل دادگایی کرا. له‌ لیکۆلینه‌وه و تاقیقدا قسه‌ و ئیفاده‌کانی زۆر پاست و دروست و قه‌ناعه‌تبه‌خش بوون، میرزاده‌ هه‌ر له‌ سه‌ره‌تاوه له‌ که‌یسه‌که‌ ده‌رکراو ته‌برئ بوو. پوگوزین، به‌ درێژایی دادگایه‌که‌ زۆر مات و بێده‌نگ بوو. پارێزه‌ریکی یه‌جگار کارامه‌ و زه‌به‌رده‌ست و ده‌ماوه‌رو قسه‌زان به‌رگری لیده‌کرد. ئه‌م پارێزه‌ره‌، به‌ به‌لگه‌ی لۆژیکیه‌وه سه‌لماندی که‌ ئه‌م تاوانه‌ زاده‌ و به‌ره‌نجامی هه‌وی مێشکه‌ که‌ زۆر له‌ پێش ئه‌نجامدانی تاوانه‌که‌دا لای پوگوزین هه‌بووه‌، ئه‌و نه‌خۆشیه‌ش زاده‌ی خه‌م و په‌ژاره‌ی په‌نگ خواردووی دلی تاوانبارو گوشاری له‌پاده‌به‌ده‌ری ده‌روونی بووه‌، پوگوزین هیچ نا‌په‌زاییه‌کی ده‌رباره‌ی ئه‌و قسه‌انه‌ی پارێزه‌ره‌که‌ی ده‌رنه‌برئ، به‌لام هیچ قسه‌یه‌کیشی به‌ قازانجی ئه‌و مه‌رافه‌عیه‌ نه‌کرد. ته‌نیا شتی که‌ کردی (وه‌کو له‌ ته‌حقیقه‌که‌دا کردی) ئه‌وه‌ بوو که‌ به‌ روونی و په‌وانی، هه‌موو ورده‌کاریه‌کانی تاوانه‌که‌ی خۆی بپێچوپه‌نا خسته‌ به‌رده‌ست.

سه‌ره‌نجام، دوا‌ی مداراکردنی باری ده‌روونی و نه‌خۆشی، حوکه‌مه‌که‌ی بۆ سووک کرا، حوکه‌می پازده‌ دانه‌ سال‌ بێگاره‌ زندانی بۆ به‌رایه‌وه‌ و هه‌واله‌ی سیبیریا کرا. زۆر به‌ خه‌مساردی و خه‌واس په‌رتی وه‌کو یه‌کیک خه‌ون بدین، قه‌راری مه‌حکومه‌ته‌که‌ی وه‌رگرت. ئیدی هه‌مو سه‌روه‌ت و سامانه‌ مۆله‌که‌ی، جگه‌ له‌ به‌شیکه‌ی که‌می، که‌ له‌ دوا‌ییانه‌دا، له‌ سه‌ره‌ریاتیدا به‌فیرۆی دا‌بوو، هه‌ر هه‌مووی بۆ سیميون سیمونوفیچی برای مایه‌وه‌، که‌ زۆر خۆشحالی کرد.

دایکه‌ پیره‌که‌ی هێشتا ماوه‌، له‌وه‌ ده‌چی ناو به‌ ناو، کوپه‌ ئازیزه‌که‌ی، پارفیون سیمونوفیچی، بێرکه‌وێته‌وه‌، به‌لام بێرکه‌وتنه‌وه‌یه‌کی گۆنگ و ئالۆز. خوا به‌وه‌ په‌حمی له‌م پیره‌ژنه‌ کردووه‌، که‌ هیچ شتیکی ده‌رباره‌ی ئه‌و کاره‌سات و نه‌گه‌یه‌ نه‌ ده‌زانی که‌ له‌ ماله‌که‌یا رووی دا‌بوو.

لیبیدیف و کیله‌ر و گانیا و پتیتسن و گه‌لیک له‌ قاره‌مانه‌کانی دیکه‌ی رۆمانه‌که‌مان، وه‌کو جاران بۆ خۆ ده‌ژین، گۆپانیکی ئه‌وتۆیان به‌ سه‌ر نه‌

گه مژه

هاتوو، بۆیه هیچی وامان له باره یانه وه پێ نییه که بیگترینه وه. هیپولیت به و په پێی دهر دو ئازار و په ریشانیه وه، به ماوه یه کی که م بهر له و کاته ی چاوه پوانی بوو، نزیکه ی دوو ههفته دوا ی کوژرانی ناستاسیا فیلیپوفنا، مرد. ههر هه موو ئهم واریقات و پرو دواوه زۆریان کار له کولیا کرد. زۆر له دایکی نزیک بووه وه. نینا ئه لکسندروفنا، زۆر نیگهرانی ئه وه، هه ست دهکات کولیا، له چاو ته مه نی خویا، وه کو پیاویکی گه وره بیر ده کاته وه. کێ ده زانی؟ په نگه له ئایینه دا ببی به پیاویکی گه وره. پتویسته له م بۆ نه یه دا ئه وهش بلێن که ههر ئه و بوو ده ورێکی جوانی بین ی و زه مینه ی بۆ ئایینه ی میرزاده خۆشکرد. کولیا، له نێو ئه و که سانه دا که له و دوا یانه دا ناسی بوونی، یه فگینی پاقلوفیچ رادوفسکی له هه موو ئه وانی دی پتر به دل بوو. کولیا یه که م که س بوو که چوو بۆ لای ئه و و هه رچییه کی ده رباره ی پرو دوه که و وه زع و حال ی ئیستای میرزاده ده زانی، به درێژی بۆ گتیرا بووه وه. مه زنده که ی کولیا راست ده رچوو: یه فگینی پاقلوفیچ، به راستی له خه می ئایینه ی ئه م "دیوانه" به له نگاره دا بوو، به هه ول و هیمه تی ئه و، جاریکی دی میرزاده بۆ دام و ده زگا که ی دکتور شنایده ر، له سویره را، نێرد رابه وه.

یه فگینی پاقلوفیچ، به خۆشی به و نیاز ه ی ماوه یه کی زۆر له ئه وروپا بمی نێته وه، سه فه ری هه نده رانی کرد، چونکه به راستی قه ناعه تی وابوو که "بوونی له پرو سیادا زیاده و پرو سیا پتویستی به و نییه". زۆر جار، به لای که مه وه هه رچه ند مانگ جاریک، ده چوو بۆ ده زگا که ی شنایده ر و سه ردانی دۆسته نه خۆشه که ی خۆی ده کرد، به لام شنایده ر جار له دوا ی جار، نا ئومید تر و خه م بار تر ده هاته به رچاو، سه ری ده له قاندو میوانه که ی تیده گه یاند، که می شکی نه خۆشه که ی به ته وا وه تی تیکچوو، هه رچه ند به ئاشکرا و به زه قی نه یده گوت که قاییلی چاک بوونه وه نییه، به لام ئه وه شی نه ده شار ده وه که به ره شیبینی و نا ئومیدی باسی ئه سپه ک و ماخولیا که ی بکات. یه فگینی پاقلوفیچ به و قسانه خه م بار ده بوو، پیاویکی هه ستیار و دلۆقان بوو، ههر به وه دا دیار بوو، که پێگه ی دابوو کولیا نامه ی بۆ بنێریت

گەمزە

و ھەندى جارى وەلامى نامەكانىشى دەدايەو.

ھەر لەم بۆنەيدا خەسلەتتىكى دىكەشى كەشف بووبوو. جا چونكە ئەم خەسلەتە لە خەسلەتە باشەكانە، بە پىويستى دەزانىن بە خىرايى باسى بگەين. يەڭگىنى پاڭلوفىچ، دواى ھەر سەردانىكى بۆ دەزگاگەي شنايدەر، جگە لە نووسىنى نامە بۆ كولىا، نامەي بۆ كەستىكى دىكەش لە پىرسبۆرگ دەنارد، كە بە دوورودرىژى و بەوپەرى ھاوخەمى و ھاوسۆزىيەو، باسى ميرزادە و نەخۆشىيەكەي بۆ دەكرد. لەم نامانەدا، سەربارى ھەموو پىز و حورمەتتىك (بە ئازادىيەكى زۆرەو) گوزارشتى لە ھەندى بىرو ھەست و سۆزى راستگوياى خوى دەكرد. شتىك بوو زياتر لە دۆستايەتى و خۆشەويستىيەكى گەرم دەچوو. ئەو كەسەي يەڭگىنى پاڭلوفىچ، ئەم نامانەي (ھەرچەندە كەم و درەنگ درەنگ بوون) بۆ دەنارد و شايسىستەي ئەم ھەموو پىزو حورمەتە بوو، ڧىرا لىبىدىف بوو. ھەلبەتە بە تەواوئەتى نازانىن كە ئەم پەيوەندىانە چۆن دروست بوو، بەلام بىگومان يەككىك لە سەرچاوەكانى ئەم پەيوەندىيە ئەو كارەساتە بوو كە بە سەر ميرزادەدا ھات و، ڧىراي بە پادەيەك خەمبار و نىگەرەن كە، كە لە سويا نەخۆش كەوت و لە جىدا كەوت. لەو بىترازى ئىدى نازانىن ئەو پەيوەندى و دۆستايەتییە چۆنى دروست بوو.

بۆيە باسى ئەو نامانەمان ھىتايە گۆپى، چونكە لە ھەندىكاندا باسى مالىباتى يەپانچىن بەگشتى و ئاڭگلايا بە تايبەتى، ھاتوو. يەڭگىنى پاڭلوفىچ، لە نامەيەكيا سەبارەت بە ئاڭگلايا، كە نامەيەكى ھەندى ئالۆز و بەتەمومژ بوو و، لە پارىسەو ناردبووى، باسى ئەو دەكات كە ئاڭگلايا ئىفانوفنا، دواى عەشق و دلدارىيەكى توند و كوتو پى، بەبى پەزامەندى كەسوكارەكەي شوو بە كۆنتىكى پۆلاندى موھاجىر دەكات و كەسوكارەكەي تەنيا لە بەر ئەو قايىل دەبن، نەبا ئاڭگلايا فەزىحەت و رىسوايەكى گەورەيان بەسەرا بىنى. يەڭگىنى پاڭلوفىچ، دواى بىدەنگىيەكى شەش مانگە، نامەيەكى دوورودرىژى بۆ ڧىرا نارد، لە نامەكەيدا باسى ئەوھى بۆ كەردبوو، كە لە كاتى دوا سەردانى لە پروفىسۆر شنايدەر لە

گه مژه

سويسرا، هممو خانهداى يه پانچين (جگه له ئيقان فيدوروفيج كه به هوى كارهوه له پترسبورگ مابوه وه) وميرزاده (س...)ى له وئ بينيووه. جا ديداريكى سهير: زور به گهرمى و خوشى پيشوازيان كردوه، تهنا ته ئايدلايد و ئەلكسندرا زوريان ستايش كردوه كه "فريشته ئاسا خه مى ميرزادهى داماوى خواردوه" و له و پوهوه خويان به قهرزبار و منه تبارى ئەو زانيوه، به لام ليزاقتا پروكوفيچنا كه ميرزادهى به و حالى بى حاله وه، به و نه خوشى و كه ساسيه وه بينى. له ناخه وه هاته جوش، خوى پى زهوت نه كراو له كانگاي دله وه دهستى به گريان كرد. ديار بوو هيچ رقيكى به رانبه رى نه ما، دلى به ته واوه تى لنى پاك بووه وه. ميرزاده "س..." به و بونه يه وه كومه ليك قسه ي هه ق و راستگويا نه ي پر له ههست و سوزى جوانى كرد. يه قگيني پاقلوفيج، ههستى كرد كه ميرزاده (س...) و ئايدلايد هيشتا به ته واوه تى ريك نه كه وتوون و نه سازاون، به لام له هه مان كاتدا، ويناى ده كرد كه پوژى دى، ئەم ئايدلايد هه هه، خو به خو، له ناخى دله وه، مل بۆ زيره كى و هوشنى و ئەزمووندارى ميرزاده (س...) ده دات و ده گه ليا ريك ده كه وىت و ده سازىت. ئەم جگه له وهى كه ئەو مهينه تيانه ي به سه ر مالباته كه ياندا هاتبوو، زوريان كارتى كر دبوو و عيبره تىكى زورى ليوه رگرتبوون، به تايبه تى ئەو ريسك و سه ركيشيه ي كه ئاگلايا ده گه ل كوئته پۆلانديه موهاجيره كه دا كر دبووى. ئەوهى كه مالباتى يه پانچين، له م شوو كرده ي ئاگلايا به و كوئته پۆلانديه، لنى ده ترسان، له ماوهى شهش مانگدا ده ركه وت، ئەم جگه له موفاجه ئيه كى ديكه ش كه كه س ته سه ورى نه ده كرد. ده ركه وت كه ئەم كابرايه نه "كوئته" و نه "كوئنت" بووه، ده ربه ده رى و موهاجيره كه شى به هوى هه ندى كارى ئالوز و گومان ليكرا وه بووه. ئيدى به زمانى لووس، ئاگلاياى له خسته برد بوو و واى تيگه يانده بوو، كه پياويكى خانه دان و خه مخور و دلتنگ و دلريشى نيشتمانكه يه تى، ئيدى به راده يه ك، ئەم كيژهى كوئترۆل كر دبوو، كه تهنا ته به رله وهى شوويشى پى بكات، بووبوو به ئەندامى كوميته ي هه نده رانى سه ربه خويى پۆلانده. ئەم جگه له وهى كه بووبوو به موريدى

گەمژە

قەشەيەکی ناوداری کاتولیکی، کە مێشکی پێ کردبوو، لە توندپەوی ئایینی، بەلام ئەو سەرۆت و سامانە زۆرەي کە گوايە "کۆنت" هەي بوو، بە بلگە بۆ لیزاڤیتا پروکوفیڤنا و میرزادە "س..." دەر کەوت کە قەت پۆژێ لە پۆژان شتی وا نەبوو و نییە، هەر هەمووی خەيال بوو. لەوێش خراتر ئەو بوو کە کۆنت و هاوێ قەشە بە ناوبانگەکەي، توانیان دواي شەش مانگ لە گواستەنەوێ ئاڭلایا، بە یني ئاڭلایا و کەسوکارەکەي بە تەواوەتی تێکبدەن، وایان لێهاتبوو بەچەندین مانگ یەکتریان نەدەبینی!... بە کورتیەکەي، دەرە دایکی زۆریان هەبوو، بەلام لیزاڤیتا پروکوفیڤنا و هەر دوو کچەکەي و تەنانەت میرزادە "س..."ش بە رادەیک مارانگاز بووبوون، تەنانەت لە قسەکردنا زۆر شتیان لە یەڤگینی پاقلوفیڤش دەشاردەو، هەرچەندە سوور دەیانزانی کە یەڤگینی ئاڭای لە دوا حەماقەتەکانی ئاڭلایا ئیفونوڤنا هەيە و دەیزانی گەیشتووەتە کۆی. لیزاڤیتا پروکوفیڤناي بەلەنگاز خوا خوی بوو بە زووترین کات بۆ مال و ولاتەکەي، پروسیا بگەریتەو. بە گوتەي یەڤگینی پاقلوفیڤ، زۆر بە توندی ئیرادی لە هەر شتیکی هەندەران دەگرت. دەيگوت: "لێرە، لە هیچ شوێنی نازان، نانیش بېرژین، زستانان وەکو مشک دەچنە کونەو. بەلای کەمەو ئیستا توانیم وەکو پوسیک بۆ ئەم گەنجە کلۆلە بگرم". بەدەم ئەو قسانەو، بە داخ و کەسەرێکی زۆرەو ئامازەي بۆ میرزادە کرد، کە ئەوی نە ناسی بوو. ئەوجا لە کاتی خواحافیزی لە یەڤگینی پاقلوفیڤ، بە تورپییەو گوتی: "ئیدی ئەم وەهم و خەيالەتە بەسە! کاتی ئەو هاتوو گوی لە دەنگی ئەڤل بگرین! هەر هەموو ئەم ولاتە بیانیانە، ئەم ئەوروپایەي کە ئێو پێنا هەلدەلێن، هەر هەمووی سەرابە، تراویلکەيە.. ئیمە بە خۆیشمان لە ولاتی غریبیدا جگە لە تراویلکە ناکەینە هیچ... ئەم قسەيەي منت لەبیری.. کەسێ نەمرێ بە چاوی خۆت دەبینی!"

تیبینی: پۆژی سیشهممه ۲۰۱۴/۳/۱۱ له پاچقی ئهم پۆمانه بوومه وه که لهم دوو دهقی خواره وه، به شیوهیهکی بهراوردکاریانه پاچقم کردوه، جا ئهگەر ئهمه بووبیته هۆی ئهوهی هندی دهسته واژه و پرسته و په رهگرافی دهقه کوردیه که له پوالت و شیوه دا تهواو دهگهڵ سه رچاوهی یه کهمدا تیک نه کاته وه، ئهوا له گهڵ دهقی دووهدا تهواو تیک دهکاته وه و دیاره پیچه وانهش پیچه وانهیه. ههلبهته به دلتیاییه وه دهقه کوردیه که هیچی لهو دوو دهقی دی که متر نییه و بی چهند و چوون پووی مهجلیسی دهقانی هیه.

* - دوستویفسکی: الاعمال الادبيه الكامله - ۱۸ مجلدا ترجمها عن
الفرنسیه: د. سامی الدروبی

الکعبه العربیه الپانیه: دار ابن رشد للکباعه والنشر.

نتورک- ایگالیا ۱۹۸۵ / مجلد "۱۰-۱۱"

* - ابله: جلد (۱،۲)

نوسینده: فیودور میخائیلوویچ داستایوفسکی/ مترجم: منو چهر بیگدلی
خمسه./ چاپ دوم: ۱۳۸۹ / نیکارستان کتاب/ تهران

گەمژە

فەرھەنگۆک

ئا

ئەداو ئەتوار: پەشت و ئاكار
 ئارايشتكار: ئارايشتگەر، مکیاجكار
 ئەوک: قورگ، گەروو، بەرمل
 ئاسیو: ئازار، بەلا، زیان، زەرەر
 ئاشخانە: مووبەق، چیشخانە
 ئەنگۆ: ئیو، ھەو، ھون
 ئەگەرنا: دەنا، ئەگینا، ئەگین، گەرنا
 ئیژی: دەلی
 ئەفسووناوی: سیحراوی، جادوویی
 ئیکلام: کپنۆش، سەرچەماندن بۇ ریزگرتن
 ئامیز: باوہش، ھەمیز
 ئەزبەنی: گەرەم، قوبان
 ئاران: گەرەمسیر، گەرمیان، زستانەوار
 ئۆین: پیلان، دەسیسە، فیل و مەکر
 ئۆینباز: بەمەکرو فیلباز، پیلانگیز
 ئیشک: پاس، کیشک
 ئاکنجی: نیشتەجی
 ئالوودە: گیرۆدە، خووپنگرتوو
 ئاوہز: ھۆش، فام، ئەقل
 ئاشپەز: شیوکەر، چیشت لینەر، چیشتچی
 ئەنگیزە: ھۆ، ھاندەر، سۆنگە
 ئەستەم: زەحمەت، ئاسی، دژوار
 ئەسەح: ئەکید، خویا، مەعلووم
 ئیرەیی: ھەسوودی
 ئەستیل: ھەوز

گه مژه

ئىستەرمە: دەمەوئ
 ئەستەپ: بەر، بەرى كەواو...
 ئاپۇرا: حەشامات، قەرەبالغى، حەشىمەت
 ئاشووب: پەشىوى و ئاژاوه
 ئەوزار: ئامران، ئامير، وەسىلە
 ئاغەل: جىيى داكردىنى مەپو بزن لە دەمى سەرمادا
 ئەسكەمىل: كورسى
 ئاوهز: ئەقل
 ئاخيز: نيوه هەستان
 ئەوقات: پاريزەر
 ئۆل: ئايين
 ئاريشە: كيشە، گرفت
 ئاودېكە: ئاودې، ئەو شوپتەى ئاو دای دېيىئ
 ئالچاخ و دەنى: سووك و بىئابروو، خوئېرى
 ئاوردوو: سووتەمەنى، شەواتەك، ئيزنگ وقە لاشكەرى
 ئەرخايەن: دالنيا، خاترجەم
 ئوفيس: نووسىنگە، ژوورى كار
 ئاخاوتن: قسە كردن، پەيفين
 ئيش: كار
 ئاوه ژوو: بەرەواژ، سەروخوار، پىچەوانە
 ئيزنگ: دارى سووتاندن
 ئاشچى: چىشتلینەر، ئاشپەز
 ئاویزە: چلچرا، پلپلە و سلسلەى خشلى ژنان
 ئاوارتە: ريزپەر، جياكراوه، دوورخراوه، پەپىتراو
 ئەمەك: وەفا، ئەمەگ، نەمەكناسى
 ئىفترا: بوختان
 ئەزبەركردن: لەبەركردن

گەمژە

ئەشقى: شەقاو، بەرەلا، ياخى، ملھور
 ئەرباب: خوش مەشرەف، پووخوش، خوش مامەلە
 ئاچەر: ھاجەر، كليل
 ئالدۆزى: پۆكىشى زىرو زىوو، سورمە پىژ، سورمە چن
 ئوردووبەز: جىگەى دابەزىن و ئسراحتى لەشك
 ئەلھا: ئارەزو، كەلكەلە.
 ئەسپەك: نەخۇشپىيەكى مېشكە، ماخوليا و جۆرە شىتپىيەكە.
 ب:

باوھژن: زېدايك، ھوى دايك، باجى
 باب: باوك
 بالانما: بالانوين، ئاوينەى بالاپوان
 بەلەز: خىرا، بەپەلە، گورج
 بايس: ھۆ، باعيس، سەبەب
 بلوور: شووشە
 بىتەوا: ھەژار، بىچارە، داماو
 بە تۆبىزى: بە زۆر، بە خورتى
 بە پوحم: بەبەزەيى، دلۇقان
 بىرنجە: جۆرە كانزايەكە، زەردى سەماوەر(قصدىر)
 بەلەنگاز: بىچارە، نەدار، بەسەزمان
 بەرۆك: ياخە، يەخە
 بەكاوھخۆ: بەھىواشى
 بەرسف: وەلام
 بەرك: گىرقان، باخەل
 بالىقۆكە: سەرىنى بچووك، گۆشە
 بورى: تىپەپى
 بىلبتون: بە تەواوھتى
 بەو ئاوايە: بەو جۆرە، بەو شىئوھىيە

گەمژە

باریە: لۆسە

بەستین: ڕۆخ، کەنار، گۆی چەم، دەم چەم، ڕەخ

بیشە: دارستان، لێر

بەرکۆشە: بەرھەڵبێتە

بن پیاڵە: ژێر پیاڵە

بۆرەقنە: ئامال بۆر، مەیلەو بۆر، بۆرباو

بویر: ئازا، دلێر

بیوہی: بی زیان، سەلامەت

بار: بێچوو مەلی بەھارە

بیزوو: بیزگ، مەگیرانی

بیزگەوان: بیزووکەر

بەلانس: ھاوسەنگی

بارتەقا: باتەقا، ھەنبەر، بەرانبەر

باجەوان: باجگر

بە سوئ: بە ژان، بە ئازار

بەردەبار: پیاوی زاناو بە تەگبیر

بیدادی: نەھەقی

بەیتال: پزیشکی ئاژەلان

بویەر: پووداو

باژیرۆک: شارۆچکە

باشار: دەربردن، خۆراگرتن

بەرای: پێشایی، بەراھی

بەلەد: شارەزا، ڕیزان، ڕینوین

بەفرە ژیلکە: بەفری زۆر دەنک ورد

بەلەک: پووز

بە خورتی: بە تۆپزی

بالیف: سەرین، پشتی

گەمژە

بەگەنکردن: پەسەندکردن
 باندۆر: کاریگەری
 بايس: ھۆ، باعيس، سۆنگە
 بەرخودان: مقاومەت
 بارخانە: کەلوپەلی بازارگانی، باری لەسەر یەك ھەلچنراو
 بەرجەوەن: دیمەن
 بۆدپ: بۆنی توندی ماسی و تەگە
 بۆدراو: برژاو، خواوەبرژ
 بەلخ: بەلغ، کەپو
 باسریشک: بەفر و باران پێکەو
 بوخچە: پارچە یەکی چوارگۆشە یە بۆ کەلوپەلتینان
 بەدخوا: دلپیس، لە چاکە بەدوور
 بەعزکردن: تۆران، زیزبوون، قسەداپران
 بن عام: خزمی دوور
 بەگەن: پەسەند
 باپەر: نەخۆشی لە سەرماو، سەرمابوون
 بۆز: پدینی ماشووبرنج، شینی ئامل سپی
 بیژی: زۆل، ھەرامزادە، شەیتان و وریا
 بەتل: بەشتیک
 بوری: تێپەری
 بادیهەوا: بە خۆپایی، بەفیز و دەعیە
 بزە: زەردەخەنە
 بە خۆی نەوہستا: خۆی پێ زەوت نەکرا
 بە خورتی: بە زۆر، بە تۆپزی
 بنیچە: پەچەلەک
 بەور: درندە یەکی بە سامە
 بالوکە: شتیکەوہک زییکەو، زییکەش نییە

گه مژه

بى زات: بى زاخ، ترسنوك
 به غار: به ږاكردن
 بړيك: كه مينك، توژيك، هه نديك
 به دږا: بيرخراپ، نيازخراپ
 بژوین: زهوى پر گيا و له وهې، بژوون، زه مه ند
 باخفم: قسه بكه م.
 پ:
 پيشخزمه ت: نوكه رى به رده ستان
 پارک: باخ
 پسمام: كوپه مام، ناموزا
 پواز: سنگي كه له درزى دارى قه لشاوى دهنين تا نه يه ته وه يه ك
 پوپ: بالنده يه كى خوښ گوښته، له مريشك گه وره تره
 پيشكار: خزمه تكار
 په يفت: وشه، وته، قسه
 په ز: مه پ، مينگه له مه پ و بزن
 په رى: فريشته
 پاژ: به ش
 پرته و: تيشك، پرووناكى
 پيگفه: پيگه وه، به هه قږا
 پر: زور، ته ژى
 پوستان: فهروه، كه ولى تيسكن
 په ژمرده: چه رمسى، ژاكاو
 پايدوس: ده ست له كار هه لگرتن
 پولكه: كاگوز
 په سيو: په سيف، هه لامه ت
 پيتاك: باربوو، كوكردنه وهى دارايى
 پيل: شه پول

گەمژە

پەسلان: قیامت، ئەو دنیا
 پاتاوە: پێلاو، کالە.
 پاتۆق: شوینی کۆبوونەو
 پۆر: قژ
 پیشداوهری: حوکمی پیشووخته
 پانکردنەو: ماستاوساردکردنەو، رووپامایی
 پەشم: قسەى قۆر و بیمانا
 پزیشکیار: یاریدەدەری پزیشک
 پەتۆ: بەتانی
 پەرکەم: فئ، خوودار، پەتا و ھەلامەت پێکەو، ئەنفلۆنزا
 پیشهات: قەومان، بەسەرھات
 پشتیر: گەور، تەویلە
 پەتەپى: پەتیارە، شیتۆکە
 پرکیشی: پێداگری، سووربوون، جورئەتکردن
 پاکەن: کەوش کەن، جێگەى پێلاو داکەندن
 پەیف: وشە
 پسۆک: قرچۆک، بەنیک زوو بپسیت.

ت:

تەمەشاقان: بینەر، سەیرکەر
 تەماشاخانە: شانۆ، نمایشسەرا
 تەژى: پڕ، لێپاو لێپ، سەر رێژ
 تا: لا، لایەن
 تیشت: نانی بەیانى، قاوەلتى، بەرقلیان، تاشتى
 تالووکه: مەترسى، خەتەر
 تەبارە: دەغلى گەشتووی نەدوراو، قاییمە دەغل
 تەژە و ناقلۆ: گەورە و ناشیرین

گه مژه

تاین: یارۆ، فلان، ناڤیری
 تاژی: سه گی پاو، تانجی
 ته شقه له: گه پ، بیانوو پیگرتن
 ته یرو تو: بالنده و مه لان
 ته وازۆ: ته وازی، عوزرخوایی، داوای بوردن
 تخوب: سنوور، کهوشه ن، تخووم
 ته ویل: ناوچه وان، هه نیه، ئه نی، تویل، جه مین
 تۆرینۆک: توورپه و دلناسک
 ته خته به ن: ته خته خه و
 ته قوو: به لکوو، هاتوو
 تاقه تکردن: شارندنه وه، داکردن
 تۆلاز: مێبان، چاوله وه پێن
 تیلمه: تیلماسک
 تیلاگ: لاسهر
 تاوه گاز: تاوانگاز، به هه تاو سووتاو
 ته لفیزی: ته لفیسی، ته وس، گالته وگه پ
 ته ریده: ریگر، چه ته
 تووله ک: وه رینی مووی له ش
 تۆسن: سه رکیش، نا پام
 ته فگه ر: نه سره وت، بزووتنه وه
 ته مراندن: کوژاندنه وه
 تاری: تاریک
 تۆماکو: تووتن
 ته شبریق: هه وره تریشقه، بروسکه
 تووک: نزای خراپ، دووعای شه پ
 تاخ: گه په ک
 تاس: سه ر پووتاوه، ده غسه ر

گەمژە

تەرز: جۆر، نەوع
 تەوسخەن: ژارخەن، پێکەنین بە تەوسەو، پێکەنینی تەوسامیز
 تاراوگە: مەنفا
 تیز: تەوس، توانج، گالته پێکردن
 تامپۆن: دەعم، پێکدادان
 تازەمۆد: نۆباو
 تەشقی ئاسمان: بڵندایی ئاسمان
 تەرە: تاراو، لە لانه توراو، ئاوارە
 تەرزهکوت: تەرزه شکین، درەخت یان زەرعاتیک تەرزه لێی داییت.
 تلیانە: قەرتالە، سەبەتە، سەبەتە ی میوه چنی
 ج:

جەگەن: گیایە کە لاسکی سی سووچە لە زەلکاودا دەپوئ
 جنگن: شەپانی، دپ، نەگونجاو
 جەلۆ: ھەرزە پیار، سەرسەری
 جندەخانە: سۆزانی خانە، قەحپەخانە
 جەرباندن: تاقی کردنەو، تەجرەبە کردن
 جوړنە: ھەوزۆکە ی گەرماو
 جما: جولا، بزوا
 جفاکی: کۆمەلایەتی
 جوابی کرد: دەری کرد، ئیزنی دا
 جەمکانە: دووانە، جەمک، لافانە
 جەندەک: تەرم
 جیازی: کەلوپەلی بووک بۆ مالی زاوا.
 جەزەدە: کەسیک جنۆکە دەستیان لیوہ شانیدی
 جوونی: تاقمیک، دەستە یەک، کۆمەلێک
 جەوہندە: مەتارە، کوندە ی بچووک بۆ ئاو تیدا ھەلگرتن، دیمکە
 جەوابە جەنگی: بە دەمدا ھاتنەو.

گەمژە

چ:

چەلەنگ: چوست و چالاک، گورج و گۆل، شۆخوشەنگ

چینی: جۆری سۋالەتی ھەرەباشە، ۋەکو کاشی

چتۆ: چۆن، چلۆن، کوو

چرپن: وتن (بۆ گۆرانی و قام)

چیل: مانگا

چەنگ: ئامیژکی موسیقایە، ھارپ

چەکمە: جەزمە، پووت

چەمەنزار: میژگ، میژغوزار، سەوزەزار

چما: بۆچی، ئەر، لەبەرچی

چقل: دپک، دپو، دپری

چەرچی: فرۆشیاری گەپیدە، دەستفرۆش

چوگورد: چوگور، چغر، چر

چمک: سووچ، گۆشە

چوارنکال: ھەرچوارلا

چیبوو: دروست بوو

چەمووش: سل، رەۋەک، لەقەھاویژ و گازگر

چەرموو: سپی

چەرچی: دیۋەرە، فرۆشیاری گەرۆک، دەستفرۆش

چاوساغ: دەسکیش، جاسووس، سیخوڕ

چەلیپا: خاچ، سەلیب

چاوگ: دەستە چیلە

چوون: ۋەک،

چپەدوو: دووان بە چپە

چەقەن: زەوی تەتم، رەقەن.

ح:

حایرمان: سەرسامبوون

گه مژه

حه سار: حه وش
حه نهك: جه فنگ، قسه ی گالته وگه پ
حه شه ری: بهر به تاو، ژنی به ئالوش
حه ژمهت: مهینهت، خه فته، كه سهر، داخ، خه م
حه جامات: خوینبهردان
حه وجه: پیویست
حیل: گه وره، زور گه وره

خ:

خه نی له خوتان: خوشی له خوتان
خشکوک: ده لال، جوانکیله، جوان، قه شهنگ
خه نه قانندن: خنکاندن، له سیداره دان
خوبزه: خولام، نوکهر، خزمه تکار، خزمه تچی
خورجین: هه گبه ی له بهن، جانتای له بهن، خورج
خا: خات، خاتون، خانم، یا
خاپانندن: فریودان، ته فره دان، خه له تانندن
خاپینوک: فریبوک، فیلباز
خانه دان: نه جیمزاده، ئه سلزاده
خودان: خیتو، خاوهن، ساحیب
خولک: خولق
خورتی: به توبزی، به زوری
خشت: پیک، بی کهم و زیاد
خاکی: بییه واه، بیفیز
خهرگه: په رۆی کون و پیس
خوابه خته کی: خو و بهخت، به هه لکه وت
خه بتین: خه باتکردن
خشکوک: جوان، خشیک
خویا: ئاشکرا، دیار، پروون

گەمژە

خۆرانگاز: تاوہ سووت، سووتاو لە بەر خۆر
خەفیہ: جاسووس، خەوەرچین، ھەوالدز
خۆلەکەوہ: خۆلەمیش
خەمپە: کوپەیی زۆر گەورە
خەنۆل: خەندەران، دەم بە پیکەنین، پووخواش
خزاگ: عەرەبانەیکە کە بەسەر بەفرا رایدەکێشن
خۆشکێتی: بێفیزی، خۆبەزلنەزان
خوو: فێ، پەرکەم
خۆیبوون: سەربەخۆیی
خپ: ھەموو، گشت، تینکرا
خاترجەم: دلتیا، ئەرخیەن
خوارنگە: خواردنگە، چیشخانە
خاکریز: قوولکەیکە کە خاک و خۆلی تێ فری دەدری
خانەزا: تۆکەرێک کە لە مالی ئاغاکی لەدایک دەبی
خاترخوازی: خاترخازی، دووعاخوازی، خواحافیزی
د:

داماو: بێنەوا، بەلەنگان، بێچارە
دەقەر: ناوچە، ئاقار، شوین، جی
دیرکەوتن: دواکەوتن
دلپاقر: دلپاک، بێ فرۆفیل، بێ گزی
دەربار: دیوہخان و بارەگای پاشا
دەھری: زۆر توپە
داگەپان: ھاتنەخوارەوہ
دلتەوان: دلگیر، مایەیی دلخۆشی
دلۆقان: بە بەزەیی، دلتەرم، میرەبان
دیدیەوانی: ئیشکگرتن (بە تاییەتی ئیشکی سەر قەلات و بورجان)
دایپەرە: دایە گەورە، نەنک

گەمژە

دەلیفە: دەرفەت، ھەل

دەرەخت: دار

دەرباریان: دەستوپینوەندانی دیوہخان و بارەگای پاشایەتی

دەروو: دەرک، چقل، دەری

دەلپەش: بێ بەزەیی، ستەمکار، دلەرق، پکونی

دامە: مۆر

دنگ: دینگ، ئامرازی چەلتووک کوتان

دەلەکدان: پالنان

دەردۆنگ: دوودل، بەگومان

دوونپەتی: خوێپپەتی، بچووکی

دەلەچە: مەراییی کەر، ماستاوچی

دۆنکی: داردەستی ھەسحەسی ناو بازار

دیرۆکنووس: میژوونووس

دەپەفی: ھەلەھات، پای دەکرد

دەرۆزە: گەدایی، سوال

داشو: کاکە، براگەورە

دەھری: زۆر تورپە

دەخەبتن: خەبات دەکەن

دۆغری: راست، دروست

داغان: پووخان، وێرانکردن

دەغول: دەسبەر، خاپینۆک، فیلبان، گزیکار

دوئیل: مبارەزە

دۆتەمام: کێژەمام، ئامۆزا (بۆ کچ)

دەسەنە: بەخشین

دور: ناوەند، ناوەراست، چەق

دیز، دەرەنگ، جینگەیی رەبەنانی فەلە

دەستقلپ: مالبەفیرۆدەر

گه مژه

دۆتمیر: کیزه میر، شازاده خانم
 ده قوتاند به سه رده برد
 دلاوا: به خشنده، دل تیر، به دست و دل
 دادقانی: دادوانی، قه زایی
 ده مه قاله: ده مبوله، ده مقره، ده مه قاله
 دیر: جیگه ی ره به نی خاچه رست
 دمور: دومور، شووم، نه حس
 ده ماوهر: قسه زان، وته پاراو، چه قاوه سوو
 ده قه تی: ده بورئ
 ده حکه: مشتومر، گه نگه شه ی توند
 دایه ن: ئه و ژنه ی شیر ده دات به مندالی خه لکی، ژنی به خیتوکه ری مندالی
 خه لکی

ده خه له ساین: پرگار ده بووین
 ده ساویژ: بیانوو، په لپ
 ده له مه: دۆله مه، شتیک به ته واوه تی نه مه یی بیت
 دزیو: ناحه ز، ناشیرین
 ده سه جه می: به کومه ل
 داشدار: لایه نگر و پاریزهر، پاسه وانی قه لا
 دوم: کلک
 دین: شیت
 ده لال: جوان و په زاسوول
 پ:

په قسین: سه ما، هه لپه رین
 پنه ک: قه شه و
 پدین: پیش
 پوندک: فرمیسک، پرونتک، ئه سر، ئه سرین
 پوچانی: پیاوی ئایینی

ۛاز: نھىتى
 ۛەژوو: زوخال، خەلوز
 ۛك: كووپ، ۛژد
 ۛابوون: ھەستان
 ۛۇخانى: ۛووبار، چۆم، چىم، ۛوو
 ۛند: جوان، خوشىك، خوشكۆك
 ۛموودە: ئالوودە، ھۆگر
 ۛادەست: خۇبەدەستەوۛدان
 ۛند: مىرخاس، مەرد، ۛياوانە
 ۛقىب: نەيار، خەنىم
 ۛىسك: مغامرە
 ۛيوەلە: بچكۆلەى لاواز، بىنموود
 ۛۆنىشت: دانىشت
 ۛووۛامايى: مەرايى، دەرلەچەيى، بن ۛىشەيى
 ۛامووسان: ماچ
 ۛەھەنە: ۛەھەندە، ەوۛدال، ئاوارە، چۆلگەر
 ۛەبەن: سەلت، زوگورت، ۛاھب
 ۛەبەنىتە: ۛاھبە، ژنە فەلەى تەرکە دنيا، ۛەبەنى ژن
 ۛاوگە: جىگەى ۛاووشكار
 ۛىشخەن: گالتەۛىكردن
 ۛەعيەت: ۛايەت، مىسكىن
 ۛەزاسووك: ئىسكسووك، ۛەزاشىرىن، دەرلال.
 ۛاجفرىن: لەرزىن، ۛاچلەكىن
 ۛەدا: ۛازىبوون، قايىلبوون
 ۛەخ: ۛۇخ، قەراخ، لا، كەنار
 ۛازگر: مەحرەمى ۛاز، نھىتى ۛارىز
 ۛۇزا: جۆرە گۆلىكە، گۆلى ۛىرۆز

که مژه

پوودار: بیتشه رم، پووقاییم، بی چاووپوو

پاقه: واتا شیکردنه وه، تهفسیر

پایه: حه دد، شیاوی

په تبالو: هزر و بیربالو، په رتحه واس

ز:

زپکیژ: کچی میژد بۆ باوه ژن، یان کچی ژن بۆ باوه پیارپه

زیده: زیاده

زه لام: گه وره، ناقولا و ته ژه

زار: دهم، دهو

زوپییه ت: وه چه و نه وه و نه تیره

زید: زاگه

زاگه: زید، شوینی له دایکبوون، مه فته ن

زوخال: په ژوو، خه لووز

زگرهش: پکوونی، بوغزن، کینه له دل

زه وجین: زه ماوه ند

زقرینه وه: گه رانه وه

زه یسان: زه یستان، ژنی تازه زاو

زه یه وان: زیوان، نیگابانی گوپ و گوپستان

زرانی: ئه ژنق

زاروک: بچیکان، مندالان

زه رده کهن: بزه، زه رده خه نه

زه روو: زالو

زیاتوک: به زیان، زه ره رده ر، زیانده ر

زه حف: زور، فره، مشه

زول: بیژ، حه رامزاده، زورزان

زه رگال: پیتلاوی له مووچندراو، به له ک پیچ، گوره وی تا ئه ژنق

زیبا: جوان، خشیک، پند، خشکوک

گه مژه

زراف: باریک، شووش.

ژ:

ژیوان: په شیمان

ژارخن: پیکه نینی ژه هراوی، پیکه نینی ته وسامیز

ژارو: داماو، فه قیر، به سه زمان

ژنه وتن: بیستن، ژنه فتن

س:

سهرزه نشت: سهرکونه، لومه

سهلت: ره بهن، بی ژن و مندا، عازهب

سهندهل: قاپقاپ، ته فته قیله

سپله: پینه زان، بی ئه مهک، بیوه فا، نمه کچه رام

سوز: په یمان، به لین

ستران: گورانی، قام، لاوک

ستیران: ئه ستیره، ئه ستیران

سپیډه: به ره به یان

سه وزه زار: میترگ، میترگوزار، چه مه نزار

سه مت: لا، ئالی، ره خ

سهر بورده: به سه رهات، سهرگوزه شته، سهر بهورد

سهرگوروشته: سهر بورده،

سخیف: جنیو

سه ختگیر: توند و به زهبت و پهبت

سیوات: خوینه واری

سائه قل: شیتوکه

سهر بوز: سهر ماشوبرنج

سیاناو: قورپاو

سیوی: هه تیوو، مندالی بی داک و باب

سیکتر: دهرکردن، ترؤکردن

گەمژە

سونگی: قەمە

سەھەندە: بۆز، نەسرەوت، زرينگ، ئازاوەچی

سیتیەندی: بى شەرم و حەيا،

سابرىن: نىرى، تەگە

سەرۆ: ئىلھام، سىرووش

سازقان: مۆزىكوان

سەرناف: ناوئىشان

ستان: شار، پارىژگا

ستاندار: پارىژگار، مەسەپىف

ساردخانە: مەيتخانە

سۆل: پىلاوى سووگەلەى بى پانىيە، نەعل

سەردولگە: گۆرانى ھەلگوتن بە مردودا

ساقالۆك: مندالى تازەزاوى جوانكىلە

سەلبەند: پىگەى بە بەرد فەرشكراو

سىسەم: تەختە خەو، تەختە بەن

سوئ: ئازار، ژان

سىخار: زوقم

ساقەتە: لاسكى گيا

سەرگەقار: سەرۆكى خىزان، گەورەى خىزان

سۆر: سوور، پەنگى سوور

سەوقاتى: ديارى

سالول: ژوورى ئىنفىرادى زىندان

سایمەل: جۆرى نەخۆشىى ئاژەل و مالاتە

سووتلى: قەپاتمە، ژنى بى مارەيى بۆ پابواردن

سەربھوورد: سەربەردە، بەسەرھات

سىپال: جلك، بەرگ و كول و پەل، كۆنەپەرۆ

سۆزانى: جندە، قەحپە

سېقانه گر: مشتمالنه گر

سوخته: سيفهت

سلۆك: سرک، رڼه وځ، سل، به پاريز

سفته: چهك، كومپياله، پسووله ي حواله

ساپيته: ساپيتك، ميچ

سۆزه: گورانيي خه مبار، سۆز، گوراني به دهنكي نزم

سرووش: سهرۆ، ئيلهام، وهحي

سهره وگرد: سهره وسيت

سندم: پيوه ندى ئاسن.

ش:

شرنده: ژنى دهمدریژی شه پانی بيحه يا

شرپوش: شرپوله، بن بهرگ و بار

شه يپوور: بوقى، كه په نا

شام: شيو، شيف، خواردنى ئيواران

شكهفت: ئه شكهوت

شكهستنى: ناسك، شتى زوو بشكى

شتاقيان، هيچيان، كهسيان

شنگ: هيز، تاقت، توانا

شه قاو: ههنگاو

شلينگ: پاره يه كه

شاپ: شق

شه كهت: ماندوو، هيلاك

شووره: ديوار

شه ربار: پرشه پ، شه پانی

شهنگول: به دهماخ، كه يف خوش

شه به يخوون: په لامار و هيرشى شه وانه

شه لاق: شه لاق، قامچى

گەمژە

شەم: مۆم، شەمالک
 شەمدان: مۆمدان، شەمان، جینگەي مۆم
 شۇقار: زمانشې، نىوانتىكەر، جاسووس
 شوو: مىرد، ھاوسەرى ژن
 شەكەت: ماندوو. ھىلاک
 شاشک: مىزەر، پىچى مىزەر، شاشىک
 شىرەت: پراوېژ، ئاموژگارى
 شىرەتکار: پراوېژکار
 شادەتنامە: کارنامەي خويندن
 شۇخى: سوعبەت، گالتە
 شىف: شىو، شام، نانى شىوان، نانى ئىوارە
 شىلەو بىلە: فېل و تەلەكە
 شەواک: گەمژە، گىلۆكە، دەبەنگ، سائەقل
 شىلو: لىل
 شىلک: ناسک و تورت، سىست و خاو
 شەجەرە: سەجەرە، لىستى ناوى باب و باپىران
 شەلاق: شەلاخ، قامچى، جەلدە
 شەوبىرى: شەونشىنى، شەوگۆر و مەجلىسى دۆست و برادەران،
 شەفرونک
 شەقل: مۆرک
 شەفرونک: شەونشىنى، شەوگۆر، مەجلىس و ئاھەنگى شەوانە
 شەراشو: شەرانى، جىگن، جىنگن
 شەپلە: نەخۇشىي ئىفلىجى
 شىستۆک: نىزىكە شىکان، شىستەنى، شىتى ناسكى نىزىكە شىکان.
 شەھلەوہند: سوارچاک، لاوى شۇخوشەنگ.

ع:

عاسا: دارعاسا، داردهست
عهيار: زيتهل، زورزان
عهبه نووس: دارئىكى پەش و پەق و بەنرخە
عهيان: ديار، ئاشكرا، لەبەرچاو
عهگيد: ئازا، پالەوان، جامير
عال: ناياب

غ:

غار: ئەشكەوت
غورپاي خەو: شيرنە خەو، خەوى قورس
غەوارە: غەريبە، بىگانه، نامۆ، ئاوەكى
ف:

فەرمايشت: فەرمووده، قسە
فەرخە: بىچوھ مەل و جانەوهران
فشقيات: حەنەك، گالتهوگەپ، ئاخافتنى بى تام
فراقين: نيوەرۆژە، خواردنى نيوەرۆ
فەرسەخ: فەرسەق
فەرناخ: لووتبەرن، بەدەعيە، پوحزل، بە فيز و ئيفادە
فاما: فاميدە، تىگەيشتوو، زيرەك
فاللا: بەتال، خالى، پووك، ئاوالە، كزاو
فەرەنگى: ئەوروپايى
فەسات: گايىنى ژنى بىگانه بە زۆر
چيان: خۆشەويستى، ئەفين، ئەوين، دلدارى
فەرتووس: زورھان، پيرى پەككەوتە
فەزىحەت: نەنگ، پيسوايى، مايەى پيسوايى
فيزمالك: خۆدزىنەو
فيودال: مولكدار، دەرەبەگ

فەلە: ديان، مەسیحی
 ق:
 قالیچە: مافووری بچووک
 قرمز: سوور
 قەرال: پاشا
 قەرالنشین: پاشانشین، ئیمپراتوریەت
 قورباقە: بۆق
 قاوەلئی: تاشتئی، بەرقلیان، نانی بەیانی، تیشت، قاوەتوون
 قووچانی: ھەلھات
 قشتیلە: بچووکى جوانکیلە
 قالۆر: قاوغ
 قاپ: قاچ
 قاوغ: قەپیلک، قاپۆرە
 قوشقى: تووپە، وەرەن، سل، پەوھک
 قەرەشە: تەشقەلە، شەرو ناخۆشى
 قویى: زەلکاوی قامیشەلان
 قەلەمپرو: سنوور و کەوشەنى ژیر دەسەلاتى کەسیک یان دەولەتیک
 قوو: بالەندەیکە لە قاز سپی ترو زلتەرە
 قەلایی: کانزایەکی سپی نەرمە مسی پی سپی دەکەنەوہ
 قزاوڵە: تاق تاقکەرە
 قاوش: ھۆل، شوینی نووستنی بە کۆمەل
 قەساس: سزا، تۆلە
 قەرەبەخت: بەختەرەش، بەدبەخت، نەگبەت
 قامک: پەنجە، ئەنگوست، پل، کلک
 قامبیژ: گۆرانی بیژ
 قەساو: قەساب
 قەلەزراو: ترستۆک

که مره

قه تاندن: به سه ربردن
 قاق: زهویی پروتهن که گیای لی نه پوی
 قومات: بابولهی ساوانتیوه پیچان
 قاشوانی: گوبازی، قاشوان
 قه پاتمه: سویتلهی، ژنی بی مارهیی بو پابواردن
 قه موور: کوور، پشتکوم، قه مبور
 قه سته سهر: دوژمنی زور سهر سهخت، خه تهر
 قه به: گه وره
 قوشه ن: له شکر
 قریر: بریار، قه رار
 قه و ماو: بویه ر، پوواو
 قاوه تون: تاشت، تیش، قاوه لئی، نانی به یانی
 قیرات: گهرماپیو
 قریژه بهرد: خه نه تیلکه، ورده شینایی پیکه وه نووساوی سهر بهردان
 قاپووت: پالتو، ساقو، بالاپوش
 قه واله: سه نه د، به لکه نامه
 قه و غا: زور قهره بالغ و ئاوه دان
 قریته: قریده، قلادهی ملی سهگ، ئه لقهی ملی تازی
 قوشمه: حه نه کچی، گالته چی
 قورنه: گوشه، سووچ، قوربین، سیله
 قه یچی: مقه ست
 قاودان: ده رکر، جواو کردن.
 قه برغه: برک، قه برخه، خالیگه
 قووچاندن: پاکردن، هه لاتن. په قین.
 قاقه ز قوشی: کولاره.

ک:

کوت و مت: هقاودهق
کوانگه: کوانوو، ئاگردان
کارمامز: بهچکه ئاسک
کودهله: بیچوو بهراز
کوخته: کوخ، خانووی چکوله و خراپ
کولکه: موو، توک
کولۆ: کولله
کهچرهوی: له پئی لادان، ته حریفیهت
که وهیی: شینکی، شینباو، خۆله میشی
کیوه: بۆ کوئی
که پهک: سۆس
کۆمهک: یارمهتی، هاریکاری
کلۆر: ناوبه تال
کوریزگه: کوپی بچووک
که پوو: لووت، دفن
که ونارا: زۆرکۆن، شوینه وار
که سک: سهوز
کۆمیدی: پینکه نیناوی
کامکردن: نهوس تکان
که زی: پرچ، زلف
کلاو خود: کلاوی ئاسنینی شه پقان
که رب: رقوقینه
کان: مه عدهن
کیوستان: کۆسار، کۆجار
کۆلۆنی: موهاجیر نشین، نشیمه ن، موسته عمه ره
که مدوو: که م قسه

گه مژه

کوسار: کوجار، کيؤستان
 كهوى: مالى، دهسته مؤ
 كه قې: بهرد
 كه قروك: بهرده لان
 كه نده كار: كه سيك كه له دار نه خش ده كه نى
 كيشكچى: پاسه وان، نيكابان
 كو: سل، سلكر دنه وه
 كه پوو: لووت، دفن
 كارگه: وه رشه
 كه رپوچ: خشتى سووره وه كراو
 كوند: بوه كویره، كونده په پوو، بایه قوش
 كه ودهن: گه وچ
 كاژستان: بیشه ی دار كاژان
 كریت: ناشیرین، كارى خراپ
 كه توارى: پياليستی، واقیعی
 كه وشه ن: مهرن، سنوور، ئاقار، تخووب
 كنوكو: چوونه بنجوبناوان، توژینه وه
 كسوك: سهگ
 كه ستهك: سنده گل، كلو قورپى وشكه وه بوو
 كوشيار: چالاک، پر كوشش
 كينه كیش: پك ه لگر، پكونى
 كه ت: تهخته خه و
 كه ره مکه: بفه رموو
 كه وه پوژ: پوژى بى هه تاو، سپیه پوژ
 كوما: كومه ليك
 كه تره خانه: خانه ی پيران
 كه شم و نه شم: جوانى و نازو عيشوه

گه مژه

کور قام: گیل، گه مژه، ده بهنگ، گه لحق، گه لور
 که په نک: قهره نجی، قاپووتی لباد
 که سووته: پروپامایی، کلکه له قن، پریایی و زمانلووسی
 کوجار: کتوسات، کوسار
 کاره کهر: قهره واش، خزمه تچی میوینه، جیتری
 که لگیت: که رکیت، هه پک، شانهای پو کوتانی ته ون.
 که نیزه ک: کاره کهر، که نیز، قهره واش.
 که ویل: کۆخ، کۆخته، خانووی چکوله ی یه کچاوه. ئەشکه وت.
 کوچه مال: که ناس
 که له موست: قامکی گه وره، که له ئەنگوست، ئەنگوسته گه وره.
 گ:

گوساخ: چاوقاییم، پروقاییم

گه دا: پارسه ک، سوالکه ر، ده رۆزه که ر

گورزه: باقه ی گه وره

گه ره کهمه: ده مه و، ده خوازم

گه مه: یاری، وازی، کایه

گه نج: زیروزو، مالی دنیا

گه ر دن به ند: ملوانکه

گاز کردن: بانگ کردن

گورین: یارو، نافبری

گونند: دئ، ئاوابی

گومناو: ناوبزر، نه ناسراو

گوزینگ: قوله پی

گه لۆز: ناولینگ

گول: گه پروگول

کاگۆز: پۆلکه

گارد: پاسه وانی تاییه ت

گونگ: ئالۆز
 گەنگەشە: موناقلەشە
 گورراو: مەخلوق
 گووفەك: زېلدان، سەرانگوئىك
 گازى: بانگکردن
 گپۆز: وپكن
 گلکۆ: گۆر، ئارامگە
 گمىز: پىشاو
 گىچەل: گەپ، تەشقىلە
 گەمشەك: گەمژە، گەوشەگ، گەمشۆ، شەواک، گىل، دىوانە
 گالدان: ھاندان بۆ كارى خراپ
 گۆلمەز: زەنازەنا، ھەراوزەنا، دەنگەدەنگ
 گەوشەك: بېروانە گەمشەك
 گەمشۆ: گىل، دىوانە، كەمقام، كالفام
 گەوپ: پىشتىر، ئاغەل، تەويلە
 گۆل: سەگى نىر.
 ل:
 لە كەيفان: لە خوشيان
 لە بىلادەو: لە ئىجادەو، لە بىنەرەتەو
 لىرەوار: دارستان، جەنگەل، بىشەلان
 لاپرەسەن: فزول، فزولى
 لۆسە: بارى
 لەزگ بوو: خەرىك بوو، وەخت بوو، نىزىك بوو
 لى: بەلام
 لىبىرا: بېيارى دا
 لۆسە: بارىيە
 لاق: قاچ، لىنگ

که مژه

له زکرن: خیرا کردن، په له کردن
لایده: بینگانه
له هه نښه: به رانښه
لئ: به لام
له یستوک: بووکه شووشه، بووکه له
له گه ز: مه ته ل، مه ته لوک
له ش به بار: نه خوښ
له گین: پهنه، له وهیه
له وتاوه: پیس بووه
له ز: خیرا، په له
له بې: یه کسه ری، به قوښته رات
لاشه پ: بیوه ی، سه لامه ت، دووره شه پ
لاکه وه: لاچو، برق که نار
له نک: له کن، له جه م، له ده ف، له لا
له گام: چه وره، زگ له وه پین
لنژگه: لنژایی، نشیو
لنښوک: له وده، حه نه کچی، فیلان، موه ریج
لچ: لنوی خواره وه
لوشکه: لوشک، جووته
لاتریسکه: لادان له ریگه
لات: نه دار و فقهیر، بیته وا، په ریشانه حال
له له: نوکه ری زاروکبه ختوکه ر
لاشه: پارانه وه
له عه له یی: له دژ
له یه کیینه: به رده وام، په یتا په یتا، له په ستاو بی برانه وه
له زیکه: په له بکه، خیرا بکه، بله زه
لوقمان: دکتور، حه کیم

گەمژە

م:

موغازە: فرۆشگە، دوکان
 مېرىقان: دلۇقان، مېھرەبان
 مشوور: تەگبېر، بەخەم کردن
 مژوول: سەرقال، سەرگەرم
 ملۇموش: ملۇمۇ، گەران و بۆنکردنى زەمین بۆ پەیداکردنى خواردن
 مۆل: زۆر، فرە، زەحف
 مژمژە: مەساسە
 میرغەزەب: جەلاد
 مەزرا: كىلگە
 مقاش: ماشە
 مەگیرانى: بېزوو
 مەرزو بۆ: ولات، نیشتمان
 مقەوا: كارتون
 مەنھۆل: زىراب
 مەزل: قۇناغ، جىنى مەبەست
 میرەبان: دلۇقان، مېھرەبان
 مالبات: خانەوادە، بنەمالە
 مدارا: سەبرو حەوسەلە، دلپاگرتنى دۆست و ئەحباب
 مووبەق: ئاشخانە
 موغەیرى: موغارى، بوغارى، کوانووی نیتو دیوار
 منجې: نەژنەو، سوور لەسەر شىتىك
 مسكىن: پەعییەت، بەرحوكمى ئاغا
 مەعلان: پسپۆپ، لىزان
 مخابن: بەداخەوہ
 مراک: کەوچک، کەچک
 مینا، میناک: وەک، وەکو

گەمژە

مەخفەر: پۆلیسخانە، قەرەولخانە
 مادونى: مۆلت، ئىجازە
 مەرگى: مفاجا: سەكتەى دل
 مەحزەر: نووسىنگەى مارە و تەلاقان
 مەژى: مېشك
 ماموژن: ئاموژن، ژن مام
 مافور: قالى
 مەتەرىز: مەتەرىس، سەنگەر
 مامىر: پەبەنىتەى بەتەمەن
 ماسىر: پەبەنىتەى گەنج
 متوو: ھۆگر
 مرداو: قۇپى
 مالىجە: چارەسەر، عىلاج، معالەجە
 مەدام: خا، خاتوون، خانم، خات، يا
 مجىز: مىزاج، مەجاز
 مەحتەل: ماتەل، دىركەوتن
 ماخۇليا: ئەسپەك، نەخۇشىيەكى مېشكە، گىژوھول
 مەكتەبلى: قوتابى
 مەخسەرە: گەپچار
 مۆپە: خېسە، پوانىن بە چاوى زەق و تۈپەيى
 مەچىر: داۋەبەن، دەزوو، تال
 مېردەك: بۆرە پياو
 مېژەلۆك: لقى براۋەى پەز
 مەعاف: بەخشراو، پەوا
 موزىپ: زىانتۆك، زەرەردەر
 ميانسال: ناقسال
 مۆزە مۆز: دەورو خولدان بە مەبەست و تەمايەك

که مزه

موران: جانده و هری دارخور
مهر دمازار: نه زیه تدانی خه لکی
مشه: زور، فره
مامیز: مامزه.
مامز: ئاسک، که ژال
مه هوش: وهک مانگ، مانگ ئاسا.

ن:

نه زاکهت: نه دهب، سه لاری
نیگابان: پاسه وان
نه یجه زار: قامیشه لان
نسیبهت: به لا، موسیبهت
نه تره: وره
ناچیز: هیچ، زور که م
نه ژاد: په گهن، په چه لهک، ئه سل
ناحهز: ناشیرین
نیچیرقان: راوچی
نشیمه ن: بارهگا، شوینی دانیشتن
نه زاکهت: لوتف و نه دهب
نک: کن، لا، جه م، دهف
ناقبری: ناوبراو
نه ژنه و: نه بیست، منجر
نمه د: لباد، نیوداشت: نه کون و نه تازه
نها: ئیستا، هه نووکه، نهو
ناقسال: میانسال
نووکه: هه نووکه، نهو، نها، ئیستا
نه خاسما: به تایبه تی

گه‌مژه

نه‌سرانی: فه‌له، مه‌سیحی، دیان
 ناباب: ناباو، دژه‌باو، ناپه‌سند له پرووی کومه‌لایه‌تییه‌وه
 نۆبه‌ره: یه‌که‌م من‌دال، یه‌که‌م به‌ر
 نه‌په‌رژان: ده‌سسته‌گه‌یشتن، فریانه‌که‌وتن، پیرانه‌گه‌یشتن
 نیره‌وه‌ن: نیرینه، نیر په‌گه‌ن
 نه‌پرینگانه‌وه: سلنه‌کردنه‌وه، کونه‌کردنه‌وه، سلنه‌کردن
 نیونه‌خت: یه‌ک ده‌م، یه‌ک سات
 نیش: چزوو
 نه‌ساغ: نخۆش
 نه‌کناسی: ئه‌مه‌گداری، وه‌فاداری
 و:

وه‌مینئ: بمینیتیه‌وه
 وه‌کرد: کرده‌وه
 وه‌شیرت: شارده‌وه
 وینا: ته‌سه‌ور
 وار: هه‌وار، شوین، مه‌لبه‌ن
 واز: کراوه، پیچه‌وانه‌ی داخراو
 وئ ده‌ده‌م: ده‌ده‌می
 وه‌قفکردن: ته‌رخانکردن
 وه‌رده‌وه‌دان: له‌جاری پتر کیتلان
 وه‌ردیان: زیندانه‌وان
 وه‌شانخانه: بلاوه‌خانه، دارالنشر
 وه‌شانکار: بلاوکه‌ره‌وه، ناشر
 وپاوه: وپینه
 ودم: مومباره‌کی، پیرزی
 وشکه‌بار: میوه‌ی وشکه‌وه‌کراو
 وه‌کوژاندن: ته‌مراندن، کوژاندنه‌وه

گەمژە

وینمەدە: بىمەدەيە

واز: ئىشتياو ئارەزووى خواردن

وەزەن: ئازار

وشتىرالوك: حوشتر خۆرە، عاگول

وازوازی: دەمدەمى مجىز

وئىل: ماریفەت

وانىك: يارۆ، هين

ولە: نەمەيىوى تەواو

۵:

هانكە هانك: ھەناسە برکى

ھەژگ: لکەدارى وشکەوہبوو، چروچىلکەى ئاوردوو

ھەرۋگىف: ھەرەشە و گورەشە

ھەلدیر: جىگەى زۆر بەرز و قىت لە شاخ و کىودا

ھەزاربە ھەزار: شاخى زۆر بەرز و عاسى

ھەلزان: ھەلگەپان بۆ سەرەوہ

ھایم: سەرگەردان، وئىل

ھەنبەر: بەرانبەر

ھەترەش: زەندەق، زراو

ھەنووکە: ئىستە، نەا، نەوو

ھۆشن: بەھۆش

ھەتەر: مەودای حوکمى چاو

ھۆقى: کىتوى، وەحشى

ھۆدە: ژوور، ئۆتاغ، دىوو

ھزرو ھزرىن: بىر و بىرکردنەوہ

ھەيف: مانگ

ھەيفەشەو: مانگەشەو

ھەدا: سەبەر، ھەوسەلە

گه مزه

هه راوزه نا: هه راوهه نگامه
هه په مه: تیکه لوپیکه ل، گهنم ودانه ویله ی تیکه لکراو، هه په ت، جهنگه، تاف
هاپۆ: مام
هه له شه: له سه ر، بی ئه قل
هه رت: تاف
هه توان: مه رهه م، مه له م
هه فوک: مله که ر، ململانی، پکبه پکی
هه پوو: هه په، پۆ
هه نگي: هه یینی، ئه وسا
هه شتاو: په له، له ز، خیرا
هاوکوف: دوو که سی له یه ک ئاستی کومه لایه تی
هاودهستی: هاوبه ش له که یی و به ییان
هه یفوک: هه یفک، مانگیله، مانگی یه ک شه وه
هیتورین: حه وانه وه
هاماج: ئۆتمۆسفیر
هه لاویردن: جیا کرنه وه
هاته وه شانندن، بلاو کرایه وه
هزرخان: بیرمه ند، زانا
هه نیه: ته ویل، ناوچه وان
هه لاکه ت: گیانه لالا، ئاویلکه، ئاوزینگ، حالی مردن
هه لاژیان: پاکشان
هاژوتن: لیخورین
هیم: بناخه، بناغه
هاوسونج: هاوسال، هاوته مه ن، هاوزا
هاو وازی: هاوگه مه، هاوکایه، هاوبازی
هه وسار: ریشمه، دهسته جله و
هاوقه تار: هاوکار و پیشه، هاوری، دۆست

که مژه

همه میز: نامیز، باو هاش

هزرین: بیرکردنه وه

هه له ت: زهرد و ماهی زۆر سهخت.

هه راشتر: گه وره تر، پیگه یشتوو تر

هه په: مشار.

هۆشی: گوله وه چنی.

ی:

یال: تووکی سهر ملی شیر و یه کسم

یه ک هاوی: یه ک جۆر، یه ک دهست، بیگوران

یارۆ: فلان

یاتاخ: پیخهف، نوین

یه خته: خه سینراو، گونده رهینراو

یونیفورم: جلکی فهرمی یه کچه شن

یاوه گویی: وپاوه، ورینه

یا: خا، خات، خاتوون، خانم، وشه ی ریزه بۆ ژنی گه وره.

یه غدان: یه خدان، سهنوقی دارینی گه وره.

من دەمیکه چاومروانم که هه موو شتیکت بۆ
 بگێرمهوه، له هه موو شتیکت ناگادار بیکم. لهو
 کاتهوه که لهویندەرهره نامهکهت بۆ ناردبووم
 چاومروانم، بگره لهپیشتریشهوه... دوی شهو
 تهیا نیوهی لهو شتانهم بۆ گێرایتهوه که حهزم
 نهکرد پیتی بلێم و لای ناگادار بیت. جا من تۆ
 به شریفترین و راستگوترین مروف دهرانم. زۆر
 شریفتر و راستگوتر له هه کهسێکی دی. جا
 نهوانی که دهلێن میشکت... یانی ههندیجار له
 بروی دهروونیهوه... گوايه میشکت تهواونیه،
 نهخۆشه، نابهجایی دهکن، بێ مروتیه. من
 قهناعهتی تهواوم بهم قهسهیهی خۆم ههیه و
 گهنگهشم لهگهڵ ههمواندا کردوه. جا نهگه
 ههندیجار چۆره نهخۆشیهکیش له نهقل و میشکی
 تۆدا سههرهلبدا (بپوره که وا دهلێم، من ههچ
 مهبهستیکی خراپم نهیه) نهوا زهین و زیرهکی
 بفرهتی تۆ، له هه یهک به یهکی نهوانه زیاتر و
 باشتره، زهین و زیرهکی تۆ زیرهکیکه که نهوان
 به خهونیش شتی وا بهخۆوه نابینن.

